

T. C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**Mehmed Ali'nin Almandan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin Arap Harfli
Baskıları Üzerinde Bir İnceleme**

Yüksek Lisans Tezi

Gökhan DENİZ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hakan YALAP

Nevşehir

Ağustos 2019

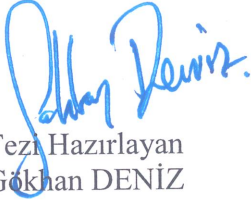
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan
Gökhan DENİZ

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin Arap Harfli Baskıları Üzerinde Bir İnceleme” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Gökhan DENİZ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Hakan YALAP

Prof. Dr. Abdülilah SENGÜL

..... Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Başkanı
Unvanı Adı SOYADI, İmza

ONAY SAYFASI

Dr. Öğr. Üyesi Hakan YALAP danışmanlığında Gökhan DENİZ tarafından hazırlanan “Mehmed Ali’nin Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati’nin Arap Harfli Baskıları Üzerinde Bir İnceleme” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

28./08./2019

JÜRİ

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Hakan YALAP

Üye : Prof. Dr. Hikmet KORAS

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Tuğrul BALABAN

İMZA

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 13./09./2019 tarih ve 2019.35.904 sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

13./09./2019

Doç. Dr. Vedat AKTEPE
Müdür

TEŞEKKÜR

Tez alıőmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren ve destek olan değerli danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Hakan YALAP'a, ilgisini ve önerilerini göstermekten kaçınmayan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Hikmet KORAŐ' a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

**Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin Arap Harfli
Baskıları Üzerinde Bir İnceleme**
Gökhan DENİZ
**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve
Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Ağustos 2019**
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hakan YALAP

ÖZET

Bu tez çalışmasında, Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Cep Lügati'nin iki baskısının (H.1331(M.1915) ve H.1333(M.1917)) incelenmesi; söz varlığının tanıtılması, mevcut baskılarının karşılaştırılarak yapısal ve dilsel bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

Türkçe ve Almanca söz varlığının tarihsel gelişimini takibi açısından Osmanlı döneminde Almanca-Türkçe iki dilli sözlüklerin incelenmesi önem arz ettiği ve bu alanda bilimsel bir açığın bulunması sebebiyle Mehmed Ali'nin bu eser seçilip incelenmiştir.

Tezin birinci Bölümünde Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Cep Lügati'nin Batı'ya özgü sözlük inceleme yöntemleri kullanılarak yapısal bir inceleme yapılmış, Fraktur yazı biçimi hakkında bilgi verilmiş ve Mehmed Ali'nin diğer eserleri tanıtılmıştır. Eserin iki baskısı karşılaştırılarak dilsel bir inceleme gerçekleştirilmiştir. İkinci Bölüm'de ise sözlüğün çeviri yazıya aktarımı verilmiştir. Üçüncü bölümde ise yer ve şahıs adları dizini oluşturulmuştur.

Eserin birinci baskısı ile ikinci baskısı arasında geçen iki yıl içerisinde ikinci baskısına söz varlığında büyük bir artış olduğu, sözcük karşılıklarında farklılıklar ve eklemeler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mehmed Ali, Almancadan Türkçeye Cep Lügati, Sözlükbilim, Türk Sözlükçülüğü

**An analysis of Mehmed Ali's New Pocket Dictionary from German to Turkish
on the Edition with Arabic Letters
Gökhan DENİZ
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences Department of
Turkish Language and Literature, M.A. / August 2019
Supervisor: Asst. Prof. Hakan YALAP**

ABSTRACT

In this thesis, the two editions of Mehmed Ali's German-Turkish Pocket Dictionary (H.1331 (G.1915) and H.1333 (G.1917)); It is aimed to introduce a vocabulary and to make a structural and linguistic evaluation by comparing the current editions.

In order to follow the historical development of Turkish and German vocabulary, it is important to examine the German-Turkish bilingual dictionaries in the Ottoman period. Mehmed Ali's dictionary was chosen because of a scientific lack in this area.

In the first part of the thesis, a structural analysis was conducted by using Western-dictionary analysis methods, information was given about the Fracture writing style and other works of Mehmed Ali were introduced. Two editions of the dictionary were compared and a linguistic examination was performed. In the second part, the transcription of the dictionary is given. In the third section, the directory of place and person names is formed.

In the last two years between the first edition and the second edition of the work, it was determined that there was a great increase in the vocabulary of the second edition, and there were differences and additions in word equivalents.

Keywords: Mehmed Ali, Pocket Dictionary German-Türkish, Lexicography, Turkish Lexicography

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	ii
ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	ix
TÜRKÇE TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	x
ALMANCA TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ALMANCADAN TÜRKÇEYE YENİ CEP LÜGATİ: İNCELEME

1.1.Mehmed Ali'nin Almandan Türkçeye Yeni Cep Lügati Hakkında	21
1.1.1. Fraktur Yazısı.....	21
1.2.Almandan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin Yapı Özellikleri	22
1.2.1. Bütün Yapı (Megastructure)	22
1.2.1.1.Bütüncül Yapı (Macrostructure)	23
1.2.1.2.Parçacıl Yapı (Microstructure)	24
1.2.1.2.1. Yazım Bilgisi.....	24
1.2.1.2.2. Tanım Bilgisi.....	25
1.2.1.2.3. Sözcük Türü Bilgisi.....	25
1.2.1.2.4. Kullanım Bilgisi	25
1.2.1.2.5. Örnek.....	26
1.2.1.2.6. Çapraz Gönderim	26
1.2.1.3. Dış Veri.....	26
1.2.1.3.1. Baş Veri.....	26

1.2.1.3.1.1.Dış Kapak.....	27
1.2.1.3.1.2.İç Kapak	27
1.2.1.3.1.3.Önsöz	28
1.2.1.3.2. İç Veri.....	29
1.2.1.3.3. Son Veri.....	29
1.3. Sözlüğün Hazırlanış Amacı	29
1.4. Sözlükçülük Tekniği Açısından Değerlendirilmesi	29
1.5. Sözlüğün Farklı Baskıları Hakkında Değerlendirmeler	30
1.6. Sözlük Yazarı Hakkında	35
1.6.1. Hayatı.....	35
1.6.2. Eserleri	36
1.6.2.1.Sözlükleri	36
1.6.2.1.1. Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati.....	36
1.6.2.1.2. Almancadan Türkçeye 15,000 kelimeli Yeni Küçük Lügat..	36
1.6.2.1.3. Almancadan Türkçeye Talebe Cep Lügati.....	37
1.6.2.2. Kitapları	38
1.6.2.2.1. Resimli Almanca-Türkçe Metot Berliç.....	38
1.6.2.2.2. Almanca Kavaid.....	39
1.6.2.2.3. Musavver Almanca Elifba (İllustrirte Deutsche Fibel)	39

İKİNCİ BÖLÜM SÖZLÜK AKTARIMI

2.1. Metnin Latin Harflerine Aktarılmasında Kullanılan İmla Hususiyetleri	41
2.2. Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati: Metin	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM DİZİN

3.1. Dizin (Şahıs ve Yer Adları)	380
--	-----

SONUÇ.....	381
KAYNAKÇA	383
ÖZGEÇMİŞ.....	388

KISALTMALAR

MÖ	Milattan önce
MS	Milattan sonra
TDK	Türk Dil Kurumu
çev.	Çeviren
t.y.	Tarih yok
s.	Sayfa
bk.	Bakınız

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا (أ)	a, ā	ص	ş
ا (إ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	ṣ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

ALMAN FRAKTUR ALFABESİ

A	Ⓐ	a	ⓐ	X	⒫	x	ⓧ
B	Ⓑ	b	ⓑ	Y	Ⓖ	y	Ⓨ
C	Ⓒ	c	ⓒ	Z	Ⓖ	z	Ⓩ
D	Ⓓ	d	ⓓ	Ä	Ⓐ	ä	ⓐ
E	Ⓔ	e	ⓔ	Ü	Ⓒ	ü	ⓞ
F	Ⓕ	f	ⓕ	Ö	Ⓔ	ö	ⓞ
G	Ⓖ	g	ⓖ	ß	Ⓕ		
H	Ⓖ	h	ⓗ				
I	Ⓖ	i	ⓓ				
K	Ⓕ	k	ⓕ				
L	Ⓔ	l	ⓔ				
M	Ⓖ	m	ⓖ				
N	Ⓕ	n	ⓕ				
O	Ⓓ	o	ⓓ				
P	Ⓖ	p	ⓗ				
Q	Ⓔ	q	ⓞ				
R	Ⓕ	r	ⓕ				
S	Ⓔ	s	ⓞ / ⓧ				
T	Ⓔ	t	ⓞ				
U	Ⓐ	u	ⓐ				
V	Ⓑ	x	ⓑ				
W	Ⓑ	w	ⓑ				

Giriş

Sözlük

Sözlük kelimesinin çeşitli tanımları birçok araştırmacı tarafından yapılmıştır. Doğan Aksan, “*bir dilin (ya da birden çok dilin) sözvarlığını, söyleyiş biçimleriyle, yazımlarıyla veren, bağımsız biçimleri temel alarak bunların, başka öğelerle kurdukları söz öğeleriyle birlikte anlamlarını, değişik kullanımlarını gösteren bir sözvarlığı kitabı.*” (Aksan, 1995: 399) şeklinde tanımlar.

Akalın, “sözlükler, bir dilin bütün veya belli bir dönemdeki sözcüklerini yazılışları, türleri, söylenişleri, temel ve yan anlamları, kullanılış özellikleri bakımından açıklayan, edebî metinlerden seçilen cümlelerle örneklendiren, alıntı sözcüklerin hangi dilden geçtiğini bildiren başvuru kaynaklarıdır.” (Akalın, 2010: 268).

Türk Dil Kurumu;

“*Bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerdeki karşılıklarını veren eser, lügat.*” (TDK GTS) olarak tanımlamıştır.

Bunlar ve benzer tanımlardan yola çıkarak sözlük şu şekilde tanımlanabilir. Bir veya birden çok dilin, bütün ya da belirli bir zaman dilimindeki temel söz varlığını genel veya özel amaçlarla derlenip; anlam, açıklama, söyleyiş ve yazım biçimlerini abecesel veya kavramsal sıralama ile verilen, bağımsız biçim birimlerin diğer biçimbirimlerle aralarındaki anlamsal ilişki ve bunların değişik kullanımlarını gösteren bir sözvarlığı kitabıdır.

Sözlük kelimesinin kullanımı yirminci yüzyılın ikinci çeyreğine kadar “sözlük” kelimesi yerine “sözlük, sözlük, laflık, slovar, tılcıt, lügat, mu’cem, kamus, nuhbe, tuhfe, ferheng, nisab, nazm, manzume” kelimelerinin kullanıldığı görülmektedir. Dîvânu Lugati’t Türk, Lehçetü’l-Lügat, Kamûs-ı Türkî ve Ferheng-i Nasîrî, Nazm-ı Bedî, Nisab-ı Türkî, Tuhfe-i Şâdî, Manzume-i Nu’mâniyye “sözlük” kelimesi karşılığında kullanılan kelimelere verilebilecek örneklerden sadece birkaçıdır. Ayrıca

bu döneme kadar sözlüklerin aynı zamanda Lügat-i Naci, Lügat-i Remzi, Ferheng-i Sürûri, Ferheng-i Murtaza gibi eseri meydana getiren müellifin de adını taşıdıkları görülmektedir. 1932 yılında Türk Dili Tetkik Cemiyeti tarafından bunlara karşılık Türkmencede yer alan “sözlük” kelimesi önerilmiş ve günümüzdeki “sözlük” şeklinde kullanıma girmiştir (Akçay, 2010: 1).

Sözlükçülük Tarihi ve İlk Sözlükler

İnsanların kendi dillerine hâkimiyetlerini artırmak ve farklı toplumlarla aralarındaki sosyal, siyasal ve ticari ilişkilerin sonucu olarak farklı dil öğrenme ihtiyacı sonucu tek dilli, iki dilli ve çok dilli sözlükler ortaya çıkmıştır. İlk sözlüğün hangi dilde, ne amaçla, hangi tarihte hazırlandığı tam olarak bilinmemektedir. Bilinen en eski sözlük yirmi dört tabletten oluşan, yaklaşık MÖ 2300 yılında ortaya konulduğu sanılan Suriye’de bulunup bugün Fransa Louvre Müzesi’nde olan Sümerce Akadca karşılıklar kılavuzu niteliğindeki *Urra Hubullu*’dur (Akalm, 2010: 270, Gürel 2018: 20). Sonrasında elde edilen kaynaklara göre MÖ beşinci yüzyılda *Glossai* adı verilen Eski Yunanca sözlük, MÖ birinci yüzyılda *de verborum significatu* adlı ilk Latince sözlük, MS dördüncü yüzyılda *Amarakoşa* adlı Sanskritçe sözlük, Ebu Zeyd el-Ensari’nin *El-Nevadir* ve Halil bin Ahmed’in *Kitabü’l-Ayn* adlı eserleri de Arapça’nın ilk sözlükleri olarak kabul edilmektedir. Çincenin ilk sözlüğün ise *Erya (Ēryā)* adlı eser olarak bilinmektedir (Norman, 1988: 195). Günümüzdeki sözlüklere bir benzer sözlük olarak nitelendirilebilecek ilk sözlük, kaynaklarda, İskenderiye Müzesi yöneticisi Bizanslı Aristophanes’in yaklaşık olarak MÖ ikinci yüzyılda hazırladığı yapıt olarak gösterilmektedir. Bu sözlük, Yunancada seyrek kullanılan ve açıklaması güç birtakım sözcükleri bir araya getiren bir yapıttır (Bingöl, 2006: 200). Türk Dilinin ilk sözlüğü bilindiği üzere Kâşgarlı Mahmud’un ansiklopedi niteliği de taşıyan, 1074 yılında tamamladığı *Divanü Lügati’t-Türk*’üdür. Türkçeden Türkçeye sözlüklerin hazırlanması -Türk lehçeleri arasında yazılmış olanlar bir kenara bırakılırsa- ancak on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından sonradır. Bu anlamda Çağatay Türkçesi-Osmanlı Türkçesi olarak düzenlenen *Abuşka*, tek dilli sözlüklerimizin ilkidir. (Eminoğlu, 2011: 98) Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi’nin *Lehçetü’l-Lügât*, Ahmed Vefik Paşa’nın *Lehçe-i Osmânî*, Şemseddin Sami’nin *Kâmûs-i Türkî* gibi sözlükleri, madde başı olarak aldıkları Türkçe sözcüklerin açıklamalarını da ilk defa Türkçe veren sözlükler

olmaları bakımından önemlidir (Eminoğlu, 2011: 100). Batı’da sözlükçülük gelişimi Almanlarda Orta Çağın başlarında iki dilli sözlüklerle başlamıştır. Tespit edilen ilk Almanca iki dilli sözlük; 790’lı yıllarda yazılmış olan *Abrogans*, *Codex Abrogans* veya *Vocabularius Keronis* olarak 3 farklı şekilde adlandırılan Latince-Almanca sözlüktür. 3600 civarında Almanca sözcük bulunduran bu eserin St. Gall Manastırı kütüphanesinde bulunduğu bilinmektedir. Alman sözlükçülüğünde önemli bir gelişme de 19. yüzyılda olmuştur. Almanya’da sözlükçülüğün kurucusu sayılabilecek Grimm Kardeşlerin (Jackob ve Wilhelm) 1852’de Leipzig’de fasiküllerle başladıkları sözlük çalışması *Deutsches Wörterbuch* birçok bilim insanının katkılarıyla 1961 yılında tamamlanmıştır. Fransızcanın ilk sözlüğü Cenovalı Giovanni Balbi’nin *Catholicon* adlı sözlük olduğu düşünülebilir. Eser Bretonca (Fransa’nın Breton bölgesi’nin resmî dili)-Fransızca-Latince çok dilli bir sözlüktür. 1268 yılında tamamlanıp ilk baskısının 1460 yılında Mainz’da Johann Gutenberg tarafından yapıldığı düşünülmektedir (Akalin, 2010: 273). İngilizcenin ilk sözlüğü Robert Cawdrey’in *A Table Alphabeticall* isimli tek dilli sözlüğüdür. 2543 madde başından oluşan eserin ilk basımı 1604 yılında yapılmıştır.

Sözlük Hazırlama Teknikleri ve Süreci

Teorik ve uygulama olmak üzere iki alt dala ayrılan sözlük biliminin uygulama kısmı, sözlük hazırlama eylemini oluşturmaktadır. Sözlüklerin oluşturulması öncesinde ve sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, uyulması gereken kurallar vardır. Bu kurallar geniş bir tür yelpazesine sahip olan sözlükler için evrensel olmasa da sözlüğün hangi amaca hizmet edeceği ve hangi okuyucu kitlesine yönelik oluşunu göz önünde bulundurarak uygulanmakta ve gelenekselleşen bazı yöntem ve aşamalar dikkatte alınmaktadır.

Öncelikle sözlüğün hedef kitlesini ve türünü belirledikten sonra Svensén sözlük hazırlama aşamaları şu şekilde sıralar:

“A. Planlama (*gereksinmenin saptanması, kaynak sağlanması, sözlüğün boyutunun belirlenmesi, uzmanların örgütlenmesi vb.*).

B. Uygulama.

a) Veri toplanması

b) Seçme ve düzenleme

c) İlk metnin yazılması

d) Metnin gözden geçirilmesi, düzeltmelerin yapılması

e) Yeniden inceleme ve düzeltme

f) Sayfa düzeni

g) Sayfanın birkaç kez denetlenmesi

h) Basıma hazırlık

i) Basım ve ciltleme.” (Kocaman, 1998: 111-112).

İlhan ise sözlüklerin hazırlanmasında uyulması gereken ilkeler şu şekilde sıralar:

“1. Tarihi kaynaklara, halk söyleyişine bağlılık

2. Dil ve gramer açısından kelimelerin doğru kullanımı

3. Amaca uygunluk esası

4. Madde başlarının düzenlenmesinin doğru ve düzenli tarzda yapılması

5. Madde başı olan kelimelerin anlamlarının doğru olarak verilmesi.” (İlhan, 2009: 536).

Kocaman, Sinclair (1987)’den uyarlayarak bir sözlüğün bilimsel ve güvenilir olması için veri seçiminde Gerçeklik, Uygunluk, Kuralcılık, Kullanım/Biçem düzlemleri, Eski/Yeni Sözcükler, Yerel Sözcükler, Kapsam, Genel/teknik sözlükler, Sözlü/yazılı dil ölçütlerinin gözetilmesi gerektiğini belirtir (Kocaman, 1998: 112).

Araştırmacıların bu ilke ve aşamaları göz önünde bulundurularak basılı sözlük hazırlama yönetimi şu şekilde oluşturulabilir.

A. Planlama: Oluşturulacak sözlüğün hedef kullanıcı kitlesinin, türünün, yapısının, boyutunun, boyuta bağlı olarak maliyetinin ve bu maliyeti karşılayacak kaynakların ve ayrıca uzmanların belirlenmesi gerekmektedir.

Bu unsurları açıklamak gerekirse.

A.1. Hedef kullanıcı kitlesi: Planlamada belirlenmesi gereken ilk unsurdur. Sözlüğün hitap edeceği kitle; öğrenciler, dil öğrencileri, akademisyenler vb. olabilir. Planlamanın ve uygulamanın unsurları bu karara göre şekillenecektir.

A.2. Tür: Sözlüğün türünün belirlenmesi hedef kullanıcı kitlesine bağlı olarak tek dilli, iki dilli, genel, terim, lehçe sözlüğü vb. olacaktır.

A.3. Yapı: Sözlüğü Macro ve Micro yapısının nasıl oluşacağı kararı verilmelidir. Planlamanın bu unsurunda sözlüğün kelime listesi, madde başlarının belirlenmesi. Maddelerin ve maddelerde verilecek bilgilere (tanım, sesletim, köken, tür, vurgu, örnek vb.) karar verilmelidir.

A.4. Boyut: Sözlüğün boyutuna karar vermek oldukça önemlidir. Sözlüğün boyutu, maliyeti ve satış fiyatı (eğer sözlük ticari amaçla oluşturuluyorsa) ile doğru orantılı olması sebebiyle sağlanan kaynağa ve oluşturulacak sözlüğün tahmini satış fiyatını göz önünde bulundurarak boyut planlaması yapılmalıdır.

B. Uygulama:

B1. Veri toplama: Verilerin nereden elde edileceğinin kararı verilip verilerin toplama işinin yapıldığı uygulama bölümüdür. Veri elde etme geçmiş kaynaklardan ya da bilgisayarlı derlemler sayesinde olabilir.

B2. Metnin Yazımı: Toplanan verilerin sözlüğün sayfa yapısına uygun olarak yazılmasını içeren süreçtir.

B3. Metnin gözden geçirilmesi: Madde başlarının ve karşılıklarının kontrol edildiği uygulama bölümüdür. Bu bölümde madde başlarının yazımı, açıklamaların doğruluğu ve güvenilirliği kontrol edilmelidir. Sesletim, köken, tür vb. bilginin doğruluğu, ilgi örneğinin uygunluğu, varsa eğer çapraz gönderimlerin doğruluğunun denetlenmelidir.

B4. Düzeltme/Tekrar gözden geçirme: Editörlerin ve sözlük bilimcilerin kontroller sonucunda tespit ettikleri hataların düzeltilmesi ve metnin gözden geçirildiği süreçtir.

B5. Basım/ Dağıtım: Eserin son hali basım için matbaaya gönderilir gerekli izinler alınır. İlgili kişilere (sözlük eleştirmenleri) ve ilgili kurumlara nüshalar gönderilir.

Sözlük Türleri

Sözlükler disiplinler arası bir çalışma alanı olması dolayısıyla; amacına, düzenlenişine ve içeriğine göre farklılık göstermektedir. Bu sebeple çeşitli sözlük türleri ortaya çıkmış ve araştırmacılar sözlük türlerini farklı şekillerde sınıflandırmışlardır.

Aksan (2007:75) şu şekilde bir sınıflandırma yapmıştır:

1. Bir ya da birden çok dilin söz varlığı işleme bakımından
  - a) *Tek dilli sözlükler, b) Çok dilli sözlükler.*
2. Abece sırasının esas alınıp alınmamış olmasına göre
  - a) *Abecesel sözlükler; b) Kavram (ya da kavram alanı) sözlükleri.*
3. Ele alınan söz varlığının niteliğine göre
  - a) *Genel sözlükler (ortak dil, yazı dili sözlükleri, ansiklopedik sözlükler);*
  - b) *Lehçebilim sözlükleri;*
  - c) *Eşanlımlı, eşadlı, ters anlamlı öğeler içeren sözlükler;*
  - ç) *Yabancı öğeler içeren sözlükler;*
  - d) *Tarihsel sözlükler;*
  - e) *Köken bilgisi sözlükleri;*
  - f) *Uzmanlık alanı sözlükleri (terim sözlükleri);*
  - g) *Argo sözlükleri;*
  - ğ) *Deyim ve atasözü sözlükleri;*
  - h) *Anlatımbilim sözlükleri;*
  - ı) *Sanatçı ve metin sözlükleri;*
  - i) *Yanlış yerleşmiş öge sözlükleri;*
  - j) *Tersine sözlükler ve başka sözlük türleri*

İlhan, işledikleri ürünler, malzemenin kaydedildiği ortam ve yazılış biçimleri açısından sözlükleri üç temel noktada sınıflandırmış;

1. İşledikleri ürünler açısından sözlükler
  - a) *Yazı dili sözlükleri*,
  - b) *Ağız sözlükleridir*
2. Malzemenin kaydedildiği ortam açısından sözlükler
  - a) *Basılı / kitabi sözlükler*
  - b) *Elektronik sözlükler*
3. Yazılış biçimleri açısında sözlükler
  - a) *Manzum sözlükler*
  - b) *Mensur sözlükler*” şeklinde bir tasnif yapmıştır (İlhan, 2009:538).

Bunlar dışında Baskın, Türkçe sözlüklerden yola çıkarak bir sınıflandırma yoluna gitmiştir. Baskın’a göre sözlükleri;

1. Sözlükte kullanılan dil sayısı bakımından sözlükler
2. Maddelerin sıralanışına göre sözlükler
3. Kapsamı bakımından sözlükler
4. Boyutuna göre sözlükler
5. Yayınlanma biçimine göre sözlükler
6. Kullanıcıların durumuna göre sözlükler
7. Kullanım amacına göre sözlükler
8. Kaynak dil ve hedef dil arasındaki ilişkiye göre sözlükler
9. Maddelerin açıklanış biçimine göre sözlükler
10. Dil kurallarını açıklaması bakımından sözlükler şeklinde ana hatlarıyla sınıflandırmak mümkündür (Baskın, 2012: 395-400).

Türk Sözlükçülüğü

Türk sözlükçülüğünün ilk örneğini Kâşgarlı Mahmûd, Dîvânu Lügâti't-Türk ile 1074 tarihinde vermiştir. Dokuz bin civarında Türkçe madde başı bulunduran eserle

Kâşgarlı Mahmûd Araplara Türkçeyi öğretme ve Türkçenin Arapça kadar zengin bir dil olduğunu ortaya koymayı amaçlamıştır. Dokuz bin civarında Türkçe madde başlarının Arapça karşılıklarını vermiştir. Eser, çeşitli konular hakkında bilgi ve açıklama vermesi dolayısıyla ansiklopedik bir sözlük; dönemin Türkçe ses ve dil özelliklerini vermesi dolayısıyla da dil bilgisi kitabı özelliği taşımaktadır. Kâşgarlı Mahmud, Türkçenin öğrenilmesi ve öğretilmesi anlayışının yanında yöntem, düzen ve tür olarak ortaya koyduğu sözlükçülük esaslarıyla Kıpçak, Çağatay ve Orta Asya gibi sahalarda uzun süreli bir etki alanı yaratmıştır (Eminoğlu, 2010: 10).

Kâşgarlı Mahmûd'un Arap sözlükçülük geleneği Türk dilinin yayılma alanının genişlemesi ile Arapça-Türkçe ve Farsça-Türkçe, Arapça-Farsça-Türkçe gibi iki ve çok dilli sözlüklerle devam etmiştir.

Türk sözlükçülüğünde Dîvânu Lügâti't-Türk'ten altmış yıl sonra Harezmi sahasına Zemahşerî'nin *Mukaddimetü'l-Edeb*'i sözlük niteliği de taşımaktadır. Arapça sözcük ve cümlelerin altına Harezmi Türkçesiyle karşılıklarının yazıyor olmasından dolayı Türk sözlükçülüğünün de önemli eserlerindedir. Eserin asıl amacı Araplara kendi dillerinin inceliklerini öğretmek, Arap dilinin üstünlüğünü ispatlamak ve Arapça bilmeyenlere Arapçayı öğretmek amacıyla da bazı Türkçe satır altı tercüme içerir (Sönmez, 2009: 162-163, Yavuzarslan, 2009: 7, Akalın, 2017: 28). Harezmi sahasına ait olan bir başka eser, İbn Mühennâ'nın on dördüncü yüzyılda kaleme aldığı tahmin edilen *Hilyetü'l-İnsan ve Halbetü'l-Lisan* adlı eseridir. İbn Mühenna Lügati olarak da bilinen bu eser; Arapça yazılıp Farsça, Türkçe ve Moğolca olmak üzere üç bölümden oluşmuştur. Türk dilinin genel yapısı ve Türk dil coğrafyası hakkında bilgi içermesi yönüyle de önemlidir (Gül, 2010: 87, Yavuzarslan, 2009: 7-8).

Türk dilinin Mısır'da yayınlaşması sonucu Türk dilinin öğrenilmesi için de bu sahada sözlükler yazılmıştır. Kıpçak sahası sözlükleri:

Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî: Mısır'da 1343'te kaleme alınmış Arapça-Türkçe (63 sayfa) ve Moğolca-Farsça (13 sayfa) olmak üzere iki

bölümden oluşan sözlüktür. Eserin yazma nüshası Hollanda Leiden Akademi Kütüphanesinde bulunmaktadır (Demirci, 2003: 55, Akalın, 2017: 34).

Kitâbü'l-İdrâk li-Lisâni'l-Etrâk: Arap filolog Ebû Hayyan el-Endelüsî 1312 yılında Türkçeyi öğretmek amacıyla Kahire'de yazılmış. Sözlük ve dil bilgisi bölümü bulunan eserin Memlûk sahasında yazılmış Türkçe eserler arasında bilinen en eskisi olup üç nüshası günümüze ulaşmıştır. Bir nüshası da İstanbul'da İstanbul Beyazıt Kütüphanesi'nin Veliyüddin Efendi bölümünde 2896 kayıt numarası ile muhafaza edilmektedir (Demirci, 2003: 54, Akalın, 2017: 34, Salan, 2012: 55).

Kitabü'l Ef'al: Abbas İbni Hamza es-Sabranî tarafından Mısırda 1356 yılında yazılmıştır. Arapça-Türkçe fiil sözlüğüdür. Türkçe karşılıklar satır aralarında verilmiştir (Akalın, 2017: 34).

Et-Tuhfetii'z-Zekiyye fi'l-Lûğati't-Türkiyye: 1425 yılından önce yazıldığı tahmin edilen eserin yazarı bilinmemektedir. Eser sözlük ve dil bilisi bölümünden oluşmaktadır. Sözlük olan ilk bölüm otuz dokuz yapraktan oluşmaktadır. Eserin tek nüshası olup İstanbul Beyazıt Kütüphanesi, Veliyüddin Efendi bölümünde 3092 numarada kayıtlıdır (Akalın, 2017: 35, Kaymaz ve Mohammad, 2016: 2, Eminoğlu, 2010: 11).

Ed-Dürretü'l Mudiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye: Memlûkler döneminde (tahmini 1451) Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmıştır. Konuşma kılavuzu ve sözlük olarak düzenlenmiş olup tek yazma nüshası Floransa'da Medicae Bibliotheca Laurenziana'dadır (Demirci, 2003: 54-56, Eminoğlu, 2010: 11, Akalın, 2017: 35).

Codex Cumanicus: Kıpçak sözlükleri arasında yer eser bu sahadaki diğer sözlüklerden yöntem olarak farklılık gösterir. Latince-Farsça-Kumanca dillerini kapsayan eser, Türklere Hıristiyanlığı öğretmeyi amaçlayan bir eserdir. Kıpçak halklarının söz varlığından örnekler bulunduran eserin büyük bir bölümü sözlük olarak düzenlenmiştir. 82 varaklık eserin 55 varaklık ilk kısmı İtalyan tüccarlar tarafından 27 varaklık ikinci bölüm ise Alman rahipler tarafından yazılmıştır. İkinci bölümde sözlük

dışında Kıpçak Türkçesiyle dualar ilahiler atasözleri ve bilmeceler bulunur. Tek nüshası olup hâlen Aziz Marcus Masanstırı Kütüphanesinde (Eminoğlu, 2010: 11, Akalın, 2017: 32).

Çağatay sahasının sözlükleri:

Abuşka Lüğati: Arap alfabe düzeninde iki bin iki yüz elli madde başı olup Arap alfabe düzenine göre dizilmiştir. Ali Şir Nevai'nin eserleri hakkında bilgiler barındıran eserin 420 sayfalık bir sözlük bölümü vardır (Sertkaya, 1988, Eminoğlu, 2011: 98).

Bedayü'l-Lügat: Tâlî İmanî tarafından yazılmış 1705'te istinsah edilmiştir. Tek nüshası bulunmaktadır. Ali Şir Nevaî'nin şiirlerini anlamak için düzenlenmiş olan eser Arap alfabesine göre düzenlenmiş sekiz yüz altmış üç madde başı bulunmaktadır.

Senglâh: Mirza Mehdi Han tarafından 1758-1760 yıllarında yazılmıştır. Yine Nevâyî'nin eserlerinin daha iyi anlaşılması için hazırlanan Azerbaycan Türkçesi ve Anadolu Türkçesine ait sözcüklerin yanında Moğolca sözcükler de vardır. Altı binin üzerinde madde başı bulunduran eser üç bölümden oluşur. İlk bölüm Mabâni'l Lügat olarak adlandırılır ve Çağatay Türkçesi'nin dil bilgisini içerir. İlk bölümün İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi'nde ve Tahran'da birer yazma nüshaları bulunmaktadır. İkinci bölüm sözlük üçüncü bölüm de Ali Şir Nevai'nin eserlerindeki bazı Arapça ve Farsça kelimeleri açıklar (Eminoğlu, 2010: 11-12, Akalın, 2017: 37, Ölmez, 1998: 141).

Lûgat-i Çağatay ve Türki-i Osmânî: Şeyh Süleyman Efendi'nin 1880 yılında yazdığı eserde 6750 Madde başı sözcük bulunmaktadır. I. Kunos (Ignaz) tarafından kısaltılıp Almancaya çevrilmiştir (Akalın, 2017: 37, Ölmez, 1998: 142).

Hulâsa-i Abbâsî: Abbas adlı sözlükçü tarafından yazılmıştır. Bu sözlük *Senglâh*'a dayanır. Sözlüğün bilinen Tahran ve Paris nüshalarının her ikisinde de birtakım hataların olduğu bilinmektedir (Eren, 1950: 145).

Kelürname: Çağatayca-Farsça dil bilgisi ve sözlük niteliği taşıyan eser Muhammed Yakalı Çingi tarafından tahmini 1722 yılında istinsah edilmiştir. Sözlüğün Londra, Taşkent ve Uttar Pradeş'te nüshaları bulunmaktadır. Üç nüshada da 1496 madde başı ve 6744 Çağatayca sözcük bulunmaktadır (Kara, 2014: 36).

Bunlar dışında Avrupa'da Çağatay Türkçesi'ne ait sözlükler oluşturulmuştur Vámbéry'nin *Cagataische Sprachstudien*'i (Leipzig, 1867) ile Pavet de Courteille'in *Dictionnaire Turk- Oriental*'i (Paris, 1870), J. Th. Zenker'in *Dictionnaire TurcArabe-Persan*, L. Budagov'un *Sravnitel'ny Slovar' Turecko Tatarskix Nareçiy* ve e W. W. Radloff'un *Opit Slovarya Tyurkskix Nareçiy* adlı büyük lügati sayılabilir (Eren, 1950: 146).

Osmanlı döneminde on dokuzuncu yüzyıla kadar genellikle Farsa-Türkçe, Türkçe-Farsça, Arapça-Türkçe ve Türkçe-Arapça sözlükler yazılmıştır. Farsçadan çeviri olan *Tuhfe-i Vehbî* ve *Burhan-ı Katı*, Arapçadan çeviri olan *Nuhbe-i Vehbî*, *Kitâb-ı Lûgat-ı Vankulu* ve *Sihah-ı Cevherî* dönemin önemli çeviri sözlükleridir.

Ondokuzuncu yüzyıldan itibaren Batı dillerinin de yer aldığı iki ve çok dilli sözlükler görülmeye başlanmıştır. Meninski'nin 1780'de Viyanada yazdığı *Lexicon arabico-persico-turcicum*; J. Zenker'in Leipzig'de 1866'da yazdığı *Türkisch-arabisch-persisches Handwörterbuch*'u, A. Handjeri'nin Moskova'da 1840-1841'de yazdığı *Dictionnaire français-arabe-persane et turc* adlı sözlükler sayılabilir (Eminoğlu, 2010: 12).

Türkiye Türkçesinin tek dilli sözlükleri ancak on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından sonra Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi'nin *Lehçetü'l-Lügât*, Ahmed Vefik Paşa'nın *Lehçe-i Osmânî*, Şemseddin Sami'nin *Kâmûs-i Türkî* gibi sözlükleri, madde başı olarak aldıkları Türkçe sözcüklerin açıklamalarını da ilk defa Türkçe veren sözlükler olmaları dolayısıyla önemlidirler.

1074 yılında Türk sözlükçülük serüveni; başlarda Arapça, Farsça daha sonra Batı dilleriyle günümüze dek çokça mensur sözlük hazırlanmıştır. Türk sözlükçülüğünde

manzum sözlük yazma geleneğinin bulunduğunu da özellikle belirtmek gerekir. Araplar ve Farslar gibi Türkler de şiir dışındaki bazı eserleri manzum olarak hazırlamaya önem vermişlerdir. Özellikle çocuklara küçük yaşlardan itibaren aruz kurallarının kazandırılmasında, Arapça ve Farsçanın öğretilmesinde manzum sözlükler, önemli bir işlevi yerine getirmiştir (Yalap, 2018: 232).

İlk manzum gramer kitabı ve sözlükler Arap dilciler tarafından XI. yüzyıldan itibaren kaside tarzında yazılmaya başlanmıştır. Yemenli dilci ve şair İsmail b. İbrahim b. Muhammed er-Rib'î (öl. 1087)'nin Kaydû'l-Evâbid adlı eseri, Halil b. Ahmed'in Kitâbu'l-'Ayn'ındaki kelimeleri içeren kaside tarzında yazılmış Arapça ilk sözlüklerdir (Kaplan, 2017: 215).

İki dilli manzum sözlük geleneği içinde ilk manzum sözlük örneği, XIII. yüzyıl müelliflerinden Bedrüddin Ebû Nasr Mes'ûd (Mahmûd) b. Ebi Bekr el-Ferâhî'nin yazmış olduğu Nisâbu's-Sıbyân'dır (Kaplan, 2017: 215).

Anadolu'da ilk manzum sözlük örneği Arapça-Farsça şeklinde, Isfahan kadısı Seyfüddîn Zekeriyâ'nın torunu Çemişgezek kadısı Şemsüddîn Ahmed'in oğlu Şükrullah'ın 1242-43 yılında kaleme aldığı Zühretü'l-Edeb'dir (Kaplan, 2017: 215). Anadolu sahasında 14 Arapça-Farsça-Türkçe, 12 Arapça-Türkçe, 24 Farsça-Türkçe, 4 Rumca-Türkçe, 1 Bulgarca-Türkçe, 1 Afganca-Hintçe-Arapça-Farsça-Türkçe, 1 Boşnakça-Türkçe ve 1 Ermenice-Türkçe ve on dokuzuncu yüzyılda manzum Fransızca-Türkçe olmak üzere elliden fazla manzum sözlük yazıldığı bilinmektedir (Güler, 2016: 161).

Alman Sözlükçülüğü

Alman sözlükçülüğü Orta Çağın başlarında iki dilli sözlüklerle başlamıştır. Tespit edilen ilk Almanca iki dilli sözlük; 790'lı yıllarda yazılmış olan "Abrogans", "Codex Abrogans" veya "Vocabularius Keronis" olarak 3 farklı şekilde adlandırılan Latince-Almanca sözlüktür (Ülkü, 2011: 268-269). 3700 civarında Almanca sözcük bulduran bu eserin St. Gall Manastırı kütüphanesinde bulunduğu bilinmektedir. Yine 790'lı yıllarda yazılmış ve aynı kütüphanede bulunan Vocabularius S. Galli adlı Latince-Almanca sözlük de Alman sözlükçülük tarihinin ilk eserlerindedir. Sözlük

alanında bilimsel temelli çalışmalar, on beşinci yüzyılda başlamış, matbaanın icadıyla da hız kazanmıştır; ilk basılı sözlükler o yüzyılın sonlarında orta çıkmıştır. On beşinci ve on altıncı yüzyılda Eski Yunanca, İbranice ve Latince önem kazanmasıyla bu dillerde sözlükler ortaya çıkmıştır. Henüz bir ortak dili bulunmayan Almanya'nın orta ve kuzey bölgelerinde, on yedinci yüzyılda birçok dil derneği kurulmuştu (ilki 1617'de Weimar'da "Fruchtbringende Gesellschaft"). Bu derneklerde çalışan dilciler ve yazarlar, ana hedefler olarak, bütün Almanya'da geçerli olacak şekilde bir ortak kelime hazinesinin tespiti, bilimsel temelli bir Alman dili grameri ve bir Almanca sözlük yazımını belirlemişler ve bu konuda çalışmalara girişmişlerdir (Ülkü, 2011: 269). On beşinci yüzyılda ortaya çıkan önemli eserlerden biri İtalyanca-Almanca olan Adam von Rottweil'in eseri *Vocabolista Italiano-Tedesco*'dur (1477).

Alman sözlükçülüğünde on altıncı yüzyılın sonlarında ise çok dilli sözlüklere geçildiği görülmektedir. Latince-Fransızca-Almanca yazılan Fritsche (Friedrich) Closener'in *Vocabularium* adlı sözlüğü çok dilli Almanca sözlüklerin ilk örneklerindendir. On altıncı yüzyılda, Nicodemi (Nikodemus) Frischlin tarafından yazılmış olan Yunanca-Latince-Almanca *Nomenclator Trilingvis Greco-Latino-Germanic* (1591) adlı sözlük de ilk örnekler arasında gösterilebilir.

Tek dilli Almanca sözlükler on altıncı yüzyılın ikinci yarısında karşımıza çıkmaktadır. Simon Roths'un *Ein Teutscher Dictionarius* (Bir Alman Sözlüğü) (1571) bunun ilk örneklerindendir.

Alman sözlükçülüğünde önemli bir gelişme de 19. yüzyılda olmuştur. Almanya'da sözlükbilimin kurucusu sayılabilecek Grimm Kardeşlerin (Jakob ve Wilhelm) 1852'de Leipzig'de fasiküllerle başladıkları sözlük çalışması "*Deutsches Wörterbuch*" birçok bilim insanının katkılarıyla 1961 yılında 33 cilde ulaşarak tamamlanmıştır.

Türk-Alman İlişkileri ve Almanca Öğrenimi

Türk-Alman ilişkilerinin başlangıcı on ikinci yüzyıla rastlayan haçlı seferlerine dayanmaktadır. 1189-1192 yılları arasında gerçekleştirilen üçüncü Haçlı Seferi'ne katılan Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa Göksu Irmağı'nda boğulmuştur. Alman topraklarına ayak basan ilk Türk'ün ise 1279 yılındaki son haçlı seferinde esir

alınan 40'a yakın Selçuklu subaylarından biri olan Mehmet Sadık Selim 1305 yılında Hıristiyan olmuş ve Felix Soldan adını almıştır (Alkan, 2015: 35-36).

II. Viyana kuşatmasından sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş dönemine girmesi ve bununla birlikte Osmanlı İmparatorluğu'nun artık bir tehdit olarak görülmemesi nedeniyle Almanların ve Avrupalıların Osmanlı'ya karşı bakış açıları değişmiştir. Johann Wolfgang Franck, Reinhard Keiser, George Frideric Handel, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig Van Beethoven gibi Alman sanatçıların eserlerine de yansıyan Osmanlı hayranlığı başlamıştır. Yine Prusya'nın onsekizinci yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avusturya ve Rusya'ya karşı Osmanlı İmparatorluğu'nu doğal bir müttefik olarak görmesi iki tarafın yakınlaşmasında etken olmuştur. 2 Nisan 1761 tarihinde Prusya ile Osmanlı İmparatorluğu arasında imzalanan "Dostluk, Gemicilik ve Ticaret Antlaşması" ile Türkiye ve Almanya arasında ilk ilişkiler resmi olarak kurulmuş olmaktadır (Alkan, 2015: 39).

20 Ekim 1827 Navarin Deniz Muharebesi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun Fransa, Rusya ve İngiltere tarafından yenilgiye uğramasından dolayı II. Mahmut orduyu Batılı örnekleri doğrultusunda modernize etmek için Prusya'dan askeri bir heyet talep etmiştir. Helmut Von Moltke liderliğinde gelen bu ilk askeri heyet 1839 yılına kadar Osmanlı ordusunda görev almıştır. Helmut Von Moltke Osmanlı ordusunda görevi sırasında Osmanlı topraklarının ve Ortadoğunun zenginliklerinin Almanlar için yarar sağlayabileceği düşüncesinde idi.

Almanların nüfuzunun yerleşmesi askerî ortamdan sonra Almanya'nın elverişli koşullar bularak yayılan ticareti; kültürel, diplomatik ve ideolojik ortamını da birlikte getiriyordu.

Almanca'nın ticari dil olarak tutunması, müstakbel Alman ticari etkinliği için bir temel oluşturmuş; Alman devletleriyle de yapılan ticaret anlaşması ile Alman sanayii ticari denizcilik ve demiryol taşımacılığındaki yenilikler ve teknik ehliyet sayesinde Osmanlı pazarlarını istila etmeye başlamış (Ortaylı, 1981: 29,30, Ortaylı, 2016: 41).

1876 yılında tahta çıkan II. Abdülhamit'in Almanya'nın güçlü ordusuna ve sanayisine olan hayranlığı önceki ilişkileri pekiştirmiştir. II. Mahmut dönemindeki gibi II. Abdülhamit de Almanlardan Osmanlı ordusunun yeniden yapılandırılması için Alman askerî heyet talep etmiştir. II. Abdülhamit döneminde, Almanya Osmanlı

bürokrasisinde de rol oynamaya başlamıştır. Gümrüklerde, maliyede ve polis teşkilatı için gerekli uzmanları Almanya'dan sağlamıştır (Ortaylı, 1981: 46). Bu durum Osmanlı Devleti'nde Almanca öğrenimine de gerekçe olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu ve Alman İmparatorluğu arasındaki ilişki Alman İmparatoru II. Wilhelm'in 1889 yılındaki ziyaretleri sonucunda olumlu etkilenmiştir. II. Wilhelm sırasıyla önce İstanbul'a, sonra da Kudüs ve Şam'a giderek hem Osmanlı İmparatorluğu ile iktisadi ilişkileri geliştirmiş hem de dünyada yaşayan 300 milyon Müslümanın sempatisini kazanmıştır (Alkan, 2015: 44).

Türk-Alman ilişkilerinde askeri ilişkiler ile başlayıp ticari, idari ve eğitim alanında gelişmesi üzerine çok sayıda tüccar, zanaatkâr ve misafir işçi Osmanlı topraklarına yerleşmiştir. 1847'de Alman kulübü "Teutonia", 1870'de Alman Hastanesi kurulmuştur. Birinci Dünya Savaşı öncesine kadar Almanların Osmanlı Devleti sınırları içerisinde 39 okul, 6 kilise-mabet-ibadethane, 6 eytamhane, 9 hastane-darülaceze-tedavi bi'l-hava, 9 ikâmetgah-misafirhane, 4 kabristan, 1 ziraat müessesesi ve 7 arsa olmak üzere toplam 81 müessese kurdukları bilinmektedir (Doğan 2014:439). Osmanlı topraklarında açılan okullardan bazıları şunlardır: Alman-İsviçre Kız Erkek Okulu (İstanbul 1868), Yedikule Alman Okulu (İstanbul 1875), Karaağaç Alman Okulu (Edirne 1883), Haydarpaşa Alman Okulu (Haydarpaşa 1895), Eskişehir Alman Okulu (Eskişehir 1896), Alman Yetimhanesi ve Okulu (İzmir 1866), Alman Erkek Okulu (İzmir 1893), Alman Okulu (Yafa 1870), Alman Protestan Okulu ve Öğretmenevi (Yafa 1890), Sarona Alman Okulu (Yafa 1871), Alman Protestan Okulu (Kudüs), Alman Okulu (Kudüs 1878), Beytü'l-lahm Alman Protestan Okulu (Kudüs 1887) (Kılıç, 2005: 114).

Almanca-Türkçe, Türkçe-Almanca Sözlükler

Askerî, siyasî ve ticarî ilişkilerin bu denli hızlı ve kuvvetli olması iki imparatorluk arasında karşılıklı dil öğrenimi ihtiyacını doğurmuştur. Bu ihtiyaç doğrultusunda hem Almanlar hem de Türkler tarafından dil öğretimi kitapları ve sözlükler yazılmaya başlamıştır.

Yabancılar Tarafından Hazırlanmış Almanca-Türkçe, Türkçe-Almanca Sözlükler

Deutsch-Türkisches Wörterbuch, Vámbéry, Hermann, 1858.

Türkisch-Deutsches Wörterbuch, Camilla Ružička-Ostoić, 1879.

Deutsch-Türkisches Wörterbuch, Phillip, K., 1913.

Deutsch-Türkisches Wörterbuch, Marré, Ernest C., 1920.

Deutsch-Türkisches Wörterbuch, Jansky, H., 1958.

Almanca-Türkçe Telaffuzlu Okul Lügati, Vámbéry, Hermann, 1965.

Almanca-Türkçe Telaffuzlu Resimli Lügati, Vámbéry, Hermann, 1965.

Türkçe Almanca Sözlük, Steuerwald, Karl, 1983.

Deutsch-Türkisches Wörterbuch, Steuerwald, Karl, 1984.

Türkler Tarafından Hazırlanmış Almanca-Türkçe, Türkçe-Almanca Sözlükler

Almancadan Türkçeye Lügat Kitabı, Faik, Ömer, 1896.

Deutsch-Türkisches Wörterbuch, K. Sinan, Mehmed Tahir 1901.

Almancadan Türkçeye 15.000 Kelimeli Yeni Küçük Lügat, Mehmed Ali, 1930.

Almanca-Türkçe Büyük Lügat, Özgürel, Ragıp Rıfkı, 1931.

Almanca-Türkçe Küçük Lügat, Özgürel, Ragıp Rıfkı 1932.

Türkçe Almanca Lügat, Bakıçelebioğlu, Zeki Cemal, 1933.

Türkçe Almanca Yeni Lügat, Bakiçelebioğlu, Zeki Cemal, 1953

Türkçe Almanca Lügat (Türkçe Okunuşlu) Esirci, Şükrü 1971.

Türkischer Mindestwortschatz, Savaşçı, Özgür, 1990.

Cep Sözlükçülüğü

Cep sözlüğü kavramı, günlük ve temel ihtiyacı karşılayacak dil birimlerini alfabetik ya da kavramsal olarak sıralayan, boyutuna göre diğer pek çok sözlük türünden daha az hacimli olup, cepte taşınabilecek kadar küçük ebatta olup tek, iki veya çok dilli sözlük türü olarak tanımlanabilir.

Cep sözlüklerin bu tanıma göre iki yönü bulunmaktadır. Birincisi cebe sığacak boyutta olması, ikincisi ise günlük/pratik kullanıma yönelik sözcükleri içeriyor olmasıdır.

Cep sözlükçülüğü tarihinde ilk cep sözlüğü örnekleri sekizinci yüzyılda görülmektedir. Jean Baptiste Ladvocat' a ait 1766 tarihli *Dizionario Storico Portatile* (Taşınabilir Tarih Sözlüğü) adlı İtalyanca eseri ilk cep sözlüğü olma ihtimali kuvvetlidir. Eser 7 ciltten oluşmasına rağmen (Portatile) cep sözlüğü olarak adlandırılmıştır. Sonraki yıllarda *An Italian and English Pocket Dictionary in Two Parts* (G. Graglia, 1787), *A New Pocket Dictionary of The French and English Languages* (Thomas Nugent, 1827), *The Pocket Commentary and Bible Dictionary* (Jamieson, Fausset, Brown, 1873) gibi cep sözlükleri hazırlanmış ve basılmıştır.

Türkçenin Cep Sözlükleri

Türkçe cep sözlüklerine on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında rastlanmaktadır. İlk tek dilli cep sözlüğün, *Osmanlıcadan Türkçeye Cep Kılavuzu* (1935); ilk iki dilli cep sözlüğünün ise *Deutsches Türkisches Taschenwörterbuch* (1858) olması kuvvetle muhtemeldir. Bu ilkler dışında erişilebilen Türkçenin cep sözlükleri için aşağıdaki gibi bir liste verilebilir.

Türkçe Tek Dilli, Özel Amaçlı ve Pratik Konuşmaya/Dil Öğrenmeye Yönelik Cep sözlükleri

Osmanlıcadan Türkçeye Cep Kılavuzu, Türk Dili Araştırma Kurumu, 1935.

Okullar için Yeni Türkçe Cep Sözlüğü, Mustafa, Nihat 1956.

Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Cep Sözlüğü: Türkiye Türkçesi-Azerbaycan Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi-Türkiye Türkçesi, Ercilasun, A.B., Mehmedoğlu Aliyev, A., 1991.

Biyoloji Terimleri Cep Sözlüğü, Çev. Özden, H., 1991.

Mimarlık Cep Sözlüğü, Hasol, D., 2009.

Arap Harfli Alfabetik Osmanlı Türkçesi Cep Sözlüğü, Kanar, Mehmet, 2012.

Sanat Terimleri Cep Sözlüğü, Yıldız, Mehmet (t.y.)

Türkçe İki dilli Cep Sözlükleri

Osmanlıcadan Fransızcaya Cep Lügati, İbrahim, 1887.

Dictionnaire De Poche Français-Turc, Wiesenthal, W., 1895.

Türkçe-Fransızca Hukuk Terimleri ve Yardımcı Deyimler Pratik Cep Sözlüğü, Aksan, Akil, 1964.

Türkçe-Rusça Cep Sözlüğü, R.A. Aganin, 1968.

Gürcüce-Türkçe / Türkçe-Gürcüce Cep Sözlüğü, Cangidze, V., Cikia, S., 1973.

Türkçe-Arapça, Arapça-Türkçe İzahlı Cep Sözlüğü, Gülkesen, Canan, 1975.

Libya İşçileri ve Hacılar İçin / Türkçe-Arapça, Arapça-Türkçe İzahlı Cep Sözlüğü, Feyiz Yay., 1975.

Dizionario Italiano-Turco, Turco- Italiano, (Vallardi, M.'den çeviri) Buğday, Celalettin, 1985.

Fince Cep Sözlüğü, Taskusanakirja, Suomi, 1993.

İsveççe Cep Sözlüğü, Meriç, Deniz, 1994.

İtalyanca Cep Sözlüğü, Luciano, R., Pınar, R. 1998.

Boşnakça Cep Sözlüğü Boşnakça-Türkçe Türkçe-Boşnakça. Edreniç, M., Pınar, B. Begoviç, Ş., 1999.

Cekçe-Türkçe, Türkçe-Çekçe Cep Sözlüğü, Hristova, Radka, 2000.

Norveççe-Türkçe Türkçe-Norveççe Cep Sözlüğü, Karatay, Ata, 2002.

Yunanca-Türkçe Türkçe-Yunanca Cep Sözlüğü, Aksoy, Azmi, 2003.

Japonca-Türkçe Cep Sözlüğü, Demirci, Muharrem, 2011.

Türkçe-Almanca. Almanca- Türkçe Cep sözlükleri

Almanca-Türkçe, Türkçe-Almanca sözlüklerin tamamını tespit etmek mümkün olmasa da aşağıdaki gibi küçük bir liste yaparak bazı eserleri anmak uygun olacaktır.

Yabancılar Tarafından Hazırlanmış Almanca Konuşmaya, Anlaşmaya Yönelik ve Özel Amaçlı Cep Sözlükleri

Deutsches Türkisches Taschenwörterbuch, Vámbéry, Arminius H. 1858.

Deutsch-Türkisches Tashenwörterbuch, Papasian, Thoros. 1900.

Deutsch Türkisches Konversationbuch, Connor, James, 1907.

Türkçe Almanca-Almanca Türkçe Cep Sözlüğü, Mandil, David, 1970.

Taschenwörterbuch der Türkischen und Deutschen Sprache, Langenscheidts, 1982.

Türkler Tarafından Hazırlanmış Almanca Konuşmaya, Anlaşmaya Yönelik ve Özel Amaçlı Cep Sözlükleri

Türkisch-Deutsches Wörterbuch, Galancızade Hakkı Tevfik, 1907.

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati, Mehmed Ali, 1915.

Almanca-Türkçe Istilâhât-ı Askeriye ve Fenniye, Devlet-i Osmaniye-i Müfettiş-i Umûmiliği, 1917.

Almanca'dan Türkçe'ye Askeri Lügat Kitabı, Hahn-Cevdet Nejad, 1917.

Almancadan-Türkçeye Talebe Cep Lügati, Mehmed Ali 1932.

Almanca-Türkçe Teknik Lügat Technisches Wörterbuch Deutsch-Türkisch (Makine ve Elektroteknik), Taşpınar, Adnan Halet 1937.

Telaffuzlu Almanca-Türkçe Seyahat ve Konuşma Rehberi, Akdoğan, Memiş, 1972.

1. Almancadan Türkçeye Cep Lügati: İnceleme

1.1. Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati Hakkında

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati Mehmed Ali'nin ilk sözlüğüdür. Bir Türk tarafından yazılan ikinci Almanca-Türkçe cep sözlüğü olma özelliğini taşımaktadır. Dönemin Alman yazı biçimi olan Fraktur ile yazılmış karşılıkları ise Arap harfli Osmanlı Türkçesi ile verilmiştir.

1.1.1. Fraktur Yazısı

Fraktur, Latincedeki "fractura" sözcüğünden gelmekte ve "kırık" anlamında kullanılan bir sözcüktür. Bu yazı biçimi Gotik (gothic), Alman yazı biçimi (Deutsche Schrift) veya Gebrochene Schriften (kırık yazı) olarak da adlandırılmaktadır. Fraktur yazı biçimi on altıncı yüzyıldan yirminci yüzyıla (1940'lı yıllar) kadar Almanlar ve Almanca konuşulan ülkeler tarafından baskıda ve el yazmalarında (kurrente) yaygın olarak kullanılmıştır.

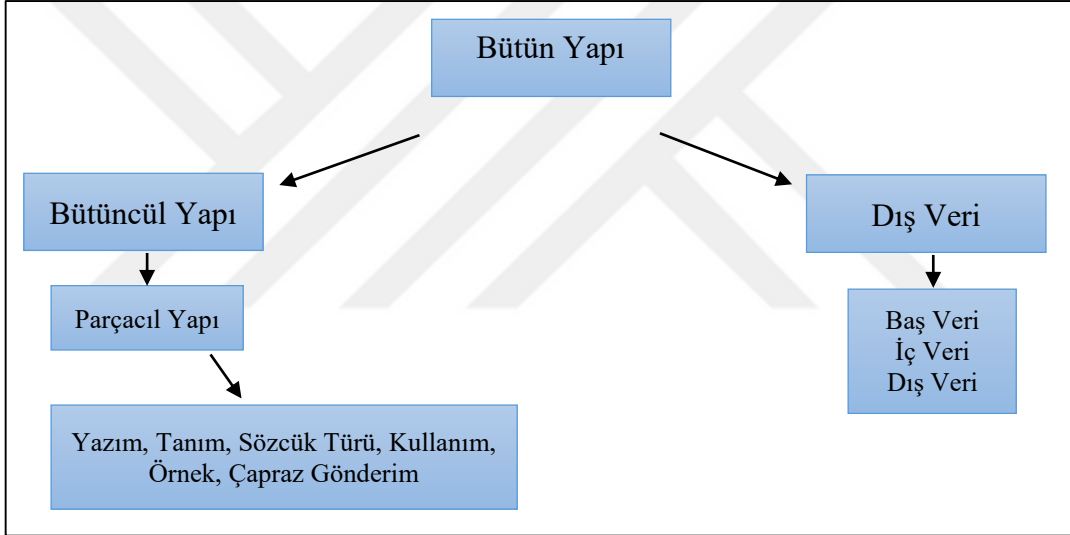
Almanların bu yazı sistemini benimsemeleri ve yaygın olarak kullanımları kesin bir sebebe bağlanamamaktadır ancak Protestanlığın, Lutheranizm ve Martin Luther'in İncil çevirisinin güçlü etkisi vardır. Neredeyse dört yüz elli yıl kullanılan bu yazı biçimine karşı çıkan gruplar da vardı. Yirminci yüzyıla kadar Fraktur ve Latin yazı biçiminin arasında yeni yazı biçimleri oluşturulmaya çalışılsa da yaygın kullanımı sağlanamamıştır. Milliyetçiliğin sembolü olarak da görülen Fraktur yazı biçimi, Nazi Almanya'sında daha da yaygınlaştı. Bu yazı biçimiyle basılan kitaplarda artış gözlenirken okullarda el yazısı öğretildi. Fakat Nazilerin fethettikleri ülkelerde bu yazının okunaksız olması, teknik ve bilimsel yayınların uluslararası olan Latin yazı biçimiyle yazılması Fraktur yazı biçiminin sonunu getirmiştir.

Günümüzde geleneksel ve muhafazakâr olarak nitelendirilmekte olan Fraktur, reklamlarda (kâğıt baskı, tabela, afiş) ve sertifikalarda kullanılmaktadır (Daniels ve William, 1996: 765-768).

1.2. Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin Yapı Özellikleri

Sözvarlığı eserleri olan sözlükler incelemeye alındığında türüne, hazırlanış amacına, sözlüğün hedef kitlesine göre yapısal farklılık göstermektedir. Bu sebeple tek bir yapıyı kabul etmek ve tüm sözlükleri o yapıya göre incelemek uygun olmayabilir. Bu alanda çalışan bilim insanları sözlüklerin yapısal özelliklerini sınıflandırmada farklı yollar izlemiş olsa da bütün yapı (megastructure), bütüncül yapı (macrostructure) ve parçacıl yapı (microstructure) bir sözlüğün ana yapıları olarak kabul edilmektedir.

Mehmed Ali'nin *Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati*'nin batı dili olan Almancadan Türkçeye olması sebebiyle yapısal incelemesi bu temel yapılar ve bunların alt bileşenleri çerçevesinde aşağıdaki inceleme şablonuna göre yapılacaktır.

Almancadan Türkçeye Cep Lügati'nin Yapısal İnceleme Şablonu

1.2.1. Bütün Yapı (Megastructure)

Bütün yapı, bütüncül yapı ve dış veri bileşenlerini kapsayan ve bunlar arasındaki düzeni ve ilişkiyi gösteren yapıdır. (Svensén, 2009: 76-77). Svensén bütün yapıda bulunması gereken zorunlu bileşen olan sözcük listesinden önce gelen verileri *ön veri* (front matter), sözcük listesi bölümünde olup liste harici görsel malzeme gibi unsurların olduğu verileri *iç veri* (middle matter) ve sözcük listesinden sonra gelen verileri ise *arka veri* (back) olarak tanımlamaktadır (Svensén, 2009: 379). Bütüncül ve parçacıl yapı haricindeki verilere ise dış veri adı verilir.

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin bütün yapısı hakkında genel bilgi verilip, parçacıl yapısı, dış verisi ve alt bileşenleri farklı başlıklar altında değerlendirilmiştir. Eserin 1915 baskısı 412 sayfadan oluşup sayfa numaraları ikinci sayfadan itibaren verilmiştir. 1917 baskısı 447 sayfadan oluşup sayfa numaraları dördüncü sayfadan itibaren sayfanın üst-orta kısmında verilmiştir. Her sütunun üst bilgisine o sayfanın son madde başının ilk hecesi eklenmiştir. Maddeler ve tanım metinleri iki sütun halindedir. Sayfa kenarlarında boşluk mevcuttur. Bir sayfada ortalama 24 madde başı bulunmaktadır.

Aus	— 33 —	aus	aus	— 33 —	aus
Aussehen (الا)	ظاهر شکل،	Aussprache (امق)	تلفظ،	Ausländer (ام)	اجنبی
هیتت و سپا، کورونیش		تکلم		مملکتلی، اجنبی	اشیای چوزمک،
ausßen	خارجاً، طیشاری،	ausprechen،	تلفظ ایتک،	auslassen	سندوفدن چیقارمق
طیشاریده		تکلم ایتک، بیان فکرا ایتک		حذف ایتک،	ایصلیق جالمق،
ausßer —	دن خارج	Auspruch (ام)	تلفظ،	ایتک، صالیورمک	شرق چاغروب بتورمک
ausßer = dem	بودن بشقه،	تکلم، بیان فکر		Auslaut (ام)	هجا، صدای اخیر (ام)
					ausplaudern،
					حکایه ایتک،

1915 Baskısı

1917 Baskısı

Sözlüğün İki Baskısından Örnek Bir sayfa

1.2.1.1. Bütüncül Yapı (Macrostructure)

Sözlüklerdeki öge niteliğindeki, kesinleşmiş veya yaygınlaşmış yazım ve söyleyiş biçimleri olan, çekim, türetim, birleşme vb. gibi dilsel işlemlerde yeni dil öğelerinin oluşmasına kaynaklık eden, anlam bakımından bağımsız dil birimlerine madde başı denir (Yılmaz,2018:4). Madde başlarının tamamını kapsayan sözcük listesi ise bütüncül yapıyı oluşturur.

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin bütüncül yapısında 1915 yılı baskısında 10097, 1917 yılı baskısında 10435 madde başı A'dan Z'ye abecesel düzende verilmiştir. Madde başlarının alışılmış Batı düzenindeki gibi sayfanın solundan aşağıya doğru sıralanmaktadır. Cep sözlüğü olması sebebiyle kısa tutulan tercüme ve açıklamalar arasında iç madde kullanılmamış olup, iç maddeler uzun çizgi ile ayrı bir madde başı olarak verilmiştir. Bu durum iki baskıda da aynıdır.

1915 Baskısı		1917 Baskısı	
Mal (م)	مال باغی	abbringen	واړ کچړمک
Mas (لا)	حيوان لاشمسی	Abbruch (م)	قیرله، بېقله
abändern	دکښدیرمک ، تبدیل اټک	abbürsten	فورچه لاق ، سیورمک
Abart (م)	دکښه، تحول، چشید	abtaufen	استفا اټک ، رد اټک
Abbau (م)	حفر، قازمه	Abbau (م)	حفر، قازمه
abbeigen	ایسیروب توپارمق	abbeigen	ایسیروب توپارمق
abberufen	کیرو چاخرمق ، عزل اټک	abberufen	کیرو چاخرمق ، عزل اټک
abbestellen	برسیارشی کرو آلی	Abbrud (م)	باصه، فوبه
Abbildung (م)	صورت، تصویر، رسم	abbruden	باصق، فوبه
Abbitte (م)	غوه، عذر	abbrüden	باصدق قالبی
abbreden	تیرمق، توپارمق	Abend (م)	اشام
abbrennen	کامل باقی ، پاترق جو اټک	Abentener (الا)	ضنا
			تصادف، سرکدشت

1915 Baskısı

1917 Baskısı

Sözlüğün iki baskısından madde başları

1.2.1.2. Parçacıl Yapı (Microstructure)

Hartmann'a göre mikro yapı, bir girişin (madde başı) iç dizaynıdır. Makro yapının aksine mikro yapı semantik ve biçimsel özellikler üzerine açıklamalarla giriş hakkında yazım, söyleyiş, gramer, tanım, kullanım, etimoloji gibi detaylı bilgi sağlar. Eğer girişin birden fazla anlamı varsa bunların her biri için (alt madde olarak) bilgi verilir (Hartmann-James'ten akt. Kocapınar, 2014: 52).

1.2.1.2.1. Yazım Bilgisi

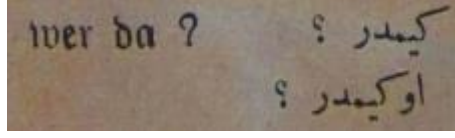
Eserde Almanca isim olan madde başlarının yazımı büyük harfle başlamaktadır. Karşılıkları dönemin Osmanlı Türkçesi esas alınarak yazılmıştır. Eserde kısaltmalara yer verilmemiş, noktalama işaretlerinin ise çeşitli kullanımı görülmektedir. Yay ayraç, virgül, soru işareti ve uzun çizgi dışında noktalama işareti bulunmamaktadır. Bunların görevleri şunlardır

Yay ayraç, sözcüklerin kullanım alanlarını belirtmek nadiren açıklama getirmek için kullanılmıştır. Örneğin (zamān hakkında), (elbise hakkında), (tüfeng hakkında).

Virgül, tanımlarda yakın veya eş anlamları birbirinden ayırmak için kullanılmıştır.

Soru işareti kullanımı tektir. Bunun dışında soru sözcüklerinde soru işareti kullanılmamıştır.

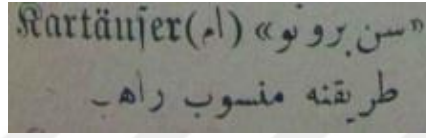

Soru işareti kullanımı

Uzun çizgi, madde başlarının türemiş biçimlerini veya birleşik sözcüklerin ayrılmış biçimlerinden önce kullanılmıştır.

Tırnak işareti Almanca telaffuzunun esas alınarak Osmanlı Türkçesiyle yazılan bir sözcükte kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Kartäuser¹ “sen buruno” tariğine mensub rāhib.

1.2.1.2.2. Tanım Bilgisi

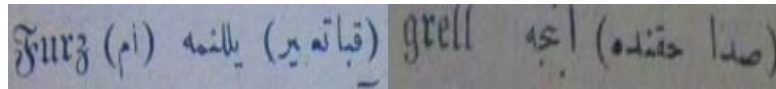
Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati iki dilli sözlük olması sebebiyle madde başı sözcüklerin tanımlamaktan ziyade Türkçe karşılıkları verilmiştir.

1.2.1.2.3. Sözcük Türü Bilgisi

Yazımdan anlaşılacağı gibi Almancada isimleri yazımı büyük harfle başlamaktadır. Diğer sözcükler küçük harfle başlamaktadır fakat sözcük türleri ayrıca belirtilmemiştir.

1.2.1.2.4. Kullanım Bilgisi

Eserde bazı tanımlarda sözcüğün kullanım alanının ve kullanım biçiminin yay araç içerisinde verildiği tespit edilmiştir.

Resim 5. Kullanım biçimi ve kullanım alanı

¹ Cartusienis adıyla bilinen Aziz Bruno'nun (St. Bruno) Köln'de kurduğu tarikat. (http://ulumelhikme.net/pdf/QI_Muqaddemat.pdf, 2018)

Parçacıl yapıda biçimle ilgili olan dil bilgisel bilgi, sesletim bilgisi, köken bilgisi ve örnekleme öğeleri Mehmed Ali'nin *Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati*'nde bulunmamaktadır.

1.2.1.2.5. Örnek

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nde Türkçe karşılıklarda örneklere yer verilmemiştir.

1.2.1.2.6. Çapraz Gönderim

Svensen'a göre çapraz gönderim, sözlük içi çapraz gönderim ve sözlük dışı çapraz gönderim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sözlük içi çapraz gönderim de kendi içinde madde içi gönderim ve madde dışı gönderim olarak ikiye ayrılmıştır. Madde içi çapraz gönderim parçacıl yapıya götürürken, madde dışı çapraz gönderim, bütüncül yapıya, sözlük dışı çapraz gönderim ise kullanıcıyı bütün yapının dışına götürür (Aslan, 2017: 62).

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nde sözlük içi veya dışı çapraz gönderim tespit edilememiştir.

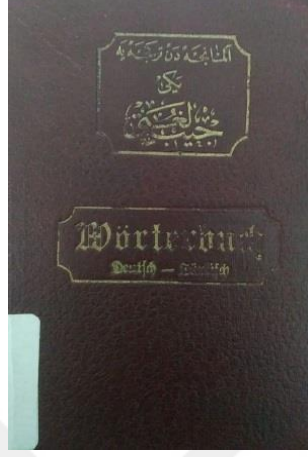
1.2.1.3. Dış Veri

Svensén'in fiziki sınıflandırmasına göre Sözlüğünün sözcük listesinden önce bulunan verilere baş veri (Dış ve iç kapak, önsöz, kısaltmalar, kullanım kılavuzu), sözcük listesinde olup sözcük listesine dâhil olmayan bileşenlere iç veri (görsel malzeme) ve sözcük listesinin bitiminden sonraki bileşenlere son veri (dizin, semboller, alıntılar) adı verilmektedir. Bu bileşenlerin tümüne ise dış veri adı verilir (Aslan, 2017: 64).

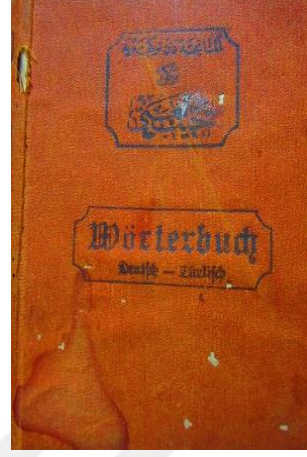
1.2.1.3.1. Baş Veri

Sözlüğün sözlük listesinden önce bulunan bileşenlerdir. Hartmann ve James'in de belirtildiği gibi sözlükte, sözcük listesinin ön tarafında konumlanan bileşenlere ön veri denilmektedir. *Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati*'nin baş veri bileşeninde dış kapak, iç kapak ve önsöz yer almaktadır.

1.2.1.3.1.1.Dış Kapak

1915 Baskısı

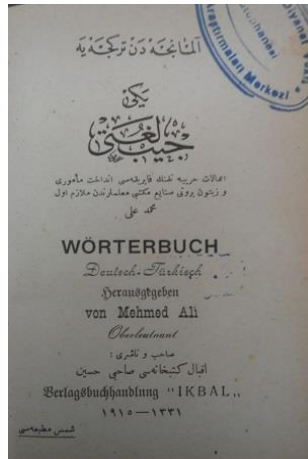

1917 Baskısı

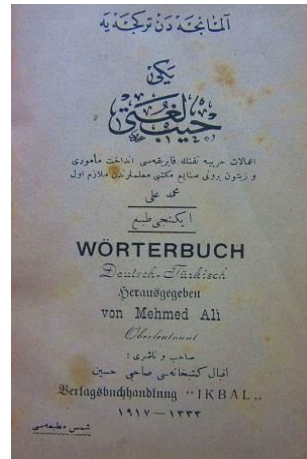
Sözlüğün iki baskının dış kapakları

Dış kapakta yer alan yazlar her iki baskıda da aynı tutulup ikinci baskıda farklı renkli dış kapaklar kullanılmıştır.

1.2.1.3.1.2. İç Kapak

1915 Baskısı

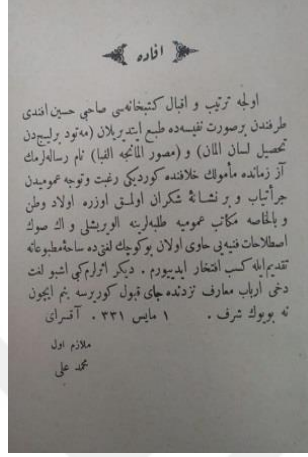

1917 Baskısı

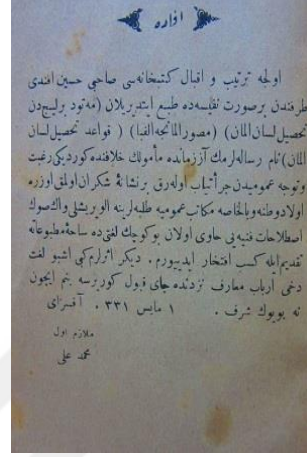
İki baskının iç kapakları

İç kapakta eserin Türkçe ve Almanca adı, yazarın adı, basımevi ve basım yılı gibi bilgiler bulunmaktadır.

1.2.1.3.1.3. Önsöz

1915 Baskısı

1917 Baskısı

İki baskının önsözleri

Eserin iki baskısında da önsöz aynıdır. Transkripsiyonu şu şekildedir:

İFĀDE

Evvelce tertīb u ikbāl kütüphānesi şāhibi Hüseyn Efendi tarafından bir şüret-i nefīsede taḅ‘ ettirilen (metod bir lehceden taḥsīl-i lisān-ı Alman), (muşavver Almanca elifbā), (ḳavāid-i taḥsīl-i lisān-ı Alman) nām risālelerimin az zamanda me‘mūluñ ḥilāfında gördüğü raġbet u teveccüh ‘umūmīden cür’et-yāb olarak bir nişāne-i şükrān olmak üzere evlād-ı vaṭana ve bilḥaşşa mekātib-i ‘umūmiyye-i talebelerine elverişli ve eñ soñ ıştılāḥāt-ı fenniyyeyi ḥāvī olan bu küçük luġatı da sāḥā-i matbūata taḳdīm ile kesb-i iftiḥār ediyorum. Diġer eserlerim gibi işbu luġat daḥi erbāb-ı maārif nezdinde cāy-ı ḳabūl görirse benüm için ne büyük şeref.

1 Māyıs 1330 Aḳsarāy

Mülāzım-ı evvel

Meḥmed ‘Ali

1.2.1.3.2. İç Veri

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nde iç veri bulunmamaktadır.

1.2.1.3.3. Son Veri

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin 1915 baskısının son verisinde kütüphanede bulunan bazı eserlerin listesine yer verilmiş ancak 1917 baskısında son veri bulunmamaktadır.

کتابخانه مؤسسه کتب اوتزده بولنامه کتابخانه مؤسسه اقصیسی	۳ مال تورکیا ۱۰ تورکیا ایچین کلمات و اختلاطلاری ۱۰ صاحب ظهور ۵ اوروپا سیاسی و تورکوزک لاکلی ۵ اختادات باطله به اعلان حرب ۳ نوم جدید ۱۵ اوتوموبیل موتورلی و صورت استعمالی ۲۴ یکی حکمت طبعیه ۱-۲ ۵ چون بسلامتک ۵ قاریلق و آناللق ۵ اردواج و شرالط صحیسی ۵ حفظ صحت اعصاب ۵ طلی مصاحبه ۶ باش امربرلی ۱۲ تشخیص و تدای امراسنیه ۲ انسان ۵ اسوج اصول تربیه یدنیه ۱ و مکتب اوبولتری ۱ اوردوده و مکتبلرده فوتبول ۱ عثمانی عسکرینک طیارجه	۶ یادمدک حرب تظنه نظرندن تدریسته رهبر ۳ پشمار مجاریسی و صنعتی ۳ خدمت سفره مذاکره ۲ اون باشنک ایتلی اؤکودری ملازم اشرف ۵ شابله به مملووات قانونیه ۱۰ بداع ادبیه منظوم ۳ مکتبه وطن تورکیاری ۱۵ لطائف خواجه نصرالدین ۳ کرم ایله اسلی ۲۲۰ طاهر ایله زهره ۲۲۰ عاشق عمر دیوانی ۲۲۰ منور ۵ اولمش بقادینک اوراق متروکسی ۱۰ صلاح الدین ابوی ۴۵ سبیل ۵ مکتب ال فال ۱ قوه تومسسه کشف استقال
--	---	---

1915 baskısının son verisi

1.3. Sözlüğün Hazırlanış Amacı

Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati dönemin yaygınlaşan batı dili olan Almanca'nın öğrenilmesi amacıyla günlük/pratik kullanıma yönelik, taşınabilir boyutta ve özellikle öğrencilerin kullanması hedeflenerek yazılmıştır.

1.4. Sözlükçülük Tekniği Açısından Değerlendirilmesi

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati'nin yazıldığı dönemde Türkler özellikle Arap sözlükçülük teknik ve yöntemlerini kullanmaktalardı. Almancadan Türkçeye sözlüklerin yazılmaya başlandığı on dokuzuncu yüzyılın sonu ve yirminci yüzyılın başlarında sözlük yazarlarının batı sözlüklerinin yazım tekniklerini kullandıkları görülmektedir. Cep sözlüklerinde hem söz varlığı hem sözlük yapısı gereği daha dar

kapsamlı olması olağandır. Mehmed Ali'nin bu eseri de cep sözlüğü özelliği taşımasına rağmen kısmî eksiklikleri olduğu görülmektedir.

Sözlükte, eser hakkında bilgi verilmemesi ve bir kullanım kılavuzunun olmaması, söz varlığını oluştururken sözcük seçimini neye göre ve nereden yaptığının belirtilmemesi tespit edilen ilk eksiklerdendir. Cep sözlüklerinin pratik ve günlük dil birimlerini barındırması beklenmektedir. Mehmed Ali'nin bu eserinde ay adlarındaki eksiklik (April), rakamlarda eksiklik (1,2,3,8,9), gün adındaki yanlış karşılık (Freitag: Serbest, hür.) sebebiyle bu beklentiyi yeterince karşılamamaktadır. Bu ve buna benzer örnekler sebebiyle Mehmed Ali'nin söz varlığındaki sözcük seçimlerinin tutarsız ve sistemsiz olduğu söylenebilir.

1.5. Sözlüğün Farklı Baskıları Hakkında Değerlendirme

Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati adlı eserinin toplam iki baskısı bulunmaktadır. Bunların ilki 1915 (H.1331) yılında diğeri ise 1917 (H.1333) yılında basılmıştır. Yapı itibari ile iki baskı arasında söz varlığı ve son veri dışında bir farklılık gözlemlenmemiştir. İlk baskıda son veri bulursa da ikinci baskıda son veriye yer verilmemiştir. İlk baskıdaki söz varlığı genişletilip ikinci baskıda 10499 sözcüğe çıkarılmıştır. İki baskının incelenmesi sonucu tespitler aşağıdaki gibidir.

Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Cep Lügati'nin 1915 baskısında doğru yazılmış olan bazı madde başlarının daha yeni olan 1917 baskısında yanlış yazıldığı tespit edilmiştir.

abweichen (1915)   *abweichun (1917)*

Advent (1915)   *Advernt (1917)*

Ägypter (1915)   *Agypter (1917)*

anerkennen (1915)   *anerkeunen (1917)*

anschuhen (1915)   *anfchuhen (1917)*

Bediente (1915)   *Bedieute (1917)*

Bedürfnis (1915)   *Bedürfnis (1917)*

beschäftigen (1915)   *befchäftigen(1917)*

Branntwein (1915)   *Brannwein(1917)*

General (1915)   *Grenal(1917)*

gestreift (1915)   *gestreist (1917)*

handhaben (1915)   *handhoben (1917)*

Herkunft (1915)   *Herkunst (1917)*

hinausgehen (1915)   *hinasgehen (1917)*

kitzelig (1915)   *kitzeliçh (1917)*

Kontinent (1915)   *Kontineut (1917)*

remittieren (1915)   *reklmieren (1917)*

Überlegenheit (1915)   *Überlrgehenheit (1917)*

Her iki baskıda da yanlış yazılan madde başları olduğu tespit edilmiştir.

Asthma (Doğru yazım)   *Astma (Yanlış yazım)*

Aufschnitt (Doğru yazım)   *Aufschintt (Yanlış yazım)*

ausquetschen (Doğru yazım)   *ausquestchen (Yanlış yazım)*

eingestehen(Doğru yazım)   *eingeftehen(Yanlış yazım)*

einschließen (Doğru yazım) einfchließen(Yanlış yazım)

einverstanden (Doğru yazım) einverstauden (Yanlış yazım)

Entfettung (Doğru yazım) Enfettung (Yanlış yazım)

Entgegnung (Doğru yazım) Eatgegnung (Yanlış yazım)

fahrbar (Doğru yazım) sahrbar (Yanlış yazım)

Federhalter (Doğru yazım) Fedrhalter (Yanlış yazım)

Fernsprechamt(Doğru yazım) Ferusprechamt (Yanlış yazım)

Gesinnung (Doğru yazım) Gefinnung (Yanlış yazım)

Illusion (Doğru yazım) Illnsion (Yanlış yazım)

Individuum (Doğru yazım) Individum (Yanlış yazım)

Innerhalb (Doğru yazım) imerhalb (Yanlış yazım)

Intendanturwesen (Doğru yazım) Intendanturwesen (Yanlış yazım)

Klopfen (Doğru yazım) klopsen (Yanlış yazım)

Konservenbüchse (Doğru yazım) Konservenböchse (Yanlış yazım)

kreditfähig (Doğru yazım) kreditföhig (Yanlış yazım)

gläubig (Doğru yazım) glaubig (Yanlış yazım)

Munition (Doğru yazım) Muniton (Yanlış yazım)

Pächter (Doğru yazım)   Pachter (Yanlış yazım)

Radius (Doğru yazım)   Radins (Yanlış yazım)

unbestimmt (Doğru yazım)   unbestimut (Yanlış yazım)

İki baskıda da Fransızca madde başları olduğu tespit edilmiştir.

Annoncenbureau

Rouleau

Eserin 1917 baskısında kişi zamirlerinden bazılarının eklendiği tespit edilmiştir.

ich (ben)   ihm (ona)   ihn (onu)   ihr (onu)

Eserin 1917 baskısında bazı rakam adlarının eklendiği tespit edilmiştir.

vier (dört)   fünf (beş)   sechs (altı)   zehn (on)

Eserin 1917 baskısında madde başlarının açıklamasında Farsça ve Arapa kökenli kelimeler eklendiği tespit edilmiştir.

*auseinanderseüen   “Birbirinden ayırub koymak”(1915).
“Birbirinden ayırub koymak, tetkîk ü taḥlîl itmek, ḥall ü faşl
itmek” (1917).*

*bestätigen   “İsbât itmek, meydâne çıkarmak” (1915).
“İsbât itmek, meydâne çıkarmak, taşk u te 'kîd itmek” (1917).*

*Betrag   “Mikdâr, değer, kıymet” (1915).
“Bir ḥesâbuñ bâliğ olduğu miqdâr, yekûn bedel,
şemen”(1917).*

<i>bewilligen</i>	“Ruḥṣat vermek, muvafakat göstermek” (1915). “Ruḥṣat vermek, muvafakat göstermek, iḥsān itmek, kabul u taṣdīk itmek” (1917).
<i>Garantieren</i>	“Garanti itmek, muḥayyer kılmak” (1915). “Tekeffül, te`mīn itmek, zāmin olmak, muḥayyer ŧatmak” (1917).
<i>Stillschweigen</i>	“Susmak, bir ŧey’e da’ir söz açmamak” (1915). “Sükūt, ses çıkarmayıŧ, sükūn” (1917).
<i>suchen</i>	“Bir ŧey’i araŧdırmak, aramak” (1915). “Bir ŧey’i araŧdırmak, aramak, taḥarrī itmek” (1917).
<i>Totenschein</i>	“Cenāze” (1915). “Vefāt ‘ilm ü ḥaberi” (1917).

Eserin 1915 ve 1917 baskılarında Almanca kelimelerin karŧılıklarının verilmesinde Arapça ve Farsça kökenli kelimeler tercih edilmiŧtir. Mehmed Ali’nin 1930 yılında harf devrimi sonrası kaleme aldığı Almancadan Türkçeye 15,000 Kelimeli Yeni Küçük Lügat adlı eserindeki bu kullanımı kısmen terk ettiği gözlemlenmektedir.

<i>abhanden</i>	<i>maḥv u zā`il olmak, gā`ib u zā`yi` olmak. (1917)</i> <i>Kaybolmak, zayi olmak. (1930)</i>
<i>Aufseher</i>	<i>Mubaŧŧır, mürebbī, nāzır. (1917)</i> <i>Hademe, mubassır. (1930)</i>
<i>Autor</i>	<i>Fā`il, müsebbib, bā`iŧ. (1917)</i> <i>Sebep olan, yapan, iŧleyen. (1930)</i>

<i>beneidenswert</i>	<i>şāyān-ı ğıbtā. (1917)</i> <i>Ğıbtaya lâyıık. (1930)</i>
<i>Berg-bewohner</i>	<i>Sekine-i cibāl. (1917)</i> <i>Dağlı, dağlık mahallerde yaşıyan² ahali. (1930)</i>
<i>citieren</i>	<i>iştihād itmek, şāyān ehemmiyet bir şey'i zikr itmek. (1917)</i> <i>Ehemmiyetli bir şeyden bahsitmek. (1930)</i>
<i>eingehen</i>	<i>Eşrāb itmek, ifhām itmek. (1917)</i> <i>Etraflıca anlatmak, işrap itmek, ifham itmek. (1930)</i>
<i>Einkaufspreis</i>	<i>Fi `āt, iştirā, mübāyaa fi `ātı. (1917)</i> <i>Satın alma fiatı, mubayaa fiatı. (1930)</i>
<i>folglich</i>	<i>Bināen `aleyh, tölayı, imdi. (1917)</i> <i>Bundan dolayı, binaenaleyh, imdi. (1930)</i>
<i>Förmlichkeit</i>	<i>Uşul-ı teşrifāt –ı merāsım, uşul-ı kâ`ide-i nizāmiyye. (1917)</i> <i>Usul, merasım. (1930)</i>
<i>Gebirge</i>	<i>Tag, silsile-i cibāl. (1917)</i> <i>Dağ, silsile dağlar. (1930)</i>
<i>Lehr-fâtz</i>	<i>Hall-i maţlûb-ı mes`ele. (1917)</i> <i>Halli arzu edilen mesele. (1930)</i>

1.6. Sözlük Yazarı Hakkında

1.6.1. Hayatı

² Almancadan Türkçeye 15,000 Kelimeli Yeni Küçük Lügat'inin verilen örneklerde yazımı korunmuştur.

Tez çalışmamızın kaynağı olan eserin sahibi Mehmed Ali hakkındaki literatür taramalarında bilgi bulunmamaktadır. Farklı tez çalışmalarında Fransızca tercümelemleri ile ünlü Mehmed Ali ve kâğıt mühendisi olan Mehmed Ali (Kağıtçı) ile karıştırılmaktadır. Tüfenk Fabrikası atış memuru ve Zeytinburnu Sanayi Mektebi Muallimi olarak görev yaptığı bilgisi dışında kendisi hakkında etraflıca bilgiye ulaşamamıştır ancak yapılacak yeni çalışmalarla Mehmed Ali'nin biyografisinin oluşturulabileceğini düşünmekteyiz.

1.6.2. Eserleri

İncelediğimiz yeni cep lügati dışında Mehmed Ali'nin ulaşabildiğimiz sözlükleri ve dil bilgisi kitapları aşağıda sıralanıp kısaca tanıtılmıştır.

1.6.2.1. Sözlükleri

1.6.2.1.1. Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati

Eserin ilk baskısı H.1331'te (M.1915)³ İkbâl Kütüphanesi tarafından yapılmıştır. Bu baskıda 10097 kelime olduğu tespit edilmiştir. Yeni Cep Lügati'nin H.1333 (M.1917) baskısı ise yine İkbâl Kütüphanesi tarafından yapılmış, sözlükte 10499 kelime bulunmaktadır. Cep Lügati'nin önsözünde yazar kendisinin yine İkbâl Kütüphanesi tarafından daha önce basılan Almanca gramer kitapları hakkında bilgi vermiş ve bu sözlüğün bihassa “umumi mektep talebelerine elverişli ve en son fenni kavramları da içine alan” bir yapıda olduğunu belirtmiştir. Sözlüklerin önsözünün, sayfa yapısının, yazım ve noktalama hususlarının her iki Arap harfli baskıda da aynı olduğu tespit edilmiştir.

Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati tezin ikinci bölümünde etraflıca incelenecektir.

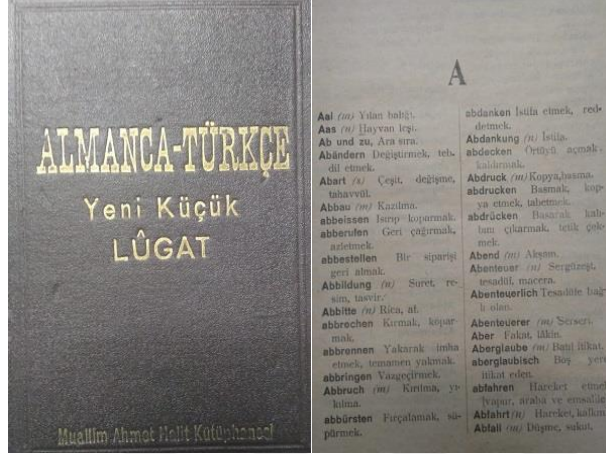
1.6.2.1.2. Almancadan Türkçeye 15,000 kelimeli Yeni Küçük Lügat

Eser 1930 yılında İstanbul Bürhanettin Matbaası tarafından basılmıştır. 15cm x 12cm ebatlarında olup 303 sayfadan oluşmaktadır. Almanca madde başları ve Türkçe

---

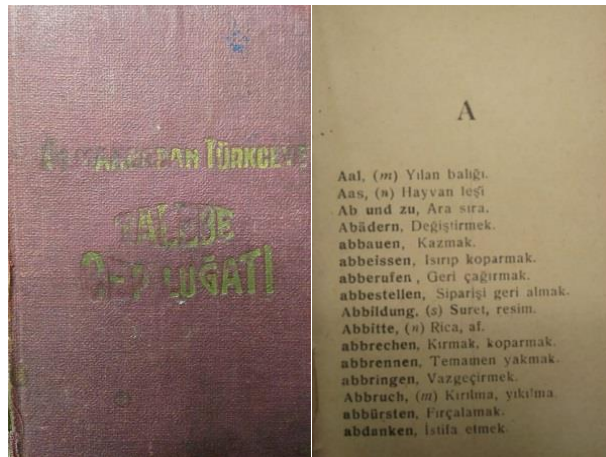
³ Yeni Cep Lügati'nin basım tarihleri tezin bundan sonraki kısımlarında miladi takvime göre verilecektir.

karşılıkları Latin harfleri ile verilmiştir. Eser başında işaretler sayfası eser sonunda ise ay, gün, mevsim ve sayı isimleri bulunan listelere ver verilmiştir.

1.6.2.1.3. Almandan Türkçeye Talebe Cep Lügati

Eser 1932 yılında İkbal Kütüphanesi tarafından yayınlanmıştır. 11cm x 8cm ebatlarında olup 445 sayfadan oluşmaktadır. Almanca madde başları ve karşılıkları Latin harfleriyle basılmıştır. Eser başında işaretler sayfası ve İkbal Kütüphanesi sahibi Hüseyin'in bir önsözü bulunmaktadır.

1.6.2.2. Kitapları

1.6.2.2.1. Resimli Almanca – Türkçe Metot Berliç

Mehmed Ali'nin kaleme aldığı bu eser İstanbul Şirketi Mürettibiye Matbaası Tarafından 1932 yılında basılmıştır. 13,8cm x 19,6cm ebatlarında olup 151 sayfadan oluşmaktadır. Latin harfli bir baskıdır. Berlitz Metoduna göre hazırlanmıştır. Bu metoda göre dil bilgisinin önemi büyüktür fakat formüller yerine dili kullanarak grameri öğrenmeye dayalı bir sistemdir. Öğrencinin günlük hayata uygun okuma parçaları ile desteklendiği bu metodu Mehmed Ali bu eserinde kullanmıştır.

Eser 2 kısım halindedir. İlk kısım on dört dersten oluşur. Bu derslerde artikelleri ile birlikte yaygın kullanılan isimler, sıfatlar, fiiller ve günlük gereksinimi karşılayacak kalıp ifadeler bulunmaktadır. Günlük kullanıma yönelik olumlu, olumsuz cümleler ve soru cümleleri Türkçe karşılıklarıyla birlikte verilmiştir.

İkinci kısım ise okuma parçalarından oluşmaktadır. Okuma parçalarının sonunda metinde geçen bazı sözcüklerin Türkçe anlamlarını açıklayan küçük kelime listeleri eklenmiş, ardından okuma parçasına ve resme yönelik cevaplanması istenen sorulara ver verilmiştir. İkinci kısımda okuma parçalarının genellikle vakit temalı olması dikkat çekmektedir. Gece, gündüz, zaman ve ocak ayından başlayıp her ay için ayrı bir okuma metni hazırlanmıştır. Okumalarda kullanılan özel isimler “Şakir, Sabri, Ahmet, Ali, Hakkı, Sadık, Lami, Satı” olup Alman isimleri kullanılmamıştır.

1.6.2.2.2. Almanca Kavaid

Eser İKbal Kütüphanesi tarafından 1916 yılında basılmıştır. Eser toplam 46 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dil bilgisi konusu ve okuma parçası bulunmaktadır. Okuma parçalarının sonunda metinde geçen bazı sözcüklerin Türkçe anlamlarını açıklayan küçük kelime listeleri eklenmiş. Bazı okuma parçalarının da tercümelerine yer verilmiştir.

1.6.2.2.3. Musavver Almanca Elifba (İllustrirte Deutsche Fibel)

Eser İKbal Kütüphanesi tarafından 1912 yılında Şems Matbaasına bastırılmıştır. Eser 13cm x 20cm boyutlarında olup toplam 64 sayfadan oluşmaktadır. Eserde Alman alfabesi hakkında sesletim bilgisi (yan yana gelen ünlülerin telaffuzu) ve yazım bilgisi

verilmiştir. Gündelik hayatta kullanılan sözcüklerin artikelli yazımlarından sonra otuz altıncı sayfadan itibaren okuma parçaları bulunmaktadır.

2. Sözlük Aktarımı

2.1. Metnin Latin Harflerine Aktarılmasında Kullanılan İmla Hususiyetleri

- Eserin Arap harflerinin aktarımında transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır (bk. s. xi)
- Sözlüğün aktarımında Fraktur yazısının yanı sıra Latin harfli yazımı da verilmiştir.
- Mehmed Ali'nin Yeni Cep Lügati adlı eseri üzerinde yapılan çalışmada M.1917 (H.1333) baskısı esas alınmıştır.
- Eserin transkripsiyon alfabesine çevirisi sırasında, metinde mevcut olan yazım hataları düzeltilmiş ve yazım hatası olan sözcükler dipnotlar halinde belirtilmiştir.
- Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri şu şekilde gösterilmiştir Ā – ā, و – ū, ى – ī
- Zarf fiil olan –(y)Ip'ın yazımında metnin yazım şekline sadık kalınmıştır.
- Metinde çeşitli sebeplerden dolayı okunamayan yerler köşeli ayraç içinde üç noktayla “[...]” gösterilmiş ve böyle durumlarda açıklama amaçlı dipnotlar verilmiştir.

2.2. Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati: Metin

ﺁ	A	
ﺁal	Aal	Yılan balığı.
ﺁaf	Aas	Ḥayvān lāşesi.
abändern	abändern	Değiştirmek, tebdil etmek.
Abart	Abart	Değişme, taḥavvül, çeşid.
Abbau	Abbau	Ḥafr, kazma.
abbaißen	abbaißen	İşirup kıparmak.
abberufen	abberufen	Girü çağırma, 'azl etmek.
abbestellen	abbestellen	Bir sipārişi girü almak.
Abbildung	Abbildung	Şüret, taşvîr, resm.
Abbitte	Abbitte	'Afv, özr.
abbrechen	abbrechen	Ḳırma, kıparmak.
abbrennen	abbrennen	Kāmilen yakma, yakarak maḥv etmek.

abbringen	abbringen	Vazgeçirmek.
Abbruch	Abbruch	Çırılma, yıkılma.
abbürsten	abbürsten	Furçalamak, süpürmek.
abdanken	abdanken	Isti'fâ itmek, redd itmek.
Abdankung	Abdankung	Isti'fâ.
abdecken	abdecken	Örtüyü kaldırmak, açmak.
Abdruck	Abdruck	Başma, kopya.
abdrucken	abdrucken	Başmak, kopya itmek, tab' itmek.
abdrücken	abdrücken	Başarak kalıbını çıkarmak, tetik çekmek.
Abend	Abend	Akşam.
Abenteuer	Abenteuer	Qaza, teşâdüf, sergüzeşt.

[4]

Abenteuerlich	Abenteuerlich	Qazâ vu teşâdüfe bağılı olan
Abenteurer	Abenteurer	Serseri
aber	aber	Fakat, lakin
Aberglaube	Aberglaube	'itikâd-ı bâtil
abergläublich	abergläublich	Boş yere 'itikâd eden.
abfahren	abfahren	Hareket itmek (vapur, 'araba ve emsâliyle).
Abfahrt	Abfahrt	Hareket, kalkma
Abfall	Abfall	Düşme, suqût, düşüş.
Abfärben	Abfärben	Rengini atmak, şolmak.
Abfassen	Abfassen	Tertîb itmek, kıılma, almak, taħrîr itmek.
abfertigen	abfertigen	Bitirmek.
abfinden	abfinden	Gönlünü yapmak, râzı itmek.
Abfindung	Abfindung	Tatmin.
abfließen	abfließen	Akmak, cereyân itmek.
abfragen	abfragen	Isticvâb itmek.
abführen	abführen	İşâl itmek, gönderme.
Abführungsmittel	Abführungsmittel	Müşhil.
Abgabe	Abgabe	Teslîm, terk, havâle, i'âde.
abgeben	abgeben	Teslîm itmek, terk itmek, vermek.
abgehen	abgehen	Müfârakat itmek, hareket itmek.
abgelagert	abgelagert	Depo edilmiş, çok zamân hâliyle terk olunmuş.
abgelebt	abgelebt	İhtiyârlamış, kocamış,
abgelegten	abgelegten	Uzak, ba'id.
abgemacht	abgemacht	Qarar verilmiş.
abgeneigthiet	abgeneigthiet	Nefret, istikrah.
abgenüßt	abgenüßt	Aşınmış, eskimiş.
Abgeordnete	Abgeordnete	Meb'ûs, murahhas.

[5]

abgeschmactt	abgeschmactt	Ṭatsız, lezzetsiz.
abgesehen	abgesehen	Şarf-ı nazar edilmiş.
abgespannt	abgespannt	Yorulmuş, kuvvetden düşmüş.
abgestanden	abgestanden	Çok tırmuş, bayat.
abgestumpft	abgestumpft	Görölmüş, keskinliğini gâ'ib etmiş
abgetragen	abgetragen	Ḳullanılmış, eskimış.
abgewöhnen	abgewöhnen	Vazgeçürmek, tebdîl-i tabiat ettirmek.
Abgott	Abgott	Put, sanem, ilah.
Abgötterei	Abgötterei	Putperestlik.
Abgrund	Abgrund	Felâket, varta.
Abguß	Abguß	Ḳalıba boşaltma, dökme.
abhalten	abhalten	Te'hîr itmek, bırakmak.
abhanden	abhanden	Ma'v u zâ'il olmak, gâ'ib u zâyi' olmak.
Abhandlung	Abhandlung	Mübâhase
Abhang	Abhang	Yamaç, saḳf, rampa.
abhängen	abhängen	Çıkarmak, aşkıdan indirmek.
abhängig	abhängig	Meyilli, menû, mütevaḳḳıf.
Abhängigkeit	Abhängigkeit	Mâ'ilik, merbûtiyyet, yokuşluk, vâbestelik.
abhärten	abhärten	Sertleşdirmek.
abhauen	abhauen	Ḳat itmek, kırup düşürmek.
abheben	abheben	Lağv itmek, kaldırmak, fesh itmek.
abhelfen	abhelfen	Yardım itmek, tanzîm ve taşhîh itmek, halâs itmek.
abholen	abholen	Bir şey'i bir yerden alup götürmek.
abkarten	abkarten	Plan ḳurmak, hile ve desise tertib itmek.
abklatschen	abklatschen	Bir şey'in ḳalıbını.

[6]

abkommen	abkommen	çıkarmak, (matbaacılıkda), klişe almak Uzaklaşmak, mübâ'adet itmek, infişâl itmek, (nişancılıkta) ḳurşunun hedef üzerinde her ḳanḳı bir noktaya işâbet itmek.
abkühlen	abkühlen	Şogutmak, serinletmek.
Abkühlung	Abkühlung	Şogutma, serinletme, tebrîd itmek
Abkunft	Abkunft	Cins, aşl.
abkürzen	abkürzen	İhtisâr itmek, kısaltmak.
Abkürzung	Abkürzung	İhtisâr, azaltma, kısaltma.
abladen	abladen	Boşaltmak, taḳliye itmek, ihrâç itmek.
Ablaß	Ablaß	(maiyyet hakkında), aḳıtmak, şızdırmak

ablassen	ablassen	‘İade etmek bir daha teşâhub etmemek, şalıvermek.
ablaufen	ablaufen	Akımak, akıp tükenmek, (zamân hakkında), murûr etmek, münkazı olup geçmek.
ablecken	ablecken	Yalamak.
ablegen	ablegen	Çıkarmak (elbise hakkında).
-einen Eid	-einen Eid	Yemin etmek.
ablehnen	ablehnen	Çevirmek, kabul etmemek, döndirmek.
Ablehnung	Ablehnung	‘adem-i kabul, redd, dirîğ.
ableiten	ableiten	Başka tarafa tevcîd etmek, döndirmek.
ablenken	ablenken	Çevirmek, şapdırmak.
ableugnen	ableugnen	Inkâr etmek.
abliefern	abliefern	Teslim etmek, virmek
Ablieferung	Ablieferung	Irsâlât
ablohnen	ablohnen	Birinüñ maṭlûbâtını ve ya gündeliğini vermek.

[7]

ablösen	ablösen	Ayırmak, kesmek, ref etmek.
abmachen	abmachen	Uyuşmak, yoluna koymak, olup bitmek.
abmagern	abmagern	Za‘iflamak.
Abmarsch	Abmarsch	Hareket, ‘azîmet, yola çıkma.
abmarschieren	abmarschieren	Hareket etmek , ‘azîmet etmek, yola çıkmak.
abmühen	abmühen	Yorulmak.
Abnahme	Abnahme	Teslim tenzîl etme, aşağı alma.
abnehmen	abnehmen	Teslîm almak, tenzîl etmek, azaltmak
Abneigung	Abneigung	Inhîrâf, uzaklaşma, vazgeçme.
abnutzen	abnutzen	Şarf u istihlâk etmek, eskitmek.
Abnutzung	Abnutzung	Istihlâk etme, eskitme.
abonnieren	abonnieren	Abone olmak.
Abort	Abort	Helâ, abdesthâne.
abprallen	abprallen	Feverân etmek, fırlamak, fışkırmak.
abputzen	abputzen	Silmek, temizlemek, azarlamak.
abraten	abraten	mümanet’et etmek, yapmamak için naşîhat etmek.
abräumen	abräumen	Tahliye etmek, kaldırmak, nakl etmek.
abrechnen	abrechnen	Ṭarh u tenzîl etmek.
abreiben	abreiben	Sürterek bir şey’i çıkarmak, temizlemek, aşındırmak.
Abreibung	Abreibung	Sürterek temizlemek, aşındırmak.
Abreise	Abreise	Seyâhat.
abreisen	abreisen	Seyâhat etmek, yola çıkmak.
Abreisfalender	Abreisfalender	Divâr takvimi.

abrichten	abrichten	Tanzîm etmek, düzeltmek.
abrunden	abrunden	Yuvarlamak.
[8]		
abrüsten	abrüsten	Seferber haline vaz' olunan bir orduyu itmek, indirmek, tekrâr hâl-i hazariye vaz' etmek.
abfagen	absagen	Bir sözi ve ya siparişi girü almak, vazgeçmek.
absatteln	absatteln	Bir hayvanın eğerini almak.
Abfaß	Absatz	Bırakma, kesme, faşıla, kundura ökçesi.
abschaffen	abschaffen	Lağv etmek, fesh etmek, kaldırmak
abschätzen	abschätzen	Tahmîn u taqdîr etmek, fiyat koymak.
Abſcheu	Abscheu	Istikrâh, nefret, dehşet.
abscheulich	abscheulich	Mekrûh, menfür, dehşet.
abschicken	abschicken	Yollamak, göndermek.
Abſchied	Abschied	Vedâ', ayrılma, isti'fâ.
-nehmen	-nehmen	Isti'fâ etmek, vedâ'
abschießen	abschießen	Bir tüfengi alup boşaltmak, ateş etmek.
Abſchlag	Abschlag	Fiyatı tenzîl etme, ucuzlatma, indirme.
abschlagen	abschlagen	Tenzîl etmek, indirmek, ucuzlatmak, düşmanıñ hücum ve ta'arruzu, def' etmek.
abschlägige	abschlägige	Cevâb-ı redd
Antwort	Antwort	
Abſchlagſzahlung	Abschlagszahlung	Takşit ile te'diye.
abschließen	abschließen	Qapamak, bulmak, 'aqd-i mukâvele etmek.
abschnallen	abschnallen	Qoşayı çözmek.
abschneiden	abschneiden	Kâmilen kesüp çıkarmak, kesilen parça (kitâb hakkında) mâdde, bend, faşl
abschöpfen	abschöpfen	Bir şey'ün üzerinden iyüsini almak, südüñ kaymağını almak.
[9]		
abschrauben	abschrauben	Bir şey'ün vidasını çıkarmak.
abschrecken	abschrecken	Qorqutmak, ürkütmek.
abscheiben	abscheiben	Qopya etmek, 'aynını çıkarmak
Abſchrift	Abschrift	Qopya, şüret.
abschütteln	abschütteln	Şarşmak, şallamak, düşürmek.
Abſchweifung	Abschweifung	Yıkama, ıslatma, çalkama.
Abſehen	Absehen	Görmek, añlamak, nazar-ı teşâdüf etmek, şarf-ı nazar etmek.
absenden	absenden	Göndermek, işâl etmek, sevq etmek.
Abſender	Absender	Gönderen, işâl eden, mürsel
absetzen	absetzen	Bir şey'ün yerini değıştirmek, 'azl etmek, indirmek.

absetzung	absetzung	‘azl itmek, değiştirmek, indirme.
Abſicht	Absicht	Niyet, fikr, maķşad.
abſichtlich	absichtlich	Kaşden, bile bile, ‘inādına.
Abſinth	Absinth	Apsent
Apſitzen	Apsitzen	Yere inmek, bārgirden inmek, nihāyete kadar oturmak
abſolut	absolut	Muṭlaķa, behemeḥāl, kaṭ‘iyyen.
abſpenſtig machen	abspenstig machen	Ayartmaķ, başdan ıķarmaķ.
abſprechen	absprechen	abul etmemek, red itmek.
Abſtand	Abstand	şuyundan gelmek, neslinden olmaķ.
Abſtauben	Abstauben	Aralıķ, fāřıla, meſāfe.
abſtāuben	abstāuben	Tozını almak, silmek, sprmek .
[10]		

Abſtecher	Abstecher	Teferrc, ufuķ, gezinti, devr, hcm.
abſteigen	absteigen	Vapur veya ‘arabadan inmek, ıķmak.
Abſteigequartier	Absteigequartier	Bir yryşten Şonra nāzil olunan maḥal, menzil.
abſtampeln	abstempeln	Mhr bařmaķ, mhrelemek.
abſtieg	abstieg	Inme, nzl, suķt, iniş.
abſtimmen	abstimmen	ararlaştırmak, re’y toplamak.
Abſtimmung	Abstimmung	Re’y, karar, hkm ve intiḥab.
abſtořen	abstoşen	arpmaķ, iterek dşrmek.
abſtarkt	abstarkt	Ma‘nevi, ḥayāl, muęlaķ.
abſtumpfen	abstumpfen	Kreltmek, keskinliğini gidermek.
Abſturz	Absturz	Hcm, atlama, uurumdan dşme.
Abt	Abt	Bařrāhib.
Abtei	Abtei	Başrahib ṭarafından idāre olunan manastır.
Abteil	Abteil	ısım, blme, bir vagonuń blmesi.
Abteilung	Abteilung	Tevzīf, taķsim, ifrāę, blme.
abtreten	abtreten	Bařmaķ, iğnemek.
Abtritt ⁴	Abtritt	Abdestḥāne, ayak yolu.
Abtrocknen	Abtrocknen	urutmaķ, urumaķ.
abwāgen	abwāgen	Vezn itmek, ṭartmaķ
abwarten	abwarten	Bir Őey’n Őońını beklemek.
abwārtz	abwārtz	Aşağı toğrı.
abwaşchen	abwaschen	Taḥḥir itmek, yıķamaķ.
Abwaşchung	Abwaschung	Yıķama, taḥḥir etme.
abwechşeln	abwechşeln	Taḥvīl u tebdīl itmek, değiştirmek.

[11]

⁴ Kelime szlğn 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “Abtritt” Şeklinde hatalı yazılmıştır.

abwechselnd	abwechselnd	Münāvebe ile, nöbet ile, sıra ile.
abweichen ⁵	abweichen	Yumuşatmak
abweisen	abweisen	Girü döndirmek, şiddetle redd etmek.
abwenden	abwenden	Girü çevirmek, döndürmek, te'hîr etmek.
abwerfen	abwerfen	Düşürmek, atmak
den Reiter	den Reiter	Süvāriyi yere atmak.
abwesend	abwesend	Nā-mevcūd.
abwesenheit	abwesenheit	Ġaybūbet, nā-mevcūdluk
abwischen	abwischen	Silmek, temizlemek.
Abzahlung	Abzahlung	Ödeme, te'diye, borç.
abzehren	abzehren	Ziyāde yormak, za'ifletmek.
abziehen	abziehen	Çeküp çıkarmak, koparmak.
abzweigen	abzweigen	Ağaç dallarını budamak, ayırmak
Abzug	Abzug	(Tüfenk hakkında) tetik, kopya.
Accise ⁶	Accise	Duġūliye, imtiyāz, ruşsat.
Acetylen	Acetylen	Asetilin (taş gibi bir cism olup şu ile temasda bulunduğu zaman ġaz olur ve yanar.) bir nev' lambalarda isti'māl olunur
Achat	Achat	'akik taşı.
Achse	Achse	Dingil, mişver, mil.
Achsel	Achsel	Omuz.
acht geben	acht geben	Diġkat etmek
achteckig	achteckig	Sekiz köşeli
achten	achten	Hürmet ü riāyet etmek .
Achtung	Achtung	Hürmet, riāyet, 'itibār.
achtungsvoll	achtungsvoll	Kemāl-i hürmetle ta'zimkārāne
Acker	Acker	Tarla.

[12]

Ackern	Ackern	Eküp biçmek, çift sürmek.
addieren	addieren	Cem' etmek, toplamak.
Adel	Adel	Aşālet, necābet
Ader	Ader	Ṭamar, nabz.
Aderas	Aderas	Ķan alma
Adjutant	Adjutant	Yāver, mu'āvin.
Adler	Adler	Ķartal kuşu.
Admiral	Admiral	Baġriye müşiri, amirāl.

⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “abweichun” şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁶ Güncel Almanca Türkçe sözlüklerde bu sözcüğe rastlanılamamıştır.

Adressat	Adressat	Kendisine bir şey'i irsāl olunan ādem, mürsel ileyh.
Adreßbuch	Adreßbuch	Adres defteri.
Adresse	Adresse	Adres, isim ü maḥal ikāmet.
Advent ⁷	Advent	Milād, 'isa(as)dan dört evvelki pazar günü.
Advokat	Advokat	Da'vā vekili, avukat
Aeroplan	Aeroplan	Ṭayyare.
Affe	Affe	Meymūn.
Afrika	Afrika	Afriqa kıt'ası
Afrikaner	Afrikaner	Afriqalı.
After	After	Ḳıç, maḳ'ad, arı pisliği.
Aftermieter	Aftermieter	Müste'cirūñ, müste'ciri.
Agentur	Agentur	Ajans, muḥbir
Agio	Agio	Aḳçe farkı, isḳonto, şarrafıye.
Ägypten	Ägypten	Mışır kıt'ası.
Ägypter ⁸	Ägypter	Mışırlı.
Ahn	Ahn	Büyük peder, cedd.
ahnen	ahnen	Ḥissitmek, şüphe itmek, ḳalbine toğmaq.
ähnlich	ähnlich	Müşābih, benzer, muṭābıḳ.
Ähnlichkeit	Ähnlichkeit	Müşābehet, benzeyiş, muṭabıkat.
Ahnung	Ahnung	Şüphe, zann, evvelce hissediş.

[13]

Ahorn	Ahorn	Işfendan ağacı.
Ähre	Ähre	Başak.
Ährenleserin	Ährenleserin	Başak toplayıcı kadın.
Akademie	Akademie	Dārü'l-fünūn, akademi.
Akazie	Akazie	Ḳırmızı şalkım.
Akklimatisieren	Akklimatisieren	Yeni bir hevā ve iklim ile imtizāc ettirmek, alıştırmak
Akkord	Akkord	İttifāḳ, muvāzene , 'itidāl, uzlaşma.
Akt	Akt	İş, 'amel (tiyatroda) faşl, perde
Aktenstoß	Aktenstoß	Dosya, bir madde ḥaḳḳında evrāḳ destesi
Aktie	Aktie	Ḥişşe, sehm.
Aktionär	Aktionär	Ḥişşe şāhibi, ḥişşedār.
Alabaster	Alabaster	Beyaz mermer, ḳaymak taşı.
Alarm	Alarm	Ḳorḳu, telāş, dehşet, silah başına.
Alaun	Alaun	Şāb.
albern	albern	Abdāl, aḥmaḳ, budala, sersem.

⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Advent" şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Ägypter" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Album ⁹	Album	Resim cüzdānı, albüm.
Algier	Algier	Cezāyir şehri.
Alkohol	Alkohol	Ispirto.
Alkoven	Alkoven	Ota içinde bir yatağ alacak kadar kubbeli mağal.
all	all	Bütün, hep.
Allée	Allee	İki tarafı ağaçlı gölgeli yol.
allein	allein	Yalnız, mücerred, başluca.
allererste	allererste	Eñ evvel her şeyden evvel.
allerdingſ	allerdings	Elbette, muṭlaqa, bilā-şüphe, behemeḫāl.
Allerheiligen	Allerheiligen	Bütün ‘azizler nāmına katoliklerce

[14]

allerlei	allerlei	Icrā olunan yortı günü.
allerliebſt	allerliebſt	Her bir dürlü, her cins.
allgemein	allgemein	Eñ sevimli.
allmählich	allmählich	‘umūmī.
Almoſe	Almoſe	Yavaş yavaş, azar azar.
Alpdrücken	Alpdrücken	Şadaka.
Alpenglühen	Alpenglühen	Uykuda başan ağırlık, kabus.
Alpenklub	Alpenklub	Alp dağlarınıñ parıldaması (şu ‘ā-ı kâzibi).
alphabetiſch	alphabetiſch	Alp cemi ‘iyyeti.
alſo	also	Elif ba ca.
alt	alt	İmdi, bu ḫalde, gördük mi.
altbacken	altbacken	İhtiyār, yaşlı, eski.
Altar	Altar	Bayat, çok ṭurmuş itmek vesā’ re.
altern	altern	Miḫrāb.
Alterſverſorgung	Altersversorgung	İhtiyārlamak, yaşlanmak, kadem peydā itmek.
Altertum	Altertum	İhtiyār u müttekā’ idini infāk ve i’āşe.
altmodiſch	altmodiſch	Aşār-ı ‘atīka, eskilik.
Altſtadt	Altstadt	Eski moda, modası geçmiş.
Altſtimme	Altstimme	Şehr-i kadīm
Amboß	Amboß	Eski şadā, eski ses.
Ameiſe	Ameise	Demirci örsi.
Amerika	Amerika	Çarınca.
Amerikaner	Amerikaner	Ameriķa.
Amme	Amme	Ameriķali.
Amphitheater	Amphitheater	Süd anne.
Amſel	Amsel	Eṭrāfi şıralarla muḫāt dā’ irevī bir şekilde tiyatro mahalli (teşriḫhāne, ‘ameliyāthāne).
		Çara ṭavuk.

⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

ﺁﻣﺖ	Amt	Vazife, me'mûriyyet.
[15]		
amtlich	amtlich	Resmi, resmen.
Anbn	Anbn	Zer', ekme, harâset, inşâ.
anbanen	anbanen	Zer' itmek, binâ itmek, yetiştirmek.
anbei	anbei	Melfûfen, merbûtan, birlikte.
anbeißen	anbeißen	Dişle ısırmak.
anbeten	anbeten	Yalvarmak, temenni ve tazarru' itmek.
Anbetung	Anbetung	Yalvarış.
anbieten	anbieten	Teklîf itmek, taqdîm itmek
anbinden	anbinden	Bağlamak, rabt itmek.
Anblick	Anblick	Nazar, bakış, manzara.
anblicken	anblicken	Bakmak, nazar itmek.
anbrennen	anbrennen	Yanmağa başlamak, tutuşmak, yakmak.
Anbruch	Anbruch	İlk görünme, zuhûr, tebâdur
Andacht	Andacht	Mülâhaza, tefekkür, mürâkabe, du'â
andenken	andenken	Düşünmek, tefekkür itmek, tahtaştur itmek
Andenken	Andenken	Hâtıra, yâdigâr.
ander	ander	Başka, diğer, sâ'ir.
anderes	anderes	Başkaca, diğer şüretde.
anderhalb	anderhalb	Bir buçuk.
Anderung	Änderung	Tebeddül, taḥavvül, değişme.
ändern	ändern	Tebdîl itmek, taḥvîl itmek, değiştirmek.
andenten	andenten	İḥbâr itmek, irâ'e itmek, işâ'a itmek,
Andrang	Andrang	Tehâcüm, birikme, yığılma.
aneignen	aneignen	Ḳullanmak, benimsemek, edinmek.

[16]

anefeln	anekeln	Bıkdırmak, tadını kaçırarak, uşandırmak
Anerbieten	Anerbieten	Teklif, 'arz u taqdîm.
anerkennen ¹⁰	anerkennen	Ḥanımak, ḳabul ve tensîb itmek.
Anerkennung	Anerkennung	Ḳabûl, taşdıḳ, taşvîb, taqdîr.
anfachen	anfachen	'alevlendirmek, ihtilâfî tezyid itmek.
Anfall	Anfall	Sükût, hücum, başkın.
Anfang	Anfang	Bidâyet, başlangıç.
anfängen	anfängen	Başlamak, ibtidâr itmek.
anfangs	anfangs	İbtidâ, evellâ, bidâyetde.
Anfangsbuchstabe	Anfangsbuchstabe	İlk ḫarf, baş ḫarf.

¹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "anerfeunen" şeklinde hatalı yazılmıştır.

anfassen	anfassen	Yağalamak, tutmak, el ile tokunmak.
anfertigen	anfertigen	Bir şey'i meydāna getürmek, i'māl itmek.
anfeuchten	anfeuchten	Ruṭūbetlendirmek, ıslatmak.
anflehen	anflehen	Yalvarmak, istirhām itmek
Anfrage	Anfrage	Su'al şorma, istiḥbār etme.
anführen	anführen	İdāre itmek, bir şey'e riyāset itmek.
Anführer	Anführer	Re'is.
Anführungszeichen	Anführungszeichen	Riyāsetden edilen parmak işareti.
anfüllen	anfüllen	İfā itmek, tıdirmek.
Angabe	Angabe	Ma'lūmāt, iḥbār ifāde, bildirme.
angeblich	angeblich	Ġayr-i şahih, sāhte vücūdu idd'ā olunan kāzib.
angeboren	angeboren	Fiṭri, zātī ṭabī'ī.
Angebot	Angebot	Teklif, taqḍīm, ilk fi'āt.

[17]

angebunden	angebunden	Qısa bağlanmış, kısa rabṭ olunmuş.
angeheitert	angeheitert	Neş'elenmiş, ser-mest olmuş.
angehen	angehen	Ā'id olmak, rāci' olmak.
angehören	angehören	Ā'id ü rāci' olmak, mensūb olmak.
Angel	Angel	Qapu rizesi, olṭa iğnesi
Angeld	Angeld	Rehin, pay, te'mināt.
Angelegenheit	Angelegenheit	Umūr, ḥuşuş, menāfi.
angelegentlich	angelegentlich	Bir laḥzalık anı, derḥāl.
angeln	angeln	Balık tutmak.
angenehm	angenehm	Laṭif, ḥoş
angesehen	angesehen	Ehemmiyetli, maqbūl, ḥāṭırı şayılır.
Angesicht	Angesicht	Görünüş, manzara, muvācehe.
Angelstelle	Angelstelle	Me'mūr, müstaḥdem.
angewöhnen	angewöhnen	Alışmak, 'ādet edinmek.
angreifen	angreifen	Hücūm u tasalluṭ itmek düşmanı basmak.
Angreifer	Angreifer	Taarruz eden, hücūm eden, tecāvüzi hareketde bulunan.
Angriff	Angriff	Tecāvüz, hücūm, taarruz
Angriffskrieg	Angriffskrieg	Taarruzī, ḥarp.
Angst	Angst	Qorqu, dehşet, ürkme.
Ängstlich	Ängstlich	Qorqak, ürkək
anhalten	anhalten	İmtidāt etdirmek, tutmak
Anhang	Anhang	'ilā, zeyl

[18]

anhängen	anhängen	lāḥika, ṭarafdār
Anhänger	Anhänger	Aşmak, ta'lik itmek.
		Ṭarafdar, 'alaqadar.

anhäufen	anhäufen	Cem' itmek, yığmak, tezid itmek
anheften	anheften	Bağlamak, cildlemek
Anhöhe	Anhöhe	Tepe, mürtefi' maḥal
anhören	anhören	Diñlemek, kulaḳ vermek
Anis	Anis	Anason.
Ankauf	Ankauf	Şatun alma, iştirā.
Anker	Anker	Gemi demiri, çapa.
ankern	ankern	Demir atmak, demirlemek.
Anklage	Anklage	İḳā' me-i da'vā, şikāyet, ithām.
anklagen	anklagen	Şikāyet itmek, da'vā itmek.
Anklger	Anklger	Müşteki, da'vā eden.
Anfang	Anfang	Āhenk, şāda, 'aks, hem fikir, muvāfaḳat.
ankleen	ankleen	Yapıştırmak, yapışmak.
ankleden	ankleden	Telebbüs itmek, gidermek.
anklpfen	anklpfen	Tıkırdatmak, kapu çalmaq, urmaḳ.
anküpfen	anküpfen	Rabṭ itmek, bağlamak.
ankommen	ankommen	Vasil olmak, gelmek.
ankündigen	ankündigen	Evvelce haber vermek, resmen iḥbār itmek.
Ankunft	Ankunft	Vusul, gelme.
Anlage	Anlage	Vaz' etme, koyma, mevki'.
anlagen	anlagen	Vuşul bulmaq, muvaffaḳ olmak, yetişmek.
Anlaß	Anlaß	Sebeb, fırsat.
Anlauf	Anlauf	Çoşma, sıçrama.

[19]

anlaufen	anlaufen	Çoşmağa başlamak, koşarak gelmek.
anlegen	anlegen	Çoymak, bir şey'i yanına vaz' itmek.
anlehnen	anlehnen	İstinād etdirmek, tayatmaq.
Anleihe	Anleihe	İstikrāz, ödünç alma.
anleiten	anleiten	İdāre itmek, sevḳ itmek.
anliegen	anliegen	Civārında bulunmaq.
anmaßen	anmaßen	Cebren, ḡaşb itmek, kendini ḥaḳlı göstererek da'vā itmek.
anmelden	anmelden	Bildirmek, resmen haber vermek.
Anmerkung	Anmerkung	Diḳḳat, mülāḥaza, işāret.
anmessen	anmessen	Ölçmek, ölçü almak.
Anmut	Anmut	Leṭāfet, zerāfet, şirinlik.
anmutig	anmutig	Laṭif, zarif, edālī.
annageln	annageln	Çivi çakmaq, çivilemek.
annähen	annähen	Birbirine dikmek
annährend	annährend	Taḳribi, taḥmīni.
Annährung	Annährung	Taḳarrüb, yaklaşma.

Annahme	Annahme	Qabul, tesellüm.
annehmbar	annehmbar	Şayan-ı qabul.
annehmen	annehmen	Almaq, qabul itmek, tesellüm itmek, farz itmek.
Annehmlichkeit	Annehmlichkeit	Qarın qabül olmaqlık, hoşluq, güzellik.
annektieren	annektieren	İlhâk itmek, 'ilâve itmek.
Annoncenbureau¹¹	Annoncenbureau	'İlân yazıhânesi, idârehânesi.
[20]		
anordnen	anordnen	Tertîb u tanzîm itmek.
Anordnung	Anordnung	Tertîb, tanzim.
anpassen	anpassen	Alıŝdıрмаq, uydurmaq, yaqıŝmaq.
anprobieren	anprobieren	Tecrübe itmek, prova itmek.
anrauchen	anrauchen	Kesret-i isti'mâl ile ağızlığı siyahlatmaq.
anrechnen	anrechnen	Dâhil hisâb itmek, farz itmek.
Anrede	Anrede	Nuqq, tevcih-i kelâm.
anreden	anreden	İrâd-ı nuqq itmek.
anrichten	anrichten	Sebeb olmaq, bâ'îş olmaq, hâzırlamaq, yemeğı sofraya veya birinin önüne koymaq.
anrühren	anrühren	Toqunmaq, el ile qarıŝtıрмаq.
anfällig	ansässig	Sakin, muqim.
anfchaffen	anfchaffen	Meydâna getürmek, istiŝâl itmek.
Anschein	Anschein	Görünüş, zâhîr.
anschlagen	anschlagen	Yapıŝdıрмаq, öreerek rabt itmek.
Anschlag	Anschlag	Đarbe, çarpma, urma.
anschließen	anschließen	Rabt itmek, yanaŝdıрмаq.
Anschluß	Anschluß	İltişâk, birleşme, müvâsele.
anschneiden	anschneiden	Kesilmemiŝ bir şeyden bir kısmını kesmek.
Anschove	Anschove	Şardalya.
anschrauben	anschrauben	Vidalamaq, rabt u teşbît itmek
anschreiben	anschreiben	Yazub işâret itmek, hesaba koymaq.
anschauen¹²	anschauen	Qundurayı ta'mir itmek, yüzünü değıştirmek.
anschwellen	anschwellen	Şişmek, qabarmaq.
[21]		
Anschwellung	Anschwellung	Qabarma, şişme.
ansehen	ansehen	Baqmaq, gözden geçirmek.
Ansehen	Ansehen	Baqma, gözden geçirme.

¹¹ Güncel Almanca-Türkçe sözlüklerde bu sözcüğe “annoncen büro” şekline rastlanmıŝtır (Steuerwald, 1988:35).

¹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “anfchuhen” şeklinde hatalı yazılmıştır.

Anſicht	Anſicht	Görünüſ, manzara.
Anſichtſpoſtkarte	Anſichtſpoſtkarte	Resimli kart postal.
Anſiedler	Anſiedler	Muhâcir, hicret eden.
anſpannen	anſpannen	Çorķmak, görmek hayvanı ‘araba veya ſabâna koſmak.
anſpielen	anſpielen	Bir ſey’i oynamaĝa baſlamak.
Anſpielung	Anſpielung	Oyuna ibtidâr ediſ, baſlayiſ.
Anſprache	Anſprache	Nuſk, naſihat.
Anſpruch	Anſpruch	İddiâ, da‘vâ-yı ehliyet iſteme.
anſpruchsvoll	anſpruchsvoll	İddiâsı çok da‘vâcî, iddiâcî.
Anſtalt	Anſtalt	Hâne, mekteb, medrese.
Anſtand	Anſtand	Muvâfaķat-ı hâl, edeb, terbiye.
anſtändig	anſtändig	Edebli, tertibli, namuslu.
anſtatt	anſtatt	Yerine, bedel.
anſtecken	anſtecken	İliſtirmek, taķmak, ſirâyet itmek
Anſteckung	Anſteckung	Sirâyet te‘effün, çürüme.
anſtellen	anſtellen	Bir iſe ta‘yîn itmek me‘mür itmek.
Anſellung	Anſellung	Naſb, ta‘yîn, hîdmete kabûl.
anſtmmen	anſtmmen	Terennüme baſlamak, beſte yapmak, ſikâyet itmek.
Anſtöß	Anſtöß	Dürtme, taħrik itmek.
[22]		
anſtoßen	anſtoßen	Dürtmek, taħrik itmek, çarpmak
anſtoßend	anſtoßend	Dürterek, iterek, çarparak.
anſtreichen	anſtreichen	Boya sürmek, boyamak.
anſtrengen	anſtrengen	Sa‘y, ĝayret itmek, çalıſmak, uğraſmak.
Anſtregung	Anſtregung	Çalıſma, uğraſma, ĝayret, sa‘y
Anteil	Anteil	Pay, hiſſe.
antik	antik	Eski, ‘antiķa, âſar-ı ‘atîķa.
Antiquar	Antiquar	Eski kitâb ſatan, antiķacı.
antiquariſch	antiquariſch	Elden düſme, kelepir, firſat.
Antrag	Antrag	Teklif, re‘y.
antreiben	antreiben	Sürmek, itmek, def‘ u tardı itmek
Antrieb	Antrieb	Sevķ, taħrik, teſvîk.
Antwerpen	Antwerpen	Anvers
Antwort	Antwort	Cevâb.
antworten	antworten	Cevâb vermek.
anvertrauen	anvertrauen	Oynamak, emniyet itmek, ‘itimâd itmek.
Anwalt	Anwalt	Da‘vâ vekili, muraħhas, avuķat
anweiſen	anweiſen	İrâe’ itmek, iſ‘âr itmek, göstermek, ta‘lîmât vermek
anwenden	anwenden	İsti‘mâl itmek, iſtiħdâm itmek
Anwendung	Anwendung	İcrâ vü taṭbîķ, isti‘mâl, kullanma.

anwesend	anwesend	Hazır, mevcūd.
Anwesenheit	Anwesenheit	Huzur, mevcūdiyyet, muvācehe.
Anzahl	Anzahl	‘aded, miqdār.
Anzahlung	Anzahlung	Teķāsıt, maħsubāt.
Anzeige	Anzeige	Gösterme,

[23]

anzeigen	anzeigen	‘ilān, iħbār-nāme.
anziehen	anziehen	İşāret itmek, göstermek, ‘ilān itmek.
anziehend	anziehend	Çekmek, cezb itmek.
Anziehung	Anziehung	Çekerek, cezb ederek.
Anzug	Anzug	Cāzibe.
anzünden	anzünden	Elbise, melbusat.
Apfel	Apfel	Ṭutıřdırmak, yakmak.
Apfelsine	Apfelsine	Elma.
Apostel	Apostel	Portakal.
Apothek	Apothek	Havāriyyundan birinüñ ismi.
Apotheker	Apotheker	Eczāhāne.
Apparat	Apparat	Eczācı.
appellieren	appellieren	Ālāt, edevāt.
Appetit	Appetit	Yoklama itmek, çağırmaq.
appetitlich	appetitlich	İştihā, istek.
Aprikose	Aprikose	İştihā veren.
Aprilscherz	Aprilscherz	Zerdali, kayışı.
Aquarell	Aquarell	Nisan ayında yapılan bir laṭıfe.
Aquator	Äquator	Şulı boya, resm.
Araber	Araber	Haṭ istivā.
Arbeit	Arbeit	‘arab.
arbeiten	arbeiten	İş, vazıfe, ħıdmet.
Arbeiter	Arbeiter	Çalışmaq, işlemek.
Arbeitseinstellung	Arbeitseinstellung	‘amele, işçi.
Arbeitsloser	Arbeitsloser	Ġrev, terk-i ħıdmet, ta‘lıli işgāl.
arbeitsam	arbeitsam	İşsiz, vazıfesiz.
Archiv	Archiv	Çok çalışan, çalışkan, muķaddem.
arg	arg	Evrāk-ı resmiye, ħazıne-i evrak.
Ärger	Ärger	Fenā, kötü.
		Ĥiddet, ħazab.

[24]

ärgerlich	ärgerlich	Cān sıkıcı, ħiddet-āmiz, kızdıran
ärgern	ärgern	Can sıkmaq, kızdırmak, ħiddetlendirmek.
Ärgernis	Ärgernis	Şamata, gürültü.

Argwohn	Argwohn	‘adem-i i‘timād, şüphē.
argwöhnlich	argwöhnisch	İ‘timādsız, şüpheli.
Arie	Arie	Ḳaba bir hevā, maḳam, perde
Arm	Arm	Ḳol.
arm	arm	Faḳīr,
armlich	armlich	Faḳīrāne.
Armeekorps	Armeekorps	Ḳol ordu
Ärmel	Ärmel	Eşvāb ḳolı.
Armenbüchse	Armenbüchse	Şadaḳa şandıḡı.
Armenpflege	Armenpflege	Fuḳara-perverlik
Armut	Armut	Żarūret, faḳīrlik.
Arrest	Arrest	Hābs, tevḳīf.
Arrestant	Arrestant	Maḥbūs, mevḳūf.
arretieren	arretieren	Hābs itmek, tevḳīf itmek.
Arsch	Arsch	Ḳıç, geri.
Arsenik	Arsenik	Arsenik.
Art	Art	Şūret, tarz, nev‘.
artefisch	artesisch	Artuvaz memleketi, arutvazlı
artig	artig	Uşlı, terbiyeli.
Artikel	Artikel	Hārf-i ta‘rīf, fıḳra, maḳale.
Artillerist	Artillerist	Ṭopçı.
Artischocke	Artischocke	Enginar.
Arznei	Arznei	‘ilāç, devā.
Arzt	Arzt	Ṭabīb, ḥekīm, doḡtor.
Aschbecher	Aschbecher	Küllük, sigāra ṭablası.
Asche	Asche	Kül.

[25]

Asien	Asien	Asya kıt‘ası
Asphalt	Asphalt	Asfalt
Ast	Ast	Dal, budak.
Asthma ¹³	Asthma	Żıyyık-ı nefes, nesef darlıḡı
Atem	Atem	Nefes, şoluḡ.
Atembeschwerde	Atembeschwerde	Teneffüs güçlüḡü, oḡulma.
atemlos	atemlos	Nefessizlik, boḡulmaḳlık.
Ather	Äther	Eter, rūḡ, eşīr
Atlantisches Meer	Atlantisches Meer	Bahr-ı muḡiṭ atlası.
Atlas	Atlas	Harita mecmū‘ası.
atmen	atmen	Nefes almaḡ, şolumaḡ, teneffüs itmek
Attest	Attest	Taşdıḡnāme, şehādetnāme.

¹³ Kelime iki baskıda da “Asthma“ şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C1:95).

auch	auch	Keza, daḥī.
Audienz	Audienz	Mülakat, huzura kabül.
Auerhahn	Auerhahn	Çalı horosı.
auf	auf	Üzerinde, üstünde, üzerine.
aufbewahren	aufbewahren	Şaklamak, muḥāfaza itmek.
Aufbewahrungsort	Aufbewahrungsort	Maḥall-i muḥāfaza, depo.
aufblasen	aufblasen	Hevā ile doldurmak, üfürüp şişirmek.
aufblicken	aufblicken	Yukarıya bakmak.
aufbrechen	aufbrechen	Çırmak koparmak
Aufbruch	Aufbruch	İnkıtā‘, kaṭ‘, ‘alaqa, ‘azîmet, hareket.
aufbügeln	aufbügeln	Ütülemek.
aufdrängen	aufdrängen	Zorlayup açmak.
aufdrehen	aufdrehen	Bir vidayı açmak için çevirmek, çözmek.
aufdringlich	aufdringlich	Şıklet veren, mu‘acciz, cān şıkıcı.
Aufenthalt	Aufenthalt	Tevakḳuf, bekleme.

[26]

aufferlegen	aufferlegen	İcbār itmek, ve bir köye beğlamak, boynuna takmak.
aufersiehen	aufersiehen	Yeniden meydana çıkmak, dirilmek.
Auferstehung	Auferstehung	Yeniden meydāna çıkış, diriliş.
auffallen	auffallen	Bir şey’in üzerine düşünmek, göze çarpmak.
auffassen	auffassen	Fikren kabul itmek, el ile tutmak, idrāk itmek.
auffordern	auffordern	Birine bir şey’i teklif itmek, da‘vet itmek, iḥtar.
aufführen	aufführen	Te’sīs itmek, binā itmek tiyatro vesa’ire oynamak.
Aufführung	Aufführung	Te’sīs, icra, tavır ve hareket
Aufgabe	Aufgabe	Verme, terk, i‘āde, ders, vazīfe.
Aufgang	Aufgang	Su‘d, tülū‘, yükselme.
aufgeben	aufgeben	Vermek, terk itmek, teslim itmek
aufgebracht	aufgebracht	Darıltılmış, ḥiddetlendirilmiş, ḥiddetli, kederli.
aufgehen	aufgehen	Şu‘ūd itmek, yükselmek, şişmek
aufgeld	aufgeld	Şarrāfiye, akçe farkı, iskonto.
aufgelegt	aufgelegt	Cāna minnet bilme meyli, isteği, keyfī, ḥāzır olma.
Aufguß	Aufguß	Üzerine dökme, serpmek, katma.
aufhalten	aufhalten	Açık bırakmak, te’hîr itmek, tevķîf itmek.
aufhängen	aufhängen	Ta’lîk itmek, aşmak.
aufheben	aufheben	Şaklamak, hıfz itmek, kaldırmak.
aufheitern	aufheitern	Neş’elendirmek, ferahlandırmak.

aufhören   aufhören   Nihāyet vermek, fazla vermek, kaç' itmek.

[27]

aufkaufen   aufkaufen   Toptan şatun almak.
aufklären   aufklären   Aşıkār kılmak, taşfiye itmek, izāh itmek.
Aufklärung   Aufklärung   Keşf, tecessüs, izāh.
aufkleben   aufkleben   Üzerine yapıştırmak.
aufknöpfen   aufknöpfen   Dökmeyi açmak, çözmek
aufladen   aufladen   Yükleme, yükletmek.
Auflage   Auflage   Resm, teklif, virgü, tab', başma.
Auflauern   Auflauern   Fırsat gözlemek, casusluk itmek.
Auflauf   Auflauf   Galebelik, tecemmu', toplanma.
auflösen   auflösen   Çözmek, hal itmek, bir meclisi tağıtma.
Auflösung   Auflösung   Erime, eritme, izābe, hal olunma, tağıtma.
aufmachen   aufmachen   Açmak, küşād itmek.
aufmerksam   aufmerksam   Diğkatli, muğayyed, ferāsetli, müdrük.
Aufmerksamkeit   Aufmerksamkeit   Diğkat, teğayyüd, teveccüh, ikrām u iltifāt,
ri'āyet,
aufnahme   aufnahme   Alma, aHz etme, kabul, ihtār u tenbīh
itmek.
aufnehmen   aufnehmen   Yerden kaldırmak, almak, kabul itmek.
aufopfern   aufopfern   Kıurban kesmek, ma'būd nāmına hediye
aufpassen   aufpassen   Diğkat itmek, diğkatle dinlemek.
aufräumen   aufräumen   Tertīb u tanzīm itmek, yoluna koymak,
taħliye itmek.
aufrecht   aufrecht   Toğrı, müstakīm, düz.
aufregen   aufregen   Hırşlandırma, hiddete düşürmek,
kızdırma

[28]

Aufregung   Aufregung   Hiddet, heyecān, ıztırab, rahatsızlık.
aufreiben   aufreiben   Sürmek, sürtmek, oğalamak
aufreizen   aufreizen   Tahrik u teşviğ itmek, kıızıştırma, bā' iş
olmak.
aufrichten   aufrichten   Te'sīs u teşkil itmek, toğrılama, düzeltmek.
aufrechtig   aufrechtig   Şahih, muğim, müstakīm, toğrı.
Aufrichtigkeit   Aufrichtigkeit   Şamimiyet, toğruluk.
Aufruhr   Aufruhr   'adem-i intizām, fesād, fitne, i'tişāş
Aufsatz   Aufsatz   Başlık, şaçak, 'ilāve, zamīme
aufschieben   aufschieben   Sorup açmak, vaqt-i ahire, ta'lluk itmek.
Aufschlag   Aufschlag   Urma, çarpma, şadme.
aufschlagen   aufschlagen   Urup açmak, fi'at yükseltmek, fırlama.
aufschließen   aufschließen   Kilidini açmak, yanaşmak, açılık.

Aufschluß	Aufschluß	Kilidini açma, izāh, tefsīr, ma'lūmāt.
aufschneiden	aufschneiden	Kesüb açmak, yarmak, açıcı, yarıcı.
Aufschnitt ¹⁴	Aufschnitt	İnce ince kesilmiş et veya şucuk dilimi.
aufschreiben	aufschreiben	Yazmak, kayd etmek, zabt etmek.
Aufschrift	Aufschrift	Adres bakma, 'unvān.
Aufschub	Aufschub	Mühlet, va'de.
aufschürzen	aufschürzen	Elbise ve önlüğüñ eteklerini yukarı kaldırmak, şıgamak
aufsehen	aufsehen	Yukarıya bakmak, nezāret etmek.
[29]		
Aufseher	Aufseher	Mubaşşır, mürebbī, nāzır.
aufsein	aufsein	Uyanık bulunmak, uyumamak.
aufsetzen	aufsetzen	Üzerine oturtmak, yerleştirmek, kaleme almak.
Aufsicht	Aufsicht	İdāre ve nezāret.
Aufsichtsrat	Aufsichtsrat	Nezāret müşāvere.
aufspannen	aufspannen	Görmek (şemsiye açmak)
aufspringen	aufspringen	Şiddetle kalkmak, sıçramak, çatlama
aufstehen	aufstehen	Kalkmak, kıyām etmek, uykudan kalkmak
aufstellen	aufstellen	Dikmek, kurmak, dizmek, tertib etmek
aufstieg	aufstieg	Yukarı kalkma, şu'ud (balonuñ şu'dı).
aufstoßen	aufstoßen	İtmekle açmak, kaldırmak, patlatmak.
austauen	austauen	(yüz hakkında) erimek, çözülmek.
Auftrag	Auftrag	Havāle, emr, sipariş
auftragen	auftragen	Üzerine koymak, havāle ve sipariş vermek.
auftreten	auftreten	Başmak, görünmek, ayağını yere koymak, sāha-i temaşāya çıkmak.
Auftritt	Auftritt	Yürüme, başma, adım atış, görünme.
aufwachen	aufwachen	Uyanmak, 'aklı başına gelmek.
Aufwand	Aufwand	Harc şarf, isrāf, masraf.
aufwärmen	aufwärmen	Işıtmak, teshīn etmek.
Aufwärter	Aufwärter	Ġarson ta'ām eşnāsında hıdmet eden.
aufwärts	aufwärts	Yukarıya doğru.
[30]		
Aufwartung	Aufwartung	Hulūş, 'ubūdiyyet, ziyāret.
aufweichen	aufweichen	Yumuşatmak, çözmek.
aufwischen	aufwischen	Silmek, temizlemek.
aufzählen	aufzählen	Şaymak, ta'dād etmek, hesāb etmek.

¹⁴ Kelime iki baskıda da "Aufschnitt" şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C1:113).

Aufziehen	Aufziehen	Çeküp açmak, (harıṭayı) beze germek, ta'lim u Terbiye itmek
ufzug	ufzug	Geçme, yürüme, resm-i geçid.
Auge	Auge	'ayn, göz, çeşm.
Augen-blick	Augen-blick	Göz açup kıpayıncaya kadar, an-ı vâhidde.
August	August	Ağustos ayı.
Auktion	Auktion	Müzâyede ile satış, mezâd.
auf - der Stadt	aus - der Stadt	den- , şehrden.
aufarten	ausarten	Cins ü aşlını tağyîr itmek
aufbedingen	ausbedingen	Şart koşmak
aufbessern	ausbessern	İşlâh itmek, ta'mîr itmek.
aufbeuten	ausbeuten	İstifâde itmek, kâr çıkarmak.
ausbilden	ausbilden	Ta'lim terbiye itmek, teşkil itmek.
aufblasen	ausblasen	Üflemek, üfleyüp söndirmek.
ausbleiben	ausbleiben	Tışarıda kalmak, gecikmek.
ausbrechen	ausbrechen	Kırmak, çeküp çıkarmak, kıparmak.
ausbreiten	ausbreiten	Tevsi' itmek, ta'mîm itmek.
Ausbruch	Ausbruch	Kırılma, kıpma, zühür, patlatma.
Ausdauer	Ausdauer	Şonuna kadar devam, şabr u tahammül, imtidâd.
ausdehnen	ausdehnen	Yapmak, neşr itmek, tevsî' itmek.

[31]

Ausdehnung	Ausdehnung	Ümmet-dâd, vüs'at, devam.
Ausdruck	Ausdruck	İştilâh, ta'bîr, ifâde.
Ausdrücken	Ausdrücken	Şıkmaq, ifâde itmek, beyân u zıkr itmek.
ausdrücklich	ausdrücklich	Kaṭ'î, şariḥ, ḥaḳîki.
aufeinandersetzen ¹⁵	auseinandersetzen	Birbirinden ayırub kıymak, tetkîk ü taḥlîl itmek, ḥall ü faşl itmek.
auserlesen	auserslesen	İntihâb itmek, seçmek, ayırmak
auffahren	ausfahren	'araba, vapur ve şimendüferle gezmege çıkmaq
Auffahrt	Ausfahrt	Tenezzüh, gezmege gitmek.
auffallen	ausfallen	Tışarı düşmek, hücüm itmek, netice-i ḥaseneye iktirân itmek, icrâ etmemek, eksik olmak
auffertigen	ausfertigen	Bitirmek, yapmak, neşr u ta'mîm itmek.
Ausflucht	Ausflucht	Çıkma kaçma, 'özl-i vâhî, bahâne
Ausflug	Ausflug	Teferrüc, maḥrec, gezmege çıkma.
auffragen	ausfragen	İsticvâb itmek, su'al itmek, şormağa nihâyet Vermek.
Ausfuhr	Ausfuhr	İḥracât.

¹⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Birbirinden ayırub kıymak." şeklindedir.

aufführen	ausführen	Hārice yollamak, naql itmek.
Aufführung	Ausführung	İcrā, ifā, itmām.
auffüllen	ausfüllen	Ṭoldırmak, ifā ve icrā itmek.
Aufgabe	Ausgabe	Muşarrıf şarf, tevzi' ihrāc.
Ausgang	Ausgang	Maḥrec, ḥurūc çıkma, 'ākıbet, soñ.
ausgeben	ausgeben	Şarf itmek, maşraf itmek, tevzi' itmek.
ausgehen	ausgehen	Ṭışarı çıkmak. gitmek, (ateş hakkında) sönmek, bitmek.

[32]

aufgenommen	ausgenommen	Müsteşnā.
aufgeschnitten	ausgeschnitten	Oyulmuş, kesilmiş.
aufgefucht	ausgesucht	Aranılmış, saçılmış.
aufgezeichnet	ausgezeichnet	'alā, mükemmel, pek iyi.
aufgießen	ausgießen	Dökmek, boşaltmak.
aufgleiten	ausgleiten	(ayağı) kaymak, sürçmek.
Ausgrabung	Ausgrabung	Ḥafr etme, kazup çıkarma.
aufhalten	aushalten	Çekmek, taḥammül itmek, şabr itmek.
aushändigen	aushändigen	Birine bir şey'i vermek, teslim itmek.
ausharren	ausharren	Şonuna kadar beklemek, intizār itmek.
aufheben	ausheben	Birden çeküp çıkarmak,
aushöhlen	aushöhlen	Çukurlatmak, delik açmak.
aufkehren	auskehren	Süpürüp çıkarmak.
auffleiben	auskleiben	Elbisesini çıkarmak, şoymak.
aufklopfen	ausklopfen	Keçe, kilim vesā'ireye değnekle urup silmek.
aufkommen	auskommen	Geçinebilmek, idāre olabilmek.
Auskunft	Auskunft	Ma'lümāt, haber.
auskunftsmittel	auskunftsmittel	Çāre-i ma'lümāt.
auslachen	auslachen	İstihzā itmek, birine gülmek, eglenmek.
ausladen	ausladen	(eşya hakkında) boşaltmak, taḥliye itmek, indirmek.
Auslage	Auslage	Muşarrıf te'diyāt, teslīmāt.
Ausland	Ausland	Memālik-i ecnebīye.

[33]

Ausländer	Ausländer	Ecnebī memleketli, ecnebī.
auslassen	auslassen	Terk itmek, ḥazf itmek, şalıvermek.
Auslaut	Auslaut	Hecā, şadā-yı aḥīr.
auslegen	auslegen	Ḥarice koymak, sermek, peşin pāra vermek
ausliefern	ausliefern	Göndermek, teslim itmek, sevğ itmek.
Auslieferung	Auslieferung	Verme, gönderme, teslim etme.
auslöschen	auslöschen	Söndürmek, itfā itmek.

aufmachen	ausmachen	(leke) çıkarmak, fark etmek, hâşıl etmek, bālīg olmak.
Aufnahme	Ausnahme	Müsteşnā, istişnā
aufnahmeweise	ausnahmsweise	Müsteşnā olarak.
aufnehmen	ausnehmen	İstişnā etmek, bir şey' den almak, çıkarmak.
auspacken	auspacken	Eşyāyı çözmek, sandukdan çıkarmak.
auspfeifen	auspfeifen	İşlik çalmak, şarkı çağırub bitürmek
ausplaudern	ausplaudern	Hikāye etme boş boğazlık etmek.
ausquartieren	ausquartieren	Konak, mahini değiştirmek.
ausquetschen ¹⁶	ausquetschen	Şuyunu ve yağın çıkarmak için tazyik etmek, şıkmaq
ausradieren	ausradieren	Hall etmek, kazıyub çıkarmak.
arechnen	arechnen	Hesāb ederek neticesini bulmak, hesāb etmek.
srede	srede	Laf, bahāne
usreichen	usreichen	Kifāyet etmek, yetişmek.
aufreißen	ausreißen	Sökmek, çeküp koparmak.
ausrieten	ausrieten	Bārgir ile gezmeğe gitmek.
[34]		
aufrenken	ausrenken	Kemiği yerinden oynamak, birini me' mürriyyetinden çıkarmak, tağıtmak.
aufrichten	ausrichten	Hıza almak, icrā etmek, meydana getirmek.
ausröten	ausröten	Def' etmek, şard etmek, (yabani otı) ayıklamak.
Ausruf	Ausruf	Feryād u fiğān, velvele, istiğrāb.
ausruf	ausruf	Bağırmaq, istiğrāb etmek, cehren 'ilān etmek.
Ausrungszeichen	Ausrungszeichen	İstiğrāb, ta'accüb, nīdā işareti.
ausrēn	ausrēn	İstiraḥat etmek, dinlenmek, rahatlanmaq
ausrutschen	ausrutschen	Kaymak, sürmek.
Ausschank	Ausschank	(meşrübātı) parekende şatma, azar azar şatma
ausschelten	ausschelten	Tekdir etmek, azarlamak.
ausschiffen	ausschiffen	Gemiden çıkmak, veya eşya çıkarmak, işemek.
ausschlagen	ausschlagen	Urup kırmak, çıkarmak, sürmek.
Ausschlag	Ausschlag	Kırma, çıkarma, sürme.
ausschließen	ausschließen	Çapmak, sed etmek, hāric bırakmaq.
ausschließlich	ausschließlich	Müsteşnā olarak kaṭ'iyyen, kāmilen.
ausschneiden	ausschneiden	Bir parça kesüp çıkarmak, kesmek.
Ausschuß	Ausschuß	İşe yaramayan bozuk, encümen, komisyon.

¹⁶ Kelime iki baskıda da "aufquetschen" şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C1:143).

auffchütten	ausschütten	Dökmek, boşaltmak, şarşmak.
Auffchweifung	Ausschweifung	İfrat, mübālağa, sefāhat, kırma ve oyma yapma.
auffehen	aussehen	Görünmek, nazar itmek, bakmak.

[35]

Auffehen	Aussehen	Zāhir, şekl-i hey'et ve simā, göriniş.
außeu	außeu	Hāricen, tışarıda, tışarıdan
außer	außer	-den hariç
außer-dem	außer-dem	Bundan başka, bundan şarf-ı nazar, bundan fazla.
äußerlich	äußerlich	Hāricen, görinişte.
äußern	äußern	Göstermek, izhār itmek, beyān ve ifāde itmek.
auffetzen	aussetzen	Vaz' itmek, ikāme itmek, ta'til itmek.
Aufficht	Aussicht	Manzara, görünüş.
Auffichtsturm	Aussichtsturm	Rü'yet kulesi, manzara kulesi.
auffpanen	ausspanen	Uzatmak, görmek, bārgiri 'arabadan çözmek.
auffpielen	ausspielen	Oynayup bitürmek.
Auffprache	Aussprache	Telaffuz, tekellüm.
auffprechen	aussprechen	Telaffuz itmek, tekellüm itmek, beyān fikr itmek.
Auffpruch	Ausspruch	Telaffuz, tekellüm, beyān fikr.
auffpucken	ausspucken	Tükürüb çıkarmak, tükürmek.
auffpülen	ausspülen	Çalkamak, yıkamak, şudan geçürmek.
Aufftand	Ausstand	Ma'lüb alacağ, va'de, mühlet.
aufftatten	ausstatten	Techiz itmek, donanmak, süslenmek.
Aufftattung	Ausstattung	Techiz, süs.
Aufftattungsstück	Ausstattungsstück	Techiz olınacak parça, cism.
aufftehen	ausstehen	Taḥammül itmek, çekmek, tayanmak.
auffteigen	aussteigen	('araba, vapur ve emşälünden) inüb çıkmak.

[36]

auffstellen	ausstellen	Sergiye vaz' itmek, meydāna çıkarmak.
Auffsteller	Aussteller	Sergi küşād eden, meydana çıkararı
Auffstellung	Ausstellung	Sergi, ma'raz.
Auffsteuer	Aussteuer	Cihāz.
auffstopfen	ausstopfen	İmlā itmek, bir şey'in içini taldurmak.
auffstoßen	ausstoßen	İtüp dürtüp çıkarmak.
auffstrecken	ausstrecken	Uzatmak, imtidād itmek, gezinmek.
auffstreichen	ausstreichen	Çizmek, bozmak, silmek.

auffrömen	ausströmen	Ceryān itmek, sel gibi ākmaq, intiṣār itmek.
auffuchen	aussuchen	Aramaq, seçmek, intiḥāb itmek.
aufaufen	austauschen	Değiştirmek, mübādele itmek.
aufteilen	austeilen	Ṭağıtmaq, taḵsīm itmek.
Aufter	Auster	İstiridye.
auftragen	austragen	Ṭıřarı götürmek, naql itmek.
auftrinken	austrinken	İçüp bitürmek.
aufrocknen	austrocknen	Ḳurutmaq, Ḳurulamaq.
aufüben	ausüben	Ta 'līm itmek, icrā vü ifā itmek.
Aufverkauf	Ausverkauf	Topdan şatma, taşfiye.
aufverkauft	ausverkauft	Ṭoptan şatılmış, taşfiye olunmuş.
Aufwahl	Auswahl	İntihāb, seçme, ayırma.
aufwählen	auswählen	Ayırmaq, intiḥāb itmek.
Aufwanderer	Auswanderer	Muhācir, hicret eden.
aufwandern	auswandern	Hicret itmek, naql-i mekān itmek

[37]

Aufwanderung	Auswanderung	Hicret ediş, naql-i mekān ediş.
aufwärtig	auswärtig	Hāricī, hāric.
aufwärts	auswärts	Hāricen, hārice ṭođrı.
Aufweg	Ausweg	Maḥreç, menfez, yol, uşul.
aufweichen	ausweichen	Birine yol vermek, ictināb itmek.
Aufweis	Ausweis	İřbāt, delīl, bürhān, taşdıq.
aufweisen	ausweisen	İşbat u taşdıq itmek, def' u ṭard itmek.
aufweiten	ausweiten	Bulařdıрмаq, genişlitmek.
aufwendig	auswendig	Hāricen, ezberden, ṭıřarıdan
aufwischen	auswischen	Silüp çıkarmaq
Aufwurf	Auswurf	Ṭıřarı atma, çıkarma.
Aufzehrung	Auszehrung	Yiyüp içüp bitirme.
aufzeichnen	auszeichnen	Temyiz u tefriḵ itmek, nişan ile talṭif itmek.
Aufzeichnung	Auszeichnung	'alāmet, niřān, imtiyāz.
aufziehen	ausziehen	Çeküp çıkarmaq, ṭıřarı çekmek.
Aufziehtisch	Ausziehtisch	Açılır ve kapanur maşa.
aufzischen	auszischen	İşlık çalmak, fişıldamaq.
Aufzug	Auszug	Çıkma, ḥurūç, hicret, ḥulāřa
Automat	Automat	Zatü'l ḥareke, otomatik.
Automobil	Automobil	Otomobil, motor ile müteḥarrik 'araba.
Autor	Autor	Fā'il, müsebbib, bā' iş.
Aviatiker	Aviatiker	Havada uçan adam, řayyāreci

[38]

Art	Art	Balta, satır
Azalie	Azalie	Ħanımeli denilen çiçek.
azurn	azurn	Gök rengi, gök renginden olan
B	B	
Bach	Bach	Dere, ırmağ.
Backe	Backe	Yanağ.
backen	backen	Ħızartmak, pişirmek
Backenbart	Backenbart	Şağal.
Backenzahn	Backenzahn	Azı dişi.
Bäcker	Bäcker	Ekmekçi.
Bäckerei	Bäckerei	Fırın, ekmekçi dükkānı.
Back-obst	Back-obst	Ħızarmıř meyve.
Bad	Bad	Ħamam.
Bade-anstalt	Bade-anstalt	Ħamam ticārethānesi.
baden	baden	Ħamamda yıkanmak.
Bahn	Bahn	Yol, tarık, temür yol
-hoffvorsteher	-hofsvorsteher	İstasyon ser-me' mürı.
-restaurant	-restaurant	İstasyon loğantası.
Bahre	Bahre	Ħamāl sıırığı, teşekkür (ğasta nakline mağşuş).
Bai	Bai	Kestane torı (at Ħağğında)
Baiser	Baiser	Ħaymağlı Ħurabiye.
Bajonett	Bajonett	Süngü
Bakterie	Bakterie	Mikrop, Ħuveyn.
bald	bald	Derağab, hemān, sür'at, mümkinine ile.
baldig	baldig	Seri', yağın, 'anğarīb.

[39]

Baldrian	Baldrian	Kedi otı, haşışetü'l hirre.
Balkan	Balkan	Bağkan.
Ball	Ball	Toparlağ, top, yuvarlağ, bilardo topı
Ballast	Ballast	Şafra, şabura.
Ballen	Ballen	El ve ayak altında bulunan Ħaba atlı mağal.
Ballettänzerin	Ballettänzerin	Balet, rağğase.
Ballon	Ballon	Balon.
Balsam	Balsam	Peleseng.
Bambus	Bambus	Hind Ħamıřı, hezārān.
Band	Band	Cilt, kitāb, şerid.
Bande	Bande	Çārçeve, kenār, eşkiya
bändigen	bändigen	Ħayvānāt-ı vağřiyeyi tağtū'l-tā'ata almak

Bandit	Bandit	Qıtā' -ı tarīk, yol kesici, hūdūd.
Bandwurm	Bandwurm	Şolıcān, şerīd kurdı.
bange-fein	bange-sein	Qorqunç olmak, müdhiş olmak
Bank	Bank	Şıra, rahle, banka.
Bankhaus	Bankhaus	Mu'āmelāt-ı şarrafıye ticārethānesi, banka.
Banknote	Banknote	Banknot.
Bankanweisung	Bankanweisung	Banka havālesi, çek.
Bänkier	Bänkier	Banka şahibi, banker.
bankrott	bankrott	Borcını ödeyemeyen, ifā-yı dīnden 'āciz.
Bankrott	Bankrott	İflās.
bar	bar	Çıplak, 'uryān
Bär	Bär	Ayı.
Barbar	Barbar	Bārbār.
Barbier	Barbier	Berber, perūkār.

[40]

Barchent	Barchent	Dimi bezi.
Bären-zwinger	Bären-zwinger	Ayı kafesi, tevkīfhānesi.
barfuß	barfuß	Yalın ayak.
Barke	Barke	Şandal, altı düz nehir gemisi.
barmherzige Schwester	barmherzige Schwester	Merhametli rāhibe.
Barometer	Barometer	Barometre
Baron	Baron	Baron.
Barren	Barren	Külçe, kıymetdār bir ma'den çubuğı.
Bart	Bart	Bıyık, şakal.
Bartbinde	Bartbinde	Bıyık bağı.
Baß	Baß	Basu (kaba ve derin bir şadā.)
Base	Base	Hala ve teyze çocukları.
Bastei	Bastei	Bastiyon.
Batist	Batist	Patışka.
Bau	Bau	Binā, inşā, inyā.
Bau-kunft	Bau-kunft	Şanayi' mi'mārı.
Baumeister	Baumeister	Mi'mār, baş kalfa.
Bauch	Bauch	Qārın, bağın.
bauen	bauen	Binā itmek, inşā itmek, te'sis itmek.
Bauer	Bauer	Köyli.
Bäuerin	Bäuerin	Köyli kadın.
Bauernfänger	Bauernfänger	(hind deñizlerine mahşuş) taş balığı.
baufällig	baufällig	Harab veren
Baum	Baum	Ağac.
Baum-wolle	Baum-wolle	Pamuğ.

beabſichtigen	beabsichtigen	Bir ſey'i yapmağa niyet itmek, fikrinde bulunmak.
beachten	beachten	Diğkat itmek.
Beamte	Beamte	Me'mür, hükümet.
beanspruchen	beanspruchen	Ťaleb itmek, iddiâ itmek.

[41]

beantworten	beantworten	Cevâb vermek, karşuluk yazmak.
beaufſichtigen	beaufſichtigen	Nezâret itmek.
beauftragen	beauftragen	Sipariſ itmek, tavzîf itmek, emr u havâle itmek.
Becher	Becher	Bardağ, taş, kab
Becken	Becken	Müdevver u düz taş, legen, kurna.
bedanken	bedanken	Teſekkürle muğâbele itmek.
bedauerlich	bedauerlich	Acunur, te'essüf olunur.
bedauern	bedauern	Acımak, te'essüf itmek.
Bedauern	Bedauern	Te'essüf, acı.
bedecken	bedecken	Şaklamak, örtmek, setr itmek.
Bedenken	Bedenken	Mülâhaza, tefekkür, mü'tâlâ'a
bedenklich	bedenklich	Şayan-ı te'emmül, tefekkür, müşkil, vahim.
Bedenkzeit	Bedenkzeit	Müşkil-i zamân, zaman-ı te'emmül.
bedeuten	bedeuten	İfade ve iş'âr itmek, beyân itmek, göstermek.
Bedeutung	Bedeutung	İşt'âr, ifâde, beyân, ma'nâ.
bedienen	bedienen	Birine hîdmet itmek, işini görmek.
Bediente ¹⁷	Bediente	Hîdmetkâr, uşak.
Bedienung	Bedienung	Hîdmet, iş.
Bedingung	Bedingung	Şart, vazîfe.
bedrohen	bedrohen	Tehdîd itmek, gözini korçutmak.
bedürfen	bedürfen	İcâb itmek, lüzümü olmak.
Bedürfnis ¹⁸	Bedürfnis	Lüzüm, ihtiyâc, zarûret.

[42]

Beefſteak	Beefsteak	Biftek, çana külbaşdıısı
beeidigen	beeidigen	Yemîn verdirmek.
beeilen	beeilen	ta'tcîl itmek, 'acele itmek.
beendigen	beendigen	Bitürmek, hîtâma erdirmek.
beerben	beerben	Miraşa konmak, miraş yemek

¹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Bediente" şeklinde hatalı yazılmıştır.

¹⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Bedürfnis" şeklinde hatalı yazılmıştır.

beerdigen	beerdigen	Defn itmek, gömmek
Beerdigung	Beerdigung	Defn, gömme
Beere	Beere	Üzüm dānesi, dāne.
Beet	Beet	Pazı.
befähigt	befähigt	Muhtedir, ehl, şālih, müste'id.
Befehl	Befehl	Emr, sipariş.
befehlen	befehlen	Emr itmek, sipariş itmek.
Befehlshaber	Befehlshaber	Amir, kumandan.
befestigen	befestigen	Taḥkīm itmek, teşbīt itmek, rabṭ itmek.
Befestigung	Befestigung	Taḥkim, teşbit, rabṭ, istiḥkām.
befinden	befinden	Bulmak, fich- bulunmak.
beflecken	beflecken	Lekelemek, lekedār itmek, pislelemek.
befördern	befördern	Yollamak, sevḳ itmek, göndermek, 'izām etmek.
befreien	befreien	Ḥalāş itmek, kurtarmak.
befreiung	befreiung	Ḥalāş, kurtulma, kaçma.
befriedigen	befriedigen	Gönlünü yapmak, hoşnūd kılmak, kāfi olmak.
Befriedigung	Befriedigung	Gönül hoşluğu, hoşnudiyet.
befürchten	befürchten	Ḳorkmak, ḥavf itmek, bir şeyden şüphelenmek.

[43]

begaben	begaben	Mütena'ım itmek, mümtāz bir şıfatla muttaşif kılmak.
begeben (sich)	begeben (sich)	Bir yere gitmek, vākı' olmak.
begegnen	begegnen	Rāst gelmek, teşādūf itmek, karşı gelmek.
Begegnung	Begegnung	Teşādūf etme, rāst gelme.
begehen	begehen	Bir yolu ta'ḳīb itmek, ḥaṭā itmek, sehṽ itmek.
begehren	begehren	Ṭaleb itmek, istemek, arzu itmek, heveslenmek.
begeistern	begeistern	Coşdırmak, taḥrīk itmek, cānlandırmaq.
Begeisterung	Begeisterung	Cūş u ḥurūş, meftūniyyet.
begierig	begierig	Ḥarīş, arzūlı.
begießen	begießen	Şulamak, şı döküp ıslatmak.
beginnen	beginnen	Başlamak, ibtidār itmek, teşebbüş itmek.
beglaubigen	beglaubigen	İnandırmak, te'mīn itmek, taşdıḳ itmek.
Beglaubigung	Beglaubigung	İnandırma, te'mīn etme, taşdıḳ etme.
begleiten	begleiten	Refākāt itmek, birlikte gitmek.
Begleiter	Begleiter	Refīḳ, yoldaş
Begleitung	Begleitung	Refākāt
beglückwünschen	beglückwünschen	Bahtiyārılık, temenni itmek.
begnadigen	begnadigen	'afv itmek, 'ināyet itmek.

begnügen	begnügen	İktifâ itmek, kanâat itmek.
begraben	begraben	Gömmek, defn itmek.
Begräbnis	Begräbnis	Gömme, defn, tekfin, mezar.
begreifen	begreifen	Anlamak, fehm u idrâk itmek, ihâta itmek.

[44]

begrenzen	begrenzen	Hudûd ta'yîn ve işâret itmek
Begriff	Begriff	Fikr, taşavvur, anlayış.
Begründen	Begründen	Te'sîs itmek, binâ itmek, teşkîl itmek, esbâbını beyân itmek
begrüßen	begrüßen	Selamlamak.
Begünstigen	Begünstigen	Lehinde olmak, himâye itmek.
behaglich	behaglich	Rahat, laţîf, hoş.
behalten	behalten	Alıkoymak, şaklamak, muhâfaza itmek.
Behälter	Behälter	Mahfaza, depo.
behandeln	behandeln	Dostane, mu'âmele itmek, tedâvî itmek.
Behandlung	Behandlung	mut'âmele ve hastanın tedâvisi.
beharren	beharren	İkâ itmek, ısrar itmek, sebât itmek.
behaupten	behaupten	İsbât u iddiâ itmek, elden gidermemek.
Behauptung	Behauptung	İddit'â, işbât.
beherrschen	beherrschen	Hüküm sürmek, hâkim olmak.
beherzigen	beherzigen	Nazar-ı 'itibâra almak, bellemek.
beihilflich-sein	beihilflich-sein	Mut'âvenet itmek, yardımcı olmak.
Behörde	Behörde	Hükümet.
behüten	behüten	Viķâye itmek, şıyânet itmek, himâye itmek.
bei	bei	Civâr, yakınında, yanında.
Beichte	Beichte	İ'tirâf, kuşûr, tevbe.
Beichtstuhl	Beichtstuhl	Tevbe şandalyesi, (kötülüklerin kilisede 'itiraf-ı kuşûr için oturdukları şandalye).
beichten	beichten	İ'tirâf-ı kuşûr itmek, tevbe itmek.

[45]

beide	beide	Her ikisi, her ikisi de, ikimizde.
Beifall	Beifall	Tarafdar olma taķdîr, kabul u taşdîķ, muvaffakiyet.
Beil	Beil	Balta.
Beilage	Beilage	Zamîme, 'ilâve, zeyl
beiläufig	beiläufig	Vaķt-ı münäsibinde berâ-yı taķaţtur
beilegen	beilegen	Yanına koamak, zamm u 'ilâve itmek, bertaraf itmek.
Beileid	Beileid	Tat'ziye.
Beileidsbezeichnung	Beileidsbezeichnung	Tat'ziye etme, ta'ziye ediş.
beiliegend	beiliegend	Melfûf, meZRûf.

Bein	Bein	Bacak, ayak, kemik.
Beinkleid	Beinkleid	Dizlik, pantolon.
beinah	beinah	Takriben, hemân.
Beiname	Beiname	Laqab
beisammen	beisammen	Müttefikten, birlikte, müctemi'an.
bieseite	bieseite	Şarf-ı nazar, ber-ţaraf.
Beispiel	Beispiel	Meşelâ, mişâl.
beißen	beißen	Işırmaq, dişlemek.
beistehen	beistehen	Mut'âvenet ve yardım itmek.
beistimmen	beistimmen	Razı olmak, muvâfaqat itmek.
Beitrag	Beitrag	Temettüt', i'âne, virgü, resm.
beitragen	beitragen	Yardım ve i'âne itmek.
Beiwagen	Beiwagen	Mut'âvin 'araba, yedek 'araba.
beiwohnen	beiwohnen	Hazır ve mevcüd bulunmaq, yanında olmak.
bejahen	bejahen	Hüs-n-i rızâ göstermek, evet olur demek.
bekannt	bekannt	Ma'lûm, meşhûr, nâmdâr.
bekanntlich	bekanntlich	Mat'lûm olduğu üzere.
Bekanntmachung	Bekanntmachung	Tanıtma, pirezante itmek.

[46]

Bekanntschafft	Bekanntschafft	Ahbâblık, bildik olış.
befehren	bekehren	Döndirmek, fikrini değıştirmek, tebdil ve tahtvîl itmek.
bekennen	bekennen	Taşdik itmek, kabül itmek, ikrâr ve i'tirâf itmek.
Bekennntnis	Bekennntnis	Kabül taşdik, i'tirâf, ikrâr.
beklagen	beklagen	Şikayet itmek, müşteki olmak.
bekleiden	bekleiden	Gidermek, telbis itmek.
bekommen	bekommen	Almaq, istihsâl itmek, şahib olmak.
Beköstigung	Beköstigung	Ṭuyurma, ittifaq etme, yedirme.
bekümmern	bekümmern	Birini me'yûs ve mükedder itmek, ehemmiyet vermemek.
beladen	beladen	Yüklemek, tahtmil itmek
belagern	belagern	Muhâşara itmek.
Belagerung	Belagerung	Muhâşara.
belästigen	belästigen	Ya'ciz itmek, taşdi' itmek.
belaufen	belaufen	Bâlig olmak, çıkmak.
beleben	beleben	Canlandırmaq, ihyâ itmek.
belegen	belegen	Üzerini örtmek, komaq, virgü tarh itmek.
belegt	belegt	Evvelce ihzâr edilmiş mahal, hazırlanmış.
beleibt	beleibt	Semiz vücüdlü, şişman.
beleidigen	beleidigen	Tahtkir itmek, namusuna tokunmaq.

Beleidigung	Beleidigung	Tahkîr, hakâret.
beleuchten	beleuchten	Tenvîr etmek, aydınlatmak, îzâh etmek.
Beleuchtung	Beleuchtung	Ziyâ, aydınlık.

[47]

Belgien	Belgien	Belçika.
belieben	belieben	Beğenilmek, hoşsa gitmek.
beliebt	beliebt	Sevimli, hoş, muhterem, maqbûl.
belohnen	belohnen	Tahsîn etmek, mükâfatlandırmak, istiḥkākını vermek.
Belohnung	Belohnung	Mükâfât, istiḥkāk
bemächtigen	bemächtigen	Kendini zabt etmek, kendini tutabilmek.
bemerken	bemerken	Derkenâr etmek, farkına varmak, görmek, aılmak.
Bemerkung	Bemerkung	'alâmet, mülâhaza, işâret, tenbîh.
bemitleiden	bemitleiden	Birine acımak, rahm ve şefkat etmek.
bemühen	bemühen	Uğraşmak, zahmet vermek, çabalamak, yormak.
benachbart	benachbart	Çomşu, hem civâr.
benachrichtigen	benachrichtigen	Bildirmek, haber vermek.
Benachrichtigung	Benachrichtigung	İhbar, ma'lumat verme
benehmen	benehmen	Elinden almak, zabt etmek, mahrûm etmek.
Benehmen	Benehmen	Davranış, tavr ve hareket, tutum.
beneiden	beneiden	Hased etmek, gıpta etmek, çekememek.
beneidenswert	beneidenswert	Şâyân-ı gıpta.
benetzen	benetzen	Ruḥubetlendirmek, nemlendirmek, sulamak.
benützen	benützen	İstiḥdâm etmek, istiḥşâl-ı fâ'ide etmek, kullanmak.
beobachten	beobachten	Diğkat etmek, araştırmak, gözden geçirmek.
Beobachtung	Beobachtung	Diğkat, araştırma, gözden geçirme

[48]

bequem	bequem	Çullanışlı, rahat, suhûletli.
Bequemlichkeit	Bequemlichkeit	Suhûlet, rahatlık, çullanışlı.
beratschlagen	beratschlagen	İḥtâr etmek, naşihat vermek, müzâkere etmek.
berauben	berauben	Çalmak, aşırmaq, şoymak.
berauschen	berauschen	Sarhoş etmek, keyf etmek.
berechnen	berechnen	Hesâb etmek, düşünüp taşınmak.
Berechnung	Berechnung	Hesâb düşünme, taşınma.

berechtigten	berechtigen	Müstehâk kılmak, şalaḥiyet vermek.
beredt	beredt	Faşîḥ, belîğ, selîs.
Beredtsamkeit	Beredtsamkeit	Balağat, feşâhat.
bereichern	bereichern	Zengin itmek, ğanî kılmak.
bereisen	bereisen	Bir memleketi gezmek, devr ve teftîş itmek.
bereit-willig	bereit-willig	Ârzûlî, hevesli.
bereiten	bereiten	Ḥazırlamak, âmâde kılmak.
bereuen	bereuen	Nâdim olmak, pişmân olmak.
Berg	Berg	Ṭağ, cebel, tepe
Berg-bewohner	Berg-bewohner	Sekine-i cibâl.
bergig	bergig	Ṭağlık, tepelik.
Bericht	Bericht	Lâyiha, mazbata, rapor.
berichten	berichten	Lâyiha yazmak, mazbata yazmak, rapor tanzîm itmek.
berichtigen	berichtigen	Ṭoğrulatmak, düzeltmek, tesviye itmek.
beritten	beritten	(bârgir hakkında) terbiye olunmuş, yenilmiş.

[49]

Bernstein	Bernstein	Kehribar taşı.
bersten	bersten	Çatlamak, yarılmak.
berüchtigt	berüchtigt	Bed-nâm olmuş, ismini kötüye çıkarmış.
berücksichtigen	berücksichtigen	Nazar-ı 'itibâra almak, ri'âyet itmek.
Beruf	Beruf	İsti'dâd, meyl, heves, me'mûriyyet, şan'at.
berufen	berufen	Çağırma, da'vet et-toplama, cem' ve celb itmek.
Berufung	Berufung	Çağırılma, toplanma, cem' olunma.
beruhigen	beruhigen	Teskîn itmek, sükûnet bulmak.
berühmt	berühmt	Meşhûr, nâmdâr, şöhret-şî'âr.
Berühmtheit	Berühmtheit	Şöhretlilik, nâmdârlık.
berühren	berühren	Ṭoğunmak, yerinden oynamak, ellemek.
Berührung	Berührung	Temâs, münâsebet, toğunma.
Besatz	Besatz	Mevâd, ḥarc, cihaz, kurdela vesâ'ir ile yapılan süs).
Besatzung	Besatzung	Fırka-i müstahfaza, mevâkı'-ı 'askeriyye.
beschädigen	beschädigen	İraş-ı ḥasâr itmek, zarar ve ziyân itmek.
Beschädigung	Beschädigung	Ẓarar ve ziyân, hedm ve taḥrîb.
beschäftigen ¹⁹	beschäftigen	İştigâl itmek, meşgûl kılmak.

¹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "beschäftigen" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Beschäftigung ²⁰	Beschäftigung	İştigāl, iş, güç.
beschämt	beschämt	Utandırış, ma'cüb olış, kızarış.
beschatten	beschatten	Gölgelemek, setr ve ma'faza itmek.
Bescheid	Bescheid	Çıkar, tas'mim, haber, ma'lumāt, cevāb.
bescheiden	bescheiden	Ta'min ve tahşiş itmek, karar vermek.

[50]

Bescheidenheit	Bescheidenheit	İhtiyātlılık, tevāzu, edeb ve terbiye, sādellik.
bescheinen	bescheinen	Tenvir itmek, aydınlık vermek, kesb-i ma'lumāt ettirmek.
bescheinigen	bescheinigen	Çabul itmek, işbāt ve şehadet itmek, taşdik itmek.
Bescheinigung	Bescheinigung	Taşdiknāme, şehadetnāme, ma'kbu'z.
beschießen	beschießen	Topa tutmak, ateş altına almak.
beschimpfen	beschimpfen	Sökmek, tahkir itmek, küfr itmek.
beschlagen	beschlagen	Mıhlamak, nallamak, temür geçirmek.
beschleunigen	beschleunigen	Tasri' itmek, te'cil itmek.
beschließen	beschließen	Çıkar vermek, 'azm ve niyet itmek.
Beschluß	Beschluß	Çıkar, 'azm, niyet, netice, 'akıbet.
beschmieren	beschmieren	Yağlamak, kirlitmek, pislitmek.
Beschneidung	Beschneidung	Kesme, biçme, sünnet etme.
beschränken	beschränken	Azaltmak, ta'dil itmek, haşr emek.
beschreiben	beschreiben	Taşvir itmek, ta'rif itmek.
Beschreibung	Beschreibung	Vaşf, ta'rif, nakl.
beschuldigen	beschuldigen	İthām itmek, isnād itmek, borca düşürmek.
beschützen	beschützen	Hi'māye itmek, setr itmek, vi'kāye itmek.
Beschützer	Beschützer	Hāmi, vi'kāye edici.
Beschwerde	Beschwerde	Yük, za'het, meşakkat, rahatsızlık, şikāyet, iştikā.
beschweren	beschweren	Ağırlaşdırmak, za'het ve meşakkat itmek.

[51]

beschwerlich	beschwerlich	Za'hetli, meşakkatli, cān şıkıcı.
beschwindeln	beschwindeln	Tolandırmak, kurnazlık itmek.
beschwören	beschwören	Yeminle taşdik itmek, and vermek.
beseitigen	beseitigen	Ber-çaraf itmek, def' itmek.
Befen	Befen	Süpürge.
besezen	besezen	İşgāl itmek, kaplamak, iskān ettirmek, bir hidmet ta'yin itmek.
besezt	besezt	İşgāl olunmuş, örtülmüş, zabt edilmiş

²⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “Beschäftigung” şeklinde hatalı yazılmıştır.

besiegen	besiegen	Mağlûb etmek, alt etmek, yenmek.
besinnen	besinnen	Düşünmek, tefekkür etmek, hâtırâ getürmek.
Befinnung	Besinnung	Tefekkür, 'aql, düşünme, tahtattur
Besitz	Besitz	Temellük, taşarruf
besitzen	besitzen	Şâhib u mâlik olmak, temellük u taşarruf etmek.
Besitzer	Besitzer	Şâhib, māl, şâhibi, mutaşarrıf.
Besitzung	Besitzung	Mülk, māl, emlāk, 'açar.
besoffen	besoffen	Sarhoş olmak, çok içki içmek.
besohlen	besohlen	Pençe urmak, tabân geçürmek.
Besoldung	Besoldung	Mat'âş verilmesi, aylık haftalık verilmesi.
besonder	besonder	Huşûsî, ayrıca olan, mahşûs.
besorgen	besorgen	Dikkat u ihtimam etmek, taşlanmak, kaygu etmek.
Besorgung	Besorgung	Dikkat, itimâm, taş, kaygu.
besprechen	besprechen	Müzâkere vü mebâheşe etmek, tedkîk u tezekkür etmek.
Besprechung	Besprechung	Müzâkere vü mebâheşe, münâkaşa.
[52]		
bespritzen	bespritzen	Bir şey'ün üzerine şu şıkmaq, fişkirtmak
besser	besser	Deha eyü.
bessern	bessern	Düzeltemek, taşhîh etmek, tanzîm etmek.
Besserungsanstalt	Besserungsanstalt	İşlâhâne.
beständig	beständig	Şâbit, dâ' imî, bâkî
bestärken	bestärken	Quvvet vermek, taşdik etmek, tahtkîm etmek.
bestätigen ²¹	bestätigen	İşbât etmek, meydâne çıkarmak, taşk u te'kîd etmek.
bestechen	bestechen	Yarmak, delik açmak, delmek
Besteck	Besteck	Kab, zarf, sofrâ tahtımı
bestehen	bestehen	Yaşamak, mevcûd olmak, haqqından gelmek, imtiyhân vermek.
bestehlen	bestehlen	Çalmak, sirkat etmek.
besteigen	besteigen	Cülûs etmek, bir şey'ün üzerine çıkmaq.
Besteigung	Besteigung	Cülûs, çıkma, bindirme.
bestellen	bestellen	Sipariş etmek, donatmak, işmarlamak.
Bestellung	Bestellung	Sipariş, işmarlama, donatma.
besteuren	besteuren	Virgüye bağlamak (gemi haqqında dümen kullanmak).
bestimmen	bestimmen	Ta'rif, tâ'yin, tahtşîs etmek, taht'ileşdirmek, karar vermek.

²¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "İşbât etmek, meydâne çıkarmak." şeklindedir.

bestimmt	bestimmt	Şahîh, muhakkak, muayyen.
Bestimmung	Bestimmung	Uşul u kâ'ide, karar, nizâm, qadr u kısmet.
betrafen	betrafen	Mücâzât itmek, te'dîb itmek.
bestreben	bestreben	Çalışub çabalamak, Sa'y u gayret itmek.

[53]

bestreiten	bestreiten	Nizâ' itmek, gavğa itmek.
bestürzen	bestürzen	Hayret iras itmek, ye's u fütûra dūçâr itmek, men' itmek, işden el çekdirmek.
Bestürzung	Bestürzung	Ye'is u fütûra dūçâr, men', işden el çekdirme.
Besuch	Besuch	Ziyâret, vizite.
befuchen	besuchen	Ziyârete gitmek, görmeğe gitmek, viziteye vermek.
betäuben	betäuben	Şağırlaşdırmak, hüsni gidermek.
beteiligen	beteiligen	Müşterek kılmak, iştirâk ettirmek.
Beteiligung	Beteiligung	İştirâk, müştereklik.
beten	beten	Du'â itmek, tazarru' ve niyaz itmek.
beteuern ²²	beteuern	Va'ad u taahhüd itmek, protesto itmek.
betonen	betonen	Telaffuz itmek, yüksek ses ile çağırmaq.
betrachten	betrachten	Naẓar-ı 'itibâra almak, seyr ü temâşa itmek.
beträchtlich	beträchtlich	Mühim, mu'tenâ, 'azîm, keşîr.
Betrachtung	Betrachtung	Seyr u temâşâ, naẓar-ı 'itibâra alma.
Betrag ²³	Betrag	Bir hesâbuñ bâliğ olduğu miqdâr, yekûn bedel, şemen.
betragen	betragen	Bâliğ olmak, değeri olmak, çıkmak.
betreffen	betreffen	Râst getirüb yaqalamak, 'â'id u râci' olmak.
Betrieb	Betrieb	İşletme, sevq u idâre.
betrinken	betrinken	Sarhoş olmak.
betreffen	betreffen	Mübtelâ, giriftâr, muşâb.

[54]

betrüben	betrüben	Maḥzûn u mükedder olmak.
Betrug	Betrug	Hîle, aldanma, desîse.
betrügen	betrügen	Aldatmaq, hîle itmek, oyun itmek.
Betrüger	Betrüger	Hîlekâr.
betrunken	betrunken	Sarhoş, sermest.
Bett	Bett	Yataq, şilte.

²² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Va'ad u taahhüd itmek." şeklindedir.

²³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Miqdâr, değer, kıymet." şeklindedir.

Bett-stelle	Bett-stelle	Ḳaryola.
betteln	betteln	Dilenmek, dilencilik itmek.
bettlägerig	bettlägerig	Esir-firâş.
Bettler	Bettler	Dilenci, sâ' il.
beugen	beugen	Eğmek, bükme.
Beule	Beule	Ḳanbur, şiş, çıkıntı.
beunruhigen	beunruhigen	Musallaḡ olmak, rahat vermemek, ta'ciz itmek.
Beunruhigung	Beunruhigung	İztırâb, rahatsızlık, musallaḡ.
beurlauben	beurlauben	Ruḡşat vermek, izn vermek.
beurteilen	beurteilen	Hük m itmek, muâheze itmek, tedkik itmek.
Beute	Beute	Yağma, ganîmet, ġâret.
Beutel	Beutel	Kese, para torbası.
bevölkern	bevölkern	Ahâli ile iskân itmek, ahâliyi tekşir itmek.
Bevölkerung	Bevölkerung	Bir maḡhallenüñ ahâli ve seknesi.
bevollmächtigen	bevollmächtigen	Muraḡḡaş, ta'yin itmek, tevkil itmek.
bevor	bevor	Muḡaddem, evvel.
bevorstehen	bevorstehen	Zâhir u şüphesiz olmak, vehâmetli olmak.
bewachen	bewachen	Nezâret itmek, göz itmek, muḡâfaza itmek.
bewaffnen	bewaffnen	Tesliḡ itmek silahlanmak.

[55]

Bewaffnung	Bewaffnung	Tesliḡât, techizât.
bewahren	bewahren	Şaklamak, vikâye itmek.
bewähren	bewähren	İşbât itmek, taḡakkuk etdirmek.
bewalden	bewalden	Orman yetiştirmek.
bewandert	bewandert	Mâhir, becerikli, tecrübe-dide.
bewässern	bewässern	Şulamak, işkâ itmek.
Bewässerung	Bewässerung	İşkâ itmek, şulama.
bewegen	bewegen	Tahrîk itmek, yerinden oynatmak.
beweglich	beweglich	Müteḡarrîk, oynak.
Bewegung	Bewegung	İf'âl u ḡaraket, seyr.
Beweis	Beweis	Delîl, bürhân, eşbâb, nişâne.
beweisen	beweisen	İşbât itmek, meydâna çıkarmak.
Bewerber	Bewerber	Tâlib, heveskâr, rağib.
Bewerbung	Bewerbung	Taleb, heves, isteme
bewilligen ²⁴	bewilligen	Ruḡşat vermek, muvafaḡat göstermek, iḡsân itmek, ḡabul u taşdik itmek.

²⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Ruḡşat vermek, muvafaḡat göstermek.” şeklindedir.

Bewilligung ²⁵ bewillkommen	Bewilligung bewillkommen	Ruḥṣat, müsā'ede, muvāfaqat, kaḅul u taṣdīk etme. Bir müsāfiri selamlamak, kaṣulamak.
bewirken	bewirken	Sebeb olmak, icrā-yı te'şīr itmek, mūcib olmak.
bewirten	bewirten	Müsāfir almak, ev şaḅiblik itmek.
bewohnen	bewohnen	Sākin olmak, bir ḥānede iskān itmek.
Bewohner	Bewohner	Sekene, iḳāmet eden.
[56]		
bewundern	bewundern	Ta'accübde bırakmak, şaşırtmak.
Bewunderung	Bewunderung	Ḥayret, ta'accüb, şaşırtma.
Bewußtsein	Bewußtsein	Bilme, tanıma, ḥüsn etme, ḥüsn-i nefes, şu'ūr, vicdān
bezahlen	bezahlen	Te'diye itmek, pārasını vermek.
Bezahlung	Bezahlung	Te'diye, pārasını verme.
bezaubern	bezaubern	Teshīr itmek, meftūn itmek, ḥoş göstermek.
Bezeichnung	Bezeichnung	İşāret, 'alāmet, nişāne.
bezeugen	bezeugen	Taşdīk itmek, şehādet itmek.
beziehen	beziehen	Ṭaşınmak, yerleşmek, mal götürmek.
Beziehung	Beziehung	Münāsebet, 'ā'id, rāci'.
Bezirk	Bezirk	Mıntıka, kaḅa, nāḥiye.
bezüglich	bezüglich	Mütenāsib, ma'tūf, müteallik, dā'ir.
bezweifeln	bezweifeln	Şūphelenmek, tereddüd itmek.
bezwingen	bezwingen	Mecbūr itmek, zorlamak
Bibel	Bibel	Kitāb-ı muḳaddes, tevrāt u incīl-i şerīf.
Biber (hut)	Biber (hut)	Ḳunduz, ḳunduz derisinden ma'mūl şapḳa.
Bibliothek	Bibliothek	Kütüphāne.
biegen	biegen	Bükülmek, eğilmek, meyl itmek.
biegsam	biegsam	Bükilür, egilü, meyyāl.
Biegung	Biegung	Egilme, bükülme.
Biene	Biene	Arı.
Bienen-korb	Bienen-korb	Arı ḳovani.

[57]

Bier	Bier	Arpa şuyu, bira
-------------	------	-----------------

²⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Ruḥṣat, müsā'ede, muvāfaqat." şeklindedir.

bieten	bieten	‘Arz u taqđīm itmek, vermek
Bild	Bild	Resm, taşvīr, şūret.
bilden	bilden	Teşkil itmek, tanzīm itmek, ta‘līm u terbiye itmek.
Bilderbuch	Bilderbuch	Resimli albüm.
Bildergalerie	Bildergalerie	Resim sergisi, meşherī.
bildlich	bildlich	Mecāzī.
Bildung	Bildung	Ta‘līm u terbiye, taḥşīl.
Bildungsanstalt	Bildungsanstalt	Ta‘līm u terbiyehane.
Billard	Billard	Bilardo.
Billet	Billet	Bilet.
billig	billig	Ucuz, ehven, mutedil.
billigen	billigen	Razı olmak, es‘āf itmek.
Billigung	Billigung	Taşvīb, tensīb, es‘āf
Bimstein	Bimstein	Sünger taşı.
Binde	Binde	Bag, sarğı.
binden	binden	Bağlamak, şarmak, rabt, itmek.
Bindfaden	Bindfaden	Sicim, kunāp.
Bindung	Bindung	Rabıta, ittisāl, bağlama.
Binnenhandel	Binnenhandel	Ticāret, dāhliye.
Binse	Binse	Saz, ḥaşır otı, ḥizrān.
Birke	Birke	Qayın ağacı.
Birnbaum	Birnbaum	Armud ağacı.
Birne	Birne	Armud.
bis	bis	Qadr, degin.
Bischof	Bischof	Pisqopos, metropolid.

[58]

bisher	bisher	Şimdiye değin, bu ana kadar.
Biß	Biß	Işırma, dişleme
Bissen	Bissen	Loqma.
Bistum	Bistum	Piskoposluk, metropolidlik.
bisweilen	bisweilen	Ba‘zı def‘ā, vaqit vaqit, aḥyānen.
bitte	bitte	Teşekküre muqābil söylenilen (estağfurullah)
bitten	bitten	Ricā u niyāz itmek, istirhām itmek.
bitter	bitter	Acı, sert, toqunaklı.
Blähung	Blähung	Şişme, şişirme, temāduḥ, tefahhūr.
blamieren	blamieren	Rezīl itmek, kepaze itmek.
Blase	Blase	Heva qabarcığı.
blasen	blasen	Üflemek, çalmak, üfürme.
Blasrohr	Blasrohr	Quyumcılaruñ kullandıkları nefes borusı.

blaß	blaß	Şolgun, beñzi şararmış.
Bläffe	Blässe	Şararma, şarılık, şolgunluk.
Blatt	Blatt	Yaprak, tabaka, varak, gazete.
Blatter	Blatter	Tomurcuk, gonca, meme.
blättern	blättern	Bir kitābuñ yapraklarını açup kapamak
blau	blau	Mā'î, lāciverd.
bläulich	bläulich	Mā'îmsi, mā'îmtırak
Blech	Blech	Saç, temür levha, teneke.
Bleistift	Bleistift	Kurşun kalem.
bleiben	bleiben	Kalmak.
bleich	bleich	Şoluk, şararmış.
bleichen	bleichen	Ağarmak, rengi uçmak.
Bleichsucht	Bleichsucht	Çansızlık, fakrū'l-dem.
[59]		
Blendlaterne	Blendlaterne	Hırsız, fenāri.
blenden	blenden	Gürlitmek, gözden setr itmek.
Blick	Blick	Nazar, 'atf-ı nigāh, bakma.
blitzen	blitzen	Nazar itmek, 'atf-ı nigāh itmek, bakmak.
blind	blind	Kör, 'amā.
Blinddarm	Blinddarm	Kör bağırsağ.
Blinddarm-entzündung	Blinddarm-entzündung	Kör bağırsağ iltihabı.
Blindfuh	Blindekuh	Körebe oyunu, kör inek
Blindschleiche	Blindschleiche	Kör yılan.
Blitz	Blitz	Yıldırım, şā'ika, şimşek.
Blitzableiter	Blitzableiter	Siper-i şā'ika.
Block	Block	Kütük, külçe, bülük.
blödsinnig	blödsinnig	Ahmaklık, budalalık, 'ağılsızlık.
blöfen	blöfen	Bağırmak, melemek, koyun hakkında.
blond	blond	Kumral, açık kumral, lepiska.
bloß	bloß	Çıplak, 'uryān, yalnız, 'ādī, basit.
blühen	blühen	Çiçek açmak, çiçeklenmek.
Blume	Blume	Çiçek.
Blumenfohl	Blumenkohl	Çarnabahār.
Blumenmädchen	Blumenmädchen	Çiçekçi kız.
Blumenstrauß	Blumenstrauß	Çiçek demeti, buket.
Blut	Blut	Çan, dem.

Blutarm ²⁶	Blutarm	Faķır, ķansız.
[60]		
Blüte	Blüte	Çiçek, bahār, iştihar, parlaklık, terakķi.
bluten	bluten	ķanamak, ķan akıtmak
blutig	blutig	ķanlı.
Bock	Bock	Boynuzlu hayvanlarıñ erkeği, sehpa.
Boden	Boden	Yer, toprak, zemin.
Bogen	Bogen	Kemer, yay, ķavis.
Bogenlicht	Bogenlicht	Żiyā-yı mukavves.
Böhmen	Böhmen	Bohemya.
Bohne	Bohne	Fuşuliye, dāne.
bohnen	bohnen	Düşmeyi cilālamak.
bohren	bohren	Delik, delme.
Bohrer	Bohrer	Miřķab, buręu.
Bohrmaschine	Bohrmaschine	Miřķab dest-gāhı, delik dest-gāhı.
Boje	Boje	Şamandıra, niřān taşı.
Bolzen	Bolzen	Oķ, çivi, ķama.
Boot	Boot	Şandal, felike, sefīne.
Bord	Bord	Gemi bordası, kenārı, pervāz, uc.
borgen	borgen	Ödünç almak, istiķrāz itmek.
Börse	Börse	Bursa.
Borste	Borste	Dik turan, kıl, hāv, tüy.
Bösar!g	Bösar!g	Çirkin tabi'atlı, hā'in, müfsit.
Böschung	Böschung	Saķ, meyil, mā'il, şiv.
boshaft	boshaft	Öfkeli, pek kızgın.
Bosheit	Bosheit	Kötülük, hiddet, habāset.
botanisieren	botanisieren	Ot toplamak (tedķik u tettebbu' için).
Bote	Bote	Muħbir, mevzi,
[61]		
Botschaft	Botschaft	ħaber getürici.
Botschafter	Botschafter	Sefāret, ħaber, peyām, sipariş.
Böttcher	Böttcher	Sefir, elçi.
Bottich	Bottich	Fuçi yapan.
Bowle	Bowle	Fuçi, vāril.
		Meyve ile yapılan bir nev' içki.

²⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "bütarm" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Brand	Brand	Yangın, harîk.
Brandung	Brandung	Talgalarıñ kıyıllara çarpması, şarp kaya ve yârlar
Branntwein ²⁷	Branntwein	Rakı, 'ark.
Braſillien ²⁸	Brasillien	Brezilya.
braten	braten	Ƙızartmaq.
Braten	Braten	Ƙızartma, Ƙızarmıř et
Brathuhn	Brathuhn	Ƙızarmıř şavuş
Bratkartoffel	Bratkartoffel	Patates Ƙızartması.
Bratwurst	Bratwurst	Ƙızartılmıř şucuk.
Brauch	Brauch	Ƙullanma, isti'mâl etme.
brauchen	brauchen	Ƙullanmaq, isti'mâl itmek, istifâde itmek.
Braue	Braue	Bira 'imâli ihzârî.
brauen	brauen	Bira, ponç vesâ'ire'imâl u ihzâr et-, vücûda getürmek.
Brauerei	Brauerei	Bira fabrişası
braun	braun	Esmer.
Braunkohl	Braunkohl	Ƙızıl laşane.
Bräune	Bräune	Hunnâk.
bräunen	bräunen	Esmerleşmek, Ƙoyu renge Ƙovmaq.
Braunschweig	Braunschweig	Bürünüşü yok.
Brausepulver	Brausepulver	Köpürür

[62]

Braut	Braut	bir nev'i limonaşa tozu.
Bräutigam	Bräutigam	Nişanlı, nâmzed, gelin.
brav ²⁹	brav	Nişanlı, köñi, iyi, namuslu, yişit.
Brechdurchfall	Brechdurchfall	Taşdîr, taşsîn, aferîn.
brechen	brechen	Ƙay, istifrâğ, şuşma.
Brechmittel	Brechmittel	Ƙırmak, Ƙoparmak, Ƙař' itmek.
Brei	Brei	Eyiddiren 'ilâc
breit	breit	Bulamaç, ezme, lapa.
Bremse	Bremse	Enli, geniş.
bremsen	bremsen	Fren, başkı.
brennbar	brennbar	şışışdırmak, başmak.
brennen	brennen	Ƙâbil ihtirâk u işti'âl.
Brenner	Brenner	Yaşmak, yanmak, muşterik olmak.
		Yanicı, yaşıcı muşterik, olan.

²⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Branntwein" şeklinde hatalı yazılmıştır.

²⁸ Sözcük günümüzde "Braşiltianer" şeklinde kullanılmaktadır (Steuerwald, 1988:123).

²⁹ "Taşdîr, taşsîn, aferîn" karşılığı olan sözcük günümüzde "bravo" şeklinde kullanılmaktadır. "brav" sözcüğü ise "iyi, namuslu, mert anlamındadır (Denker ve Davran, 1973, C2:265).

Brenneffel	Brennessel	İşırğan otı.
Brennpunkt	Brennpunkt	Nokta-i ihtirāk.
Breche	Breche	Raḥne, gidik, oyuk
Brett	Brett	Levha.
Brevier	Brevier	Duā kitābı.
Brief	Brief	Mektub.
-beschwerer	-beschwerer	Mektub başkısı.
-couvert	-couvert	Mektub zarfı.
-tasten	-tasten	Mektub kutusu.
-marke	-marke	Posta pulı.
-taube	-taube	Posta gügercini.

[63]

-träger	-träger	Mevzi'.
-wage	-wage	Mektub terāzisi.
brieflich	brieflich	Mektub vasıtasıyla, taḥrīren.
Brille	Brille	Güzellik.
bringen	bringen	Götürmek, işāl itmek.
brife	brife	Ḥafif, serīn, rüzgār.
Brombeere	Brombeere	Böğürtlen.
Bronze	Bronze	Tevvec.
Brosche	Brosche	Gögüs iğnesi, broş.
broschieren	broschieren	Eczā hālindeki kitābı ciltlemek, dikmek.
Brot	Brot	Ekmek.
Brötchen	Brötchen	Bira francalası, küçük ekmek.
Bruch	Bruch	Ḳırık.
Bruchzahlen	Bruchzahlen	Keser(ḥesādda)
Brücke	Brücke	Köprü.
Brückenwage	Brückenwage	Baskül, kaṅtar.
Bruder	Bruder	Birader.
brüderlich	brüderlich	Biraderane, karındaşcasına, arkadaşcasına
Brüderlichkeit	Brüderlichkeit	Biraderlik, karındaşlık
Brühe	Brühe	Bir maddeyi ḥāvī olan maya', et şuyu.
brüllen	brüllen	Uğuldamak, ḥomurdanmak, gürültü itmek.
brummen	brummen	Dırlanmak, mırıldanmak, söylenmek.
Brunnen	Brunnen	Çeşme.
Brust	Brust	Gögüs, şadr, sīne.
Brustkrankheit	Brustkrankheit	Gögüs ḥastalığı.

Brut brutto	Brut brutto	ꞐuluꞐa. Dāresiyle beraber, ğayr sāfī.
----------------	----------------	--

[64]

Buch -binder -drucker -druckerei -fūhrung -handlung -händler ³⁰ -stabe -halter Buche Bücherschrank Buchsbaum Büchse Büchsenfleisch Büchsengemüse buchstäblich Bucht Buckel bücken Bude Büffel Bug Bügeleisen bügeln Bühne Bulldogge	Buch -binder -drucker -druckerei -fūhrung -handlung -händler -stabe -halter Buche Bücherschrank Buchsbaum Büchse Büchsenfleisch Büchsengemüse buchstäblich Bucht Buckel bücken Bude Büffel Bug Bügeleisen bügeln Bühne Bulldogge	Kitāb. Mücelled. Maṭba‘acı. Maṭba‘a Fenn-i mühāsebe, uşūl-ı defteri. Kitapçılık, şahāflık. Kitābcı, şahāf Harf. Mühāsib. Aꞑ gülgüñün ağacı. Kitāb ıolabı, kütübhāne. Şemşir ağacı. Ꞑab, ꞑutı. Ꞑonserve et. Ꞑonserve, sebze ve et. Harfıyen, harf-i cerf, ‘aynen. Körfez, liman, ꞑoy Ꞑanbur, büküntü, çıkıntı. Göğüs, sine, ꞑalb, vicdān. Başını önüne eğmek, bükmek. Baraꞑa, küçük ota. Manda. Bükünti, mufaşşal, oynak yeri. Ütü demiri. Ütülemek. Şahne, kürsi-i hiṭābet. Başı ayrı ve yaşşı burunlu köpek, bulduꞑ.
---	---	--

[65]

bummeln	bummeln	Serseri gezmek, alayı geçmek, işsiz güçsüz ıolaşmak.
Bummelzug ³¹	Bummelzug	Her istasyonda tevaꞑꞑuf eden tren, kıṭār.
Bummler ³²	Bummler	Serseri işsiz güçsüz ıolaşan.

³⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Her istasyonda tevaꞑꞑuf eden şimedifer.” şeklindedir.

³² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Serseri işsiz güçsüz.” şeklindedir.

Bund	Bund	İttifāk, deste, demet, irtibāt.
Bündel	Bündel	Paket, deste, bağ, çenber.
Bundesgenosse	Bundesgenosse	Müttefik.
Bündnis	Bündnis	İttifāk, ittiḥād.
bunt	bunt	Rengarenk, muḥtelif ellün.
Burg	Burg	Kal'e, ḥiṣār, burc.
Bürge	Bürge	Kefil, zāmin
bürgen	bürgen	Kefālet itmek, t e' mīn itmek
Bürger	Bürger	Ehl-i belde, şehirli
-meister	-meister	Belediye re'isi
Bürgererschaft	Bürgererschaft	Mu'teberān belde.
Burgund	Burgund	Burğutda.
Bursche	Bursche	Delikanlı, zābiḥ ḥidmetçisi.
Bürste	Bürste	Furça.
bürsten	bürsten	Furçalamak, elbiseyi süpürmek.
Busch	Busch	Ormancık, koru.
Büchel	Büchel	Şık koruluk, tuğ, püskül.
Busen	Busen	Gögüs, sine, kalb, vicdān.
Buße	Buße	Nedāmet, tövbe vü istiğfār, kefaret.
büßen	büßen	Cezā-yı naqdī vermek, perhīz itmek, tövbe itmek.
Büste	Büste	Belden yukarı olan insān heykeli.
Bütte	Bütte	Küçük gerdel, ḥammāli küfesi.
Butter	Butter	Tereyağı.
-brot	-brot	Tereyağlı ekmek.

[66]

C

C

Camera	Camera	Oḡa.
Ceder	Ceder	Sedir.
Cement	Cement	Çimento, ḥorasan.
Centrum	Centrum	Rabīṭa-ı kavīyye, muḥkem, merkez.
Cervelatwurst	Cervelatwurst	Bahārlı şucuğ.
Champagner	Champagner	Şampanya.
Charakter	Charakter	Ṭabi'at, aḥlāk, ḥuy.
Chaussee	Chaussee	Şuse, muntazam yol.
-wärter	-wärter	Yol bekçisi
Check	Check	Çek, havāle.
Chemie	Chemie	Fenn-i kimyā.
Chemiker	Chemiker	Kimyāger.
chemisch	chemisch	Balkimyā.

China	China	Çin memâliki.
Chinesē	Chinese	Çinili.
Chinin	Chinin	Çina, kına ağacı kabugundan çıkarılan acı bir devâ.
Chirurg	Chirurg	Çerâh.
Cholera	Cholera	Çolera.
Choral	Choral	İlahi, zenzeme, temcîd.
Christ	Christ	Hristiyan.
Christenheit	Christenheit	Hristiyanlık.
Christentum	Christentum	Nuşrâniyyet,

[67]

Christlich	Christlich	dîn-i 'isevî.
Christus	Christus	Hristiyanlıkça, nuşrânice.
Cichorie	Cichorie	Hâzzret-i 'İsâ.
Citat ³³	Citat	Acı marul, hindiba.
citieren	citieren	Naql, rivâyet, celb u da'vet; bir kitâbın bir eşeriñ bir fıkrası 'ibâresi İştihâd itmek, şayân ehemmiyet bir şey' i zikr itmek.
civil	civil	Sivil, başı bozuk.
Coaks	Coaks	Çoğ kömürü
Coupee	Coupee	Trendeki bölme, kompartman.
Couvert	Couvert	Zarf.
Brief-	Brief-	Mektub zarfi.
Cyankali	Cyankali	Kıyanüs, Prusya Mâ'îsiniñ terkibinde mevcûd bir nev' i gaz
Cylinder	Cylinder	Üstüvâne lamba şişesi
-hut	-hut	Üstüvânevî şabka
Cypresse	Cypresse	Servi ağacı.

D

da	da	Orada, ora, şura.
Dach	Dach	Çam, çatı, saqf.
Dachs	Dachs	Porsuq.
dagegen	dagegen	Buña muqâbil, buña qarşılık, muqabeleten.
daheim	daheim	Memleketde, vaçanda.
daher	daher	Oradan, andan, ol tarafından.
dahin	dahin	Oraya, ol tarafa.
damals	damals	Ol vaqit, muqaddema, evvela.

[68]

³³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "İstasyon." şeklindedir.

Damaft	Damast	Şām kumaşı.
Dame	Dame	Hanım, kadın, hatun
Damencoupee	Damencoupee	Kadın kompartmanı.
damit	damit	Bunuñla, şunuñla, anuñla.
Damm	Damm	Siper, sed, māni´, yığıntı.
dämmern	dämmern	Şefk itmek, hafif ziyā neşr itmek.
Dämmerung	Dämmerung	Şefk, fecr, alaca karanlık.
Dampf	Dampf	Buhar, buğu, duman.
-bad	-bad	Buhar ile teşhīn olunan hamam
-kessel	-kessel	Buhar kazganı.
-maschine	-maschine	Buhar makinesi.
dämpfen	dämpfen	Teskin u tahfif itmek, buğulamağ, şağırlaştırmağ.
Dampfer	Dampfer	Vapur.
daneben	daneben	İtşālinde yani başında yanında.
Däne	Däne	Danimarkalı.
Danf	Dank	Teşekkür, hamd u şenā, şükr.
dankbar	dankbar	Müteşekkir, hamd u şenā eden şākir ni´met.
Dankbarkeit	Dankbarkeit	Şükrān, ni´met, maḥmedet.
danke	danke	Şükr ederim.
danken	danken	Teşekkür itmek, müteşekkir olmağ.
dann	dann	Şonra, ba´de, bunu, müteākib.
Darlehen	Darlehen	İkrāz, borç, ödünç, idāne.
Darm	Darm	Bağırsak.
darstellen	darstellen	Meydana komağ, vücūda getürmek.
Dasein	Dasein	Mevcūd u hazır

[69]

datieren	datieren	olmağ, orada bulunmağ.
Dattel	Dattel	Tarihlemek, tarih koymağ.
Datum	Datum	Hurma.
Dauer	Dauer	Tarih.
dauerhaft	dauerhaft	Devam, imtidād, müddet.
dauern	dauern	Ṭayanaklı, sağlam,
Daumen	Daumen	İmtidād itmek, uzamağ, ṭayanmağ
davontragen	davontragen	Baş parmağ.
dazwischentreten	dazwischentreten	Oradan kaldırıup getürmek.
Debatte	Debatte	Biriniñ arasına girmek.
Dechant	Dechant	Müzāyede, mebāheşe münakaşa.
		Eski eñ kıdemli, baş.

Deck	Deck	Güverte.
Deckblatt	Deckblatt	Kitāb kabı.
Decke	Decke	Yorgan, örtü.
Deckel	Deckel	Kapak.
Decken	Decken	Örtmek, setr itmek, kapamak.
Defizit	Defizit	Nokşan, açık sermayeden ziyān.
Degen	Degen	Kılınç, maç.
dehnen	dehnen	Tevsī' vü temdīd itmek, tevessī' itmek.
Deich	Deich	Şu bendi, sed.
Deichsel	Deichsel	'araba oķı.
Dekoration	Dekoration	Tezyīnāt, zīnet.
Delikatessenhandlung	Delikatessenhandlung	Eñ nefis, baķķaliye dükkānı, ticāret.
Delphin	Delphin	Yunus balıķı.
demütig	demütig	Mütevāzi', alçak, muķı, haķır, gönüllü.
denken	denken	Düşünüp taşınmak.
Denkmal	Denkmal	Heykel.
Denkmünze	Denkmünze	Bir şey'e dalālet eden para, madalya.
[70]		
denkwürdig	denkwürdig	Şayān, tezkār.
denn	denn	Zīrā, çünkü.
dennoch	dennoch	Ma'māfih, ma'hezā.
Depesche	Depesche	Tahrīrāt, telgraf, tebliğ.
deponieren	deponieren	Depo itmek, emāneten bırakmak.
derartig	derartig	Ol vechle, şol vechle, öyle, şöyle.
derb	derb	Şıķı, katı, sert.
derselbe	derselbe	'aynı şey'i, 'aynı kimse.
deshalb	deshalb	Bu sebeble, andan tolayı, bu sebebden.
desinfizieren	desinfizieren	Tebhīr itmek, ta'affüni gidermek.
desto-besser	desto-besser	O nisbetde iyi, ol kadar dahā iyi.
Detaillist	Detaillist	Perakende şatan tācir, hırdavatçı.
deuten	deuten	İş'ār u ifāde itmek, imā itmek.
deutlich	deutlich	'ayān, beyan, aşikār, oķunaklı.
Deutlichkeit	Deutlichkeit	Aşikārlık, oķunaklılık
deutsch	deutsch	Alman, almanyalı, almanca.
Deutschland	Deutschland	Almanya memāliki.
Dezember	Dezember	Kānūn-ı evvel.
Diakonissen	Diakonissen	Yalnız tepesini tıraş eden naşşarı papası.
Diamant	Diamant	Elmas.

Diarrhöe	Diarrhöe	İshāl, ‘amel, līnet.
Diät	Diät	Perhiz, hıfz-ı şıhhat, tevfiğ-i hareket.
dicht	dicht	Şık, mûlaşık, bitişik
dichten	dichten	Şıkılaştırmak, aralarını taldırmak.
Dichter	Dichter	Şā‘ir, nāzım.
[71]		
dichterisch	dichterisch	Şā‘irāne.
Dichtung	Dichtung	Şi‘ir, nazm.
dick	dick	Kalın, şişman.
Dickicht	Dickicht	Ormanıñ pek şık maħalli, diken yığını.
Dieb	Dieb	Sarığ, hırsız. Ormanın pek şık maħalı, diken
Diele	Diele	Taħta levha, kayak taħtası, taban taħtası.
dielen	dielen	Taħta kaplamak, dösemek.
dienen	dienen	Hiğmet etmek.
Diener	Diener	Hiğmetci, uşak.
Dienst	Dienst	Hiğmet, vazife
-mädchen	-mädchen	Hiğmetci kız
Dienstag	Dienstag	Şalı.
diesseit	diesseit	Bu cihetden, bu taraftan.
Dietrich	Dietrich	Çengel, kanca, maymuncuk.
Diktat	Diktat	İmlā, not, telkīn, ilkā.
diffieren	diktieren	Söyleyerek diğere yazdırmak.
Dilettant	Dilettant	İmlā etmek, ta‘līm etmek.
Dinner	Dinner	Ehl-i merak, heveskār.
Ding	Ding	Akşam taām, öğleden sonra taām, yenilen taām.
dingen	dingen	Şey’, eşya, madde
Diözese	Diözese	Kiralamak, ücretle ‘amele tutmak, tevfiğ etmek.
Diphtheritis	Diphtheritis	Bir pişkoposuñ idāre-i ruhāniye-i dāiresi.
Diplomat	Diplomat	Kuş palazı hastalığı.
direkt	direkt	Diplomat.
Direktor	Direktor	Doğrıdan doğrıya, belā vasıta.
Dirigent	Dirigent	Direktör, müdür.
		Müdür sevğ u idāre eden kimse.
[72]		
diskontieren	diskontieren	Para kırmak, iskonto etmek.
Distanz	Distanz	Uzaklık, ba‘d, mesafe.

Diftel	Distel	Deve dikeneni.
Dividende	Dividende	Temtî', hisse, bedel.
dividieren	dividieren	Taksîm etmek, ayırmağ.
doch	doch	Her ne kadarı yine.
Docht	Docht	Lamba fitili, fitil.
Dock	Dock	Tersâne havzı.
Dogge	Dogge	Bulduğ, iri şamsun köpüğü.
Doktor	Doktor	Doğtor, hekim, tabib.
Dolch	Dolch	Haçer, kama.
Dolmetscher	Dolmetscher	Tercümân, rehber, kılaguz.
Dom	Dom	Büyük kilisâ, büyük kubbeye.
Donau	Donau	Ṭuna Nehri.
Donner	Donner	Gök gürlemesi, ra'd.
Donnerstag	Donnerstag	Penç-şenbe
doppelt	doppelt	İki katlı, za'f
Doppelwährung	Doppelwährung	Altun ve gümüşten maḥlût meskûkât uşûli.
Dorf	Dorf	Köy, kıarye.
Dorn	Dorn	Diken, malâfe.
dort, dorthin	dort, dorthin	Orada, oraya
Dose	Dose	Kuṭı, çekmece, ṭabağa
Dosis	Dosis	Bir miğdar, ḥayli miğdar.
Dotter	Dotter	Yumurṭa şarısı.
Drache	Drache	Hind kertenkelesi, uçurtma.
Dragoner	Dragoner	Dragon alayına mensub nefer.

[73]

Darht	Darht	Tel, ḥalaṭ.
-loş	-los	Telsiz.
-seilbahn	-seilbahn	Elektrikle müteḥarrık ve tel ḥalaṭ ile aşılı sevğ olunur temür yol.
Drama	Drama	Fâci'â, dram.
drängen	drängen	Tazyîk etmek, şıkmağ.
draußen	draußen	Ṭışarıda, ḥaricde.
Drechsler	Drechsler	Ṭurnacı, çarḥcı.
Dreck	Dreck	Pislik, murdarlık.
dreckig	dreckig	Pis, murdar.
Drehscheibe	Drehscheibe	Müteḥarrık kaşnağ, devvâre.
drehen	drehen	Döndirmek, çevirmek, devr etmek, ṭurna etmek.
Drehung	Drehung	Çevirme, devr, döndürme.
Drei-bund	Drei-bund	İttifâk-ı müşelles.
-eck	-eck	Müşelles, üç köşe.
-eckig	-eckig	Üç köşeli, müşellesî.

-fach	-fach	Üç katlı, üç dürlü.
-faltig	-faltig	Üç def'ā katlanmış.
-farbig	-farbig	Üç renkli.
-fuß	-fuß	Üç ayaklı sehpa.
-tag	-tag	Üç gün.
dreschen	dreschen	Harman dökmek.
Dreschmaschine	Dreschmaschine	Harman makinesi.
dressieren	dressieren	Doğrulamak, dikmek (hayvanı) terbiye etmek.
dringend	dringend	Müsta'cel, mecbûri, zarûri
drinnen	drinnen	İçeride, içeri, içeriye, dâhilinde.
Drittel	Drittel	Üçde bir kısım.
Drogenhandlung	Drogenhandlung	Eczâ-yı tabiiye ve kimyeviye ticârethânesi.
drohen	drohen	Tehdîd etmek, gözdağı vermek.

[74]

dröhnen	dröhnen	İhtizâz etmek, tınlamak, şarşılmak.
Dröhnung	Dröhnung	İhtizâz, şarşılma, gümleme.
drollig	drollig	Tahf, eğlenceli, muzhik.
Dromedar	Dromedar	Hecîn devesi, sersem, alık kimse.
Droschke	Droschke	Kira' arabası.
Drossel	Drossel	Ardıç kuşu, şah tamarı.
Druck	Druck	Tazyîk, başma.
drucken	drucken	Tab' etmek, başmak.
drücken	drücken	Şıkmak, tazyîk etmek, şıkışdırmak.
Druckerei	Druckerei	Maţba'a.
Druckfehler	Druckfehler	Tab' hatası.
Drucksache	Drucksache	Maţba'a.
drunten	drunten	Altında, aşağısında.
Drüse	Drüse	Bez, ğudde, ör.
Dudelsack	Dudelsack	Tulum, zurna, ğayda.
Duell	Duell	Düello.
duellieren	duellieren	Düello etmek.
Duett	Duett	İki kişi tarafından söylenen şarkı dü'eti.
Duft	Duft	Koğu, râyiha.
dulden	dulden	Tahammül etmek, şabr etmek, müsâmaha etmek.
Duldung	Duldung	Tahammül, şabr, müsâmaha.
dumm	dumm	Ahmak, budala
Dummheit	Dummheit	Ahmaklık, budalalık.
Dummkopf	Dummkopf	Sersem kafalı.

dumpf	dumpf	Hissiz, baṭī meşreb, şıkıntılı.
Düne	Düne	Ḳumsal.
düngen	düngen	Gübrelemek, araziyi gübre ile terbiye etmek.
Dünger	Dünger	Hayvanları semirtmek için verilen şey', gübre.

[75]

dunkel	dunkel	Ḳaranlık, muzlim, nā-ma'lūm.
Dunkelheit	Dunkelheit	Ḳaranlık, zulmet.
Dunkelkammer	Dunkelkammer	Fotoğrafçılarıñ Ḳaranlık oṭası
dunkeln	dunkeln	Ḳararmak, kesb-i zulmet etmek, ziyāsını ḡā'ib etmek.
dünn	dünn	İnce, za'if, naḥīf, Ḳutsuz.
Dunst	Dunst	Tebahḥür etme, intişar etme, buḡar, rāyiḡa neşri
dunstig	dunstig	Mütebeḥḡar, münteşir,
Dur	Dur	Uşul, moda, tam şadā.
durch	durch	Vasıṭasıyla, ile, muāviniyetle, arasında.
-bohren	-bohren	Delüp geçmek.
-bringen	-bringen	Nüfüz etmek, derūna dāḡil olmak.
-einander	-einander	Ḳarmaḡarışık, altüst.
-fahren	-fahren	Bir mesafeyi ḡat' etmek, geçmek.
-gang	-gang	Geçid-i milli.
-gangswagen	-gangswagen	Birbirine geçilür vaḡon.
-gehen	-gehen	Bir ṭarafdan girüp öbür ṭarafdan çıḡmak, delmek.
-kommen	-kommen	Geçebilmek, geçmeye muvaffaḡ olmak.
-reisen	-reisen	Seyahat ederek bir memleketi ṭolaşmak, gezmek.
-ziehen	-ziehen	Geçürüp geçmek, ayırmak, faşl etmek.
-laufen	-laufen	'acele ile ḡoşarak geçmek.
-lesen	-lesen	Kāmilen okumak, bir ḡaç kere okumak.
-fliegen	-fliegen	Arasında uçmak, göz gezdirmek.
-löchern	-löchern	Delik deşik etmek.

[76]

Durchmesser	Durchmesser	Ḳaṭar
Durch-schnitt	Durch-schnitt	Miḡdar, vasaṭī, kesme, ḡat'.
-sichtig	-sichtig	Şeffaf, berrak.

-ftreichen	-streichen	Çizmek, bozmağ.
dürfen	dürfen	Me'zûn olmağ, cür'et itmek, ictisâr itmek.
dürftig	dürftig	Lüzümlü, ihtiyâclı, fakîr.
Durst	Durst	Hararet, şusuzluğ.
dursten	dursten	Şuşamağ, harâreti olmağ.
durstig	durstig	Şuşamış, harâretli.
düster	düster	Muzlim, karanlık, yüzi gülmez.
Dutzend	Dutzend	Düzine.
duzen	duzen	Teklifsiz olmağ, siz yerine sen ile konuşmağ.
Dynamit	Dynamit	Dinamit, kâbil-i işti'âl bir cism.

E	E	
Ebbe	Ebbe	Çizer, çekilme, boşalma.
eben	eben	Düz, iniş yoğuş olmayan.
Ebenholz	Ebenholz	Abanoz ağacı
Ebene	Ebene	Düzlük yer sağı-ı müstevî.
Eber	Eber	Yaban domuzu erkeğı.
ebenso ³⁴	ebenso	'Aynı şüretde, dağı.
Eberesche	Eberesche	Üvez ağacı.
Echo	Echo	'aks-i şedâ.
echt	echt	Hâliş, şahîh, toğrı, hakîki.
Eckhaus	Eckhaus	Köşe başında olan ev, hâne.

[77]

Ecke	Ecke	Köşe başı, köşe.
eckig	eckig	Köşeli, zâviyeli.
Eckzahn	Eckzahn	Yan diş.
edel	edel	Kibar, aşil, necîb.
Edelmann	Edelmann	Aşilzâde.
Edelstein	Edelstein	Mücevher.
Efeu	Efeu	Yer şarmaşığı.
Effekt (e) ³⁵	Effekt (e)	(-e cem 'î) netice, te'sîr, fi'il.
Effekt (-en)	Effekt (-en)	(-en cem 'î) eşyâ, elbise, mevâd, evrak, senedât-ı ticâriyye.
Egge	Egge	Çuğa kenârı, şıgılık mağal, tarla tabânı, sürgü.
ehe	ehe	Evvel, evvelce, muğaddime
Ehe	Ehe	İzdivâc, te'hil
-bruch	-bruch	Fesh-i izdivâc

³⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "O kadar" şeklindedir.

³⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-leute	-leute	Karı koca
-mann	-mann	Müteehhil adam, zevce
-ring	-ring	İzdivāc yüzüğü
-scheideung	-scheidung	Ṭalak, ayrılık.
ehelich	ehelich	İzdivāca müte‘allik, zevce mensüb olan.
ehemals	ehemals	Muḳaddime, evvelce, evvelden, eskiden.
eher	eher	Daha çabuḳ, daha erken.
Ehre	Ehre	Namus, vaḳar, şeref, ḥayşiyyet.
ehern	ehern	Ḥürmet u riāyet itmek, ta‘zīm u tevḳīr itmek.
Ehern-mann	Ehern-mann	Namuslu adam.
-fache	-sache	Namusa ‘ā’id.
-wort	-wort	Namus üzerine verilen söz.
ehrenhaft	ehrenhaft	Pek şerefli, pek namuslu
ehrerbietig	ehrerbietig	Ri‘āyetkār, ihtirāmkar
[78]		
Ehrgeiz	Ehrgeiz	Ṭama‘, hırş.
ehrgeizig	ehrgeizig	Ṭamakār, ḥarīş
ehrlich	ehrlich	Namuslu, müsakḳim.
Ehrlichkeit	Ehrlichkeit	Ṭoḡruluk, istikāmet, namusluluk
ehrwürdig	ehrwürdig	Şayan-ı ḥürmet, muḥterem, farmasonlar locası re’isi.
Ei	Ei	Yumurṭa.
-dotter	-dotter	Yumurṭa şarısı.
-gelb	-gelb	Yumurṭa şarısı.
-weiß	-weiß	Yumurṭa aḳı, beyāzı
Eiche	Eiche	Meşe, meşe ağacı
Eichel	Eichel	Meşe meyvesi, ḳozalağı, palamuṭ.
Eichhörnchen	Eichhörnchen	Gelincik denilen ḥayvan.
Eid	Eid	Yemīn, ḳasem.
Eidechse	Eidechse	Kerteñkele.
Eier-becher	Eier-becher	Yumurṭa zarfi, yumurṭalık.
-kuchen	-kuchen	Yumurṭalı çörek.
-schale	-schale	Yumurṭa ḳabuḡu
Eifer	Eifer	Sa‘y u ḡayret, çalışma, telāş.
Eifersucht	Eifersucht	Ḥased, ḳıřkanma, çekememe.
eifersüchtig	eifersüchtig	Ḳıřkanç, ḥasūd.
eifrig	eifrig	Ḡayretli, çalışkan, sā‘y.

eigen ³⁶	eigen	Bi' z-zāt, kendi.
Eihen-liebe	Eihen-liebe	Muḥabbet-i zātına, 'izzet-i nefsine
-name	-name	ḥayṣiyyet, vaḳār
-nutz	-nutz	İsm-i ḥāş
-ſchaft	-ſchaft	Menfa'at-i ſaḥşıyye, ḥodbinlik.
		Sıfat, ḥāl, ſān.

[79]

-finn	-finn	Meraklı, tabi'at-ı ḥuşuşiyye.
-tum	-tum	Mülkiyet, temellük, taşarruf.
-finnig	-sinnig	Mut'annid, 'inatçı.
eigens	eigens	Şüret-i maḥşuşada, kaşden.
eigentlich	eigentlich	Ḥaḳīki, aşli, 'ayniyle, aşlında.
eigentümlich	eigentümlich	Ḥaş, maḥşuş, ḡarīb, 'acīb.
Eile	Eile	'acele, telaş.
eilen	eilen	'acele itmek, telaş itmek.
eilig	eilig	Acül, telaşlı, müsta'cel.
Eil-zug	Eil-zug	Sür'at kıtārı
Eimer	Eimer	Koġa, ölçek.
einander	einander	Birbirine, birbiriyle.
einarmig	einarmig	Bir kollı, tek kollı.
einatmen	einatmen	Teneffüs itmek, içine çekmek.
einäugig	einäugig	Tek gözlü
einbalsamieren	einbalsamieren	Taḥniṭ itmek, mumyalamak.
Einband	Einband	Cild.
einbilden	einbilden	Taḥayyül itmek, ḳuruntı çekmek, kendini adam zannitmek.
Einbildung	Einbildung	Kendini beġenmeklik, ḥod-binlik.
einbinden	einbinden	Cildlemek, ḳaplamak.
einbrechen	einbrechen	Kırarak delmek, bir evi şoymak
einbringen	einbringen	İdhāle muvaffaḳ olabilmek, işāl itmek, para ḳazandırmak
Einbruch ³⁷	Einbruch	Ḥırsızlık, yaḳlaşma, çökme
Eindecker	Eindecker	Tek saḫlı tayyāre.
eindringen	eindringen	Nüfuz itmek, girmek, zorla dāḫil olmak.
Eindruck	Eindruck	Te'şir-i ma'nevī, 'alāmet, ḥiss, başḳı

[80]

³⁶ Kelime iki baskıda da hatalı yazılmıştır baskısında "eigeu" şeklinde hatalı yazılmıştır (Steuerwald, 1988:168).

³⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Ḥırsızlık." şeklindedir.

einerlei	einerlei	Bir cinsden, bir nev'iden, bir dürlü.
einfach	einfach	Ādī, basit, kolay.
Einfachheit	Einfachheit	Kolaylık, 'ādilik
Einfahrt	Einfahrt	Bir mevki'e duhūl ('araba ve emsāliyle)
Einfall	Einfall	Göçme, düşme, çökme, istilā.
einfallen	einfallen	İçine düşmek, istilā itmek, vārid hātır olmak.
Einfalt	Einfalt	Sadelik, basitlik.
einfältig	einfältig	Sade, basit, ahmak, ebleh.
einfassen	einfassen	Etrafını çevirmek, kenar geçirmek, çerçeve içine almak.
einflößen	einflößen	Akıtmak, infāz itmek, etrāb itmek, ilkā itmek.
Einfluß	Einfluß	Te'sir, nüfuz, munşabb nehri.
einflußreich	einflußreich	Te'sirli, nüfuzlu.
einförmig	einförmig	Yek şuret, tarz-ı vāhid üzre.
einfriedigung	einfriedigung	Etrafını çit ile kapama, sed etme.
Einfuhr	Einfuhr	İdhalāt.
einführen	einführen	İdhal itmek, işal itmek, dāhil olmak.
Eingabe	Eingabe	'arz-ı taqdīm layiha, taqrir, muhtıra.
Eingang	Eingang	Girilecek maḥal, medhel, duhūl.
eingebildet	eingebildet	Maḡrūr, mütekebbir, kendini beğenmiş.
eingeboren	eingeboren	Ṭabī'i, ḥalkī, bir maḥalūn yerlisi.
eingefleischt	eingefleischt	İnsan veya hayvan şuretine girmiş
eingehen	eingehen	tecessüm u tecessüd. Eşrāb itmek, ifhām itmek.
[81]		
Eingemachte	Eingemachte	Reçel, şekerleme.
eingestehen ³⁸	eingestehen	Ekrrar ı tesdiq itmek.
Eingeweide	Eingeweide	Bağırsak, maḥal-i şefkat u muḥabbet olan yer.
eingezogen ³⁹	eingezogen	Küşe-i inzivāya çekilmiş.
eingießen	eingießen	Derūnuna dökmek, boşaltmak, ilkā itmek.
einhalten	einhalten	Alıkoymak, te'hir itmek, ifā u icrā itmek.

³⁸ Kelime iki baskıda da "eingestehen" şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C2:17).

³⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Küşe-i inzivāya çekilen." şeklindedir.

einhängigen	einhängigen	Yedine teslim itmek.
einheimisch	einheimisch	Yerli.
Einheit	Einheit	Vahdāniyyet, ittiḥād, ittifāk, birlik.
einheizen	einheizen	Ateş yakmak, ısıtmak.
einholen	einholen	Yetişmek, ulaşmak, istiḳbāl itmek.
einig	einig	Mütteḥid, müttefik.
einige	einige	Birkaç, müteaddid.
einigen	einigen	Birleştirmek, tevḥid itmek.
Einigkeit	Einigkeit	Birleşmeklik, tevḥid itmeklik.
einkassieren	einkassieren	Para tahşil ederek kaşaya koymak.
Einkauf	Einkauf	İştirā, mübayaa, şatun alma.
Einkaufspreis	Einkaufspreis	Fi'āt, iştirā, mübāyaa fi'ātı.
einkehren	einkehren	Bir yere inmek, nāzil olmak, beytütet itmek.
einflammern	einflammern	Perçinlemek, kenetlemek.
Einkommen	Einkommen	İrad tahşilāt, vāridāttaḥmīl itmek, da'vet
einladen	einladen	Taḥmil itmek, da'vet itmek
Einladung	Einladung	Da'vet çağırma.
[82]		
Einlaß	Einlaß	Medḥal-i ḳabul, idḥal.
einlassen	einlassen	Müsā'de itmek, içeri salıvermek.
einlaufen	einlaufen	Girmek, dāhil olmak, vārid olmak
einleben	einleben	Bir maḥale veya bir mevḳi' alışmak.
einleiten	einleiten	Sevk u idāre itmek, tertīb u tanzīm itmek, idḥāl itmek.
Einleitung	Einleitung	Medḥal, ibtidār, muḳaddime-i kelām.
einleuchtend	einleuchtend	Aşikār, ma'ḳül, nümāyān.
einliegend	einliegend	Melfūfen, mazrufan.
einmachen	einmachen	Reçel yapmak, derūnuna vaz' itmek, taḥmīr itmek.
einmal	einmal	Bir kere, bir def'a.
Einmaleins	Einmaleins	Bir kere, bir (ḥesābātta).
einmischen	einmischen	Ḳarıştırmak, ḳatmak.
Einnahme	Einnahme	Żabt, kazanç, ḥāşilat.
einnehmen	einnehmen	İsti'āb itmek, ḳaplamak, ekl u şurb itmek.
Einnehmer	Einnehmer	Taḥsildār
einpacken	einpacken	Birayı seyahat, eşyasını yerleşdirmek, toplanmak, sarmak.
einpöfeln	einpökeln	Tozlamak

einprägen	einprägen	Hek itmek, tamgalamak.
einquartieren	einquartieren	Askerî bir mahalle yerleştirmek.
einrahmen	einrahmen	Çerçevelemek.
einräumen	einräumen	Tertib itmek, terk itmek, yerleştirmek.
einrechnen	einrechnen	İhâta itmek , 'aql erdirmek, fehm u idrâk itmek.
einreiben	einreiben	Sürtmek, oğmak, sürmek, (merhem vesâ'ire)

[83]

einreichen	einreichen	Arz-ı taqdim itmek.
Einreibung	Einreibung	Oğma, delik, sürme.
einrenken	einrenken	Tekrar yerine kıomak, yeñiden yerleştirmek.
einrichten	einrichten	Hazırlık görmek, bir şey'e göre tertib u tanzîm itmek.
einrücken	einrücken	Dâhil olmak, girmek, 'askere girmek.
einsalzen	einsalzen	Tuzlamak, içine tuz koymak.
einsam	einsam	Yalnız, boş, yalnız başına.
Einsetzung	Einsatz	Piyango vesâ'ire iştirâk için verilen para.
einschärfen	einschärfen	Te'kiden emr, ihtâr u tavsiye itmek.
einschenken	einschenken	Bir bardağı doldurmak
einschiffen	einschiffen	Gemiye bindirmek, yüklemek.
einschlafen	einschlafen	Uykuya talmak, uyuklamak.
einschlâfern	einschlâfern	Uyutmak, oyalandırmak, uyku kesdirmek.
Ein Schlag	Einschlag	Melfûf şey', devrim, kıatlama, tertîbât, atkı.
einschlagen	einschlagen	Mıhlamak, urup çökertmek, kırmak.
einschließen ⁴⁰	einschließen	Kilidleme, muhâşara itmek, kıuşatmak.
einschließlich ⁴¹	einschließlich	Dâhil olduğı hâlde ile, birlikte.
einschmieren	einschmieren	Yağlamak, sürmek, tıla itmek.
einschmuggeln	einschmuggeln	Gümrükden mal kıaçırmak.
Einchnitt	Einschnitt	Kesik, yarıq, yarma.
einschränken	einschränken	İktifâ itmek, maşrafını azaltmak.

[84]

⁴⁰ Kelime iki baskıda da "einschließen" şeklinde hatalı yazılmıştır (Steuerwald, 1988:178).

⁴¹ Kelime iki baskıda da "einschließlich" şeklinde hatalı yazılmıştır (Steuerwald, 1988:178).

einschreiben	einschreiben	Kayd etmek, taahhüdü göndermek.
einschreiten	einschreiten	Bir işe mudāhele etmek, vazu' kadem etmek.
einschüchtern	einschüchtern	Korkutmak, korkak yapmak.
einschauen	einschauen	Anlamak, nazar etmek, kāni' olmak, haq vermek, Sabunlamak.
einseifen	einseifen	İçe komak, birleştirmek, oturtmak.
einsetzen	einsetzen	Başiret, firaset, tedkik, teftiş.
Einsicht	Einsicht	Münzevilik, dervişlik.
Einsiedelei	Einsiedelei	Derviş, münzevi, zāhid.
Einsiedler	Einsiedler	Batmak, yıkılmak, dibine çökmek.
einsinken	einsinken	Tek atlı 'araba.
Einspänner	Einspänner	Habs etmek, kapatmak.
einsperren	einsperren	Fışkırtmak, şıçratmak.
einspritzen	einspritzen	Fışkırtma, şıçratma.
Einspritzung	Einspritzung	Teselli etme, söze qarışma, muhalefet, 'itirāz.
Einspruch ⁴²	Einspruch	Bir vaqt, vaqtiyle, günüñ birinde, bir def'a, bir kere.
einst	einst	İçine komak, soqmak.
einstecken	einstecken	Birinüñ yerine kā'im olmak, mes'uliyeti üzerine almak, te'min etmek.
einstehen	einstehen	'araba vesāire binmek, duhul etmek.
einsteigen	einsteigen	İdhāl ve ilhāk etmek, tanzīm etmek, koymak, ta'til etmek.
einstellen	einstellen	

[85]

einstimmig	einstimmig	Müttehidin, bir ağızdan olarak.
einstoßen	einstoßen	İçine taldırmak, içine çökertmek.
Einsturz	Einsturz	Çökme, yıqama, inhidām.
einstürzen	einstürzen	Çökmek, yıqılmak, hedm etmek.
einstweilen	einstweilen	Şimdilik.
eintauchen	eintauchen	İçine taldırmak, talmak, batmak.
einteilen	einteilen	Taksim etmek, bölmek, tevzi' etmek.
Einteilung	Einteilung	Taksim, tevzi', bölme.
eintönig	eintönig	Bir şadālı, 'ayn sesli
Eintracht	Eintracht	Vifāk, şulh, hüs-n-i münāsebāt.
eintragen	eintragen	Kayd etmek, geçirmek.

⁴² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Teselli etme, söze qarışma." şeklindedir.

eintreffen	eintreffen	Yetişmek, vaşıl olmak, vürūd itmek.
eintreten	eintreten	Girmek, duḥūl itmek, vāki‘ olmak, zuhūr itmek.
Eintritt	Eintritt	Duḥūl, girme.
einverleiben	einverleiben	Yek vücūd itmek, birleştirmek, zamm u ilhāk itmek
einverstanden ⁴³	einverstanden	Muvāfaqat edilmiş, rıza gösterilmiş.
Einverständnis	Einverständnis	Dirāyet, fiṭānet, zekavet, vuḳūf.
Einwanderung	Einwanderung	Bir mevḳi‘e hicret
einwandern	einwandern	Hicret itmek, bir diğ̄er maḥale naḳl itmek.
einweichen	einweichen	Yumuşatmak.
Einweihen	Einweihen	Taḳdīs itmek, resm-i güşād aynını icrā itmek.
Einweichung	Einweichung	Taḳdīs, resm-i güşād.
einwenden	einwenden	Muḥālefet itmek, ‘itirāz itmek, bahane itmek.
[86]		
Einwendung	Einwendung	‘itirāz, muḥālefet, bahāne.
einwickeln ⁴⁴	einwickeln	Şarmak, şarılmak.
einwilligen	einwilligen	Ḥüsn, rızā göstermek.
Einwilligung	Einwilligung	Ḥüsn, rızā, muvāfaqat.
Einwohner	Einwohner	Sekene, bir memleket ehālisi.
Einwurf	Einwurf	Posta kuṭılarında vesā‘iredeki delij, ‘itirāz, muṭala
einzahlen	einzahlen	Te’diye itmek, para yatırmak.
Einzahlung	Einzahlung	Te’diye.
einzel	einzel	Münferid, tek tek ḥuşūsi, ayrı.
einziehen	einziehen	Çekerek bir yere getürmek, cem‘ u celb itmek.
einzig	einzig	Emsālsiz, bir dane.
Einzug	Einzug	Duḥūl, girme.
Eis	Eis	Buz, tondırma.
-bär	-bär	Buz ayısı.
-keller	-keller	Buz maḥzeni.
-maschine	-maschine	Buz makinesi.
-schrank	-schrank	Buz tılabı.
-zapfen	-zapfen	Ṭamlardan şarkan buz.
-zeit	-zeit	Buz vaḳti, buz zamānı.

⁴³ Kelime iki baskıda da “einverstauden” şeklinde hatalı yazılmıştır. (Denker ve Davran, 1973, C2:35)

⁴⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Eisen	Eisen	Demir.
-bahn	-bahn	Şimendüfer.
-bahnwagen	-bahnwagen	Vağon.
-blech	-blech	Demir sac.
-haltig	-haltig	Muhteviyatı demirli.
-warenhandlung	-warenhandlung	Demir veya demirden ma'mül eşya ticārethānesi.
eisern	eisern	Demirden, demir gibi.
eisig	eisig	Buzlu, buz gibi.

[87]

eitel	eitel	Müftehir, mağrūr, kibirli
Eitelkeit	Eitelkeit	Mağrurluğ, kibirlik, boş şeylerle tefahhūr.
Eiter	Eiter	Cerahat, irin.
Ekel	Ekel	İstikrāh, nefret.
ekelhaft	ekelhaft	Geriye uşandırıcı, bıkdırıcı.
elastisch	elastisch	Elastiki.
Elefant	Elefant	Fil.
elegant	elegant	Zarif, hoş, nazik, dilber.
elektrifizieren	elektrisieren	Elektriklendirmek.
Elektrifiziermaschine	Elektrifiziermaschine	Elektrik makinesi.
elektrisch	elektrisch	Elektriki.
Elektrizität	Elektrizität	Elektrik seyale-i berkiyye.
Elektrotechniker	Elektrotechniker	Elektrik mühendisi.
Element	Element	Madde, 'anaşır, cism-i basit, cevher, mebādi.
elend	elend	Sefalet, felaket, miskin, muşibet
Elfenbein	Elfenbein	Fil dişi.
Ellbogen	Ellbogen	Dirsek.
Elle	Elle	Endaze.
Elsaß-Lothringen	Elsaß-Lothringen	Alsas loren eyaleti.
Elsässer	Elsässer	Alsaslı.
Elster	Elster	Şakşagān.
Elstern	Elstern	Ebeveyn.
emaillieren ⁴⁵	emaillieren	Minelemek, mine koymak.
Empfang	Empfang	Kabul, aħz, istikbāl, qarşulama.
empfangen	empfangen	Kabul etmek, aħz etmek, istikbāl etmek, qarşulamak.
Empfänger	Empfänger	Kabz alan, kabul eden, mürsel ileyh.

⁴⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "emaillieren" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Empfängnis	Empfängnis	Gebelik, hamilelik.
[88]		
Empfangsschein⁴⁶	Empfangsschein	Mağbuż senedi.
empfehlen	empfehlen	Tavşıye itmek, tensib itmek.
Empfehlung	Empfehlung	Tavşıye, 'arz-ı 'ubüdiyyet etme.
empfinden	empfinden	His itmek, duymak, müte'essir olmak.
empfindlich	empfindlich	Müteħassis, müte'esir, ĥassas
empören	empören	'ışyān itmek, kalkmak, ayaklanmak.
Emporkömmling	Emporkömmling	Şonradan gören kimse.
Empörung	Empörung	'ışyān, ayaklanma.
Ende	Ende	Soñ, nihayet.
endgültig	endgültig	Kaṭ'ı, kaṭi'.
endigen	endigen	Nihāyet bulmak, şonuna ermek, ĥitāpezir olmak.
Endstation	Endstation	Şon istasyon.
endlich	endlich	'Ākıbet, nihāyetde, şonunda.
Endung	Endung	Adāt-ı intihā, gelmenin nihāyeti.
eng	eng	Ṭar, şıkı.
Engel	Engel	Mülk.
England	England	İngiltere.
Engländer	Engländer	İngiliz, ingiltereli.
Engpaß	Engpaß	Geçid, derbend.
Enkel	Enkel	Ṭorun, ĥafid.
entbehren	entbehren	Maħrum olmak, imsāk u perhiz itmek, fāriğ olmak, yoğlunu aramamak.
Entbehrung	Entbehrung	Maħrumiyyet.
entbinden	entbinden	Ḳurtarmak, çözmek, bir ĥadını toğurtmak.
entdecken	entdecken	Keşf itmek, istiħrac itmek.
Entdeckung	Entdeckung	Keşf, istiħrac.
[89]		
Ente	Ente	Ördek.
-nbraten	-nbraten	Ördek kızartması.
entehren	entehren	Namusunu lekedar itmek, (bir kıziñ) bekrini izāle itmek.

⁴⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır. Aynı karşılık 1915 baskılı sözlükte "Empfangsbefcheinigung" madde başında verilmiştir.

enteignen	enteignen	İstimlāk itmek.
enterben	enterben	Virāşından mahrum itmek.
entfallen	entfallen	Hātırdan çıkmak, görilememek, düşmek.
entfalten	entfalten	Katını açmak, şarılmış bir şey'i çevirmek.
entfernen	entfernen	Teb'îd itmek, ber-ıaraf itmek, uzaklaşmak.
Entfernung	Entfernung	Bu 'diyet, uzaklık.
Entfettung ⁴⁷	Entfettung	Za'fiyyet, za'iflama, lâğarlık.
entfliehen	entfliehen	Kaçmak, kaçup kurtulmak.
entführen	entführen	Kaçırmak, cebren almak, kaçırmaq.
Entführung	Entführung	Kaçırma, cebren alma
entgegen	entgegen	Karşu, toğrı.
entgegensetzen	entgegensetzen	Muḥālifet itmek, karşı komak
entgegenen	entgegenen	Hazır cevablık itmek, müdāfaa itmek.
Entgegnung ⁴⁸	Entgegnung	Hazır cevablık, karşı komaklık.
entgehen	entgehen	Kurtulmak.
entgleisen	entgleisen	Yoldan çıkmak (şümendüfer vesāire hakkında).
Enthaarungsmittel	Enthaarungsmittel	Şaç dökme 'ilacı.
enthalten	enthalten	Havî olmak, isti'ab itmek, ihtiraz itmek.
enthaltſam	enthaltſam	Kanā'atkâr, muhteriz, şabırlı.
enthaupten	enthaupten	Başını kesmek, kıparmak, boynunu urmak.
enthüllen	enthüllen	Nikâbını kıldırmaq, örtüsünü açmaq, te'sîs
[90]	[90]	
entkleiden	entkleiden	u güşâd resmini icra itmek.
entkommen	entkommen	Elbisesini kıçarmak, şoymak.
entkorken	entkorken	Bir tehlikeden kırtulmak.
entkräften	entkräften	Manşarını kıçarmak (şişe vesāireniñ).
entladen	entladen	Kuvvetden düşürmek, fesh u ibtâl itmek.
entlang	entlang	Silâh boşaltmak, yükü indirmek, humüleyi kıçarmak, bir vazife veya teklifden mu'âf tutmak.
entlassen	entlassen	Bunca, imtidâdıncı.
entledigen	entledigen	İhrac itmek, hıdmetten kıçarmak.
		Halaş itmek, kırtarmak.

⁴⁷ Kelime iki baskıda da “Entfettung” şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C2:50).

⁴⁸ Kelime iki baskıda da “Entgegnung” şeklinde hatalı yazılmıştır (Vural, 2005:233).

entlegen	entlegen	Uzak, baīd, öñi alınmış.
entlehnen	entlehnen	Borç almak, istiqrāz itmek, bir eñeri taqlīd itmek.
entmutigen	entmutigen	Cesareti gidermek, gözini kōrkutmak.
enträufeln	enträtseln	Müşkilini añlamak, bir muammayı ħal itmek.
entreißen	entreißen	Çeküp almak, elinden almak
entrüsten	entrüsten	Gücendirmek, ğazblandırmak.
Entrüstung	Entrüstung	Gücenme, iĝbirār, infi‘āl.
entsagen	entsagen	Vazgeçmek, k̄at‘ ‘alāka itmek, tanınamamak.
entschädigen	entschädigen	Żarar u ziyānı tazmīn itmek.
Entschädigung	Entschädigung	Tazmīnāt.
entscheiden	entscheiden	Ĥal itmek, ta‘yīn-i madde itmek, karar vermek.
Entscheidung	Entscheidung	Ĥükm u karar ta‘yīn madde.
[91]		
Entschiedenheit	Entschiedenheit	K̄at‘iyyet, şüphesizlik, muayyenlik.
entschließen	entschließen	K̄arar vermek, ta‘yīn itmek.
Entschluß	Entschluß	Ĥükm u karar, netīce-i karar.
entschuldigen	entschuldigen	‘af itmek, ma‘zūr görmek.
Entschuldigung	Entschuldigung	Beyān-ı ma‘zeret, ‘özl, istirĥām,
entsetzlich	entsetzlich	K̄orkunç, dehşet-āmīz, menfür.
entsprechen	entsprechen	Taṭābuḳ itmek, müşābih, muvāfiḳ olmak.
entspringen	entspringen	Firār itmek, kaçmak, şıçramak.
entstehen	entstehen	Zuhūr u tevellüd itmek, esāsını almak, ibtidā itmek.
Entstehung	Entstehung	Zuhūr, esās, ibtidā.
entstellen	entstellen	Deĝiştirmek, bozmak, taḥvīl u tebdīl itmek.
entwölfern	entwölfern	Bir maħaliñ sekenesini taĝıtmak, vīrān kılmak.
entwaffnen	entwaffnen	Terk-i silāḥ etdirmek.
entwässern	entwässern	Bataklık arazi-yi mecrā-yı küşādıyla kurutmak.
entweder – oder	entweder – oder	Ya şöyle, ve yaḥud böyle, naşıl olursa olsun.
entwerfen	entwerfen	Bir bilān tersīm itmek, k̄rokisini almak, taşarlamak, taşlaĝını yapmak.
entwickeln	entwickeln	Yayılmak, tevessü‘ vü intişār itmek.

entwischen	entwischen	Şıvışmak, kaçmak, gâ'ib olmak.
entziffern	entziffern	Şifresini bulmak, okumak, 'aql erdirmek.
entzücken	entzücken	Meftûn itmek, hayran bırakmak.
entzündend	entzündend	Ŧutuşdırmak, işti'âl itmek, parlatmak.

[92]

Entzündung	Entzündung	İltihâb, 'ufûnet.
entzwei	entzwei	İki parça, kırık.
Epheu	Epheu	Şarmaşık.
Epos	Epos	Manzume, kaside, şi'ir.
Equipage	Equipage	'araba.
erbarmen	erbarmen	Merhamet itmek, acımak, şefkat itmek.
erbärmlich	erbärmlich	Acınacak, ağlanacak, bir hâlde.
erbauen	erbauen	Binâ vü inşâ itmek, te'sîs kılmak.
Erbe	Erbe	Vâriş, mirase konan.
erben	erben	Vâriş olmak, miras yemek.
Erbfolge	Erbfolge	Virâşet, mîrâş, terke.
erbitten	erbitten	Bir şey'i ricâ vü temenni itmek, dilemek, taleb ü niyâz itmek.
erblaffen	erblaffen	Şararip şolmak.
erblich	erblich	İrşen intikâl, kâbil virâşet.
erblicken	erblicken	Müşâhide itmek, keşf itmek, görmek.
erbrechen	erbrechen	Ŧay' itmek, istifrag itmek, kırma, bir kapuyı zorlamak.
Erbchaft	Erbschaft	Mirâş.
Erbse	Erbse	Bezelye.
Erbünde	Erbsünde	Masiyet, günah, kebâ'ir.
Erde	Erde	Arz, yer, toprak.
Erdarbeit, _en	Erdarbeit, _en	Ŧoprağ işiyle çalışma, zirâ'
Erdbeben	Erdbeben	Hareket, arz.
Erdbeere	Erdbeere	Çilek.
erdenflic	erdenflic	Ŧâbil, taşavvur.
ereignen	ereignen	Vuķû' bulmak, hüdüş itmek.
Ereignis	Ereignis	Vaķ'a, hâdişe, vuķû'ât, zuhûrât.

[93]

erfahren	erfahren	Kesb-i vuķûf itmek, maŦla' olmak, tedkik itmek, tecrübe itmek.
Erfahrung	Erfahrung	Tecrübe, vuķûf.

erfinden	erfinden	İcād u ihtirā' itmek, bulmak.
Erfinder	Erfinder	Mevcud, muhteri', kāşif
Erfindung	Erfindung	Keşf u ihtirā', bulma, çıkarma.
Erfolg	Erfolg	Netice, 'ākıbet, soñ
erfolgen	erfolgen	Müncer olmak, vāki' olmak.
erforderlich	erforderlich	Lazım olan, lüzümü olan, icāb eden.
erfordern	erfordern	Taleb itmek, lüzüm göstermek, istemek.
erforschen	erforschen	Tecessüs itmek, aramak, kehene vākıf olmak.
erfreuen	erfreuen	Memnun u mesrūr itmek, sevindirmek.
erfrieren	erfrieren	Soğuktan tonmak, pek ziyāde üşümek.
erfrischen	erfrischen	Tazelendirmek, serinletmek, hayat bahş itmek.
Erfrischung	Erfrischung	Serinletme, tazelenendirme, ferāh u sükūnet veren 'ilāc, şerbet.
ergänzen	ergänzen	İtmām u ikmāl itmek.
ergeben	ergeben	Teslīm-i nefis itmek, hāşıl itmek, intāc itmek, kār u temettü' getirmek, haşr-ı vücūd itmek.
Ergebenheit	Ergebenheit	Teslimiyet, vaqf-ı nefis, şadākat.
Ergebnis	Ergebnis	Hāşılāt, semere, netice, soñ, 'ākıbet
ergötzen	ergötzen	Eglendirmek, sevindirmek, meşguliyetden geri bırakmak.

[94]

ergreifen	ergreifen	Şaldırıp tutmak, yaçalamak.
erhaben	erhaben	Yüksek, 'ālā, bālā, celīl.
erhalten	erhalten	Elde bulundurmak, muhafaza itmek, almak, aḫz itmek.
erhängen	erhängen	Aşmak, şulbān i' dām itmek.
erheben	erheben	Yukarı kaldırmak, i'lā itmek.
erheitern	erheitern	Neş'elendirmek, canlandırmaq, ferahlandırmaq.
erhellen	erhellen	Tenvīr-i efkār itmek.
erhitzen	erhitzen	Kızıştırmak, kıızıştırmak, şevk getürmek.
Erhöhung	Erhöhung	Yükseklik.
erholen	erholen	Şifāyāb olmak, kuvvet bulmak, i'āde-i şıḫhat itmek.
Erholung	Erholung	İ'āde-i şıḫhat, iyileşme, yeniden kuvvet bulma.
erinnern	erinnern	Hātırlatmak, taḫattür itmek, hātıra getürmek.

Erinnerung	Erinnerung	Yādigār taḥattür, ḥāırlama, ihbār.
erkälten	erkälten	Şoğuk almak, şoğutmak.
Erkältung	Erkältung	Şoğuk alma.
erkennen	erkennen	Tanımak, bilmek.
erkenntlich	erkenntlich	Tanıılır, bilinir.
erklären	erklären	İzāḥ u beyān itmek, bildirmek, ifāde itmek.
Erklärung	Erklärung	İzāḥāt, bildirme, ifāde.
erkundigen	erkundigen	Şorup su'āl itmek, ḥaber veya ma'lūmāt almak.
Erkundigung	Erkundigung	İstihbār, istifsār, taḥkikāt, tedkikāt.
erlangen	erlangen	Erdirmek, kazanmak, istihşāl itmek, uzatmak.

[95]

erlauben	erlauben	Mūsā'ide itmek.
Erlaubniß	Erlaubnis	Mūsā'ide
erleutern	erleutern	Tefsir u izāḥ itmek, 'ayān u aşikār kılmak.
Erle	Erle	Kızıl ağaç.
erleben	erleben	Yaşamak, görmek.
Erlebnis	Erlebnis	Görülen geçilen vaq'a.
erledigen	erledigen	Bitirmek, ikmāl u itmām itmek.
erledigt	erledigt	Münḥal, boş, şahihsiz, maḥal.
erleichtern	erleichtern	Teshil itmek, kolaylaştırmak.
erleiden	erleiden	Şabr u taḥammül itmek, çekmek, mübtelā olmak.
erleuchten	erleuchten	Tenvir itmek, ziyālandırmak, ma'lūmāt-ı kesb etdirmek, tenvir-i efkār itmek.
erlöschen	erlöschen	Sönmek, muntafi olmak, şöret u 'itibārı kalmamak.
erlösen	erlösen	Ḥalaş itmek, kırtarmak.
ermächtigen	ermächtigen	Şalāḥiyyet vāsi'a, baḥş itmek.
ermahnen	ermahnen	Naşihat itmek, evveline teşvik u tergib itmek.
ermangeln	ermangeln	Mefkūd olmak.
Ermanglung	Ermanglung	Mefkūdiyyet.
ermäßigen	ermäßigen	Tenkis itmek, tenzil u taḥfif itmek.
ermorden	ermorden	Qatl itmek, öldirmek.
ermüden	ermüden	Uşandırmak, yormak.
ermutigen	ermutigen	Cesāretlendirmek, yüreklendirmek.
ernähren	ernähren	Beslemek, kırnını toyurmak, tağaddi itmek.

Ernährung	Ernährung	Beslenme, tağaddī.
[96]		
ernennen	ernennen	Tevsim u tesmiye itmek, nasb u tay'in itmek,
erneuern	erneuern	Tecdīd itmek.
erniedrigen	erniedrigen	Alçaltmak, aşağı düşürmek.
ernst	ernst	Ḥaḳīkat, ehemmiyet, ciddiyet, doğruluk.
-haft	-haft	Ehem u elzem, laṭīfesiz, şakasız, ciddi.
-lich	-lich	Ciddi, şahih, vaḳārılı, ḥaḳīkī.
Ernte	Ernte	Maḥşül, ḥaşād
Eroberer	Eroberer	Fātih, fetḥ edici.
erobern	erobern	Ferḥ u zabṭ itmek, istilā et-.
Eroberung	Eroberung	Fetḥ zabṭ u istilā.
eröffnen	eröffnen	Açmak, küşād itmek, 'ilān itmek.
Eröffnung	Eröffnung	Açma, resm-i küşād.
erörtern	erörtern	Mübāhiṣe u münāzara itmek, baḥş itmek.
erpressen	erpressen	Şıkışdırmak, cebren almak, şuyunu çıkarmak.
Erpressung	Erpressung	Şıkışdırmak, şuyunu çıkarmak.
erproben	erproben	Tecrübe itmek, pervā itmek, denemek.
erquicken	erquicken	Ḳuvvetlendirmek, ihyā itmek, tazelandirmek.
erraten	erraten	Keşf u istiḥrac itmek, 'aḳlından bulmak, kāhinlik itmek.
erregen	erregen	Tahrik itmek, oynatmak.
erreichen	erreichen	Nā' il olmak, vaşıl olmak, yetişmek.
errichten	errichten	(bir 'amūd) çıkmak veya inmek, dikmek.
erröten	erröten	Ḳırmızılanmak, kızarmak.
Ersatz	Ersatz	Bedel, bir şey'in
[97]		
Erschaffung	Erschaffung	yerine konulan şey', bedelmeşel, muādil.
erschließen	erschließen	Yaradılış, ḥalk, ḥilkat.
erschöpfen	erschöpfen	Ḳurşuna dizmek, ḳurşun ile öldürmek.
erschrecken	erschrecken	Tükitmek, bitürmek, taḳatsiz bırakmak.
		Ḳorḳutmak, ürkütmek, ḥavf itmek.

erschüttern	erschüttern	Silkmek, şarşmak, şallamak.
ersetzen	ersetzen	Ödemek, yerine kımak, tazmîn itmek.
erfinden	ersinnen	Tefekkür itmek, mülahaza itmek, zihnen düşünmek.
ersparen	ersparen	Taşarruf itmek, esirgemek.
Ersparnis	Ersparnis	İdâre-i taşarruf, esirgeme.
erst	erst	Evvelâ, evvel emrde.
erste	erste	Birinci.
erstarren	erstarren	Katılaşımak, tutub kalmak.
erstaunen	erstaunen	Taaccüb itmek, hayretde kalmak.
ersticken	ersticken	Boğulmak, teneffüs edememek, nefis tutilmak.
erstrecken	erstrecken	Tevesşü' itmek, yayılmak, uzanmak.
ersuchen	ersuchen	Ṭaleb u ricâda bulunmak.
ertragen	ertragen	Ṭayanmak, taḥammül itmek, çekebilmek.
ertränken	ertränken	Şuda boğmak.
ertrinken	ertrinken	Şuda boğulmak.
erwachsen	erwachsen	Yetişmiş genc.
erwägen	erwägen	Düşünüp taşınmak, eyüce düşünmek.
erwähnen	erwähnen	Zikr itmek, yâd u tezkâr itmek.
Erwähnung	Erwähnung	Zikr etme, yâd u tezkâr etme.

[98]

erwärmen	erwärmen	Teshîn itmek, ısıtmak.
erwarten	erwarten	İntizâr itmek, beklemek.
erweisen	erweisen	İşbat itmek, iyülük itmek, müsâide itmek, izhâr itmek.
erweitern	erweitern	Tevsî' itmek, bulaşdırmak.
erwerben	erwerben	Ḳazanmak, mazḥar u muaffak olmak.
erwidern	erwidern	Muḳâbele-i bâl-meşel itmek (derḥâl ve sert) cevab vermek.
Erwiderung	Erwiderung	Cevab, karşıluk.
erwischen	erwischen	Ṭutmak, derdest itmek, yakalamak.
Erz	Erz	Ma'den, ḥam, cevher, külçe.
Erzbischof	Erzbischof	Baş piskopos
Erzherzog	Erzherzog	Arşidük, baş düka.
erzählen	erzählen	Naql u hikâye itmek.
Erzählung	Erzählung	Hikâye, nakl, beyân u ifâde.
erzeugen	erzeugen	Ḥuşûla getürmek, vücûda getürmek, çıkarmak.

Erzeugniſ	Erzeugnis	Maḥşül, ḥaſılât.
erziehen	erziehen	Terbiye itmek.
Erziehung	Erziehung	Terbiye, ta'lim.
erzürnen	erzürnen	Kızdırmak, ḥiddetlendirmek, gücendirmek.
erzwingen	erzwingen	Zorlamak, zorla almak ve muaffak olmak.
Esche	Esche	Diş budak.
Eſel	Esel	Eşek, merkeb.
-treiber	-treiber	Eşekçi
Eſſe	Esse	Baca, ocağ.
essen	essen	Yemek, ekl itmek, ta'am itmek.
Eſſer	Esser	Yemek yiyen, ta'am eden.
Eſſig	Essig	Sirke.

[99]

-flaſche	-flasche	Sirke şişesi.
-gurke	-gurke	Sirke ile yapılmış hıyar turşısı.
Eßlöffel	Eßlöffel	Yemek kaşığı.
-voll	-voll	Yemek kaşığı tolusu.
etwa	etwa	Takriben, ihtimalki, tahminen, belki.
etwaſ	etwas	Bir şey'i.
Eule	Eule	Baykuş.
Europa	Europa	Avrupa kıt'ası.
Europäer	Europäer	Avrupalı.
Evangelisch	Evangelisch	Protestan.
Evangelium	Evangelium	İncil-i şerif.
ewig	ewig	Ebedî, nihâyetsiz, da'imî.
Ewigkeit	Ewigkeit	Ebedîlik, dâ'imilik.
Examen	Examen	İmtihân.
Exemplar	Exemplar	Şûret, nüſha.
Exercitium	Exercitium	Helim, temrin.
erſtieren	existieren	Var olmak, mevcud olmak, yaşamak, ber-hayat olmak.
experiment	experiment	Tecrübe.
explodieren	explodieren	Patlamak, feverân itmek, işti'al itmek.
Export	Export	MAL ihrâcı, ihrâc-ı emvâl.
expreß	expreß	Maḥşuş, kaşden.
extra	extra	Ḥuşuşı, ayruca, fevķâlede.
Extrazug	Extrazug	Tren-i maḥşuş, ḥuşuşı kıtar.
Extrem	Extrem	Ġaye, ifrât, soñ derece.

[100]

F	F	
Fabel ⁴⁹	Fabel	Maşal, hikāye.
fabelhalt	fabelhalt	Maşal nev'inden, fevķālede, mevħūm, ĥayālī.
Fabrik	Fabrik	Fabriķa.
Fabrikant	Fabrikant	Fabriķatör.
fabriķieren	fabriķieren	'imāl itmek, ĥuşūla getürmek.
Fach	Fach	Ķat, bulma, raf, meslek, şan'at.
Fachmann	Fachmann	Şan'atkār.
Fächer	Fächer	Yelpāze.
Fackelzug	Fackelzug	Ellerinde meş'alelerle ağır ağır yürüyen āyīn alayı.
Faden	Faden	İplik, tire, sicim.
Fagott	Fagott	Zurnacı, bir nev' zurna.
fähig	fähig	Muķtedir, ķabiliyetli, müstaid.
Fähigkeit	Fähigkeit	Ķābiliyet, ehliyet, istidād.
Fahne	Fahne	Sancaķ, bayrak.
Fahnenträger	Fahnenträger	Sancaķdār.
fahrbar ⁵⁰	fahrbar	(araba ve emsaliyle) ķābil, murūr u 'ubūr, seyr-i Sefāine şālih, ķābil-i ĥareket olan.
Fähre	Fähre	Şal, tekne, mavine, şandal.
Fahren	Fahren	(araba, vapur ve emsaliyle) bir yere gitmek.
Fahrdamm	Fahrdamm	Cadde, şose.
Fahr-plan	Fahr-plan	Ta'rife-i vaķt-i ĥareket cedveli.

[101]

-rad	-rad	Velüspid
-karte	-karte	Bilet.
-stuhl	-stuhl	Asansör.
-zeug	-zeug	Vesā'it-i naķliyye.
Fahrt	Fahrt	Yolculuķ, seyahat, gidiş.
Fährte	Fährte	İz, yol, tarīķ.
faktiķch	faktiķch	Ĥaķīķaten, cidden, ĥaķīķī.

⁴⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Şandal" şeklindedir.

⁵⁰ Kelime iki baskıda da "fahrbar" şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C2:89).

Fakultät ⁵¹	Fakultät	Ƙuvvet, iktidār, mülke, haşşa, fakültesi.
Falke	Falke	Ʀoĝan, şahin.
Fall	Fall	Düşme, süķüt, zevāl, meyl.
Falle	Falle	Ƙapak, duzak, tolab, düzme.
fallen	fallen	Düşmek, süķüt itmek.
fällen	fällen	Yıkmaķ, devirmek.
fällig	fällig	Müddet-i münķazı, olan va' desi hulül eden, te' diyesi meşrüt.
falls	falls	Eger, hâlde.
falsch	falsch	Yanlış, haatalı, ĝayr-i şahih.
fälschen	fälschen	Sahteķarlık yapmaķ, hileķarlık itmek.
Falschheit	Falschheit	Hileķarlık, sahteķarlık.
Falschmünzer	Falschmünzer	Ƙalb-i päre 'imāl eden, ķalbazan.
Fälschung	Fälschung	Hile, sahte.
Falte	Falte	Büküm, ķat, buruşıķ.
falten	falten	Ƙatlamaķ, kırmaķ, buruşıdırmaķ.
Familie	Familie	Ā' ile, familya.
Fang	Fang	Ʀabt, alma, yaķalama, tutma.
fangen	fangen	Yaķalamaķ, tutmaķ, zabt itmek, almaķ.
[102]		
Farbe	Farbe	Renk, boya.
färben	färben	Boyamaķ, telvîn itmek.
Färber	Färber	Boyacı, naķķaş.
farbig	farbig	Boyalı renk-āmiz, mülevven.
Färbung	Färbung	Boyama, telvîn etme.
Farn	Farn	Eĝrelti otı.
Fasern	Fasern	Lif, iplik.
faseln	faseln	Yavrulamaķ, ķā' idesi olmaķ.
Faser	Faser	Ƙılçık, lif (sebze vesäirede olan)
Faserig	Faserig	Ƙılçıklı, lifli.
Faß	Faß	Fuçı, vāril.
fassen	fassen	Tutmaķ, yaķalamaķ, añlamaķ, derk itmek.
Fassung	Fassung	Tutma, yaķalama, añlama, ele geķirme.
fast	fast	Hemān
fasten	fasten	Oruç tutmaķ, perhiz itmek.
Fasten	Fasten	Oruç, perhiz.

⁵¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Fakülte." şeklindedir.

Fastenzeit	Fastenzeit	Oruç zamanı, perhîz zamânı.
Fastnacht	Fastnacht	Ƙarnavalın soñ günü.
Fasttag	Fasttag	Oruç günü.
fatal	fatal	Bâ'is, ye's ü elem, meş'um, endîşe-nāk.
faul	faul	Tenbel, ƘoƘmuş, çürümüş
faulen	faulen	Çürümek, bozulmak, ƘoƘmak.
Faulenzer	Faulenzer	Tenbel, haylaz.
Fäulnis	Fäulnis	Çürüklük, bozulma, tefessüh.
Faulheit	Faulheit	Tenbellik, miskinlik, haylazlık.
Faust	Faust	YumruƘ.
Februar	Februar	Şubāt
Fechtmeister	Fechtmeister	Süngü ta'lîmi mu'allimi, ustası.
fechten	fechten	Mücadele itmek, esliha-i muhtelifle ile uruşmak

[103]

Feder	Feder	Ƙalem, Ƙuş tüyü.
Federhalter ⁵²	Federhalter	Ƙalem şapı.
-messer	-messer	Ƙalemtraş, çakı.
-wischer	-wischer	Ƙalem sileceğı.
-ball	-ball	Yaylı top.
Fee	Fee	Cin, peri.
Fegefeuer	Fegefeuer	'arâf, zahmetle yaşanılır maħal.
fegen	fegen	Süpürmek.
Fehlbetrag	Fehlbetrag	Açık sermayeden ziyân.
-griff	-griff	Yanlış parmak urma, yanlış anlama.
-tritt	-tritt	Yanlış hatve, yanlış adım atış.
fehlen	fehlen	Yolunu ğā'ib itmek, şapmak, Ƙuşūr itmek, şaşırmaq.
Fehler	Fehler	Haða, Ƙuşūr, naƘışa.
Feiertag	Feiertag	Ta'tîl günü, paydos, bayram.
Feierlich	Feierlich	Debdebe ve ālāy ile ihtiram u ta'zîm ile.
Feierlichkeit	Feierlichkeit	Debdebe, ihtîşām, ihtiram u ta'zîm.
feiern	feiern	Ta'tîl itmek, bayram yapmak.
feig	feig	ƘorƘak, yüreksiz, cesâretsiz.
Feigling	Feigling	ƘorƘak, yüreksiz, cesâretsiz.
Feige	Feige	İncir.
-nbaum	-nbaum	İncir ağacı.
Feigheit	Feigheit	ƘorƘaklık, cesâretsizlik.

⁵² Kelime iki baskıda da “Fedrhalter” şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C2:101).

Feile	Feile	Ege, törpü.
feilen	feilen	Egelmek.
fein	fein	İnce, zarîf.
Feind	Feind	Düşman, haşm, rakîb.

[104]

Feindschaft	Feindschaft	Düşmanlık, huşûmet.
Feinschmecker	Feinschmecker	Ağzınıñ tadını bilen, şikemperver adam.
Feingehalt	Feingehalt	'ayâr, aşl, cibillet.
Feld	Feld	Tarla, kıır, şahrâ.
-flasche	-flasche	Mağara.
-hüter	-hüter	Tarla, kıır bekçisi.
-messer	-messer	Mühendis, araziyi ölçen.
-stuhl	-stuhl	Açılır kapanır şandalye.
-zug	-zug	Sefer, muharebe, müddet-i harb.
-webel	-webel	Başçavuş.
Fell	Fell	Tüylî hayvan derisi, hayvan postı.
Felsen	Felsen	Kayalık, şarp, taşlık
Feuster	Feuster	Pencere.
-laden	-laden	Pencere çerçevesi.
-scheibe	-scheibe	Pencere camı.
Ferien	Ferien	Ta'îl, izin, paydos.
Ferkel	Ferkel	Tomuz yavrusı.
fern	fern	Uzak, ba'id, ırak.
Ferne	Ferne	Uzaklık, ba'diyyet, uzakdan.
ferner	ferner	Huşûşıyla, bundan başka.
Fernglas	Fernglas	Dürbin.
Fernsprechamt ⁵³	Fernsprechamt	Telefon merkezi.
Fernsprecher	Fernsprecher	Telefon.
Ferse	Ferse	Ayak ökçesi, kundıra ökçesi.
fertig	fertig	Hâşır, âmâde, müheyyâ.
Fessel	Fessel	Zincir, bend
-ballon	-ballon	Sâbit balon.

[105]

fest	fest	Şıkı, sağlam, kavî, metîn.
-machen	-machen	Sağlam yapmak, rabt etmek.
-nehmen	-nehmen	Taht-ı tevkiife almak, zabt etmek.

⁵³ Kelime iki baskıda da "Ferusprechamt" şeklinde hatalı yazılmıştır (Steuerwald, 1988:215).

-fetzen	-setzen	Ḳavī vü sağlam oturmak veya koymak, ta'yin, taşrih u irā'e itmek.
Fest	Fest	'ıyd, bayram, yortı, şenlik.
Festmahl	Festmahl	Şenlik ta'āmı, bayram yemeği.
Festung	Festung	İstihkām, kal'e.
-swerke	-swerke	İstihkām inşası, taqviye, metānet.
fett	fett	Yağlı, şişman, semiz.
-leibig	-leibig	Şişman vücudlu, yağlı ve semiz vücudlu.
Fett	Fett	Yağ (şulb hālinde)
-fleck	-fleck	Yağ lekesi.
feucht	feucht	Ruṭubetli, ıslak, nemli.
Feuchtigkeit	Feuchtigkeit	Ruṭubet, ıslaklık.
Feuer	Feuer	Ateş, harik, yangın.
-lärm	-lärm	Harik, gürültüsü
-spritze	-spritze	Harik tulumbası.
-wehrleute	-wehrleute	İtfaiye neferleri.
-werk	-werk	Ālāt-ı itfaiye
-bestattung	-bestattung	Teçizat-ı itfaiye.
-ung	-ung	Āteşleme.
feuern	feuern	Āteş vermek, āteşlemek.
feurig	feurig	Āteşli, 'ālevli.
Fichte	Fichte	Çam ağacı.
fidel	fidel	Şen, keyifli.
Fieber	Fieber	Şıtma, şıtma nöbeti.

[106]

Figur	Figur	Şekl, kıyāfet, hey'et.
Filiale	Filiale	Şu'be.
filtrieren	filtrieren	Süzme, süzgeçden geçirmek.
Filz	Filz	Keçe, 'abā.
Finanzminister	Finanzminister	Māliye nāzırı.
Findelhaus	Findelhaus	Küçük yaştaki fukāra çocuklarının el tabancasına mahşuş hayrāthāne.
finden	finden	Bulmak.
Finderlohn	Finderlohn	Bir şey' bulana verilen mükāfat, naqdiye.
findig	findig	Tedbirli, hūnerli, ma'rifetli.
Finger	Finger	Parmak.
fingieren	fingieren	Yalandan yapmak, muvāza'a itmek, taşni' itmek.
Fink	Fink	İspinoz kuşu, süfli, sefih.

fenster	finster	Ƙaranlık, loş, muşlim.
Finsternis	Finsternis	Zulmet, Ƙaranlık, hüzn.
Firma	Firma	Bir şirketin 'unvānı.
Firn	Firn	Ƙār ile mestur, tağ tepesi.
Firnis	Firnis	Vernik, ruğan Ƙaplama.
firnissen	firnissen	Verniklemek, Ƙaplamak.
Fisch	Fisch	Balık.
-bein	-bein	Balık kemigi.
-fang	-fang	Balık avlama, tutma.
-tran	-tran	Balık bağı.
fischen	fischen	Balık tutma.
Fischer	Fischer	Balıkçı.
Fiskus	Fiskus	Beglik, miri, beytü'l-māl.
Fixstern	Fixstern	Şābit necm, kevkeb.

[107]

flach	flach	Yaşşı, düz, müstevā.
Fläche	Fläche	Saḥ, bir şey'in üst yüzi.
Flächeninhalt	Flächeninhalt	Saḥ, mesāḥa.
Flachs	Flachs	Keten.
flackern	flackern	Irıldama, titreyerek yanma.
Flagge	Flagge	Sanca, yaprak, bandıra.
flaggen	flaggen	Sanca çekmek, bayrak açmak.
Flamme	Flamme	'alev, ateş, nār.
flammen	flammen	'alevlenmek, işti'āl itmek.
Flanell	Flanell	Fāniyle.
Flanke	Flanke	Yan, cenāḥ.
Flasche	Flasche	Şişe.
Flaschenzug	Flaschenzug	Palanga.
flatterhaft	flatterhaft	Şebātsiz, Ƙararsız.
flattern	flattern	Uçuşmak, şebātsiz olmak.
Flaum	Flaum	Ḥav, ince tüy.
Flechte	Flechte	Örme, örgü, tızlı balgām.
flechten	flechten	Örmek.
Fleck	Fleck	Leke, noḳta-i maḥal.
flecken	flecken	Kirlenmek, lekelenmek.
fleckig	fleckig	Lekeli, kirli.
Fleckseife	Fleckseife	Leke şabunı.
Fledermaus	Fledermaus	Gece kuşu, yarası.
Flegel	Flegel	Düğün, Ƙaba adam.
flehen	flehen	Tazarru' itmek, dilemek.
Fleisch	Fleisch	Et.

-brühe
-speise
Fleischer
-laden
Fleiß
fleißig

-brühe
-speise
Fleischer
-laden
Fleiß
fleißig

Et şuyı.
Et yemeği.
Kaşāb.
Kaşāb dükkānı.
Sa‘y, ğayret, çalışma.
Çalışkan, ğayretli.

[108]

flicken
Flieder
Fliege
fliegen
Flieger
Fliese
fließen
fließend
flink
Flinte
Flitterwochen
Flocke
Floh
Flohr
Florett
-loş
Flosse
Flöte
flott
Flotte
Flöz
Fluch
fluchen
Flucht
flüchten
flüchtig
Flug
-sand
-schrift

flicken
Flieder
Fliege
fliegen
Flieger
Fliese
fließen
fließend
flink
Flinte
Flitterwochen
Flocke
Floh
Flohr
Florett
-los
Flosse
Flöte
flott
Flotte
Flöz
Fluch
fluchen
Flucht
flüchten
flüchtig
Flug
-sand
-schrift

Yamamak.
Leylak.
Sinek.
Uçmak, tayran itmek.
Tayyareci, uçucı.
Kaplama taşı, çini taşı.
Akmak, cereyān itmek.
Selīs, sürat u suhūletle.
Serī‘, çevik, atik.
Tüfenk.
Teehhülün ilk ayları bal ayı.
Yumak, top, çile.
Pire.
Tarāvet, çiçek vakti, en güzel vakt.
Meç.
Meçsiz, meçi olmayan.
Deniz hayvanātı kanadı.
Filavta.
Serbest, hovarda, şen.
Donanma, filo.
Tabaka-i ufķiye, ma‘den yatağı.
Lanet, küfr, muşibet, belā.
Küfr itmek, la‘net.
Firār, ric‘at, inhizām-ı kāmile
Kaçmak, firar itmek, kaçup
kurtulmak.
Firari, kaçak.
Uçma, tayarān etme
Şāfra kavmi
Hicvnāme, risāle-i hicviyye.

[109]

-maschine

-maschine

Tayyare, uçma makinesi.

-feld	-feld	Ṭayyare meydanı.
Flügel	Flügel	Ḳanad, cenāḥ.
Flur	Flur	Mera', tarla, ova, şahrā, ḳoridor, şofa, dehliz.
Fluß	Fluß	Nehr, ırmaḳ.
flüßig	flüssig	Māyi', şulu, ṭayyar.
Flüssigkeit	Flüssigkeit	Māyi', seyyāl.
flüstern	flüstern	Gizlice fişıldamaḳ.
Flut	Flut	Med, tuḡyān-ı miyāḥ, sel.
Folge	Folge	Netice, şoñ, 'aḳıbet.
folgen	folgen	Ta'ḳıb itmek, arḳası şıra gitmek.
folgern	folgern	'aḳd itmek, istidlāl u istināc itmek, ḥūlaşa vü netice Çıḳarmaḳ.
folglich	folglich	Bināen 'aleyh, ṭolayı, imdi.
Folter	Folter	İşkence.
fordern	fordern	Lüzüm görmek, istemek, ṭaleb itmek, şehādete da'vet itmek.
fördern	fördern	Ta'cıl itmek, ileri götürmek, sevḳ u taḥrık itmek.
Forderung	Forderung	Ṭaleb u istidā, teklif, maṭlūb.
Forelle	Forelle	Ala balığı.
Form	Form	Biçim, şekl, ḳıyafet.
Format	Format	Kitab ḳıṭ'ası, forma büyüklüğü.
Formel	Formel	Örnek, model, ta'birāt, ma'lūme-i resmiye, üslub.
formen	formen	Model yapmaḳ, şekl u ḳıyafet vermek.
Förmlichkeit	Förmlichkeit	Uşul-ı
[110]		
Formular	Formular	teşrifat-ı merāsım, uşul-ı ḳā'ide-i nizāmiyye.
Forscher	Forscher	(bir işin şerāiṭ dāḫilinde olan) numūnesi, modeli
Forst	Forst	Tahri me'mūrı arayıcı, mütefekkir, mudeḳḳık.
Förster	Förster	Orman.
Fort	Fort	Orman me'mūrı, orman bekçisi.
-setzung	-setzung	Ḳal'a, ṭābiye.
fort	fort	Mābed.
-gehen	-gehen	İlerü çekil.
-setzen	-setzen	Def' olmaḳ, bir yerden gitmek.
-während	-während	Devam itmek.
Fortschritt	Fortschritt	Lāyenḳaṭı', bir düzeye, ikide birde. Teraḳḳi, ilerleme.

Fracht	Fracht	Naqliye parası, masarife sevķ-i irsel, ĥumūle.
-brief	-brief	Naqliye senedi, humūle senedi.
Frack	Frack	Siyah setre, resmī elbise.
Frage	Frage	Sū'āl, ōoriŝ.
-zeichen	-zeichen	İstifham işareti.
fragen	fragen	Sū'āl itmek, ōormak, isticvāb itmek.
Frankatur	Frankatur	Mektub vesaire yollama, serbest kılma.
frankieren	frankieren	Mektubi yollamak, serbest kılmaķ.
franko	franko	Serbest, ūcratı te' diye olunmuŝ, bela ūcret-i naqliye.
Frankreich	Frankreich	Fransa memāliki.
Franz	Franz	Fransuva
Franzose	Franzose	Fransız.
[111]		
französisch	französisch	Fransızca.
Fratze	Fratze	Delilik, muķallidlik,
Frau	Frau	ķadın, ĥanım
Frauenbewegung	Frauenbewegung	Feminizm.
Fräulein	Fräulein	Madmāzel, ĥanım, kıız.
frech	frech	Edebsiz, terbiyesiz, utanmaz.
Frechheit	Frechheit	Terbiyesizlik, edebsizlik.
Freitag	Freitag	Serbest, ĥūr.
-geben	-geben	Serbestiyet vermek, ĥāl aŝlīsine ircā' itmek.
-halten	-halten	Serbest tutmaķ, boş bulundırmaķ.
-machen	-machen	Serbest kılmaķ.
-sprechen	-sprechen	Serbest konuşmak.
-finnig	-finnig	Cömerd, seĥī, ĥāliŝ, ŝafvet-i ķalb ŝāhibi, serbest dūŝünen, liberal fırķasından.
-willig	-willig	Gönüllü fidaī
Freibillet	Freibillet	Meccānen bilet, paŝo.
Freigebigkeit	Freigebigkeit	Seĥāvet, cömerdlik.
Freihandel	Freihandel	Serbesti ticāret.
Freilichtmalerei	Freilichtmalerei	Manāzir-i taḃī' iyye ressamlıķı.
Freimarke	Freimarke	Mektub pulı.
-maner	-maner	Farmason.
-mütigkeit	-mütigkeit	ĥulūŝ, ŝadāķa, serbestlik, muĥtariyyet, ma'āfiyyet.
-schüler	-schüler	Bir mektebe meccānen ķabul olunan ŝākird.

-tag	-tag	Cum‘a.
-treppe	-treppe	Üstü
[112]		
Freier	Freier	açık merdiven ve şahanlık, taş merdiven.
Freiheit	Freiheit	Ṭālib, heveskār, bir kadınla izdivāca ṭālib adam.
freilich	freilich	Serbestiyyet, azādelik, hürriyyet.
Fremde	Fremde	Elbette, şüphesiz, öyle ya.
Fremdenführer	Fremdenführer	Yabancı, ecnebi.
Fremdenzimmer	Fremdenzimmer	Rehber, tercümān, kılağuz.
Freskogemälde	Freskogemälde	Müsafir otaşı.
fressen	fressen	Şıva üzerine yağlı boya, resim.
Freude	Freude	(hayvan hakkında) yemek.
freuen	freuen	Memnuniyyet, mesrūriyyet, sevinç.
Freund	Freund	Sevinmek, memnun olmak, mesrūr olmak.
freundlich	freundlich	Dost, aḥbāb, muḥib
Freundlichkeit	Freundlichkeit	Mültefit, mütebessim, dostane, ḥālişāne.
Freundschaft	Freundschaft	Dostluk, arkadaşlık.
freundschaftlich	freundschaftlich	Muḥabbet, dostluk.
Friede	Friede	Dostane, arkadaşcasına.
Friedhof	Friedhof	Şulḥ, asāyiş, müsalemet.
Friedensrichter	Friedensrichter	Mezaristan, kabristan.
friedlich	friedlich	Şulḥ ḥākimi.
frieren	frieren	Müsalemetkārāne, uygun, uysal.
Frikasse	Frikasse	Üşümek, tutmak.
frisch	frisch	Çoyu şalçalı yemek.
Frische	Frische	Taze, körpe, yeni.
		Tazelik, yenilik, serinlik.

[113]

Friseur	Friseur	Perukār.
frisierem	frisierem	Tuvalet itmek, saçını taramak.
Frist	Frist	Va‘de, müddet, mühlet, zamān.
Frisur	Frisur	Tuvalet, saç lülesi.
froh	froh	Müsterîḥ, hoşnud, mes‘ud.
fröhlich	fröhlich	Şād, keyifli, rahat.
Fröhlichkeit	Fröhlichkeit	Sürūr, ferahlık, şetāret.
fromm	fromm	Dindār, şūfī, zāhid, mütteḳī.
Frömmigkeit	Frömmigkeit	Dindārılık, şūfīlik.

fron	fron	Muḳaddes, mübârek.
Fronleichnam	Fronleichnam	Ḥristiyanların bir yurtısı.
Front	Front	Cephe, yüz.
Frosch	Frosch	Ḳurbaġa.
Frost	Frost	İncimâd, kıraġı, ton.
frostig	frostig	Soġuġ, ayâz.
frottieren	frottieren	Sürtmek, oġalamak, delik itmek.
Frucht	Frucht	Meyve, yemiş, semere, maḥşül.
fruchtbar	fruchtbar	Maḥşüldâr, münbet.
Fruchtbarkeit	Fruchtbarkeit	Mahsüldârlık, münbetlik.
früh	früh	Erken.
-morgen	-morgen	'ale'l şabah, şabahleyin erkenden.
-reif	-reif	Erkenden, vaḳtiyle.
Frühstück	Frühstück	Şabah ḳahve altısı.
Frühling	Frühling	İlkbahâr.
Frühgemüse	Frühgemüse	Vaḳtinden evvel yetişen sebze.
Fuchs	Fuchs	Tilki.
Fuder	Fuder	'araba yükü, ölçi.

[114]

Fuge	Fuge	Mufaşşal, oynak, kesik, yuva.
fügen	fügen	Ṭaḳmak, 'ilâve itmek, tertîb u tanzim itmek.
fühlbar	fühlbar	Ḥis olunur, toḳunılabilür, ḳâbil temâs.
fühlen	fühlen	Ḥis itmek, tuymak, toḳunmak, lems itmek.
führen	führen	Sevḳ u işâl itmek, kılaġuzlık itmek.
Führer	Führer	Ḳılaġuz, rehber.
Fuhrmann	Fuhrmann	Eşya 'arabacısı.
Führung	Führung	Sevḳ u idâre ḳullanma, ṭur hareket.
füllen	füllen	İmla itmek, toḳdirmek.
Füllen	Füllen	Ṭay, şıpa.
Füllsel	Füllsel	Mizâḥ, laṭife, maşaralık, muazzeblik.
Fund	Fund	Bulunılan şey', bulma.
Fundament	Fundament	Temel, esâs, aşl.
fünf ⁵⁴	fünf	Beş.
fungieren	fungieren	İşlemek, ifâ-yı vazife itmek.
funkeln	funkeln	Şerâre saçmak, parıldamak, şu'le - feşân olmak.
Funke	Funke	Ḳıġılcım, şerâre.

⁵⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Furche	Furche	Şapan izi.
Furcht	Furcht	Çorqu, dehşet, ıztırâb, havf.
furchtbar	furchtbar	Çorğunç, tehlikeli, mehûf.
fürchten	fürchten	Çorqmaq, havf u telaş itmek.
fürchterlich	fürchterlich	Dehşet verici, mehîb, müdhiş.
furchtsam	furchtsam	Çorqaq, yüreksiz, zebânsız.
Fürsprache	Fürsprache	Şefaât, vasaâat.

[115]

Fürst	Fürst	Prens, hükümdar.
Furz	Furz	(kaba ta 'bîr) yellenme.
Fuß	Fuß	Ayaq, qadem.
-bank	-bank	Ayaq tayamağa maşşuş iskemle.
-bekleidung	-bekleidung	Ayaqqabı.
-boden	-boden	Yer, zemin, döşeme.
-gänger	-gänger	Yol keçesi, halısı.
-pfad	-pfad	Keçi yolu, dar yol.
-reise	-reise	Meşyen seyahât.
-soldat	-soldat	Piyâde 'askeri.
-wärmer	-wärmer	Ayaq ısıtacağı.
futsch	futsch	Haydi yok (gitti gâ'ib oldı)
Futter	Futter	Hayvan yemi, yem.
Futteral	Futteral	Çılâf, muhafaza, kab.
füttern	füttern	Yem vermek, yem yemek, astar geçirmek.

Ğ

G

Gabe	Gabe	Hediye, 'atıye, ihsân, şadaqa.
Gabel	Gabel	Çatal.
gackern	gackern	Çıdğıdağ itmek, gevezelik itmek, laqlaqlıyât itmek.
gähnen	gähnen	Esnemek.
Galerie	Galerie	Geçid, dehliz, teneffüs mağali, koridor.
Galgen	Galgen	Dar ağacı.
-strick	-strick	Dar ağacı ipi.
Galle	Galle	Şafra, od, hiddet.
Gallien	Gallien	(ğuvvel) denilen eski

[116]

Galopp	Galopp	Fransa ehâlisi.
--------	--------	-----------------

Dört nal.

galoppieren	galoppieren	Dört nal gitmek.
galvanisieren	galvanisieren	Galvaniz etmek, yaldızlamak.
gamasche	gamasche	Tuzluk.
Gang	Gang	Gidiş, hareket, yürüyüş.
gangbar	gangbar	Yürinebilür, gidilebilür, rayiç (ağçe).
Ganġ	Gans	Ķaz.
Gänse-braten	Gänse-braten	Ķaz kızartması.
-leberpastete	-leberpastete	Ķaz ciğeri böreği.
ganġ	ganz	TekmİL, bütün, tamam.
gänzlich	gänzlich	Kāmilen, büsbütün, tamamen, hepsi.
gar-nichts	gar-nichts	Hiçbir şey'.
garantieren ⁵⁵	garantieren	Tekeffül, te'min etmek, zāmin olmak, muhayyer şatmak.
Garbe	Garbe	Ekin demeti, tokurcun.
Garde	Garde	Muhafaza, viķāye, müdāfaa, ķaraęol, nöbet.
Garderobe	Garderobe	Eşvāb tolalı.
Gardine	Gardine	Pencerenin her iki tarafına açılan perde.
Gardist	Gardist	Haşşaya mensüb 'asker, nöbetçi, muhāfiz.
gären	gären	Mayalanmak, taħammür etmek.
Garn	Garn	İplik, tire, sicim.
garnieren	garnieren	Zinet vermek, süslemek, tezyin etmek.
Garnison	Garnison	Mevķi', 'askeri, 'askerin ikāmet ettiği şehir.
Garten	Garten	Bağçe.
Gärtner	Gärtner	Bağçıvan.
Gāhrung	Gāhrung	Mayalanma, ihtimār, taħammür.

[117]

Gaġ	Gas	Hevā ğazı.
-anstalt	-anstalt	Ķazhāne.
-behälter	-behälter	Ķaz deposı.
-beleuchtung ⁵⁶	-beleuchtung	Ķaz tenvīrātı.
-messer	-messer	Ķaz kontrol altı, ğarometre.
-uhr	-uhr	Ķaz saati.
-rohr	-rohr	Ķaz borusı.
Gaġġe	Gasse	Dar yol, soķak, cadde.

⁵⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Garanti etmek, muhayyer kılmak." şeklindedir.

⁵⁶ 1333 yılı baskısında sözcüğün ilk ünlüsü olan "e" sesi ters basılmıştır.

Gassenjunge	Gassenjunge	Sokakda oynayan çocuk, çapkın.
Gast	Gast	Müsafir, da'vetli.
-hof	-hof	Müsafirhâne, otel.
gastfreundlich	gastfreundlich	Müsafirperver, mihmānevāz.
Gatte	Gatte	Zevc.
Gattin	Gattin	Zevce.
Gattung	Gattung	Cins, soy, nev'
Gaukler	Gaukler	Hokkabāz, muqallid, şoytarı.
Gaumen	Gaumen	Dimāğ.
Gauner	Gauner	Hilekār, tolandırıcı
Gaunerei	Gaunerei	Hilekārılık, tolandırıcılık
Ganze	Ganze	Toul, ğaz.
Gebäck	Gebäck	Fırında pişmiş, me'külāt, çörek.
gebären	gebären	Toğurmak, dünyaya getirmek.
Gebäude	Gebäude	Ebniye, binā, hāne.
Gebein	Gebein	Bakıyye, enkāz, beden, gövde, 'azā.
geben	geben	Vermek, i'tā itmek.
Gebet	Gebet	Duā.
-buch	-buch	Duā kitābı.
Gebiet	Gebiet	Arazi, toprak, zemīn, dā'ire-i iktidār u şalāhiyyet.
gebieten	gebieten	Hükm itmek, buyurmak, emr u kumanda itmek.

[118]

gebildet	gebildet	Terbiyeli, fazl u kemāl şahibi, iyi taşsil görmüş.
Gebirge	Gebirge	Tag, silsile-i cibāl.
gebirgig	gebirgig	Taglık, kayalık.
Gebiß	Gebiß	Dişler, kim.
geboren	geboren	Toğmuş, mütevellid.
Gebot	Gebot	Emr, tenbīh, ihtār, teklif.
Gebrauch	Gebrauch	İsti'māl, kullanma, ādet, örf, ta'amül.
gebrauchen	gebrauchen	İsti'māl itmek, kullanmak.
gebräuchlich	gebräuchlich	Qābil-i isti'māl, kullanışlı.
Gebrechen	Gebrechen	Ma'lūliyyet, saakatlık.
gebrechlich	gebrechlich	Rakīk, nazik kırılması kolay şey'narin, 'ilel, sükūt, Ma'lūl.
Gebühr	Gebühr	Vazife, mecbūriyyet, resm u vergi, ücret.
gebühren	gebühren	Rāci' olmak, mensüb olmak, münāsibet almak, Uymak.

Geburt	Geburt	Ṭoğma, toğurma, tevellüd.
gebürtig	gebürtig	Mütevellid.
Geburts-helfer	Geburts-helfer	Müvellid, ebelik eden ṭabīb.
-schein	-schein	Nüfus kağıdı.
-tag	-tag	Yevm-i vilādet.
Gebüsch	Gebüsch	Küçük orman, kōri
Geck	Geck	Deli, budala, aḥmak, abdal.
Gedächtnis	Gedächtnis	Ḥātır, zihn.
Gedanke	Gedanke	Taḥattür, yad, taşavvur, mülāḥaza, fikr.

[119]

Gedärm	Gedärm	Bağırşak, işkenbe.
Gedeck	Gedeck	Setr için, bi'l- cümle eşya, örtü.
gedeichen	gedeichen	Büyüme, neşv ü nümā bulma, yetişme, işi muvāfık virāset gitme, mes'ūd ve baḥtiyar olma. Bir şey'i unutmama, taḥattür itme.
gedenken	gedenken	Şiir, beyit.
Gedicht	Gedicht	Metin, muḥkem, raşin.
gediegen	gediegen	Galabalık, izdiḥām, ḥalk.
Gedränge ⁵⁷	Gedränge	Şabr.
Geduld	Geduld	Şabırlı, müsāmaḥalı
geduldig	geduldig	Elverişli, layık, kayıtlı.
geeignet	geeignet	Tehlike, muḥātara.
Gefahr	Gefahr	Tehlikeli, muḥātara.
gefährlich	gefährlich	Şerik, ortak, arkadaş.
Gefährte	Gefährte	Vaziyyet-i mā' ile, iniş, mā' il, mevki' münḥat.
Gefäll ⁵⁸	Gefäll	İrād, vāridāt, resm, vergi.
Gefälle	Gefälle	Ḥātır-şināslik, ḥoşnüdiyyet-i mücib, luṭf.
Gefallen	Gefallen	Ḥoşa gitme, beğenme.
gefallen	gefallen	Sesini çıkarmama, kabul itme, rızā gösterme, çekme.
lassen	lassen	Nazik, ḥoşnüd, ḥıdmete ḥazır.
gefällig	gefällig	Lütfen, ricā ederim.
gefälligst	gefälligst	Naziklik, ḥoşnüdiyyet.
Gefälligkeit	Gefälligkeit	Maḥbūs, esir.
Gefangene	Gefangene	Maḥkümiyyet, esāret, maḥbüsiyyet.
Gefangenschaft	Gefangenschaft	

⁵⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Şıkıntı.” şeklindedir.

⁵⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Gefängniß	Gefängnis	Ḥabishāne, maḥbes.
[120]		
Gefäß	Gefäß	Ḳap (mevād mayi‘a vaz‘ina maḥşūs.)
Gefecht	Gefecht	Muḥārebe, gavğa, uruşma.
Geflügel	Geflügel	Ṭavuk, kaz, kuş (vesāire gibi kanadlı hayvan.).
Gefolge	Gefolge	Ma‘iyyet, muḥāfız.
gefräßig	gefräßig	Obur (büyük bir iştah ile paralayub yiyen.)
Gefrierpunkt	Gefrierpunkt	Nokta-i incimād.
Gefrorenes	Gefrorenes	Ṭondırma.
Gefühl ⁵⁹	Gefühl	Ḥis, tuyğu
gefühllos	gefühllos	Ḥissiz, tuyğusuz, merḥametsiz.
gefühlvoll	gefühlvoll	Canı gönülde, candan reḳik, ḥassās.
gegen	gegen	‘Aleyhine, ḥilāfına, zıddına.
Gegen-besuch	Gegen-besuch	İāde-i ziyāret.
-gewicht	-gewicht	Denk, müvāzene.
-gift	-gift	Panzehir.
-satz	-satz	Ẓıddiyet, tedād, muḥālefet, mebāniyyet.
-stand	-stand	Şey’, madde, nesne.
-teil	-teil	Ḥilāf, ‘aks, zıdd, müteḳābil, mütenāzır.
-wart	-wart	Ḥāl-ı ḥāzır, ḥuzūr, müvācehe.
gegenseitig	gegenseitig	Ḳarşuluklı, bi’l muḳabele.
gegenüber	gegenüber	Ḳarşu ḳarşuya, yüz yüze, ḳarşusunda.
gegenwärtig	gegenwärtig	Ḥāzır, mevcūd, el-ḥāle hazeh.
Gegend	Gegend	Semt, civār, ḥavāli, ṭaraf
Gegner	Gegner	Ḥaşm, düşman, raḳīb, mu‘ārız.

[121]

Gehalt	Gehalt	Maaş, istiāb, vüs‘at, muḥteviyyāt.
Gehässig	Gehässig	Menfūr, mekruh.
Gehässigkeit ⁶⁰	Gehässigkeit	Menfūriyyet, mekruhiyyet.
Gehäuse	Gehäuse	Maḥfaza, göz, kuṭı.
geheim	geheim	Gizli, ḥafı, maḥrem

⁵⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “Gefühl” şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁶⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Geheimniß	Geheimnis	Sırr, gizli veya şaklı bir şey'.
geheimnißvoll	geheimnisvoll	İsrār-engīz, sır ve hikmeti bilinmez.
gehen	gehen	Gitmek, yürümek.
Gehilfe	Gehilfe	Yardımcı, çırağ, yamağ
Gehirn	Gehirn	Dimāğ, beyn.
-erschütterung	-erschütterung	Beyn şarşılması
Gehölz	Gehölz	Ormanlık, koruluk, park
Gehör	Gehör	İşitme, sāmia.
gehörchen	gehörchen	İtāat u inkıyād itmek.
gehören	gehören	Mensūbu müteallik olmak, birinin mal ve mülki olmak.
gehörig	gehörig	Mensūb, müteallik, rāci'
gehorsam	gehorsam	Muṭi' inkıyād edici, itāatli.
Geier	Geier	Ağbaba.
Geige	Geige	Keman.
Geiger	Geiger	Kemancı
Geißblatt	Geißblatt	Ḥanımeli çiçeği.
Geist	Geist	'aql, fikr, ruh, idrāk.
geistreich	geistreich	Pek faṭīn, zeki 'ākil, nükteli, 'ākılāne.
Geistesgegenwart	Geistesgegenwart	'aklı başında oluş.
Geistig	Geistig	'aklı, fikri.
geistlich	geistlich	Uḥrevī, papaz, rāhib.

[122]

Geistlichkeit	Geistlichkeit	Hey' et-i ruhāniyye.
Geiz	Geiz	Ḥisset, hırş, bağl, ṭama'.
Geizhals	Geizhals	Ḥissis, ṭama' kār, baḥīl.
Gelächter	Gelächter	Ḳahḳaha, gülünç, gülme.
gelähmt	gelähmt	Menzül, kötürüm.
Geländer	Geländer	Ḳorḳuluk, parmaklık.
gelangen	gelangen	Vuşul bulmak, vırvır itmek, gülmek, destres olmak, nā' il olmak.
geläufig	geläufig	Selis, serbest.
gelaunt	gelaunt	Neş'eli, şen u şetāretli,
Geläute	Geläute	Çāñ çalınması.
gelb	gelb	Şarı.
-lich	-lich	Şarıya meyyal, şarımtırak.
Gelbsucht	Gelbsucht	Şarılık ḥastalığı.
Geld	Geld	Para, şervet.
-brief	-brief	Ḳıymet muḳaddereli mektub.
-schränk	-schränk	Para kaşası.

-ftrafe	-strafe	Cezā-yı naqdī.
-fafsche	-tasche	Kese, para cüzdānı, çantası
-wechsler	-wechsler	Şarrāf.
gelegen	gelegen	Kā'ın mebnī, münāsib.
Gelegenheit	Gelegenheit	Fırşat, vesile, sebep, münāsib, vaqt u hāl.
gelegentlich	gelegentlich	Bi'l münāsibe, fırşat düşdükçe.
Gelehrte	Gelehrte	'ālim, fāzıl, aşhāb-ı fen.
Geleise	Geleise	Rāy, yol, temir yolu.
geleiten	geleiten	Refākat itmek, yoldaşlık itmek, sevķ u işāl itmek.

[123]

Gelenk	Gelenk	Mufaşşal, oynak.
gelenkig	gelenkig	Mufaşşallı olan, müteharrik, eğilür bükülür.
Geliebte	Geliebte	Sevgili, ma'şuķa.
gelingen	gelingen	Müyessir olmak, naşib olmak,
geloben	geloben	'ahd u peymān itmek, nezr itmek.
gelten	gelten	Cāri kılmak, değeri olmak.
Gelübde	Gelübde	Nezr, adak.
Gemahl	Gemahl	Zevc, efendi.
Gemälde	Gemälde	Tablo, yağlı boya resm.
gemäñ	gemäñ	Vechle, icābınca, göre, imtişālen, tevfiķen.
gemein	gemein	'umūmī, 'ādī birlikte.
Gemeinde	Gemeinde	Cemāāt, kavm, tã'ife, nāhiye, belediye.
Gemeinde-hauf	Gemeinde-haus	Nāhiye müdürlüğü, dā'ire-i belediye.
-fchule	-schule	Nāhiye mektebi, cemiiyyet mektebi.
-rat	-rat	Nāhiye, cemāat meclisi.
Gemeinheit	Gemeinheit	Bayağılık, alçaklık, terbiye ve namussuzluk.
Gemenge	Gemenge	Karışdırma, taḥlīt u terkib, ḥalīta.
Gemse	Gemse	Tağ keçisi.
Gemüse	Gemüse	Sebze.
-garten	-garten	Sebze bağçesi.
-gärtner ⁶¹	-gärtner	Sebze bağçuvanı.
-händler	-händler	Sebze taciri.
Gemüt	Gemüt	His, kalb, gönül, vicdān.

⁶¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "gärtner" şeklinde hatalı yazılmıştır.

[124]

gemütlich	gemütlich	Ṭatlı ṭatlı, keyifli, rahat, laṭîf.
genau	genau	‘aynı, tam, ṭıbkı.
Geneuigkeit	Geneuigkeit	Ḳaṭ‘iyyet, tamamîyet, müṣabebet-i kāmîle, muṭābıkāt.
genehmigen	genehmigen	Hüsn-i ḳabul itmek, hoş görmek, tecvîz itmek, müsāide itmek.
geneigt	geneigt	Mā‘il, eğilmiş, meyyāl, mütehhi, müsāid
General ⁶²	General	Paşa, general,
-stab	-stab	Erkân-ı ḥarbiyye-i ‘umūmiyye.
genesen	genesen	Şifāyāb olmak, ḥastalıktan ḳurtulmak, ifāḳat bulmak.
Genesung	Genesung	Şifāyāb olma, ifāḳat bulma.
Genf	Gens	Cenevre.
Genick	Genick	Eñse, boyun.
Genie	Genie	Zekāvet, firāset, isti‘dād.
genieren	genieren	Maḥcüb itmek, şıkmaḳ, maḥcüb olmak.
genießen	genießen	Mazḥar olmak, maḥzuz olmak, istifāde itmek, bir iyülük görmek, ṭatmaḳ, telzîz itmek.
Genosse	Genosse	Arḳadaş, refîḳ, şerîk.
Genossenschaft	Genossenschaft	Arḳadaşlık, şirket.
Genrebild	Genrebild	Bir nev‘ tablo.
Genua ⁶³	Genua	Ceneve.
genug	genug	Kāfî, vāfî, yetişiyor.
genügen	genügen	Kifāyet itmek, elvermek, yetişmek
Genugtuung	Genugtuung	Memnuniyet, hoşnūdiyyet.
Genuß	Genuß	Telzîz, lezzet, şafā, zevḳ.

[125]

[125]

geographisch	geographsich	Coğrafyacı.
Gepäck	Gepäck	Yük, eşya, ḥumüle.
-expedition	-expedition	Eşya nakliyatı.
-schein	-schein	Eşya puşulası.
-träger	-träger	Ḥammal.
-aufgabe	-ausgabe	Eşya verilen maḥal.

⁶² Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “Grenal” şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁶³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “Genna” şeklinde hatalı yazılmıştır.

-wagen	-wagen	Eşya, yük ‘arabası.
-raum	-raum	Eşya mahallî.
Gepräge	Gepräge	‘alâmet, tamğa, başma, resm, çehre, sîmâ.
gerade	gerade	Düz, doğru, mustakîm.
Gerät	Gerät	Eşya, malzeme, âlât u edāvât.
geraten	geraten	Düçâr olmak, giriftâr olmak, üzerine uğramak.
geräumig	geräumig	Vâsi‘, geniş, bol.
Geräusch	Geräusch	Gürültü, şamata.
geräuschvoll	geräuschvoll	Pek gürültülü, ziyâde şamatalı.
gerben	gerben	Debbâğlamak.
Gerber	Gerber	Debbâğ
Gerberei	Gerberei	Debbâğhâne.
gerecht	gerecht	Muḥıq, ‘âdil, munşif.
Gerechtigkeit	Gerechtigkeit	‘adâlet, doğruluk, ḥaqqâniyyet.
Gericht	Gericht	Maḥkeme.
Gerichtshof	Gerichtshof	Maḥkeme, dîvân.
-schreiber	-schreiber	Żabiṭ kâtibi.
-vollzieher	-vollzieher	İcrâ me’ mûrı.
Gerichtsbarkeit	Gerichtsbarkeit	Şıfat-ı ḥâkimiyet, dâ’ire-i şalâhiyyet, ḥaqq-ı kazâ.
gering	gering	Kıymetsiz, kalîl, cüz’î, ehemmiyetsiz.

[126]

geringer	geringer	Dahâ cüz’î, dahâ ehemmiyetsiz, dahâ aşağı.
geringschätzen	geringschätzen	Nazar-ı ḥaḳâretle bakmak, ehemmiyet vermemek, taḥkîr-âmîz muâmele etmek.
gerinne	gerinne	Süzülmek, tûrulmak, koyulaşmak.
Gerippe	Gerippe	İskelet, bir kiminin kaburgası.
gern	gern	Ma‘âl memnûniyye arzu ile, istek ile.
-haben	-haben	Ḥaz etmek, hoşlanmak, zevkine gitmek,
-essen	-essen	İstek u arzu ile yemek.
Gerste	Gerste	Arpa.
Gerstenforn	Gerstenkorn	Arpa tanesi.
Geruch	Geruch	Koşu, râyiha.
Gerücht	Gerücht	Laḳırdı, gürültü, şayi‘ât.
geruhen	geruhen	Tenezzül etmek, luṭfen icrâ etmek.
Gerüst	Gerüst	İskele, şal, güverte.

gesamt	gesamt	Kāfe, cümle, yekün
Gesandte	Gesandte	Meb'ūs, murahhas, elçi, sefir.
Gesandtschaft	Gesandtschaft	Sefārethāne
Gesang	Gesang	Şarkı, teganni.
-verein	-verein	Şarkī cem'ıyyeti.
Geschäft	Geschäft	İş, ticāret, vazīfe.
geschäftig	geschäftig	Çalışkan, meşğil.
Geschäftsfreund	Geschäftsfreund	Muhib ticāret, ticāret arkadaş.ı.
-führer	-führer	Bir ticārethānede müdür veya vekil-i umūr.
-haus	-haus	Ticārethāne.
-reisende	-reisende	Ticāret, siyāhi.

[127]

-teilhaber	-teilhaber	Şerik, ticāret, hissedār.
geschehen	geschehen	Vākī' olmak, olmak.
Geschenk	Geschenk	Hediye, 'aṭıye, ihsān.
Geschichte	Geschichte	Tārīh, vak'a.
geschichtlich	geschichtlich	Tārīhe müstenid.
Geschichtschreiber	Geschichtschreiber	Tārīh-nevīs, müverrih.
Geschicklichkeit	Geschicklichkeit	Mahāret, dirāyet, hazākāt, iktidār, isti'dād.
geschickt	geschickt	Māhir, ehl-i hez, hāzık, muḳtedir, müste'id.
Geschirr	Geschirr	Çap, çanak.
Geschlecht	Geschlecht	Cins, nev', soy.
Geschmack	Geschmack	Ṭad, lezzet, hüsni-ı ṭabī'at, zevk-ı selīm.
Geschöpf	Geschöpf	Maḳlūḳ, beşer, zavallı, bîçāre.
Geschrei	Geschrei	Bağırma, çağırma, haykırma.
Geschütz	Geschütz	Ṭop.
Geschwader	Geschwader	Süvārī, filo, bölüğü.
Geschwätz	Geschwätz	Gevezelik, boşboğazlık.
geschwätzig	geschwätzig	Geveze, çok söyleyen, boşboğaz.
geschwind	geschwind	Serī', çabuk.
Geschwindigkeit	Geschwindigkeit	Sür'at, çabukluk.
Geschwister	Geschwister	Birāder u hemşireler, kardeşler.
Geschworene	Geschworene	Hey'et-i 'udül-i a'zāsından behri, yeminli.
Geschwulst	Geschwulst	Şiş, kabarcık, 'ufünetli şiş.
Geschwür	Geschwür	Çıban, yara.
Gesell	Gesell	Refik, kalfa.

[128]

gefellig	gesellig	Qābil, ülfet u ünsiyet, cemiyetle yaşamaq isti' dādı.
Gesellschaft	Gesellschaft	Cemiyet, şirket.
Gesetz	Gesetz	Destür, qanün, nizām
=buch	-buch	Nizāmnāme, qanünnāme.
=geber	-geber	Qanün u nizām vaz' eden.
gesetz=gebend	gesetz=gebend	Qañünî
=lich	-lich	Qanūnen.
=mäßig	-mäßig	Qanūna tevfiķen.
=widrig	-widrig	Hilāf-ı qanün u nizām olan.
Gesicht	Gesicht	Yüz, sima, vech.
Gesicht=farbe	Gesichts-farbe	Vechüñ rengi, simānuñ rengi.
Gesims	Gesims	Şaçaq, zerre, qabartma, pervāz.
Gesinde	Gesinde	Hidmetkārān.
Gesindel	Gesindel	Alçaq, rezil, gürihi.
Gesinnung ⁶⁴	Gesinnung	Düşünme, tefekkür, hūy, meşreb.
Gespann	Gespann	Çift bārgir, qoşu bārgir.
Gespens	Gespens	Hayāl, cin, iğnesi zehirli dört kanadlı sinek.
Gespräch	Gespräch	Konuşma, mükāleme, mubāhaşe.
gesprächig	gesprächig	Lakırdıcı, muşāhabeti seven.
Gestalt	Gestalt	Şüret, tarz, biçim, endam, hāl
Geständnis	Geständnis	'itirāf u ikrār, 'arz, beyān, ifāde, irādet.
Gestank	Gestank	Rāyiha-i kerihе, pis qoqu.
gestatten	gestatten	Müsāide u is'āf itmek, cā'iz görmek.

[129]

gestehen	gestehen	'itirāf –ı kuşur itmek, inkār itmek, ikrār itmek.
Gestell	Gestell	Sehpa, destek, çerçeve, kā'ide, şap
gestern	gestern	Dün.
Gestirn	Gestirn	Ecrām-ı semāviyye, necm-i kebīr.
gestirnt	gestirnt	Yıldız şeklinde donadılmış.
gestreift ⁶⁵	gestreift	Çizikli, yollu, çabuqlı.
Gestüt	Gestüt	Hara, tavla.
Gesuch	Gesuch	Taleb, ricā, niyāz, istid'ā, 'arz-ı hāl.
gesund	gesund	Sağ, sālīm.

⁶⁴ Kelime iki baskıda da “Gefinnung” şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁶⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “gestreift” şeklinde hatalı yazılmıştır.

Gesundheit	Gesundheit	Şıhhat u 'āfiyet, sağlamlık.
Getränk	Getränk	Meşrübāt, içki.
Getreide	Getreide	Zahire, hubübāt.
Gewähr	Gewähr	Kefālet, te'mināt, taahhüd, şehādet.
gewähren	gewähren	Esāf itmek, muvāfaqāt itmek, sebeb u mü'eşşiri olmak.
Gewalt	Gewalt	Qudret, kuvvet, iktidār, hüküm.
gewaltig	gewaltig	'āzīm, cisim, kuvvet, şiddetli, kesretli, kavī, nāfiz.
gewaltsam	gewaltsam	Quvvetli, kavī, şedīd, zorlu.
Gewand	Gewand	Libās, eşvāb.
gewandt	gewandt	'atık, çevik, māhir, ustalıklı.
Gewebe	Gewebe	Toğuma, örme, örgü,
Gewehr	Gewehr	Silāh, tüfenk.
gewerbtreibend	gewerbtreibend	Şan'atle iştiğāl ederek, şanayi' müteallik.

[130]

Gewerbe	Gewerbe	Şan'at, ticāret.
-steuer	-steuer	Temettü' vergüsü, eşnāf tezkiresi, patent rüsümü.
Gewicht	Gewicht	Ağırlık, sıklık, vezn.
Gewinn	Gewinn	Qazanç temettü' kār, maşşul.
gewinnen	gewinnen	Qazanmak, kār itmek, iktisāb u istiḥşāl itmek, nā'il u destres olmak.
gewiß	gewiß	Elbette, ḥaḳīqaten, şüphe yok.
Gewissen	Gewissen	Vicdān, inşāf, i'tikād, 'aḳide.
gewissenhaft	gewissenhaft	Vicdān şahibi, munşif, diğğat u ehemmiyet yapılmış.
Gewissensbiß	Gewissensbiß	Vicdan 'āzābı, nedāmet.
Gewißheit	Gewißheit	Gerçeklik, ḥaḳīqat, mevşūkiyet, şıhhat, yaḳīn.
Gewitter	Gewitter	Fırına.
gewöhnen	gewöhnen	Alışdırmak, ülfet u ünsiyet etdirmek
Gewohnheit	Gewohnheit	'ādet 'itiyād, alışma, ülfet.
gewöhnlich	gewöhnlich	Alellāde, her vaḳit ki.
Gewölbe	Gewölbe	Qaba, kemer.
Gewürz	Gewürz	Bahārāt, 'ıtrıyyāt.
-händler	-händler	Baharcı.
-nelken	-nelken	Qorı, qaranfil, qaranfil tuğmu.
geziert	geziert	Süslü, mezīn, nadir, maḳbul.
gezogen	gezogen	Çeküp çıkarılmış.

Gicht	Gicht	Yel, takrīs, damla.
[131]		
gichtisch	gichtisch	Yelli, takrīsli, damlalı.
Giebel	Giebel	Cephe, çatı tepesi.
gierig	gierig	Meraklı, hırıs, teşne.
Gießbach	Gießbach	Seylāb, keşret, şiddet, mebzūliyet.
gießen	gießen	Dökmek, boşaltmak.
Gießerei	Gießerei	Dökmeḥāne.
Gießkanne	Gießkanne	Süzgeçli şu tenekesi, bağçıvan koğası
Gift	Gift	Zehr, sem.
giftig	giftig	Zehirli.
GINSTER	GINSTER	Kaṭır tırnağı.
Gipfel	Gipfel	Tepe, zirve, re's, şāhiqa.
Gips	Gips	Alçı.
Giraffe	Giraffe	Zürafe denilen hayvan.
Gitter	Gitter	Demir parmaklık kafes.
Glacehandschuhe	Glacehandschuhe	Ġlase eldivan.
Glanz	Glanz	Parıltı, ziyā, şa'sa, nūr.
-leder	-leder	Ruġan parlak meşin.
glänzen	glänzen	Żiyādār olmak, parlamak.
Glas	Glas	Şişe, cam, bardak, kadeh.
-hütte	-hütte	Cam fabrikası.
-schreibe	-schreibe	Cam levhası.
-schrank	-schrank	Camekān, camlı tolab.
-tür	-tür	Camlı kapu.
Gläser	Gläser	Camcı.
glasieren	glasieren	Ayna camı şırlamak, cam şırlamak.
Glasur	Glasur	Şayr, mine.
glatt	glatt	Düz, perdaḥtlı, mücellā.
[132]		
Glatteif	Glatteis	Ṭonmuş kırağı.
glätten	glätten	Tesviye itmek, düzeltmek, düzlemek.
Glatze	Glatze	Şaç çıkmayan biri, saçı dökülmüş kafa.
Glaube	Glaube	'itikād, dīn, inama.
glauben	glauben	İnanmak, 'itikād itmek.
gläubig	gläubig	Ehl-i imān, mutekīd, dindār.
Gläubiger	Gläubiger	Dāyin, muḫriż.

glaublich	glaublich	‘itikād olunur, inanılır.
glaub-haft	glaub-haft	Şayān ‘itikād.
gleich	gleich	Mūsāvī, müşābih, ‘ayn şüretle, ‘ayn-ı vechle.
-bedeutend	-bedeutend	Hem ma‘nā, mütehid elmāl.
-falls	-falls	Gezālik.
-gültig	-gültig	Farksız, mūsāvī, ehemmiyetsiz, merhametsiz, kayıdsız, bī-ḥiss.
-kommen	-kommen	Mūsāvī gelmek, muādil olmak.
-machen	-machen	Mūsāvī yapmak, müşābih kılmak, tesviye itmek.
-viel	-viel	Ol kadar, ‘aynı miqdar.
-zeitig	-zeitig	‘aynı zamānda, hem ‘āsr.
gleichem	gleichem	Mūsāvī vü muādil olmak, beñzemek, müşābih olmak.
Gleichgewicht	Gleichgewicht	Müvāzenet, denk.
Gleichgültigkeit	Gleichgültigkeit	Farksızlık, musāmaḥakārılık, kayıdsızlık.
Gleichheit	Gleichheit	Müşābehet, mūsāvāt, muṭābikāt.
Gleichniß	Gleichnis	Teşbih-i temşil, ḥaḳīkatı mütezammin remz u kināye, şüret.

[133]

Gleichung	Gleichung	Muādele.
Gleis	Gleis	Yol, ṭarīḳ, rāḥ.
Gleitbahn	Gleitbahn	Qızak yolu, qayma yolu.
gleiten	gleiten	Qızak qaymak, qaydırmak.
Gletscher	Gletscher	Buzluḳ.
Glied	Glied	‘uzv, alet, kısım, taraf.
Glimmer	Glimmer	Ḥafif ziyā,
Glocke	Glocke	Çāñ.
Glocken-schlag	Glocken-schlag	Çāñ çalması.
-spiel	-spiel	Çāñ ile edilen ahenk.
-turm	-turm	Çāñ kılası.
Glöckner	Glöckner	Çāñ çalan, çāñkıcı.
Glück	Glück	Saādet, baḥtiyārılık.
-wunsch	-wunsch	Tebrik, tes‘id.
glücken	glücken	Baḥtiyār olmak, mes‘ūd olmak, müyessir, naşib olmak.
glücklich	glücklich	Baḥtiyār, mes‘ūd.
glücklich	glücklich	Saādetlü, baḥtiyār, meveddetlü, muazzez, merḥūm, maḡfūr.
Glücksspiel	Glücksspiel	Qumar oyunu.
Glüh-lampe	Glüh-lampe	Nār-ı ebyaz ḥālinde yanan lamba.

-wein	-wein	Şıcağ şarab.
-würmcken	-würmcken	Ateş böceği.
-strumph	-strumph	Lüküs lambaları fitili.
glühen	glühen	Yanarak kırmızı derece-yi harârete gelmek, parlamaya yanmak.
Glut	Glut	Şıcaklık, şiddet, harâret, ğiyret, hamîyyet, şevk.

[134]

Gnade	Gnade	Luğ u 'ināyet, merhamet, teveccüh, kerem.
gnadig	gnadig	Merhametli, şefkatli, nazik, mültefit.
Gold	Gold	Altun, zeheb.
-arbeiter ⁶⁶	-arbeiter	Kuyumcu.
-brube	-brube	Altun ma'deni.
-klumpen	-klumpen	Altun külçesi.
-papier	-papier	Altun varağ.
-stück	-stück	Altun parçası, sikke.
Gold-wage	Gold-wage	Altun terazisi.
golden	golden	Altundan, altun gibi, 'alā, muhteşem.
goldig	goldig	Altunlu.
Golf	Golf	Körfez, liman, haliç.
Gondel	Gondel	Venedik şandalı, şandal, balon sepeti.
gönnen	gönnen	Kıskanma, cāndan razı olmak, muvāfakat etmek.
Gönner	Gönner	Hāmī, mün'im, birini tutar kimse.
Goffe	Gosse	Bulaşık çukuru, tar şu mecrāsı.
gotisch	gotisch	Gotik.
Gott	Gott	Allah, cenāb-ı hağ, hudā.
-fei	-sei	Cenāb-ı hağğa şükür.
-bewahre	-bewahre	Allah şaklasun.
-gebe	-gebe	İnşallah.
Gottesdienst	Gottesdienst	Āyīn, ilāhi, ibādet Allah.
Götze	Götze	Sersem kimse, şanem, put.
Götzendiner	Götzendiner	Putperest erkek.

[135]

Gouvernante	Gouvernante	Çocuk mürebbiyesi.
-------------	-------------	--------------------

⁶⁶ 1917 yılı baskısında ikinci "e" ünlüsü ters basılmıştır.

Grab	Grab	Mezar, kabır, medfen.
-mal	-mal	Türbe, medfen.
-gewölbe	-gewölbe	Mezār kubbesi.
-schrift	-schrift	Mezar taşına yazılan yazı.
-hügel	-hügel	Kabır tepesi.
-stein	-stein	Mezar taşı.
Graben	Graben	Henek, çukur.
graben	graben	Hafr itmek, kazmak, hek itmek, uymak
Grad	Grad	Derece, rütbe, pāye.
Graf	Graf	Konut.
Gräfin	Gräfin	kontus.
Gräffchaft	Gräffschaft	kontluk.
Gram	Gram	Ye's, keder, hüzn, elem.
Gramm	Gramm	Gram.
Grammatik	Grammatik	Kavāid, şarf.
Granate	Granate	Dāne, nar dānesi renginde kıymetli taş, Süleyma taşı.
Granit	Granit	Granit taşı.
Graphit⁶⁷	Graphit	Grāfil.
Graf⁶⁸	Gras	Ot, çemen, yeşillik.
grafen	grasen	Otlak, otlatmak, ot, çayır, ekin biçmek.
gräßlich	gräßlich	Maḥūf, korkunç, müdhiş.
Gräte	Gräte	Şirt, şāğır, balık kılıcı.
gratis	gratis	Mecānen, bad-ı hevā.
Gratulation	Gratulation	Tebrik, tes'īd.
gratulieren	gratulieren	Tebrik u tes'īd itmek.

[136]

grau	grau	Buz, kır, alaca, gül rengi.
Graupe	Graupe	Bulgur arpa şe'riye, nemçe arpası.
Graupeln	Graupeln	Dāneleri gayet ince, sert, tolu, bulgur, cam tozu.
grausam	grausam	Zālim, merḥametsiz, gaddār.
Grausamkeit	Grausamkeit	Zalimlik, gaddarlık.
Grazie	Grazie	Laṭif, nazik, edāl, nazlı.
greifen	greifen	Yaḳalamak, tutmak.
Greif	Greis	İhtiyār kimse, müsin adam, pīr olmuş.
Greifenalter	Greisenalter	Sen-i şeyḫūhet.

⁶⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

grell	grell	(şedâ hakkında) ince, nâfiz, keskin.
Grenze	Grenze	Ĥudūd, serĥad.
Grenzen	Grenzen	Ĥaşr u taĥdīd itmek, nihāyet vermek, ĥudūd çekmek, hemĥudūd olmak
Grenzstein	Grenzstein	Ĥudūd taşı.
=zollamt	-zollamt	Ĥudūd gümruęi.
greulich	greulich	Deĥşet-engiz.
Griechen	Griechen	Yunanlı.
griechisch	griechisch	Yunanca, Rumca.
Griechenland	Griechenland	Yunanistan
Gries	Gries	İrmik, çakılı ve iri dāneli kum.
griesgrämig	griesgrämig	Ĥara sevdalı merak getirmiş, hezīn ve mükedder turan.
Griff	Griff	Ĥutma, yakalama, şap, pençe.
Griffel	Griffel	Ĥaş kalem, ĥakkāk kalemī.
[137]		
Grille	Grille	Ağustos böceği.
Grobheit	Grobheit	Ĥabalık, sertlik, nezāketsizlik.
grollen	grollen	Gürlemek, buğz itmek, kin tıtmak
Groß	Groß	On iki düzinelik.
groß	groß	Büyük, cisim, 'azm.
-artig	-artig	'ālī, muazzam, mükemmel, muĥteşem.
-mütig	-mütig	Cömerd, seĥī, 'ālī cenāb.
Großbritannien	Großbritannien	BÜYÜK Britanya.
Größe	Größe	Büyüklük, 'azimet, cesāmet, vüs 'at, isti 'āb.
Groß-eltern	Groß-eltern	Büyük peder ve büyük vālide.
-händler	-händler	Ĥopdan şatan tüccār.
-herzog	-herzog	Büyük düka.
-mutter	-mutter	Büyük vālide
-vater	-vater	Büyük peder.
größtenteils	größtenteils	Ĥısm-ı a'zamī, 'āla'l -ekşer, ekşeriyā.
Grotte	Grotte	Mağara, in.
Grübchen	Grübchen	Çukurcuğ, hendekçik.
Grube	Grube	Ĥenek, çukur, ma' den ocağı.
Gruft	Gruft	Laĥd, ĥafire.
grün	grün	Yeşil.
grünlich	grünlich	Yeşile karīb, yeşile meyyāl.
Grund	Grund	Temel, esās, ayak.

-besitzer -buch	-besitzer -buch	Şāhib arāzi. Emlāk defteri, kıadastro, taħrīr-i emlāk.
[138]		
-lage -stein=legen	-lage -stein=legen	Temel, esās, kā'ide, aşl, cevher, üs. Temel taşı kıoymak, vaz'-i esās resmini yapmak.
-zahl -steuer -stück gründen	-zahl -steuer -stück gründen	A'dād-ı aşliyye. Emlāk vergisi. Mülk, arāzi. Te'sīs itmek, inşā itmek, vücūda getirmek.
Gründer gründlich	Gründer gründlich	Bānī, müesses. Şağlam, kavī, muhkem, esāslı, mükemmel.
Gründung Gruppe Gruß grüßen	Gründung Gruppe Gruß grüßen	Te'sīs, esās kıoyma. Yığın, cemiyet, hey'et, manga. Selam, ihtirām, ta'zīm. Selām vermek, resm-i ta'zīm ifā itmek.
Guitarre gültig	Guitarre gültig	Gitare. Geçer, diger, mu'teber, şayān kıabul, mer'ī, cārī.
Gültigkeit	Gültigkeit	Maқbūlluk, mu'teberlik, mer'iyet, rāyic, tedāvül.
Gummi -mantel -schuh gummieren	Gummi -mantel -schuh gummieren	Lastik. Kollı muşamma'yağmurluk. Lastik kıundıra. Lastik kıaplamak.
Gunft günstig	Gunst günstig	Teveccüh, iltifāt, hüsn-i nazār. Mūsā'id, muvāfık, münāsib, müfid, nāfi'.
Gurgel gurgeln Gurke	Gurgel gurgeln Gurke	Boğaz, ğırtlak. Ĝargara itmek. Hıyar, şalaçalık.
[139]		
-zeit -Gürtel Gußeisen gut	-zeit -Gürtel Gußeisen gut	Hıyar zamanı. Kuşak, kemer, palaska, sūr. Dökme demir. İyi fā'ideli, nafi'.

-heißen	-heißen	Kabul u taşvīb itmek. Müsā'ide itmek, irādesini aşdār itmek.
=machen	-machen	Ta'mir itmek.
=sagen	-sagen	Tekeffül ve te'min itmek.
Gut	Gut	Mal, mülk.
=haben	-haben	Mal, sermaye, alacak, ma'lübāt.
Güte	Güte	Eyülük, luṭf, aḥlāk-ı ḥamīde.
Güter-bahnhof	Güter-bahnhof	Eşya treni istasyonu.
=wagen	-wagen	Eşya vaḡonu.
=zug	-zug	Eşya treni kaṭarı
gütig	gütig	Merḥametli, lüṭfkār
Gutsbesitzger	Gutsbesitzger	Çiftlik şaḥibi.
Guttapercha	Guttapercha	Aḡaç lastiḡi.
gutwillig	gutwillig	Mürüvveten, luṭfen, kendi irāde vü arzusuyla.
Gymnasiaft	Gymnasiast	Mekteb-i 'idādī talebesi.
Gymnasium	Gymnasium	Mekteb-i sultānī.
Gymnastik	Gymnastik	Jimnastik.

[140]

§

H

haar	haar	Şaç, kıll.
=bürste	-bürste	Şaç furçası.
=färbemittel	-färbemittel	Şaç boyası.
=nadel	-nadel	Şaç ignesi.
=scheider	-scheider	Perukār.
=schneidesalon	-schneidesalon	Perukār şalonı.
=stränbend	-stränbend	Şaç ve tüy üperdici.
=tracht	-tracht	Başa giyilen serpuş.
habgierig	habgierig	Ṭama' eden, şervet ve samane ḥariş olan.
Habicht	Habicht	Atmaca kuşu.
Sacke	Hacke	Ḳazma, ṭarla çapası, balṭa.
Sacken	Hacken	Ökçe, topuḡ.
hacken	hacken	Çapalamak, ḡazmak, kıymak, ḡagalamak.
Sackfleisch	Hackfleisch	Ḳıyılmış et, kıyma.
Säckfel	Häcksel	Kesilmiş ve düvelmiş ot, şaman.
Shafen	Hafen	Ṭopraḡ ḡab, liman, körfez.
=stadt	-stadt	Limanda şehir.
Shafendamm	Hafendamm	Rıḡtım, sed, bend.
Hafer	Hafer	Yulaf.

Saft⁶⁹ Haft Sap, kulb, kabza, halka, çengel, kinet, kopça.

[141]

Saft Haft Tevkif-i te'minat akçesi.
-pflicht -pflicht Mes'ul olma, mes'uliyet.
haftpflichtig haftpflichtig Mes'ul, mekful.
Sagedorn Hagedorn Aşk dikenini, gürgen ağacı dikenini.
Sagel Hagel Tolu ufağ daneli sert tolu.
hageln hageln Tolu yağmak.
Sagelstolz Hagelstolz Bekarlık, âlemi erken.
Sahn Hahn Hürüs.
Saifisch Haifisch Köpek balığı
häkeln häkeln Tentene yapmak, gergef işlemek, kaşnak örmek kopçalamak.
Safen Haken Çengel, kanca, kopça (erkek ve dişi)
halb halb Nişf, yarım, buçuk.
Halb-insel Halb-insel Şüph-i cezire, yarımada.
-messer -messer Nişf-ı kıtır.
halbwegs halbwegs Yarı yolda, yolun yarısında.
Hälfte Hälfte Nişf, yarım, yarı.
Salle Halle Üstü kapalı çarşı pazar mahalli.
hallen hallen 'aks itmek, ütme, tanin endaz olmak.
Sals Hals Boyun, gerdan.
-band -band Gerdanlık, taşma, halka.
-binde -binde Boyun bağı, kravat.
-entzündung -entzündung Boyun, boğaz iltihabı
-tuch -tuch Boyun atkısı, şargısı.
-weh-haben -weh-haben Boğaz ağrısı olmak.

[142]

-weite -weite Yağa genişliği.
halt halt Tavkıf, turma, nokta-i istinad-ı tavr.
haltbar haltbar Mukavemetli, tayanaklı, sabit (renk).
halten halten Tutmak, şaklamak, lafz itmek, bir hareket ve muamelede bulunmak.
Haltestelle Haltestelle Mahal-ı tevkif.

⁶⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Salbung	Haltung	Turnuş, vaz'ıyyet, tutuş, hatt hareket, muamele.
Salunke	Halunke	Çapkın, rezil, alçak, meshare.
Sammel	Hammel	Qoyun.
=fleisch	-fleisch	Qoyun eti.
=braten	-braten	Qoyun kızartması.
=keule	-keule	Qoyun budu.
Sammer	Hammer	Çekiç, tokmak.
Sand	Hand	El, dest.
=arbeit	-arbeit	El işi.
=buck	-buck	El defteri, mecmu'a.
=fläche	-fläche	El ayası, avuç içi.
=geld	-geld	İlk alışveriş, seffah.
=gelenk	-gelenk	Bilek.
=gemenge	-gemenge	Gögüs göğse muharebe, müşademe, muzarabe.
=gepäck	-gepäck	Elde işine bilür eşya.
=koffer	-koffer	El çantası.
=schrift	-schrift	El yazısı
=schuh	-schuh	Eldiven.
=schuhmacher	-schuhmacher	Eldiven 'imâl eden.
=tasche	-tasche	Manşun el kürkü.
=tuch	-tuch	Havlu.

[143]

=voll	-voll	Avuç tolusu, tutam.
=werf	-werk	Şan'at.
=werfer	-werker	Ehl-i şan'at, işçi, 'amele.
=werksbursch	-werksbursch	Usta, şakirdi, çerâğ.
Handel	Handel	İş, ticâret, alım satım.
handeln	handeln	Muâmelede bulunmak, yararlık itmek, müzâkere itmek.
Handelsgenossenschaft⁷⁰	Handelsgenossenschaft	Ticâret şirketi.
=gesallschaft ⁷¹	-gesallschaft	Ticaret şirketi.
=schiff	-schiff	Ticâret gemisi.
=stadt	-stadt	Ticâret 'azîmesi olan şehir.
=vertrag	-vertrag	Ticaret mu'âhedesi.
Hangeltreibende	Hangeltreibende	Ticaretle iştiğâl eden, tâcir.
handgemein	handgemein	Alt alta, boğaz boğaza.

⁷⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁷¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

handhaben ⁷²	handhaben	Kullanmak, isti'māl u idāre itmek, taṭbīk u icrā itmek, istiḥkāk, ḥāk itmek.
Handhaber ⁷³	Handhaber	Müdür, nāzir, idāre-i memleket uşulını bilen, me'mūr
Händler	Händler	Tüccār, şatıcı.
handlich	handlich	Elverişli, kullanılışlı, suhūletli, muvāfiq, münāsib, uygun.
Handlung	Handlung	İş, muamele, ticāret.
Handlungsgehilfe	Handlungsgehilfe	Ticārethāne müstaḥdemi.
Hand	Hand	Keten, kenevir.
Hänge-brücke	Hänge-brücke	Aşma köprü.
-lampe	-lampe	Aşma lamba.

[144]

-matte	-matte	Şalıncaq, aşma yataq.
hangen	hangen	Aşılmak, şallanmak, şarkmak.
hängen	hängen	Aşılmak, tābi' olmak, merbūt bulunmak.
Hanswurst	Hanswurst	Palyaço, şoytarı, qaragöz, paskal
Harfe	Harfe	Harpe denilen bir çalgı, rebāb.
Harke	Harke	Bağcuvanlıkda ve çiçilikde müstamel tarak, tırmık.
harmlos	harmlos	Ġamsız, gā'ilesiz, kedersiz.
Harmonicka	Harmonicka	Armonik, körüklü çalgı.
Harn	Harn	İdrār, sidik.
-blase	-blase	Meşāne.
-röhre	-röhre	Meşāne yolu, meşāne borusu.
harnen	harnen	İşemek, tebevül itmek.
hart	hart	Ġatı, sert.
hartherzig	hartherzig	Ġatı yürekli.
-hörig	-hörig	Ağır işiden.
-leibig	-leibig	İnkibāz olmuş.
-näckig	-näckig	'inādcı, 'anūd.
-näckigkeit	-näckigkeit	'inādcılık.
Härte	Härte	Sertlik, ḥaşūn, şalabet.
härten	härten	Sertleşdirmek, şu vermek (çelige).
Harz	Harz	Çam sakızı, reçine.
harzig	harzig	Yapışkan, sakızlı, reçineli.
Hasardspiel	Hasardspiel	Ġumar oyunu.

⁷² Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "handhoben" şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁷³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Saße	Hase	Davşan.
=nbraten	-nbraten	Davşan kızartması.
=nklein	-nklein	Davşan yaǵnisi.
[145]		
=fcharte	-scharte	Davşan dudak.
Haselnuß	Haselnuß	Fındık.
Haß	Haß	İntikām, kin, ‘adāvet.
häßlich	häßlich	Çirkin, kerihü‘l-manzar.
Häßlichkeit	Häßlichkeit	Çirkinlik.
Haft	Hast	‘acele, telaş.
Haube	Haube	Takiye, başlık.
Haubitze	Haubitze	Obüs topı.
Hauch	Hauch	Şuluk, nefes, hoşlama, üfleme.
hauchen	hauchen	Şuluk almak, hoşlamak, teneffüs etmek.
Hauen	Hauen	Urmak, zarb etmek.
Haufe, =u	Haufe, -u	Yığın, küme.
häufig	häufig	‘ale‘l-ekşer, müteaddid, ekşeriya.
Haupt	Haupt	Baş, re’s.
Haupt-mann	Haupt-mann	Yüzbaşı.
=quartier	-quartier	Qarargāh-ı ‘umūmī.
=fächlich	-sächlich	‘umūmī, başluca, esāsı, aşlı.
=fchlüssel	-schlüssel	‘umūmī anahtar.
=ftadt	-stadt	Pā-yı taht.
Haus	Haus	Ev, hane, mesken.
=besitzer	-besitzer	Ev şahibi
=flur	-flur	Avlu.
=halt	-halt	İdāre-i beytiyye.
=hälterin	-hälterin	İdāre-i beyte müdüresi, qalfa, ketḥüdā kadın.
=fnecht	-knecht	Ev uşığı.
=lehrer	-lehrer	Hānelerde ders veren muallim.
=mädchen	-mädchen	Hidmetçi kız, ev hidmetçisi.
=meister	-meister	Ev kapucusı, hāne müdürü.
=haltung	-haltung	İdāre-i beytiyye.
=fuchung	-suchung	Ev, hāne ārāmisi.
[146]		
=tier	-tier	Evde beslenen tavuk, ḥoros, kuş vesāire.
=wirt	-wirt	Ev şahibi.

hausieren	hausieren	Ayak satıcılığı yapmak, çerçilik itmek.
Hausierer	Hausierer	Gezici, tüccar, ayak satıcısı, çerçi.
häuslich	häuslich	'aileye 'ā'id, mensüb beyti.
Haut	Haut	Deri, cild.
Hebamme	Hebamme	Ebe, kâbile.
Hebel	Hebel	Manivele, kol, vâsıta-i hareket.
heben	heben	Kaldırmak, tutmak, yükseltmek, terfi ' itmek.
Heber	Heber	Manivele, kol, sifone-i tulumba.
hebräisch	hebräisch	'ibranice, Yahudice.
Hecht	Hecht	Turna balığı.
Hecke	Hecke	Çit, divar, kuşların yumurtlama ve çiftlenme mevsimi.
Heer	Heer	Ordu, sürü, galabalık.
Hefe	Hefe	Maya, hamır.
Heft	Heft	Risâle, defter, şap, kulp.
-pflaster	-pflaster	Yağa
heften	heften	Rabṭ itmek, bağlamak, teşbīt itmek.
heftig	heftig	Şedīd, zorlu, kuvvetli, keskin.
Heftigkeit	Heftigkeit	Hiddet, şiddet, keskinlik.
Heide ⁷⁴	Heide	Dinsiz, putperest.
Heide	Heide	Çalılık, fundalık mahalı.
-besen ⁷⁵	-besen	Çalı süpürgesi.
-kraut	-kraut	Süpürge otlı, çalı, funda.
Heidelbeere	Heidelbeere	Yaban mersini.

[147]

heil	heil	Şağ ve sâlim, şıhḥati yerinde, şifâ- yâb olmuş, ifâkat bulmuş, tekmi'l, tam tokunulmamış, zarar görmemiş.
Heil	Heil	Ḥalaş, selâmet, necât, felâh.
-anstalt	-anstalt	Şifâhâne, ḥastahâne.
Heiland	Heiland	Ḳurtarıcı, ḥalaş edici, ḥazret-i Mesîḥ 'aleyhisselâm.
heilen	heilen	Şifa-yâb olmak, bir ḥastalıktan kurtulmak,
heilig	heilig	'azîz, muḳaddes, muḫterem, mübârek.
-sprechen	-sprechen	'azîzler şırasına kayd itmek, ziyâdesiyle medḥ u şenâ itmek.

⁷⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁷⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Seiligenſchein	Heiligenschein	Şanemlerin başları etrafına taşvîr olunan ziyâ dâiresi.
Seiligfeit	Heiligkeit	Kudsiyyet, 'azîzlik, mübâreklik.
Seiligtum	Heiligtum	Maķâm-ı muķaddes, eşyâ-yı mübâreke.
Seilmittel	Heilmittel	mu'âlece, devâ, 'ilâc.
heilſam	heilsam	Nâfi', şâfi', şihhat-i nâfi' olan, ba'îş-i felah u necât.
Seilung	Heilung	it'âde-i 'âfiyet.
Seim	Heim	Mesken, ikâmet-gâh.
Seimat	Heimat	Hâne-i peder, vatan.
Seimchen	Heimchen	Meskencik, hâ necik.
Seimkehr	Heimkehr	Eve, hâne-i pedere, vaţana 'avdet.
heimlich	heimlich	Gizli şaklı, gizlice, hafiyyen.
Seimweh	Heimweh	'âilesine taķassür u iştiyâķ, memleketini görmege şiddet-i arzu, dâü's-şıla.

[148]

Seinrich	Heinrich	Henri
Seirat	Heirat	Evlenme, izdivâc, tezevvüc.
heiraten	heiraten	Evlenmek, izdivâc itmek.
heiser	heiser	Sesi kışık.
Seiserkeit	Heiserkeit	Ses kışıklığı.
heiß	heiß	Kaynar, sıcak.
heißer	heißer	Tesmiye itmek, tevsîm itmek.
Seißhunger	Heißhunger	İştihâ, şiddetli açlık.
heiter	heiter	Şetâretli, şen, güler yüzlü.
Seiterkeit	Heiterkeit	Şenlik, şetâret, beşâset.
Seizmaterial	Heizmaterial	Malzeme-i teşhîniyye.
heizen	heizen	Teshîn itmek, âteş yakmak, ısıtmak.
Seizer	Heizer	Âteşci.
Seizung	Heizung	Teshîn.
Held	Held	Qahraman yiğit.
-entat	-entat	Ef'âl-i qahramaniyye.
helfen	helfen	Yardım itmek, mu'âvenet itmek.
Seiferhelfer	Helfershelfer	Fâ'il-i müşterek, şerîk-i cürm.
hell	hell	Aydınlık, ziyâdâr.
Helligfeit	Helligkeit	Parlaklık, şeffâflık, ziyâdârlık.
Helm	Helm	'askerî başlığı, serpüş.
Hemd	Hemd	Gömlek.
Hemmschuh	Hemmschuh	Tevķif taķozı.

hemmen	hemmen	Alıkoymak, māni' olmak, tutmak.
Sengst	Hengst	Aygır, at.
Senfel	Henkel	Kulp, şap, çak halkası, aşma kilid köprüsi.

[149]

Senfer	Henker	Cellād, haşm-ı can, adam aşan.
Senne	Henne	Ṭavuk.
her, herbei	her, herbei	Bu tarafa, buraya.
=bringen	-bringen	Buraya getirmek.
=führen	-führen	Bu tarafa sevk etmek.
=eilen	-eilen	Buraya 'acele ile gitmek.
=gebracht	-gebracht	Buraya getirilmiş.
herab	herab	Aşağıya.
=bringen	-bringen	Aşağıya getirmek.
=steigen	-steigen	Aşağıya inmek.
=gehen	-gehen	Aşağıya gitmek.
=lassen	-lassen	Aşağıya bırakmak.
=schlucken	-schlucken	Yutmak.
=setzen	-setzen	Tenzil etmek, indirmek, 'itibār u haşiyetten düşürmek.
herankommen	herankommen	Bu tarafa gelmek.
herauf	herauf	Yukarıya doğru.
=bringen	-bringen	Yukarı getirmek.
=gehen	-gehen	Yukarı gitmek.
=kommen	-kommen	Yukarı gelmek.
herauf	heraus	Ṭışarı, ṭışarıya, hārice.
=fordern	-fordern	İ'ādesini taleb etmek, fazlasını istemek, harbe da'vet etmek, tahrik u teşvik etmek.
=gehen	-gehen	Ṭışarı çıkmak, gitmek.
=geber	-geber	Şāhib u nāşiri, muḥarriri.
herb	herb	Acı, ekşi, buruk.
Serbarium	Herbarium	Nebātāt mecmū'ası.
Serberge	Herberge	Ḳonak, ḥān, müsāfir-ḥāne.
Serbst	Herbst	Soñbahār.
Serd	Herd	Ocağ, yurd.

[150]

Serde	Herde	Sürü.
herein	herein	İçeri.
Sering	Hering	Ringa balığı.

Serfunft ⁷⁶	Herkunft	mebdet', menşe', nesl, teselsül.
Sermelin	Hermelin	Çakım dinilen hayvanuñ derisi, kürki.
Serold	Herold	Münādi, dellāl, sā'y, müjdecı.
Serr	Herr	Efendi.
herrlich	herrlich	Muhteşem, debdebeli, saltanatlı.
Serrschafft	Herrschaft	Efendi ve hanım, hükümet, nüfuz-ı efendilik.
herrschen	herrschen	Hükümüni icrā itmek, icrā-yı hükümet itmek.
Serrscher	Herrscher	Hükümdār, pādīşah, sultan.
hersagen	hersagen	Ezber okumağ, ezber söylemek, nakl ü hikāye itmek.
herstellen	herstellen	Qoymak, taşih u ıslağ itmek, ta'mir itmek, i'māl itmek.
herum	herum	Etrāfi, dört bir etrāfi.
-reichen	-reichen	Elden ele uzatmağ, tolaşdıрмаğ.
-schlendern	-schlendern	Haylazlık itmek, serseri gezmek.
-streifen	-streifen	Haylazlık itmek, serseri gezmek.
herunter	herunter	Aşağıya, şuradan aşağı.
hervor	hervor	İleri, tışarı, hārice.
-bringen	-bringen	Çıkarmağ, çekmek, te'sir-i huşüle girmek, hāşıl itmek, ihdās itmek.
-gehen	-gehen	Çıkmağ, zuhūr, teħaddüş itmek, münbat'is olmağ Müntec ve müstebān olmağ.

[151]

-ragend	-ragend	Çıkıntılı, yüksek, 'ālī, mümtāz, ehemmiyetli.
Serz	Herz	Yürek, kalb.
-beklemmung	-beklemmung	Heyecān-ı kalb, yürek darlığı.
-klopfen	-klopfen	Yürek çarpıntısı.
-schlag	-schlag	Đarabān-ı kalb, sekte-i kalb.
-stärkung	-stärkung	Müferrihü'l-kalb, tezeyyüd-i kuvvet-i kalb.
herzlich	herzlich	Şamimī, candan, 'an-samim.
Serzlichkeit	Herzlichkeit	Şamimilik.
Serzog	Herzog	Duğa.
-tum	-tum	Duğalık, duğa hükümeti.
hetzen	hetzen	Qızışdıрмаğ, taħrik ü teşvik itmek.

⁷⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Serfunft" şeklinde hatalı yazılmıştır.

hetzjagd	hetzjagd	Sürgün avı, hayvan ile icrâ olunan av.
Heu	Heu	Çuru ot.
-boden	-boden	Ot anbarı, otlık, otlağ-hâne.
-ernte	-ernte	Ot biçme mevsimi.
-gabel	-gabel	Diren, harmanda şapları karışdırmak için kullanılır.
Heuchelei	Heuchelei	Riyâ-kârlık, mürâf'ilik, iki yüzlülük.
Heucheln	Heucheln	Mürâf'ilik itmek, riyâ-kârlık itmek.
heuchler	heuchler	Riyâ-kâr, mürâf'i.
heulen	heulen	Ulumağ, haykırmak, havlamak.
heute	heute	Bugün.
heutig	heutig	Bugünkü, bugüne t'â'id.
heutzutage	heutzutage	Bugünkü günde.
here	hexe	Sihir-bâz, büyüci.
hieb	hieb	Darbe.
hienieden	hienieden	Bu dünyada.
[152]		
hier	hier	Burada işte.
hiesig	hiesig	Buradan buralı burada yetişme
Silfe	Hilfe	Yardım, mu'âvenet.
Silffmittel	Hilfsmittel	Çâre, tedbir, devâ.
Simbeere	Himbeere	Ağaç çilegi, âhu tuğu.
-saft	-saft	Âhu tuğu şurubı
Simmel	Himmel	Gök, semâ.
himmlisch	himmlisch	Semâvî, ruḥânî.
Simmlschreiend	Himmlschreiend	Bâ'is, ḥiddet, kızdırıcı.
hin	hin	Oraya.
-ab	-ab	Yuğarıdan aşağıya.
-auf	-auf	Aşğıdan yuğarıya.
-auf	-aus	Ḥârice, tışarıya.
-durch	-durch	Arasından, ortasından.
-ein	-ein	İçeri, derunına, dâḥiline.
-fällig	-fällig	Muvaḳḳat sâḳıt, ḥükmsüz.
-gehen	-gehen	Bir yere gitmek, oraya gitmek.
-länglich	-länglich	Derece-i kifâyede oldukça, kâfi.
-reichen	-reichen	Uzatmağ.
-richten	-richten	Tevcîh itmek, istikâmet virmek, taḥrib itmek, i'dam itmek.
Sin=sicht	Hin=sicht	Nağar-ı i'tibâr, ḥuşuş, mullaḥaza-i mu'tâlâ'a, noḳta-i nağar.

-weisen	-weisen	Nazar-ı diqqati celb itmek, toğrıyı göstermek.
hinab	hinab	Yuğarıdan aşağıya.
hinauf-bringen	hinauf-bringen	Aşağıda, yukarı getirmek.
=gehen	=gehen	Aşağıdan yukarı gitmek.
hinaufgehen ⁷⁷	hinausgehen	Tışarı çıkmak, gitmek.
[153]	[153]	
hindern	hindern	Mānī ⁶ olmak, alıkoymak, te'hir itmek.
hindernis	Nindernis	Mānī ⁷ , hā'il, müşkilat.
hinken	hinken	Aşsamak, topallamak.
hinkend	hinkend	Topallayarak.
hinter	hinter	Arka tarafda, arka.
Sinter-bein	Hinter-bein	Arka ayak.
=haus	=haus	Arka tarafdaki ev, hāne.
=grund	=grund	Bir maħħalūn en geri ve uzak maħħalli, resm-i zemini.
=halt	=halt	Pusu.
=lader	=lader	Arkadadan ıolma (tüfenk).
=land ⁷⁸	=land	Memālik-i bā'ide, bir hāne arkasındaki vākī ⁶ arşa, arazi.
=teil	=teil	Qısm-ı mu'aħħar, arka taraf.
Sinterindien	Hinterindien	Hindistān çini.
hinterlassen	hinterlassen	Geri bırakmak, tavzif u havāle itmek, bevāřıt-nāme, birine bir şey bırakmak.
hinterlistig	hinterlistig	Hile-kār, hud'a-kār.
hinunter	hinunter	Aşağıya toğrı.
hinweg	hinweg	Uzağa, öteye.
hinzufügen	hinzufügen	Birşey'e birşey'i ilhāk u ilāve itmek, terfik itmek.
Sirn	Hirn	Dimāğ, beyin.
=gespinst	=gespinst	Quruntı, hayalet.
=schale	=schale	Qafa taşısı.
Sirsch	Hirsch	Geyik.
=käfer	=käfer	Ořurđan böceği.
Sirse	Hirse	Darı.
Sirt	Hirt	Çoban.
bissen	hissen	Hisā itmek, yelken çekmek.

⁷⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Sierfunst" şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁷⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

[154]

Sitze	Hitze	Kızgın, sıcak.
hitzig	hitzig	Harâretli, sıcak, kızgın.
Sitzschlag	Hitzschlag	Güneş çarpması, urması.
Hobel	Hobel	Rende.
=span	-span	Yonga, talaş.
=späne	-späne	Rende talaşı.
hobeln	hobeln	Rendelemek.
hoch	hoch	Yüksek, mürtefi'.
Hochachtung	Hochachtung	Kemâl-ı ta'zîm u i'tibâr, hürmet ü nezâket.
=ebene	-ebene	Tağların üzerinde düz ova, yayla.
=land	-land	Tağlık arazi, mürtefi' yayla.
=mut	-mut	Gurur, kibir, 'azamet.
=mütig	-mütig	Mağrur, mütekebbir.
=ofen	-ofen	Ma'dencilikte yüksek derece-yi hararetle ma'den dökülen ocak.
=schule	-schule	Dârü'l-fünûn, fakülte, mekteb-i 'âlî.
=stapler	-stapler	Tolandırıcı, yan kesici.
=verrat	-verrat	Büyük hiyânetle cinayet.
höchstenf	höchstens	Eñ ziyade, eñ çok, eñ nihâyet, belki.
Hochzeit	Hochzeit	Düğün, yevm-i izdivâc.
=reise	-reise	Bal ayı seyahati.
hocken	hocken	Çömelmek, bir yerde oturup kalma.
Höcker	Höcker	Tümsek, kabartı, şâhiqa, hörgüç.
Hode	Hode	Huşye.
Hof	Hof	Saray, hükümdar dairesi, havlı.
hoffen	hoffen	Ümid etmek, mâ'mul etmek
=tlich	-tlich	İnşâallah, ümid olunur ki.

[155]

Hoffnung	Hoffnung	Ümid, Emel, bir v'ade mebnî intizâr.
höflich	höflich	Kibar, nâzik, terbiyeli, zarif.
Höflichkeit	Höflichkeit	Nezâket, zarâfet, kibarlık.
Höfiling	Höfiling	"Nedim" saray memurunundan olan.
Höhe	Höhe	İrtifâ', tepe, yüksek mağal.
hohl	hohl	Oyuq, boş, çukur.
Höhle	Höhle	Çukurluk, mağara, in, yuva.

Sohn	Hohn	Adem-i tenezzül, tekebbür, eğlenme.
höhnisch	höhnisch	Zevklenme, eğlenme, müstehziyâne.
Höker	Höker	Perakende, ayak şaticısı.
holen	holen	Aramağa gitmek, arayup, bulup getirmek.
-lassen	-lassen	Aratmak, getirmek.
Holländer	Holländer	Hollandalı.
Hölle	Hölle	Cehennem.
Höllenstein	Höllenstein	Cehennem taşı (nitrat darjan).
holperig	holperig	Çukurlı, kubürlü, egri bügrü.
Holunder	Holunder	Mürür ağacı, İspanya leylağı.
Holz	Holz	Odun, ağaç, tahta.
Holz-hauer	Holz-hauer	Oduncı, odun yarıcı.
-schnitt	-schnitt	Ağaç üzerine oyma.
-schuh	-schuh	Tahta kundıra
hölzern	hölzern	Ağaçdan, tahtadan.
Honig	Honig	Bal.
-kuchen	-kuchen	Ballı çörek, ballı pasta.
Honorar	Honorar	Haq edilen, mükāfāt, ücret.

[156]

Hopfen	Hopfen	Şerbetcı otı, 'ömr otı.
hörchen	hörchen	Ƙulak vérmek, diñlemek.
hören	hören	İşitmek, diñlemek.
Hörrohr	Hörrohr	İstimā' borısı.
Horizont	Horizont	Ufuq, daire-i mer'iyeye
Horn	Horn	Boynuz.
Hörnchen	Hörnchen	Boynuzcuq.
Hornisse	Hornisse	Eşek arısı.
hornist	hornist	Borazan, borı çalan.
Hose	Hose	Panşalon.
Hosenträger	Hosenträger	Panşalon aşkıısı.
Hospital	Hospital	Ĥastahāne.
Hostie	Hostie	Ĥamursuz, qurban.
Hotel	Hotel	Misafirhāne, otel.
hübsch	hübsch	Güzel, şirin.
Huf	Huf	Ĥayvan tırnağı, ayağı.
-eisen	-eisen	Na'l, na'lçe.
Hüste	Hüste	Ƙalça.
Hügel	Hügel	Tepe.
Huhn	Huhn	Tavuk.

Sühner-hahn ⁷⁹	Hühner-hahn	Horos.
-auge ⁸⁰	-auge	Naşür.
-hof	-hof	Ṭavuk u ḥoros ḥavlusı, kümes.
huldigen	huldigen	Bi'at etmek, 'arz ḥürmet etmek.
Hülle	Hülle	Zarf, maḥfaza, örtü.
Hulfe	Hilfe	Yardım, i'âne, mu'avenet, muzâheret.
Hülfe	Hülfe	Ḳabuḳ, kavuz, ḳoğan.
Humbug	Humbug	Yalan, saçma laṭife.

[157]

Summer	Hummer	İstaḳoz.
Sund	Hund	Köpek, kelb.
hundertgradig	hundertgradig	Yüz derecelik.
Hundertjahrfeier	Hundertjahrfeier	Yüzüncü sene-i devriyye merâsimi.
Sundstage	Hundstage	Eyyam-ı bâḥur.
Sunger	Hunger	Aclıḳ.
hungern	hungern	Acıḳmaḳ, ac ṭurmak, perhiz etmek.
hungrig-fein	hungrig-sein	Ac olmak.
Sungerſnot	Hungersnot	Ḳaḥṭlıḳ, aclıḳ tehlikesi.
Supf ⁸¹	Hupf	Atlama, ſıçrama.
hüpfen ⁸²	hüpfen	Şıçramak, atlamak, titremek, yürek oynamak.
Suſar	Husar	Husâr süvâri neferi.
huscheln ⁸³	huscheln	Fıſıldamak.
hüſchen ⁸⁴	hüſchen	Toḳatlamak, urmak, şamar atmak.
hüſten	hüſten	Öksürmek.
Suſten	Husten	Öksürük, nezle-i ſadriyye.
Sut	Hut	Şapka.
-geſchäft	-geſchäft	Şapkaçı dükkânı.
-ſchachtel	-ſchachtel	Şapka ḳuṭusu, maḥfazası.
-ſtänder	-ſtänder	Şapka sehpaſı.
hüten	hüten	Ḥimâye etmek, muḥâfaza etmek, viḳâye etmek.
Sütte	Hütte	Kulûbe, baraḳa, i'mâlethâne, dârüş-ſinâ'e.
Süttenwerk	Hüttenwerk	Ma'den dökümḥânesi.
Syäne	Hyäne	Şırtlan dinilen ḥayvan.

⁷⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Hyazinthe	Hyazinthe	Sünbül.
Hymne	Hymne	Medḥiye, kasīde, ilāhi, marş.
hypnotisieren	hypnotisieren	Vesā'it-i şınā'iyye ile uyutma.

[158]

Ich	I	Ben.
ich ⁸⁵	ich	Ben.
Ideal	Ideal	Ḥayālī, taşvirī, mevḥūm.
Idee	Idee	Fikir, taşavvur, ma'nā, mūlaḥaza, 'aql.
Igel	Igel	Kirpi.
ignorieren	ignorieren	Tecāhül itmek, bilmemek, bilmemezlige gelmek.
ihm ⁸⁶	ihm	Aña.
ihn ⁸⁷	ihn	Anı.
ihr ⁸⁸	ihr	Aña, siz.
ihrerseits	ihrerseits	Ṭarafından, ṭarafıñızdan.
illuminieren	illuminieren	Ḳandil ile donatma, tenvīr itmek.
Illusion ⁸⁹	Illusion	Yañlış, zehāb, aldatma, ğaflet, ḥayāl, ḳuruntı.
Imbiß	Imbiß	Taṭbīḳ, muḳābele, ufaḳ bir kahve altı.
imitiert	imitiert	Taḳlid.
Immatrikulation ⁹⁰	Immatrikulation	Sicile ḳayd, şebt defteri, ḳayd-ı resmī.
Immatrikulieren ⁹¹	Immatrikulieren	Sicile kayd itmek, tescil itmek.
immer	immer	Dā'imā, her vakt, ilelebed.
impfen	impfen	Aşılama, telḳīḥ itmek.
Impfung	Impfung	Aşılama telḳīḥ etme.
Import	Import	İdḥālāt.
importieren	importieren	Emti'a ve eşyāyı ecnibe idḥāl itmek.

[159]

[159]

⁸⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁸⁹ Kelime iki baskıda da "Illusion" şeklinde hatalı yazılmıştır. Doru yazım "Illusion" (Denker ve Davran, 1973, C2:342). Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

In=stiche=lassen ⁹²	Im-stiche-lassen	İmdadsız ve metrukat hâlinde bırakma, kaçır-ı yed etme.
Inbegriff ⁹³ inbegriffen	Inbegriff inbegriffen	Mâl, hülâşa, yekûn, ‘umûm, mâdde. Mâ‘an, dâhil olduğu halde, müstemilan.
In=betrachtnahme ⁹⁴ In=betriebsetzung ⁹⁵ indefien	In-betrachtnahme In-betriebsetzung indessen	Nazar-ı diğkat u ‘itibâra alış. İşlemege şâlih hâle getirme. Bu eşnâda, bu aralık, bunun üzerine.
Indianer	Indianer	Amerikanın eski yerlileri.
Indier	Indier	Hindü.
Indien	Indien	Hind, Hindistan.
Indigo	Indigo	Çivid otı, çivid.
indirekt	indirekt	Bi’l-vâsıta, tolayısıyla.
Individuum ⁹⁶	Individuum	Ferd, şahış, kişi, kimse.
Infanterist	Infanterist	Piyâde ‘askeri.
Influenza	Influenza	İnfilu‘anza.
infolge	infolge	Binâen‘aleyh, netice-i tabî‘iyyesi olarak.
-deffen ⁹⁷	-dessen	Mücibince, muğtezâsınca.
Ingenieur	Ingenieur	Mühendis.
-offizier	-offizier	Mühendis zâbıtı.
Ingwer	Ingwer	Zencefil.
Inhaber	Inhaber	Birşey’iñ şâhibi.
Inhalt	Inhalt	Ḥacm, hülâşa bir şey’in dâhilinde olan şey, madde, mâl, mefâd.
-sverzeichnis	-sverzeichnis	Fihrist.
[160]	[160]	
Inkasso ⁹⁸	Inkasso	Ahız u kabz, tehaşşul.
Inland ⁹⁹	Inland	Dâhil-i memleket.
Inländer ¹⁰⁰	Inländer	Bir mahalün, memleketün ahâli-i aşıyyesinden olan, yerli.
inliegend	inliegend	Melfûf, leffan.
innen	innen	Ortasında, içinde, dâhilinde.

⁹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁹⁶ Kelime iki baskıda da “**İndividum**“ şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C2:345).

⁹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “**İffen**” şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁹⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁰⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

innere	innere	Dāhili, derūnī.
innerhalb ¹⁰¹	innerhalb	İçinde, zarfında.
innig	innig	Derūnī, şamimī, cān u gönülden.
Innigkeit	Innigkeit	Şıdķ u hulūş, şamīmiyet.
Innung	Innung	Eşnaf cema'ati, eşnaf kethüdālğı.
Insaß ¹⁰²	Insaß	Ahali, sekene.
Inschrift	Inschrift	Heykel ü vesaire üzerinde bulunan yazı.
Insekt	Insekt	Böcek, haşerāt.
Insel	Insel	Aṭa, cezīre.
-bewohner	-bewohner	Aṭa ahālisi, sükkānı.
Inserat	Inserat	Ġazetede neşr, i'lan, derc olınacak madde.
insolvent ¹⁰³	insolvent	Borcını virmege ġayr-ı muḳtedir, ifā-yı dinden 'āciz.
Inspektor ¹⁰⁴	Inspektor	Müfettiş, nāzır.
Inspektion ¹⁰⁵	Inspektion	Müfettiş.
inspizieren	inspizieren	Teftiş ü imtiḥān itmek, mu'āyene itmek.
Instandhaltung ¹⁰⁶	Instandhaltung	Ḥusn-i ḥālde muḥāfaza etme.
inständig	inständig	Muşir, ısrarlı, ibrāmlı.
Instinkt	Instinkt	Sevķ-i ṭabi'ī, ḥusn-i ḥavānī.
Institut	Institut	Mü'essese, aķademi, mekteb.
[161]	[161]	
Instrument	Instrument	Ālet.
Intendant ¹⁰⁷	Intendant	Levāzım, idare me'muriyeti.
Intendanturwesen ¹⁰⁸	Intendanturwesen	Levāzım-ı umūr u ḥidemātı.
intensiv ¹⁰⁹	intensiv	Pek kuvvetli, şiddetli, keremī.
interessant	interessant	'alāķadar, cālib-i nazār-ı diķķat, mühim.
Interesse	Interesse	Fā'ide, menfa'at, heves.
interessieren	interessieren	Meraķ vermek, heveslendirmek, 'alāķadar itmek.

¹⁰¹ Kelime iki baskıda da "imerhalb" şeklinde hatalı yazılmıştır (Steuerwald, 1988:310). Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁰² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁰³ Sözlüğün 1915 baskısında kelimenin karşılığı "Borcını virmege ġayr-ı muḳtedir" şeklindedir.

¹⁰⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁰⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁰⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁰⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁰⁸ Kelime iki baskıda da "Intendanturwesen" şeklinde hatalı yazılmıştır. Güncel Almanca kullanımı "Intendantur" şeklindedir (Steuerwald, 1988:311). Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁰⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Interim ¹¹⁰	Interim	Me'muriyet vekāleti.
Interpunction	Interpunction	İbāre arasında müsta'mel nokta, virgül işaretleri, uşul-ı tenkīt
Invalidenhaus	Invalidenhaus	Dārü'l-ma'lūlīn.
Inventur	Inventur	Eşyā vü emvāl müfredāt defteri, demirbaş eşyā defteri.
=aufnahme	-aufnahme	Defter-i rü'yet, tedkik, teftiş etme.
inwendig	inwendig	Dāhilen, içeriden.
inzwischen	inzwischen	O eşnāda, bu aralık.
irden	irden	Toprakdan, arzdan.
irdisch	irdisch	Arza, toprağa, yere mensub.
irgend-ein	irgend-ein	Her fengi bir.
Iris ¹¹¹	Iris	Süsen çiçeği.
Irland ¹¹²	Irland	İrlanda.
irre	irre	Yañlış, oyunsuz.
Irrenhaus ¹¹³	Irrenhaus	Timarhāne.
irrig	irrig	Haṭā, yañlış, şaşkın.
Irrlicht	Irrlicht	Ba'z bataklıkardan kalқан 'alevli buhar.

[162]

Irrtum	Irrtum	Sehv, haṭā, yañlışlık.
irrtümlich ¹¹⁴	irrtümlich	Haṭalı, sehvli.
Islam	Islam	Müslümān, islām.
isolieren	isolieren	Tecrīd itmek, ğayr-ı nākil kılmak.
Israelit	Israelit	İsrā'ili, yahudi.
Italien	Italien	İtalya memāliği.
Italiener	Italiener	İtalyalı, İtalyan.

J

J

Ja	Ja	Evet
Jacht	Jacht	Çotra, tenezzüh gemisi.
Jacke	Jacke	Ceket
Jackett	Jackett	Çısa ceket, yelek, mintan.
=anzug	-anzug	Çısa çeketli elbise.
Jagd	Jagd	Av.
=scein	-scein	Av tezkeresi.

¹¹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹¹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹¹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹¹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "İrenhaus" şeklinde hatalı yazılmıştır.

¹¹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-tasche	-tasche	Avcı çantası.
jagen	jagen	Avlamak, şayd itmek.
Jäger	Jäger	Avcı, şayyād.
jäh	jäh	Der'akab, derhal, birdenbire.
Jahr	Jahr	Sene, sāl.
Jahrhundert	Jahrhundert	Bir 'aşr. (yüz senelik)
Jahrestag	Jahrestag	Seneniñ zamānı, günü.
Jahreszeit	Jahreszeit	Mevsim.
jährlich	jährlich	Senevī.
Jahrmarkt	Jahrmarkt	Panayır, yıl pazarı.

[163]

jähzornig	jähzornig	Hadīdü'l-mizāc, çabuk tarılır.
Jakob	Jakob	Yā'kūb.
Jalousie	Jalousie	Pancur.
Jammer ¹¹⁵	Jammer	Pek büyük faqr u zarūret, miñnet ü meşakkat.
jammern	jammern	Feryād u figān itmek, ağlamak, şızlamak.
Januar	Januar	Qānun-ı şānī.
Japan	Japan	Japon.
Japaner	Japaner	Japonyalı.
Jasmin ¹¹⁶	Jasmin	Yasemin ağacı, çiçeği.
jäten ¹¹⁷	jäten	Tarla veya bağçeniñ muzır otlarını ayıklamak.
Jauche	Jauche	Bozuk ve fena koçulı şı.
je ¹¹⁸	je	Dā'imā.
je mehr desto mehr	je mehr desto mehr	Git gide, gittikçe.
jedenfalls	jedenfalls	Herhalde, muṭlaqā, her ne olursa olsun.
jeder	jeder	Herkes, beher.
jedoch	jedoch	O şırada, bu esnāda, ma'māfih, bunuñla beraber.
jemals	jemals	Aşlā, hiçbir vaqit, bir kere bile.
jemand	jemand	Biri, birisi.
jenseits	jenseits	Öte taraf, qarşu, öbür tarafda.
Jesuit	Jesuit	Jezvit, cizvit
Jesuf	Jesus	'İsī 'aleyhisselām.
jetzt	jetzt	Şimdi, bu anda.

¹¹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹¹⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹¹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹¹⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

jetzig	jetzig	Şimdilik, bugünkü, şimdiki.
Joch	Joch	Boyunduruq.
Johann ¹¹⁹	Johann	Jan.
Johannif-beere	Johannis-beere	Freng üzümü.
-strauch	-strauch	Freng üzümü dikenii.
[164]		
-würmchen	-würmchen	Āteş böceği.
Johanniter	Johanniter	Sen-jan ʔariķinũ re'isi.
Joppe	Joppe	Buluz, ceket.
Jubel	Jubel	Sevinc, sürür, meserret.
-geschrei	-geschrei	Sevinç hayķırması, mesrũriyyet bağırması.
Jubiläum	Jubiläum	Yigirmi beş, elli veya yüz senelik bir müddet-i teşekkũl veya te'sis-i mu'len şenlik.
Juchten	Juchten	Sahtiyān-ı meşin.
jucken	jucken	Kaşınmak, gidişmek.
Jude	Jude	Yahũdĩ.
jüdisch	jüdisch	Yahũdice.
Jugend	Jugend	Gençlik, şabāvet, şebābet.
Juli	Juli	Temmuz.
jung	jung	Genc, tāze, civān.
Jünger ¹²⁰	Jünger	Şākird, merĩd, ııraķ, tilmĩz.
Jungfer ¹²¹	Jungfer	Henüz te'ehhũl etmemiş kız, bākire.
Jungfrau	Jungfrau	Yeñi gelin.
Junggesell	Junggesell	Bekār deliķanlı.
Jüngling	Jüngling	Genc adam, deliķanlı.
Juni	Juni	Ĥazirān.
Jura ¹²²	Jura	Ĥuķũķ
-studieren	-studieren	Ĥuķũķ taşşil itmek.
Jurisprudenz ¹²³	Jurisprudenz	Fenn-i Ĥuķũķ u kavānin, fıķıh, uşũl-i taţbĩkāt-ı kānũniyye.
Jurist	Jurist	Ĥuķũķ u kānũn-şinās.
juristisch	juristisch	Ĥuķũķ kā'idesine muvāfiķ, şer'ĩ, nizāmĩ, kānũnĩ.
Justiz	Justiz	Ĥaķ, 'adl, 'adālet, muĤākim-i 'adliyye vũ şer'iyye.
Juwel	Juwel	Mücevherāt.

¹¹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında "Johan" şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında "jünger" şeklinde yazılmıştır.

¹²¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹²² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹²³ Kelime sözlüğün 1333 yılı baskısında da "Jurisprudeuz" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Juwelier	Juwelier	Ꞑuyumcu, mucevherci.
[165]		
Ꞑ	K	
Kabel	Kabel	Ꞑablo.
-depesche	-depesche	Ꞑablo telgrafı.
kabeln	kabeln	Telgraf çekmek. (Ꞑablo ile)
Kabeljau	Kabeljau	Morina balığı.
Kabinett	Kabinett	Ꞑuşuşı ota, Ꞑabîne.
Kabriolett	Kabriolett	İki tekerlekli ve tek bārgirli ‘araba.
Kachelofen	Kachelofen	Dört köşe çini şoba.
Käfer	Käfer	Sert Ꞑanadlı böcek.
Kafee	Kafee	Ꞑahve.
-mit Milch	-mit Milch	Şodalı Ꞑahve.
-bohne	-bohne	Ꞑahve çekirdeği dānesi.
-geschirr	-geschirr	Ꞑahve taꞐımı.
-Haus	-Haus	Ꞑahvehāne.
-kanne	-kanne	Ꞑahve cezvesi.
-maschine	-maschine	Ꞑahve pişirmege maḥşuş süzgeçli taꞐım.
-mühle	-mühle	Ꞑahve degirmeni.
-tasse	-tasse	Ꞑahve fincanı.
Käfig	Käfig	Ꞑafes.
kahl	kahl	Şacı dökülmüş, çıplak, tüysüz, kılsız, ḥāvî dökülmüş.
kahlköpfig	kahlköpfig	Şaçsız, başında şacı olmayan.
Kahn	Kahn	Şandal, kayık.
Kai	Kai	Rıhtım.
[166]		
Kairo	Kairo	Ꞑāhire şehri.
Kaiser	Kaiser	İmparator.
-reich	-reich	İmparatorluk.
kaiserlich	kaiserlich	Şahāne, imparatora maḥşuş ve mütē‘allık.
Kajüte	Kajüte	Ꞑamara, yolcu teknelerinde bulunan salon.
Kafao	Kakao	ꞐaꞐao, levzhendi.
Kalb ¹²⁴	Kalb	Ꞑana, buzağı.
Kalbfleisch	Kalbfleisch	Ꞑana eti.

¹²⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Kalbs-braten	Kalbs-braten	Ṭana kızartması.
-bregen	-bregen	Ṭana beyni.
-feule ¹²⁵	-keule	Ṭana budı.
-leber ¹²⁶	-leber	Ṭana cigeri.
-nierenbraten	-nierenbraten	Ṭana böbreği kızartması.
Kaldaune	Kaldaune	İşkenbe.
Kalender	Kalender	Takvim.
Kaliber ¹²⁷	Kaliber	Çap, kutr, çap miqyāsı.
Kalif ¹²⁸	Kalif	Ḥalife-i müslimīn.
Kalifat ¹²⁹	Kalifat	Ḥilāfet-i islāmīyye.
Kalifo ¹³⁰	Kaliko	Ḥaşşa denilen bez.
kalf	kalk	Kireç, alçı.
-ofen	-ofen	Kireç ocağı.
Kalt	Kalt	Şo'uk, bārid, şo'uk tabi'atlı.
Kaltblütigkeit	Kaltblütigkeit	Şo'uk kanlılık.
Kaltwasserheilstalt	Kaltwasserheilstalt	Şo'uk şu ile tedavi ḥastaḥānesi.
Kälte ¹³¹	Kälte	Şo'ukluk, burüdet, şo'uk mu'amele.
Kamel	Kamel	Erkek deve, cemel.
Kamelie	Kamelie	Ḳamelya çiçeği, çin güli.
Kamerad	Kamerad	Arkadaş, refik, yoldaş.
Kamille ¹³²	Kamille	Papatya.

[167]

Kamillente	Kamillente	Papatya çayı.
Kamin	Kamin	Ocağ.
Kamm	Kamm	Ṭarağ.
kämmen	kämmen	Saçını taramağ.
Kammer	Kammer	Ḳamara, meclis, ota.
-diener	-diener	Yatak otaşı, ḥidmetine bağan uşaq.
Kampf	Kampf	Muḥārebe, çarpışma, cidāl, ceng.
kämpfen	kämpfen	Ġavğa itmek, döğüşmek, muḥārebe itmek.
Kämpfer	Kämpfer	Muḥārib, mubāriz, gavğa eden.
Kanal	Kanal	Ḳanal, taḥtü'l-arz, lağım.
Kanarienvogel	Kanarienvogel	Ḳanarya kuşu.

¹²⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹²⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹²⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹²⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹²⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹³⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹³¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelimenin karşılığı "Şo'ukluk, burüdet" şeklindedir.

¹³² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Kandidat ¹³³	Kandidat	Nāmzed, bir me'mūriyyet almağa t̄alib, mūlāzım.
Kandif	Kandis	Ĥam ŧeker, nebāt ŧekeri.
Kaneel	Kaneel	Darċın.
Kaninchen	Kaninchen	Ata tavŧanı.
Kanne	Kanne	Ķab, cezve, ıbrıķ.
Kanone	Kanone	Top
Kanonen=boot	Kanonen-boot	Top ħeker
-donner	-donner	Top āteŧi, gūrūltisi.
-kugel	-kugel	Top gūllesi
-ŧchuŧ	-ŧchuŧ	Top menzili, atımı.
Kante	Kante	Kenar, kōŧe.
Kantor	Kantor	Kilisa ĥānendesı.
Kanzel	Kanzel	Kūrsi, maķām, ĥitābet, minber.
Kanzlei	Kanzlei	Ķanċıllarya, maĥkeme ķalemi, idaresi.
[168]		
Kanzler	Kanzler	Baŧ vekil, ŧadra'zam, ķanċılar
Kap	Kap	Ķap mūstemlekesi.
Kapaun	Kapaun	Besili piliċ.
Kapelle	Kapelle	Mescid, kūċuk kilise, mūsiķā bandosu.
-meister	-meister	bando mubando mu'allimi, mūsiķacı ustası.
kapieren ¹³⁴	kapieren	Añlamak, derk itmek.
Kapital	Kapital	Sermāye.
kapitalisieren	kapitalisieren	Sermāye ittiĥāz itmek, nakde taĥvil itmek.
Kapitäl ¹³⁵	Kapitäl	Direk baŧlıĥı, imbiķ ķapaĥı.
Kapitän	Kapitän	Ķapūdān, gemi süvārisi.
Kapitel	Kapitel	Faŧıl, bāb, baĥŧ.
kapitulieren	kapitulieren	Teslim olmaķ, terk-i silaĥ itmek, terk-i tezkere itmek.
Kaplan	Kaplan	Papas mu'āvini, kilise ķayyumı.
Kappe	Kappe	Baŧlıķ, ser-pūŧ, tākye.
Käppi	Käppi	'askere maĥŧuŧ baŧlıķ.
Kapsel	Kapsel	Esliĥa-i nāriye ķapsüli, ħıban vesā'ireyi ihāta eden ķabuķ, muĥfaza, tebĥir potası.
kaputt	kaputt	Ķırılmıŧ, bozulmuŧ, periŧan olmuŧ.

¹³³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹³⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹³⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Kapuze	Kapuze	Başlık, kuşuleta
Kapuziner	Kapuziner	Sen fransuva tariklerinden birine mensub rāhib.
Karaffe	Karaffe	Şürāhi, şişe.
Karat	Karat	Qırat, 'ayār.
Karbolsäure	Karbolsäure	Hāmiş-funül
Karde	Karde	Yapağı ve keten tarağı, fes tarağı.

[169]

Kardinal	Kardinal	Qardinal.
Karfreitag	Karfreitag	Büyük perhiziñ soñ cum'ası.
Karikatur	Karikatur	Qariqatür, gülünç resim.
kariert	kariert	Dört köşeli eşkäle taqsım olmuş.
Karl	Karl	Şarl.
Karneval	Karneval	Qarnaval.
Karoffel ¹³⁶	Karosse	'Araba.
Karotte ¹³⁷	Karotte	Havuc.
Karpfen	Karpfen	Sazan balığı.
Karren	Karren	El a'rabası
Kartätsche	Kartätsche	Qurşunlu hartuç
Kartäuser	Kartäuser	"sen buruno" tarikine mensub rāhib.
Karte	Karte	Oyun kağıdı, harita.
Kartoffel	Kartoffel	Patates.
-suppe	-suppe	Patates çorbası.
Karussell	Karussell	Atlı qarınca, qarozel.
Karwoche ¹³⁸	Karwoche	Büyük pehriziñ soñ haftası.
Kaschmir	Kaschmir	Keşmir kumaşı yahud şalı.
Käse	Käse	Peynir
Kaserne	Kaserne	Qışla.
Kasimir ¹³⁹	Kasimir	Qāzmir, ince çuħa.
Kasse	Kasse	Qasa, şandık.
Kassette	Kassette	Çekmece, küçük şandık.
Kassierer	Kassierer	Vezne-dār, şandık emini.
Kastanie	Kastanie	Kestāne.
-nbaum	-nbaum	Kestāne ağacı.
Kastellan	Kastellan	Derebegi, sarāy ve konak bekcisi, kapucu.

¹³⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹³⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹³⁸ Eserde eksik seslerle yazılmıştır. Mehmet Ali, Almandan Türkçeye 15,000 Kelimeli Yeni Küçük Lügat, İstanbul Bürhanettin Matbaası, 1930, 116.

¹³⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

[170]

Kasten	Kasten	Şandık, çekmece.
Katakomben	Katakomben	Yeraltı mezarları.
Katalog	Katalog	Kitāb vesā'ire fihristi, katalog.
Kater	Kater	Erkek kedi.
Katarrh	Katarrh	Nezle, zükām, iltihāb.
Kathedr	Kathedr	Maqām-ı tadrīs, kürsi, minber.
Katholik	Katholik	Qötülük.
Kattun	Kattun	Haşşa denilen pamuk bez.
Katzen	Katzen	Kedi.
Katzen-jammer	Katzen-jammer	Ziyāde, içildikten sonra ertesi günkü baş ağrısı, rahatsızlık, keder. Fena musika, kedi miyavlaması.
-musik	-musik	
Kauder	Kauder	Qatıq, üstübü.
-welsch	-welsch	Şaçma şapan lağırdı, gevezelik.
kauen	kauen	Çignemek, tırnaklarını ve parmaklarını ısırmak.
Kauf	Kauf	Şatun alma, iştirā.
-fahrteischiff	-fahrteischiff	Ticāret, bahriyye gemisi.
-haus	-haus	Ticārethāne.
-mann	-mann	Tācir.
kaufen	kaufen	Şatun almak.
Käufer	Käufer	Şatun alan, müşteri.
käuflich	käuflich	Şatun alınabilür.
kaum	kaum	Heman, ancak
Kautschuk	Kautschuk	Kā'uçuk, elastik.
Kautabak	Kautabak	Çignemege mahşuş tütün.
Kavallerie	Kavallerie	Süvāri sınıfı.
Kavallerist	Kavallerist	Atlı süvāri, binici.

[171]

Kaviar	Kaviar	Havyār.
- brötchen ¹⁴⁰	- brötchen	Havyārılı ekmek.
Kegel	Kegel	Bilardo ve emşāli oyunlarda ağacdan ma'mul çonata.
-bahn	-bahn	Çonatalara gülle atmağa mahşuş maḥal.
-schieben	-schieben	Gülle yuvarlamak.
kegeln	kegeln	Çelik çomak oynamak.

¹⁴⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "brötchen" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Kehlkopf	Kehlkopf	Ġırtlak, hañçere.
Kehle	Kehle	Boğaz, hulķūm.
kehren	kehren	Süpürmek.
Kehrmaschine	Kehrmaschine	Süpürme makinası.
Kehricht	Kehricht	Süpürnti, çöp.
Keil	Keil	Odun veya demirde ma'mül kama, oduncu kaması.
Keilkissen	Keilkissen	Alafranġa kıaryolalarıñ baş tarafına konan bir ucı ince mā'il yaşıdıķ.
Keim	Keim	Tohum, yumurta, filiz.
keimen	keimen	Filiz sürmek, bitmek, çimlenmek.
kein	kein	Hiçbir.
keinenfalls	keinenfalls	Hiçbir vaķtde, hiçbir sūretle.
Kelch	Kelch	Bardak, kadeh, nebātātīñ hāricī kabuġı, ke's.
Keller	Keller	Bodrum, kiler, maħzen.
-loch	-loch	Maħzeniñ hava deliġi.
Kellner	Kellner	Ġarson.
Kelter	Kelter	Üzüm vesā'ireyi ezmege maħşuş mengene, başķı.
keltern	keltern	Üzümi ezmek, şarab çıkarmak.

[172]

fennen	kennen	Tanımak, bilmek.
Kenner	Kenner	Erbāb-ı kıofdan olan, tanıyan.
Kenntniß	Kenntnis	Tanıma, bilme, vaķt ü āġah olma.
Kennzeichen	Kennzeichen	İşāret ü 'alāmet-i fāriķa.
fentern	kentern	Kulübeye çekilmek; devrilmek, batmak, kenara çekmek.
Kerker	Kerker	Ĥabishānelerde bulunan derin ve karanlık zindan.
Kerl	Kerl	Ĥerif, kerata, odun gibi adam.
Kern	Kern	Çekirdek, öz.
Kerze	Kerze	Mum.
Kessel	Kessel	Büyük tencere, kıazġan,
-flicker	-flicker	Kıazġan ta'mircisi.
Kette	Kette	Zincir.
Kettenbrücke	Kettenbrücke	Aşma köpri.
Ketzer	Ketzer	Ṭarīk-i dālāletde bulunan kimse.
keuchen	keuchen	Çabuķ çabuķ nefes almak, hāheşker bulunmak.
Keuchhusten	Keuchhusten	Boġmaca, öksürüġi.
Keule	Keule	Şıġır bacağı, bud, ġavġa şopası, ġürz.

keusch	keusch	‘Affî, nâmuslî, ‘işmetli, ma‘şum.
Kiefer	Kiefer	Çene, fekk.
Kiel	Kiel	Tüy boru, tüy kalem, tüyden küçük süpürge.
Kies	Kies	İri kum.
Kieselstein	Kieselstein	Çakıl taşı.
Kilogramm	Kilogramm	Kilogram
-meter	-meter	Kilometre.
Kind	Kind	Çocuk.

[173]

Kinder-bewahranstalt	Kinder-bewahranstalt	Çocuk hayrathânesi.
-garten	-garten	Çocuk bağçesi.
-mädchen	-mädchen	Mürebbiye, çocuk hizmetçisi.
Kinderei	Kinderei	Çocukluk.
Kindheit	Kindheit	Çocukluk, küçük yaşlılık.
kindisch	kindisch	Çocukcasına, çocuk gibi.
kindisch	kindisch	Çocuk tabi‘atlı, safdil.
Kinn	Kinn	Çene.
-backen	-backen	Çene kemiği.
-bart	-bart	Çenede bırakılan şakal.
Kippkarren	Kippkarren	İki tekerlekli ve arkasına devrilir ‘araba, tenzîfat ‘arabası.
Kirche	Kirche	Kilise.
-fenster	-fenster	Camlı büyük pencere.
-nlied	-nlied	İlahi zenzeme, temcîd, münâcât.
Kirchhof	Kirchhof	Mezarlık.
kirchlich	kirchlich	Heyeti ruhâniyyece, kilisece.
Kirchturm ¹⁴¹	Kirchturm	Kilise kal‘esi.
Kirmes	Kirmes	Panayır, pazar.
Kirsche	Kirsche	Kiraz.
Kirschbaum	Kirschbaum	Kiraz ağacı.
Kirschebranntwein	Kirschebranntwein	Kiraz rakısı.
Kissen	Kissen	Yaşдық.
Kiste	Kiste	Şandık, kutı, çekmece.
Kittel	Kittel	‘Amele mintanı, ceket.
kitzelig ¹⁴²	kitzelig	Ğıdıqlanan, ğıcıqlanma tabi‘atı olan.

[174]

¹⁴¹ Metinde “halesi” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴² Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “kitzefich” şeklinde hatalı yazılmıştır.

ritzeln	ritzeln	Ġıdıķlamak.
Kladde	Kladde	Müsvedde, müsvedde kağıdı.
Klage	Klage	Şikāyet, feryād, iştikā, teşekkī, taħazzün.
klagen	klagen	Şikāyet itmek, ağlayup şızlamak.
Kläger	Kläger	Şikāyetci, müştekī, da'vācı.
Klammer	Klammer	(Tıbbā'tde) işāreti, kapı ve pencere sövesi üstündeki kemer, çengel, mandal, kinet, perçin çivisi.
Klang	Klang	Ses, şadā.
Klapp-hut	Klapp-hut	Başdırılınca yaşşı olan silindir şapka.
-sit	-sitz	Açılır kapanur ayaksız tiyatro şandalyesi.
-stuhl	-stuhl	Açılır kapanur ayaklı şandalye.
Klappe	Klappe	Ġapak supap, ceb kapağı.
Klapperschlange	Klapperschlange	Çingıraķlı yılan.
klappern	klappern	Ġakırdamak, ses çıkarmak, çeñe çalmak.
klar	klar	Ġşikār, açık, şaf, berrak, pak.
klären	klären	Teşfiye itmek, doğrultmak, berraklaşmak.
Klarheit	Klarheit	Şāfiyyet, berraklık.
Klarinette	Klarinette	Ġarāniyyet. (ālet-i müsikādan)
Klasse	Klasse	Dershāne, şınıf.
Klassiker	Klassiker	Numūne-i ittiḥāz olunabilecek āsar-ı te'lif eden mü'ellif.
Klatscherei	Klatscherei	Münāfiklık etme, çekişdirme, dediķodı.

[175]

Klatschen	Klatschen	Şakırdatmak, şaklamak, alkışlamak.
Klaue	Klaue	Yırtıcı ḥayvan pençesi.
Klausel	Klausel	(muķāvele ve emşālī şeylerde) şart-ı maḥşuş.
Klavatur	Klavatur	(piyano ve emşālinde) parmak vaz'ına maḥşuş kemikler.
Klavier	Klavier	Piyano.
kleben	kleben	Yapışdırmak.
klebrig	klebrig	Yapışkan, lüzucetli, sırnaşık.
Kleck	Klecks	Mürekkeb veya boya lekesi.
Klee	Klee	Yonca.
Kleid	Kleid	Elbise.

kleiden	kleiden	Giydirmek, telbīs itmek.
Kleider=bürste	Kleider-bürste	Elbise fırçası.
-haken	-haken	Elbise aşmağa maḥşuş kıncalı çivi.
-schränk	-schränk	Elbise tolalı.
-ständer	-ständer	Elbise aşmağa maḥşuş sehpa.
Kleidung	Kleidung	Giyinme, telebbüs.
Kleie	Kleie	Köpük, boyacı şuyı.
klein	klein	Küçük, ufağ.
Kleinasien	Kleinasien	Anatolı-yı şahâne.
Kleingeld	Kleingeld	Ufağ päre.
Kleinigkeit	Kleinigkeit	Ehemmiyetsiz, ufağ tefek, değersiz.
Kleinod	Kleinod	Mücevherāta dā'ir şey'.
Kleister	Kleister	Ƙulleden ma'mul zāmg. (yapışdırmağa maḥşuş)
klemmen	klemmen	Şıkmağ, tażyik itmek, sıkışdırmağ.
Klemmer	Klemmer	Mandal, mengene.
[176]		
klettern	klettern	Şarılub çıkmak, tırmanmak.
Klempner	Klempner	Şobacı, tenekeci.
Klima	Klima	İklim, memleket, belde.
Klinge	Klinge	Bıcağ ve emşāliniñ kıamusı, çağı ağzı.
Klingel	Klingel	Çingırağ, zil.
klingeln	klingeln	Çingırağ çalmak.
Klinke	Klinke	Ƙapu mandalı, sürme.
Klippe	Klippe	Ƙaya, şāb, tehlikeli maḥal.
klirren	klirren	Şamata itmek, şakırdatmak.
Klistier	Klistier	İhtikān, yıqama, tenkıye.
-spritze	-spritze	İhtikān şırınğası.
klopfen ¹⁴³	klopfen	Uрмаğ, çalmak (bir kıapuyı).
Klöppel	Klöppel	Çañ tokmağı, tıg iğnesi.
Klosett	Klosett	Abdesthāne, ayak yolu.
Kloß	Kloß	(Et veya hamurdan yapılan) yuvarlak kıöfte.
Kloster	Kloster	Manastır, tekye.
Klotz	Klotz	Odun kütüğü.
Klub	Klub	Bir cem'iyetin da'iresi, kıulüb.
klug	klug	'Ākil, zekī, faḥin, dirāyetli, kıurnaz.
Klugheit	Klugheit	'Akıllılık, zekāvet, fetānet, kıurnazlık.

¹⁴³ Kelime iki baskıda da "klopfen" şeklinde hatalı yazılmıştır.

klumpen	klumpen	Biçimsiz, şekilsiz cism-i kesif, yuvarlak.
Klumpfuß	Klumpfuß	Egri bıçaklı adam.
Knabe	Knabe	Erkek çocuk, oğlan.
knacken	knacken	Çatırdamak, çatıtmek.
[177]		
Knall	Knall	Patlama, çatlama, çatırdı.
-effekt	-effekt	Gürültü, patırdı, şamata.
knallen ¹⁴⁴	knallen	Patlamak, çatlama, gümlmek.
knapp	knapp	Az, pek cüz'î, tār.
knarren	knarren	Ğıcırdamak, çatırdamak.
Knäul	Knäul	Yumak, hasır otı, hizerān.
knauerig	knauerig	Hasis, tama'kār.
Knecht	Knecht	Uşak, hizmetkār.
knEIFen	knEIFen	Çimdikleme.
Kneifer	Kneifer	Çimdikleleyen, birine taçılan yaylı gözlük.
Kneipe	Kneipe	Talebe oçası, kahvehāne, biraḥāne.
knEipen	knEipen	(Delikanlı ve talebeler yanında) bir biraḥānede içmek ve vakit geçirmek.
knEten	knEten	Yoğurmak, taḥmīr ve ta'cīn itmek.
Knicks	Knicks	Yarıç, çatlak, örselenmiş, kırık, boğum, dirsek; maḳām-ı ta'zīmde ziyāde eğilerek yer ile beraber edilen temennā, diz çökme.
KnIE	KnIE	Diz.
-hosen	-hosen	Kısa pantolon.
-scheibe	-scheibe	Diz kağıdı.
knIEen	knIEen	Diz çökmek.
knirschen	knirschen	Çatırdamak, ğıcırdamak.
knistern	knistern	Çıtırdamak, çıtılamak.
Knoblauch	Knoblauch	Şarışak.
Knöchel	Knöchel	Parmaqlardaki boğum, topuk kemiğı.
Knochen	Knochen	Kemik.
Knopf	Knopf	Düğme.
-loch	-loch	İlik.

[178]

¹⁴⁴ 1917 yılı baskısında "k" sesi eksik yazılmıştır.

knöpfen	knöpfen	Düğmelemek, iliklelemek.
Knöpfer	Knöpfer	Eldiven, potin vesâ'ireyi düğmelemege mahşuş çengel.
Knorpel	Knorpel	Çıkırdak.
Knospe	Knospe	Çunça.
Knoten	Knoten	Düğüm, ilmek, yumru, hadebe.
-punkt	-punkt	Düğüm, iltişâk noktası, maḥallî.
knüpfen	knüpfen	Düğmelemek, bağlamak, rabṭ itmek, ta'alluḡ u münâsebetî olmak.
knurren	knurren	Mırıldanmak, söylenmek, ḥomurdanmak.
Koch	Koch	Aşcı.
-buch	-buch	Yemek kitabı.
-ofen	-ofen	Yemek şobası.
kochen	kochen	Pişirmek, ḡaynatmak.
Köchin	Köchin	Aşcı kadın.
Köder	Köder	Duzak ve olta yemi; ökçe köselesi.
Koffer	Koffer	Sandık, çanta, bavul.
Kohl	Kohl	Laḡana.
-rabi	-rabi	Laḡana turpı, alabaş.
Kohle	Kohle	Kömür.
kohlen	kohlen	Kömür ḡaline ḡomak.
Kohlen-becken	Kohlen-becken	Mangal, ateşlik.
-bergwerk	-bergwerk	Kömür ma'deni.
-gegend	-gegend	Kömür ma'deni bulunan civâr, maḡal.
-kasten	-kasten	Kömür teknesi.
-säure	-säure	Ḥâmz-ı ḡarbon.
-stoff	-stoff	Ḡarbon.
-brenner	-brenner	Kömürci, kömür yakan.
Kokusnuß	Kokusnuß	Hindistan cevizi.

[179]

-banm	-banm	Hindistan cevizi ağacı.
Koß	Koks	Çoḡ kömürü.
Kolben	Kolben	Şap, çumak, dipçik, damacana, ḡol, piston.
Kolik	Kolik	Ḡarın ağrısı, şancı.
Kollege	Kollege	Arkadaş, refiḡ.
Kollekte	Kollekte	Bir emr-i ḡayr için toplanan i'âne, şadaḡa.
Kollo	Kollo	Eşyâ-yı tüccâriyye şandıḡı, balya, deng.
Köln	Köln	Çolonya şehri.

Kolonialware	Kolonialware	Bak�kliye.
Kolonie	Kolonie	Hey'et, muhcere, mstemleke.
kolonisieren	kolonisieren	Hicret edenleri bir mahale iskn itmek.
Kolonist	Kolonist	Hicret edenlerden biri.
Kolophonium	Kolophonium	Reine, ara sakız.
Kolo	Kolo	Gyet cism-i heykel, pek iri adam, aviyy'l -ekime.
Komet	Komet	uyruklu yıldı.
Komfort	Komfort	stiraat, hur, raat, refah.
Komik	Komik	Muhık, omik.
Komma	Komma	Virgl.
Kommandant	Kommandant	umandan.
Kommandantur	Kommandantur	umandanlık.
Kommandit=	Kommandit=	umandiyyet.
Gesellschaft	Gesellschaft	umandiyyet irketi.
Kommandobrucke ¹⁴⁵	Kommandobrucke	apdnn umanda kprisi.
kommen	kommen	Gelmek.
[180]		
Kommissar	Kommissar	omiser.
Kommibrot	Kommibrot	Ta'yn etmei, 'asker ekmei.
Kommode	Kommode	onsol, amaır ves'ire tolaba.
Komdie	Komdie	omedy.
Kompagnon	Kompagnon	erik, ortak.
Kompa	Kompa	Puula.
Kompliment	Kompliment	ltifat, hus.
kompliziert	kompliziert	armakarıık, mulak, arıık.
komponieren	komponieren	Bestelemek.
Komponist	Komponist	Bestekr.
Kompott	Kompott	omposto, meyve tatlısı.
-schffel	-schffel	Reel tabaı, avanozı.
kompromittieren	kompromittieren	Tehlike ve muataraya ilk itmek, lekedr itmek, izrr itmek, mes'uliyete omak.
Konditor	Konditor	ekerci, pastacı.
Konditorei	Konditorei	ekerlemeci, pastacı dkknı.
Kondolenz	Kondolenz	Ta'ziye.
kondolieren	kondolieren	Ta'ziye itmek.
Konfekt	Konfekt	ekerleme, reel.
Konferenz	Konferenz	onferans, meveret, mzkere.

¹⁴⁵ Kelime szgn 1915 baskısında "Kommandobruck" eklinde hatalı yazılmıtır.

fonfirmieren	konsirmieren	Takviye etmek, taḥkīm etmek, taḥdīk u te'kīd etmek.
fonfiſieren	konfiſieren	Müşādere etmek, kaçak malı zabt etmek.
Konflikt	Konflikt	İhtilaf, münāza'a, muḥāsame.
König	König	Ḳral.
Königin	Königin	Ḳraliçe.

[181]

föniglich	königlich	Ḳrala maḥşuş.
Königreich	Königreich	Ḳrāliyyet.
Königtum	Königtum	Salṭanat, ḥükümdarlık.
fonfav	konkav	Muḳa'ar, ortası ḳor.
Konfurrenz	Konkurrenz	Reḳābet, müsābaḳat.
Konkurs	Konkurs	İ'lān-i iflās.
fönnen	können	Muḳtedir olmak, yapabilmek.
Konsequenz	Konsequenz	Fikr-i ta'ḳīb; mā'bad, netice.
konſervativ	konſervativ	Muḥafız, muḥafazakār ḳonservatuar.
Konſervatorium	Konſervatorium	Musīḳī ta'lim ü taḥşiline maḥşuş mekteb, darü'l-bedāyi'.
Konſervenbüchse ¹⁴⁶	Konſervenbüchse	Ḳonserve ḳutusu.
Konſonant	Konsonant	Şadāsız ḥarf.
Konſul	Konſul	Şehbender, ḳonsolos.
-at	-at	Şehbenderḥāne, ḳonsolato.
Konſum	Konsum	Şarf u istiḥlāk.
konſum-Berein ¹⁴⁷	konsum-Berein	Erzāk tedārik ſirketi, cemiyeti.
Konſument	Konſument	Müşteri, müstehlik.
Kontinent ¹⁴⁸	Kontinent	Yer, ḳara.
Konto	Konto	Ḥesāb.
Kontor	Kontor	Ḳalem oḥası, yazıḥāne.
Kontraft	Kontraft	Ḳonṭurato, muḳāvele, ſarṭnāme.
Kontrolle	Kontrolle	Ḳontrol, tedḳīḳ, tefṭiſ.
Konvent	Konvent	İctimā', fevḳu'l'āde.

[182]

Konvention	Konvention	Muḳāvelenāme, 'ahdnāme, mu'āhede.
------------	------------	-----------------------------------

¹⁴⁶ Kelime iki baskıda da "Konservenböchse" şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C1:413).

¹⁴⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁴⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Kontineut" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Konversationslexikon	Konversationslexikon	Muḥītu'l-ma'ārif.
konvex	konvex	Muḥaddeb, ḳubbeli, yuvarlaḳ.
Konzert	Konzert	Ḳonser.
Körper	Körper	İnce ve şık toḳunmuş ḳumaş, şof, şebāk.
Kopf	Kopf	Baş, ḳafa.
-bedeckung	-bedeckung	Başlık, ser-püş.
-küssen	-küssen	Baş yaşdığı.
-salat	-salat	Ḳıvırcık şalata, yeşil şalata.
-schmerz ¹⁴⁹	-schmerz	Baş ağrısı.
-rechnen	-rechnen	Ḥesāb, 'aḳlī, zihnī.
köpfen	köpfen	Başı gövdeden ayırmak, kesmek.
Kopierpresse	Kopierpresse	Ḳopya mengenesi.
kopieren	kopieren	Ḳopye itmek, nüshasını çıkarmak.
Koralle	Koralle	Mercan.
Korb	Korb	Sepet.
-flasche	-flasche	Ḥaşırlı şişe.
-macher	-macher	Sepetci.
Korinthe	Korinthe	Ḳornit üzümü.
Kork	Kork	Manṭar, ṭapa.
-zieher	-zieher	Tirbuşon, manṭar çıkaracağı.
Korn	Korn	Zāhire, buğday, tohum.
-blume	-blume	Peygamber çiçeği, mavi ḳantariyün.
-feld	-feld	Buğday tarlası.
-jahr	-jahr	Bolluḳ senesi, bereket senesi.
[183]	[183]	
förnen ¹⁵⁰	körnen	Danelere taḥvīl itmek, toz yapmak, ḳumlu deri, saḫtiyān yapmak.
Körper	Körper	Vücut, beden, a'zā, cesed.
körperlich	körperlich	Vücutca, bedenlen, cismen.
Körperschaft	Körperschaft	Cemā'at, eşnaf hey'eti.
Korporal	Korporal	Onbaşı, küçük zābıt.
Korpulenz	Korpulenz	Şişman, iri vücutlu.
Korrektur	Korrektur	Taşhiḫ, tertib ü ṭab'-ı sehvleriniñ taşhiḫi.
-bogen	-bogen	Taşhiḫ kağıdı.
Korrespondenz	Korrespondenz	Muḥāberede mektuplaşma.
korrespondieren	korrespondieren	Biriyle muḥāberede bulunmak, mektuplaşmak.

¹⁴⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında “Kopf= schmerz” şeklinde hatalı yazılmıştır.

¹⁵⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Korridor	Korridor	Divanhâne, koridor.
forrigieren	korrigieren	Taşhih etmek, düzeltmek.
Korsett	Korsett	Çorsa.
Korsika	Korsika	Çoriska atası.
Kost	Kost	Gıda, yemek, ta'âm; pansiyon.
kostbar	kostbar	Çıymetli bahalı, fevku'l'âde.
Kosten	Kosten	Maşraf, maşârif, harc.
kosten	kosten	Çatmak, lezzetine bakmak.
kosten	kosten	Değeri olmak, değmek, falan kıymetde olmak, mâl olmak, çıkmak, gülmek, maşrafa mütevak্কıf olmak.
kostenfrei	kostenfrei	Bilâ-yı maşraf.
Kost-gänger	Kost-gänger	Yeyüb içmesiyle bir evde kiracı bulunan adam.

[184]

-geld	-geld	Yemek ve içmek parası.
-haus	-haus	Loğanta, pansiyon.
köstlich	köstlich	Çatlı, leziz, lezzetli.
kostspielig	kostspielig	Maşraflı, bahalı.
Kot	Kot	Camur, pislik, bataklık.
Kotelett	Kotelett	Kotelet, (çaburğa kemiklerinden çıkarılan kül başdılık) kül başdı, pırzola.
Krabbe ¹⁵¹	Krabbe	çagānus, teke, karides, yengeç.
Krach	Krach	Çatırdama, garç etme, patlama, çatlama.
krachen	krachen	Çatırdamak, gacırdamak, patlamak, çatlama.
krächzen	krächzen	Çarğa şakşagan ve baykuş gibi ötmek.
Kraft	Kraft	Çuvvet, şiddet, kudret, iktidar.
-wogen	-wogen	Naqliye otomobili, motor ile müteharrik yük 'arabası.
-brühe	-brühe	Et şuyı hülâşası.
kräftig	kräftig	Çuvvetli, sağlam, metin.
Kragen	Kragen	Yağa.
Krähe	Krähe	Küçük nev', çarğa, çuzgun.
krachen	krachen	(horos gibi) ötmek.
Kralle	Kralle	Yırtıcı hayvan pençesi.
Krämer	Krämer	'Attâr, çerçi.
Kaammetsvogel	Kaammetsvogel	Ardıç kuşu.

¹⁵¹ Kelime sözlüğün 1917 yılı baskısında "gānus" şeklinde çıkmıştır (Mehmet Ali, 1930:125).

Krampf	Krampf	İspazmoz, şar‘a ‘illeti.
krampfhaft	krampfhaft	İhtilâcı, fevku’l-ḥad, irticâ‘ı.
Kran	Kran	Mâçüne.
krank	krank	Ḥasta, nâ-mezâc, raḥatsız, keyifsiz.

[185]

-werden	-werden	Ḥasta olmak.
kränken	kränken	Ḥasta itmek, ziyâde müte’essir kılmak.
Kranken-haus	Kranken-haus	Ḥastahâne.
-wärter	-wärter	Ḥasta bakıcı.
-zimmer	-zimmer	Ḥasta oḫası.
-träger	-träger	Ḥasta taşıyan, sedyeci.
Krankheit	Krankheit	Ḥastalık, keyifsizlik.
kränklich	kränklich	Ḥastalıklı, za‘if ve naḥif.
Kranz	Kranz	Tâc-ı iftiḥâr, (ḥristiyanlarıñ ḳabir üzerine koydukları) çelenk.
Krapfen	Krapfen	İçi meyveli börek, pasta.
Krapp	Krapp	Kök boya.
Krater	Krater	Menfez-i birkan, camcı fırını bacası.
Kratzeisen	Kratzeisen	Raspa, ḳazıcı.
kratzen	kratzen	Ḳazmak.
kraus	kraus	Ḳıvrıcık, burma burma, lüle lüle, ḳâküllü.
Kraut	Kraut	Ot, laḫana.
Krawatte	Krawatte	Ḳravat, boyun bağı.
Krebs	Krebs	Yengeç, seretân.
-suppe	-suppe	Yengeç çorbası.
Kredit	Kredit	İ’tibâr-ı mâlî.
-brief	-brief	Ḥavâlenâme, kredi mektubı,
creditfähig ¹⁵²	creditfähig	Ṣağlam, kendisine i’tibâr olunabilir.
creditieren	creditieren	Bir kimseniñ maṭlûbunu alacağı ḫesabına veya deftere ḳaydetmek.
Kreide	Kreide	Fehmiyet-i keles, tebeşir.

[186]

Kreis	Kreis	Da’ire, muḫit.
Kreisel	Kreisel	Ṭopaç, fırlıdak.
kreisförmig	kreisförmig	Da’ire şeklinde.

¹⁵² Kelime iki baskıda da “creditfähig” şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C1:427). Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Krempe	Krempe	Kenar, pervaz.
Kremser	Kremser	Yolcu nakline mahşuş büyük 'araba.
krepieren	krepieren	Ölmek, gebermek. (hayvan hakkında)
Krepp	Krepp	Çrep, bürümcek.
Kresse	Kresse	Şu teresi, tere.
Kreuz	Kreuz	Haç, istavroz, şalib.
-band	-band	Posta paketleriniñ açık olarak gönderilmesi için çapraz bağlanan bağ.
-fahrer	-fahrer	Ehl-i şalib muhârebesine iştirâk eden.
-weg	-weg	Dört yol ağzı.
-zug	-zug	Ehl-i şalib muhârebesi.
kreuzen	kreuzen	Çapraz çizilmek, tekâtu' etmek, çatışmak, yolda karşılaşmak.
Kreuzer	Kreuzer	Çruvazör, dört para kıymetinde Avusturya parası.
kreuzigen	kreuzigen	Çarmıha germek, telef etmek.
Kreuzigung	Kreuzigung	Çarmıha germe, telef etme.
Kreuzung	Kreuzung	Karşulaşma, tekâtu' etme, mülzim çıkarma.
kriechen	kriechen	Sürtünerek gitmek, sürünmek, girmek, soğulmak.
Krieg	Krieg	Muhârebe, sefer, ceng.
kriegen	kriegen	Harb etmek, cengleşmek, yakalamak, ele geçürmek.
Krieger	Krieger	Muhârib, cengâver.
Kriegs-flotte	Kriegs-flotte	Harb filosı, donanma.
-gericht	-gericht	Divân-ı harb.
-schiff	-schiff	Zırhlı harb gemisi.

[187]

-schule	-schule	Harbiye mektebi.
-minister	-minister	Harbiye nâzırı.
Krim	Krim	Çırım şibh-i ceziresi.
Kriminal-gericht	Kriminal-gericht	Maşkeme-yi cinâyet
Krippe	Krippe	Yemlik.
Kronleuchter	Kronleuchter	Büyük şalon avizesi.
Kronprinz	Kronprinz	Veli'ahd.
Krisis	Krisis	Çarışıklık, buhrân.
Kristall	Kristall	Billur, kristal.
Kritik	Kritik	Mu'âhaze, i'tirâz, tenkid.
Kritiker	Kritiker	Mu'teriz, mu'âhız, münekkid.

fritifizieren	kritisieren	Bir eſeri münāzara ve tenkīd itmek, beyān-ı efkār u muṭāla'a itmek.
fritzeln	kritzeln	(ince ve hafif ses çıkaracak ſuretde) tırmalamak.
Krone	Krone	Tāc, efser, ikلیل.
krönen	krönen	Tetvic itmek, başlık taḳmak, tezyīn itmek.
Krönung	Krönung	Tetvic, tāc giyme.
Kropf	Kropf	Boğaz urı, lehm-i zā'id, gūſe.
Kröte	Kröte	Ḳara ḳurbağa.
Krücke	Krücke	Ḳoltuḳ degnegi.
Krug	Krug	Ṭopraḳ ıbrıḳ, desti.
Krume	Krume	Ekmek iḳi, ekmek kırintısı.
krumm	krumm	Egri, ḳarpıḳ.
Krümmen	Krümmen	Egmek, bükmek, ḳoparmak.
Krümmung	Krümmung	Ḳarpılma, eḳilme, kıvrıma.
[188]		
Krüppel	Krüppel	Ḳarpıḳ a'zālı erkek.
Kruste	Kruste	Ekmek ḳabuḳı, yara üzerinde baḳlayan kabuḳ.
Kruzifix	Kruzifix	Ḳazreti 'İsā'nın ḳarmıḳdaki mücessim resmi.
Kübel	Kübel	Ufaḳ tekne, ḳurna, ḳoğa.
Kubik	Kubik	Muka'eb.
Küche	Küche	Maṭbaḳ, aſḩāne.
Kuchen	Kuchen	Börek, poğaḳa.
-bäcker	-bäcker	Ḳörekci, poğaḳacı, pastacı.
Küchengerät	Küchengerät	Maṭbaḳ edevātı.
Kuckuck	Kuckuck	Ḳuḳuḳ ḳuſı.
Kugel	Kugel	Gülle, ṭoparlaḳ, yuvarlaḳ.
Kuh	Kuh	İnek.
kühl	kühl	Serin, ſoḳuḳ.
Kühlapparat	Kühlapparat	Mibred, serinletici alet.
Kühle	Kühle	Serinlik, ſoḳuḳluḳ.
kühlen	kühlen	ſoḳutmak, serinlitmek.
kühn	kühn	Cesur, ſeci', gözi yılmaz
Kühnheit	Kühnheit	Cesāret, ſecā'at, yiḳitlik.
Kulisse	Kulisse	Tiyatro yan perdesi, aralıḳı.
Kultus	Kultus	Din, mezheb.
Kümmel	Kümmel	Kimyon.
Kummer	Kummer	Ḳüzn, keder, gam, ḳasāvet.
kümmern	kümmern	Keder ü ḳasvetengiz olmak, ḩüznī olmak.

Kunde	Kunde	Müşteri, dā'imā bir yerden alışveriş eden kimse.
fündigen	kündigen	İzin vermek, şalıvermek, bırakmak.

[189]

künftig	künftig	İlerüde, müstağbelde, gelecekte.
Kunst	Kunst	Şan'at, ma'rifet, 'ilm, hüner.
Kunst-ausdruck	Kunst-ausdruck	İştılahāt-ı fenniyye, ta'bir-i fenn.
-ausstellung	-ausstellung	Şanāyi'-i nefise sergisi,
-griff	-griff	Bir şan'at veya ma'rifetüñ hafı noktası.
-händler	-händler	Şanāyi'-i nefise tüccarı.
-sammlung	-sammlung	Erbāb-ı şan'atun yapmış olduğu şeylerün toplanmışları.
-stück	-stück	Gāyet şan'atlı ve māhirāne yapılmış bir şey'.
-werk	-werk	Gāyet şan'atlı bir iş.
Künstler	Künstler	Şan'atkār, hoşkabaz, māhir bir oyuncu.
künstlich	künstlich	Şun'ī, sahte, yapma.
Kuppe	Kuppe	İgnenüñ başı.
Kupfer	Kupfer	Topuzı, niḥās.
-stich	-stich	Bakır üzerine hak olunmuş şekil veya resim.
Kuppel	Kuppel	Ḳubbe, künbed.
kupieren	kupieren	Altun ve gümüş ma'mülātına tamğa urmak.
Kuppelung	Kuppelung	Çift yapma, ikişer bağlama, rabṭ etme, birleştirme.
Kur	Kur	Tedavi, bakma.
-gast	-gast	Berā-yı tedaviye gelen ḥasta misafir.
-haus	-haus	Tedaviḥāne.
-liste	-liste	Berā-yı tedaviye gelen misafirler listesi.
-ort	-ort	Berā-yı tedaviye gidilen maḥal.
Kürab	Kürab	Vücuda giyilen zırh, cübbe.

[190]

Kürassier	Kürassier	Zırhlı süvari.
Kurbel ¹⁵³	Kurbel	Şap, manivela.
Kürbis	Kürbis	Ḳabaḳ.

¹⁵³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

kurieren	kurieren	Bir hastaya bakmak, tedavi etmek.
Kurs	Kurs	Revāc, kıymet, i'tibār, tedāvül, rāyic.
Kursbuch	Kursbuch	Şimendüfer vesā'ireniñ vakt-i hareket i'lānı.
Kürschner	Kürschner	Kürekci, kasketci.
Kursivschrift	Kursivschrift	Egri matba'a yazısı. (italik)
Kursus	Kursus	Tahşil-i ta'lim u tedris müddeti, birbiri arkasına okunan dersler.
Kurve	Kurve	Ḥaṭṭ-ı münḥani, dönüm mahali.
kurz	kurz	Qısa.
-sichtig	-sichtig	Za'if başar, uzakdan iyi görmeyen, 'if basarlık, uzakdan iyi görmemek.
-sichtigkeit	-sichtigkeit	Za'if basarlık, uzakdan iyi görmemek.
kürzen	kürzen	Qısaltmak, kesmek, azaltmak.
kürzlich	kürzlich	Az vakt evvel, ahiren, geçenlerde, muqaddemce.
kurzum	kurzum	Qısaca, elḥāşıl, nihāyet, ḥulāşā-yı kelām.
Kuß	Kuß	Öpme, buse, öpücük.
küssen	küssen	Öpmek, buse almak.
Küste	Küste	Sāhil, kıyı, yalı boyı.
Küster	Küster	Kilise kethüdāsı.
Kutsche	Kutsche	'Araba, qupa.
Kutscher	Kutscher	'Arabacı, se'is.
-bock	-bock	'Arabacılarıñ oturdukları maḥal.
kutschieren	kutschieren	'Araba ile gitmek.
Kuvert	Kuvert	Mektub zarfi.

[191]

Q

L

laben	laben	Qoyulaştırmak, pıhtılatmak.
Laboratorium	Laboratorium	Dārül-istihzār, 'ameliyathāne, kimyāḥāne.
lächeln	lächeln	Gülümsemek.
lachen	lachen	Gülmek, tebessüm etmek.
lächerlich	lächerlich	Gülünç, mashara.
Lachs	Lachs	Şom balığı.
Lack	Lack	Vernik.
lackieren	lackieren	Vernikleme, parlatmak.
laden	laden	Ṭoldırmaq, yüklitmek, da'vet etmek.
Laden	Laden	Dükkān, magaza.

-tisch	-tisch	Dükkān destgāhı, maşası.
Ladung	Ladung	(‘Araba ve emşaline taħmıl olunan eşyānıñ hey’et-i mecmu‘ası) yük.
Lafette	Lafette	Top kundağı.
Lage	Lage	Hāl, mevķıť, vażı‘yet.
Lager	Lager	Ķonak, mesken, depo, ikāmetgāh.
lagern	lagern	Bir yere Ķonmak, yatmak, bir maħale ordugāh Ķurmak.
lahm	lahm	Topal, kütürüm.
lähmen	lähmen	Kütürüm itmek, Ķuvvetden düşürmek, hūkümsüz bırakmak.
Lähmung	Lähmung	Uyuşukluk, topallık, tutukluk.
Laib	Laib	OĶķalık ekmek, yuvarlak.

[192]

Laich	Laich	Balık veya kurbağalarıñ yumurtası.
Laie	Laie	Cismānı, dünyevı, bir şey’in ‘acemisi.
Lafai	Lakai	Hıdmetci, aĶa.
Lafen	Laken	Ketenbez, Ķuħa.
Lafritze	Lakritze	Meyan köki, meyan otı.
Lamm	Lamm	Ķuzı.
-braten ¹⁵⁴	-braten	Ķuzı kızartması.
Lampe	Lampe	Lamba.
Lampen=glocke	Lampen-glocke	Lamba karpuzı.
-schirm	-schirm	Lamba abajurı.
-zylinder	-zylinder	Lamba şişesi.
Land	Land	Ķara, toprak, memleket.
Landarmee ¹⁵⁵	Landarmee	‘Asākir-i beriyye, Ķuvve-i beriyye.
-heer ¹⁵⁶	-heer	‘Asākir-i beriyye, Ķuvve-i beriyye.
-truppen ¹⁵⁷	-truppen	‘Asākir-i beriyye, Ķuvve-i beriyye.
-arbeit ¹⁵⁸	-arbeit	Tarlada Ķalıřma, iřtiĶālet-i zirā‘iyye.
-arbeiter ¹⁵⁹	-arbeiter	Renber.
-bau ¹⁶⁰	-bau	Ķiftcilik, zirā‘at.
-bauer ¹⁶¹	-bauer	Zerrā‘, Ķiftci.

¹⁵⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁵⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁵⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁵⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁵⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁵⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

=besitzer ¹⁶²	-besitzer	Arazi şahibi.
=briefbote ¹⁶³	-briefbote	Qara posta müvezzi', Tatar.
=brot ¹⁶⁴	-brot	Köy ekmeği.
=flüchtig ¹⁶⁵	-flüchtig	Firārī, mültecī, muhācir.
=fracht ¹⁶⁶	-fracht	'Araba ile eşyā naql etme.
=fuhrmann ¹⁶⁷	-fuhrmann	Yük 'arabacısı.

[193]

=gemeinde	-gemeinde	Nāhiye idāresi, meclisi.
=gericht ¹⁶⁸	-gericht	Bedāyet mahkemesi.
=gut ¹⁶⁹	-gut	Çiftlik, emlak ve arāzī.
=haus	-haus	Köy evi, şayfiye.
=karte	-karte	Harita.
=frei ¹⁷⁰	-kreis	Livā, sancak.
krieg ¹⁷¹	krieg	Muhārebe-i beriyye.
=mann	-mann	Köyli.
=partie ¹⁷²	-partie	(kırdā) tenezzüh, teferrüc, gezinti.
=recht ¹⁷³	-recht	Mecelle-i aḥkām-ı 'adliyye, qānun-ı medenī.
=stall ¹⁷⁴	-stall	Ḥārā, cins-i fersek-i teksīr u işlāhına mahşuş maḥal.
=straße	-straße	Qarayolu, tariḫ-i 'umūmiyye, şose.
=streicher	-streicher	Serseri, çapqın.
=sturm ¹⁷⁵	-sturm	Bora, furtına; müstahfaz 'askeri.
=üblich ¹⁷⁶	-üblich	'örf ü 'ādet ve ta'mil-i memleket.
=wein	-wein	Köy şarabı.
=wirt ¹⁷⁷	-wirt	Zerrā', çiftci.
=wirtschaft	-wirtschaft	Zirā'at, çiftcilik.
Landauer	Landauer	Landon 'arabası.

¹⁶² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁶⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

landen	landen	Karaya yanaşmak, çıkmak. (vapurdan)
Landung	Landung	Karaya yanaşma, çıkma. (vapurdan)
Länderfunde ¹⁷⁸ -fucht ¹⁷⁹	Länderkunde -sucht	Coğrafya. Fikr ü hırş-ı istilâ.
Landesprodukte ¹⁸⁰	Landesprodukte	Yerli mahşülât.
[194]		
-aufnahme ¹⁸¹ -haushaltf-Stat ¹⁸² -verrat ¹⁸³ -verweisung ¹⁸⁴	-aufnahme -haushalts-Stat -verrat -verweisung	Topğrafya. Büdcce. Vaţana hıyânet. Nefî, nefî cezası.
ländlich	ländlich	Kıra, tarlaya ve sayfiyeye mensub ve müte'allak.
Landsmann	Landsmann	Hemşehri, bir köyli.
Landtschaft	Landschaft	Eyâlet, havali, taşra; menâzır-ı ţabi'yye.
-smaler	-smaler	Menâzır-ı ţabi'yye ressamı.
lang	lang	Uzun, veyl.
Länge	Länge	Uzunluk, boy, tül.
langen ¹⁸⁵	langen	Uzaĝa gitmek, kifâyet itmek, yetişmek, elini uzatmak.
Langeweile	Langeweile	Can şıkıntısı, uşanc, melâl.
längf	längs	Boyuna, boyunca.
langsam	langsam	Yavaş, ağır, baţî.
langsamkeit	langsamkeit	Yavaşlık, aĝırlık, batîlik, tembellik.
längft	längst	Çokdan beri, hayli vaţtden beri.
langweilig	langweilig	Şıkıntılı, üzüntili.
Lanze	Lanze	Mızrâk.
Lappen	Lappen	Paçavra, eski bez parçası.
Lärche ¹⁸⁶	Lärche	Kaştran çamı, kara çam.
Lärm	Lärm	Gürülti, şamata, ĝavĝa, nizâ'.
lärmend	lärmend	Gürültü ederek, şamata ederek.

¹⁷⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁷⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Laſche ¹⁸⁷	Lasche	Cebire, temöryol raylarının yaşdığı.
[195]		
laſſen	lassen	Bırakmak, terk itmek.
Laſt	Last	Yük, hümüle, bār, zımmet.
-tier	-tier	Mekkāri hayvanı.
-wagen	-wagen	Yük ‘arabası.
Laſter	Laster	Alçaq, bednām, rüsvāy kimse, müfsid adam.
laſterhaft	lasterhaft	Alçaqlık, rüsvālık, müfsidlik.
läſtern	lästern	Birini çekiſdirmek, iftirā itmek, taḥkır ü terzıl itmek.
läſtig	lästig	Can ſıkkıcı, mi‘cer, menfūr, uſandırıcı.
lateiniſch	lateinisch	Latin lisānı.
Laterne	Laterne	Fener.
-npfahl	-npfahl	Fener direği, sütunı.
Latte	Latte	Lāta, pedavra, ḥaṭal.
lau-warm	lau-warm	Ilık.
Laub	Laub	Aqaç yaprakları, yaprakları gāyet ince dallar.
Laube	Laube	Çardağ, kameriyye.
lauern	lauern	Bir ſey’i ſabırsızlıqla beklemek, gözlemek, müterakķib olmak.
Lauf	Lauf	Tüfeng namlusı, ḥareket-i seri‘a, koſma, cereyān.
-bahn	-bahn	Yarıſ mahali; tarık, meslek, silk.
-brücke	-brücke	Naḳkaſ iskelesi, yalnız piyādeleriñ geçmesine maḥſuſ köpri.
-bursche ¹⁸⁸	-bursche	Mağaza uſađı.
laufen	laufen	Koſmak, yürümek.
Läufer ¹⁸⁹	Läufer	Yol ḥalıſı, keçesi.
Lauge	Lauge	ſodalı ſu.
Laune ¹⁹⁰	Laune	Mi‘zāc, ṭabi‘at, keyf, neſ’e.
[196]		
launiſch	launisch	Neſ’esiz, keyfi yerinde değil.
Lauf	Laus	Beyt, kehle.

¹⁸⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁸⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

laut	laut	Hızlı, yüksek, tiz.
Laut	Laut	Ses, şadā, şavt.
Laute	Laute	Lavta, 'ūd denilen çalgı.
läuten	läuten	Çalmak, çalınmak. (çañ hakkında)
Läutewerk	Läutewerk	Sa'atîñ çalar aleti, elektrik çañı.
Lava	Lava	Lav, yanar tağların ağzından çıkan kızgın madde-i seyyāle.
lavieren	lavieren	Rüzgāra karşı volta urarak yürümek, volta urmak.
Lawine	Lawine	Tağlardan düşen kar yığını.
Lazarett	Lazarett	'Asker hastahānesi.
Lebe-hoch	Lebe-hoch	Yaşa, alkışlama.
-wohl	-wohl	Allah'a ısmarladık, rabbiye emanet ol.
leben	leben	Yaşamak, bir hayat olmak.
Leben	Leben	Hayat, yaşama.
Lebendig	Lebendig	Canlı, diri.
Lebensart	Lebensart	Şüret, imrār-ı hayat.
Lebens-beschreibung	Lebens-beschreibung	Tercüme-i hal.
-gefahr	-gefahr	Ölüm tehlikesi.
-größe	-größe	Cesāmet, tıbbiye.
-länglich	-länglich	'Ömri oldukça, yaşadıkca.
-laufbohn	-laufbohn	Meslek, silk.
-mittel	-mittel	Havāyic-i zarūriyye.

[197]

-regel	-regel	İntizām-ı hayat.
-versicherung	-versicherung	Hayat sigortası.
-zeichen ¹⁹¹	-zeichen	Şihhat ü 'āfiyet haberi.
Leber	Leber	Karaciğer.
-fleck	-fleck	Karaciğer lekesi, karaciğer hastalığı.
-tran	-tran	Balık yağı.
lebhaft	lebhaft	Kaynar, canlı, galebelik, gayūr, fa'al, şen, şātır.
Lebhaftigkeit	Lebhaftigkeit	Şen olmaklık, kızgınlık, fa'aliyet.
lebloß	lebloß	Cansız, hayatsız.
Leck	Leck	Yarıç, çatlak.
leck-fein	leck-sein	Çatlak olmak, yarıç olmak.
lecken	lecken	Yalamak, gevşek olmak, mürürına müsā'id olmak, şızmak.
Leckerbissen	Leckerbissen	Lezīz, tu'mī hoş bir şey, hulviyyāt.

¹⁹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Leder	Leder	Meşin, kösele, deri.
ledern	ledern	Meşinden, köseleden, deriden, küderiden.
ledig	ledig	Serbest, azāde, bekār.
leer	leer	Boş, hālī.
Leere	Leere	Boşlık, dıbsızlık, fā'idesizlik.
leeren	leeren	Boşaltmak, tahliye etmek,
legen	legen	Vaz' etmek, komak.
Legierung	Legierung	Vakf etme, vaşiyet ile terk etme, bağışlama.
Lehm	Lehm	Tuğlacı çamuru, balçık, özli toprak.
Lehne	Lehne	Ṭayanılmağa veya ṭayanmağa maḥşuş maḥal, şandalye arkaşı.
lehnen	lehnen	Ṭayanmak, istinād etmek.
Lehnstuhl	Lehnstuhl	Ḳoltuk şandalyesi.
[198]		
Lehr-anstalt	Lehr-anstalt	Maḥal-i tadrīs, mekteb, medrese.
-satz	-satz	Ḥall-i maṭlūb-ı mes'ele.
-stuhl	-stuhl	Ders-ḥānede, mu'allime maḥşuş maḥal, maḥal-i tadrīs.
-zeit	-zeit	Ders vakṭi, zamān-ı taḥşīl.
-reich	-reich	Nāfi', müfid.
Lehre	Lehre	Ders, 'akāid, maşdar.
lehren	lehren	Öğritmek, tadrīs etmek, bir şeyin uşūlini göstermek.
Lehrer	Lehrer	Mu'allim, ḥāce.
Lehrerin	Lehrerin	Mu'allime.
Lehrerseminar	Lehrerseminar	Dārü'l-mu'allimīn.
Lehrling	Lehrling	Şākird, çırak.
Leib	Leib	Vücūd, cesed.
-binde	-binde	Bele şarılan kuşak, bağ.
-gericht	-gericht	İnsanın ziyāde sevdiği yemek.
-schmerzen	-schmerzen	Ḳarın ağrısı.
Leiche	Leiche	Ölü cesedi, na'aş, mevtā, cenāze.
Leichen-begräbnis	Leichen-begräbnis	Defn-i emvāt.
-verbrennung	-verbrennung	İḥrāk-ı emvāt.
-wagen	-wagen	Cenāze 'arabası.
-zug	-zug	Cenāze alayı.
- verbrennungsofen	- verbrennungsofen	İḥrāk-ı emvāt firını.
-schauhaus	-schauhaus	Müşhir-i emvāt.
Leichnam	Leichnam	Cenāze, na'aş, ölü, cesed.
leicht	leicht	Ḥafif.

-gläubig ¹⁹²	-gläubig	Kolay inanan, çabuk kıanan.
-finnig	-sinnig	Hafif meşreb, hoppa, delice.

[199]

Leichtfinn	Leichtsinn	Delilik, hoppalık, hafif meşreblık.
Leichtigkeit	Leichtigkeit	Kolaylık, sühulet.
leid	leid	Acı, ağrı. (toķunacak şüretde su' te'şir-i hāşıl eden haksızlık).
leiden	leiden	Çekmek, giriftār olmaķ.
Leiden	Leiden	Acı, elem, derd, miñnet, keder.
Leidenschaft	Leidenschaft	İştıyāk, istek, şiddet-i arzu, ibtilā.
leidenschaftlich	leidenschaftlich	İştıyākla, çıldırasıya, şiddetli arzu ve hevesle.
leider	leider	Ma'a't-te'essüf, ne çäre ki, yazık, eyvah ki.
leidlich	leidlich	Zararsız, fenā değil, olduķca iyi.
Leier	Leier	Şarkı, türki, berbuğ denilen çalgı.
Leih-bibliothek	Leih-bibliothek	Kira ile kitab alınan kütübhāne.
-haus	-haus	Eşyā-yı menķüle üzerine icrāyı m'amüle eden emniyet şandığı.
leihen	leihen	Ödüñ vermek, kiraya vermek.
Leim	Leim	Tutķal, çeriş.
leimen	leimen	Tutķallamak.
Lein	Lein	Keten.
Leine	Leine	İp.
leinen	leinen	Bezden, tülđen.
Leinöl	Leinöl	Keten yağı.
Leinwand	Leinwand	Keten bezi.
leise	leise	Ağır, hafif, yavaş sesle.
leisten	leisten	İfā ve icrā itmek, yerine getirmek.
Leisten ¹⁹³	Leisten	Potin kalıbı.
Leitartikel	Leitartikel	Baş maķale.
leiten	leiten	Sevķ ve idare itmek, kılağuzluk itmek, rehberlik itmek.

[200]

Leiter	Leiter	Delālet eden, rehberlik eden, nāķil-i elektrik, müteħarrık merdivan.
Leiterwagen	Leiterwagen	Kenarı parmaklıklı yük 'arabası.

¹⁹² Kelime iki baskıda da "gläubig" şeklinde hatalı yazılmıştır (Mehmet Ali, 1915:187).

¹⁹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Leitung	Leitung	Sev̇k ve idāre, nezāret, nakl ü işāl, şu yolu.
-draht	-draht	Nāqil hıdmeti gören tel.
-röhre	-röhre	Şu yolu borısı.
Lektion	Lektion	Ders.
Lektüre	Lektüre	Qırā'at.
Lende	Lende	Bögür, qalça, uyluk.
lenkbar	lenkbar	Qābil-i sev̇k ve idāre.
Lenkbarkeit	Lenkbarkeit	Qābil-i sev̇k ve idāre olınmaq.
Lenkballon	Lenkballon	Qābil-i sev̇k ve idāre balon.
lenken	lenken	Tahrık ü idāre itmek, sev̇k itmek, tevcih itmek.
Lenkstange	Lenkstange	Sev̇k ve idāre malı.
Leopard	Leopard	Pars denilen yırtıcı hayvan.
Lerche	Lerche	Tarla kuşu, çayır kuşu.
lernen	lernen	Öğrenmek, tahşil itmek.
lesbar	lesbar	Okunaklı
Lesebuch ¹⁹⁴	Lesebuch	Qırā'at kitabı.
Lesezeichen	Lesezeichen	Nerde kalındığı bilinmek için kitablarıñ arasına qonılan şerid.
Lesezimmer	Lesezimmer	Qırā'at oşası.
lesen	lesen	Oqumak, qırā'at itmek.
Leser	Leser	Mütāla'a eden, qārī'.
Letzt	Letzt	Şoñ, gāye, nihāyet.
leuchten	leuchten	Parıldamak, ziyā-yı neşr itmek, işılatmaq.
Leuchter	Leuchter	Şam'dān.

[201]

Leuchtgas	Leuchtgas	Işık, tenvīr, hevā gāziyla tenvīr.
Leuchtturm	Leuchtturm	Fener kal'esi.
leugnen	leugnen	İnkār itmek, qabul ve taşdıq itmek.
Leute	Leute	Ādemler, kimseler.
Leutnant	Leutnant	Mülāzım, zābıt.
Levkoje	Levkoje	Şebboy, beyaz menekşe.
Lexikon	Lexikon	Luğat kitabı, qāmus.
liberal	liberal	Cömerd, saħı, kerīm.
Licht	Licht	Aydınlık, ziyā.
Lichtmeß	Lichtmeß	Qatolikleriñ şubat ikisindeki günleri.
lieb	lieb	Sevgili, 'azīz, sevimli.
Liebe	Liebe	Muhabbet, sevgi, 'aşq.

¹⁹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

lieben	lieben	Sevmek, muhabbet etmek.
liebenswürdig	liebenswürdig	Sevimli, nâzık, kibar, insaniyetli.
Liebenswürdigkeit	Liebenswürdigkeit	Nâzıklık, kibarlık, sevimlilik.
lieber	lieber	Daha iyi, ulı.
Liebes-brief	Liebes-brief	Muhabbetnâme.
-erklärung	-erklärung	İlân-ı 'aşk.
-paar	-paar	İki muhabbetzede.
-verhältnis	-verhältnis	'Alâka, münâsebet, rābıta.
Liebhaber	Liebhaber	Göñüllü, meraklı olan, 'aşık.
Liebfosung	Liebkosung	Sevişme, muhabbet etme.
Liebling	Liebling	Sevgili, nazlı, sevimli.
Liebschaft	Liebschaft	Münâsebet, lâubâliye, gelüb geçen 'aşk.
Lied	Lied	Şarkı, türki.
liederlich	liederlich	Diğkatsiz, tertibsiz, ihmâlcı, sünepe.
[202]		
Lieferant	Lieferant	Müte'ahhid, mültezem.
liefern	liefern	Teslim etmek, vermek.
Lieferung	Lieferung	Teslim etme, verme, irsâlât.
liegen	liegen	Yatmak, kâ'in olmak, bulunmak.
-lassen	-lassen	Bırakmak, olduğu yerde terk etmek.
Lift	Lift	Asansör.
Lilie	Lilie	Zanbak çiçeği.
Limonade	Limonade	Limonata.
Linde	Linde	İhlamur.
lindern	lindern	Mülâyimleştirmek, rahatlaştırmak, yumuşatmak.
lineal	lineal	Cedvel tahtası.
linieren	linieren	Çizgi çizmek.
link	link	Şol.
links	links	Şola, şol tarafda.
linkshändig	linkshändig	Şolak.
Linse	Linse	Mercimek, 'adese, dürbîn camı.
Lippe	Lippe	Dudağ, leb.
List	List	Hile, hud'a, desise, kurnazlık.
Liste	Liste	Cedvel, liste, icmâl.
Liter	Liter	Litre, (bir desimetre mik'abı).
literarisch	literarisch	Edebî, edebiyata mensub ve müte'allık.
Literatur	Literatur	'Ulüm-ı edebiyeye.
Lob	Lob	Medh ü şenâ, taḥsîn, âferîn.

Lobrede	Lobrede	Nutq-ı şenā, nutq-ı taḥsīn.
loben	loben	Medh itmek, şenā itmek.
-fwert	-swert	Şāyān-ı taḥsīn, taḳdīre müsteḥāq.
löblich	löblich	Memdūḥ, maḳbūl, şāyān-ı tevşīye.
Loch	Loch	Delik, çuḳur, boşluḳ.
[203]		
Locke	Locke	Şaç lülesi, kıvrıcık.
locken	locken	Şaçları lüle lüle kıvrıcık yapmak.
lockern	lockern	Gevşeltmek, biraz kıvrımak.
Lockmittel	Lockmittel	Tuzaḡa ḳonılan yem, hayvanātı semirtmek için undan, patatesden yapılan ḥamur.
Lockspitzel	Lockspitzel	Müsebbib, taḥrīk eden, sebebiyet veren.
Löffel	Löffel	Ḳaşık, kepçe.
Loge	Loge	Levha.
Logen-schließerin	Logen-schließerin	Tiyatro localarını açan ḳadın.
logieren	logieren	İḳāmet itmek, sākin olmak, oturmak.
Logik	Logik	Mantıḳ.
Logis	Logis	Mesken, iḳāmet-gāḥ.
Lohe	Lohe	Meşe ḳabuḡı tozu, palamut ḥulāşası, dibāḡ tozu.
Lohn	Lohn	Gündelik, yevmiye.
-arbeiter ¹⁹⁵	-arbeiter	Gündelikci.
lohnem	lohnem	Gündelik vermek.
Löhnung	Löhnung	Yevmiye verme, gündelik verme.
Lokalität	Lokalität	Maḥal, mevḳi', mevzi'.
Lokomotiv	Lokomotiv	Loḳomotif.
-führer	-führer	Şemendüfer makinisti.
Lorbeer	Lorbeer	Defne aḡacı.
=e	=e	Defne aḡacı meyvesi.
Lorgnette	Lorgnette	Çifte el dürbini.
Loſ	Loſ	Tāli', baḥt, naşib, piyanḳo bileti, ḥişşe.
loſ	loſ	Ġayr-ı merbūḡ, ayrı, şābit olmayan.
-machen	-machen	Çözmek, gevşeltmek.

[204]

¹⁹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-binden	-binden	Çözmek, fekk itmek, ayırmak, koyurmak.
=gehen	-gehen	Kaçmak, çözülmek.
=lassen	-lassen	Salıvermek, bırakmak.
=sprechen	-sprechen	'Afv etdirmek, kaç'-ı rābıta ve münāsebet itmek.
löschen	löschen	İtfā itmek, söndirmek.
Löschpapier	Löschpapier	Sünger kağıdı.
löse	lose	Gevşek, müteharrik, oynayan.
lösen	losen	Qur'a çekmek, piyanço çekmek.
lösen	lösen	İrtibātını gidermek, çözmek, ayırmak, hallitmek.
Lösung	Lösung	Halletme, irtibātını giderme, maḥlül.
Losungswort	Losungswort	Ḳānūnī, nizāmī bir söz, emir.
löten	löten	Lehimlemek.
Lothringen	Lothringen	Loren (loteringen) kıt'ası.
Lotse	Lotse	Sāhil kılağuzı.
Lotterielos	Lotterielos	Piyanço bileti.
Löwe	Löwe	Arslan
Löwin	Löwin	Dişi arslan.
Lücke	Lücke	Fethā, boşluk, aralık, fāşıla, açık.
Lückenbüßer	Lückenbüßer	Obur, boğazına düşkün.
Luder	Luder	Leş, mürdār, cenābet, pis mürdār.
Ludwig	Ludwig	Ludvig
Luft	Luft	Hava
=ballon	-ballon	Balon.
=dicht	-dicht	Hava geçmez, hava nüfūz etmez olan.
=druck	-druck	Taẓyık-ı hava.
=leer	-leer	Havasız.
=pumpe	-pumpe	Hava. Tulumbasını, muḥāyetü'l-hava tulumbası.
[205]		
=röhre	-röhre	Mecrā-yı hava, hava borusı.
=schiffahrt	-schiffahrt	Ḳābil-i sevḳ-i balonla seyahat.
=schiffer	-schiffer	Ḳābil-i sevḳ-i balonla şu'ud eden baloncı.
=schlöffer	-schlöffer	Ḳuruntı, mā-hülyā.
=spiegelung	-spiegelung	Serāb, in'ikās tarīkiyle görinen şey'.
=zug	-zug	Cereyān-ı hava.
=heizung	-heizung	Şıcaḳ hava teşḫiyātı.
=wechsel	-wechsel	Tebdīl-i havā.

lüften	lüften	Havalandırmak.
Lüge	Lüge	Yalan, kızb, aldatma.
lügen	lügen	Yalan söylemek, aldatmak
Lufe	Luke	Çatı deliği, baca.
Lump	Lump	Serseri, çapkın.
Lumpen	Lumpen	Paçavra, yırtık elbise, mürdâr.
-sammler	-sammler	Paçavracı.
Lunge	Lunge	Ağciğer, ri'e.
-nentzündung	-nentzündung	Ağciğer iltihâbı, zâtürre.
-nischwindsucht	-nischwindsucht	Verem, müteverrim.
Lunte	Lunte	Falya fitili.
Lupe	Lupe	Pertevsiz.
Lust	Lust	Arzu, heves, istek.
-haben	-haben	Arzusu olmak, hevesi olmak.
lustig	lustig	Şen, şatır, neş'eli, eğlenceli.
Lustspiel	Lustspiel	Çömedya.
Luxuszug	Luxuszug	Ziyâde süsli şimendüfer.
Lyrik	Lyrik	Manzûme.
M	M	
[206]		
Maaf	Maas	Mavz nehri.
machen	machen	Yapmak, i'mâl itmek.
Macherlohn	Macherlohn	Yevmiye, i'mâliye.
Macht	Macht	Çuvvet, kudret, iktidâr.
mächtig	mächtig	Muktedir, kuvvetli, kudretli, cesîm.
Mädchen	Mädchen	Çız.
Made	Made	Peynir ve emşâlinde hâşıl olan kurd.
Magazin	Magazin	Mağzen, depo, mağaza.
Magd	Magd	Çidmetci kız, besleme.
Magen	Magen	Mi'de.
-verderben	-verderben	Mi'de bozulması.
mager	mager	Za'if, kuru, ince.
Magerkeit	Magerkeit	İncelik, za'iflik.
Magistrat	Magistrat	Belediye hey'eti, belediye meclisi.
Magnet	Magnet	Mıknatıs.
-nadel	-nadel	İbre mıknatısı.
magnetisch	magnetisch	Mıknatıslı.
magnetisieren	magnetisieren	Manyatizmalamak, mıknatıslandırmak.
Magnetismus	Magnetismus	Mıknatıs.
Magyar	Magyar	Macar.

mähen Mähmaschine	mähen Mähmaschine	Ekin ve ot biçmek, kesmek. Ekin ve ot biçmege maşuş makine.
[207]		
Mahagoni Mahl Mahlzeit mahlen Mähne mahnen	Mahagoni Mahl Mahlzeit mahlen Mähne mahnen	Mähun ağacı. Yemek, ta'am, ziyafet. İştahınız açık olsun, 'افیyet olsun. Değirmende çekmek, öğütmek. Mutaf, çulha. İhtâr itmek, hatırlatmak, haber vermek. Mayıs ayı. İnci çiçeği. Mayıs böceği. Milan şehri. Mayanas şehri ve kal'esi. Mışır. Şevket, haşmet, 'azamet, haşmetlü. Şevketlü, 'azametlü, kudretlü, mahabetlü. Haşmet ü şevkete tokunur cürm. Tabur kumandanı, biñbaşı. Leke, levş, haťa. Bir şeye kuşur bulmak, münakaşa ve mua'heze itmek. Dellâl, simsâr, şarrâf. Bâdem kurabiyesi. Kere, def'a, işâret, hâtıra. Tersim itmek. Ressam. Ressamlık, fenn-i tersim.
Mai -glöckchen -käfer Mailand Mainz Maiş Majestät majestätisch Majestätsbeleidigung Major Mafel mäfel Makler Makrone Mal malen Maler Malerei	Mai -glöckchen -käfer Mailand Mainz Mais Majestät majestätisch Majestätsbeleidigung Major Makel mäkeln Makler Makrone Mal malen Maler Malerei	
[208]		
malerisch Malz manch manchmal Mandel -baum Mangel	malerisch Malz manch manchmal Mandel -baum Mangel	Şayân- 1 temâşâ, şayân-1 taşvîr bir manzara. Arpa şuyı mayası. Ba'zı. Ba'zı ba'zı, ba'zı kere. Bâdem. Bâdem ağacı. Noğşâniyet, eksiklik, lüzum.

mangelhaft	mangelhaft	Çuşurlı, nokşanlı, nā-tamām, hañalı.
mangeln	mangeln	Bulunmamak, mevcūd olmamak.
Manier	Manier	Ŧarz, uşul, üslub, minvāl.
Mann	Mann	Adam, erkek.
Männchen	Männchen	Küçük adam, kocacığım.
männlich	männlich	Müzekker, erkek
Manöver	Manöver	Manevrā, taṭbīkāt-ı harbiye ta'limleri.
Mansarde	Mansarde	Ŧavan arası oñası.
Mannschaft	Mannschaft	Efrād-ı 'askeriye.
Manschette ¹⁹⁶	Manschette	Çolluk.
Mantel	Mantel	Yağmurluk, kaput.
Mannfaktor ¹⁹⁷	Mannfaktor	Ma'mülāt-ı şanā'iyye, fabrika malı, manifatura.
Manuskript	Manuskript	El yazısıyla maṭbū' kitabı.
Mappe	Mappe	Orak cüz'danı, orak çantası.
Märchen	Märchen	Maşal, hikāye.
Marder	Marder	Zerdava nāmındaki hayvan ve bunun kürki.
Margarine	Margarine	Çoyunuñ iç yağından vesā'ir icsām- şaḥmiyyeden çıkan bir nev' yağ.

[209]

Marine	Marine	Bahriye.
marinieren	marinieren	Şalamuraya yatırmak.
Mark	Mark	İlik.
Mark	Mark	Alman parasınıñ vāhid-i kıyasısı, mark. (altı ğuruş kıymetinde)
Marke	Marke	Nişāne, 'alāmet, marka.
Markfetender ¹⁹⁸	Marketender	Ḥarekāt-ı 'askeriyyede berāber gezen baqqal, ordu baqqalı.
Markise	Markise	Yağmurdan ve güneşden muhafaza için pencere veya kapu üzerindeki tente.
Markt	Markt	Pazar, panayır, hafta pazarı.
-halle	-halle	Çapalı çarşu, Pazar yeri.
-platz	-platz	Pazar maḥalli.
-schreier	-schreier	Şarlatan.

¹⁹⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Çolluk, manşet” şeklindedir.

¹⁹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

¹⁹⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Ḥarekāt-ı 'askeriyyede berāber gezen baqqal” şeklindedir.

Marmor marmorieren	Marmor marmorieren	Mermer. Mermer gibi beyaz yapmak, mermerlendirmek.
Maroffo	Marokko	Marākeş, Mağrib hükümeti, Fas.
Marone	Marone	Kestāne.
Marſch	Marsch	Yürüüş, marş, ilerü.
Marſchall	Marschall	Müşir.
-ſtab	-stab	Müşriyyet ‘aşası.
marſchieren	marschieren	Yürimek.
Marſtall	Marstall	İştahl-i ‘āmire.
Marter	Marter	Şiddetli ağrı, işkence, ıztırāb.
Märtyrer	Märtyrer	Şehid, müctehid, mağdūr, mazlūm.
März	März	Mart ayı.
Marzipan	Marzipan	Bādemli kūrabiye.
Masche	Masche	Halka, ilmek.
[210]		
Maschine	Maschine	Makine.
Masern	Masern	Kızamık hastalığı.
Masfe	Maske	Maske.
-nball	-nball	Maskeli balo.
masfieren	maskieren	Maske giymek, örtmek.
Maß	Maß	Ölçi, hadd-i tarz.
-nahme ¹⁹⁹	-nahme	Qā’ide.
-regel	-regel	Uşul, çāre, tedbīr.
-ſtab	-stab	Mikyas, ölçi.
Maſſage	Massage	Masaj, ovma.
Maſſe	Masse	Yığın, küme, top.
massenhaft	massenhaft	Hep birden, topdan.
masfieren	massieren	Masaj yapmak, ovmağ.
māßig	māßig	Mu‘tedil.
-essen	-essen	Mu‘tedil yemek.
māßigen	māßigen	Kesb-i i’tidāl itmek, taḥfīf itmek.
Mäßigkeitsverein	Mäßigkeitsverein	İ’tidāl cem’iyeti, kana‘at cem’iyeti.
Mäßigung	Mäßigung	Taḥfīf etme, kesb-i i’tidāl etme.
massiv	massiv	Yek pāre, şom, mücessem.
maßlos	maßlos	Bilā-hadd, nā-mütenahī, nā- maḥdūd, cisim, ‘azim.
Maſt	Mast	Kimi der ki.
Maſt	Mast	Hayvanı semirtmek için verilen yem.

¹⁹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

mästen	mästen	Semizlitmek.
Material	Material	Malzeme, âlet ü edevât.
Materie	Materie	İcsâm-ı maddiyye, cevher, eczâ.
Mathematif	Mathematik	‘Ulüm-ı riyâziyye.
Mathematiker	Mathematiker	Riyâzî

[211]

Matratze	Matratze	Ot şilte, minder.
Matrose	Matrose	Gemici.
matt	matt	Ṭonuk, cilâsız.
Matte ²⁰⁰	Matte	Çayır, çayırılık, mer‘a; haşır, paspas.
Mattigkeit	Mattigkeit	Yorğunluk, dermensizlik, kuvvetden düşme.
Mauer	Mauer	Dîvar, cidâr, sur.
Maul	Maul	Hayvan ağızı.
Maul-affe	Maul-affe	Ağız açık, şaşkın şaşkın bakan.
-beerbaum	-beerbaum	Dut ağacı.
-esel	-esel	Katır.
-korb	-korb	Hayvanların ağızına takılan ağızlık.
-wurf	-wurf	Köstebek.
-wurfshgel	-wurfshgel	Köstebek yuvası.
Maure	Maure	Marakeş erkek.
Maurer	Maurer	Divarcı.
Maus	Maus	Fındık şıçanı, fare.
Mauffalle	Mausfalle	Fare kapanı.
mausern	mausern	Tüy değiştirmek, derisini değiştirmek.
Mausoleum ²⁰¹	Mausoleum	Türbe, merkad.
Maut	Maut	Kemerin da’iresi, idhâlât u ihrâcât-ı resmî.
Mechanif	Mechanik	Fenn-i makine.
Mechaniker	Mechaniker	Makineci, makinist, çarhıcı.
Medizin	Medizin	Ṭabâbet, ‘ilm-i tıb.
Meer	Meer	Deñiz, baħr.
-busen	-busen	Çoy, liman, körfez.
-enge	-enge	Berzah, kanal.
-rettig	-rettig	Pek buharlı ve yakıcı şu torpı.

[212]

²⁰⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Çayır, çayırılık, mer‘a” şeklindedir.

²⁰¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-schaum	-schaum	Deñiz köpüği, lüle taşı.
=esspiegel	-esspiegel	Sağı-ı bahr, rü-yı deryā
Mehl	Mehl	Un, dağık.
=speise	-speise	Hamur işi yemek.
mehlig	mehlig	Unlı.
mehr	mehr	Žiyāde, fazla.
mehrere	mehrere	Müte'addid.
Mehrzahl	Mehrzahl	Cem'.
Mehrheit	Mehrheit	Ekşeriyet.
meiden	meiden	Şavmak, def itmek, sağınmak.
Meile	Meile	Meyl-i bahri.
Meineid	Meineid	Yalan yere yemin.
=ige	-ige	Yalan yere yemin eden.
meinen	meinen	Žannitmek, düşünmek, taşavvur itmek.
Meinung	Meinung	Žan, fikir, taşavvur.
Meißel	Meißel	Taş ve ma'den kesmege maşuş çelik kalem, hakkāk kalem.
meißeln	meißeln	Kalemle bir ma'den veya taşı kesmek.
meistens	meistens	Ekşeriyeye, çok vağt, 'ale'l-ekşer.
Meister	Meister	Usta, mu'allim.
=werk	-werk	Eşer-i bir güzide, nādidе şey', şāheşer.
=schaft	-schaft	Ustalık.
Melange	Melange	Melanej, (çikolata, süd ve şekerden yapılan kahve.)
melden	melden	İ'āā-yı ma'lūmāt itmek, 'arz u ifade itmek, haber vermek.
Meldung	Meldung	Rapor, 'arīza, ihbār.
melken	melken	İnek saçmak.
Melodie	Melodie	Āheng ü mađām, leđāfet-i şadā, hüsn-i intizam.
Melone	Melone	Kavun.
[213]		
Menge	Menge	Çok miğdar, çokluk, izdiĥām.
mengen	mengen	Karışdırmak, mizāc u terkīb itmek.
Mensch	Mensch	İnsan, ādem.
=en=alter	-en=alter	Sin, yaş, nesil.
=en=feind	-en=feind	Münferid ü münzevī yaşayan adam.
=en=geschlecht	-en=geschlecht	Nev'-i beşer, cins-i insānī.
menschlich	menschlich	Nev'-i beşere 'āi'd, insana maşuş.

Menschlichkeit	Menschlichkeit	İnsanlık, nev'.
Mergel	Mergel	"Kis" denilen kireçi, beyaz palçık.
Meridian	Meridian	Nısfu'l-nehâr da'iresi.
merken	merken	Haırında tutmak, zâbt ü kayd etmek.
merklich	merklich	Hıssolunır, çabuk görünür.
merkwürdig	merkwürdig	Şâyân-ı diğkat, şâyân-ı ta'accüb, ğarib,
Merkwürdigkeit	Merkwürdigkeit	Şâyân-ı ta'accüblük, ğariblik.
Messe	Messe	Büyük panayır, kiliselerde yapılan âyin.
messen	messen	Ölçmek, mesâha etmek.
Messer	Messer	Bıçak, kalemtraş.
-bänkchen	-bänkchen	Sofrada bıçak ve çatal tayama'a maşuş sehpa.
-schmied	-schmied	Bıçaıcı.
Meßgewand	Meßgewand	Papasların eşnâ-yı âyininde giydikleri libas.
Messing	Messing	Pirinç, sarı bakır.
Metall	Metall	Ma'den.
metallisch	metallisch	Ma'denî.
Meteor	Meteor	'Alâ'im-i cüppe.

[214]

-stein	-stein	Hiç-i semâvî.
Meter	Meter	Metre.
Metzger	Metzger	Kaşab.
-ei	-ei	Kaşab dükkânı.
Meuchelmörder	Meuchelmörder	Kâtil.
Meute	Meute	Köpek sürüsü.
Meuterei	Meuterei	Fitne, fesad, beğy ü işyân.
Mexiko	Mexiko	Meksiqa şehri.
miauen	miauen	Miyavlamak, (kedi hakkında) yağırma.
Mieder	Mieder	Kadınların kışa ceketleri, yelekleri.
Miene	Miene	Çehre, simâ, nâşiye, şüret, göriniş.
Miete	Miete	Bedel-i icâr, kirâ, icâre, icâr.
mieten	mieten	İsticâr etmek, bir evi kiralama.
Mieter	Mieter	Müste'cir, kiracı.
Mietskontrakt	Mietskontrakt	İsticâr muqâvele-nâmesi.
Migräne	Migräne	Yarım baş ağrısı.
Mikroskop	Mikroskop	Hurdebin, mikroskop.
Milch	Milch	Süd.
-glas	-glas	Süd bardağı, buzlu cam.

-mann	-mann	Südcü.
-topf	-topf	Süd çanağı, kâsesi.
mild	mild	Mülâyim, laîf.
mildtätig	mildtätig	Merhametli, mürüvvetli, fuğarâperver.
Milde	Milde	Mülâyemet, merhamet, insaniyet, tatlılık, şefkat.
Milderung	Milderung	Yumuşatma, mülayimleşdirme, tatlılaşdırma, hafifletme.
Militär	Militär	Harb adamı, asker.

[215]

-isch	-isch	askerî.
Milliarde	Milliarde	Milyar.
Million	Million	Milyon.
minder	minder	Ufağ, küçük, aşağı, daha az.
mindest	mindest	Eñ az, eñ açal.
minderjährig	minderjährig	Sîn-i rüşde vâsıl olmamış, sabî.
Minderheit	Minderheit	Aklıyyet-i âra.
mindern	mindern	Azaltmak, tağlil etmek, tağfif etmek.
Mine	Mine	Lağm, torpil.
Mineral	Mineral	Ma'den.
Miniaturbild	Miniaturbild	Küçük kıt'ada yapılmış resim.
Minister	Minister	Nâzır, vekil.
-präsident ²⁰²	-präsident	Re'is-i vekil, re'is-i nâzır, şadr'azam.
Ministerium	Ministerium	Nezâret.
Minute	Minute	Dağıka.
Mischebe	Mischebe	Evlenme, te'ehhül, izdivâc, nikâh.
mischen	mischen	Karışdırmaq, mezc etmek, müdahale etmek.
Mischung	Mischung	Mezc etme, halğ etme, birbirine karışdırma.
maß	maß	Fenâ, nâ-mağbül, nâ-münâsib, ğayr-ı şahîh.
-achten	-achten	Nazar-ı hağâretle bağmaq, h'âr u hağîr görmek.
-billigen	-billigen	Tağdîr ü tensîb etmemek, tağbîh etmek.
-brauch	-brauch	Su'isti'mâl
-brauchen	-brauchen	Su'isti'mâl etmek.

²⁰² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Re'is-i vekil, re'is-i nâzır” şeklindedir.

=erfolg	-erfolg	İnhizām, bozgunluk, ‘adem-i muvaffākıyet.
=fallen ²⁰³	-fallen	Hoşa gitmemek, beğenmemek, güce gitmek.
=geburg	-geburg	Düşük çocuk, şaka.
[216]		
=gestaltet	-gestaltet	Yapma, sahte, yalandan, taklid.
=glücken	-glücken	Muvaffak olamamak, başa çıkamamak.
=gönnen ²⁰⁴	-gönnen	Çekmemek, gıpta itmek, imrenmek, arzu ve heves itmek.
=griff ²⁰⁵	-griff	Yañılma, haşa, sehv.
=günstig	-günstig	Gıpta eden, arzukeş, heveskār.
=handeln	-handeln	Su’-i ma‘mülede bulunmak, tekdır itmek.
=heirat ²⁰⁶	-heirat	Küfv olmayan, kimse ile izdivāc veya ihtilāt.
=kredit	-kredit	İ‘tibarsızlık, ‘adem-i rağbet.
=ton	-ton	Neş’esiz.
=trauen	-trauen	İ‘timād etmemek, inanmamak.
=trauisch	-trauisch	İ‘timādsız.
=vergnügen	-vergnügen	Memnuniyetsizlik, hüzn ü keder, can şıktıntısı, dilgirlik.
=verhältnis ²⁰⁷	-verhältnis	‘Adem-i tenāsüb, tefāvüt, tezdād-ı münāsebet, ğayr-ı dostāne, nā-mağbūle.
=verständnis ²⁰⁸	-verständnis	Añlaşılammamış ve yañlış añlaşılmış söz, su’-i tefehhüm, sehv, haşa, yañlışlık,
=verstehen	-verstehen	Yañlış añlamak.
Missetäter	Missetäter	Mücrim, cānī.
Missionär	Missionär	Misyoner, neşr-i din içün gönderilen rāhib.
Mist	Mist	Hayvan tersi, gübre.
[217]		
=gabel	-gabel	Gübre direni.
Mistel	Mistel	Ökse otl.

²⁰³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁰⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “çekmemek, cān-ı gönülden rāzı olmak” şeklindedir.

²⁰⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “yağalama, yañlış, haşalı tutma” şeklindedir.

²⁰⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “muafık, münasib olmayan izdivāc” şeklindedir.

²⁰⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “münāsebet, ğayr-ı dostāne” şeklindedir.

²⁰⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “yañlış añlaşma” şeklindedir.

Mitarbeiter ²⁰⁹	Mitarbeiter	Birlikde çalışan, yazan ve te'lif eden.
=besitzer ²¹⁰	-besitzer	Hişşedâr.
=beteiligte ²¹¹	-beteiligte	Şerik.
=bewerber ²¹²	-bewerber	Rakib.
mitbringen	mitbringen	Birlikde getirmek.
Mitesser	Mitesser	Bir sofrada yemek yiyenleriñ beheri.
=gefühl ²¹³	-gefühl	Teveccüh, muhâleşat, imtizâc.
=gift	-gift	Cihaz.
=glied	-glied	Bir cem'iyetiñ veya şirketiñ a'zâsı.
mitleidig	mitleidig	Merhametli, inşafılı, acııklı.
Mitmenscb	Mitmenscb	Hem-cins, benî-cins.
mitnehmen	mitnehmen	Birlikde almak, beraber getirmek.
mitschuldig	mitschuldig	Hem-cürm, bir kabahtı beraber işleyen.
Mitfühler	Mitfühler	Sınıf refîki, arkadaşısı.
=spieler	-spieler	Birlikde oynayan, oyun arkadaşısı.
Mittag	Mittag	Ögle vaqti.
=essen ²¹⁴	-essen	Ögle yemeği.
=schlâfchen ²¹⁵	-schlâfchen	Ögle ta'amından soñraki uyku.
Mitte	Mitte	Orta, nişf, vasat, merkez.
mitteilen	mitteilen	Tebliğ ü ihtâr itmek, inhâ itmek.
Mitteilung	Mitteilung	Tebliğ, ihtâr, inhâ, ihbâr.
Mittel ²¹⁶	Mittel	İlac, devâ, vâsıta, çâre, tarîk, medâr-ı ta'ayyüş, medâr.
[218]	[218]	
Mittel=alter	Mittel=alter	Qurûn-u vusta.
=finger	-finger	Orta parmak
=meer	-meer	Bahr-ı sefid, aqdeñiz.
=mäßig	-mäßig	'Adî, orta, mutavassıt derecede.
=mäßigkeit ²¹⁷	-mäßigkeit	'Adîlik, vasatlık, i'tidâl-i azlık, kifâyetsizlik, ehveniñ

²⁰⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Birlikde çalışan" şeklindedir.

²¹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²¹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²¹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²¹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "teveccüh, acıma, şefkat, insaf" şeklinde hatalı yazılmıştır.

²¹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "feffen" şeklinde hatalı yazılmıştır.

²¹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "schlâfchen" şeklinde hatalı yazılmıştır.

²¹⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "İlac, devâ, medâr-ı ta'ayyüş, medâr" şeklindedir.

²¹⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "'Adîlik, vasatlık" şeklindedir.

-punft	-punkt	Merkez noktası.
-stand	-stand	Orta hal.
-straße	-straße	Orta zükāk.
mittelbar	mittelbar	Bi'l-vāsıta, toğrıdan toğrıya olmayan.
mittelf	mittels	Vāsıtasıyla, tavassutıyla, yardımıyla.
mitten	mitten	Ortasına, merkezinde, vasaatında.
Mitternacht	Mitternacht	Nışfi'l-leyl, gece yarısı.
Mittfasten	Mittfasten	Büyük perhiziñ ortasındaki pencşenbe günü.
mittlerweile	mittlerweile	Bu şırada, bu aralık, bu eşnāda.
Mittwoch	Mittwoch	Çarşanba.
mittwirken	mittwirken	Aynı neticeye sā'ī olmak, birlikde çalışmak, mu'āvenet itmek.
Möbel	Möbel	Ota döşemesi.
-wagen	-wagen	Ḥāne eşyasını nakle mahşuş 'araba.
Möbiliar	Möbiliar	Emvāl-i menkūle.
Mobilmachung	Mobilmachung	Seferberlik.
möblieren	möblieren	Bir hāneyi döşemek, tefriş itmek.
[219]		
Mode	Mode	Yeñi icād, moda.
Modell	Modell	Örnek, kalıb, numūne, model.
modellieren ²¹⁸	modellieren	Kalıbını çıkarmak, örneğini almak, tertib ü tanzim itmek.
mögen	mögen	Qābil olmak, mümkün olmak.
modern ²¹⁹	modern	Müvaddeye muṭābık, muvāfık, müte'ahḥir, elyevm-i mer'ī olan.
möglich	möglich	İhtimal ki, belki.
Möglichkeit	Möglichkeit	Mümkiniyet, kabiliyet-i teşādüf, zuhūrat.
Mohn	Mohn	Ḥaşşaş.
Mohr	Mohr	Siyah 'arab, zenci.
Mohrrübe	Mohrrübe	Ḥavuç.
Molke	Molke	Yoğurt.
Moll	Moll	Pes perde, fare nev'inden ḥayvan.
Moment	Moment	An, laḥza, aralık, fırsat, nubī.
Moment	Moment	Sebeb, mücib, bā'aş.
-bild	-bild	Ānī çekilen resim.
Monarch	Monarch	Ḥükümdār.

²¹⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Kalıbını çıkarmak, örneğini almak” şeklindedir.

²¹⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Müvaddeye muṭābık, muvāfık” şeklindedir.

monarchiſch	monarchiſch	Hükümdarâne.
Monat	Monat	Şehr, ay, mäh.
monatlich	monatlich	Mähiyye, mäh-be-mäh.
Mönch	Mönch	Keşiş, rāhib, tarik-i dünyā.
Mond	Mond	Çamer, ay.
-finſterniſ	-finſternis	Çuſūf, ay tutulması.
-ſchein	-schein	Mehtāb, ay aydınlığı.
-ſüchtig	-ſüchtig	Sā'ir-fi'l-menām, uyğudan uyanmağsızın yürüyen adam.
Monolog	Monolog	Şahñede yalnız çalub kendi kendine söylenme, şahñede yalnız bir kiſi tarafından söylenen sözler.

[220]

Monopol	Monopol	İnhiſār, monopol.
Monſtranz	Monſtranz	Kilisede muğaddes kürek vaz'ına mağſūſ gümüş çab.
Montag	Montag	Pazarertesi.
montieren	montieren	Mağinaları çurmak, taçmak, techiz etmek.
Monument	Monument	Tezkār-ı nām için dikilmiſ sütun, heykel, mebāni-yi 'āliyye.
Moor	Moor	Şulaç yer, bataçlık, sebze bağçesi.
Moof	Moos	Yoſun.
Moral	Moral	Ahlāk, tabi'at.
Moraſt	Moraſt	Derin ve siyah renkli çamur, bataçlık.
Mord	Mord	Çatl, telef, adam öldiriſ.
morden	morden	Öldürmek, etlāf etmek.
Mörder	Mörder	Çātil.
-lich	-lich	Çorkunç, meħuf, gaddar.
Morgen	Morgen	Şabaħ.
morgenſ	morgens	Şabaħlayın.
morgen	morgen	Yarın.
Morgen-anzug	Morgen-anzug	Şabaħ elbisesi, şabaçlık.
-dämmerung	-dämmerung	Şafaç.
-land	-land	Memālik-i ſarçiiyye.
-röte	-röte	Fecr, seħer, gün ağarması, çulū'-ı ſems.
Morphium	Morphium	Morfin.
Mörſer	Mörſer	Havan, havan topı.
Mörtel	Mörtel	Çarç.
Mosaik	Mosaik	Mozayik.
Moschee	Moschee	Cāmi'-i ſerif.

Moschus	Moschus	Misk keçisi, āhusı.
[221]		
Mosel	Mosel	Mozel nehri.
Moskau	Moskau	Moskova şehri.
Mosfito	Moskito	Sivri sinek.
-netz	-netz	Cibinlik.
Most	Most	Şıra.
Mostrich	Mostrich	Hardal.
Motor	Motor	Motor makinesi.
-wagen	-wagen	Motorla müteharrik ‘araba.
Motto	Motto	Kitābe, bir eſeriñ baş tarafına, binā veya heykeliñ üzerine yazılan yazı.
mouffieren	moussieren	Köpürmek
-d	-d	(hāmiz karbonı hāvī), gazlı.
Möwe	Möwe	Martı kuşu, deñiz kuşu.
Mücke	Mücke	Sinek, sivrisinek, yapma ben.
müde	müde	Yorğun, bıkmış.
Müdigkeit	Müdigkeit	Yorğunluk.
Muff	Muff	Derinden uluma, şuratsız, ters kimse.
Muffe	Muffe	El küreği, mil yuvası, şap.
Mühe	Mühe	Zahmet, meşakkat.
Mühle	Mühle	Değirmen.
Mühlstein	Mühlstein	Değirmen taşı.
mühsam	mühsam	Zahmetli, meşakkatli, güç.
Mulatte	Mulatte	Melez, habeş.
Mulde	Mulde	Hamur teknesi.
Mull	Mull	Muslin denilen ipekli kumaş.
Mull	Mull	Kök boya.
Müll ²²⁰	Müll	Süprünti, çöp.
-eimer	-eimer	Çöp koğası, tenekesi.
Müller	Müller	Değirmenci.
multiplizieren	multiplizieren	Darb itmek.
Mumie	Mumie	Çuru kadid, mumya.
[222]		
Mund	Mund	Ağız, fem, dehān.
-voll	-voll	Ağız tolusu.
-stück	-stück	Ağızlık, ağza alınacak şey’.

²²⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Tozlı kök boya, basılmamış [...]” şeklindedir.

Mündel ²²¹	Mündel	Veşāyet altında bulunan yetim, yetīme, gözbebeği.
munden	munden	Zevke gitmek, lezzetli olmak.
münden	münden	Deñize munşşab olmak, dökülmek, açmak.
mündig	mündig	Sin-i reşīde bālig olmuş, bālig.
mündlich	mündlich	Şifāhen, ağızla.
Mündung	Mündung	Ağız, fūṭha (bir tüfeng), femmi.
Munition ²²²	Munition	Mühimmāt-ı ḥarbiyye.
munter	munter	Şen, zinde, biraz serbest, oynak.
Münze	Münze	Aççe, sikke.
mürbe	mürbe	Yumuşak, güzel pişmiş.
murmeln	murmeln	Mırıldanmak, ḥomurdanmak.
Murmeltier	Murmeltier	Tağ faresi.
mürrisch	mürrisch	Titiz tabi'atlı, her şey'e kızar ve söylenür.
Muṣ ²²³	Mus	Meyvelerden çıkarılıb pelteleştirilen tatlı şurüb, pelte, mirbā.
Muschel	Muschel	Midye, istiridye.
Muselman	Muselman	Müslümān, mü'min.
Museum	Museum	Müzeḥāne.
Musik	Musik	Mūsika.
Musikalienhandlung	Musikalienhandlung	Ālet-i mūsika ticārethānesi.
musikalisch	musikalisch	Mūsikī şinās.
Musikant	Musikant	Mūsikacı.
musizieren	musizieren	Mūsika çalmaq, çalgı çalmaq.

[223]

Muskatnuß	Muskatnuß	Hindistan cevizi.
Muskel	Muskel	Sinirli etler, 'adele.
Muße	Muße	Müsā'id, boş, ḥal-i vaqt.
Musselin	Musselin	Muslin denilen kumaş.
müssen	müssen	Mecbūr olmak, icāb itmek, lāzım olmak.
müßig	müßig	İşsiz, meşgūliyetsiz.
Muster	Muster	Örnek, model,
musterhaft	musterhaft	Numüne ittihāzına lāyık, şāyān-ı imtişāl.
Mut	Mut	Cesāret, gayret.

²²¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Veşāyet altında bulunan" şeklindedir.

²²² Kelime iki baskıda da "Munition" şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C2:559). Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²²³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "pişmiş yemek, lapa, pelte" şeklindedir.

mutig	mutig	Cesur, seçî.
mut-maßen	mut-maßen	‘Aqla qarîb, muhtemel.
-willig	-willig	Ĥiddetli, ġazûb, dik başlı.
-lof	-los	Cesâretsiz.
Mutter	Mutter	Vâlîde, ana.
-sprache	-sprache	Lisân-ı mâder-zâd.
mütterlich	mütterlich	Vâlîde tarafından, vâlîdeye müte‘allık.
Mutterschaft	Mutterschaft	Analık, vâlîdelik
Mütze	Mütze	Ser-püş, kasket, takye.
Myrte	Myrte	Mersin.
Mythe	Mythe	Menkıbe, maşal.

[224]

Ռ

N

Nabe	Nabe	Tekerlek poryası, dingil başlığı.
Nabel	Nabel	Göbek, mere.
nach	nach	ᤒoġrı, buraya, bu tarafa.
nachahmen	nachahmen	Taklîd etmek, ‘aynını çıkarmak.
Nachahmung	Nachahmung	Taklidini yapma, ‘aynını çıkarma.
Nachbar	Nachbar	Ĥomşu, hem-civâr.
Nachbarschaft	Nachbarschaft	Ĥomşuluk.
nachdem ²²⁴	nachdem	Ba‘de, nisbetinde, olduğunca veya olacağına göre.
nachdenken	nachdenken	Bir şey’i taĤattura çalışmak, düşünmek.
Nachdruck	Nachdruck	İkinci veya üçüncü def’a olarak tabî‘, cebr, rûz.
nachdrücklich	nachdrücklich	Ĥavî‘, şedîd, metîn, gösterişli.
Nachen	Nachen	Balona rabt olunan sepet, tekne, şandal, kayık.
nachfolgen ²²⁵	nachfolgen	Arkasından ta‘qib etmek, birin yerine halef olmak, birine kânem olmak.
Nachfolger	Nachfolger	Ĥalef.
nachforschen	nachforschen	Bir şey’e dâ’ir, aĤz-i ma‘lûmata dâ’ir uğraşmak, taĤkîkû tedkîk etmek.
Nachfrage	Nachfrage	şorma, su’al etme, taleb.
nachgeben	nachgeben	Müsâ‘de etmek, řoñradan vermek, râzı olmak.

²²⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Ba‘de, icabına göre” şeklindedir.

²²⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Arkasından ta‘qib etmek” şeklindedir.

[225]

nachgehen Nachgeschmack nachgiebig	nachgehen Nachgeschmack nachgiebig	Arkasından gitmek. Bir şey'in ağızda bıraktığı lezzet. Rızāya, muvafaqata hazır, mülāyim, uygun.
nachher nachholen	nachher nachholen	Şoñra, şoñradan, ba'de. Noğşan bir şey'i almaya gitmek, telafi-i mäfāt itmek.
Nachhut	Nachhut	Dümdār, ikinci yem yāhud ot kesimi.
Nachkomme nachkommen ²²⁶	Nachkomme nachkommen	Nesil, zürriyet, evlād-ı aḥfad ihlāf. Ta'qib itmek, ilḥāk itmek, va'dini ve tahidātını ifā itmek, terziye vermek.
Nachlaß	Nachlaß	Gevşeme, rehāvet, tenzilāt, terke, metrükāt.
nachlässig Nachlässigkeit Nachmittag -svorstellung Nachname nachnehmen	nachlässig Nachlässigkeit Nachmittag -svorstellung Nachname nachnehmen	İhmalci, tenbel, diğqatsiz İhmalcilik, tenbellik. Öğleden şoñra, Öğleden şoñra verilen oyun. Bir ücreti tesviye, te'diye. Bir noğşanı şoñradan alnağ, te'diye ve tesviye itmek, ḥesab muqābilinde ödemek.
nachrechnen Nachricht nachschicken	nachrechnen Nachricht nachschicken	Bir ḥesabı tedkik itmek. Ḥavādis, ḥaber, i'lān. Şoñradan göndermek, arqadan göndermek, tekrar sevğ itmek.

[226]

nachschlagen	nachschlagen	Bir fıkra veya 'ibāreyi aramağ, kitaba bakmağ.
Nachschüssel Nachschrift nachsehen	Nachschüssel Nachschrift nachsehen	Saḥte anahtar. Taklid imzā, saḥte imzā. Şiḥḥatini tetkik itmek, mu'ayene itmek, terciḥ itmek.
Nachsicht	Nachsicht	Tesāmüh, kuşūra bakmama, ḥatır şayma.
nachsichtig nächst Nächste nachstellen	nachsichtig nächst Nächste nachstellen	Ḥatır şayan, kuşūra bakmayan Eñ yakın, eñ qarīb. Eñ yakın olan, eñ qarīb olan. Geri bırakmağ, geciktirmek.

²²⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

nächstenf	nächstens	Yakında, qarīben, gelecek def'a.
nachsuchen	nachsuchen	Araştırmak, bir şey'i aramak.
Nacht	Nacht	Gece, şeb, leyl.
-essen	-essen	Ahşam yemeği.
-geschirr	-geschirr	Gece lāzımlığı.
-hemd	-hemd	Gecelik entārisi.
-lager	-lager	Gecelenecek bir maḥal, konaq.
-licht	-licht	Gecekondu.
-stuhl	-stuhl	Abdesthāne, delikli sandalye.
-wache	-wache	Gece nöbet bekleyen qarakol.
-wächter	-wächter	Gece bekcisi.
-wandler	-wandler	Sā'ir fi'l-menām.

[227]

Nachteil ²²⁷	Nachteil	Maḥzūr, zarar, ziyān, mazarrat.
nachteilig	nachteilig	Mazar, fā'idesiz.
Nachtigall	Nachtigall	Bülbül, 'andelib.
Nachtisch	Nachtisch	Yemek nihāyetinde yenilen tatlı veya meyve.
nächtlich	nächtlich	Geceleyin, gece vakti.
Nachtrag	Nachtrag	Dümdār.
Nachtrag ²²⁸	Nachtrag	Zeyl, 'ilāve.
-zahlung	-zahlung	Şoñradan te'diye.
nachträglich ²²⁹	nachträglich	Şoñraki, mu'ahḥar, lāḥıq, mu'ahḥaran.
Nachweis ²³⁰	Nachweis	İşbāt, tebyīn ü taḥaqquq etdirmе, gösterme, hal-i şübhe.
Nachwelt	Nachwelt	Evlād u ihfād, kendinden şoñra gelenler.
Nachzügler	Nachzügler	Perākende, geride qalan, yağmagir.
Nacken	Nacken	Eñse.
nackt	nackt	Çıplaq.
Nacktheit	Nacktheit	Çıplaqlıq.
Nadel	Nadel	Dikiş iğnesi.
-holz	-holz	Yaprakları sivri ve uzun ağac.
-öhr	-öhr	İgne deliği, gözi.
Nagel	Nagel	Ṭırnaq, çivi.
-bürste	-bürste	Ṭırnaq furçası.
-schmied	-schmied	Çivici.

²²⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Fā'idesizlik, mazarrat” şeklindedir.

²²⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Zeyl, 'ilāve, şoñradan te'diye.” şeklindedir.

²²⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²³⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “İşbāt, kestirme, hal-i şübhe.” şeklindedir.

nageln	nageln	Mıhlamak, çivilemek.
nagen	nagen	Diş ile kemirmek.
Nagetier	Nagetier	Kemiren hayvan.
nahe-bei	nahe-bei	Yakında, yanında.
Nähe	Nähe	Qarīt, yakınlık, mücāvır olış.

[228]

nähen	nähen	Dikiş dikmek.
Näherin	Näherin	Dikişçi kadın.
nähern	nähern	Yanaşmak, takrib etmek.
Nähmaschine	Nähmaschine	Dikiş makinası.
nähren	nähren	Beslemek, i'āşa etmek, infāk etmek, tağdiye etmek.
nahrhaft	nahrhaft	Qıvvet verici, besleyici, muğaddī.
Nahrung	Nahrung	Gıdā ta'ām, havāyic-i zarūriyye.
Naht	Naht	Dikiş, söküük.
naiv	naiv	Ṭabī', hilesiz, şafderün.
Name	Name	İsim, nām, ad.
Namenstag	Namenstag	İsim günü.
namentlich	namentlich	İsmen, ismiyle, ale'l-huşuş, bi'l-ħaşşa.
nämlich	nämlich	'Aynı, ya'ni.
Napf	Napf	Çanak, şahan, kab.
Narbe	Narbe	Yara eşeri, nüdbe.
Narr	Narr	Deli, mecnun, divāne.
närrisch	närrisch	Delice, meşreb, çılgın.
naschhaft	naschhaft	Ṭa'mī hoş, leziz, yemek meraklısı, nefis, obur.
Nase	Nase	Burun.
-nbluten	-nbluten	Burun kanaması.
-nloch	-nloch	Burun deliği.
näseln ²³¹	näseln	Burnundan söylemek, hım hım telaffuz etmek.
naseweis	naseweis	Sır şaklamaz, şaygısız, ri'āyetsiz, mülāħazasız.
Nashorn	Nashorn	Gergerdān.
naß	naß	Ruṭübetli, soğuk.
Nässe	Nässe	İşlaklık, nemlilik, ruṭübet.
Nationalfest	Nationalfest	Millet bayramı, 'ıyd-ı millī.
Natron	Natron	Fehmiyet-i sevde, natron.
Natter	Natter	Qara yılan, engerek yılanı.

²³¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Burnundan söylemek, hımhımılık" şeklindedir.

[229]

Natur	Natur	Ṭabī'at.
-erscheinung	-erscheinung	Menāzır-ı ṭabī'iyye.
-forscher	-forscher	Ṭabī'i yönden bir kimse.
-geschichte	-geschichte	Tāriḥ-i ṭabī'i.
-wissenschaft	-wissenschaft	'Ulüm-ı ṭabī'iyye ve ḥikemiyye.
-lehre	-lehre	Ḥikmet-i ṭabī'iyye
natürlich	natürlich	Ṭabī'i, bi't-ṭab', elbette.
Neapel	Neapel	Napoli şehri.
Nebel	Nebel	Sis, duman.
nebelig	nebelig	Sisli, dumanlı.
neben	neben	Yanı başında, birlikte.
Neben=buhler	Neben-buhler	Rakib.
-einnahme	-einnahme	Qazancından gayrı bir gelir.
-fluß	-fluß	Bir nehriñ qolı.
-gebäude	-gebäude	Bitişik binā.
-linie	-linie	İltişāk-ı ḥatī, yañ ḥaṭ.
-sache	-sache	Teferru'āt.
-zimmer	-zimmer	Bitişik oṭa.
-mensch	-mensch	Biriniñ yanında bulunan diğeri bir adam.
-straße	-straße	Yañ zuqāq, civar cadde.
nebt	nebt	Beraber, birlikde ile.
necken	necken	Laṭife itmek, şakalaşmaq, eğlenmek, zevqlenmek.
Neffe	Neffe	Yeğen, ḥala, teyze, dayı, 'emücezāde (erkek).
Neger	Neger	Siyah 'arab, zenci.
-handel	-handel	Zenci ticāreti.
nehmen	nehmen	Almaq.
Neid	Neid	Ğıbṭa, arzu, ḥased.
neidisch	neidisch	Ḥasud, ğıbṭa eden.
neigen	neigen	Aşağı meyl etdirmek, egmek.

[230]

Neigung	Neigung	Meyl, iniş, ḥürmet, ta'zım, temāyil.
nein	nein	Ḥayr.
Nelke	Nelke	Qaranfil.
nennen	nennen	Tevsım ü tesmiye itmek.
nennenswert	nennenswert	Şāyān-ı zıkr, mu'teber, kilitli, ehemmiyetli.
Nennwert	Nennwert	Qıymet-i i'tibāriyye.

Nerv	Nerv	Sinir.
=enschwäche	-enschwäche	Sinir za‘fiyeti.
nervös	nervös	Sinir hastalığı, sinirli.
Nessel	Nessel	İşirgan otı.
Nest	Nest	Yuva, āşiyāne.
nett	nett	Göz, zarif, hoş.
netto	netto	Şāfī, tarası çıkdıkdan soñra.
Netz	Netz	Ağ, örg, duzağ.
-haut	-haut	Göz tabakalarının eñ altındaki zar.
netzen	netzen	Şuya batırmaq, ıslatmaq ervā vü ıskā itmek.
neu	neu	Yeñi, cedīd.
Neu-fundland	Neu-fundland	Arz-ı cedīd.
=geboren	-geboren	Yeñi toğmış.
=gier	-gier	Tecessüs, merak.
=gierig	-gierig	Merakī, mütecessis, mülāhazasız.
=jahr	-jahr	Sāl-i cedīd, sene vaşı.
=jahrsgeschenk	-jahrsgeschenk	Yılbaşı hediyesi.
=jahrswunsch	-jahrswunsch	Sāl-i cedide tebriği.
=mond	-mond	Yeñi ay.
=silber	-silber	Kristuğal ta‘bir olunan ma‘den, bafon.
=zeit	-zeit	Ezmine-i ahire.

[231]

Neuerung	Neuerung	Teceddüd, yeñi uşul, yeñileşdirme.
Neuheit	Neuheit	Yeñilik, moda, müceddidlik.
Neuigkeit	Neuigkeit	Ḥavādis, vukū‘āt, haber.
neulich	neulich	Yakīnen, bu yakınlarda, bu def‘a, bu kere.
Neuling	Neuling	‘Acemi, mübtedī.
Neunauge	Neunauge	Nehirde çıkan buğa balığı.
Neutral	Neutral	Bī-‘araf, mu‘tedil, muḥayyar.
Nichte	Nichte	‘Amuca, ḥala, dayı, teyzezāde (kız).
nichtig	nichtig	Boş, beyhüde, ‘abes, değersiz, şaçma.
nichts	nichts	Hiç, hiçbir şeyi.
=destoweniger	-destoweniger	Ma‘-haza, ma‘-māfih, bunuñla beraber.
Nickel	Nickel	Nikel ma‘deni.
nicken	nicken	Bi‘l-iltizām başını egmek, başla selamlamak, uyuklamak.
nie	nie	Aşlā, hiçbir vaqtdе.

Niedergang ²³²	Niedergang	Ġurüb, güneşin batması.
-lage	-lage	Hezîmet, bozgunluk, mağlubiyet; depo.
-lande	-lande	Flemenk, Hollanda.
-lassung	-lassung	Yerleşme, tavaştun etme, mütemekkin olma.
-legen ²³³	-legen	Rehin, emānet bırakmak, depozit itmek yere bırakmak, isti'fā itmek, turulmak.
-metzeln	-metzeln	Ġatlı-i 'ām itmek.
-rad	-rad	Velespit.
-schlagen ²³⁴	-schlagen	Tahrîb itmek, düşürmek, yıkmak, tevķîf itmek, tersîb itmek, teskîn itmek.
-trächtig	-trächtig	Alçaq, denî, bednām, rüsvāy, rezil.

[232]

-werfen	-werfen	Devirmek, hedm itmek, mağlub u perişān itmek.
sich vor einem ²³⁵	sich vor einem	Yere kapanmak, secde itmek.
Niederung	Niederung	Alçaq, çukur arazi.
niedlich ²³⁶	niedlich	Nazik, güzel, zarif, şirin.
niedrig	niedrig	Alçaq, başık.
niemand	niemand	Hiçbir kimse.
Niere	Niere	Böbrek.
-nbraten	-nbraten	Böbrek kızartması.
niesen	niesen	Akşırmaq.
Niet	Niet	Perçin.
nieten	nieten	Perçinlemek.
Niete	Niete	Boş piyanço numarası.
Nihilist ²³⁷	Nihilist	Nihilist, ma'dümiyet uşûli tarafdarı.
Nikotin	Nikotin	Nikotin.
Nil	Nil	Nil nehri.
-pferd	-pferd	Şu aygırı.
Nimbus ²³⁸	Nimbus	Hāle; yağmur bulutı.
nimmer ²³⁹	nimmer	Aşlā, hiçbir vaktde.

²³² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²³³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Rehin bırakmak, depozit itmek yere bırakmak." şeklindedir.

²³⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Tahrîb itmek, düşürmek, yıkmak." şeklindedir.

²³⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²³⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²³⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Nihilist" şeklindedir.

²³⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²³⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Nippfachen	Nippsachen	Değersiz ve fâ'idesiz şeyler.
nirgendſ	nirgends	Hiçbir mahalde, hiçbir yerde.
Niſche	Nische	Hücre, cunbā, yuva.
Nizza	Nizza	Nis şehri.
noch	noch	Daha.
-malſ	-mals	Bir kere daha, bir def'a daha.
Nonne	Nonne	Rāhibe, zāhide, tarik-i dünyā.
Nord	Nord	Şimāl-i ʔarafı.
-pol	-pol	Ḳatb-i ſimālī.
-wind	-wind	Şimāl rüzgārı.
-amerika	-amerika	Amerikā-yı ſimālī.

[233]

-wert	-werk	Şimāl-i garbī.
nördlich	nördlich	Şimālen, ſimālinde kâ'in
Not	Not	İhtiyac, lüzum, zarüret, tehlike.
-bremſe	-bremse	İmdad freni, başkısı.
-fall	-fall	Hāl-i zarüret, vaḳt-i ihtiyac.
-ſchrei	-schrei	İmdad bağırması.
-verband	-verband	Muvaḳḳıt-ı sarḡı, medāvāt-ı ibtidā'iyye.
-wehr	-wehr	Müdāfā-yı meſrū'a, himāye, vaḳāye.
-wendig	-wendig	Lāzım, elzem, lüzum görülen.
-wendigkeit	-wendigkeit	Elzemiyet.
-zucht	-zucht	Zorlama, ceber ü ſiddet gösterme.
Notar	Notar	Kātib-i 'adl, muḳāvelet muḥarreri.
Note	Note	Nota, iſaret, 'alāmet, taḳrır.
notieren	notieren	Bir ſey'i ḳayd itmek, zabt itmek, iſaret itmek.
nötig	nötig	Lāzım.
nötigen	nötigen	Mecbūr itmek, ceber itmek, zevr itmek.
-fallſ	-falls	Lāzım olduḡı halde.
Notiz	Notiz	Tenbīh, taḳrīr, iḥṡarnāme, beyannāme.
Notizbuch	Notizbuch	Noṡa defteri, ceb defteri.
Novelle	Novelle	Ḳıſa roman, hikāye, zeylen yazılan ḳānun.
November	November	Teſrīn-i ſānī ayı.
Novität	Novität	İlk def'a oynanılan tiyatro oyunu, yeñi ḳıḳan kitablar.

nüchtern ²⁴⁰	nüchtern	Aç ıarnına, boş mi'de ile, ıanā'tkār, perhizkār.
[234]		
Nudel	Nudel	Tel Şe'riye.
Nudeln	Nudeln	Őerit Şeklinde maıarna, eriŐte.
Null	Null	Őıfır.
numerieren	numerieren	Numerolamaı, numero vaz' itmek.
Nummer	Nummer	Numero.
nun	nun	Şimdi.
-aber	-aber	Faıat Şimdi.
nur	nur	Yalnız, ancak.
NuŐ	NuŐ	Ceviz.
-baum	-baum	Ceviz aıacı.
-knacker	-knacker	Ceviz kıracaıı.
-schale	-schale	Ceviz kabuıı.
Nutzen	Nutzen	Fā'ide, ıazanc, temettu', kār, maŐsenāt.
nutzen	nutzen	Yaramaı, fā'ide olmaı.
nützlich	nützlich	Fā'ideli, menfa'atlı, mefid, nāfi'.
nützlich	nützlich	Fā'idesiz, menfa'atsiz.
Nützlichkeit	Nützlichkeit	Fā'ide, menfa'at, istifāde.
Nutzung	Nutzung	İstim'al, intikā', işletme, hāŐılāt, maşŞul, varidāt
O		
Oase	Oase	Çöl ortasında Şu ve nebatāt-ı hāvī vaıa.
ob	ob	'Acebā.
Obacht	Obacht	Diııkat, veıāye, muıafaza-i i'tinā.
Obdach	Obdach	Melcen, mesken,
oben	oben	Yuıarıda, yükseske.
[235]		
obendrein	obendrein	Őamīmeten, 'ilāveten, fazla olarak.
ober	ober	Yüksek, 'ālī, yuıarı.
Ober-arm	Ober-arm	Şol.
-bau	-bau	Arz üstünde inŐāāt, temüryol, ibniye vesa'ire inŐāātı.
-befehl	-befehl	Baş ıumanda

²⁴⁰ Sözlüıün 1915 baskısında kelime karŐılııı "Aç ıarnına, boş mi'de ile." Şeklinde dir.

-fläche	-fläche	Üst-i seth, üst yüzi.
-flächlich	-flächlich	Sethî.
-halb	-halb	Üstüne, üzerine, üstünde, üzerinde.
-hand ²⁴¹	-hand	Eliñ üsti, eliñ tersi, māfauḳ, tefevvuḳ, taḳdim, ḥükümranlık.
-haupt	-haupt	Ḥükümdar, re'is.
-hemd	-hemd	Üst gömleği, freng gömleği.
-kellner	-kellner	Baş ğarson.
-kiefer	-kiefer	Üst çeñe, fek-i ā'la.
-lehrer ²⁴²	-lehrer	Mu'allim-i evvel, dārü'l-fünūn mu'allim mu'avini.
-prima	-prima	Felsefe dersi, felsefe şınıfı.
-schenkel	-schenkel	Ḳaşça, uyluḳ.
-staatsanwalt	-staatsanwalt	Baş med'î-i 'umümî.
Oberin	Oberin	Manastır re'isesi.
Oberst	Oberst	Mîr-i alay.
-leutnant	-leutnant	Ḳā'imaḳām.
obgleich	obgleich	Her ne ḳadar, vāḳı'ā, gerçi, ise de.
Oblate	Oblate	Ḥamursuz ekmeği, kağıd ḥelvası.
obligatorisch	obligatorisch	Vācebü'l-ecerā, mecbürî, lâzım.
obliegen ²⁴³	obliegen	İşğāl ü teveğül itmek, mecbūr u mükellef olmaḳ.
Obligheit ²⁴⁴	Obligheit	Mecbūriyet, mükellefiyet, vazîfe.

[236]

Obmann ²⁴⁵	Obmann	Ḥakem, müfettiş, āmir.
Obrigteit	Obrigteit	Ḥakem, nüfūz, iḳtidār, ḥākimiyet.
Obst	Obst	Meyve, yemiş
-baum	-baum	Meyve ağacı.
-laden	-laden	Yemişci dükkânı.
-wein	-wein	Meyve şarabı.
-händler	-händler	Yemişci.
Ochſ	Ochs	Öküz, şığır.
-enfleisch	-enfleisch	Şığır eti.
ochsen	ochsen	Pek çok ḳalışmaḳ, ezbercilik itmek
öde	öde	Ġayr-ı mezzrū', tenhā, ıſşız, ḥālî, menzevî.
Ode	Ode	Çöl, beyābān-ı şahrā.

²⁴¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Da'imî yol." şeklindedir.

²⁴² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Mu'allim-i evvel, [...]" şeklindedir.

²⁴³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁴⁴ Günümüzde "Obligtheit" şeklinde kullanılmaktadır (Steuerwald, 1988:406).

²⁴⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

oder	oder	Yāhud, yoksa.
Ofen	Ofen	Soba, ocak.
-rohr	-rohr	Şoba borusu.
-schirm	-schirm	Şoba paravanası.
-setzer	-setzer	Şobacı.
offen	offen	Açık.
-bar	-bar	Meydanda, belli, bedīhī, zāhir.
-baren	-baren	Zāhir olmak, meydāna gelmek, izhār etmek.
-herzig ²⁴⁶	-herzig	Şamīmī, şādık, hālīş.
-kundig	-kundig	Ma'rūf, meşhūr, müte'arif.
Offenbarung	Offenbarung	İhbār, ifşā, meydana çıkarma, izhār.
Offenheit	Offenheit	Doğruluk, istikāmet, hālīşiyet.
öffentlich	öffentlich	Mevācehe-i nāsda, 'alenen, resmen.
Öffentlichkeit	Öffentlichkeit	'Umūmiyet, i'lāniyet.
Offerte	Offerte	'Arz u taq̄dīm olunan şey', teklif.
[237]		
offiziell	offiziell	Resmī.
Offizier	Offizier	Zābıt.
öffnen	öffnen	Açmak, keşād etmek.
oft	oft	Ekseriye, 'ale'l-ekser,
Oheim	Oheim	'Amuca.
ohne	ohne	Siz, bilā.
Ohnmacht	Ohnmacht	Bayılma, kendini gayb etme, taq̄ātsizlik.
ohnmächtig=werden	ohnmächtig=werden	Bayılmaq, kendini gayb etmek.
Ohr	Ohr	Qulak, gūş.
-feige	-feige	Tokat.
-läppchen	-läppchen	Qulak memesi.
-ring	-ring	Küpe.
-enzeuge	-enzeuge	Qulağıyla bizzat işiden.
-ensausen	-ensausen	Qulak çinlaması.
-enklingen	-enklingen	Qulak çinlaması.
Ökonom	Ökonom	İdāreli kimse, idāre me'murı, vekilharc.
Öttav	Oktav	Forma (on şahifeden 'ibāret tertib).
Öftober	Oktober	Teşrīn-i evvel ayı.
Öl	Öl	Yağ (maya' hālinde).
-baum	-baum	Zeytun ağacı.

²⁴⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-farbe	-farbe	Yağlı boya.
-fläschchen	-fläschchen	Yağ şişesi.
-gemälde	-gemälde	Yağlı boya resim, tablo.
-malerei	-malerei	Yağlı boya resimcilik.
Oleander	Oleander	Zaqqum ağacı, çiçeği.
ölen	ölen	Yağlamak.
Olive	Olive	Zeytun.
-nbaum	-nbaum	Zeytun ağacı.
-nöl	-nöl	Zeytun yağı.
Ölung	Ölung	Yağlama.
Omnibuf	Omnibus	O minibüz.
Onkel	Onkel	‘Amuca, dayı.
[238]		
Oper	Oper	Opera.
Operation	Operation	‘Ameliyat, iş, ‘amel.
Opern=glaf	Opern-glas	Tiyatro dürbini.
-text	-text	Opera güftesi.
Opfer	Opfer	Qurban, şehid, müctehid, fedakarlık.
-kasten	-kasten	Kiliselerdeki şadaka şandığı.
opfern	opfern	Qurban itmek, kendini fedā itmek.
Opium	Opium	Afyon.
opponieren	opponieren	Mukābele itmek, müdāfa‘a itmek, i‘tirāz u memāna‘t itmek.
Optiker	Optiker	Fenn-i başra dā’ir ālet ü edevāt yapan veya şatan tüccar, zana‘atkār.
optisch	optisch	Başrī, nazārī, görmege maşuş, görmege müte‘allık.
Opuf	Opus	Ma‘mul, maşnū‘.
Orakelspruch	Orakelspruch	Kehānet, kerāmet
Orange	Orange	Portaçal.
-nbaum	-nbaum	Portaçal ağacı.
-nblüte	-nblüte	Portaçal çiçeği.
Orchefter	Orchester	Orkestra.
Orden	Orden	Nişan
-fzeichen	-szeichen	Nişan ‘alāmeti, işāreti.
-fband	-sband	Nişan şeridi.
ordentlich	ordentlich	Muntazam, mükemmel, mürettib.
Ordentlichkeit	Ordentlichkeit	İntizām, iṭrād, uşul, tertib, nizām.
ordnen	ordnen	Tertib ü tanzim itmek, bir kıā‘ide ve uşule rabṭ itmek.
Ordnung	Ordnung	Nizām, intizām, tertib.

[239]

Order	Order	Emir, kumanda.
Organ	Organ	‘Uzuv, alet, vasiya olan kimse.
Orgel	Orgel	Arganun denilen çalgı.
-pfeife	-pfeife	Arganun borusı.
Orient	Orient	Memakil-i şarkıyye, şark, müşerrak.
orientalisch	orientalisch	Şarka mensub ve müte‘allağ.
orientieren	orientieren	Ta‘yin-i ceht itmek, nerde bulunduğımı aflatmak.
Original ²⁴⁷	Original	Aşl, nüsha-i aşliyye.
originell	originell	Aşlî, mübde’î ve menşe’inden beri olan, garib, ‘acāyib.
Orkan	Orkan	Şiddetli fırtına, bora.
Ort	Ort	Yer, mevki‘, mahal.
Orthographie	Orthographie	İmlā, doğru yazmak usūli.
örtlich	örtlich	Mevki‘ mevzi‘, bir mahale, mevki‘e maşuş.
Ofe	Öfe	Bir kıpırcanın veya bir iğnenin gözi.
Oft	Oft	Şark.
-indien	-indien	Hindistan şarkı.
-see	-see	Bağır-ı balık.
-wind	-wind	Gün doğrusı.
Osterei	Osterei	Büyük pasqalya yumurtası.
Ostern	Ostern	Hristiyanlarca Hazret-i ‘İsā’nın dirilmesi hātırası olarak yaptıkları büyük bayramları, Pasqalya.
Osterrreich	Österreich	Avusturya.
östlich	östlich	Şarqen, şarkda vākî‘.
Otter	Otter	Şu şamurı.
[240]	[240]	
Oval	Oval	Beyzi, yumurta şeklinde.
Ozean	Ozean	Bağır-ı muhî, okyanus.
Ozon	Ozon	Sert kıpırculu ve elektriklenmiş maşımız gaz.
Ɔ	P	
Ɔaar ²⁴⁸	Paar	Çift.

²⁴⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁴⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “Ɔaar” şeklinde hatalı yazılmıştır.

paar	paar	Birkaç, ba'zı.
Pacht	Pacht	İcāre, iltizām, muḳāṭa'a.
=gut	-gut	Kiralık arazi, aylıkla tutulan arazi.
-kontrakt	-kontrakt	İcāre muḳāvelenāmesi.
=zinj	-zins	Çiftlik veya arazi bedel icārı.
pachten	pachten	İsticār itmek, kiralamak.
Pächter ²⁴⁹	Pächter	Mültezim, arazi müste'ciri.
Pack	Pack	Paket, bağ, ufağ, deng.
=papier	-papier	Şargı kağıdı.
=träger	-träger	Ḥammāl.
=wagen	-wagen	Yük 'arabası.
packen	packen	Paket yapmak, şargılamak.
Paket	Paket	Paket.
=boot	-boot	Posta vapurı.
Palast	Palast	Saray.
Palästina	Palästina	Arz-ı Filistin, Kudüs-i şerif.

[241]

Paletot	Paletot	Palto, pardesü.
Palisade ²⁵⁰	Palisade	Şarambol, kazıklarla yapılmış bölme veya sed.
Palmenbaum	Palmenbaum	Ḥurma ağacı.
Palme	Palme	Ḥurma, 'alāmet, zafer, mesruriyyet.
Palmsontag	Palmsontag	Büyük perhiziñ soñ pazarında taḳdīs edilen ḥurma dalı.
=zweig	-zweig	Ḥurma dalı.
panier	panier	Gemi şancağı.
Panorama	Panorama	Panaroma.
Panther	Panther	Pārs, panter nāmı verilen yirtızı ḥayvan.
Pantoffel	Pantoffel	Terlik.
Panzer	Panzer	Zırh.
=schiff	-schiff	Zırhlı gemi.
panzern	panzern	Zırhlamak, zırh ile techīz itmek.
Papagei	Papagei	Papağan.
Papier	Papier	Kağıd.
=geld	-geld	Banknot, kağıd para.
=handlung	-handlung	Kağıd ticārethānesi.
=fabrik	-fabrik	Kağıd fabrikası.
Pappe	Pappe	Muḳavvā.

²⁴⁹ Kelime iki baskıda da “Pächter” şeklinde hatalı yazılmıştır (Vural, 2005:600).

²⁵⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Şarambol, kazığı.” şeklindedir.

Pappel	Pappel	Çavak ağacı
Papst	Papst	Papa, bişof.
päpstlich	päpstlich	Papalıkca, papalık tarafından.
Parade	Parade	Resmî geçid.
=anzug	-anzug	Alay elbisesi, büyük üniforma.
=platz	-platz	Resmî geçid mahalı.
Paradies	Paradies	Cennet, firdevs.
parallel	parallel	Muāzî
Pardon	Pardon	Pardon, taleb-i 'afv, isti'fâ-yı kuşur.

[242]

Parforcejagd	Parforcejagd	Sürek avı, koşulu av.
pari	pari	Bedel-i mişl, başabaş.
parieren ²⁵¹	parieren	Tezyîn itmek, def' itmek, itâ'at itmek, şaymak, inkiyâd itmek, baħş tutmak.
Pariser	Pariser	Parslı.
Park	Park	Ormanlı bağçe, çoru.
Parkett	Parkett	Parke (tiyatroda).
=platz	-platz	Orkestra ile seyircileriñ oturduğı sıralar arasındaki mahâl.
Parlament	Parlament	Parlamento, meclis-i mebuşân.
Parole	Parole	Parola, emr, kelam.
Partei	Partei	Farka, kâsem.
-gänger	-gänger	Çarafdâr, çarafgir, bir farkaya mensub olan.
parteiisch	parteiisch	Çarafgirâne.
Parteilichkeit	Parteilichkeit	Tarafdarlık, çarafgirlik.
Parterre	Parterre	Bir hâneniñ zemin çatı.
Partie	Partie	Cüz', kâsem, çaraf, evlenilecek kız veya erkek, te'hil.
Partitur	Partitur	Bir tiyatro veya oyunda veya cem'iyet-i müsiķiyede her sazendeniñ, oyuncıniñ icrâ edeeği haşşa-i şan'at, rolleriñ taķsimi.
Paß	Paß	Yol, geçid, çar boğaz.
Passagier	Passagier	Yolcu, bir mahale gitmek üzere gemiye binen yolcu.
=zimmer	-zimmer	Yolcılara maħşuş intizâr şalonu.
Passatwind	Passatwind	Mevsim rüzgârı, meltem.

[243]

²⁵¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Tezyîn itmek, şaymak, inkiyâd itmek.” şeklindedir.

passen	passen	Takmak, koymak, geçirmek, uydurmak, birleştirmek.
-(auf) ²⁵²	-(auf)	Beklemek, intizâr itmek, gözlemek.
passend	passend	Münasib, uygun, mütenâsib, muvâfık.
Passierschein	Passierschein	Pasaport, yol tezkiresi.
Pastete	Pastete	Qıymalı börek.
Pastetenbäcker	Pastetenbäcker	Börekci, kıymalı börek i' mâl eden.
Pastor	Pastor	Protestan papası
Pate	Pate	Vaftiz pederi.
Patenkind	Patenkind	Vaftiz çocuğı.
Patent	Patent	İmtiyâz berâtı, ihtirâ berâtı.
patentieren	patentieren	İmtiyâzını almak, ihtirâ berâtı almak.
Pater	Pater	Re'is-i rûhânî.
Patient	Patient	Hasta, doktorların müşteri.
patriotisch	patriotisch	Vatanperverâne, hamiyetmendâne.
Patrone	Patrone	Fişeng.
-ntasche	-ntasche	Fişenglik.
Pauke	Pauke	Dümbelek, trampete, tavul.
Pause	Pause	Tevakkıf, fâsıla, ara.
Pavian	Pavian	Bir nev' büyük ve gayet vahşî maymun.
Pech	Pech	Zifit, uğursuzluk, müşkil-i mevki', felâket.
-kohle ²⁵³	-kohle	Qara kehribâ, qara şırça.
-vogel	-vogel	Tâli'siz, hiç tâlîği olmayan.
Pedal	Pedal	Piyano, velespîd ve emşâlinde ayakla başılan kol.

[244]

Pein	Pein	Şıkıntı, 'azab, derd, keder, mañnet.
peinlich	peinlich	Bâ'aş elem ü keder, meşakkatli, muñitli.
Peitsche	Peitsche	Qırbaç, kamçı.
peitschen	peitschen	Qamçılamaq.
Pellkartoffeln	Pellkartoffeln	Pişmiş kabuğı soyılmamış patates.
Pelz	Pelz	Hayvan derisi, kürk.
-mantel	-mantel	Kürkli palto.
-handschuh	-handschuh	Kürkli eldiven.

²⁵² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁵³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-mütze	-mütze	Kürkli başlık, külah, takye.
Pendel	Pendel	Rakâş.
-uhr	-uhr	Rakâşlı sâ'at.
pensionieren	pensionieren	Takâ'id olmak.
Pensum	Pensum	Saî ve gayret, vazîfe, götürü iş
Pergament	Pergament	Göderi, terişe
Perle	Perle	İncü.
perlen	perlen	İncili, incüden.
Perlhuhn	Perlhuhn	Beç tavuğu.
Perlmutter	Perlmutter	Şadef.
Perrücke ²⁵⁴	Perrücke	Eğerti saç.
Person	Person	Şahış, zād, kimse.
Perser	Perser	Memâlik, İranyalı, İranlı.
persisch	persisch	Farsîce, İranca.
Persien	Persien	Memâlik-i İrâniyye, 'Acemistan.
Personal	Personal	Ma'mûrîn, müsteħadmîn.
Persouen-aufzug	Persouen-aufzug	Eşhâş asansöri
-zug	-zug	Yolcu kaтары.
persönlich	persönlich	Şahşî, zātî, bizzat, şahşen.

[245]

Persönlichkeit	Persönlichkeit	Şahşiyet, mevki'ne-i nazaren tefrîd etmiş olan zāt.
Pest	Pest	Vebâ, tâ'un.
Peter	Peter	Petro, piyer.
Petersilie	Petersilie	Maydanoz.
Petroleum	Petroleum	Ġaz yağı.
-lampe	-lampe	Gaz lambası.
Petschaft	Petschaft	Mihr.
Pfad	Pfad	Keçi yolu, patika.
Pfahl	Pfahl	Qazıq, şırıq.
Pfalz ²⁵⁵	Pfalz	Tımar olarak tevcih edilen memleket, saray.
Pfand	Pfand	Rehin.
Pfandhaus	Pfandhaus	Emniyet şandığı.
pfänden	pfänden	Bir şey'i rehin almak.
Pfänderspiel	Pfänderspiel	Lâdes oyunu.
Pfändung	Pfändung	Haciz, zabt-ı emvâl.
Pfanne	Pfanne	Tāvâ.
Pfarrei	Pfarrei	Bir kiliseniñ dâ'ire-i rûhâniyyesi.

²⁵⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁵⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Qarantine verilen memleket." şeklindedir.

Pfarrer	Pfarrer	Papas, rāhib.
Pfau	Pfau	Tāvus kuşu.
Pfeffer	Pfeffer	Büber.
-büchse	-büchse	Büber kutusu.
-gurke	-gurke	Büberli hıyar turşusu.
-kucken	-kucken	Baharlı çörek.
-minzküchelchen	-minzküchelchen	Nane şekeri.
peffern	peffern	Büberlemek, büber komak.
Pfeife	Pfeife	Düdük, ıslık, çabuğ.
pfeifen	pfeifen	Düdük çalmaq, ıslık çalmaq, çabuğ içmek.
Pfeil	Pfeil	Oğ, sehm.
Pfeiler	Pfeiler	Direk, sütun, destek.

[246]

Pferd	Pferd	Bārgir, at.
Pferde-bahn	Pferde-bahn	Bārgirli tramvay.
-haar	-haar	Bārgir kıllı.
-kraft	-kraft	Bārgir kuvveti.
-rennen	-rennen	At yarışı.
Pfiff	Pfiff	Islık, ān, laḥza, hîle, ḥud‘a.
Pfingsten	Pfingsten	Büyük Paşalyadan sonra gelen ellinci gün, ‘ıyd-ı ḥamşin.
Pfirsich	Pfirsich	Şeftali.
-baum	-baum	Şeftali ağacı.
Pflanze	Pflanze	Fidan, nebāt, ot.
pflanzen	pflanzen	Dikmek, ğars itmek, fidan yetiştirmek.
Pflanzung	Pflanzung	Dikme, yetiştirme, ğars etme.
Pflaster	Pflaster	Yağı, kaldırım.
-stein	-stein	Kaldırım taşı.
-treter	-treter	Boş boşuna tolaşan.
pflastern	pflastern	Yağı yapıştırmak, kaldırım döşemek.
Pflaume	Pflaume	Erik.
-nbaum	-nbaum	Erik ağacı.
-nkuchen	-nkuchen	Erikli çörek.
Pflege	Pflege	Diğkat, i‘tinā, iyi bakma, taqyid, ihtimām.
-king	-king	Evladlık çocuk.
pflegen	pflegen	İ‘tinā itmek, iyi bakmaq, diğkat itmek.
Pflicht	Pflicht	Vazife, vecibe-i zimmet.
Pflock	Pflock	Çadır kazığı, tahta çivi.

pflücken	pflücken	(Çiçek, meyve vesā'ire hakkında) toplamak, kıparmak.
[247]		
Pflug	Pflug	Şapan.
pflügen	pflügen	Çift sürmek, bir araziyi işlemek.
Pforte	Pforte	Çapu, lümbar deliği.
-(Hohne)	-(Hohne)	Bāb-ı 'āli.
Pförtner	Pförtner	Çapucı, muhāfiz, bekci.
Pfosten	Pfosten	Çapu pencere pervazı, direk, kazık.
Pfote	Pfote	Pençe, hayvan ayağı, insan eli, ayağı.
Pfropfen	Pfropfen	Manşar tıkaç.
Pfropfenzieher	Pfropfenzieher	Manşar çıkaracağı, tirbuşon.
pfropfen	pfropfen	Şımşıkı tıkaamak, içine şıkı şokmak.
Pfund	Pfund	Yarım kilo, lira.
Pfuscher	Pfuscher	Diğkatsiz ve kaba iş yapan, huşalı, kuşurlı.
Pfütze	Pfütze	Pis şu birikintisi, başaklık.
Phantasie	Phantasie	Hayāl-i bātıl, vehm, taşavvur.
phantasieren	phantasieren	Tahayyil itmek, hayal görmek.
Pharos ²⁵⁶	Pharos	Sāhil kenarı.
Philosophie ²⁵⁷	Philosophie	Hikmet, felsefe.
Phosphor	Phosphor	Fosfor.
Photograph	Photograph	Fotoğraf.
photographieren	photographieren	Fotoğraf çekmek, çıkarmak.
Physik	Physik	Hikmet-i tabi'iyeye.
Piano	Piano	Bir notanın hafif çalınan maşali.
-forte ²⁵⁸	-forte	Piyano.
Piaster	Piaster	Guruş.
picken	picken	Ğağalamak.
Picknick	Picknick	Tefric, 'ārifāne ziyāfet, kır eğlencesi.
Pik	Pik	Sivri tepe, tağ, kara maça (iskambilde).
[248]		
pikant	pikant	Mü'eşşir, keskin, cāzibeli, ma'nalı, nükteli.

²⁵⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁵⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁵⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Pife	Pike	Ġazġı, mızrak, maça kaġıdı, sivri kazma.
pifiert	pikiert	Pike denilen bez, başma.
Pilger	Pilger	Ġacı.
-fahrt	-fahrt	Ġac kâfilesi.
Pille	Pille	Ġap.
Pilz	Pilz	Manţar.
Pinie	Pinie	Çam fıstığı.
Pinsel	Pinsel	Furça, boya furçası.
piffen	pissen	Tebevül itmek, işemek.
Pissoir	Pissoir	Tebevül edecek maġal, abdesthâne.
Pistole	Pistole	Tabanca.
plagen	plagen	Eziyet çekmek, iz'ac itmek, cevr ü cefâ itmek.
Plaid	Plaid	İkâme-i da'vî, müdâfa'a.
Plakat	Plakat	Yafta, i'lan.
Plan	Plan	Tertibât, proje plan.
Planet	Planet	Seyyâre.
Planke	Planke	İnce tahta, pedâvere.
plappern	plappern	Gevezelik itmek, saçma şapan söylemek.
Platane	Platane	Çınar agacı.
Platin	Platin	Platin ma'deni, beyaz altun.
plätschern ²⁵⁹	plätschern	Şırıldamak, şaklamak, şakırdamak, çağıldamak, talgalanmak.
Platt	Platt	Galat u yañlıř telaffuz olunan lisân.
Platte	Platte	Levha, yaprak, tepsi, table.
plätten	plätten	Yaşşılaşdırmak, ütölemek.
Plätterin	Plätterin	Ütüci kadın.
[249]		
Platz	Platz	Yer, mevki'mahal.
platzen	platzen	Paţlamak, çatlamak.
Platzregen	Platzregen	Şaġanaġ.
Plauderei	Plauderei	Gevezelik, boşboğazlık.
plaudern	plaudern	Çeñe çalmak, laġlaġ itmek, gevezelik itmek.
Plombe	Plombe	Dişlere taldırılan kurşun, altun ve gümüş.
plombieren	plombieren	Diş taldırmak.
plötzlich	plötzlich	Añsızın, nâ-gihân, birdenbire.

²⁵⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karřılıġı “Şırıldamak, şaklamak, şakırdamak.” şeklindedir.

plump	plump	Puf, çat, pat.
plündern	plündern	Şoymak, çalmak, yağma ve gârt etmek.
Plüsch	Plüsch	Tüylü kadife.
Pneumatik	Pneumatik	‘İlm ü ahvâl-i hevâ.
Pöbel	Pöbel	Ayak takımı, ‘ivâm-ı gerühî.
pchen	pchen	Urarak, çekiçleyerek çalışmak, yapmak, dögmek.
Poche	Poche	Çiçek hastalığı.
Podagra	Podagra	Nikris hastalığı.
Pokal	Pokal	Altun veya gümüş kupa, kâse.
Pöckelfleisch	Pöckelfleisch	Et salamurası.
pöckeln	pöckeln	Şalamuraya koymak, tuzlamak.
Pol	Pol	Çutub.
Polarfahrt	Polarfahrt	Çutub u sâhti.
Polarstern	Polarstern	Necm-i kuthbî.
Pole	Pole	Polonyalı, polonez.
Polen	Polen	Çadîm polonya krâliyeti.
polieren	polieren	Cilâlamak, açık etmek, parlatmak.
Politiker	Politiker	Diplomat, siyâsî.
[250]		
Politur	Politur	Cilâ, perdağ.
Polizei	Polizei	Polis.
-amt	-amt	Polis nezâreti, idâresi.
-diener	-diener	Polis.
-präsident	-präsident	Çabtiye nâzırı, polis müdiri.
polstern	polstern	Yüñ, kıtık, pamuk ve emşâliyle taldurmak.
Polytechnikum	Polytechnikum	Mühendis mektebi, mühendishâne.
Pomade	Pomade	Pomata.
Pomeranze	Pomeranze	Portakal.
Pony	Pony	İrlandanın uzun tüylü küçük bârgiri, İngiliz medlülesi.
populär	populär	Beyne’l-ahâlî müştehir ve mağbul olan, ‘avâm-ı nâsa mağşuş.
Pore	Pore	İcsamiñ zerâtı arasındaki mesafe, mesâmât.
Portal	Portal	Taht kapısı, mu‘bedil büyük kapu.
Portier	Portier	Çapuci.
Porto	Porto	Posta ile nakl olınacak mektub veya eşyâ ücreti.
Porträtmaler	Porträtmaler	İnsan resmi yapan ressam.
Portugal	Portugal	Portekiz.

Portwein	Portwein	Pörtü şarabı.
Porzellan	Porzellan	Porselen çini.
Posamentier ²⁶⁰	Posamentier	Şırmakeş, şimkeş.
Posaune	Posaune	Trombon denilen büyük boru, trompet.
Posse	Posse	Şaka, lañife, masharalılık, şoytarılık.
-reißer	-reißer	Şakacı, lañifeci, zevzek, mu'zib.
Post	Post	Posta.

[251]

-amt	-amt	Posta nezāreti.
-anweisung	-anweisung	Posta havāle senedi, mandapost.
-beamte	-beamte	Posta me'murı.
-karte	-karte	Çartpostal, açık muhābere verakası.
-lagernd	-lagernd	Postresitānt, bizzat gidüb postahāneden almak üzere.
-marke	-marke	Posta pulu, mektub pulu.
-paket	-paket	Posta paketi.
-wagen	-wagen	Posta 'arabası.
Postament	Postament	Çā'ide, ayak.
Posten	Posten	Me'mūriyet, menşib, hizmet, maşam.
postnumerando ²⁶¹	postnumerando	Bilāhare ya'ni ay işledikten soñra te'diye itmek üzere.
Präzedenzfall ²⁶²	Präzedenzfall	Muğaddem, sābık, mesbūq, emsāl.
Pracht	Pracht	İhtişām, dārāt, debdebe, a'zamet, şantana.
-aufgabe	-ausgabe	Mezheb, muşantān-ı şabi'.
prachtvoll	prachtvoll	Mezīn, muhteşem, fevku'l'āde, nefīs.
Präfekt	Präfekt	Vāli, mutaşarrıf, şehremini, belediye re'isi.
prägen	prägen	Tamga urmak, çarb itmek, başmak.
prahlen	prahlen	Kendini medh ü şenā itmek, öğünmek, mübālağa itmek.
Prahler	Prahler	Kendini medh eden, mübālağa eden.
praktisch	praktisch	'Amelī, icrā ve isti'mālī kolay, sehvetli.
Prämie	Prämie	Mükāfāt-ı naçdiyye, ikrāmiye.

²⁶⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁶¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁶² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

[252]

Pranger pränumerando	Pranger pränumerando	Demir halka, lāle, pranga. Borca peşin, peşinen, te'diye itmek üzere.
Präsident Praxif	Präsident Praxis	Re'is. Mülke, mumārese, ta'lim, 'amelī olarak isti'māl.
präzif predigen Prediger Predigt Preis -bewerbung	präzis predigen Prediger Predigt Preis -bewerbung	Ka'fī, şahih, tām, ma'yin, muqarrar. Va'z itmek, huṭbe okumak. Va'az, ḥatib Va'az, huṭbede okunan şey'. Fiyat, behā, kıymet, değer. Rekābet, müsābaqat, birlikde taşādıf.
-courant ²⁶³ -gekrönt -liste preisen	-courant -gekrönt -liste preisen	Fiyat cedveli. Mükāfāt almış. Fiyat cedveli, ta'rife, katalog. Mübālağa ile medḥ itmek, medḥ ü sitāyiş itmek.
Preißelbeere Prellstein prellen Preß-freiheit -kohle	Preißelbeere Prellstein prellen Preß-freiheit -kohle	Yaban mersini meyvesi. Hudud taşı, sınır taşı. Şıçratmak, hoplatmak, atmak. Serbestī-yi maṭbū'āt. Kömür tozından yapılan kalıb kömür.
pressen	pressen	Şıkışdırmak. Tazyik itmek, başkıya koymak.
preßieren Preuße Preußen Priester	pressieren Preuße Preußen Priester	İsti'cāl itmek, 'acele itmek. Prusyalı. Prusya memāliği. Rāhib, papas, imam.

[253]

Prima Prinz Prinzip	Prima Prinz Prinzip	Birinci, baş. Prens, şehzāde. Kā'ide-i külliye, kânun, uşul, nizām.
prinzipiell ²⁶⁴ Prinzipal Prise	prinzipiell Prinzipal Prise	Uşülen, kā'ideten, esāsen. Mal şahibi, efendi, direktör, müdir. Alış, alma, zabt, teşhīr, müşādere.

²⁶³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁶⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

privat	privat	Huṣūṣī, zātī, ayrı.
probat	probat	Mücerreb, fevku'l'āde iyi.
Probe ²⁶⁵	Probe	Tecrübe, prova, deneme, örnek, numüne.
-nummer	-nummer	Numūnelik bir nüshası (gazete vesā'ireniñ).
probieren	probieren	Tecrübe itmek, denemek, prova itmek.
Probierstube ²⁶⁶	Probierstube	Tecrübe oṭası, mu'āyene oṭası.
Produkt	Produkt	Maḥṣūl, ḥāşılât, şemere.
Produzent ²⁶⁷	Produzent	Hāşıl eden, toplayan, vücuda getiren, müsteḥşil.
produzieren ²⁶⁸	produzieren	Meydana komaḫ, istiḥşāl itmek, ḥuṣūle götürmek, irād itmek.
Professor	Professor	Profesör, mu'allim, müderris.
Profil ²⁶⁹	Profil	Profil, insanıñ yandan görinen çehresi, maḫṭ' - ı tavlānī.
Programm	Programm	Program, şıra, tertīb.
Projekt	Projekt	Niyet, taşavvur, plan.
Prokurist	Prokurist	Vekil-i emür.
Proletarier	Proletarier	Eñ faqir ve eñ aşağı kısım ehāli.
prompt ²⁷⁰	prompt	Seri', çabuḫ.

[254]

Propeller	Propeller	Uskur[...], çarḫ, pervāne.
Prophet	Prophet	Peygamber, nebī, resul.
prophezeien	prophezeien	İzhār-ı mu'cizāt ve nübüvvet itmek, müstaḫbelī, keşf itmek.
Prophezeiung	Prophezeiung	İzhār, mu'cize ve nübüvvet, müstaḫbelī keşf.
Prosa	Prosa	Neşir, menşur.
Prosaiker	Prosaiker	Neşir yazan muḥarrer.
prosaisch	prosaisch	Neşre müte'allak, menşūrī, neşrī.
profit	prosit	'Āfiyet olsun, 'āfiyetine.
Prospekt	Prospekt	Görünüş, manzara, izhār, ta'rifnāme, ta'rifli i'lān.
Protest ²⁷¹	Protest	Protesto.

²⁶⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Tecrübe, prova, deneme.” şeklindedir.

²⁶⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁶⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Hāşıl eden, toplayan, vücuda getiren.” şeklindedir.

²⁶⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Meydana komaḫ, ḥuṣūle götürmek, irād itmek.” şeklindedir.

²⁶⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Profil, insanıñ yandan görinen çehresi.” şeklindedir.

²⁷⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁷¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-einlegen ²⁷² protestieren	-einlegen protestieren	Protesto itmek. Bir şeyden şikāyet itmek, protesto itmek.
Protestantisch	Protestantisch	Protestanlığa müte'allık.
Protokol	Protokol	Żabtnāme, protokol.
Proviant	Proviant	Nafaqa, ĥavāyic-i zarūriyye, yiyecek malzeme.
Provinz	Provinz	Vilāyet, eyālet, sancak.
Provision ²⁷³	Provision	Ƙomisyon, ücret.
Prozent	Prozent	Yüzdelik, yüzde miqdārı.
Prozeß	Prozeß	Da'vī, mirāfa'a, dava.
prüfen	prüfen	Tecrübe itmek, mu'ayene itmek, tetkik itmek.
Prüfstein	Prüfstein	Miĥeñ taşı, bilgi taşı.
Prüfung	Prüfung	İmtihān, tecrübe, mu'ayene.
[255]		
prügel	prügel	Ʀayak, kötek, darbe.
prügeln	prügeln	Ʀayak atmak, şopa atmak.
Publikum	Publikum	Ehāli, ĥalk, nās, kavm, cemā'at.
Pudding	Pudding	İngilizleriñ üzüm ve pirinç tatlısı.
Pudel	Pudel	Uzun kıvrıcık tüylü fino köpeği.
Puder	Puder	Pudra.
Puffer	Puffer	Ʀayak atan, tokat atan, şamar, sille.
Puls	Puls	Nabız.
-ader	-ader	Şah tamarı, şeryān.
-schlag	-schlag	Nabziñ atması.
pulsieren	pulsieren	(қан ĥaqqında) atmak, kaynaq.
Pult	Pult	Rahle, yazıĥāne.
Pulver	Pulver	Barut.
-mühle	-mühle	Barut fabrikası, baruthāne.
Pumpe	Pumpe	Ʀulumba.
pumpen	pumpen	Ʀulumba ile çekmek, ödünc almak, istikrāz itmek.
Punkt	Punkt	Noqta.
pünktlich	pünktlich	İşine tamam tamamına diqqat eden, zamānı zamānına.
Pünktlichkeit	Pünktlichkeit	Diqqatlilik.
Punsch	Punsch	Şeker, çay, limon şu ve vurum mürekkebi bir nev' içki.
Puppe	Puppe	Bebek, kuqla, oyuncak.

²⁷² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁷³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-ntheater	-ntheater	Çukla tiyatrosı.
purgieren	purgieren	Müşhil almak.
Purpur	Purpur	Arguvan.
-rot	-rot	Arguvānī kırmızı.

[256]

Puterhahn	Puterhahn	Hindi.
Putz	Putz	Zīnet, süs, tuvalet, moda eşyası.
-geschäft	-geschäft	Moda eşyası ticārethānesi.
-macherin	-macherin	Süs, tuvalet ve moda eşyası yapan kadın.
putzen	putzen	Silmek, süpermek, temizlemek, tathīr etmek, süslemek.
Pyramide	Pyramide	Ehrām, piramid.

Q

Q

Quacksalber	Quacksalber	Şarlatan.
Quaderstein	Quaderstein	(zaviye-ü kâime teşkil edecek şüretde kesilmiş) kesme taş.
Quadrat	Quadrat	Murabba'.
-meter	-meter	Metre murabba'ı.
quafen	quaken	(kırbağa hakkında) bağırma, lağlağıyyat etmek.
Qual	Qual	Eziyet, zahmet, meşakkat, miñnet.
quälen	quälen	Cevr ü cefa etmek, miñnet ü meşakkat altında ezilmek.
Qualität	Qualität	Cins, şān, hāl, şıfat.
Qualm	Qualm	Keşif-i duman, tütün vesā'ire dumanı.
Quantität	Quantität	Mikdar, kemmiyet.
Quantum ²⁷⁴	Quantum	Mikdar,

[257]

Quartband	Quartband	kemmiyet, parça, kısım, hışşa.
Quartal	Quartal	Forması dört yaprakdan 'ibāret cüz'ü.
Quartett	Quartett	Üç aylık müddet, rüb'-ı sene, va'de, müddet.
Quartier	Quartier	Dört kısımdan 'ibāret müsikī faşlı.
Quarz	Quarz	Maħalle, bir müddet iķāmet olunan maħal, qarargah.
		Çakmak taşı.

²⁷⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Quafte quatschen ²⁷⁵	Quaste quatschen	Deste, top, demet, saç, püskül. Gevezelik itmek, boşboğazlık itmek, el çırpma, şaklamak, şakırdatmak.
Quecksilber Quelle Quellwasser quer -schiff -schnitt	Quecksilber Quelle Quellwasser quer -schiff -schnitt	Cive, zıbağ. Menba', mübde' menşe'. Menba' suyu. Münharif, değirmi, ufki, ma'ilen. Kilisenin içerisindeki her iki cenâhı, iki tarafı.
Quer-straße quetschen Quetschung Quintessenz ²⁷⁶ quitt	Quer-straße quetschen Quetschung Quintessenz quitt	Maқта' ma'raz, müsterid (ufki ile 'umüdü arasında munharfen). 'Amüden, mā'ilen vâkı' soğak, cadde. Ezmek, kırmak, başub ezmek. Ezme, kırma, başub ezme. Zât, rûh-ı mes'ele, hulâşa, zinde. Berıyyü 'l-zimme, halaş bulmuş, kurtulmuş, borcu kalmamış.
[258]		
quittieren Quittung	quittieren Quittung	Bir matlubın ahzını mubîn-i imzâ vermek, mağbuז hândını vermek. Mağbuז senedi, ibrânâme.
R	R	
Rabatt Rabbiner Rabe Rachen râchen Râcher Rad -dampfer -fahrer radfahren -fahrbahn -sport radebrechen rädern	Rabatt Rabbiner Rabe Rachen râchen Râcher Rad -dampfer -fahrer radfahren -fahrbahn -sport radebrechen rädern	İkramiye, iskonto, tenzîl. Hâhâm. Karga. Gırtlak, ağızın boğaza yakın cehti. İntikam almak, ahz-i şâr itmek. İntikamcu, münteķim. Tekerlek, çarh. Yandan çarhlı vapur. Velüspid-i süvâr. Velüspide binmek. Velüspid, koşu yarış meydanı. Velüspid eğlencesi. Fenâ telaffuz itmek. Tekerlek ile çarh ile techîz itmek.

²⁷⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁷⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Radiermesser radieren	Radiermesser radieren	Bir şey' kazımağa mahşuş çakı. Kazımağ, oymağ, bir yazınıñ bir yerini kazımağ.
--------------------------	--------------------------	---

[259]

Radierung Radieschen radikal ²⁷⁷ Radius ²⁷⁸ Radler Raffinerie raffinieren raffiniert Rahe Rahm Rahmen ²⁷⁹ Rafete Rakett Ramme Rampe Rand Rang Rangierbahnhof ²⁸⁰	Radierung Radieschen radikal Radius Radler Raffinerie raffinieren raffiniert Rahe Rahm Rahmen Rakete Rakett Ramme Rampe Rand Rang Rangierbahnhof	Qazıma, oyma, ak etme. Ufa kırmızı turp. Alı, esası, zati, cebeli, esaslı, tam. Ni-ı atr. Velüspid binen. eker tafiyeanesi. alı ve afi alinde oymağ, tafiye itmek. Tafiye olmu, tethir olunmu. Seren, direk. aymağ, kurum, zift. ereve, kerkef, ulha destegahi. Iaret fiei, hevai fiengi. Raket. ahmerdan, kaldırımcı tomaı. Rampa. Kenar, etraf, kıyı. Rütbe, derece, yaya, sınıf. Demir yolınıñ bir atariñ dier atara yol vermek üzere cekilmesine mahşuş mevifi, manevra, mevifi. ıraya oymağ, tertib ü terkeb itmek, tanzim itmek. ile, ud'a, desise, entria. Acı, acılanmu, bozılmı (yağ aında).
rangieren Ränfe ranzig	rangieren Ränke ranzig	 ıraya oymağ, tertib ü terkeb itmek, tanzim itmek. ile, ud'a, desise, entria. Acı, acılanmu, bozılmı (yağ aında).

[260]

Rappe Rapf Rarität ²⁸¹	Rappe Raps Rarität	Yağız bārgir. Yabani laana. Nedret, tuaflı, meraki dāi şey'.
---	--------------------------	---

²⁷⁷ Kelime sözlüğüñ 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁷⁸ Kelime iki baskıda da "Radin" şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C3:117).

²⁷⁹ Sözlüğüñ 1915 baskısında kelime karşılığı "ereve." şeklindedir.

²⁸⁰ Sözlüğüñ 1915 baskısında kelime karşılığı "Vağonları sıraya oyduklarını istasyon." şeklindedir.

²⁸¹ Sözlüğüñ 1915 baskısında kelime karşılığı "Bir şeyi öğrenmei ziyadesiyle merak idi, [...] merakı." şeklindedir.

rasch	rasch	Çabuk, seri', 'ale'l'acele, sür'atle.
rasen	rasen	Gürültü itmek, kıyameti koparmak, kudurmak, deli gibi tepinmek.
Rasen	Rasen	Yeşillik, çimen, çim.
rasend	rasend	Çudurmuş, hiddetli, gâzb-âlud.
Rasier=messer	Rasier-messer	Tıraş usturası.
=pinsel	-pinsel	Tıraş furçası.
rasieren	rasieren	Tıraş olmuş, itmek
Raspe ²⁸²	Raspe	Rende, büyük, eke.
Rasse	Rasse	Cins, soy, sülâle, nesil.
rasseIn	rasseIn	Tanîn-endâz olmak, çinlamak, şakırdamak.
Rast	Rast	İstirahat, ta'til, teneffüs.
Rat	Rat	Naşîhat, öğüt.
=geber	-geber	Müşâvir, naşîhat veren.
=haus	-haus	Belediye da'iresi.
=loş	-los	Bikes, mu'ayyensiz, naşîhatsiz.
=schlag	-schlag	Naşîhat, öğüt.
raten	raten	Naşîhat vermek, müşâvere itmek, ihtâr itmek, keşf ü tahmîn itmek, hal ü istihrâc itmek.
ratifizieren ²⁸³	ratifizieren	Taşdik itmek.
Ration ²⁸⁴	Ration	Ta'yin, ma'kulât mu'ayyinâtı.
rationell ²⁸⁵	rationell	'Aqla muvâfık, ma'kul, mantıķı.
ratsam	ratsam	Muvâfık, ihtiyatkarâne, münâsib, şâyan tavsiye.

[261]

Rätsel	Rätsel	Mes'ele, mu'ammâ, bilmece.
rätselhaft	rätselhaft	Mu'ammâ gibi, bilmece kabilinden.
Ratte	Ratte	Tarla faresi, büyük fare.
=ngift	-ngift	Sıçan otı, fareleri zehirlemeğe maşşuş zehir.
Raub	Raub	Yağma, gâşb, nehib ü gâret.
=anfall	-anfall	Berâ-yı gâşb u gârit-i selâhla edilen hücum.
=tier	-tier	Yırtıcı hayvan.
=vogel	-vogel	Yırtıcı kuş.
rauben	rauben	Elinden almak, aşırmaq, kapmaq, gâşb itmek.

²⁸² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁸³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁸⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁸⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Räuber	Räuber	Hırsız, haydud, eşkıyā, şekî
Rauch	Rauch	Duman, is.
-coupee	-coupee	Trende sigara içenlere mahşuş bölme.
-fleisch	-fleisch	İsde kurudulmuş et.
-zimmer	-zimmer	Sigara içmeğe mahşuş ota.
rauchen	rauchen	Sigara içmek, tütmek.
Raucher	Raucher	Sigara içen.
räuchern	räuchern	Tütsülemek, teçhîr etmek, dumanda kurutmak.
räuchig	räuchig	Dumanlı, isli.
rauch	rauch	Sert, haşin, nezāketsiz.
Raum	Raum	Yer maḥal, mevki', b'ad- mücerred.
-inhalt	-inhalt	Hücum, vüs'at-i dāhliyye.
räumen	räumen	Qaldırmaq, def' etmek, boşaltmaq, taḥliye etmek.
Räumlichkeit	Räumlichkeit	Vüs'at, ittisā', meydan.
Raupe	Raupe	Böcek, kırd, tırtıl.
[262]		
Rausch	Rausch	Sarhoşlık, sekr-i ḥal, sermestlik.
rauschen	rauschen	Gürülti etmek, çağlamak (şular hakkında), gürlmek.
Reagenz ²⁸⁶	Reagens	'Ayar, mi'yār, maḥak.
-glas ²⁸⁷	-glas	Mi'yār şişesi, tecribe borusı.
Reaktion ²⁸⁸	Reaktion	Ta'āmil, 'aks, te'sir, 'aks-i 'amel.
real	real	Gerçek, ḥaḳīkī, şaḥīḥ, ciddi.
relisieren	relisieren	İcrā etmek, kuvveden fi'ile çıkarmak.
Reb-huhn	Reb-huhn	Keklik.
-lauf	-laus	Filoksera.
-stock	-stock	Aşma ve bağ kütüğü.
Rebe	Rebe	Aşma ve bağ kütüklerinde her sene süren dal.
rebellisch	rebellisch	Serkeşāne.
Rechen	Rechen	Bağçuvan tarağı.
Rechenschaft	Rechenschaft	Muhāsebe, ḥesab.
rechnen	rechnen	Ḥesab etmek.
Rechnung	Rechnung	Hesablama, ḥesab, ḥesab puşulası, faṭura.
-abschluss	-abschluss	Rü'yet, kat'-i ḥesab.

²⁸⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁸⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁸⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-fbelag	-sbelag	Evrağ-ı müsbete.
-fshof	-shof	Divân-ı muhâsebât.
-fjahr	-sjahr	Sene-i mâliye, sene-i hesabiye.
Recht	Recht	Hağ, salâhiyyet.
recht-haben	recht-haben	Hağlı olmak, hağlı olmak.
recht-eckig	recht-eckig	Dört köşeli.
Rechteck	Rechteck	Murabba'.
rechtfertigen	rechtfertigen	Hağkâniyeti işbât itmek, tebriye-i zimmet itmek, resmen taşdik itmek, hağlı çıkarmak.

[263]

Rechtfertigung	Rechtfertigung	Tebri'e, berâ'at kararı, hağlı çıkarma.
rechtmäßig	rechtmäßig	Hağlı, meşru', kânûnî.
rechtschaffen	rechtschaffen	Namuslu, şadık, toğrı, müstağim.
rechts	rechts	Şağ tarafa, şağa.
Rechtsanwalt	Rechtsanwalt	Da'va vekili, avuğat.
Reck	Reck	Cimnastik demiri.
recken	recken	Gerinmek, a'zâsını uzatmak, yaymak, çekmek.
Redacteur	Redacteur	Ser-muğarrar.
Rede	Rede	Kelam, söz, lağırdı, nuğk.
Redefreiheit	Redefreiheit	Serbestî-yi kelam.
reden	reden	Söylemek, nağl ü hikâye itmek, bağş itmek.
Redensart	Redensart	Şüret ü tarz-ı ifade, ta'bir.
redlich	redlich	Toğrı, namuslu, hayr-ı hâ'h, mustağim.
Redlichkeit	Redlichkeit	Toğruluk, namusluluk, hayr-hâ'hlık.
Redner	Redner	Hağib nuğk-ı eden.
redselig	redselig	Boşboğaz, geveze, lağırdıcı.
reduzieren	reduzieren	Tenzil itmek, azaltmak, indirmek.
Reede	Reede	Liman, mersa.
reell	reell	Efâl ve hirkatinde müstağim olan, namuskarâne, mu'teber.
Referat ²⁸⁹	Referat	Tağrîr, da'va tağrîri veya zağbnâmesi, rapor.
Referendar ²⁹⁰	Referendar	Bir şey'in hulâşasını çıkarub tağrîr itmekle muvazzıf me'mur.
Referenz ²⁹¹	Referenz	'Arz u inhâ, iştiğâd.

²⁸⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

reflektieren   reflektieren   İn'ikās itmek, intişār itmek (hıtuṭ-ı şa'ıyye hakkında), düşünmek, tefekkür ve te'mul itmek.

[264]

Reflex   Reflex   İn'ikās-ı ziyā, şu'le.
Reform   Reform   Tecdīd, ıslāhāt, tensikāt.
reformieren   reformieren   Tensikāt icrā itmek, ıslāhāt yapmak.
Regal²⁹²   Regal   Maḥlul ḳalan bir şeyi'nñ ḥāşılātından hükümdara 'āi'd olmak, şılāhıtı, ḥaḳ hükümdarı. Ḳā'ide, uşul, nizām.
Regel   Regel   Nizām, intizām, ittirād.
-mäßigkeit   -mäßigkeit   Şıraya ḳoymaḳ, tertib ü tanzım itmek.
regeln   regeln   Harekete getirmek, taḥrik itmek, ḳımıldatmaḳ.
regen   regen   Yaḡmur.
Regen   Regen   'Alā'im-i semā, ḳavis-i ḳızah, tirāje.
-bogen   -bogen   Saḡnaḳ, şiddetli yaḡmur.
-guß   -guß   Yaḡmurlıḳ.
-mantel   -mantel   Şemsiye.
-schirm   -schirm   Yaḡmurlı hava.
-wetter   -wetter   Nā'ib-i hükümet, bir hükümet-i tab'anıñ emiri.
Regent   Regent   Niyābet, vekālet, imāret.
-schaft   -schaft   Hükümet sürmek, icrā-yı hüküm itmek.
regieren   regieren   Hükümet, devlet.
Regierung   Regierung   Alay, cemā'at.
Regiment   Regiment   Sicil, fihrist, defter.
Register   Register   Sicile, deftere ḳayd itmek.
registerieren   registerieren   Ta'limat, nizāmāt, nizamnāme.
Reglement²⁹³   Reglement   Yaḡmur yaḡmaḳ.
regnen   regnen

[265]

regnerisch   regnerisch   Yaḡmurlı.

²⁹² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Maḥlul ḳalan bir şeyi'nñ ḥāşılātından hükümdara 'āi'd olmak, şılāhıtı” şeklindedir.

²⁹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Regulator ²⁹⁴	Regulator	Bir makinanın 'ayarını muhafazaya ma'şuş ālet, nāzım.
regulieren	regulieren	Tertīb ü tanzīm etmek, düzeltmek, 'ayar etmek.
Reh	Reh	Çaraca.
-braten	-braten	Çaraca kızartması.
reiben	reiben	Ovalamak, sürtmek, dilk etmek.
Reibung	Reibung	Dilk etme, ovalama, sürtme.
reich	reich	Zengin, bol, mebzül.
-haltig	-haltig	Mebzül, ğani, zengin.
Reich	Reich	Hükümet, devlet, saltanat.
-fanzler	-skanzler	Sadr'azam, başvekil.
reichen	reichen	Vāşıl olmak, uzatmak, yetişmek, kifāyet etmek.
reichlich	reichlich	Ma'ziyāten, bereketli, bol, keşir.
Reichtum	Reichtum	Zenginlik, şervet.
reif	reif	Olgun, kemāla ermiş, olmak.
Reif	Reif	Çırağı, şebnem.
Reife	Reife	Boluğa erme, buluğ, kemāle erme.
reifen	reifen	Olmak, kemāle ermek, senn-i kemāle vāşıl olmak.
Reifen	Reifen	Fuçi çenberi.
Reihe	Reihe	Şıra dizi, şımf.
-nfolge	-nfolge	Yek diğeri ta'ķib etmek üzere yapılan tertibāt, māba'ad, silsile, tertīb, şıra.
Reicher	Reicher	Balıkçıl kuşu.
Reim	Reim	Çāfiye, seci', nazm, beyt.
[266]	[266]	
reimen	reimen	Çāfiyeli olmak, nazım tertīb etmek, şî'r söylemek.
rein	rein	Temiz, pak, şaf.
-lich	-lich	Mu'tahhar, temiz, pak.
Reinheit	Reinheit	Temizlik, tahāret, paklık.
reinigen	reinigen	Temizlik, ta'thîr etmek.
Reinigung	Reinigung	Temizleme, ta'thîr etme.
Reinlichkeit	Reinlichkeit	Temizlik, paklık, tahāret.
Reis	Reis	Pirinc, erz.
-feld	-feld	Pirinc tarlası.
Reise	Reise	Seyahat, yola çıkma.
-anzug	-anzug	Seyahat elbisesi.
-handbuch	-handbuch	Seyahat rehberi.

²⁹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-koffer	-koffer	Seyahat çantası, yol şandığı.
-tasche	-tasche	Boyna aşılır seyahat çantası.
reisen	reisen	Seyahat etmek, tolaşmak, yolculuk etmek.
Reisende	Reisende	Seyyah, seyyar, yolcu.
reisen	reisen	Çeküb almak, yırtmak, koparmak, şiddetle çekmek.
reißend	reißend	Seri', dilhırâş, vahşî.
Reit-bahn	Reit-bahn	At ta'limine mahşuş maħal.
-peitsche	-peitsche	Süvari kamaçısı.
-pferd	-pferd	Binek atı, süvari bārgiri.
reiten	reiten	Bārgir ile gitmek.
Reiter	Reiter	Ata binmek, süvari.
-standbild	-standbild	Hayvan üzerinde süvari heykeli.

[267]

Reiterei	Reiterei	Süvarilik, usul-i ferist.
Reiz	Reiz	Cāzibe, leṭafet, güzellik, taḥrīk.
reizbar	reizbar	Ḥassas, ḥadīdü'l-mizāc, seri'ül-eḡbirar.
reizen	reizen	Taḥrīk etmek, tehīc etmek, ikāz etmek.
reizend	reizend	Cāzibeli, müheyyic.
Reklame	Reklame	İ'lān.
reklamieren ²⁹⁵	reklamieren	İ'lān etmek, ṭaleb ü istid'ā etmek.
rekognoszieren	rekognoszieren	Tanımak, teşḥiṣ etmek, meydāna çıkarmak, taḥrī vü keşf etmek.
Rekonvaleszenz ²⁹⁶	Rekonvaleszenz	Ḥastalıktan yeñi kalkma, neḳāhet.
Reford	Rekord	Rekabet için yapılan müsabaka.
Rekrut	Rekrut	Ḳur'a neferi 'acemi 'asker.
rekrutieren	rekrutieren	Ḳur'a çekdirmek, taḥrir-i vāḥiz-i 'asker etmek.
Religion	Religion	Din, mezheb.
religiös	religiös	Dindār, diyānetli, ehl-i taḳvā.
Reliquie	Reliquie	Baḳiye-i 'izām, ḳadid.
Remise ²⁹⁷	Remise	Para gönderme, 'arabalık.
remittieren ²⁹⁸	remittieren	Tekrar yerine koymak, bir eşyayı i'ādeten göndermek, bir borcu

²⁹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "reflmieren" şeklinde hatalı yazılmıştır.

²⁹⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

²⁹⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Remontoiruhr	Remontoiruhr	nağden yāhud poliçe ile göndermek.
Renn-bahn	Renn-bahn	Ṭolablı sâ'at.
-pferd	-pferd	Yarış mahali.
		Yarış bārgiri.
[268]		
Renntier	Renntier	Ḳoşu hayvanı.
rennen	rennen	Sür'atle koşmak, ilerü fırlamak, atlamak.
renommiere	renommiere	Tefāhîr itmek, kendini medh itmek.
Rente	Rente	İrād, maḥşul, taḥşîşât, ḥāşîlât, fâ'iz, nemâ, sehm.
Rentner	Rentner	Şāhib-i irād, irādıyla geçinen.
rentieren	rentieren	Temettu' getirmek, ḥāşîlât getirmek.
Reparatur	Reparatur	Ta'mir.
reparieren	reparieren	Ta'mir itmek, düzeltmek.
Repetieruhr	Repetieruhr	Tekrar tekrar çalan sâ'at.
Reptil	Reptil	Ḳarnı üstünde sürinen hayvan.
Republik	Republik	Cumhuriyet.
Republikaner	Republikaner	Cumhūrî.
Reserve ²⁹⁹	Reserve	Ḳayd, şart, ihtiyât, ihtirâz, ihtiyât 'askeri.
-fondş	-fonds	İhtiyât akçesi.
reservieren	reservieren	İḥzâr itmek, ihtiyât olarak şaklamak.
Residenz	Residenz	Maḥal-i ikâmet, saray.
Respekt	Respekt	İhtirâm, ḥürmet, ri'âyet, ta'zîm.
respektiv	respektiv	Müteḳâbil, tarafınca, müteḳâbilen, yāhud.
Rest	Rest	Geri kalan şey, baḳiye, ḳuşūr.
Restauration	Restauration	Lokanta, biraḥâne.
Retirade	Retirade	Abdestḥâne, ayak yolu.
Retorte	Retorte	Ḳarnı boynuzlu imbiḳ.
Retourbillett	Retourbillett	'Avdet bileti.

[269]

retten	retten	Tahlîş itmek, ḳurtarmak.
Retter	Retter	Ḥalâş eden, tahlîş eden kimse.

²⁹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Rettich ³⁰⁰	Rettich	Turp (baharlı siyah veya beyaz).
Rettung	Rettung	kurtarma, tahliş.
Rettungsboot	Rettungsboot	Tahlişiyeye vapuru.
-gürtel	-gürtel	Tahlişiyeye simidi.
-insel ³⁰¹	-insel	Melce', me'va, şığınacak ve kaçacak mahal.
Reue	Reue	Nedāmet, pişmanlık,
reuen	reuen	Beyān-ı te'essüf itmek, nādim olmak, pişman olmak.
revidieren	revidieren	Tekrar gözden geçirmek, yeñiden mu'ayene etmek, tahkik ü tedkik etmek.
Revision ³⁰²	Revision	Tekrar yoklama, yeñiden tahkik ü tedkik, mu'ayene.
Revolution ³⁰³	Revolution	İhtilāl.
Revolver	Revolver	Revolver, tabanca.
Revne ³⁰⁴	Revne	Yoklama, teftiş, mu'ayene, gecid-i resmî.
Rezenſion	Rezenſion	Lāyihā, izāhāt, bir şey hakkında mecmele' verilen malūmāt, tenkid, i'lām.
Rezept	Rezept	Reçete.
Rhabarber	Rhabarber	Rāvend.
Rhein	Rhein	Ren nehri.
Rheumatismus	Rheumatismus	Romatizma.
Rhinozeros ³⁰⁵	Rhinozeros	Gergedan.
richten	richten	Doğrultmak, tanzim etmek, düzeltmek.
Richter	Richter	Hākim, çağı.

[270]

-stuhl	-stuhl	Maħkeme, da'ire-i şalāhiyet.
richtig	richtig	Doğrı, tamam, şahih, haķikî.
Richtigkeit	Richtigkeit	Doğruluk, haķikîlik
Richtung	Richtung	Taraf, yol, ceht, istiķāmet.
riechen	riechen	Ķoķlamak, koķmak.
Riegel	Riegel	Sürme, mandal.
Riemen	Riemen	Ķayış.
Rief	Ries	Top, denk.

³⁰⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Siyah veya beyaz turp." şeklindedir.

³⁰¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Tahlişiyeye adası." şeklindedir.

³⁰² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁰³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁰⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁰⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Riese -nſchlage rieseln	Riese -nſchlage rieseln	Dev, 'ifrit. Dev yılanı. Yuvarlanmak, seyelān itmek, ni'ān itmek, sel gibi akmak. Pek büyük, kocaman. Şıglık, şāhil kıyıları. Keten tohumunu tarakla ipliğinden ayırarak.
riesig Riff riffeln ³⁰⁶	riesig Riff riffeln	Şığır. Şığır eti. Ağac kabuğu. Şığır eti kızartması. Yüzük, halka. Bir şehriñ kāmilen etrafını tolaşan tramvay veya şimendüfer hattı. Yüzük parmağı. Muşara'a, güreş. Pehlüvan. Güreş itmek, pehlüvanlık itmek. Dā'ire mādār, her taraftan her cehtinden. Oluğ, boru, mecrā, şu yolu.
Rind -fleisch Rinde Rinderbraten Ring -bahn -finger -kampf -kämpfer ringen rings-um	Rind -fleisch Rinde Rinderbraten Ring -bahn -finger -kampf -kämpfer ringen rings-um	Şığır. Şığır eti. Ağac kabuğu. Şığır eti kızartması. Yüzük, halka. Bir şehriñ kāmilen etrafını tolaşan tramvay veya şimendüfer hattı. Yüzük parmağı. Muşara'a, güreş. Pehlüvan. Güreş itmek, pehlüvanlık itmek. Dā'ire mādār, her taraftan her cehtinden. Oluğ, boru, mecrā, şu yolu.
Rinne	Rinne	

[271]

Rinnstein Rippe Rippenfellentzündung Risiko	Rinnstein Rippe Rippenfellentzündung Risiko	Bulaşık taşı, çukuru. Kabarğa kemiği, yan, böğür. Zātū'l-cenb. Tehlike, muhātara, darb veya ziyan.
riffieren	riskieren	Tehlike, muhātara'ya koamak, cür'et ü cesaret itmek. Yırtık, yarık.
Riß Ritt	Riß Ritt	Hayvana binme, gezme, hayvana binüb tışarı çıkmak. Aşilzāde, şovalye. Kahramancasına, kahramanāne. Zādkānlık, sınıf-ı zādkān. Bārgire biner gibi, behāklarını açarak. Süvari, yüzbaşı. Çizik, çatlak, tırmık, hafif kesik. Çizmek, tırmalamak, kesmek, yaralamak (deri hakkında).
Ritter ritterlich Rittertum rittling	Ritter ritterlich Rittertum rittling	
Rittmeister Ritz ritzen	Rittmeister Ritz ritzen	

³⁰⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Roaftbeef	Roastbeef	Şığır eti kızartması.
Robbe	Robbe	Ayı balığı, ayısı.
Rock	Rock	Setre, ceket.
Roggen	Roggen	Çavdar-ı ham, olmamış, çiğ.
roh	roh	Ham, olmamış, çiğ.
Rohrertrag	Rohrertrag	Hâşılât-ı gayr-ı şâfiyye.
-stoff	-stoff	Ham kumâş, ham eşya.
Roheit	Roheit	Kabalık, nezâketsizlik, hamlık, 'Adem-i nezaket.

[272]

Rohr	Rohr	Kamış, saz, borı, istivâne.
-post	-post	Yeraltı borı postası.
-postkarte	-postkarte	Borı kartpostalı.
-stuhl	-stuhl	Haşır şandalye.
-zucker	-zucker	Şeker kamışı.
-stock	-stock	Hezâran-ı baston.
Röhre	Röhre	Şu borusu, maşura, emzik.
Rolle	Rolle	Mağara, çıkırık, rulo.
rollen	rollen	Yuvarlamak, yuvarlanmak.
Rollschuh	Rollschuh	Patina, tekerlekli ayak kabzağı.
Rollwagen	Rollwagen	Yük 'arabası.
Roman	Roman	Hikâye, roman.
-schreiber	-schreiber	Roman yazan muharrir.
romantisch	romantisch	Fevku'l'âde laţif, cāzibeli.
Römer	Römer	Romalı.
Rondell ³⁰⁷	Rondell	Pul, şomunuñ altına konılan teneke, ma'den veya meşin parçası.
Röntgenstrahlen	Röntgenstrahlen	Röntgen şu'â'i.
rosa	rosa	İ'timād ve emniyetle.
Rose	Rose	Gül.
-nkohl	-nkohl	Çiçek lahanası (bir nev' sebze).
-nkranz	-nkranz	Gülden yapılmış ikkil, tac.
-nstock	-nstock	Gül agacı.
Rosette	Rosette	Gül şeklinde yapılmış fiyongu, rozet.
Rosine	Rosine	Çurı üzüm.
Roß	Roß	Sert bârgir, koşu bârgiri.
-haarmatratze	-haarmatratze	Bârgir kılından şilte.

[273]

³⁰⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Rost	Rost	Paş, hamiz, iskara.
rosten	rosten	Paşlanmak, paş tutmak.
rostig	rostig	Paşlı.
rösten	rösten	Qızartmak, keneviri şuda ıslatmak.
rot	rot	Qırmızı.
Rot=haut	Rot-haut	Qızıl deri.
-kehlchen	-kehlchen	Şaka kuşu.
-stift	-stift	Qırmızı kurşun kalem.
-wein	-wein	Qırmızı şarab, siyah şarab.
röten	röten	Qırmızıya boyamak, kırmızılaşdırmak.
rötlich	rötlich	Qırmızısız, kırmızımtrak.
Rotte	Rotte	Süri, alay, cemā'at, farqa, tayfa, bölük.
Rotunde	Rotunde	Müdevver, bina, kubbeli çardağ.
Rouleau	Rouleau	Aşağı ve yukarı inüb çıkan yaylı perde.
Rübe	Rübe	Turp, şalgam.
-nzucker	-nzucker	Şalgam şekeri.
Rubin	Rubin	Qırmızı yākut.
Rückfahrt	Rückfahrt	'Araba vapuru emşāliyle geriye dönme.
-reise	-reise	'Avdet seyahati, dönme.
Rückkehr	Rückkehr	'Avdet, eve dönme.
Rück-fahrkarte	Rück-fahrkarte	'Avdet bileti.
-gabe	-gabe	İ'āde.
-grat	-grat	'Amud-ı fekāri, arka kemiği.
-lauf	-lauf	Geriye hareket.
-schrittlich	-schrittlich	Geriye doğru hareket ederek.
-seite	-seite	Arka taraf.

[274]

-sicht	-sicht	Şayğı, hürmet, ihtirām, ri'āyet.
-stand	-stand	Beķāye, baķiye, borc.
-tritt	-tritt	Ricat, geri çekilme.
-wechsel ³⁰⁸	-wechsel	İ'āde poliçesi.
-zahlung ³⁰⁹	-zahlung	İ'ādeten, te'diye, tesviye, ödeme.
-zoll ³¹⁰	-zoll	İ'āde-i rüsüm, red-i rüsüm.
Rücken	Rücken	Arka, zahr.

³⁰⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁰⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³¹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-marf	-mark	Arka kemiği iliği.
rückwärts	rückwärts	Geri geriye, arka arkaya.
Ruder	Ruder	Dümen, kürek, dümen şapı.
-sport	-sport	Kürek eğlencesi.
rudern	rudern	Kürek çekmek.
Ruf	Ruf	Ses, şadā, bağırma, nām, şöhret.
rufen	rufen	Bağırma, çağırma.
Rüge	Rüge	Tekdîr, tevbiḥ, ta'zîr.
rügen	rügen	Tekdîr itmek, tazîr itmek, tevbiḥ itmek.
Ruhe	Ruhe	İstiraḥat, sukûn.
-störer	-störer	Raḥat bozucu, maḥl-i āsāyiş, gürültücü.
ruhen	ruhen	Raḥatlanma, rahat itmek, āsüde olma.
ruhig	ruhig	Sākin, müsteriḥ, āsüde.
Ruhm	Ruhm	Şan, şeref, şöhret, iştiḥār.
rühmen	rühmen	Medḥ itmek, şenā itmek, tebcîl itmek.
rühmlich ³¹¹	rühmlich	Şanlı, şerefli, meşhur, müştahir.
[275]		
Ruhr	Ruhr	İshal.
rühren	rühren	Çarışdırmak, toḡunmak, çalkalama, yoğurma.
Rührung	Rührung	Heyecan, kıvılda, te'sir.
Ruin	Ruin	Ḥarab, bozuk olış.
Ruine	Ruine	Ḥarabe.
ruinieren	ruinieren	Ḥarab itmek, bozma, maḥv itmek.
rülpsen	rülpsen	Gegirmek.
Rum	Rum	Rum denilen içki.
Rumpf	Rumpf	Beden, belden yukarı heykel.
rümpfen	rümpfen	Buruşdırmak, çatma.
rund	rund	Yuvarlak müdevver.
Runde	Runde	Dā'ire, ḥoḡḡa, devriye.
Rundbogen	Rundbogen	Ḳavs-i müdevver.
Rund-reisebillet	Rund-reisebillet	Devr-i 'ālem seyahati bileti.
-schreiben	-schreiben	Taḥîrāt-ı 'umūmiyye, te'mîm.
-schrift	-schrift	Ḥaṭ divānı.
runden	runden	Yuvarlatma, müdevver, yapma.
Runkelrübe	Runkelrübe	Pancar.

³¹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "rümlich" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Runzel	Runzel	Buruşıklık, eziliş.
runzelig	runzelig	Buruşmuş, ezilmiş.
runzeln	runzeln	Buruşturmak, ezmek.
Ruß	Ruß	Kurum, is.
Rüffel	Rüssel	Fil hortumu, hayvan burnu.
ruffisch	russisch	Rusca.
Rußland	Russland	Rusya.
rüsten	rüsten	Techîz etmek, teslîh etmek, ihzâr etmek.
rüstig	rüstig	Çuvvetli, delikanlı gibi.
Rüstung	Rüstung	Techîzât, teslîhât, ihzârât.

[276]

Rute	Rute	Çubuk, kamçı, kırbaç, değnek.
Rutsch ³¹²	Rutsch	Yıkılma, çökme, yâr beyefendisi ³¹³ , çökündi.
rutsche	rutsche	Yerde sürünmek, kaymak, çökmek, yıkılmak.
rütteln	rütteln	Silkmek, şarşmak, çalkalamak.

Ş

S

Saal	Saal	Şalon.
Saat	Saat	Tohum, buğday, dane.
Säbel	Säbel	Çılgı, seyf.
säbeln	säbeln	Çılgıyla urmak, bir işi birden bitirmek.
Sache	Sache	Şey, madde, nesne.
Sachse	Sachse	Saksonyalı.
sachgemäß ³¹⁴	sachgemäß	Muvâfık ve mukârrın, haqîkat, nâfi'.
Sachverständige	Sachverständige	Ehl-i hibre, işden aňlayan.
Sack	Sack	Çorba, cuval, çanta.
-gasse	-gasse	Çıkmaz soğak.
sacken	sacken	Çorbaya koymak, cuvala taldırmak.
säen	säen	Tohum saçmak, ekmek.
Saffian	Saffian	Sehtiyân, keçi derisi.
Saft	Saft	Uşare, un, su.

[277]

³¹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³¹³ Farklı kaynaklar taranmasına rağmen "yâr beyefendisi" tanımına rastlanılamamıştır.

³¹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

saftig	saftig	Şulı, özli, ‘uşāreli.
᠑age	Sage	Rivāyet, söyleyiş, söyleme.
᠑äge	Säge	Bıçak, desdere, hızar.
-blatt ³¹⁵	-blatt	Bıçak tığı.
-mühle	-mühle	Bıçakhāne, hızarhāne.
᠑agen	sagen	Söylemek, demek.
᠑āgen	sāgen	Destere ile kesmek.
᠑ago	Sago	Sāğudāne.
-suppe	-suppe	Sāğudāne çorbası.
᠑ahne	Sahne	Kaymağ.
᠑aite	Saite	Kiriş, tel.
-ninstrument	-ninstrument	Kirişli, telli çalgı.
᠑aframent	Sakrament	Küfür, agzını bozma.
᠑akristei	Sakristei	Kilise tezyinātın muhafazasına maşuş camekan.
᠑alat	Salat	Salata.
᠑albe	Salbe	Merhem, pomada.
᠑albung	Salbung	Tevhīn, taq̄dīs.
᠑aldieren ³¹⁶	saldieren	Müvāzene yapmak, hesap-ı ru’i vü kaṭ’ itmek, baqiye-i dini te’diye itmek.
᠑aldo ³¹⁷	Saldo	Baqiye-i hesap, kuşūr.
᠑alichlsäure	Salichlsäure	Asīd, salisilik.
᠑aline	Saline	Ṭuzla, mamlıha.
᠑alm	Salm	Şom balığı.
᠑almiak	Salmiak	Nişādır.
᠑alpeter	Salpeter	Kehrile.
-säure	-säure	Kezzab, hāmız azot.
᠑alut ³¹⁸	Salut	Selāmet, necāt, selam, selamlama.

[278]

᠑alve	Salve	Selam için atılan top.
᠑alz	Salz	Ṭuz, melh.
-fäßchen	-fäßchen	Ṭuzlık.
-säure	-säure	Ṭuz rühi.
᠑alzig	salzig	Ṭuzlı.
᠑alzen	salzen	Ṭuzlamak.
᠑ame	Same	Tohum.

³¹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³¹⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³¹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³¹⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

fammeln	sammeln	Toplamak, cem' etmek, birikdirmek.
Sammet	Sammet	Qazife.
Sammlung	Sammlung	Toplama, tecm', koleksiyon.
Samstang	Samstang	Cum'a ertesı.
sämtlich	sämtlich	Bütün, cümle, heb.
Sanatorium	Sanatorium	Senatoryum, şifahâne.
Sand	Sand	Kum, rik.
-bank	-bank	Qumsal.
-büchse	-büchse	Rikdanlık.
-grietz ³¹⁹	-grietz	Çakıllı ve iri daneli kum.
-stein	-stein	Çakıl taşı, kumlu taş.
-uhr	-uhr	Qum sâ'ati.
sandig	sandig	Qumlu.
sanft	sanft	Tatlı, hafif, iyi, yumuşak, sakin.
Sänfte	Sänfte	Teskire, sedye.
Sanftmut	Sanftmut	Tatlılık, letâfet, hilm.
Sänger	Sänger	hâ'nende, muğnî.
Sängerin	Sängerin	Muğanniyye, kantocu.
Sanitätswache	Sanitätswache	Qarantina nöbeti.
Sanktion ³²⁰	Sanktion	Qabul, taşdik, tervic.
sanktionieren ³²¹	sanktionieren	Taşdik edüb arasını aşdar etmek.
Sarazene	Sarazene	'Arablara mensub ve müte'allık, 'Arabî.

[279]

Sardelle	Sardelle	Şardalya.
Sardine	Sardine	Şardalya.
Sardinien ³²²	Sardinien	Sardunya.
Sarg	Sarg	Tabut.
satirisch	satirisch	Hicve-i müte'allık, hicve-âmîz, hicvî.
satt	satt	Toq, kâfî, toyucaya kadar.
Sattel	Sattel	(bârgir egeri), eger.
satteln	satteln	Egerlemek palan urmak.
sättigen	sättigen	Toyurmak, iştiyhâ-yı teskîn etmek.
Sattler	Sattler	Serrâc.
Satz	Satz	Cümle, fakra.
Sau	Sau	Dişi tomuz.

³¹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³²⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³²¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³²² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-bohne	-bohne	Bakla.
-wetter	-wetter	Fena hava.
sauber	sauber	Temiz, pak, muṭahhar.
Sauberkeit	Sauberkeit	Temizlik, ṭahāret.
säubern	säubern	Temizlemek, tethīr etmek.
Sauer-ampfer	Sauer-ampfer	Qızı kulağı.
-brunnen	-brunnen	Acı şulı pınar.
-kraut	-kraut	Laḥana turşusu.
-stoff	-stoff	Muellidül-ḥumūze
saufen	saufen	İçmek (ḥayvan ḥaqqında).
Säufer	Säufer	Çok içen, bekrī, serḥoş.
saugen	saugen	Emmek (çocuk), süd emmek.
Säugetier	Säugetier	Zātü'ssüdiyye ḥayvan, memeli ḥayvan.
Säugling	Säugling	Henüz süd emen çocuk.
Säule	Säule	Sütun, direk.
-ngang	-ngang	Sütunlar, direkler arası yolu.
-nhalle	-nhalle	Direkli ve üsti kapalı çarşu.

[280]

Saum	Saum	Kenar, kıvrırma, kıvrıntı, devirim.
-tier ³²³	-tier	Yük ḥayvanı, mekkārı.
säumen ³²⁴	säumen	Bir şeyiñ kenarını çevirmek, başdırmak, ḥayvan şirtında naklitmek.
-(sich)	-(sich)	Gecikmek, te'ḥir etmek.
Säure	Säure	Ḥāmız, ekşilik.
saufen ³²⁵	saufen	Gürlemek, fişıldamak, şadāsı 'aks etmek.
Scene	Scene	Temāşā, şaḥne.
Scepter	Scepter	'Aşā-yı ḥükümdārı.
schaben	schaben	Qazımak, rendelemek.
Schablone	Schablone	Model, kalıb, numune.
Schach	Schach	Satranc.
-spielen	-spielen	Satranc oynamak.
-brett	-brett	Satranc tahtası.
Schacht	Schacht	Ma'den kuyusu, ma'den ocağı.
Schachtel	Schachtel	Qutı.
Schade	Schade	Zarar, ziyan, ḥasar.
Schädel	Schädel	Qafa taşu.

³²³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "İdraksız ḥayvan." şeklindedir.

³²⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Gecikmek, te'oir etmek." şeklindedir.

³²⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

ſchaden ³²⁶	schaden	Źarar vermek, h̄alel getirmek, h̄asārı m̄ucib olmak, ezrār itmek.
Œchadenersatz	Schadenersatz	Źarar u ziyān bedeli, tazminat, telafī.
Œchadenfreude	Schadenfreude	Biriniñ zıyanına izhār-ı meserret etme, h̄ıyānet, ridā' yet.
ſchädlich	schädlich	Źararlı, muzir.
Œchaf	Schaf	Dişi koyun, aḥmak adam.
Œchäfer	Schäfer	Çoban.
[281]		
ſchaffen	schaffen	Meydana getirmek, yaratmak, huşūle getirmek.
Œchaffner	Schaffner	Şimendüfer kondukatōri, biletcı.
Œchafott	Schafott	İskele, dar agacı, mahal-i i'dām.
Œchaffkopf	Schaffskopf	Aḥmak, budala, şaşkın.
Œchaft	Schaft	Tüfeng kundağı, şap, ḳonc.
Œchah	Schah	Şah.
Œchakal	Schakal	Çakal.
ſchal	schal	Ṭadsız, 'ādī, bayağıç
Œchale	Schale	Terazi gözi, ḳabuḳ, zarf, ḳab.
ſchälen ³²⁷	schälen	Kabuğını şoymak, çıḳarmak, ayıklamak.
Œchalf	Schalk	Ṭolandırıcı, h̄ilebāz.
Œchall	Schall	İhtizāz-ı şadā, ses.
ſchallen	schallen	Ṭınīn-endāz olmak, 'aks itmek, ses vermek.
Œchaltjahr	Schaltjahr	Sene-i kebise.
Œchalter	Schalter	Bilet maḥali.
Œchaluppe	Schaluppe	Şalopa.
Œcham ³²⁸	Scham	'ār, hicāb, çıplaklık, a'zā-yı tenāsilye.
ſchämen	schämen	Utanmak, maḥcūb olmak.
ſchamhaft	schamhaft	Maḥcūb, utanğalü 'ārlı.
-loſ	-los	Utanmaz, 'arsız, terbiyesiz.
-rot	-rot	'ār u hicābından kızarma.
Œchamotte ³²⁹	Schamotte	Ateşe tayanır toprak, balçık.
-nziegel ³³⁰	-nziegel	Ateş tuğlası.
Œchande	Schande	Rezālet, 'ayb.

³²⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Źarar vermek, h̄asārı m̄ucib olmak.” şeklindedir.

³²⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³²⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “'Ar, hicāb, çıplaklık.” şeklindedir.

³²⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³³⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

ſchänden	schänden	Hetk-i ‘arz itmek,
[282]	[282]	
ſchänder ³³¹	Schänder	Namusını payimal itmek, bed-nām itmek. Muħill-i namūs, rezil adam, rüsvay adam.
ſchändlich	schändlich	Rezālet-ālud, maħcubiyeti müstelzim, mekruh.
ſcharf	scharf	Keskin, yüksek, ſiddetli.
ſcharfblicf	Scharfblick	ſiddet-i naẓar, nüfüz-ı naẓar, keskin göz.
ſchärfe	Schärfe	Keskinlik, islāħa-i kaṭ‘anıñ agzı.
ſchärfen	schärfen	Keskinlitmek, sivrilmek, teşdid itmek.
ſcharffinnig	scharffinnig	İhtiyātkār, nüfüz-ı naẓara mālİK.
ſcharlach	Scharlach	Ƙızıl hastalığı.
ſcharnier	Scharnier	Menteşe.
ſchärpe	Schärpe	Aşkı, omuz aşkısı.
ſcharren	scharren	Ƙazımağ, tırmalamak, gömmek, tepinmek
ſcharren	Scharren	Ƙaşab destgāhı.
ſchartig	schartig	Çentikli, çizgili.
ſchatten	Schatten	Gölge, sāye.
ſchattig	schattig	Gölgeli, sāyedār.
ſchatulle	Schatulle	Şandukca, hazine-i padişahı.
ſchatz ³³²	Schatz	Hazine, define, şervet, zenginlik, muħib, dost.
-meister	-meister	Hazine nāẓırı, hazinedar.
ſchätzen	schätzen	Tağdīr itmek, behā kesme, ihtirām itmek.
ſchätzung	Schätzung	Tağdīr, behā kesme, ihtirām.
ſchau	Schau	Görünüş, manzara, nezaret, teşhir.
[283]		
-fenster	-fenster	Teşhir penceresi.
-kasten	-kasten	Çerçeve, teşhir penceresi.
-platz	-platz	Teşhir mahali, tiyatro saħnesi.
-spiel	-spiel	Ƙomedi, dram, tiyatro oyunu.
-spieler	-spieler	Artist, tiyatro oyuncusu.
-in	--in	Aktris, kadın oyuncu.

³³¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³³² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Hazine, define, şervet, zenginlik.” şeklindedir.

ſchauen ³³³	ſchauen	Görmek, bakmaq, temaſā itmek.
ſchauer	Schauer	Bakan kimse, seyirci, temaſāger.
ſchaufel	Schaufel	Göreñ.
ſchaufelrad	Schaufelrad	Vapur çarhı.
ſchaufel	Schaukel	Salıncaq.
-ſtuhl	-stuhl	Œalıncaqlı iskemle.
ſchaukeln	ſchaukeln	Œallanmaq.
ſchaum	Schaum	Köpük.
ſchaumwein	Schaumwein	Œampanya.
ſchäumen	ſchäumen	Köpüğini almak, köpüklenmek.
ſcheck	Scheck	Çek, havale.
ſcheibe	Scheibe	Cam, pencere, yuvarlaq levha, hedef levhası.
ſcheide	Scheide	Ğılāf, kın, tılāq, ħudūd.
-münze	-münze	Ufaqpāre, ufaqlıq.
-wand	-wand	Tahta perde, bölme.
-weg	-weg	Dört yol ağızı.
ſcheiden	ſcheiden	Ayırmaq tahlil itmek, tefriq itmek.
ſcheidung	Scheidung	Müfaraqat, infisāl, talāq.
ſchein	Schein	Nür, ziyā, Œu'le, manzara, sened, tezkire.

[284]

ſcheinwerfer	Scheinwerfer	Projektör.
ſcheinbar	ſcheinbar	Zāhiri, Œahte, muŒanna'.
ſcheinen ³³⁴	ſcheinen	Parlamak, neŒr-i ziyā itmek, lim'an itmek, beñzemek, zannitmek, görünmek.
ſcheit	Scheit	Odun parçası.
ſcheitel	Scheitel	BaŒıñ tepesi, zerre, Œaçıñ ayrıldığı maħal.
ſcheiterhaufen	Scheiterhaufen	Odun yığını.
ſcheitern	ſcheitern	Qazazede olmak, qaraya oturmak.
ſchelle	Schelle	Çingıraq, (kağıd oyununda) qarü.
ſchellen	ſchellen	Çingıraq çalmaq.
ſchellfiſch	Schellfiſch	Bir nev' tatlı Œu balığı.
ſchelm	Schelm	Ħilekār kimse, tolandırıcı, çapkın.
ſchelten	ſchelten	Tekdīr itmek, ta'zir itmek.
ſchemel	Schemel	Ufaq iskemle.
ſchenke	Schenke	Meyhāne.
ſchenkel	Schenkel	Bacaq, qalça.

³³³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³³⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karŒılığı "Parlamak, neŒr-i ziyā itmek." şeklindedir.

schenken	schenken	Hediye itmek, içki takdīm itmek, içki vermek.
Schenkung	Schenkung	Hediye itmek, içki takdīm etme, içki verme.
Scherbe	Scherbe	Şiše parçası, kırıntı.
Schere	Schere	Mağaş.
scheren	scheren	Mağaş ile kesmek, kırpmak.
Scherenschleifer	Scherenschleifer	Bileyici.
Schererei	Schererei	İşkence, eziyet, cefā.
Scherz	Scherz	Şaka, laṭife, ḥande.
scherzen	scherzen	Laṭife itmek, şaka itmek.

[285]

scherzhaft	scherzhaft	Laṭife olarak, şaka olarak, gülmek için.
scheu	scheu	Çorkak, cebin, yabani, mütevehhiş.
scheuen	scheuen	Ürkmek, korkmak, tevehhiş itmek.
Scheuerfrau	Scheuerfrau	Bulaşık yıkayan, temizleyici kadın.
scheuern	scheuern	Temizlik, teḥīr itmek, ovalamak.
Scheune	Scheune	Anbar.
Scheusal	Scheusal	Çirkin kimse, mūcib-i nefret kimse.
scheußlich	scheußlich	Çirkin, bedhoş, bedlağa.
Schicht	Schicht	Tabağa, kat, şıra.
schicken	schicken	Göndermek, mūnasib olmak, muvāḳıf olmak, yaşımak.
schicklich	schicklich	Mūnāsib, muvāḳıf, uygun.
Schicksal	Schicksal	Çader, kısmet, baht, ṭālī.
schieben	schieben	Sürmek, itmek, dürtmek, şoğmak.
Schiebetür	Schiebetür	Sürme kapu.
Schieds-gericht	Schieds-gericht	Ḥakem, hey'et, ḥakem mahkemesi.
-richter	-richter	Ḥakem, ḥākim.
-spruch	-spruch	Ḥakem ü karar-ı ḳaṭ'ī.
schief	schief	Eğri, mūnḥanī.
Schiefer	Schiefer	Çayāğan taşı.
-tafel	-tafel	Taş, tahta.
schielen	schielen	Şaşı bakmak, egri bakmak.
Schienbein	Schienbein	Bacağ kemiği.
Schiene	Schiene	Ray demiri.
-nstrang	-nstrang	Temüryolı. (mefrūş).
-nräumer	-nräumer	Raylar üzerinde ḳar, taş gibi ḥā'il ü muvānī'i def için loğomotifin önündeki siper.

[286]

Schieß-baumwolle	Schieß-baumwolle	Pamuk barutu.
=pulver	-pulver	Barut
=scharte	-scharte	Mazgal deliği.
=stand	-stand	Poligon indaht mahali.
schießen	schießen	İndaht itmek, nişan atmak.
Schiff	Schiff	Gemi, vapur, sefine.
=bau ³³⁵	-bau	İnşaat-ı bahrüyye.
=bruch	-bruch	Qaza-yi bahri, gark, furtuna.
=brüchig	-brüchig	Qazāzede, mağruk.
=brücke	-brücke	Gügerte, tombaz.
=fahrt	-fahrt	Seyr-i sefā'in, deñiz seyāhati.
=schraube	-schraube	Gemi pervanesi.
=sjunge	-sjunge	Gemici çırağı.
schiffbar	schiffbar	Seyr-i sefā'ine Şālih ü müsā'id.
schiffen	schiffen	(gemi) deñize çıkabilir.
Schiffer	Schiffer	Gemi ile nakl itmek, seyāhat itmek.
Schild	Schild	Seyyāh, gemici.
=kröte	-kröte	Qalkan, siper, arka, levha.
=krötensuppe	-krötensuppe	Qablumbağa.
=patt	-patt	Qablumbaga çorbası.
=wache	-wache	Qablumbağa kabuğı.
Schilderhaus	Schilderhaus	Nöbetci, qarakol.
schildern	schildern	Nöbetci kulübesi.
		Taşvîr itmek, çizmek, vaşf u ta'rif itmek.

[287]

Schilderung	Schilderung	Naqş, ta'rif, tersim.
Schilf	Schilf	Qamış, saz.
schillern	schillern	Şa'sa'apāş olmak, parıldamak.
Schimmel	Schimmel	Küf, kır at.
Schimmer	Schimmer	Ziyā, şu'le, lem'a.
schimmern	schimmern	Hafif bir ziyā saçmak, parıldamak.
Schimpfwort	Schimpfwort	Taḥkîr-āmiz, elfāz, şetm.
schimpfen	schimpfen	Şetm itmek, taḥkîr itmek, tekdîr itmek.
Schindel	Schindel	İnce tahta, bedevre tahtası, kiremidleriñ altında bulunan tahta.

³³⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

ſchinden	schinden	Su' mu'amele itmek, ſoymak, eziyet vermek.
ſchinken	Schinken	Paſdırma, tomuz bacağı paſdırması.
ſchirm	Schirm	Melce', ma'vā, siper, himāye, sāye, ſemsiye.
-ſtänder	-ständer	ſemsiyelik.
ſchirting ³³⁶	Schirting	Gömleklilik, pamuk kumaſ, hāſſa, manifaturacı çırağı.
ſchlacht	Schlacht	Ceng, harb, nizā', muharebe.
-feld	-feld	Meydān-ı harb.
-haus	-haus	Salhḥāne, mezbaḥa.
ſchlachten	schlachten	Öldirmek, katl itmek, kesmek, zabḥ itmek.
ſchlächter	Schlächter	Kaſab.
ſchlächtere	Schlächtere	Kaſab dükkānı.
ſchlacke	Schlacke	Mürdārlık, pislik, cürūf.
ſchlaf	Schlaf	Uyku, hā'b, nevm.
[288]		
-couppe	-couppe	Vağon bölmesinde yatılacak maḥal.
-loſigkeit	-loſigkeit	Uykuszluk.
-mittel	-mittel	Uyku ilacı.
-rock	-rock	Gecelik hırkası.
-ſaal	-saal	Yatağ salonı.
-wagen	-wagen	Yataklı vağon.
-zimmer	-zimmer	Yatağ oḥası.
ſchlāfe	Schlāfe	ſakağ, kulağ tevzī.
ſchlafen	schlafen	Uyumak, yatmak.
ſchlāferig	schlāferig	Uykucu, uyuklayan.
ſchlag	Schlag	Ḍarbe, ſadme, ses, uruſ.
-anfall	-anfall	Felc, nüzül.
-ſahne	-sahne	Süd ile yumurta çalkalanarak hāſıl olan köpüklü ſalça, ehemmiyetsiz eſer.
-uhr	-uhr	Çalar sā'at.
ſchlagen	schlagen	Urmağ, dögmek, çarmak, ḍarb itmek.
ſchlägere	Schlägere	Gavğa, nizā', münāza.
ſchlamm	Schlamm	Çamur, batağ.
ſchlange	Schlange	Yılan.
ſchlängeln	schlängeln	Zıkzağ gitmek, yılankāvī yürimek.

³³⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karſılığı "Manifaturacı çırağı." ſeklinde dir.

ŝhlanf	schlank	İnce ve uzun.
ŝhlau	schlau	Desās, ĥilekār, ĥurnaz.
ŝchlauch	Schlauch	Ĥortum, boru.
ŝchlauheit	Schlauheit	Ĥilekarlık, ĥurnazlık.
ŝchlecht	schlecht	Fenā, kötü, ĥabīŝ.
ŝchlechtigkeit	Schlechtigkeit	Fenālık, kötülük, ĥabāset, su'-yi aĥlaĥ.
ŝchlegel	Schlegel	Aĥac toĥmaĥ.

[289]

ŝchleichen	schleichen	Sürinerek gitmek, yavaş yavaş taĥrib itmek.
ŝchleie	Schleie	Yeşil sazan, ĥamur balıĥı.
ŝchleier	Schleier	Peĥe, yaŝmaĥ, niĥāb.
ŝchleife	Schleife	Baĥ, düĥüm, uzun fistan eteĥi.
ŝchleifen	schleifen	Ĥaymaĥ, düĥüm yapmaĥ, taşa tutarak bilemek, ütölemek.
ŝchleifer	Schleifer	Bileyici, ütöleyici.
ŝchleiferei	Schleiferei	Bileyici dükkānı.
ŝchleiffstein	Schleifstein	Bileĥi taşı.
ŝchleim	Schleim	Muĥāt, madde-i muĥāta, yapışkan māyi'.
ŝchleimig	schleimig	Muĥāti, madde-i muĥātya-yı ĥāvī.
ŝchlemmer	Schlemmer	'Ayyaŝ.
ŝchlendern	schlendern	Aĥır aĥır yürümek, ĥaylazca tolaŝmaĥ.
ŝchleppe	Schleppe	Uzun fistan eteĥi, şap, namussız kaĥın.
ŝchleppen	schleppen	Sürökmek, ĥekmek, cer itmek.
ŝchleppdampfer	Schleppdampfer	Romorgür.
ŝchleppkleid	Schleppkleid	Uzun etekli elbise.
ŝchlesien	Schlesien	Silizya.
ŝchleuder	Schleuder	Oraĥ, tırpan ĥayıŝı, şapan (taş atmaĥa maĥŝuŝ).
ŝchleudern	schleudern	şapan atmaĥ, ucuz fiyat ile ŝatmaĥ.
ŝchleunig	schleunig	Ĥabuĥ, seri', 'acele ile, sür'atle, derĥal.
ŝchleunigkeit	Schleunigkeit	Sür'at, ĥabuĥluk, sür'at, fehm.

[290]

ŝchleufe	Schleuse	Nehir veya cüdül ŝularını icābında türdirmek için ĥapılı sed, cüdül ĥapaĥı, şu bendi.
----------	----------	---

=mehr ³³⁷	-mehr	Şu bendi kapusu, hark kapığı, şavak.
Schlich	Schlich	Hafiy yol, hile, entrika.
schlichten	schlichten	Tesviye itmek, düzeltmek, tenzim itmek.
schließen ³³⁸	schließen	Çapamak, yapışmak, 'ağd itmek, nihāyet vermek.
schließbar ³³⁹	schließbar	Kilidlenebilir.
=lich ³⁴⁰	-lich	Nihāyet, ve'lhāşıl, şon.
schlimm	schlimm	Fenā, kötü, muzır, şerir.
Schlinge	Schlinge	Duzağ, aşkı, filiz.
Schlingel	Schlingel	Çapkı, hovarda, külhānī.
Schlips	Schlips	Çıkrat.
Schlitten	Schlitten	Çızağ.
Schlittschuh	Schlittschuh	Ayak kızağı.
-läufer	-läufer	Ayak kızağı kayan.
Schlitz	Schlitz	Rahne, yarıq, çatlak.
schlitzen	schlitzen	Yarılmak, çatlamak, boyına yarmak.
Schloß	Schloß	Kilid, saray.
Schlosser	Schlosser	Çilingir.
Schlosserei	Schlosserei	Çilingir dükkānı.
Schlot	Schlot	Lağım, hendek, ocağ.
Schlucht	Schlucht	Boğaz, uçurum, geçid.
schluchzen	schluchzen	Hınçkırmak, hınçkırma hınçkırma ağlamak.
Schluck	Schluck	Yudum, içim.
[291]		
Schlucken	Schlucken	Yutma, beli', ibtilā'.
schlucken	schlucken	Yutmak, beli' itmek.
Schlummer	Schlummer	Uyku, uyusukluk.
schlummern	schlummern	Hafif uyku uyumak, hāl-i 'iṭālatda bulunmak.
Schlund	Schlund	Çırtlak, boğaz deliği, menfez-i birkān.
schlüpfen	schlüpfen	Yavaşcaık şıvışmak, kaçmak.
schlüpfrig	schlüpfrig	Çapan, kaçan, şıvışan.
Schlupfwinkel	Schlupfwinkel	Gizlenecek mahal, köşe, bucağ.

³³⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³³⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³³⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁴⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

schlürfen	schlürfen	Lezzet almak, telezzüz itmek, tadına bakmak.
Schluß	Schluß	Hitām, netice, karar, kapama, sed, bend.
-folge ³⁴¹	-folge	Netice-i rā'i, karar, hulāşa, hükm.
Schlüssel	Schlüssel	Anahtar.
-bein	-bein	Köpricik kemiği.
-bund	-bund	Anahtar destesi.
-blume	-blume	Çoça çiçeği, zehrül-rebî.
Schmach	Schmach	Haķaret, rezālet.
schmachten	schmachten	Dermansızlık hissitmek, şararub şolmak.
Schmack	Schmack	Tat, lezzet.
schmackhaft	schmackhaft	Tatlı, lezzetli leziz.
schmählich	schmählich	Tahķir-āميز, rezāled-ālud.
schmal	schmal	Dar, öksüz, za'if.
-spurig	-spurig	Dar izli, dar.
Schmalz	Schmalz	Yağ, iç yağı.
Schmarotzer	Schmarotzer	Dalkavuk.
Schmauß	Schmauß	ziyafet.
[292]		
schmecken ³⁴²	schmecken	Tatmak, lezzetine bakmak, hoş, iyi bulmak.
Schmeichelei	Schmeichelei	Yaltaķlık, tabaşbuş.
schmeichelhaft	schmeichelhaft	Yaltaķ, mütabasbis.
schmeicheln	schmeicheln	Yaltaķlanmak, tabaşbuş itmek.
schmeißen ³⁴³	schmeißen	Atmak, devirmek, urmak, çarpmak.
Schmelz	Schmelz	Siyah kehribā, mine.
schmelzen	schmelzen	Eritmek, dökmek, izabe itmek.
Schmerz	Schmerz	Ağrı, ıztırab, vec ^c .
schmerzhaft	schmerzhaft	Bā'aş-i hüzn-i keder. Vec ^c veren.
Schmetterling	Schmetterling	Kelebek.
Schmied	Schmied	Demirci.
Schmiede	Schmiede	Demirhāne.
-eisen	-eisen	Dövme demir.
schmieden	schmieden	Demir dögmek.
schmiegsam	schmiegsam	Eğilür, бүkilür, qābil-i inhinā.
Schmiere	Schmiere	İç yağı, yağ.

³⁴¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Netice-i rā'i, netice." şeklindedir.

³⁴² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Tatmak, lezzetine bakmak." şeklindedir.

³⁴³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

schmieren	schmieren	Yağ sürmek, yağlamak, rüşvet vermek.
Schmiererei	Schmiererei	Yağlama, kirlenme, telvīs.
Schmierfink	Schmierfink	Pis adam, murdar adam.
schmierig	schmierig	Yağlı, mülevves, pis.
Schmierseife	Schmierseife	‘Arab şabunu.
Schminke	Schminke	Düzgün (yüze sürülen).
schminken	schminken	Yüzine düzgün sürmek.
schmollen	schmollen	Yüzünü ekşitmek, şurat aşmak, küsmek.
Schmorbraten	Schmorbraten	Az pişmiş kızartma et.

[293]

Schmuck	Schmuck	Zinet, süs, tezyīnāt.
-kästchen	-kästchen	Zinet kutusu, mücevher çekmecesi.
-sachen	-sachen	Zinete müte‘allık eşyā, elmas vesā’ireli müzeyyenāt.
schmücken	schmücken	Tezyīn etmek, süslemek, çeki düzen vermek.
Schmuggler	Schmuggler	Kaçakçı, kaçakçılık eden.
schmuggeln	schmuggeln	Aşırma, kaçakçılık etmek.
Schmutz	Schmutz	‘Adem-i nezāfet, kir, pislik, murdārlik.
schmutzig	schmutzig	Pis, murdār, kirli, yağlı.
Schnabel	Schnabel	Ġaġa.
Schnake	Schnake	Sivrisinek.
Schnalle	Schnalle	Toġa.
schnallen	schnallen	Toġalamak, toġayı iliklemek.
Schnapf	Schnaps	Rakı ve emşali müskirāt.
schnarchen	schnarchen	ġorlamak, ġoruldamaġ.
schnarren ³⁴⁴	schnarren	Gacırdamaġ, ġacırdatmaġ, ġoruldamaġ, vızılamaġ.
schnattern	schnattern	(Ördek ve kaz ġaġķında) ġaġasını birbirine urarak bağırmaġ.
Schnauze	Schnauze	ġayvan aġzı.
schnäuzen	schnäuzen	Sümkürmek, burnını silmek.
Schnecke	Schnecke	Sümükli böcek.
-nhaus	-nhaus	Sümükli böcek ġabuġı.

[294]

Schnee	Schnee	ġar, berf.
--------	--------	------------

³⁴⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

=ball	-ball	Kartopu.
=flocke	-flocke	Kuşbaşı kar.
=gestöber	-gestöber	Kar fırtınası, kaşırğası.
=glöckchen	-glöckchen	Ak çiğdem nev'inden kar çiçeği.
=grenze	-grenze	Kar hududu.
=schuh ³⁴⁵	-schuh	Kar kundurası, ayak kızağı.
=verwehung	-verwehung	Kar yığını, kaşırğa.
=pflug	-pflug	Raylar üzerindeki karı atmak ve temizlemek için lokomotifiñ önündeki siper.
Schneide	Schneide	Bıçak ve emsâliniñ keskin tarafı, yüzi, ağzı.
Schneidezahn	Schneidezahn	Öñ diş.
schneiden	schneiden	Kesmek, kať itmek.
Schneider	Schneider	Terzi, kesici.
Schneiderin	Schneiderin	Terzi kadın, müdistre.
schneidig	schneidig	Cesur, gayur, sert, keskin, müteşebbiş.
schneien	schneien	Kar yağmak.
schnell	schnell	Çabuk, 'acele, seri'.
Schnelligkeit	Schnelligkeit	Sür'at, çabukluk.
Schnellzug	Schnellzug	Sür'at kaтары.
Schnepfe	Schnepfe	Çulluk, papas tavuğı, fâhişe.
Schnitt	Schnitt	Kať, biçme, kesme, model, biçim.
=wunde	-wunde	Kesik yarası.

[295]

Schnittlauch	Schnittlauch	Bir nev' küçük ve yeşil şarımşak.
Schnitte	Schnitte	Dilim, üzerine teryağı sürülmüş ekmek dilimi.
Schnitzel	Schnitzel	Ṭana etinden ṭava külbaşdısı.
Schnitzer	Schnitzer	Oymacı.
Schnupf-tabak	Schnupf-tabak	Enfiye.
=dose	-dose	Enfiye kütısı.
Schnupfen	Schnupfen	Nezle.
schnupfen	schnupfen	Akşırmaq, enfiye çekmek.
Schnur ³⁴⁶	Schnur	Ḳordon, gayṭan, ḥarc, ip, sicim.
schnüren	schnüren	Ḳordon, gayṭan, şerid ve emsâliyle bağlamak.
Schnür-leib	Schnür-leib	Ḳorse, camadân.
=band	-band	Şerid, gayṭan.

³⁴⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Ḳar avı, Ḳarlı av mahali." şeklindedir.

³⁴⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Ḳordon, gayṭan, ḥarc." şeklindedir.

Schnürschuh	Schnürschuh	Bağlı kundıra.
Schnurrbart	Schnurrbart	Bıyık.
Schober	Schober	Yığın, küme, öbek, maķās.
Schnock	Schnock	(Cem'i 'adedlerin kıyāsısı maķāmında) altmış kadar.
Schokolade	Schokolade	Çiķolata.
Schnolle	Schnolle	Dil balığı.
schon	schon	İmdi, henüz, daha, şimdiden.
schön	schön	Güzel, iyi.
schonen	schonen	Gözmek, şaşınmak, idāre ile kullanmak.
Schönheit	Schönheit	Güzellik, dilberlik.
schöpfen	schöpfen	Çekmek, bir şeyi menba'ından almak. Aħz u istinbāt itmek
Schöpfer	Schöpfer	Hālķ, bir şeyi Medāna ve vücūda getiren.
[296]		
Schöpfung	Schöpfung	Yaratma, halk etme, vücuda getirme, yaradılmış şeyleriñ kāffesi.
Schoppen	Schoppen	Yarım litralık bardak, bira bardağı.
Schornstein	Schornstein	Ocaķ bacası, fabrika bacası.
-feger	-feger	Ocaķ bacası süpüricisi.
Schoß	Schoß	Kucak.
Schote	Schote	Bakla, faşulye ve emsāliniñ yeşil kabuğı.
Schotter	Schotter	Çakıl taşı.
schottisch	schottisch	İşkoçyalı.
schräg	schräg	Mā'il, egri, çarpık.
Schramme	Schramme	Tırmık, şıyrıлма.
Schrank	Schrank	Dolab.
Schraube	Schraube	Vida.
schrauben	schrauben	Vidalamak.
Schrauben=dampfer	Schrauben=dampfer	Üskorlu vapur.
-zieher	-zieher	Tornavida, vida çevireceğı.
Schrecken	Schrecken	Korku, ürkme, havf.
schrecklich	schrecklich	Korkunc, meħūf, dehşet-engiz.
Schrei	Schrei	Bagırma, hayķırma.
schreiben	schreiben	Yazmak, taħrīr itmek.
Schreiber	Schreiber	Kātib, yazıcı.
Schreibmappe	Schreibmappe	Altlık, yazı cüz'danı.
Schreibmaschine	Schreibmaschine	Yazı yazmaga maħşuş makine.
Schreibtisch	Schreibtisch	Yazı maşası.

Schreibzeug	Schreibzeug	Yazı takımı, malzeme-i tahririyye.
[297]		
schreien	schreien	Bağırmağ, haykıрмаğ.
Schreier	Schreier	Bağıran, haykıran.
Schreiner	Schreiner	Тоğramacı, marangoz.
schreiten	schreiten	Atlamağ, geçmek, tecāvüz itmek, adım atlamağ.
Schrift	Schrift	Yazı, hurūfāt, muharrerāt.
-steller	-steller	Mü'ellif.
-zeichen	-zeichen	Yazı işāreti.
schriftlich	schriftlich	Tahrīren.
Schritt	Schritt	Haṭve, adım.
-macher	-macher	Bargirleri ta'lim eden adam, mu'allim-i feres.
schroff	schroff	Uçurum, yalçın, şarp, keskin.
schröpfen	schröpfen	Ḥacamat itmek, kuru boynuz çekmek.
Schrot ³⁴⁷	Schrot	Av tüfengi, saçması, iri döğölmüş, kırılmış buğday.
schroten	schroten	Parçalamağ, kıрмаğ, ortadan bölmek, ayırmağ.
Schubkarren	Schubkarren	El 'arabası.
Schublade	Schublade	Çekme, bir masanıñ sürme çekmesi.
schüchtern	schüchtern	Utangan, şıkınğan, maḥcub.
Schüchternheit	Schüchternheit	Maḥcublık, şıkılğanlık.
Schuft	Schuft	Sefil, çapkın, kerata, rezil.
Schuh	Schuh	Қundıra, bütün ayakkağı.
-flicker	-flicker	Eskici.
-macher	-macher	Қundıracı.
-knöpfer	-knöpfer	Kundıra düğmelemeğe maḥşuş kanca.
Schul-arbeiten	Schul-arbeiten	Mekteb-i vazā'ifī.

[298]

-aufseher ³⁴⁸	-aufseher	Mubaşşır.
-besuch ³⁴⁹	-besuch	Mektebe gitme.
-buch	-buch	Mekteb kitabı.

³⁴⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Av tüfengi, saçması.” şeklindedir.

³⁴⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁴⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-entlassungszeugni ³⁵⁰	-entlassunszeugnis	Mektebden neşa'et etme şehsadetnāmesi.
-ferien ³⁵¹	-ferien	Ta'til.
-geld	-geld	Mekteb parası.
-jahr	-jahr	Sene-i tedrisiyye.
-lehrer	-lehrer	Mekteb mu'allimi, hāvacesi.
-tafel	-tafel	Mekteb tahtası.
-zimmer	-zimmer	Dershāne.
Schuld	Schuld	Borc, din.
schulden	schulden	Borçlı olmak, kabaḥat işlemek.
schuldig	schuldig	Borçlı, kabaḥatlı.
Schuldner	Schuldner	Borçlı.
Schuldschein	Schuldschein	Din senedi.
Schule	Schule	Mekteb.
Schüler	Schüler	Ṭalebe.
-in	-in	Ṭālibe.
Schulter	Schulter	Omuz.
-blatt	-blatt	Kürek kemiği.
Schund	Schund	Ḥurde, moloz, süprinti.
Schuppe	Schuppe	Balık pulı, başda ḥāşıl olan kepek.
Schuppen	Schuppen	'Arabalık, şundırma.
Schur ³⁵²	Schur	Ḳoyunların kırılması, çuha ve kumaşların hāvını kırma.
Schüreifen	Schüreisen	Demirci maşası.
schüren	schüren	Ateş tutuşturmak, parlatmak, lüzumsuz yere ateş karıştırmak.
Schurf ³⁵³	Schurf	Tahriyyāt için kazılmış çuyı.
[299]		
Schurke	Schurke	Külhān begi, çapḳın.
Schurz	Schurz	Eteklık, peştemāl, önlük.
Schürze	Schürze	İş önlüğü.
Schuß	Schuß	Fırlama, atılma, endāht itme, atma; mekik
-waffe	-waffe	Silāḥ, eslaḥa-ı nāriyye.
-weite	-weite	Menzil, ḳurşun menzili.
Schüffel	Schüssel	Şahan, çanak, tencere.
Schuster	Schuster	Ḳunduracı, İrānda bir şehir ismi.

³⁵⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁵¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁵² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁵³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Schutt	Schutt	Moloz, kazılıb yerden çıkarılan fazla toprak.
schütteln	schütteln	Şarşmak, şallamak, silmek.
schütten	schütten	Döküp silküb boşaltmak, dökmek.
Schutz	Schutz	Ĥimāye, şıyānet, veķāye.
=engel	-engel	Mülkü'l-şıyāne.
=gebiet	-gebiet	Düvel-i mu' azzamadan birinüñ bir imāret haķķında olan ĥimāye ve metbū' iyyeti.
-heilige	-heilige	Bir ma'bed veyā memleketüñ ĥāmi veyā ĥāmiyesi tanılan 'aziz veyā 'azize.
-marke	-marke	'Alāmet-i fāriķa.
=und Trutzbündnis	--und Trutzbündnis	İttifak ta' arruzı ve tedāfü' i.
Schutzze	Schutzze	Nişāncı, avcı.
schützen	schützen	Muĥāfaza ve viķāye itmek, saklanmak.
Schützengraben ³⁵⁴	Schützengraben	Ĥendek, ĥarak, siper.
Schützer ³⁵⁵	Schützer	Ĥāmi.
Schützling ³⁵⁶	Schützling	Maĥmī.
[300]		
Schwabe ³⁵⁷	Schwabe	Wurtemberg ve Alsasloranda ve Macāristāndaki Almānlara tesmiyye olunur.
Schwabe ³⁵⁸	Schwabe	Ĥamām böceği.
schwach	schwach	Ża'if, nātüvān, dermānsız, kuvvetsiz.
Schwäche	Schwäche	Ża'fiyyet, kuvvetsizlik, iķtidārsızlık.
schwächen	schwächen	Ża'iflatmak, kuvvetden düşürmek.
Schwächung	Schwächung	Ża'iflatma, kuvvetden düşürme.
Schwadron	Schwadron	Süvāri bölüği.
Schwager	Schwager	Enişte, kâ'im birāder.
Schwägerin	Schwägerin	Yenge, baldız.
Schwalbe	Schwalbe	Ĥırlanęıç.
Schwamm	Schwamm	Sünger.

³⁵⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁵⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁵⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁵⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁵⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Schwan	Schwan	Kuğu kuşu.
schwanger	schwanger	Gebe, hāmile, tefekürāt-ı ‘amīkaya dalmış.
Schwank	Schwank	Şaka, laṭife, leṭā’if; şallantı, şallanma.
schwanken	schwanken	Şallanmak, sendelemek, taḥrīk etmek, titreme.
Schwanz	Schwanz	Kuyruk.
Schwarm	Schwarm	İzdihām, sürü, ğalabalık, oğul arısı sürüsü.
schwärmen	schwärmen	Oğul arıları koğanı terk etmek, dolaşmak, koşuşmak, heyecāna gelmek, teheyycü etmek, meftūn ve mübtelā olmak.
schwärmerisch	schwärmerisch	Ḥayrān, müteḥayyir, meftūn ve mübtelā.
Schwarte ³⁵⁹	Schwarte	Kalın ve sert deri, cildiñ kıl kökleri üstündeki tabakası.
[301]		
schwarz	schwarz	Şiyāh, kara, esmer.
Schwarzbrot	Schwarzbrot	Esmer ekmek.
schwärzen	schwärzen	Siyāhlatmak, qarartmak, kirlitmek.
Schwarzwurzel	Schwarzwurzel	İskorçinā dinilen bir nev’ sebze.
schwätzen	schwätzen	Lāfazānlık etmek, boş boğazlık etmek.
Schwätzer	Schwätzer	Boşboğaz, lāfazān, geveze.
Schwebe	Schwebe	Mu’allaq, uçma, ṭayerān.
schweben	schweben	Ṭayerān etmek, uçmak, mu’allık bulunmak.
Schwede	Schwede	İsveçli.
Schweden	Schweden	İsveç memāliki.
Schwefel	Schwefel	Kükürt.
-säure	-säure	Ḥāmiż kibrit, zāc yağı.
Schweif	Schweif	Uzun fistāniñ kuyruğı, etegi, kuyruk.
schweigen	schweigen	Sükūt etmek, şuşmak.
schweigsam	schweigsam	Sükūt iden, sākit sükūtı.
Schwein	Schwein	Tomuz, hınzır.
Schweine-braten	Schweine-braten	Tomuz kızartması.
-fleisch	-fleisch	Tomuz eti.

³⁵⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Kılı çıkarılmış hayvanat derisi.” şeklindedir.

-fchlächter	-schlächter	Tomuz kaşābı.
=pöfelfleifch	-pökelfleisch	Tomuz pastırması.
Schweineerei	Schweineerei	Pislik, murdārılık, edebe muğāyir fi'1 ve hareket.
Schweinigel	Schweinigel	Edebe muğāyir söz söyleyen, edebsiz, çapkın.

[302]

Schweiß	Schweis	Tir, rişme
fchweißen	schweißen	Çanamaç, terlemek, lehimlemek.
Schweizer	Schweizer	İsviçreli.
=käse	-käse	Krāvirā peyniri.
=hanf	-hans	İsviçre tarz-ı mu' amārisinde ev hāne.
Schwelle	Schwelle	Eşik.
Schwengel	Schwengel	Şalıncaç ' araba oķı.
fchwenken	schwenken	Şallanmaç, çalkanlanmaç, tebdīl-i istikāmet itmek.
fchwer	schwer	Ağır, şekil, zor, müşkil.
=fällig	-fällig	Düçār-ı belāhat olmuş, ağır, kātī.
=hörig	-hörig	Şağır, kulağı iyi işitmeyen.
=mütig	-mütig	Çasvetli, fütürlü, maħzūn, mükedder.
Schwere	Schwere	Ağırılık, şıķlet, müşkilāt, veħāmet.
fchwerlich	schwerlich	Zor ile, müşkilātla, güçlücke.
Schwerpunkt	Schwerpunkt	Merkez-i şıķlet.
Schwert	Schwert	Çılıç, hañçer, seyf.
Schwester	Schwester	Hemşire, rāhibe.
Schweiger-mutter	Schweiger-mutter	Çā'im vālide.
=sohn	-sohn	Damad, güvegi.
=tochter	-tochter	Gelin, oğlanıñ harimi.
=vater	-vater	Çā'im peder.
fchwielig	schwielig	Nasırlı, sert.
fchwierig	schwierig	Güç, müşkil, ıztırāb aver.

[303]

Schwierigkeit	Schwierigkeit	Güçlük, müşkilāt.
Schwimm-anstalt	Schwimm-anstalt	Yüzme mektebi, dārül'-sibāha.
=blase	-blase	Yüzme için müsta' mel kabāk.
=hose	-hose	Yüzme tonı, deniz tonı.
=vogel	-vogel	Tuyūr-ı rāhiya.

schwimmen	schwimmen	Yüzmek.
Schwimmer	Schwimmer	Sabiḥ, yüzen kimse.
Schwindel ³⁶⁰	Schwindel	Baş dönmesi, hile, şarlatanlık.
schwindlig	schwindlig	Başı dönen, baş dönmesini mûcib.
schwindeln ³⁶¹	schwindeln	Baş dönmek, yankesicilik itmek, hile ile şoymak, �olandırma�.
schwinden	schwinden	cka 'ib olma�, kesb-i za' f olma�.
Schwindler	Schwindler	Hilek�r, �olandırıcı.
Schwindfucht	Schwindfucht	Verem, verem ' illeti.
schwindf�chtig	schwindf�chtig	M�verrem, verem hastalığına d��ar olan.
schwingen	schwingen	�arsma�, �avurma�, ihtiz�z itmek.
schwitzen	schwitzen	Terlemek.
schw�ren	schw�ren	Yem�n itmek, �asem itmek.
schw�l	schw�l	Boğucu, ağır, �edid, vaḥim.
Schw�le ³⁶²	Schw�le	�iddetli, �ar�retli, �ıca�.
Schwungrad	Schwungrad	M�kine, hareketi�n i�tir�d ve intiz�mını mu�af�za itmege ma��u� �arḥ, n�zım.
Schwur	Schwur	Yem�n, and, �asem.

[304]

Schwurgericht	Schwurgericht	Ma�keme-i cin�yet.
Sech ³⁶³	Sech	�ab�n bı�ağı demiri.
sech ³⁶⁴	sechs	Altı.
See	See	Ba�r, de�iz, dery�.
=alpen	-alpen	S�hilde bulunan y�ksek ma�al.
=bad	-bad	De�iz �am�mı.
=fisch	-fisch	De�iz balığı.
=graf	-graf	De�iz yo�unu.
=tang	-tang	De�izi�n kıyılarına atdığı yo�un ve s�z.
=hund	-hund	Ayı balığı.
=krankheit	-krankheit	De�iz �utması.
=macht	-macht	�uvve-i ba�riyye.
=mann	-mann	��'ife, efr�d-ı ba�riyye.
=r�uber	-r�uber	�ors�n, de�iz �ırsız.
=reise	-reise	De�iz sey�hati.

³⁶⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Ba  dönmesi, hile.” şeklindedir.

³⁶¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Ba  dönmek.” şeklindedir.

³⁶² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁶³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁶⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-schlacht	-schlacht	Muhārebe-i bahriyye.
-stück	-stück	Levha-ı bahriyye.
-gemälde	-gemälde	Yağlı boya ile tersim olunmuş levha-ı bahriyyeyi muşavvir resm.
-zunge	-zunge	Pisi balığı.
handel	handel	Ticāret-i bahriyye.
-hafen	-hafen	Limān-ı bahrī.
Seele	Seele	Cān, rūh, vücūd, şahş, ferd.
Segel	Segel	Yelken.
-schiff	-schiff	Yelken gemisi.
-tuch	-tuch	Yelken bezi.

[305]

-sport	-sport	Yelken gemisi eğlencesi.
segeln	segeln	Yelken açub gitmek.
Segen ³⁶⁵	Segen	İqbāl, sa'ādet, refāh, feyz ü iqbāl, sa'ādet-i hāl, du'ā, du'ā- ı hayr, lütf, kerem, 'ināyet, merhamet, rahat.
segnen	segnen	Tağdıs itmek.
sehen	sehen	Görmek, bakmak, nazar itmek, müşāhade itmek.
Sehenswürdigkeit ³⁶⁶	Sehenswürdigkeit	ckarā'ib, 'acā'ibāt, nüdār.
Sehne	Sehne	Siñir, 'aşab, vitr.
sehnen	sehnen	Şiddetle arzū itmek, kemāl-i tehālükle görmek istemek, görecegi gelmek.
sehnlich	sehnlich	Şiddetle arzū, şabırsızlıkla.
Sehnsucht ³⁶⁷	Sehsucht	Şiddet-i arzū, görecegi gelme.
sehr	sehr	Pek, ziyādesiyle, gāyet.
seicht	seicht	Şıg, derin olmayan, alçaq.
Seide	Seide	İbrişim, ipek.
Seiden-papier	Seiden-papier	İpek kâğıdı.
-raupe	-raupe	İpek böcegi.
-ware	-ware	İpekli kumaş
Seife	Seise	Şabun.
-nblase	-nblase	Şabun köpügi.
-nfieder	-nfieder	Şabuncı, şabun i' māl iden.
Seil	Seil	İp, urgan, halāt.

³⁶⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "İqbāl, sa'ādet, büyü, şahir." şeklindedir.

³⁶⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Şayan-ı temaşa-ı manzara" şeklindedir.

³⁶⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-tänzer	-tänzer	İp üzerinde oynayan, cānbāz.
[306]		
Seiler fein ³⁶⁸ seit-dem	Seiler sein seit-dem	İp i' māl iden, ḥalāṭcı. Anıñ. -den beri, o zamāndan beri, o vaḳitden beri.
Seite Seiten-gewehr -stiche -straße seitens Sekretär Sekt Sekte	Seite Seiten-gewehr -stiche -straße seitens Sekretär Sekt Sekte	Şahıfe, yañ, ṭaraf, cihet, kenār. Kaşaṭura. Yañ ṭaraf, bıçaḳ zārbesi. Yañ zükāk. Ṭarafından, cihetinden. Yazıcı, kâtib. Şampanya. Bir şāhib-i mezhebiñ fikrine tâbi' olan cemāat', mezheb.
Sekundant Sekunde selbst selbständig Selbständigkeit	Sekundant Sekunde selbst selbständig Selbständigkeit	İkinci sınıf talebesi. Şāniye, daḳıḳanıñ altmışda biri. Bi' zẓāt, kendisi. Kendi kendine, bi' zẓāt. İstiklāl, serbesti-i m' nevī ve ' aqlī, muhtāriyyet.
Selbst-beherrschung	Selbst-beherrschung	Bi' zẓāt ḥükm sürme, kendine şāhib olma.
-gespräch -kostenpreis -word -sucht selbstsuchtig	-gespräch -kostenpreis -word -sucht selbstsuchtig	Kendi kendine konuşma. Fi'l aşl, kendine māl olduḡı fi'āt. İntihār. Enāniyyet, ḥod-bīnlik. Ḥod-bīn. ḥod-pesend, kendini beḡenmiş.
[307]		
selbstverständlich	selbstverständlich	Ṭabi' i', elbette, izāḥa ḥācet olmayan.
selig	selig	Mes' ud, baḫtiyār, merḥūm, rahmet- i ilahiyye mazhar olan.
Seligkeit Sellerie selten	Seligkeit Sellerie selten	Baḫtiyārılık, mes' üdiyyet. Kereviz. Nādir, nādide.

³⁶⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Seltenheit	Seltenheit	Nedret.
Seltermasser	Seltermasser	Seltis, ma' den şuyı.
seltsam	seltsam	Tuḥaf, ġarīb, ' acīb, ḫilāf-ı mu' tād, ḫārikü'l- ' āde.
Semifolon	Semikolon	Bir nokta ve bir virgülden mürekkebe işāret-i tenkītiyye (;)
Seminar	Seminar	Medrese, dārü'l-mu' allimīn.
Semmel	Semmel	Uzun ve ufaḫ beyāz ekmek.
senden	senden	İ' zām itmek, irsāl ve isrā itmek.
Sendung	Sendung	İrsāl, i' zām, gönderme.
Senf	Senf	Ḥardāl.
-büchse	-büchse	Ḥardāl kuṭusı.
-pflaster	-pflaster	Ḥardāl yakısı.
senior	senior	Evlād-ı ekber, bir hey'et erkānının eñ kıdemlisi.
senken	senken	İndirmek, alçaltmak, kürümek, göçürtmek.
senkrecht	senkrecht	Şāḫūlī, ' amūdī.
Senner	Senner	Mandıracı, süd kār-ḫānecisi.
Sennhütte	Sennhütte	İsviçrede peynir ve kaymak i' māline maḫşuş mandıra ḫulūbe.
[308]		
Sense	Sense	Tırpan.
separat	separat	Ayrı, müteferriḫ, ayırıcı.
September	September	Eylül.
Serbe ³⁶⁹	Serbe	Şırp, şırplı.
Serbien ³⁷⁰	Serbien	Şırbistān.
Serie ³⁷¹	Serie	Şıra, tertīb, dizi, silsile, tākım.
servieren	servieren	Sofranın tākımlarını ḫoymak, tertīb ve tanzīm itmek.
Serviette	Serviette	Yemek ḫavlusı.
Sesam ³⁷²	Sesam	Sisām.
Sesel	Sesel	Faşıla-ı ḫayevāniyyeden encidān-ı rūmī , ḫoros gözi.
Sessel	Sessel	Ḫoltuḫ, iskemle, şandalye.
seßhaft ³⁷³	seßhaft	Sākin, muḫīm.
Setz-eier	Setz-eier	Şahanda yumurta.

³⁶⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁷⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁷¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁷² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁷³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-fehler ³⁷⁴ ſetzen	-fehler setzen	Tertīb ve terkīb hāṭası. Koymaḡ, vaẓ' itmek, birleſmek, üzerinde yatmaḡ, oṡurmaḡ
Œetzer Œeuche	Setzer Seuche	Müretteb. ' İllet-i sâriyye, maraẓ-ı müstevlî, vebâ.
ſeuſzen	seufzen	İçini çekmek, berâ-y-ı teſekkî âh itmek, nâle vü fiġân itmek.
Œeuſzer ſezieren	Seufzer sezieren	İçini çeken, inliyen, fiġân eden. Bir na' şı mu' âyene için yarub açmaḡ fetḡ itmek.
Œhawl Œherry Œiam	Shawl Cherry Siam	Şâl, boyun atḡısı, lâhûr. Şerî nâmında bir nev' içki. Siyâm memâliki.
[309]		
Œibirien Œichel ſicher Œicherheit -ſventil ſichern	Sibirien Sichel sicher Sicherheit -sventil sichern	Sebriyâ. Oraḡ. Emîn. Emniyyet, ſıhḡat, eminlik. Emniyyet süpâpı. Şaġlamlaſdıрмаḡ, ſaḡihleſtirmek, te'mîn itmek, ḡarſulıḡ göstermek, te'mîn itmek.
Œicht -tag ³⁷⁵ -wechſel ³⁷⁶	Sicht -tag -wechsel	Görme, müſâhede, rüyet, görüſ. Ticâretde eyyâm-ı müſâ' ade. Görüldiġi anda lâzımü'l-te' diyye sened.
ſichtbar	sichtbar	Görinebilen, görünen, müſâhedesini ḡâbil olan.
Œieb ſieben	Sieb sieben	Elek, süzgeç. Ellemek, ḡalbûrdan geçirmek, süzmeḡ.
ſieben ſieden	sieben sieden	Yedi (a' dâd-ı aſliyyeden). ḡaynamaḡ, ḡaleyân itmek, fıḡır fıḡır itmek, ḡaſlamaḡ.
Œiedepunkt Œieg	Siedepunkt Sieg	Noḡta-ı ḡalyân. Ġâlebe, zafer, nuſret, muẓafferiyet, ḡâlibiyet.

³⁷⁴ Kelime sözlüġün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁷⁵ Kelime sözlüġün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁷⁶ Kelime sözlüġün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Siegel -lack ſiegeln ſiegen	Siegel -lack siegeln siegen	Tamgā, mühr, hātem. Mühr-ü mūmī, kırmızı mūm. Mühürlemek, tamgālamak. Gālebe itmek, muẓaffer olmak, mağlūb itmek, gālib gelmek. Gālib, muẓaffer, galabe çalan. Muẓafferāne, gālibāne. İſāret, ‘alāmet, niſāne.
Sieger ſiegreich Signal	Sieger siegreich Signal	
[310]		
Silbe Silber ſilbern Silo ſingen Singſpiel -halle	Silbe Silber silbern Silo singen Singſpiel -halle	Hecā’ harf. Gümüſ, sīm. Gümüſden. Zahriyye anbarı. Œarkı söylemek, teġannī itmek. Œarkılı oyun. Teġannī-hāne, dārū’l- ta’ līm-i mūſikī. Güzel sesli, ötüci, öten kuſ. Aġır aġır ve ‘amūdī olarak aſaġı inmek batmak. Hiss, tuyyu, fikr, ‘aql, firāset, ma’ nā, idrāk, hātır. Temſīl, taſvīr, mu’ ammā, kināye. Tefekkür ve mülāhaza itmek, düşünmek, ta’ miġ-i fikr itmek. ‘Aqlen, fikren zikren, ma’ nevī, nefsi. İyi düşünölmüş, ‘ākilāne, ma’ rifetli, hūnerli, rūhlı. Tuġān. Œurūb. ‘Adet-i i’ tiyād, ahlāk, uſūl, mu’ tād, ‘örf, secāyā Ahlāk dersi, terbiye dersi Ahlākdan ve terbiyeden ‘āri, terbiyesiz. Ziyādesiyle, kanā’ atkār ve zāhid. Ahlāk ve adāba muvāfiġ ‘ādet olduġı vecihle. İ’ tibār, ‘ādet, uſūl, ahlāk.
Singvogel ſinken	Singvogel sinken	
Sinn	Sinn	
Sinnbild ſinnen	Sinnbild sinnen	
ſinnlich	sinnlich	
ſinnreich	sinnreich	
Sintflut Sirup Sitte	Sintflut Sirup Sitte	
-nlehre ſittenloſ	-nlehre sittenlos	
ſittentstreng ſittlich	sittentstreng sittlich	
Sittlichkeit	Sittlichkeit	

[311]

Sitz	Sitz	Mağar, maqām, bir şandalyeniñ oturacaq maħalli.
ſitzen	sitzen	Oturmaq.
Sitzung	Sitzung	İctimā ^ç , in ^ç ikād, meclis, meşūret.
-ſperiode	-ſperiode	Müddet-i ictimā ^ç .
Sizilien	Sizilien	Sicilyā atası.
Skala	Skala	(Noğada) Iskāle, qademeli merdīvān.
Skandal	Skandal	Rezālet, gürültü, hiddet, infi ^ç āl.
Skelett	Skelett	İskelet.
Skizze ³⁷⁷	Skizze	Qroki, taşarlama, taşlāk
Sklave	Sklave	Esīr.
-nhandel	-nhandel	Esīr ticāreti.
Sklaverei	Sklaverei	Esāret.
Skorbut	Skorbut	Dārū'l-ħafir, işqorbīt.
Skorpion	Skorpion	‘Aqreb.
Skrofeln	Skrofeln	Şırāca.
Smaragd	Smaragd	Zümrüd dinilen taş.
ſo	so	Böyle, bu vecihle, şöyle, öyle.
ſobald	sobald	Derħāl, der ^ç aqab.
ſoeben	soeben	Şimdi, hemān şimdi.
ſofort	sofort	Hemān, derħāl, anide hiç arası geçmeden.
ſogar	sogar	Ĥatta, bile.
ſoviel	soviel	O qadar, ſu miqđār, ſu derece.
ſocke	Socke	Qısa qonçlı çorab.
ſockel	Socket	Heykel qā ^ç idesi, ayağı
ſoda	Soda	Qarbonatlı soda, qarboniyyet soda.
Sodbrennen	Sodbrennen	Mi ^ç deniñ bozuqluğundan ileri gelen ekşime, yanma

[312]

Sofa	Sofa	Qanepe, minder, sedir.
Sohle	Sohle	Tabā, peçe.
Sohn	Sohn	Erkek evlād, oğul.
ſolch	solch	Şöyle ſu gibi, mümāşil.
Sold	Sold	Ma ^ç āş, ‘ulūfe, ücret, mükāfāt.
Soldat	Soldat	‘Asker.

³⁷⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Qroki, taşarlama” şeklindedir.

Söldner ³⁷⁸	Söldner	Ma' aşlı veyā ücretli ' asker, ' amele.
folide	solide	Şağlam ve emīn muhkem, metin.
folien	sollen	İfā ve icrāsı behemeḥāl lāzım ve lābüd olmağ.
Sommer	Sommer	Yaz, şayf.
=frische	-frische	Şayfiye, tebdīlihevā.
=laden	-laden	Pancur.
=sprossen	-sprossen	Yüzde ḥāşıl olan çil.
Sonde	Sonde	Şondā, isḳāndīl.
sondieren	sondieren	Şondālamak, isḳāndīl itmek.
Sonderzug	Sonderzug	Tren-i maḥşūş, ḥuşūşī tren.
sonderbar	sonderbar	Tuḥaf, ġarīb, ' ācīb, gülünç, nādir.
Sonderling	Sonderling	' Acā'ib ṭabī' atlı ādem, ġarīb kimse.
Sonett	Sonett	On dört mışrādan ' ibāret ġazel.
Sonnabend	Sonnabend	Cum' a irtesi.
Sonne	Sonne	Güneş, şems.
Sonnen-aufgang	Sonnen-aufgang	Ṭulū' -ı şems.
=blume	-blume	Çiçekleri dā' imā güneşe müteveccih bulunan bir nev' nebāt.
[313]		
=finsternis	-sinsternis	Güneş ṭutulması.
=schein	-schein	Ẓiyā-ı şems.
=schirm	-schirm	Güneşlik şemsīyye.
=stich	-stich	Güneç çarpması.
=uhr	-uhr	İrtifā' almağa maḥşūş güneş sā' ati.
=unterdang	-unterdang	' Arūb-u şems.
=verbrannt	-verbrannt	Güneşden yanmış.
sonnig	sonnig	Güneşli.
Sonntag	Sonntag	Pazar günü.
sonst	sonst	Başka, bir tezekkür olağanıñ ġayrı, diğer.
sorge	sorge	' Am, taşa, kaygı, ġā' ile, ḳasāvet, merah.
=tragen	-tragen	' Am çekmek, ḳasāvet çekmek, taşalanmağ.
sorgfältig	sorgfältig	Kemāl-i diḳḳat ve i' tibār ile, pek ziyāde diḳḳatli olarak, ġāyet şaḥīḥ, kemāl-i şefḳatle.

³⁷⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Ma' aşlı veyā ücretli." şeklindedir.

forglof	sorglos	‘ Amsız, kaşāvetsiz, gā‘ilesiz, kaygusız.
forgsam	sorgsam	Diġkati, htimāmlı, ġayretli, ŧefkatli.
Sorte	Sorte	Cins, nev‘.
fortieren	sortieren	Seçüp ayırmak, cins cins ayırmak, boy boy dizmek.
Sortiment	Sortiment	Tākım, çeşid, cins, boy.
Souterrain	Souterrain	Serdāb, yeraltı, bodrum.
Sozialdemokrat	Sozialdemokrat	Sosyālist, iştirā memleketi olan.
Sozius	Sozius	Ortaġ, ŧerik, ticāret, refik.
Spalier	Spalier	Mivedār āġac ŧırası, resm-i ta‘zīm iġün iki ŧıra üzre tertib olunan ŧaf.

[314]

-bilden	-bilden	İki ŧıra üzre ŧaf teŧkıl itmek.
Spalte	Spalte	Yarıġ, çatlaġ, yırtık, sütun.
ŧpalten	ŧpalten	Yarılmak, çatlamak, ayrılmak.
Span	Span	Tālāŧ, kırpıntı.
Spanferkel	Spanferkel	Tomuz yavrusı.
Spange	Spange	Tok(a)nıñ erkek kısmı, ħengel kanca.
Spanien	Spanien	İspanya.
Spanier	Spanier	İspanyalı.
ŧpaniŧch	spanisch	İspanyolca.
Spann	Spann	Topuġ, k‘ab, topuġuñ üsti, baldırın kısmı, süflı
ŧpannen	spannen	Germek, gerilmek, kaŧmak, sertleŧdirmek.
ŧpannend	spannend	Gererek, kaŧarak, sertleŧdirerek.
Sparbüchŧe	Sparbüchŧe	Paraya birikdirmeye maġŧuş çekmece, ħumbara.
Sparkaffe	Sparkasse	Emniyet ŧandıġı.
ŧparen	sparen	Birikdirmek, taŧarruf itmek, imsāk itmek.
Spargel	Spargel	Ķuŧkonmaz.
Sparren	Sparren	Ķatı giriŧi.
ŧparŧam	sparsam	İdāre, taŧarrufı sever.
Sparsamkeit	Sparsamkeit	İdāre, taŧarruf.
Spaŧ	Spaŧ	Eglence, zevġ, cünbüŧ, laŧife.
Spaŧvogel	Spaŧvogel	ŧakacı, laŧifeci.
ŧpāt	spāt	Geç, geç kılan, geç olan.

[315]

-estenf Spaten	-estens Spaten	Eñ geç. Toğrı ve dört köşeli kürek, sağız beli.
Spazier-gang	Spazier-gang	Gezme, piyāsa, gezmege, çığılan mağal.
-fahrt -stock spazieren	-fahrt -stock spazieren	‘Araba ile gezme, piyāse. Baston. Piyāse itmek, gezmek, gezmege çığmak.
Speck	Speck	Tomuz u sa’ir hayevānātñ derisi altındaki iç yağı.
Speditionsgeschäft	Speditionsgeschäft	Eşyā ve emvāl-i ticāriyye nağliyye idāresi.
Speer Speiche	Speer Speiche	Mızrāk, ĥarbe, ĥarđı. ‘Araba vesā’ire tekerlekđi parmağlığı, ispit.
Speichel Speicher speien Speise	Speichel Speicher speien Speise	Tükürük, salya, lu’ āb. Mađāza, anbār, zāđriye deposu. Tükürmek. Yemek, ta’ ām, yinecek şey’, me’külāt.
-kammer -schrank -karte -röhre	-kammer -schrank -karte -röhre	Yemek oçası. Yemek tolabı. Yemek listesi. Ta’ āmı ağzından mi’ deye sevđ iden mecrā, yüri.
-saal -wagen	-saal -wagen	Yemek şalonı. Şimendiferlerde bulunan lođanđalı vağon.
-nfolge speisen	-nfolge speisen	Yekdigelerini ta’ ĥıben sıra ile gelecek yemek listesi. Ta’ ām itmek, yemek yemek. Ĥarnını toymak.

[316]

Spektakel	Spektakel	Gürültü, patırdı, şamāta, yayđara.
-----------	-----------	------------------------------------

Spekulation ³⁷⁹	Spekulation	Fark-ı fī' atdan istifâde fikriyle mu'âmelât-ı şarrâfiye ve ticâriyye ile iştiğâl, alavire, spekülasyon.
Sperling	Sperling	Serçe kuşu.
Spende ³⁸⁰	Spende	‘Atîyye, ihsân, mevhibe, teberru‘
İspenden ³⁸¹	spenden	Hibe itmek, hediye itmek, teberru‘ itmek
Sperrfütz	Sperrstz	Tiyatrolardaki numaralı koltuk şandalye
İsperren	sperren	Açmak, ayırmak, sed itmek, mâni‘ olmak
Spefen	Spesen	Maşraf, harc.
Spezialität	Spezialität	Bir fen veyâ ‘ilm ve şan‘ atda ihtisâş
Spezialarzt	Spezialarzt	Tabīb-i mutaḥaşşıs.
İspeziell	speziell	Ḥuşûşî, maḥşûş, ayruca.
Spezief	Spezies	İ‘ māl-i erba‘ a, nev‘ .
Spezimen ³⁸²	Spezimen	Örnek, meşq, numüne.
İspicken	spicken	Yağla yağlamak, arasına fitil gibi tomuz yağı şokmak.
Spickgans	Spickgans	İsde kurutulmuş kaz.
Spiegel	Spiegel	Ayîne, mirât.
-fchrank	-schrack	Ayîneli tolab.
-eier	-eier	Tavada, şaḥanda pişirilen yumurta.
İspiegeln	spiegeln	parlaḥ olmaḥ, maçla olmaḥ, ayîne gibi parlamamaḥ.

[317]

Spiel	Spiel	Oyun, lu‘ b, oynama.
-dose	-dose	Zâr atmağa maḥşûş kuṭı ḥokḥa.
-hölle	-hölle	Ḳumâr-ḥâne.
-karte	-karte	Oyun kâğıdı işkânḥil.
-zeug	-zeug	Oyuncaḥ.
İspielen	spielen	Oyun oynamamaḥ, âlat-ı müsîḳiyyede birini çalmaḥ.
Spieler	Spieler	Oynayan, çalgı çalan, aḥtör.
Spieß	Spieß	Mızrâḥ, ḥârgı, ḥurbe.

³⁷⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁸⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁸¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁸² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Spießbürger	Spießbürger	Her dā'im 'aynī vecihle yaşayan aşağı tabağadan âdem.
Spinat	Spinat	İspanak.
Spindel	Spindel	Mihver, mîl.
Spinne	Spinne	Örümcek.
spinnen	spinnen	Örmek, egirmek, bükmek.
Spinnen-gewebe	Spinnen-gewebe	Örümcek ağı, çöl.
Spinnerei	Spinnerei	İplik-hâne, iplik egirilen maḥal.
Spinnmaschine ³⁸³	Spinnmaschine	İplik egirme, bükme mākinesi.
Spinnrad	Spinnrad	Çıkrık, egirme kaşnağı.
Spion	Spion	Cāsūs, ḥafiyе.
spionieren	spionieren	Cāsūsluğ itmek, ḥafiyelik itmek.
Spiritus	Spiritus	İspirto, ke'ül.
Spital	Spital	Ḥaste-hâne, dārü'l-şifâ.
spitzig	spitzig	Sivri uçlı.
Spitz-bube	Spitz-bube	Ḳülhānbeği, yan kesici.
[318]		
-name ³⁸⁴	-name	Alay ve istihzâ tarīḳīyle ḳonmuş isim, laḳab.
Spitze ³⁸⁵	Spitze	Bir şey'in sivri maḥalli, nihâyet tarafı, tepesi, ucu.
spitzen	spitzen	Sivriltmek, sivrilmek, sivrileştirmek.
Splitter	Splitter	Ḳıymık, odun ve ağâc parçaları.
Sporn	Sporn	Mahmûz.
spornen	spornen	Bârkiri mahmûzlamak.
Sport	Sport	İspor, eglence, (av, ḳayıḳ, h-ḥayvân ve emşâli ḥaḳḳında).
Spott	Spott	İstihzâ, alay, eglence, zevḳlenme.
spotten	spotten	Alay itmek, istihzâ itmek, eglence.
Spötter	Spötter	İstihzâ idden, alay iden, eğlenen.
Sprache	Sprache	Lisân, şüret-i ifâde, şive-i lisân, lügat.
Sprachlehrer	Sprachlehrer	Lisân mu' allimi (elsine-i ecnebîyye dersi viren).
sprechen	sprechen	Söylemek, bahş itmek, ḳonuşmak, mükâleme itmek.

³⁸³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Egirme makinası, örme destegahı.” şeklindedir.

³⁸⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁸⁵

Sprech-übung -zimmer -stunde	Sprech-übung -zimmer -stunde	Ta' līm-i mübāhaṣe, mükāleme. Kavl oṭası. Vaqt-i қаbūl, zamān-ı қаbūl, sā' at-i қаbūl.
İpreizen İprengen	spreizen sprengen	Destek urmaḳ, açmaḳ, ayırmaḳ. Berhevā itmek, paralamaḳ, parça parça idüb taḡıtmaḳ, işti' āl itmek.
İspreng=İstoff	Spreng-stoff	Қābil-i işti' āl, infilāk-i madde.

[319]

-wagen İsprichwort İsprichwörtlich İspringbrunnen İspringen İspritze İspritzen İspröde İsproffe İsprotte İspruch İsprudeln	-wagen İsprichwort İsprichwörtlich İspringbrunnen İspringen İspritze İspritzen İspröde İsprosse İsprotte İspruch İsprudeln	Sokaḳ şulamaḡa maḡşūş ' araba. Mişāl, ḡarb-ı meşel. ḡarb-ı meşel olarak. Fışkıyye. Şıçramaḳ, atlamaḳ. Tulumba, el şırıḡası. Fışkıрмаḳ, püskürmek, şıçratmaḳ. İnce, nārīn, gevrek, çabuḳ kırılan. Bir merdivānıñ başamaḡı. İri sardalya balıḡı. Hükm, qarār, i' lām, fetvā. Nebe' ān itmek, fışkıрмаḳ, ḳaynayararak aḳmaḳ. İnce ince çiseleyen yağmur. Şıçrama, hoqlama. Zenberek, yāyī. Yaylı somya Tükürmek, tükürüklemek. Tükürük hoḳḳası. İplik şarmaḡa maḡşūş maḡara, māşūra. Bir şey' i dövmeḳ, urmaḳ, kab yıḳamaḳ, çalkamaḳ, şuya urmaḳ, çırpmaḳ. Fuçı ṭapası, ṭıkaç.
İsprühregen İsprung -feder -federmatratze İspucken İspucknapf İspule İspülen İspund	İsprühregen İsprung -feder -federmatratze İspucken İspucknapf İspule İspülen İspund	İnce ince çiseleyen yağmur. Şıçrama, hoqlama. Zenberek, yāyī. Yaylı somya Tükürmek, tükürüklemek. Tükürük hoḳḳası. İplik şarmaḡa maḡşūş maḡara, māşūra. Bir şey' i dövmeḳ, urmaḳ, kab yıḳamaḳ, çalkamaḳ, şuya urmaḳ, çırpmaḳ. Fuçı ṭapası, ṭıkaç.

[320]

İspur İspüren İspürhund	İspur İspüren İspürhund	İz, eşer, nişāne. İzini aramaḳ, ḡiss itmek, añlamaḳ. Av araşdıрмаḳ için terbiye olunmuş köpek.
-------------------------------	-------------------------------	--

Staat	Staat	Devlet, hükümet, saltanat, gösteriş, zinet, debdebe, tañtana.
staatlich	staatlich	Debdebeli, saltanatlı, 'umūmī, hükümete müte'allık
Staats-angehörigkeit	Staats-angehörigkeit	Tābi'iyet.
-anwalt	-anwalt	Müdde'ī-i 'umūmī.
-bürger	-bürger	Huķūķ-u medenīyeye nā'il ahāliniñ biri.
-mann	-mann	Siyāsiyūn, ricāl-i hükümetden olan.
-streich	-streich	Đarde-i hükümet.
Stab	Stab	Degnek, şopa, 'aşā, çubuk; erkān-ı harbiye dā'iresi.
Stachel	Stachel	Diken, sivri uç.
-beere	-beere	Bögürtülen.
-schwein	-schwein	Dikenli hınzır, yabān tomuzı.
Stadt	Stadt	Şehr, belde, kaşaba.
-bahn	-bahn	Şehr-i derūnundan geçen şimendifer.
-rat	-rat	Belediye r'eisi.
-viertel	-viertel	Mahalle.
-haus	-haus	Belediye dā'iresi
städtisch	städtisch	Şehre müte'allık, şehre maḥşūş.
Staffelei	Staffelei	(Ressāmlıkda) sehpa.
Stahl	Stahl	Çelik.
-feder	-feder	Çelik yāy.
-stich	-stich	Çelik üzerine yapılan ḥak.
[321]		
-werk	-werk	Çelikden ma' mül iş, çelik fabrikası.
stählen	stählen	Çelige taḥvīl itmek, demire çelik katmak.
Stall	Stall	Aḥūr, bodrum, kümes.
Stamm	Stamm	Gövde, kütük, beden, kabīle, 'ā'ile.
-baum	-baum	Ağac gövdesi, kütügi.
-buch	-buch	Albüm.
-gast	-gast	Yerli müşteri, dā'imī müşteri, misāfir.
stammeln	stammeln	Kekelemek, tutuk söylemek, tereddüd iderek söylemek.
Stämmig	Stämmig	Yüksek gövdeli, kuvvetli, sert, şāğlam (ağac ḥaķķında).

Stand	Stand	Derece, rütbe, meslek, sınıf, haysiyet.
-bild	-bild	Ayağda olmak üzere yapılmış heykel, estätü.
-ort	-ort	Beklemege maḥşûş maḥal.
-punft	-punkt	Noḳta-i nazār, hedef-i nazār, maḳşad, emel.
-recht	-recht	Dīvān-ı ḥarb-i muvaḳḳat.
-uhr	-uhr	Aşma sâ' at, divār sâ' ati.
Ständchen ³⁸⁶	Ständchen	Gice vaḳti birine ḥürmeten ḥānesi önünde icrā olunan ahenk, serenād.
Standesamt standhaft	Standesamt standhaft	Şehr emāneti, belediye dā'iresi. Şābit, metīn, sözünde şebāt iden, gözi pek, cesür.
Standhaftigkeit	Standhaftigkeit	Şebāt metānet, cesāret.
[322]		
standhalten ³⁸⁷	standhalten	Hāl-i aşliyesini muḥāfaza itmek, ḥüsn-ü hālde tutmaḳ, tayanmaḳ, şābit-ḳadem olmaḳ.
Stange	Stange	Degnek, çubuk, baston, ḳāmiş.
Stanniol	Stanniol	Ḳalāy-ı verakī, dövülmüş ḳalāy.
Stapel=platz ³⁸⁸	Stapel=platz	Atbār maḥalli, ḳızāḳ maḥalli, iskele mevki'ī.
-laufen=lassen	-laufen-lassen	Bir gemiyi ḳızāḳdan şuya indirmek.
Star ³⁸⁹	Star	Şıgırcık ḳuşı; gözde ḥāşıl olan perde.
stark	stark	Ḳuvvetli, ḳavī, zorlu, güçlü ḳuvvetli, muḳtedir.
Stärke	Stärke	Ḳuvvet, metānet, şebāt, dinclik, sertlik.
Stärke	Stärke	Ḳola.
Stärke	Stärke	Genc, dehā, hiç toḡurmamış inek.
-mehl	-mehl	Ḳola unı.

³⁸⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Serenād, gice musıkisi.” şeklindedir.

³⁸⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Hāl-i aşliyesini muḥāfaza itmek.” şeklindedir.

³⁸⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Ḳızāḳ maḥalli, iskele mevki'ī.” şeklindedir.

³⁸⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Erkek ḳoyun.” şeklindedir.

stärken	stärken	Takviye etmek, beslemek, cesâretini artırmak, çamaşur kolalamak.
Stärkung starr	Stärkung starr	Takviye, tağdiye. (Nazar hakkında) sâbit dikilmiş, ma' nmid, rıksız, söz anlamaz, uyuşuk.
starren ³⁹⁰	starren	Bir şey'e gözi dalmak, soğuktan uyuşmak, tönmek.
Station -svorsteher Statist	Station -svorsteher Statist	İstasyon, gâr, mevkıf, menzil. İstasyon me'mûrı, mevkıf müdiri. Tiyatrolarda yalnız galabalık olmak için şahneye çıkan oyuncu.

[323]

Stativ statt stattfinden Statthalter	Stativ statt stattfinden Statthalter	Destek, ayak, tayak. Yirine, yirime, yirde, yirde. Vuķū' bulmak, vâķi' olmak. Ķā'im makam, vekîl, vâlî, hükümdâr vekili.
stattlich	stattlich	Zarîf, pek mükemmel, muhteşem, mükellef, süslü.
Statue Statur Statut ³⁹¹ Staub -mantel staubig Stauche ³⁹² Staude	Statue Statur Statut Staub -mantel staubig Stauche Staude	Mücessem taşvîr, heykel, estâti. Endâm, kıadd, kıamet, boy. Nizâm-nâme-i dâhîlî. Toz, ğubâr. İş gömlegi. Tozlu, toz içinde, tozla mülemma' Demet, deste Ufaķ ağâc, ağâccla nebât arasında fidân
stauen	stauen	Hümûleyi istif etmek, yerleştirmek; şular giriye toĝrı aķmak, tepmek.
staunen ³⁹³	staunen	Ta' accüb etmek, hayretde kıalmaq, şaşmaq.
Staunen Stearin	Staunen Stearin	Ta' accüb, taħayyür, şaşma İsterin, mevâdd-ı dehniyenin ' âdî harâretle erimiyen kısmı.

³⁹⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Bir şey'e gözi dalmak." şeklindedir.

³⁹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-ferze	-kerze	İspermeçe mûmı.
ſtechen ³⁹⁴	stechen[394]	Şaplamak, cerh itmek, kesmek.
Steckbrief	Steckbrief	Tevkîf-nâme, tevkîf emri.
ſtecken	stecken	Mestûren bulunmak, şaklanmak, gizlenmek, merbû ve teşbî idilmiş olmak.

[324]

Steckenpferd	Steckenpferd	Bârkîr, dâh dâh (çocuķi lisânında).
Stecknadel	Stecknadel	Toplı, igne.
Steg ³⁹⁵	Steg	Tar yol, gice yolu, çobân yolu, tar tahta köpri.
Stehkragen	Stehkragen	Dik turan yaķalık.
ſtehen	stehen	Ayaķda turmak, dikilmek.
-bleiben	-bleiben	Ayaķda turub kalmak.
ſtehend	stehend	Ayaķda turarak.
ſtehlen	stehlen	Çalmak, sirķat itmek, aşırmaq.
ſteif	steif	Sert, kâtî, ğayr-ı kâbil inhinâ, dik.
Steigbügel	Steigbügel	Üzengi.
ſteigen	steigen	Çıķmak, yükselmek, terfi' itmek.
ſteigern	steigern	Yükseltmek, artmak, ziyâdeleşmek, çoğalmak.
Steigerung	Steigerung	Müzâyede, münâķaşa.
Steigung	Steigung	Terfi', yükselme, çıkma.
ſteil	steil	Yoķuş, dik, şarp, yalçın.
Stein	Stein	Taş, ğacer, seng.
-bruch	-bruch	Taş ocağı.
-butt	-butt	Ķalkın balığı.
-druck	-druck	L(i)toğrafyâ, taş başması.
-gut	-gut	Adî çiniden ma' mül fağfuri.
-kohle	-kohle	Taş kömüri.
-metz	-metz	Taşcı.
-obst	-obst	Çekirdekli meyve.

[325]

-ö ³⁹⁶	-öl	Petrol ma' deni yağ.
-ſalz	-salz	Kaya tuzı.
ſteinern	steinern	Taşdan i' mâl ve ihzâr idilmiş.

³⁹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

³⁹⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

steinig	steinig	Taşlı, çakıllı.
steinigen	steinigen	Taş atmak, taşlamak.
Stell-dihein	Stell-dihein	Randevu, va ^c d-i mülākāt.
-vertreter	-vertreter	Vekīl, mu ^c āvin.
Stell	Stell	Maḥal, mevḳi ^c , maḳam, yer.
stellen	stellen	Dikmek, vaḳ ^c itmek, tertib ü tanzīm itmek, dizmek.
Stellenvermittlungsbüro	Stellenvermittlungsbüro	İş idāre-ḥānesi.
Stellung	Stellung	Ḳoyma, vaḳ ^c itme, ^c ayār itme, işletme, vaḳ ^c , ṭuruş.
Stelze	Stelze	Yüksekden yürümek için ayaklara bağlanan şırıḳ
Stempel	Stempel	Tamḡa, marḳa, mühür.
-papier	-papier	Tamḡa ḳāḡıdı, marḳa ḳāḡıdı.
stempeln	stempeln	Tamḡa urmak; marḳalamak, mühürlemek.
Stengel	Stengel	Şap, ayak.
stenographieren	stenographieren	Stenoḡrafi uşūliyle zabṭ u ḳayd itmek
Steppdecke	Steppdecke	Dikişli yorḡan.
Sterbefall	Sterbefall	Vefiyāt.
sterben	sterben	Vefāt itmek, ölmek, rıḫlet itmek.
sterblich	sterblich	Fānī, bākī olmayan, ölüci.
Sterblichkeit	Sterblichkeit	Fānīlik.
Stereoskop	Stereoskop	Estre, üsküp (fotoḡrafcılıkda) musatṭah olan resimleri mücessem şekil ve şüretde gösteren ālet.

[326]

Stern	Stern	Yıldız, kevkeb, necm.
-schnuppe	-schnuppe	Şihāb-ı şāḳıb.
-warte	-warte	Raşad-ḥāne.
stetig	stetig	Mütemādī, ḡayr-ı münḳatı ^c , müdāvim.
stetig	stets	Dā'imā, her vaḳit, ^c ale'l-devām.
Steuer	Steuer	Dümen, virgü, resp.
-einnehmer	-einnehmer	Virgü taḫşıldarı.
-mann	-mann	Dümenci.
-zahler	-zahler	Virgü te'diye iden, mükellef.
-pflichtig	-pflichtig	Virgü ile mükellef.
-ruder	-ruder	Dümen aşḳısı.

Stich	Stich	Şaplama, şokma, dürtme.
Stichwahl	Stichwahl	Müsâvî re'ye mâlik iki taraftan biriniñ kur' a çıkararak tağallübi.
sticken	sticken	Öldürmek, boğmak, telef etmek.
Stickstoff	Stickstoff	Nitrojen, hâmız-ı azot.
Stickerei	Stickerei	Tıkanma, boğulma, işleme, naqş.
Stief-mutter	Stief-mutter	Üvegi vâlîde.
-sohn	-sohn	Üvegi oğul.
-vater	-vater	Üvegi peder.
-mütterchen	-mütterchen	Hercâ'î menekşe.
Stiefel	Stiefel	Çizme, potin.
-knecht ³⁹⁷	-knecht	Çizmeyi ayakdan kolaylıkla çıkarmak için ağâcdan âlet.

[327]

-putzer	-putzer	Çundıra boyacısı.
-ette	-ette	Tozluq, çamurluq.
Stieg	Stieg	Tar yoquş.
Stiege	Stiege	Merdivân.
Stiel	Stiel	Bir eşyânîñ şapı, kulpı, sâq, zenb, kuyruq.
stier	stier	(Nazar-ı haqqında) Şâbit, dikilmiş, talmış, talgın
Stier	Stier	Boğa, tosun.
-gefecht	-gefecht	Boğa döğüşü, mübârezesi.
Stift ³⁹⁸	Stift	Çivi, mîl, başsız çivi, kurşun kalem, çirāk.
Stift ³⁹⁹	Stift	Evkâf, müessese-i hayriyye.
stiften	stiften	Te'sis etmek, vücûda getirmek, meydâna komak, vaqf etmek.
Stifter	Stifter	Mü'esses, bânî.
Stiftung	Stiftung	Erbâb-ı hayr tarafından te'sis olunan umûr-ğasene, hayrât.
Stil	Stil	Uşul, tarz, üslub, inşâ.
still	still	Sâkin, turğun, yavaşca, sükûtle, sessizce.
Stille	Stille	Sükûnet, huzûr, râhat.
Stillschweigen ⁴⁰⁰	Stillschweigen	Sükût, ses çıkarmayış, sükûn.

³⁹⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Uşak, zıdmetkâr." şeklindedir.

³⁹⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Çivi, mîl, başsız çivi." şeklindedir.

³⁹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁰⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Susmak, bir şey'e da'ir söz açmamak." şeklindedir.

Stillstand ⁴⁰¹	Stillstand	Terk ve ta' ṭīl, tevekküf, ta' ṭīl-i işğāl.
stillen	stillen	Teskin itmek, sükūnet kesb itdirmek, taḥfīf itmek, başdıрмаq
Stimme	Stimme	Şadā, ses, şavt.
[328]		
stimmen	stimmen	Uymaq, tevāfuq itmek, birbirini tutmak, münāsebet almaq.
Stimmgabel	Stimmgabel	Şadāyı aqord itmege maḥşūş çatāl şeklinde ve bir yire örüldüğü vaqt ses viren ālet.
Stimmrecht	Stimmrecht	Ḥaqq-ı intizāb ve re'y.
Stimmzettel	Stimmzettel	Re'y puşulası.
Stimmung	Stimmung	Aqord, düzen, mizāc, neş'n.
stinken	stinken	Fenā qoqmaq, ta' affün itmek, leş gibi qoqmaq.
Stirn	Stirn	Alın, nāşiye, cebhe.
stochern	stochern	Dürtişdirmek, eşelemek, qarışdıрмаq.
Stoek	Stock	Baston, degnek, şırıq, (ebniye) qāt.
-fisch	-fisch	Quru morina balığı.
stocken	stocken	Ḥareketden qalkmaq, tırmaq, tıqanmaq, şırıq dikmek.
Stoff	Stoff	Qumāş, (ḥikmetde) cism.
stöhnen	stöhnen	Ah u enin itmek, gizlice derinden inlemek.
stolpern	stolpern	Sendelemek, yürürken yıqılmak, tekerlenmek.
Stolz	Stolz	Mağrūr, mütekebbir, kibirli.
Stolz ⁴⁰²	Stolz	Kibir, ğurūr.
stopfen	stopfen	Tıqamak, tıqa başa şoqmaq, tıldurmak, yamamak
Stopfmittel	Stopfmittel	Peklik virici ' ilāc.
Stoppelfeld	Stoppelfeld	Ekini biçilmiş ve añızı sökülmemiş tarla.

[329]

⁴⁰¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁰² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Stöpsel	Stöpsel	QıŖa boylu ve ŖiŖman ādem, topāç gibi ādem, bodur.
Stör	Stör	Mersin balığı.
Storch	Storch	Leklek.
Ŗtören	stören	Birini taciz etmek, rāhatsız etmek, Ŗıķmak, māni ^c olmak, taŖdī ^c etmek.
Störenfried ⁴⁰³	Störenfried	Zevķ ve eglenceye hālel getiren, meclis bozan, uyuŖal olmayan kimse.
Störung	Störung	İz ^c āc itme, rāhat virmeme, karıŖdırma.
Stoß	Stoß	İtme, kaķma, urma, darbe, dürtme.
Ŗtoßen	stoßen	İtmek, kaķmakī, urmaķ, dürtmek, çarpmaķ.
Stotterer	Stotterer	Kekeme, pepeme.
Ŗtottern	stottern	Kekelemek, pepelemek.
Straf-anstalt	Straf-anstalt	İŖlāh-hāne, mekteb-i hābis-hānesi.
=arbeit	-arbeit	Berāy-ı cezā fazla vazife.
=gefangener	-gefangener	Cezā'en mevķūfiyyet.
=gesetz	-gesetz	Cezā kanūnı.
=porto	-porto	Bir mektūbuñ evvelce pulı yapıŖdırılmadıęından tolayı iki miŖilli ücret.
=kolonie	-kolonie	Cezā müstemlekesi, menfa.
=loŖ	-los	Cezāsız, bilā-cezā.
Ŗtrafbar	strafbar	Müstaħaķ cezā, cezāya lāyık, Ŗāyān-ı mücāzāt.
Strafe	Strafe	Cezā, mücāzāt.
Ŗrafen	strafen	Mücāzāt etmek, cezālandıрмаķ, düçār-ı mücāzāt etmek.
Strahl	Strahl	Ŗu ^c ā ^c .
[330]		
Ŗstrahlen	strahlen	Ŗu ^c ā ve ziyā neŖr etmek, parlamāķ, pırıl pırıl yanmaķ.
Ŗstramm	stramm	Keskin, kuvvetli, vazife-Ŗinās, hıdmetini sever ^c asker.
Strand	Strand	Deñiz kıyısı, sāhil-i bahr, deryā.

⁴⁰³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karŖılıęı “Zevķ ve eglenceye hālel getiren, meclis bozan.” Ŗeklindedir.

strand	stranden	(Kimi vesā'ir şü hayvānātı haqqında) Qaraya düşmek.
Strang	Strang	İp, hālāt, қоşum ipi, қайыш
Strapaze	Strapaze	Meñn ü meşakkat, zahmet.
Straße	Straße	Soğak, cādde.
Straßen	Straßen	Tramvay.
-kehrer	-kehrer	Soğak süpüricisi.
-laterne	-laterne	Soğak feneri.
-räuber	-räuber	Qıta' -ı tarıq, soğak hırsızı.
sträuben	sträuben	Ürpermek, dimdik olmak, (tüy ve saç haqqında).
Strauch	Strauch	Ufağ ağac, çalı, ince balçalık.
straucheln	straucheln	Tekerlenmek, kapanmak, sendelemek.
Strauß	Strauß	Deve quşu, çiçek demeti.
Strebe-bogen	Strebe-bogen	Bir ahsāb çatı kemeriniñ muqāvves girişi.
-pfeiler	-pfeiler	İstinād divarı, kundıra ökçesiniñ taqviye meşini.
streben	streben	Bir şey'e cehd itmek, cabalamak, uğraşmak, çalışmak, gayret itmek.
strebsam	strebsam	Teraqqi itmege çalışan, gayūr, hariş-i şān u şöret.

[331]

Strecke	Strecke	Qıta-ı arāzi, mesāfe, bu'ud, yol.
strecken	strecken	Yere yatırmak, uzatmak, sermek, öldürmek.
Streich	Streich	Silāh ile vāqı' olan darbe, degnek, qamçı vesā'ire gibi mücāzāt aleti.
-holz	-holz	Kibrit.
-musik ⁴⁰⁴	-musik	Saz taqımı.
-riemen	-riemen	Ustura qayışı.
-stein ⁴⁰⁵	-stein	Mağak taş.
streichen	streichen	Mumted olmağ, devām itmek, sürünmek, hāylāz gezmek, çizmek.
streicheln	streicheln	Birini oğşamak oğşayaraq aldatmak.
Streifband	Streifband	Posta paketi bağı, bağ.
-sendung	-sendung	Bağlı olarak irsālāt.

⁴⁰⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁰⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Streifen streifen	Streifen streifen	Bağ, şerîd, şargı, kuşāk. Şerîd ve emşâliyle techîz etmek, bilâ-vâsıta temâs etmek, hafîfçe toğanmak.
Streif	Streik	Ta'ṭîl-i iştiğâl, talîl-i meşgale, ğrev.
streifen Streit streiten	streiken Streit streiten	Ta'ṭîl-i iştiğâl etmek, ğrev yapmak. Mu'âraza, mücâdele, nizâ', ğavġâ. Nizâ etmek, ğavġâ etmek, mu'âraza etmek, mücâdele-i kelâmiyede bulunmak.
streitig Streitkräfte	streitig Streitkräfte	Münâz' alı, ğavġalı. Kuvve-i harbiyye, kuvve-i 'askeriyye
streitüchtig	streitsüchtig	ckavġacı, münâza' acı, harîş-i nizâ'.
[332]		
streng Stenge	streng Stenge	Sert, şedîd, ciddi, kat'î müşkil. Sertlik, şiddet, şıklık, güçlük, kat'îyet, ciddiyet.
Sten	Sten	Hayevânâtın alınına sürülen şaman, ot.
streuen Strich -vogel ⁴⁰⁶	streuen Strich -vogel	Serpmek, serperək atmak. Çizgi, haṭ. Mevsime göre tebdîl-i mekân iden kuşlar, geçîd kuşları.
Strick Strick-leiter -nadel -zeug ⁴⁰⁷ stricken Strieme Strippe	Strick Strick-leiter -nadel -zeug stricken Strieme Strippe	İp, habl. İp, merdîvân. Tıġ ignesi (Örmek için). Örmege maḥşûş vesâ'it; örme eşyâ. Çorab vesâ'ire örmek. Oyuq, bağ, çizik, zih. Yumaq, dura, sicim, pantolon seviyesi.
Stroh -dach -decke -flechter	Stroh -dach -decke -flechter	Hubûbât şapı, şaman, haşır. Üzeri haşır, şab örtüli tam. Kaba haşır. Haşır örici.

⁴⁰⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁰⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Örmege maḥşûş vesâ'it." şeklindedir.

-halm	-halm	Şaman çöpi.
-hut	-hut	Haşır şapka.
-sack	-sack	Zenbîl.
Strolch	Strolch	Serserî, hırsız.
Strom	Strom	Sil, cereyân, aķıntı.
-abwärts	-abwärts	Aķıntı, aşığı.
[333]		
-aufwärts	-aufwärts	Aķıntı yukarı.
strömen	strömen	Sel gibi aķmak, cereyân itmek.
Strömung	Strömung	Aķıntı, cereyân, hücüm.
strotzen	strotzen	Bir şey'den tolayı kabarmak, böbürlenmek.
Strudel ⁴⁰⁸	Strudel	Girdâb, sert aķıntı, kıyı anaforu, içi meyveli börek.
Strumpf	Strumpf	Çorap, uzun konçlı çorab.
-band	-band	Çorap bağı.
-waren	-waren	Çorapçı eşyası.
struppig	struppig	Çarma karışık, birbirine girmiş.
Stube	Stube	Ota.
-nmädchen	-nmädchen	Ota hizmetcisi.
Stuck	Stuck	Mermer şıva.
Stück	Stück	Parça, 'aded, kıt' a, dâne.
-verkauf ⁴⁰⁹	-verkauf	Parâkende satış.
-verzeichnis ⁴¹⁰	-verzeichnis	Nev' ve cinsi ta' dâd u taşrih iden cedvel.
stückeln ⁴¹¹	stückeln	Parçalamak, paralamak.
Student	Student	Talebe, mektebli.
Studie	Studie	Bir ressamın meşğ itdiği resm parçası.
studieren	studieren	Bir şey'e çalışmak, taşşil itmek, bir şey'i öğrenmek.
Studierzimmer	Studierzimmer	Çalışma otası, taşşil otası.
Stufe	Stufe	Başmak, kademe.
Stufengang	Stufengang	Silsile-i kademe.
Stuhl	Stuhl	İskemle, şandalye.
Stuhlgang	Stuhlgang	Ayak yoluna çıkma.

⁴⁰⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Girdâb, sert aķıntı, kıyı anaforu." şeklindedir.

⁴⁰⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴¹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴¹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

[334]

Stulpe	Stulpe	Çizmeniñ tışarı kıvrılan parçası, kapāk, örtü.
Stülpnase	Stülpnase	Ucı yukarı kalkmış burun.
stumm	stumm	Dilsiz, ebkem.
Stummel	Stummel	Kesilmiş ‘zuv, küt kalmış maḥal.
Stümpner	Stümpner	Diğğatsiz yapan, yarım iş gören.
stumpf	stumpf	Küt, kör , ucı sivri olmayan.
Stumpf	Stumpf	Ağacıñ kütüğü, gövdesi, kök tarafı.
Stumpfnase	Stumpfnase	Yaşşı burun.
stumpfsinnig	stumpfsinnig	Sersem, şaşkın, bunak.
Stunde	Stunde	Sā‘at; ders.
stunden	stunden	Te‘cıl, ta‘lîk itmek, müddet ve mühlet virmek.
stündlich	stündlich	Sā‘atte bir, her sā‘at vāqı‘ olan.
Sturm	Sturm	Furṭına.
=glocke	-glocke	Furṭına çāki.
-läufer	-läufer	Hücüm iden kimse.
=marsch ⁴¹²	-marsch	Hücüm.
-schritt	-schritt	Hücüm ḥaṭvesi.
-wind	-wind	Furṭına rüzgārı.
stürmen ⁴¹³	stürmen	Şiddetli rüzgār esmek, ısrār itmek, atlamak, hücüm itmek.
stürmisch	stürmisch	Furṭınalı, boralı, şedīd rüzgārılı.
Sturz	Sturz	Dürülme, düşme, yıkılma, nüzul, göçme.
=bad	-bad	Duş, banyo.
=farren	-karren	Moloz ‘arabası.
stürzen	stürzen	Şiddetli düşmek, yuvarlanmak, taḫlak kılınmak, yıkılmak.

[335]

Stute	Stute	Kısrāk.
Stütze ⁴¹⁴	Stütze	Mesned, istinād, destek, ṭayāk, ḥāmī, mu‘ayyen.

⁴¹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴¹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴¹⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Mesned, istinād, destek, ṭayāk.” şeklindedir.

stützen ⁴¹⁵	stützen	Bir şey'in aletini beslemek, payında urmak, desteklemek, himāye ve mua'avenet itmek.
stutzen	stutzen	Keserek kırparak geçmek, kesilmek, kısaltmak, kırpma.
Stutzer	Stutzer	Süs budalası, süs ve modayı seven erkek, şık.
stutzig	stutzig	Şaşkın, mebhūt.
Stutzuhr	Stutzuhr	Çonsol sā'ati.
Subjekt	Subjekt	Sebeb, fā' il, mübtedā, madde, şaded.
subskribieren ⁴¹⁶	subskribieren	İmzalamak, imzasıyla kabül ve taşdiğ itmek, peşin para virüb eshām u tahvilāt iştirasına fālib olmak; abone olmak.
Substanz ⁴¹⁷	Substanz	Madde, cevher, zāt.
subtrahieren	subtrahieren	Ṭarḥ u tenzīl itmek, çıkarmak, düşmek.
Suche	Suche	Arama, araşdırma, teccessüs itme.
suchen ⁴¹⁸	suchen	Bir şey'i araşdırma, arama, taḥarri itmek.
Sucht	Sucht	Maraż, hastalık, dā', sevdā.
Süden	Süden	Cenüb, cihet-i cenübiyye.
südllich	südllich	Cenüben, cenüb tarafından.
Süd-pol	Süd-pol	Çutb-ı cenübî.
-see	-see	Baḥr-i muḥit-i kebir.
-west	-west	Cenüb-i ğārbî.
-wind	-wind	Lodos, cenüb rüzgārı.
[336]		
sühnen ⁴¹⁹	sühnen	İyüleştirmege çalışmak, bir şeyiñ 'azābını çekerek iyü yapmak, tövbe vesā'ire ile bir günāhı 'afv itdirmege çalışmak, kefarete itmek.
Sülze	Sülze	Paça, bir yimegiñ tondırması, pelte.

⁴¹⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Bir şey'in aletini beslemek, payında urmak, desteklemek." şeklindedir.

⁴¹⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "taşdiğ itmek, imDa itmek." şeklindedir.

⁴¹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴¹⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Bir şey'i araşdırma, arama." şeklindedir.

⁴¹⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "İyüleştirmege çalışmak, bir şeyiñ 'azābını çekerek iyü yapmak." şeklindedir.

summarifch Summe ⁴²⁰	summarisch Summe	Kıışa, muhtaşar, mücmel, zübdeler. Meblağ, yekün, hāřıl, cem‘, aqçe mikdārı.
şumen	şumen	Mırıldanarak söylemek, yekün itmek, toplamak
Sumpf -fieber şumpfig Sünde Sünder Sündflut şündhaft Suppe Suppen=fleisch -teller şüş şüşen ⁴²¹	Sumpf -fieber şumpfig Sünde Sünder Sündflut şündhaft Suppe Suppen-fleisch -teller şüş şüşen	Bataklık arāzi. ışıtma hastalığı Bataklık hālinde, bataklıklı. Günāh, ma‘ şiyet, řabāhat, zenb. Günāhkār. Tūfān. Řabāhatlı. Çorba. Çorbalık et. Çorba tabağı. Leğığ, tātlı. şeker komak, şekerlendirmek, tātlandırmak.
Süş-holz -wasser Süşigkeiten Synagoge Syndikat ⁴²²	Süş-holz -wasser Süşigkeiten Synagoge Syndikat	Meyān otı, meyān köki. Tātlı şu. şekerleme, envā‘ ı tātlılar. Hāvrā. Bir şirketin kendi a‘ zāsından birine virdiği vekālet ve muraħħařıyyet; sendikā.
Syphiliş	Syphilis	Dā‘ü’l-firenc, firengi.
[337]		
Syştem Szene Szepter ⁴²³	System Szene Szepter	Uşul, řariķ, sistem, model. şağne, tiyatrodada oyuncuların oynadıkları mağal. ‘ Ařā-yı hükümdārı; tağt u tād, hākimiyyet.
ř	T	
şabaf	Tabak	Tütün, duđān.

⁴²⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Aqçe, meblağ, yekün, hāřıl.” şeklindedir.

⁴²¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴²² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Bir şirketin kendi a‘ zāsından birine virdiği vekālet.” şeklindedir.

⁴²³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Bir hükümdārın ‘ ařā-yı hükümeti.” şeklindedir.

=dose	-dose	Tütün abaası.
=laden	-laden	Tütünci dükkânı.
Tabelle	Tabelle	Defter, cedvel.
Tablett	Tablett	Tepsi.
Tadel	Tadel	Tekdîr, zemm, tenkîd, ābahat.
tadellos	tadellos	uşursuz, ābahatsız, i' tirâz âbûl itmez.
tadeln	tadeln	Tekdir itmek, ta' yîb itmek, tabîh itmek.
tadelnswert	tadelnswert	Şâyân-ı tabîh, tekdîre müsteħak
Tafel	Tafel	Sofra, maa, cedvel, yimek, a' am.
=aufsatz	-aufsatz	Büfe, sofraya üzerine onulan tezyînat.
=geschirr	-geschirr	Sofra akımı, edevâtı.
täfel ⁴²⁴	täfel ⁴²⁴	iyâfet tertîb itmek, yimege da' vet itmek, misâfir abûl itmek.
täfel ⁴²⁴	täfel ⁴²⁴	Şavân kaplamak, tahta döşemek
[338]		
Taffet ⁴²⁵	Taffet	Cānfes, tāfte.
Tag	Tag	Gün, yevm, zamân, târih.
=undnachtsgleiche	-undnachtsgleiche	Tesâvî-i leyl ü nehâr.
Tagebuch	Tagebuch	Jurnâl, yevmiye defteri.
=dieb	-dieb	Tenbel, avâre kimse.
=lohn	-lohn	Gündelik, yevmiye.
=werk	-werk	Yevmiye iş, gündelik iş.
=reise	-reise	Seyâhat-i yevmiye.
=löhner	-löhner	Gündelikci.
=sanbruch	-sanbruch	Şabâh, şafak, ulû' -ı şems.
=befehl	-befehl	Evâmir-i yevmiye.
=sordnung	-sordnung	Fihrist, müzâkerât.
täglich	täglich	Yevmî.
Taille	Taille	Beden, âmet.
Takt	Takt	uvve-i lâmise, mezâk ve lezzetiñ fark u temyîzi; dirâyet, feânet.
Taktlosigkeit	Taktlosigkeit	uvve-i lâmiseniñ noşâniyyeti, dirâyet fidânı.
Tal	Tal	Dere boyı, vâdi.
Talent ⁴²⁶	Talent	Dirâyet, hünere ü ma' rifet, ehliyet.

⁴²⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴²⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Cānfes." şeklindedir.

⁴²⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

talentvoll	talentvoll	Hünerli, isti' dādli, ehliyetli.
Talg	Talg	İç yağı, mûm yağı, ton yağı.
Talf ⁴²⁷	Talk	Ṭalaḳ.
Talon ⁴²⁸	Talon	Defter çoçanı.
tändeln	tändeln	Şaḳa itmek, laṭife itmek.
Tang	Tang	Ḥarīḳ dinilen nebāt.
Tanf ⁴²⁹	Tank	Māyi' āt hıfzı için büyük ḳab, mehrenç ⁴³⁰ .

[339]

-wagen ⁴³¹	-wagen	Mehrencli vağon.
Tanne	Tanne	Çam.
-nbaum	-nbaum	Çam ağacı.
Tautieme ⁴³²	Tautieme	Ḥişşe-i temettu', temettu' dan ayırılan Ḥişşe.
Tanz	Tanz	Raḳş.
-karte	-karte	Raḳş ḳartı, raḳş programı.
-schuh	-schuh	Raḳş ḳundırası.
-stunde	-stunde	Raḳş dersi.
-vergnügen	-vergnügen	Raḳş eğlencesi.
tanzen	tanzen	Raḳş itmek.
Tänzer	Tänzer	Raḳḳāş, raḳş iden kimse.
-in	-in	Raḳḳāşe.
Tapete ⁴³³	Tapete	Ḥālı, seccāde, kilim, divār kāğıdı.
Tapezierer	Tapezierer	Döşemeci.
tapezieren	tapezieren	Ḥālı ile örtmek, divār kāğıdı yapışdırmak.
tapfer	tapfer	Cesūr, şeci', besāletli.
Tapferkeit	Tapferkeit	Cesāret, şecā' at, besālet.
täppisch	täppisch	Beceriksiz, şolaḳ.
Tarif	Tarif	T' arife.
Tasche	Tasche	Cib, kise, çanṭa.
Taschen=buch	Taschen=buch	Cib kitābı, defteri.
-dieb	-dieb	Yankesici.
-geld	-geld	Cib ḥarclığı.
-messer	-messer	Çaḳı.

⁴²⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴²⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴²⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴³⁰ Farklı kaynaklar taranmasına rağmen "mehrenç" tanımına rastlanılamamıştır.

⁴³¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴³² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴³³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Ḥālı, seccāde, kilim." şeklindedir.

Spiele	spieler	Hoşkabaz.
-tuch	-tuch	Mendil.
-uhr	-uhr	Cib sâ'ati.
-wörterbuch ⁴³⁴	-wörterbuch	Cib lügati
Tasse	Tasse	Fincân, kâse, kadeh.
[340]		
Tastatur	Tastatur	Piyâno dillerinin mecmû'î.
Taste	Taste	Piyâno üzerinde parmaklarıñ temâs itdiği perde.
taften ⁴³⁵	tasten	Yavaşca toğunmak, temâs itmek, el ile yoqlamak.
Tat	Tat	İş, fi'l, 'amel, vaqı'a.
-kraft	-kraft	Quvvet, kudret, te'sîr, fa'âliyet, gayret, şiddet.
tatkräftig ⁴³⁶	tatkräftig	Mü'essir, te'sîrli, gayretli, şiddetli.
Täter	Täter	Fâ'il, 'âmil, mücrim.
tätig	tätig	Te'sîrli, mü'essir, işleyici, fa'âl.
Tätigkeit ⁴³⁷	Tätigkeit	Fa'âliyet, 'amel, vazîfe.
Tätlichkeit	Tätlichkeit	Eşer-i şiddet, eşer-i hiddet, ifrâd, ta'addî, tecâvüz.
tätowieren	tätowieren	Cildiñ üzerine eşkâl ve yazılar nakş etmek, dövmek.
-sache ⁴³⁸	-sache	Mâcerâ, vâkı'a, fi'l, emir, haqîkat.
tatsächlich	tatsächlich	Haqîkaten, şahîhan, gerçekden, cidden, fi'l-vâkı'.
Tatze	Tatze	Ayak, pençe.
Tau	Tau	İp, halât, kablo.
Tau	Tau	Çiy, şebnem.
-wetter	-wetter	Buz ve karıñ erimesi, (b)ozulması
taub	taub	Şâgır, hissiz, uyuşmuş.
-stumm	-stumm	Şâgır ve dilsiz.
Taube	Taube	Gügercin.
-schlag	-schlag	Gügercinlik.
Taubheit	Taubheit	Şâgırlık, hissizlik.

[341]

⁴³⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴³⁵ Farklı kaynaklar taranmasına rağmen "Yavaşca toğunmak, temâs itmek." tanımına rastlanılamamıştır.

⁴³⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴³⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴³⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

tauchen	tauchen	Batırmağ, ıaldırmağ.
Taucher	Taucher	ıalğıc, ıarayatağ.
tauen	tauen	Deriyi Őoymağ, temizlemek, bir gemiyi ĥalaı ile çekmek, yedek çekmek.
Taufbecken	Taufbecken	Vāf(t)īz Őuyunıñ ĥondıđı ĥurna.
Taufe	Taufe	Vāftīz, isim virme.
Taufschein	Taufschein	Vāftīz tezkeresi.
taugen	taugen	Ĥıymeti ĥā'iz olmağ.
Taugenichts	Taugenichts	Ĥiğ bir Şey'e yaramaz adam.
tauglich	tauglich	Ĥıymetli, fā'ideli, muğtedir.
taumeln	taumeln	Sersem sersem yürümek.
Tausch	Tausch	Mübādele, becāyiŐ, trāmp.
tauschen	tauschen	Trāmp itmek, mübādele itmek.
täuschen	täuschen	İğfāl itmek, aldatmağ.
Täuschung	Täuschung	Aldanma, iğfāl, yañlıŐ zehāb, ĥaflet, ĥaıā.
taufend ⁴³⁹	tausend	Biñ ('aded).
Taxameter	Taxameter	Otomobilleriñ ve ' arabalarıñ ĥağ kilometre ĥağ itdiklerini irā'e ider bir nev' sā'at.
Taxe	Taxe	Ta' rife, fī'āt, bahā, ücret.
taxieren	taxieren	Fi'āt, vağ', itmek, bahā kesmek.
Taxus	Taxus	Porsuğ ağacı.
technisch	technisch	Fenni, Őanā'ī.
Technick	Technick	MebĥaŐ-ı fūnūn.
Tee	Tee	Çay.
-brett	-brett	Çay tepsisi.
-kanne	-kanne	Çay ibriği.
[342]		
-kessel	-kessel	Çaydanlık.
-maschine	-maschine	Çay piŐirmege maĥŐūŐ ālet.
-löffel	-löffel	Çay ĥaŐıđı.
Teer	Teer	Ĥatrān.
teeren	teeren	Ĥatrānlamağ, ĥatrān sürmek.
Teich	Teich	Göl, ĥavuz.
Teig	Teig	Ĥamir, 'acin.
Teil	Teil	Ĥısım, ĥiŐŐe, pay.

⁴³⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-haber	-haber	Hişşedâr, şerik.
-nahme	-nahme	İştirâk, hişşedârlık.
-nehmen	-nehmen	İştirâk itmek, hişşedâr olmak.
teilen	teilen	Taqsîm itmek, tevzî ^c itmek.
teilweise	teilweise	Kısmen, parça parça.
Teilung	Teilung	Taqsîm, tevzî ^c .
Telegramm	Telegramm	Telgrâfnâme.
Telegraph	Telegraph	Telgrâf.
Telegraphen-amt	Telegraphen-amt	Telgrâf-ğâne.
-bataillon	-bataillon	Telgrâf taburı.
-bote ⁴⁴⁰	-bote	Telgrâf müvezzi ^c i.
-stange	-stange	Telgrâf direği.
Telegraphieren	Telegraphieren	Telgrâf.
Telephon	Telephon	Telgrâf çekmek.
-zelle	-zelle	Telefon.
telephonieren	telephonieren	Telefon otaşı.
Teller	Teller	Telefon ile konuşmak.
Tempel	Tempel	Tabâk.
Temperatur	Temperatur	Ma ^c bed, ^c ibâdet-ğâne.
Tendenz	Tendenz	Ahvâl-i hevâ'iyye, hevâ, harâret.
Sender	Tender	Meyl, teveccüh.
Tenor	Tenor	Kömür vâgonu. muğâbere vapurı, keşşâf gemisi

[343]

Tenor	Tenor	(Musikîde) Alto ile baso arasında olan şadâ, tenor.
Teppich	Teppich	Ĥâlî, seccâde, kilim.
Termin	Termin	Va ^c de, müddet, mühlet.
Serpentin	Terpentin	Termenti.
Terrasse	Terrasse	Tahtboş, kameriyye, târâca.
Testament	Testament	Vaşiyet.
teuer	teuer	Behâli, sevgili, ^c azîz.
Teufel	Teufel	Şeytân, iblis, fenâ âdem.
Text ⁴⁴¹	Text	Metin, metn-i ^c ibâre.
-buch	-buch	Tiyatrolarda oynanılan oyuncuların güftesini ĥâvî kitâb.
Theater	Theater	Tiyatro, şaĥne.
-kasse	-kasse	Tiyatro veznesi.
-zettel	-zettel	Tiyatro proğramı.

⁴⁴⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁴¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Thema	Thema	Mevzū‘, madde, ders.
Theologe	Theologe	‘İlmü’l-heyât müntesibi.
theoretisch	theoretisch	Nazariyâta dâ‘ir, nazarî.
Theorie ⁴⁴²	Theorie	Bir fenniñ nazarî ciheti, nazariyyât.
Thermometer	Thermometer	Mizânü’l-ħarâre, termometre.
Thorn	Thorn	Taħt, sedir.
-besteigung	-besteigung	Taħta-ı cülûs.
Thunfisch	Thunfisch	Orkinos, istāvriđ uzmânı.
tief	tief	Derin, ‘amiķ, çukur, ciddî, şamîmî.
-sinnig	-sinnig	A‘ mâķ-ı efkâre ħalmıř, mükedder, maħzûn.
Tiefe	Tiefe	Derinlik, ‘amiķ, veħâmet.

[344]

Siegel	Tiegel	Poħa, tava, şoba.
Sier	Tier	Ĥayvân.
-arzt	-arzt	Bayħar.
-bändiger	-bändiger	Ĥayvânât-ı vaħşiyeyi râm iden kimse, Ĥayvân mürebbisi.
-schutzverein	-schutzverein	Ĥimâye-i Ĥayvânât cem‘îsi.
tierisch	tierisch	Ĥayvânî, vaħşî.
Tiger	Tiger	Ĥaplan, peleng.
tilgen ⁴⁴³	tilgen	İmhâ itmek, ibtâl itmek, bir dini tasviye itmek.
Singeltangel	Tingeltangel	Ĥonserli Ĥahve-ħâne, çalgılı Ĥahve.
Sinte	Tinte	Müreккеb, boya.
Sinten-faß	Tinten-faß	Ĥoķķa.
-fleck	-fleck	Müreккеb lekesi.
-wischer	-wischer	Müreккеb silecegi, bařķı.
Tisch	Tisch	Maşa, sofra.
-decke	-decke	Sofra örtüsü.
-karte	-karte	Yimek listesi.
-wein	-wein	Sofra şarâbı
-glocke	-glocke	Sofra zeyli.
-geschirr	-geschirr	Sofra edevâtı, Ĥabaķ, kâse vesâ‘ire.
-rede	-rede	Ta‘âm eşnâsında irâd olunan nuħķ.
Tischler	Tischler	Marângoż.
Tischlerei	Tischlerei	Marângoż-ħâne.
Titel	Titel	‘Unvân, isim, vaşş.

⁴⁴² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁴³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “İmhâ itmek, ibtâl itmek.” şeklinindedir.

Toast	Toast	İdāre-i aḳdāh.
tobſüchtig	tobsüchtig	Mütehevvir, ḡaḁüb, ḥiddetli.
Tochter	Tochter	Ḳız, kerīme, doḡter.
Tod	Tod	Ölüm, ecel, mevt.
-feind	-feind	Mühlik, düſmen.
-ſünde	-ſünde	Günāh-ı kebā'ir.

[345]

-effall	-esfall	Ölüm, vefāt.
-effampf	-eskampf	Ölümlle mücādele, ḥālet-i nez'.
-efftrafe	-esstrafe	İ' dām cezāsı.
tödlich	tödlich	Mühlik.
Toilette	Toilette	Tuvalet.
toll	toll	Mütehevvir, ḡaḁüb, deli divāne
Toll-kirsche	Toll-kirsche	Fasıla-i bād-necāniyeden lefah, fasıla güzel ' avrat
-kühnheit	-kühnheit	Cür'et, cesāret, tehevvir.
-wut	-wut	Kudurma.
tollkühn	tollkühn	Mütecāsir, methür.
Tollheit	Tollheit	Delilik, cinnet.
Tölpel	Tölpel	Budala, ' aḳılsız.
Tomate	Tomate	Ṭomates.
Ton	Ton	Ses, ſadā, maḳām.
-art	-art	Maḳām, perde.
-leiter	-leiter	İſḳālā.
Thon	Thon	Kil, topraḳ, ṫin.
-ware	-ware	Kilden, topraḳdan ma' mül eſyā.
töten	töten	Ses virmek, ' aks-ı endāz olmaḳ.
Tonne ⁴⁴⁴	Tonne	Fıçı, vāril.
Tonnegehalt	Tonnegehalt	Ḥacm isti' ābı.
Tonsur	Tonsur	Ḳatolik pāpāslarınıñ başlarınıñ tepesindeki traſlarınıñ icrāsı, ayini.
Topf	Topf	Ḳab, çömlek, çanaḳ.
Töpfer	Töpfer	Çömlekci, çanaḳcı.
Tor	Tor	Ḳaçık, deli, ' aḳlı başında olmıyan.
Tor	Tor	Büyük ḳapu.
-weg	-weg	' Araba ḳapusu.

[346]

⁴⁴⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında yer almamaktadır.

Torf	Torf	Çürümüş nebātâtdan müteşekkil madde-i fahmiyye, torp.
Torheit	Torheit	Delilik, kaçıklık, çılgınlık.
Tornister⁴⁴⁵	Tornister	‘ Asker çantası, arka çantası.
Torpedo	Torpedo	Ṭorpedo.
-boot	-boot	Ṭorpedo istimboṭı.
-bootzerstörer	-bootzerstörer	Ṭorbido muḥarribi.
Torte	Torte	İçine meyve katılan tâtlı, bir nev‘ meyveli pasta.
tot	tot	Ölü, mevtâ, cesed.
Totengräber	Totengräber	Mezârcı.
Totenschein⁴⁴⁶	Totenschein	Vefât ‘ ilm ü ḥaberi.
töten	töten	Öldürmek, itlâf etmek, i‘ dâm etmek, katl etmek.
Totschlag	Totschlag	Urub öldürme, katl.
Tourist	Tourist	Gezici seyyâh, bir memleketden digesine keyfî için ṭolaşan.
Trab	Trab	Bâr-giriñ tırıs yürüyüşü.
Tracht	Tracht	Yol, şu yolu endâḥt, kıyâfet, kostüm.
Trag-bahre	Trag-bahre	Tesker, sedye.
-korb	-korb	Elde veyâ arḳada taşınan sepet, küfe.
-riemen	-riemen	Taḥmîl kayışı.
-stuhl	-stuhl	Ḳâbil-i sevḳ, şandalye.
-weite⁴⁴⁷	-weite	Ḳuvve-i taḥmîliye.
tragbar	tragbar	Taşınabilir, ḳâbil-i naḳl.
träge	träge	Tenbel, mu‘ aṭṭıl, ihmâlcı.
tragen	tragen	Götürmek, taşımak, cer etmek, telebbüs etmek.

[347]

Träger	Träger	Ḥammâl, ḥamil taşıyan.
Trägheit	Trägheit	Tenbellik, ‘ aṭâlet, ihmâl.
-gestz	-sgestz	Ḳânûn-ı ‘ aṭâlet.
Tragödie	Tragödie	Manzûme, tiyatro güftesi.
traktieren	traktieren	Mu‘ âmele etmek, ḳullanmak, pişkeş çekmek.

⁴⁴⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “‘ Asker çantası, şandık.” şeklindedir.

⁴⁴⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Cenâze.” şeklindedir.

⁴⁴⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

trampeln	trampeln	Ayaklarıyla tepinmek, ayaklarını sürüyerek yürümek
Tran tranchieren	Tran tranchieren	Balık yağı. Kesmek, dilim dilim toğramak, dilmek.
Träne Trank tränken	Träne Trank tränken	Gözyaşı. İçki, meşrübât. Birine içecek bir şey' virmek, bir şey'i içirmek, harâretini def' itmek, şulamak.
Tränke transportieren Traube trauen	Tränke transportieren Traube trauen	Yalağ, içki, meşrübât. Taşınmak, nakl itmek. Üzüm şalkımı, şalkım. Emniyet itmek, i' timâd itmek, inanmak, ħîn-i te' ehhülde du' â itmek ve taqđīs itmek.
Trauer -kleid -rand -spiel -weide trauern	Trauer -kleid -rand -spiel -weide trauern	Elem, keder, zarûret, ye's, mâtem. Mâtem elbisesi. Kenârları siyâh mâtem çârçüvesi. Eşĥâş-ı meşhûre mâbeyninde vâkı' olan ehemmiyetli mâcerâyı gösterir hevelnâk ve acıklı manzûme. Şalkım söğüd. Maĥzûn olmak, mükedder olmak, mâtemzede olmak

[348]

Traufe träufeln	Traufe träufeln	Damlalık, oluğ. Damla damla akmak, taqattur itmek.
Traum träumen träumerisch traurig Traurigkeit Trauring	Traum träumen träumerisch traurig Traurigkeit Trauring	Rü'yâ, ĥayâl, evhâm. Rü'yâ, ĥayâl, taĥayyül itmek. Ĥayâlî, ĥayâl-i âlûd, vehm-amîz. Kederli, maĥzûn, mükedder. Ĥasvet, keder, ĥüzn. Ĥalkâ-ı ittiĥâd, ĥalkâ-ı izdivâc, izdivâc yüzüğü.
Trauing treffen Treffen	Trauing treffen Treffen	İzdivâc, âyîn-i izdivâc. Bitişmek, teşâdüf ve işâbet itmek. Teşâdüf, işâbet, ĥücüm, muĥâceme.
treffend	treffend	Müşâbih, mümâsil, farksız.

trefflich	trefflich	İ' lā, güzīde, mükemmel.
Treib-eis	Treib-eis	Seyyār buz kütlesi.
-haus	-haus	Vakītsiz meyve, sebze vesā'ire yetişdirmege maḥşūş üzeri kapalı maḥāl, limonluk.
-jagd	-jagd	Sürgün avı, kuşlı avleri götürmek, sevķ itmek, iştiğāl itmek.
treiben	treiben	
trennen	trennen	Ayırmaķ, tefriķ itmek.
Trennung	Trennung	Ayırma, tefriķ, infisāl.
Treppe	Treppe	Başamaķ, merdivān.
Treppen	Treppen	Merdivān başamağı.
[349]		
-flur	-flur	Merdivān aralığı.
-stufe	-stufe	Merdivān kademesi.
-haus	-haus	Merdivānıñ bulunduğı maḥal.
Tresse	Tresse	Örme, örgi, ğālun.
treten	treten	Yürümeķ, ilerilemeķ, ' arz-ı vücūd itmek.
treu	treu	Şādıķ, muḥliş, şamimi.
Treue	Treue	Şādāķat, ḥulūş, vefā.
treulos	treulos	Ḥā'in, vefāsız.
Tribüne	Tribüne	Nuṭķ irādına, v' aź virmege maḥşūş kürsi.
Tribus ⁴⁴⁸	Tribus	Ḳabile, ' aşiret.
Tribut ⁴⁴⁹	Tribut	Bir ḥikmet-i tābi' anıñ devlet metbū'āsına virdiği virgü, cizye, resm, teklif, ḥarāc.
trichine	trichine	Tomuz etinde bulunan ğāyet ince ķurd.
Trichter	Trichter	Ḥūnī.
Trieb	Trieb	Nebātātta bulunan neşv ü nemā kuvveti, kuvve-i muḥarrike, kuvve-i dāfi' a.
-feder	-feder	yay, zemberek, kuvve-i muḥarrike yayı.
Triebkraft	Triebkraft	Ḳuvve-i muḥarrike, neşv ü nemāyı mūcib madde, ' unşur.

⁴⁴⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁴⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

triefen	triefen	Yavaş yavaş akmak, tamlamak, şulanmak.
Triller	Triller	Titrek sesle çağırılan müsîkî parçası.
trinkbar	trinkbar	İçilebilir, kâbil-i şurb.
Trink-becher	Trink-becher	Şu bardağı.
=geld	=geld	Bahşîş.
=wasser ⁴⁵⁰	=wasser	Kâbil-i şurb şu, içilecek su.
[350]		
-spruch	-spruch	İdâre-i aqdâh.
trinken	trinken	İçmek, nûş itmek.
Trinker	Trinker	Çok içki içen, ‘ ayyâş.
trippeln	trippeln	Ufağ adımlarla yürümek, tırıs yürümek.
Tripper	Tripper	Bel şo’ukluğu.
Tritt ⁴⁵¹	Tritt	Yürüyüş, haţve, adım.
Triumph	Triumph	Zafer, galebe.
triumphieren	triumphieren	ckalebe çalmak, ihrâz-ı zafer itmek.
trocken	trocken	Kuru, yâbis.
Trockenraum	Trockenraum	Bir şey’ kurutmağa maşşûş maşâl.
Trockenheit	Trockenheit	Kuruluk, yâbislik.
trocknen	trocknen	Kurutmak.
Troddel	Troddel	Püskül, kılıç püskülü.
Trödler	Trödler	Eskici, çerçi.
Trog	Trog	Lenger, legen, tekne, balâk, gerdel.
Trommel	Trommel	Davul, dümbelek, kulağ zarı.
trommeln	trommeln	Davul çalmak, ric’ at trâmpetesi çalmak.
Trompete	Trompete	Boru, borazan.
Tropen	Tropen	Mıntıka ve ekâlîm-i hârre
Tropfen	Tropfen	Damla, kaţre
Tropfstein	Tropfstein	Astalaktit
Trophäe ⁴⁵²	Trophäe	‘ Anîmet, māl, ganâ’im, galibiyet, muzafferiyet.
Trost	Trost	Tesellî, tesellî-i hâţır, emniyet, ümîd.
trösten	trösten	Tesellî itmek.

⁴⁵⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “woffer” şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁴⁵¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁵² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “‘ Anîmet, zafer.” şeklindedir.

trostlos	trostlos	‘Ayr-ı kâbil-i tesellî, me’yūs.
trotz	trotz	Karşı, rağmen, ‘inādına.

[351]

Trotz	Trotz	Kibir, ğurūr, ‘inād, istiḥkār, istiḥfāf.
trotzen	trotzen	Ta‘annüd itmek, temerrüd itmek.
trotzig	trotzig	Mütekebbir, mağrūr, ‘azametli.
trüb	trüb	Bulaşık, bulanmış, bulutlu.
trüben	trüben	Bulandırmak, karşıdırmak.
trübsinnig	trübsinnig	Kederli, kaşāvetli.
Trüffel	Trüffel	Yer mantarı, kemey’yi.
trügen ⁴⁵³	trügen	Aldatmak, hile itmek.
trügerisch	trügerisch	Aldadıcı, hilekār.
Truhe	Truhe	Şandık, bāhül.
Trümmer	Trümmer	Harābāt, enķāz.
Trumpf ⁴⁵⁴	Trumpf	(Kāğd oyununda) Koz, darbe, ceriḥa, muşibet, felāket.
Trunk	Trunk	İçim, yudum.
trunken	trunken	Serhoş, mest.
Trunkenbold	Trunkenbold	Bekrî, bed-mest.
Trunkenheit	Trunkenheit	Mesti, serhoşluk.
Trunksucht	Trunksucht	İnhimāk, içkiye ibtilā.
Truppe	Truppe	Müfreze, alay, ‘asker.
Trut-hahn	Trut-hahn	Hindi, erkek hindi.
-henne	-henne	Dişi hindi.
Tubus ⁴⁵⁵	Tubus	Borı, zivāne.
Tuch	Tuch	Çuḥa, bez, örtü, mendil.
-macher	-macher	Çuḥa i‘ māl iden, çuḥacı.
tüchtig	tüchtig	Ḳavî, şābit, muḥkem, kabiliyetli, māhir, müsta‘id.

[352]

Tüchtigkeit ⁴⁵⁶	Tüchtigkeit	Ehliyet, isti’dād, kabiliyyet.
Tugend	Tugend	Fazīlet, ḥüsn-i aḥlāk, ehliyyet.
tugendhaft	tugendhaft	Fazīletli.
Tüll	Tüll	Tül, tülbend.

⁴⁵³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁵⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “İskambil kağıdı.” şeklindedir.

⁴⁵⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁵⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Ehliyet, isti’dād.” şeklindedir.

Tulpe	Tulpe	Läle.
Tummel ⁴⁵⁷	Tummel	Baş dönmesi.
Tumult	Tumult	Şamâta, gürülti, velvele, kargaşalık.
tumultariſch	tumultariſch	Şamâtalı, gürültüli.
tun	tun	Yaymağ, işlemek, kıлмаğ, hareket itmek.
Tunche ⁴⁵⁸	Tunche	Şıva, badana.
tünchen	tünchen	Şıvamağ, badana urmağ.
Tünif	Tünis	Tunus şehri.
Tunfe	Tunke	Yimek şuyı, salça, (şanâi'de) şu virme, tavlama, taldırma.
Tunnel	Tunnel	Tünel, serdâb.
Tür	Tür	Ota, tolab ve emşâliniñ kâpusı.
-angel	-angel	Çapu rezesi.
-hütter	-hütter	Çapucı, kavâs.
-vorhang	-vorhang	Çapu perdesi.
Turban	Turban	Şârık, 'imâme.
Turbinendampfer	Turbinendampfer	Yandan çarhlı) vapur.
Türke	Türke	Türk, 'Oşmânlı.
Türkei	Türkei	Memâlik-i 'Oşmâniyye.
Türkiſ	Türkis	Firûze dinilen zıkiymet taş.
Turm	Turm	Çale, burç.
-uhr	-uhr	Çale sâ'ati.
Turn=halle	Turn-halle	Cimnastik-ğâne
-platz	-platz	Cimnastik mevki' i mağali.

[353]

turnen	turnen	Cimnastik yapmağ, idmân itmek.
Turnier	Turnier	Cirid oyunu.
Turkeltaube	Turkeltaube	Çumrı dinilen kuş.
Tuschkasten	Tuschkasten	Boya kutısı.
Tusche	Tusche	Çin merkebi.
Tüte	Tüte	Kâğıd kise, kâğıd külâh.
Typhus	Typhus	Humma hastalığı, tifo.
Type	Type	Maţbu' a ħurufâtı.
Tyrann	Tyrann	Zorba, ġaddâr, i' tisâfkâr kimse.

U

U

⁴⁵⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁵⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

übel	übel	Mühlik, muzır, fenâ, kötü, nâhoş.
Übel	Übel	Fenâlık, kötülük, muşîbet, beliye.
Übelkeit	Übelkeit	Bulantı, yürek bulanışı.
Übelstand	Übelstand	Münâsebetsizlik, mâni‘ a, maḥzûr.
Übeltäter	Übeltäter	Fenâ âdem, kötü âdem, şerîr âdem.
Übelwollen	Übelwollen	Bedhâhlık, ḥabâset, kaçd-ı ızrâr.
üben	üben	Ta‘lîm itmek, meleke yapmak, taḥşî itmek, ifâ itmek.
über	über	Üstünden, üzerinden.
überall	überall	Her tarafta, her yerde.
Überarbeitung	Überarbeitung	Fazla olarak çalışmak, bir dehâ elinden geçirmek.

[354]

-bleibsel	-bleibsel	Bâkî kalan şey‘, baḳiye, baḳâyâ.
-blick ⁴⁵⁹	-blick	İlk nazardaki müşâhede, nazar, hulâşa, icmâl.
-bringer	-bringer	Hâmil, getiren.
überbürden	überbürden	Haddinden ziyâde taḥmîl itmek, yüklitmek.
Überbürdung	Überbürdung	Haddinden ziyâde taḥmîl, yüklitmek.
überdies	überdies	Bundan mâ‘ adâ, bundan şarfınazar.
Überdruß	Überdruß	Uşanc, ğinâ, bıkkınlık.
überdrüssig	überdrüssig	Uşanmış, bıkmış, ğinâ gelmiş.
Übereilung	Übereilung	İsti‘câl, ta‘cîl, ‘adem-i başîret.
Übereinkommen	Übereinkommen	İttifâk, muḳâvele, i‘tilâf.
übereinstimmen	übereinstimmen	Münâsib olmak, tevâfuḳ itmek, i‘tilâf itmek, muḳâbîḳ gelmek.
überfahren	überfahren	Ezmek, üzerinden geçmek.
Überfahrt	Überfahrt	Mürûr, geçme, seyr.
überfallen	überfallen	Ansızın, hücûm itmek, istilâ itmek, düşmek.
überfließen	überfließen	Feyezân itmek, taşmak istilâ itmek.
Überfluß ⁴⁶⁰	Überfluß	Mebzûliyet, ziyâdelik, bolluḳ, ziyâde, fazla.
überflüssig ⁴⁶¹	überflüssig	Çok, mebzûl yol, fazla lüzümsuz, zâ‘id.

⁴⁵⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁶⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Mebzûliyet, ziyâdelik, bolluḳ, ziyâde.” şeklindedir.

⁴⁶¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Çok mebzûl yol, fazla, ziyâde.” şeklindedir.

überführen	überführen	Başka yire götürmek, iḳnâ' itmek, taşımak
[355]		
überfüllt	überfüllt	Ḥaddinden ziyāde ṭoldırılmış.
Übergabe	Übergabe	Teslīm, ' arz-ı teslīmiyyet.
Übergang	Übergang	Geçid, mürür, geçme, tebeddül, tağyir.
übergeben	übergeben	Teslīm olmak, ' arz-ı teslīmiyyet.
-gehen	-gehen	Bir taraftan diğeri tarafa geçmek, ihmāl itmek, muḥālefet itmek.
Übergewicht	Übergewicht	Fazla-ı şıḳlet, tefavvūḳ, teḳaddüm, ziyāde ağırlık.
übergießen ⁴⁶²	übergießen	Taşırmaḳ, bir şey'in üzerine şu dökmek, şulamaḳ.
=glücklich ⁴⁶³	-glücklich	Pek ziyāde baḫtiyār, mes'ūd.
=häufen ⁴⁶⁴	-häufen	Ezmek, ḥaddinden ziyāde yüklitmek, itmām u iḳmāl itmek, biriniñ âmāl u arzūlarını yirine getirmek, bi'l-vücūh memnūn itmek.
überhaupt	überhaupt	'Ale'l-ḥuşuş, bā-ḥuşuş, başlıca, 'ale'l-ekşer, el-ḥāşıl, nihāyet.
überirdisch	überirdisch	Fevkā't-ṭabī'a, semāvī.
überladen	überladen	Taḥammülünden fazla yüklitmek.
überlassen	überlassen	Terk itmek, bırakmaḳ
überlaufen	überlaufen	Firār itmek, ziyādesiyle ṭolı olmaḳ, taşmaḳ, çarparak düşürmek, devirmek.
Überläufer	Überläufer	Firārī ' asker.
überleben	überleben	Berḫayāt ḳalmaḳ.
überlegen	überlegen	Fā'ıḳ, rāciḫ, mümtāz.

[356]

Überlegenheit ⁴⁶⁵	Überlegenheit	Fā'ıḳiyyet, mümtāzlık.
------------------------------	---------------	------------------------

⁴⁶² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁶³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁶⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Ezmek, ḥaddinden ziyāde yüklitmek, tazyiḳ itmek." şeklindedir.

⁴⁶⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Überlegenheit" şeklinde hatalı yazılmıştır.

Überlegung	Überlegung	Düşünme, müṭāla‘a, mülāhaza, tefekkür.
überlisten	überlisten	İğfāl itmek, aldatmak.
Übermaß	Übermaß	İfrāt, ziyāde fazla, mebzūliyyet.
Übermensch	Übermensch	Fevkā’l-insān.
übermorgen	übermorgen	Fevkā’l-insāniyye.
Übermut	Übermut	Öbür gün.
übernachten	übernachten	Kibir, gurūr, ‘azāmet, hodbinlik.
übernatürlich	übernatürlich	Yatmak, giceyi geçirmek.
übernehmen	übernehmen	Fevkā’ṭ-ṭabi‘a, ta‘ahhüd itmek, aḥiz itmek
überraschen	überraschen	İfā-yı cer.
Überraschung	Überraschung	Esnāsında ṭutmāk, te‘accübi muceb olmak, şaşırmaq.
überreden	überreden	Te‘accüb, istiğrāb, iknā‘ itmek, kandırmaq
Überredung	Überredung	Ḳānā‘at, iknā‘.
überreichen	überreichen	İṭā itmek, taḳdīm itmek, virmek.
überreif ⁴⁶⁶	überreif	Geçkin (meyve vesā’ire ḥaḳḳında)
Überrest	Überrest	Taḳīye, baḳāyā, enkāz.
Überrock	Überrock	Palto, pardesü, kapuṭ.
überschreiten	überschreiten	Geçmek, tecāvüz itmek, atlamak.
Überschrift	Überschrift	Adres, mektüb üzeri, kitābe.
Überschuh	Überschuh	Ḳaloş, lastik ḳundıra.

[357]

Überschuß	Überschuß	Fazla, ziyāde, baḳiye.
überschwemmen	überschwemmen	Şu başmaq, feyezān itmek.
Überschwemmung ⁴⁶⁷	Überschwemmung	Feyezān, isti‘lā, ṭuḡyān.
überseeisch	überseeisch	Māverā-yı baḥr.
übersehen	übersehen	İgmāz-ı ‘ayn itmek, görmemek, üstünden bakmaq, sehv itmek.
übersenden	übersenden	Göndermek, yollamak, irsāl itmek.
übersetzen	übersetzen	Terceme itmek, diger sāḥile naḳl itmek, geçmek.
Übersetzung	Übersetzung	Terceme, vaḳīfe, temrin.
Übersicht	Übersicht	Nazar, nigāh, ḥulāşa, icmāl, baḳış.
übersichtlich	übersichtlich	Ḥulāşaten, ḥulāşa ṭariḳiyle, mücmelen.

⁴⁶⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁶⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Feyezān, isti‘lā.” şeklindedir.

überfiedeln	übersiedeln	Bir memleketde yerleşmek, tavaḥḥun itmek.
überspannt	überspannt	Çok gerilmiş, fevḳā'l-‘āde, taḥrīk idilmiş.
überspringen	überspringen	Üstünden atlamak, ansızın mübāḥaḣeyi tebdīl itmek.
überstürzen	überstürzen	Yere devirmek, ‘acele ile koşarken yere düşmek.
überteuern	überteuern	Digerinden fazla talep itmek, bir digerinden ziyāde istemek.
übertragen	übertragen	Naḳl itmek, diger tarafa göndermek, ḥavāle itmek, ciro itmek, tevsī‘ itmek, iḥāle itmek.
übertreffen	übertreffen	Taḳdīm itmek, tevaffuḳ itmek, ileri geçmek
übertreiben	übertreiben	Mübālaḡa itmek, ḥaddinden ziyāde yormak.
[358]		
Übertreibung übertreten	Übertreibung übertreten	Mübālaḡa, ifrāt, yorma. Feyezān itmek, taḣmaḳ, tebdīl-i mezheb itmek.
Übertretung Übertritt	Übertretung Übertritt	Tecāvüz, ḳānūn ‘aleyhinde ḣareket. Tebdīl-i mezheb, geḣme, bir ḣarafdan digerinine geḣme.
übevorteilen	übevorteilen	Aldatmak, digerinden fazla talep itmek, iḡfal itmek.
überweisen ⁴⁶⁸	überweisen	Ḥavāle itmek, terk itmek, te’diyāne ḳarşuluklı göstermek, işbāt itmek, iḳnā‘ itmek.
überwinden	überwinden	Ġālib olmak, muḣaffer olmak, iḥrāz-ı muvaffaḳīyet itmek, iḳtiḣam itmek.
überwintern	überwintern	Ḳış geçirmek, bütün ḳış ḣaklamak, ḳış mevsimini imrār eylemek.
Überzahl überzeugen Überzeugung überziehen Überzieher	Überzahl überzeugen Überzeugung überziehen Überzieher	‘Aded-i tefavvuḳ, ziyādelik, fazla. İḳnā‘ itmek, ḳanā‘ at ḣaḣıl itdirmek. İḳnā‘, ḳanā‘ at, ḳandırma. Ḳaplamak, setr itmek, giydirmek. Palto, pardesü, ḳaput.

⁴⁶⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Überzug üblich	Überzug üblich	Örtü, kın, kılıf. Müsta‘mel, kullanılır i‘ tiyādī, mu‘tād
übrigbleiben übrigenf	übrigbleiben übrigens	Bākī kalmağ. Zāten, bundan başka, bundan mā‘adā.
Übung	Übung	Ta‘līm, idmān, meleke, fi‘l, ‘amel.

[359]

Ufer	Ufer	Sāhil, kenār, deñiz kenārı.
Uhr	Uhr	Sā‘at.
-macher	-macher	Sā‘atei.
-tasche	-tasche	Sā‘at cibi.
-werk	-werk	Sā‘at çarğları mecmū‘ı, mākinesi.
-fabrik	-fabrik	Sā‘at favriğası.
Uhu	Uhu	Baykuş.
Ulk	Ulk	La‘ıfe, şakā.
Ulme	Ulme	Çara ağāc.
umändern	umändern	Tebdīl itmek, değıştirmek.
umarbeiten	umarbeiten	Yeñiden yapmağ, tecdīd itmek, ta‘mīr itmek.
umarmen	umarmen	Kucağlamak, derāğūş itmek.
umbringen	umbringen	Telef itmek, öldirmek, katl itmek.
umdrehen	umdrehen	Çevirmek, döndürmek, devr itmek.
Umdrehung	Umdrehung	Devr, dönme, devrān.
umfallen ⁴⁶⁹	umfallen	Sükūṭ itmek, düşmek.
umfahren ⁴⁷⁰	umfahren	Ṭolaşmağ (şehri ‘araba ile), ‘araba ile berāber devirilmek.
Umfang	Umfang	Dā‘ire, çevre, muḥīṭ, vūs‘at.
umfassen	umfassen	Eṭrāfını çevirmek, iḥāṭa itmek, içine almağ.
umfassend	umfassend	İḥāṭa iderek, eṭrāfını çevirerek.
Umgang	Umgang	Çonuşma, münāsebet, ‘alāğa, devr, alay.
umgänglich	umgänglich	Emniyetli, münāsebāt-ı ḥüsniyeyi ḥā‘iz.
Umgangssprache	Umgangssprache	Lisān-ı münāsib, mükāleme-i lisāni.

[360]

⁴⁶⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁷⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

umgeben Umgehend umgehen	umgeben Umgehend umgehen	İhâta itmek; eṭrâfını kuşatmak Eṭrâf, civar. Geşt ü güzâr itmek, (d)olaşmak, devr itmek, merbûṭ bulunmak. Münâvebe ile olan, ilk vâsıta ile. Bi'l-‘ aks, ‘ aksine. Tebdîl itmek, tağyîr itmek, taḥavvül itmek.
umgehend ⁴⁷¹ umgekehrt umgestalten	umgehend umgekehrt umgestalten	Arkaya aşılan ‘ âskerî çantası. Yıkık, hedm itmek, taḥrî itmek. Eṭrâfında, her yirde, dört bir ṭarafda. Öteye beriye sürünerek, serseriyâne ṭolaşarak Dört ṭarafında, eṭrâfında. ‘ Avdet, geri dönme. geri dönmek, ‘ avdet itmek, alt üst itmek.
Umhängetasche umhauen umher	Umhängetasche umhauen umher	Yeñiden giydirmek, elbisesini değiştirmek. Dâ’ire, devre, çevre. Dönme, devr, tedâvül. Dik ve devrik yaḫalıklar. Eṭrâfında bulunan, hem-civâr, ḫavalide bulunan.
umherziehend	umherziehend	Bir yirden çıkarub başḫâ bir yire dikmek, dört ṭarafına ağâc dikmek.
umhin Umkehr umkehren	umhin Umkehr umkehren	
umkleiden	umkleiden	
Umkreis Umlauf Umlegefragen umliiegend	Umkreis Umlauf Umlegefragen umliiegend	
umpflanzen	umpflanzen	

[361]

umquartieren	umquartieren	Bir maḫalden çıkub başḫâ bir yirde giceyi geçirmek. Taḫvîl, tebdîl, ḫalb itmek. Muḫîṭ, icmâl, nazâr-ı saṭḫi. Mu‘ âmele, revâc, sürüm, devir, şatıṣ (ticâret)
umrechnen ⁴⁷² Umriß Umsatz ⁴⁷³	umrechnen Umriß Umsatz	Başını çevirmek, eṭrâfına bakmak.
umschauen ⁴⁷⁴	umschauen	

⁴⁷¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Münâvebe ile olan.” şeklindedir.

⁴⁷² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁷³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁷⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Umschlag	Umschlag	Mektüb zarfı kitâb kabı, tebdîl-i nâgehânî.
umſchlagen	umschlagen	Şırt üsti düşmek, bağteten devirilmek.
Umschrift	Umschrift	Yazı, kitâbe, para üzerine yazılan yazı.
Umschweif umſegeln	Umschweif umsegeln	İstidrâd, şadedden hâric kelâm. Yelken döndirmek, devr-i arz itmek.
umſehen umſetzen ⁴⁷⁵	umsehen umsetzen	Etrâfına bakmak, bakmak. Şatmak, sürmek (ticâretde), diger bir maḥala koymak.
Umsicht	Umsicht	Etrâfına nazar, etrâfına bakış, başîret.
umſichtig	umsichtig	Başîretkâr, ihtiyâtkâr devr-endiş müdekkik.
umſonſt umſpannen Umſtand Umſteigebillet	umsonst umspannen Umstand Umsteigebillet	Nâfile, boş, bād-ı hevâ, beyhüde. Çoşu bârgîrlerini deġiştirmek. Hâl, keyfiyyet, aḥvâl, vaẓî' yet. Bir ŧimendüferden digesine binmege maḥşûş bilet.
362		
umſteigen	umsteigen	Bir ŧeyden inüb digesine binmek, aḳtarma itmek.
Umſturz umſtürzen	Umsturz umstürzen	Devirme, devrilme, yıķılma, sükûḩ. Şırt üsti yire düşmek, yıķılmaḳ, devrilme.
Umtauech umtauechen	Umtausch umtauschen	Mübâdele, tebdîl, deġiştirme. Deġiştirmek, tebdîl itmek, mübâdele itmek.
Umwälzung	Umwälzung	Ḥarâbiyyet, alt üst olma, ḳarıŧıklık, izmiḥlâl.
Umweg umziehen	Umweg umziehen	Ḥolaşık yol, şapa yol. Tebdîl-i mesken itmek, çeke çeke devirmek, ḩolaşmak.
Umzug	Umzug	Tebdîl-i mesken, tebdîl-i mekân, alay.
unabhängig	unabhängig	Ġayr-ı merbûḩ, serbest, muḩtâr, müstaḳil.

⁴⁷⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Unabhängigkeit	Unabhängigkeit	‘ Adem-i merbūṭiyyet, serbestlik, muhtāriyyet, istiqlāl.
unabsetzbar	unabsetzbar	Ġayr-ı kâbil tebdil, deġiştirilmesi mümkün olmayan
unähnlich	unähnlich	Beñzemeyen, ŧeklen ‘ aynī olmayan.
unangenehm	unangenehm	Nāhoŧ, fenā, zevke ġayr-ı muvāfiq.
unanständig	unanständig	Münāsibsiz, ġayr-ı münāsib.
unartig ⁴⁷⁶	unartig	Yaramaz, nezāketsiz, terbiyesiz.
unaufhörlich	unaufhörlich	Bitmez, tükenmez, ŧoñsuz, bilā-inḳıṭā‘.
unaufmerksam	unaufmerksam	Diḳḳatsiz, iṭā‘ atsiz.
[363]		
unauflöslich	unauflöslich	Ġayr-ı kâbil-i ḥall, taḥlīl olunamayan.
unaufführbar ⁴⁷⁷	unausführbar	İcrāsı ġayr-ı kâbil, yapılamaz.
unaufftehllich	unausstehlich	Ġayr-ı kâbil-i ta‘ rif, ta‘ rīf olunamayan.
unaufftehllich	unausstehlich	Taḥammül idilemez, ġayr-ı kâbil-i taḥammül.
unbarmherzig	unbarmherzig	Merḥametsiz, riḳḳatsiz, ḥaŧīn, vaḥŧī.
unbeachtet ⁴⁷⁸	unbeachtet	Taḳḳār edilmemiŧ, diḳḳāt olunmamıŧ, i‘ tibār olunmamıŧ.
unbebaut ⁴⁷⁹	unbebaut	İŧlenmemiŧ, ġayr-ı mezzrū‘, ḥālī.
unbedeutend ⁴⁸⁰	unbedeutend	Ma‘ nāsız, me‘ ālsiz, neticesiz, ehemmiyetsiz
unbedingt	unbedingt	Bilā-ŧarṭ-ı muṭlaḳ, sādece, aḳıḳça
unbefangen	unbefangen	Bī-ṭaraf, bī-ġaraż, ŧāfderūn.
unbefugt ⁴⁸¹	unbefugt	Nā-ehl, ŧalāḥīyeti olmayan, ġayr-ı me‘ zūn.
unbegabt ⁴⁸²	unbegabt	Ġanī, zekāvetsiz, firāsetsiz.
unbegreiflich	unbegreiflich	Añlaşılmaz, añlamassı mümkün olmayan.

⁴⁷⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁷⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁷⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁷⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁸⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁸¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁸² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

unbegrenzt	unbegrenzt	Ġayr-ı maḥdūz, nā-mütenāhī, ḥadsiz.
Unbehagen	Unbehagen	Rāḥatsızlık, ḥoşnudsuzluk.
unbeholfen	unbeholfen	Beceriksiz, mahāretsiz.
unbefannt	unbekannt	Ġayr-ı ma‘ lūm, mücmel, bilinmemiş.
unbeliebt	unbeliebt	‘Avām beyninde teveccühe mazḥar olmamış, sevilmemiş.
unbequem ⁴⁸³	unbequem	Rāḥatsız, kemāl-i istirāḥatle olmayan, ġayr-ı muvāfık, bıkdıran.
unbeschadet	unbeschadet	Ġararsız, ziyānsız, zararlı toķunmamış.

[364]

unbescheiden	unbescheiden	‘Arsız, edebsiz, iḥtiyātsiz.
unbescholten	unbescholten	‘Afif, yāk, lekesiz, müstaķīm.
unbeschreiblich	unbeschreiblich	Ta‘rīf olunmaz, tavşif olunamaz.
unbesiegbar	unbesiegbar	Ġalebesi ġayr-ı kâbil, maġlūb idilemez.
unbesonnen	unbesonnen	Mülāḥazasız, şaşkın, ḥafif meşreb.
unbeständig	unbeständig	Ġararsız, şebātsiz, mütelevvin.
unbestellbar ⁴⁸⁴	unbestellbar	Mürselün-ileyhi bulunmayan, zer‘ī ġayr-ı kâbi
unbestimmt ⁴⁸⁵	unbestimmt	Ġayr-ı mu‘ ayyen, mücmel.
unbestreitbar	unbestreitbar	İ‘tirāz kabūl itmez, müsellemler, ķayd-ı i‘tirāzdan āzāde.
unbeweglich	unbeweglich	Şābit, egilmez, metin, ġayr-ı menķūl, ġayr-ı müteḥarrik.
unbeweisbar ⁴⁸⁶	unbeweisbar	İşbāt olunamaz.
unbewiesen ⁴⁸⁷	unbewiesen	İşbāt idilememiş, ġayr-ı müşbet.
unbewohnt	unbewohnt	ckayr-ı meskūn, iķāmet idilmemiş.
unbewußt ⁴⁸⁸	unbewußt	Mechūl, kendini ġā‘ib itmiş, ‘adem-i temyiz.
unbezahllbar	unbezahllbar	Ġayr-ı kâbil-i te‘diye, te‘diyesi mümkün olamayan

⁴⁸³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Rāḥatsız, kemāl-i istirāḥatle olmayan, ġayr-ı muvāfık.” şeklindedir.

⁴⁸⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁸⁵ Kelime iki baskıda da “unbestimmt” şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C3:476). Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁸⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁸⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁸⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

unbrauchbar ⁴⁸⁹	unbrauchbar	Ġayr-ı kâbil-i isti' māl.
Undank	Undank	Küfrân-ı ni' met, nânkörlük.
undankbar	undankbar	İyilik bilmez, küfrân-ı ni' met iden, nânkör.
undenkbar ⁴⁹⁰	undenkbar	Ġayr-ı kâbil-i taşavvur, ' aqla şıgmaz.
undenklich	undenklich	Ġayr-ı kâbil-i taḥaṭṭur, gâyet eski.
undeutlich	undeutlich	Ġayr-ı mu' ayyen, qarışık, muğlağ, muzlim.

[365]

unduldsam	unduldsam	Şabırsız, taḥammülsüz, şabr u taḥammülden ' arî
undurchsichtig	undurchsichtig	Ġayr-ı şeffaf, keşf.
uneben	uneben	Ġayr-ı müsâvi, fenâ, düz olmayan.
unecht	unecht	Taklîd-i ' adî, bayâğı.
unehelich	unehelich	Ġayr-ı meşrûğ, izdivâc ḥârcında.
unehrlich	unehrlich	Nâmüssuz, ḥayşiyetsiz, bed-nâm.
uneigennützig	uneigennützig	İstifâdesini aramayan, menfa' at-i şahşiyesini aramayan.
uneinig	uneinig	Ġayr-ı mütteḥid, Ġayr-ı müttefik.
unempfindlich ⁴⁹¹	unempfindlich	Ḥissiz, müte' şşir olmayan, kayıdsız.
unendlich	unendlich	Nâmütenâhî, nihâyetsiz, mü' ebbed.
unentbehrlich	unentbehrlich	Elzem, lâbüd, şarf-ı nazar idilemez.
unentgeltlich	unentgeltlich	Bâd-ı hevâ, meccanen.
unentschieden	unentschieden	Mütereddîd, qarârsız.
unentschlossen	unentschlossen	Bî-karâ, mütereddîd.
unerbittlich	unerbittlich	Rikḳatsız, dehşetli, müdhiş, merḥametsiz.
unerfahren	unerfahren	Tecrübesiz, Ġayr-ı mücerrib, ' acemi, tecrübesi olmayan.
unerhört	unerhört	İşidilmemiş, Ġayr-ı mesmû' .
unerläßlich	unerläßlich	İlzâm, vâcib, lâbüd, zarûrî, muḳtezâ.
unermüdlich	unermüdlich	Yorulmağ bilmez, mu' annid.
unerfättlich	unerfättlich	Obur, toymaz, ta' amkâr.
unerfchöpflich	unerfchöpflich	Mebzûl, tükenmez çok.

⁴⁸⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

[366]

unerſchrocken unerſetzlich	unerschrocken unersetzlich	Bī-pervā, korkusu olmayan, cesūr. Ziyā‘ī, ğayr-ı kâbil-i ta‘mīr, ğayr-ı kâbil-i telâfī.
unertrâglich	unertrâglich	Taḥammül idilemez, ğayr-ı kâbil-i taḥammül.
unerwähnt ⁴⁹² unerwartet unfähig Unfähigkeit unfahrbar	unerwähnt unerwartet unfähig Unfähigkeit unfahrbar	Zikr idilmemiş. Ansızın, ğayr-ı muntazır. İktidârsız, kudretsiz, kâbiliyetsiz. ‘Adem-i iktidâr, ‘adem-i ehliyyet. Seyr ü sefere ğayr-ı şâlih, mürûr u ‘ubūrī ğayr-ı kâbil.
Unfall unfehlbar	Unfall unfehlbar	Qazâ, felâket, beliye, âfet, muşibet. Yañılmaz, lâ-yuḥṭī, yañlış bir hareketde bulunmaz.
Unfehlbarkeit	Unfehlbarkeit	Lâ-yuḥṭīlik, yañlış bir hareketde bulunmama.
unförmlich unfrankiert	unförmlich unfrankiert	Biçimsiz, şekilsiz, çirkin. Mektûbuñ ücreti te‘diye idilmemiş, pullanmamış.
unfruchtbar	unfruchtbar	Ġayr-ı münbit, maḥşûlsüz, ḥâşılâtsız.
Unfruchtbarkeit Unfug	Unfruchtbarkeit Unfug	Maḥşûlsüz, bereketsizlik. Sü‘-i hareket, ‘adem-i intizâm, karışıklık.
ungangbar	ungangbar	Ġayr-ı kâbil-i mürûr, geçilmez, mürûr u ‘ubūrī ğayr-ı kâbil.
Ungar ungariſch Ungarn ungebildet	Ungar ungarisch Ungarn ungebildet	Macâr. Macârca. Macâristân. Taḥşîlsiz, terbiyesiz, ta‘līm ü terbiye görmemiş
ungebräuchlich	ungebräuchlich	İsti‘mâl olunmaz ğayr-ı müsta‘mel.

[367]

Ungeuld	Ungeuld	Şabırsızlık, iştiyâk-ı şedîd, ‘adem-i taḥammül.
ungeuldig	ungeuldig	Ġayr-ı müteḥammil, şabırsız, şiddetle müştâk.

⁴⁹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

ungefähr	ungefähr	Takrîben, takrîbî, teşâdüfî.
ungefällig	ungefällig	Nâhoş, leţâfetsiz, hâtır-şiken.
ungeheuer	ungeheuer	Ġarîb, ‘acîb, fevkâ’l-‘âde büyük.
Ungeheuer	Ungeheuer	‘Ucûbe, çirkin şey’, ‘acîb şey’.
ungehörig	ungehörig	Münâsebetsiz, uygunsuz.
Ungehörig	Ungehörig	İtâ‘ atsiz, ġayr-ı muṭî‘.
ungelegen	ungelegen	Ġayr-ı muvâfık, ġayr-ı müsâ‘id, ġayr-ı münâsib
ungenau	ungenau	Ṭoġrı olmayan, ġayr-ı şaḥîḥ.
ungeniert	ungeniert	Şıķılımaķsızın, utanmaķsızın.
ungenügend	ungenügend	Ġayr-ı kâfî, kifâyetsiz, ḥaķsız, ġayr-ı muḥik, nâ-ḥaķ
ungerecht	ungerecht	Ḥaķsızlık, ‘adâletsizlik.
Ungerechtigkeit	Ungerechtigkeit	İstemeyerek, kerhen, arzusu ḥilâfında.
ungern	ungern	Mahâretsizlik, beceriksizlik.
Ungeschicklichkeit	Ungeschicklichkeit	Mahâretsiz, beceriksiz.
ungesetzlich	ungesetzlich	Ġayr-ı kânûnî, kânûna muḥâlif.
ungestraft	ungestraft	Cezâlandırılmamış, bilâ-cezâ, bilâ-te‘dîb.
ungestüm ⁴⁹³	ungestüm	Şiddetli, ḥiddetli, tehevvrülü.
ungesund	ungesund	Ḥasta mizâc, şıḥḥate muzır.

[368]

ungewiß	ungewiß	Şübheli, ġayr-ı ma‘lû.
Ungewißheit	Ungewißheit	Şübpe, ‘adem-i şıḥḥat.
ungewöhnlich	ungewöhnlich	Ġayr-ı mu‘tâd, ‘âdet olmamış.
ungewohnt	ungewohnt	Ġayr-ı mu‘tâd, alışılmamış.
Ungeziefer	Ungeziefer	Pire, taḥte kehlesi ve amşâli böcekler.
ungezogen	ungezogen	Terbiyesiz, edesiz, ‘ârsız, ḥayâsız.
Unglaube	Unglaube	Dinsizlik, ‘âdem-i i‘tikâd.
ungläubig	ungläubig	İ‘tikâdı olmayan, dinsiz.
unglaublich	unglaublich	Ġayr-ı kâbil-i i‘timâd, inânılmaz.
ungleich	ungleich	Muḥtelif, mütenevvi‘, düz olmayan, ġayr-ı müsâvî.
Unglück	Unglück	Bed-baḥtlık, sū‘-i ṭâli‘, ṭâli‘ siz.
unglücklich	unglücklich	Ṭâli‘ siz, bed-baḥt, zavallı.
Unglücksfall	Unglücksfall	Felâket, sū‘-i teşâdüf, âfet.

⁴⁹³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Şiddetli, ḥiddetli, tehevvr.” şeklindedir.

Ungnade	Ungnade	Nazardan düşme, teveccühden düşme.
ungültig	ungültig	Kıymeti olmayan, yaramaz, ğayr-ı maqbül ğayr-ı mu' teber
ungünstig	ungünstig	Ġayr-ı musā' id, ğayr-ı muvāfiq, bed- hā'h.
unheilbar	unheilbar	Ġayr-ı kâbil-i şifâ, ğayr-ı kâbil-i ta' mîr.
unheimlich	unheimlich	Ġayr-ı muţma'in, meşkûk
unhöflich	unhöflich	Nezâketsiz, terbiyesiz
Unhöflichkeit	Unhöflichkeit	Nezâketsizlik, terbiyesizlik
Uniform	Uniform	Üniforma, elbise-i resmîyye

[369]

Universität	Universität	Dâ(rü')l-fünûn.
unflug	unklug	' Aqılsız, zihinsiz, ahmaq.
Unflugheit	Unklugheit	Ahmaklık, ' aqılsızlık
Unkosten	Unkosten	Meşarif, harc.
Unkraut	Unkraut	Muzır ot, yabānî ot.
unkündig	unkündig	Câhil, tecrübesiz, ' acemî.
unlängst	unlängst	Geçenlerde, ahiren, mû' ahğaren, cüz'î bir müddetden berü.
unleserlich	unleserlich	Ġayr-ı kâbil-i kırâ'et, oqunması müşkil.
unmäßig	unmäßig	İfrâţ-perver, İ' tidâlsiz, mübâlağalı.
unmenschlich	unmenschlich	İnsâniyyetsiz, riqğatsiz, ğaddâr.
unmerklich	unmerklich	Fark idilmez, görölmez, ğayr-ı mer'î.
unmittelbar	unmittelbar	Behemeğâl, derğâl, toğrıdan toğrıya.
unmöglich	unmöglich	Ġayr-ı mümkün, ğayr-ı kâbil.
Unmöglichkeit	Unmöglichkeit	İmkânsızlık, ' adem-i imkân.
unmündig	unmündig	Ġayr-ı bâliğ, şabî, çocuk.
unnatürlich	unnatürlich	Ġayr-ı tabî'î, muğâlif-i tabî' at.
unnötig	unnötig	Lüzümsuz, ğr-ı mufid lazım olmayan.
unordentlich	unordentlich	Çarışık, ihtimâmsız, intizamsıD.
Unordnung	Unordnung	Nizâmsızlık, çarışıklık, ihtimâmsızlık.
unparteiisch	unparteiisch	Bî-çarfâne, çarafğirliğı olmayan, bî-çaraf.

[370]

unpassend	unpassend	Yakışık almayan, ittiḥab olmamış, nāḥoş, münāsbet almaz.
unpäßlich	unpäßlich	Rāḥatsız, nāmizāc, derdli, ḥastalıklı, marīz.
Unpäßlichkeit Unrecht	Unpäßlichkeit Unrecht	Rāḥatsızlık, marīzlik, dertlilik. Haqsız, ters, münābetsiz, muġāyir-i ‘adālet.
unrechtmäßig	unrechtmäßig	Haqsız olan, münāsebetsiz olan, muġāyir-i ‘adālet olan.
unregelmäßig	unregelmäßig	Ġayr-ı muntazim, bir kâ‘ideye müstenid olmayan, ġayr-ı kıyāsī.
unrein	unrein	Pis, murdār, kirlili, bulanık, ḥālīş ve şāfī olmayan.
unrichtig	unrichtig	Ġayr-ı şaḥīḥ, ġayr-ı mevşūq, yañlış, ḥaṭālī.
Unruhe	Unruhe	İzṭırāb, ḥalecān, telāş, şıķıntı, yirinde ṭuramama, karışıklık, şūrīş.
unruhig	unruhig	Mużṭarib, mūcib-i endīşe, telāş içinde, ṭalgalı
unschädlich	unschädlich	Żararsız, mużır olmayan, kendi ḥālinde, mażaretsiz.
unschätzbar	unschätzbar	Kıymeti taķdīr olunmaz, bahāsız, degeri taḥmīn idilemez.
Unschlitt unschlüssig	Unschlitt unschlüssig	Ṭon yaġı, iç yaġı. Ķarārsız, müreddid, bir şey’e karār viremeyen.
Unschuld	Unschuld	Ma‘şūmiyyet, bī-günāḥlık, suçsuzluk, şāfdillik.

[371]

unschuldig	unschuldig	Ma‘şūm, bī-günāḥ, ḳabāhatsiz, suçsuz.
unsicher	unsicher	Emīn olmayan, şūbheli, ḳorḳulu, tehlikeli.
Unsinn	Unsinn	Budalālīq, şaĉma, münāsebetsizlik, delilik.
unsittlich	unsittlich	Muġāyir-i edeb ü terbiye, ādāb u aḥlāḳa muġāyir
Unsterblichkeit	Unsterblichkeit	Da‘im ve bāķī olmaḳlık.

unstreitig	unstreitig	Kābil-i i' tirāz olmayan, kıydu u i' tirāzdan vāreste
untadelhaft	untadelhaft	Takbīh idilemeyen.
unten	unten	Aşağıya, aşağı tarafa.
unter	unter	Altında, altına.
Unterarm	Unterarm	Bilek (koluñ bilek ile dirsek arası).
Unterabteilung	Unterabteilung	Kısmıñ kısmı, eczā'.
Unterbeinkleid	Unterbeinkleid	İç tonı.
unterbrechen	unterbrechen	Munķātı' olmak, kesilmek, ta' lık itmek, idilmek.
Unterbrechung	Unterbrechung	İnķiṭā, kesilme, ta' lık.
unterbringen	unterbringen	İskān itmek, taht-ı te' mine almak, birini bir maḥale veyā me' mūriyete yerleştirmek.
unterdeſſen	unterdessen	Bunuñ üzerine, bu eṣnāda, bu aralık.
unterdrücken ⁴⁹⁴	unterdrücken	Aşağıya başmak, bir şey'i başdırmak, kaṭ' itmek, öñünü almak, kesmek, yetirmek.
[372]		
untere	untere	Aşağıdaki, altındaki.
unter-einander ⁴⁹⁵	unter-einander	Ḳarma karışık, müteķābilen.
Untergang	Untergang	Sükūt, zevāl, inķirāz, maḥv olma, ğurūb.
untergeben	untergeben	Alnına ḳonmak üzere virmek, emr ve ḳumandası, altına ḳomaḳ.
untergehen	untergehen	ckā'ib olmak, yatmak, ğurūb itmek.
Untergrundbahn	Untergrundbahn	Tahte'l-arz, ſimendüfer, yer altı ſimendüferi.
Unterhalt	Unterhalt	Besleme, infāk u i' āşe, meşārif-i beytiyye.
unterhalten	unterhalten	Beslemek, infāk u i' āşe itmek, ḳullanmāk, eglendirmek, ḳonuşmak.
Unterhaltung	Unterhaltung	Besleme, eglendirme, infāk u i' āşe.
unterhandeln	unterhandeln	Müzāker itmek, elçi ile müzākere itmek.
Unterhose	Unterhose	İç tonı.

⁴⁹⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Aşağıya başmak, bir şey'i başdırmak, ört baş itmek." şeklindedir.

⁴⁹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

unterirdisch	unterirdisch	Tahte'l-arz, taht-ı zemīnde olan.
Unterjacke	Unterjacke	Nīm-ten, iç gömleği.
Untertiefer	Untertiefer	Alt çeñe, fekk-i süfli.
Unterkunft	Unterkunft	Melce', mesken, iķāmetgāh, ķonāk.
Unterlage	Unterlage	Altlık, esās, temel, alta gelen astār.
unterlassen	unterlassen	Unutmaķ, yapmamaķ, vazgeçmek, kendini tutmaķ.

[373]

Unterleib	Unterleib	Ķarın, ķarnıñ aŗađı ķaŗıķ tārafı, baŗn-ı esfeli.
unterliegen	unterliegen	Atıta olmaķ, muķāvemem idememek, ezilmek.
Unterlippe	Unterlippe	Alt dudak.
unternehmen	unternehmen	Teŗebbüş itmek, tecrübe itmek, der' uhte itmek.
Unternehmer	Unternehmer	Müte' hhid, teŗebbüş iden, tecrübe iden.
Unternehmung	Unternehmung	Ta' ahhüd, tecrübe, teŗebbüş.
Unteroffizier	Unteroffizier	Küçük zābiť, onbaŗı.
Unterredung	Unterredung	Birisiyle konuŗma, görüŗme, haŗbiķāl.
Unterricht	Unterricht	Ta' līm, tedsıs idilen ders.
-minister	-minister	Ma' ārif nāzırı.
unterrichten	unterrichten	Ta' līm itmek, birine ders virmek, öğritmek.
Unterrock	Ünterrock	Eteklık, ķadınlarıñ iç entārisi.
untersagen	untersagen	Memnū' ķalmaķ, müsā' ide virmemek, yasađ itmek.
unterscheiden	unterscheiden	Ayırmaķ, tefriķ itmek, farķını bulmaķ.
Unterschenkel	Unterschenkel	Diz bacađıñ aŗađı hısmı.
Unterschied	Unterschied	Tefriķ, farķ.
unterschlagen	unterschlagen	ŗaķlamaķ, çelme urmaķ, ketm ü ihfā itmek.
Unterschlagung	Unterschlagung	Ketm ü ihfā, řaķlama, ihlās.

[374]

unterschreiben	unterschreiben	İmzā itmek, imza koymaķ
Unterschrift	Unterschrift	İmzā imzālama.
Unterseeboot	Unterseeboot	Tahte'l-baħr

unterseeisch untersetzt	unterseeisch untersetzt	Tahte'l-baḥrī, deñiz altınca. Kıṣa ve tıknāz, topaç gibi, topuz gibi.
unterstehen ⁴⁹⁶ unterstellen ⁴⁹⁷	unterstehen unterstellen	Biriniñ ma'iyetinde bulunmaḡ. Biriniñ ma'iyetine virmek, bir 'arabayı 'arabalıḡa çekmek, bir şeyden maşūn bulundurmaḡ.
unterstreichen unterstützen	unterstreichen unterstützen	Bir şeyiñ altına bir çizgi çekmek. Muzāharat itmek, ḥimāye itmek, mu'āvenet itmek.
untersuchen	untersuchen	Mu'āyene ve teftiṣ itmek, taḥkīk itmek.
Untersuchung Untersuchungsrichter	Untersuchung Untersuchungsrichter	Teftiṣ ve mu'āyene, taḥkīk, tedkīk. Bidāyet muḥkemesi, re'yisi, ḥākimi.
Untertan untertänigst Untertasse untertauchen untertreten unterwegŕ unterwerfen	Untertan untertänigst Untertasse untertauchen untertreten unterwegs unterwerfen	Teb'a, tābi', matbū'. Kemterleri, 'ācizleri, bendeleri. Fincān ṭabaḡı. Şuya ṭalmaḡ, deñize dalmaḡ. Aşaḡıya itmek, çökertmek, yıḡmaḡ. Gelmek üzere yolda. Aşaḡıya atmaḡ, alt ṭarafa düşürmek, devirmek.

[375]

Unterwerfung unterwühlen unterzeichnen	Unterwerfung unterwühlen unterzeichnen	Aşaḡıya atma, düşürme. Aşındırmaḡ. Bir şey'in alt ṭarafına resm itmek, imzāsını yazmaḡ
Untiefe	Untiefe	Şıḡ maḡal, ḡumşāl, azavlan derinlik.
untreu untröstlich	untreu untröstlich	Şadāḡatsiz, kāzib, sözüni ṭutmayan. Ġayr-ı ḡābil-i tesellī, maḡmūm ve mükedder, pek ziyāde me'yūs.
unüberlegt	unüberlegt	Bilā-mülāḡaza, bilā-te'mil, bilā-tefekkür.
unübersteigbar	unübersteigbar	Atlasması müşkil, ḡayr-ı ḡābil-i iḡtiḡām.
unumschränkt	unumschränkt	Muṭlaḡ, bilā-şart, ḡat'ī, müstaḡil.

⁴⁹⁶ Kelime sözlüḡün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁹⁷ Kelime sözlüḡün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

unveränderlich	unveränderlich	Bozulmaz, ğayr-ı kâbil-i taḥavvül, ğayr-ı müteḥavvil.
unverantwortlich	unverantwortlich	Ġayr-ı mes'ûl, 'afv olunmaz.
unverbesserlich	unverbesserlich	Yola gelmez, ğayr-ı kâbil-i taḥḫîḥ, işlâh olunmaz.
unverbindlich ⁴⁹⁸	unverbindlich	Bilâ-ta' ahhüd.
unverdaulich	unverdaulich	Baḫî'ü'l-hazm, hazm olunmaz.
unverderblich ⁴⁹⁹	unverderblich	Bozulmaz.
unverdient	unverdient	Müsteḥak olmayan, bilâ-istiḫkâk, ḫaksız.
unvereinbar	unvereinbar	Cem' ü te'lîfi kâbil olmayan, mümteni' ü'l-imtizâc.
unverfrozen	unverfrozen	Ḥayâsız, edebsiz, 'ârsız.
unvergeßlich ⁵⁰⁰	unvergeßlich	Unutulmaz.
unvergleichlich	unvergleichlich	Aḫırle muḫâyese olunamaz, ḫadden efzûn, bir dâne.
[376]		
unverheiratet	unverheiratet	Bâkir, bekâr, başından nikâḫ geçmemiş.
unverhofft	unverhofft	Umulmaḫsızın, ma'mûl ve ümîd idilmeyen.
unvermeidlich	unvermeidlich	Çâresiz, ğayr-ı kâbil-i ictinâb, muḫâdder.
unvermutet	unvermutet	Ẓan idilmeyen, zan olunmaz, beklenilmeyen.
unvernünftig	unvernünftig	'Aḫla muġâyir, nâ-maḫûl.
unverschämt	unverschämt	Utanmaz, ḫayâsız, şıḫılmaz.
Unverschämtheit	Unverschämtheit	Ḥayâsızlık, utanmamazlık.
unversehen(i)	unversehen(s)	Ansızın, nâ-gehânî, bilâ-niyyet ü ḫaşd.
unversehrt	unversehrt	El sürülmemiş, ḫoḫunulmamış, lekesiz.
unversöhnlich	unversöhnlich	Barışmaḫsızın, taḫgîn olarak.
unverstândlich	unverstândlich	Añlaşılmaz, 'aḫl u ser irmez.
unverwüßlich	unverwüßlich	Bozulmaz, 'adîmü'l-inhidâm; sâkin, ḫâbit, telâşsız.
unverzeihlich	unverzeihlich	Ġayr-ı kâbil-i 'âfv, 'afv olunmaz.
unverzinslich	unverzinslich	Fâ'iz getirmez.

⁴⁹⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁴⁹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁰⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

unverzüglic	unverzüglic	Hemân, derhâl, der' aḳab.
unvollendet	unvollendet	Nâ-temâm, eksik, şoñuna irmemiş.
unvollkommen	unvollkommen	Nâ-temâm, nâḳış.
unvollständig	unvollständig	Tekmîl degil, bitmemiş, ḳuşurlı, nâḳış.
unvordenklich	unvordenklich	Ḥâṭırada ḳalmayacak ḳadar eski.
unvorhergesehen	unvorhergesehen	Min ğayr-ı ma'mûl, nâgeh-zuhûr.
unvorsichtig	unvorsichtig	Diḳḳâtsiz bilâ-taḳıyd, ğayr-ı müdebbirâne.

[377]

Unvorsichtigkeit	Unvorsichtigkeit	Diḳḳâtsizlik, tedbirsizlik.
unwahr	unwahr	Ġayr-ı şaḥîḥ, düzme, uydurma, mürâ'î.
Unwahrheit	Unwahrheit	Yalan, ṭolab, düzme, ḥayâl, vehm.
unwahrscheinlich	unwahrscheinlich	Ġayr-ı muḥtemel, pek ihtimâl virilemeyen.
unwegsam	unwegsam	Nâ-ḳâbil-i icrâ, geçmesi müşkil.
unweit	unweit	Uzak olmayan, yakın.
Unwetter	Unwetter	Fenâ hevâ, furtına, bora.
unwiderruflich	unwiderruflich	Geri alınamaz, fesh idilemez.
unwiderstehlich	unwiderstehlich	Maḥavemet olunamaz, muḥabele edilemez.
Unwille	Unwille	İğbirâr, infi' âl, ḥiddet, ğazab.
unwillig	unwillig	Muĝbir, gücenmiş.
unwillkürlich	unwillkürlich	Ġayr-ı ihtiyârî, istemeyerek.
unwissend	unwissend	Ma' lûmâtı olmayarak, bilmeyerek.
Unwissenheit	Unwissenheit	Ma' lûmâtsizlik, bilmemezlik.
unwohl	unwohl	Râḥatsız, keyifsiz.
Unwohlsein	Unwohlsein	Râḥatsızlık, keyifsizlik.
unwürdig	unwürdig	Nâ-müstehâḳ, nâ-lâyıḳ.
unzählbar	unzählbar	Lâ-yu' ad ve lâ-taḥşî, ḥay-rı ḳâbil-i ta' dâd, ḥesâbsız.
unzart	unzart	Fenâ, terbiyesi olmıyan, nâzik ve nârin olmayan.
Unzeit	Unzeit	Kötü vaḳt, münâsebetsiz, muḥâlif.
unzertrennlich	unzertrennlich	Ayrılamaz, mümteni' ü'l-tefriḳ.

[378]

unzüchtig	unzüchtig	Nâmussuz, fâḥişe, ' afîf olmayan.
-----------	-----------	-----------------------------------

unzufrieden	unzufrieden	Ġayr-ı memnūn, hoşhūd ve rāzı olmayan.
Unzufriedenheit	Unzufriedenheit	‘ Adem-i memnūniyet hoşnūdsuzluk, kanā‘ atsizlik.
unzugänglich	unzugänglich	İmtizācsız, kimse ile geçinmez, kendisiyle görüşülemez.
unzuverlässig	unzuverlässig	Ġayr-ı mu‘ temed, Ġayr-ı şādık, emīn deĠil.
unzweifelhaft	unzweifelhaft	Şāġlām dā‘ imī şübhe olmayacak şüretde.
üppig	üppig	Mebzūl, bol, bereketli, zengin, gümrāh.
uralt	uralt	Pek qadīm, pek yaşlı, eski zamāna maḥşūş.
urbar	urbar	Qābil-i zer‘, işlenmiş, mazrū‘.
Ur-eufel	Ur-eukel	Ṭurun çocuġı.
-heber	-heber	Müsebbib, bir şey’i meydāna getiren.
-kunde	-kunde	Hüccet, sened, evrāq, berāt.
-laub	-laub	İzn, ruḥşat, me’zūniyet.
-sache	-sache	Sebeb, vecb, bā‘ iş.
-sprung	-sprung	Menba‘, bir şeyiñ esāsı, şudūr, itdiği yer, menşe’.
-wald	-wald	Eski orman.
-welt	-welt	Eski dünyā.
Urin	Urin	İdrār, sidik, bevl, çiş.
Urne	Urne	Qavāṭa, saqsı, yuvarlaq, intiḥāb puşulası, vaz‘ olunan qavanoz.
Urteil	Urteil	Hükm, qarār.

[379]

urteilen	urteilen	Qarār virmek, hükm itmek.
Urzeit ⁵⁰¹	Urzeit	Eski zamān.
Usance ⁵⁰²	Usance	Te‘āmül, ‘ādet.
Utensilien	Utensilien	Alāt ve edāvāt.
uzen ⁵⁰³	uzen	Eglenmek, alay itmek.

Q

V

⁵⁰¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁰² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁰³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Vagabund	Vagabund	Boş gezen, serserî, hâyilâz, çapkın.
vakant	vakant	Şâhıbsız, mañlûl, boş, münhal.
Valuta ⁵⁰⁴	Valuta	Qıymet, değer.
Vanille	Vanille	Vanilya.
Vafe	Vafe	Vazo, kâse, kab.
Vater	Vater	Peder, baba.
-land	-land	Vaţan, memleket, maşkaţ-ı re's.
-landsiebe	-landsiebe	Muħabbet-i vaţaniyye.
väterlich	väterlich	Pederâne, peder gibi, pedere 'â'id.
Vaterschaft	Vaterschaft	Pederlik, babalık.
Vegetabilien	Vegetabilien	Nebâtât.
Vegetarier	Vegetarier	Nebâtât ile tağdî iden, et ve emşali şeyler yimeyen.
Veilchen	Veilchen	Menekşe çiçeği.
Venedig	Venedig	Venedik (İtalya şehirlerinden biri).
Ventil	Ventil	Supap, menfez, hava deligi.
[380]		
verabreden ⁵⁰⁵	verabreden	Bi'l-ittifaq-ı icrâ itmek, qararlaşdırmak, i'tilâf itmek.
Verabredung ⁵⁰⁶	Verabredung	İttifaq, i'tilâf, mu'âhede, sözleşme.
verabscheuen	verabscheuen	İgrenmek, nefret itmek, istikrâh itmek.
verabschieden	verabschieden	Terhîş itmek, izn virmek, 'azl itmek, def' itmek, şalivirmek.
verachten	verachten	Şaymamaq, i'tibâr itmeme, taħķir itmek.
verächtlich	verächtlich	İ'tibâra ğayr-ı lâyıq, taħķire lâyıq, muħaķķar
Verachtung	Verachtung	Taħķir, tezyif, i'tibâr itmeme.
veralten	veralten	İhtiyârlanmaq, eskimek, kesb-i şeyhûhet itmek.
veränderlich	veränderlich	Müteħavvil, qarârsız, kabîl-i tağyir, kabîl-i tebeddül.
verändern	verändern	Değişdirmek, tebdil itmek, taħvîl itmek.
veranlassen	veranlassen	Vesile olmaq, mücib olmaq, sebeb teşkil itmek.
Veranlassung	Veranlassung	Sebeb, vesile, mücib.

⁵⁰⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁰⁵ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Bi'l-ittifaq-ı icrâ itmek, qararlaşdırmak." şeklindedir.

⁵⁰⁶ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "İttifaq, i'tilâf, mu'âhede." şeklindedir.

veranstalten	veranstalten	İh̄dār itmek, tedārik itmek, mevķı ⁶ - ı icrāya vaz ⁶ itmek.
verantworten	verantworten	Mes ⁶ ul olmak, mes ⁶ uliyeti hā ⁶ iz olmak.
verantwortlich Verantwortung verarbeiten	verantwortlich Verantwortung verarbeiten	Mes ⁶ ul, Mes ⁶ uliyeti hā ⁶ iz. Mes ⁶ uliyet, teberiye-i zimmet. Bir şey ⁶ , bir ma ⁶ deni işlemek, i ⁶ māl itmek, tertī ü tesviye itmek.

[381]

veräußern	veräußern	Ferāğ itmek, şatmak, bey ⁶ u fürūhat itmek.
verusgeben Verband -platz ⁵⁰⁷ -stoff ⁵⁰⁸	verusgeben Verband -platz -stoff	Şarf u harc itmek. İttifāk, iştirāk, şargı, bağ. Şargı mahllı. Şargı eşyası, tül, ġāz vesā ⁶ ire.
verbannen	verbannen	Nefi itmek, çard u teb ⁶ id itmek, sürgün itmek.
Verbannung verbergen	Verbannung verbergen	Nefi, çard u teb ⁶ id, sürgün. Setr itmek, ketm itmek, şaklamak, aḥfā itmek.
verbessern	verbessern	Taşhīḥ itmek, ıslāḥ itmek, düzenlemek, çoğultmak.
verbeugen	verbeugen	Egilmek, meyl itmek, berāy-ı ihtirām egilmek.
Verbeugung verbieten	Verbeugung verbieten	Meyl, ⁶ arz-ı ihtirām egilme. Yasağ itmek, men ⁶ itmek, taḥt-ı memnū ⁶ iyet almak
verbinden	verbinden	Taḥt-ı ta ⁶ ahhüd almak, rabṭ itmek, bağlamak
verbindlich	verbindlich	Mecbūrī; minnetdār, mūcib-i ta ⁶ ahhüd.
Verbindung verbitten	Verbindung verbitten	İttifāk, irtibāt, münāsebet, birleşme. Men ⁶ itmek, yapmamağa mecbūr itmek.
berbittern verblenden	berbittern verblenden	Acılatmak, bozmak, ihlāl itmek. Göz kamaşdırmağ, taşhīr itmek, cezbe itmek.
verblüffen	verblüffen	Şaşırtmak, şaşkınlığı mūcib olmak.

⁵⁰⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁰⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

[382]

verblühen	verblühen	Şolmak, şararmak, ölmek, çiçeklerini dökmek.
verbluten	verbluten	Çanını aqıtmaq, çok qan zāyi ^ç itmek.
Verbot	Verbot	Memnū ^ç īyyet, yasağ, mūmāne ^ç at.
Verbranch	Verbranch	Qullanma, isti ^ç māl, şarf, istihlāk.
verbrauchen	verbrauchen	Qullanmaq, isti ^ç māl itmek, istihlāk itmek.
Verbrechen	Berbrechen	Cināyet, cürm, qabāhat, fenālīq.
Verbrecher	Verbrecher	Qabāhatli, cānī, mücrim.
verbreiten	verbreiten	Yaymaq, neşr itmek, neşr ü ta ^ç mīm itmek, ifşā itmek
verbrennen	verbrennen	İhrāk itmek, yaqmaq.
Verbrennung	Verbrennung	Yanma, ihrāk, ihtirāk.
verbringen	verbringen	İsrāf itmek, izā ^ç a itmek, şarf itmek.
verbrüdern	verbrüdern	Rābıta-ı uşuvveti taqvıye itmek.
verbünden	verbünden	İttifāk itmek, birleştirmek.
verbürgen	verbürgen	Kefalet itmek, te ^ç mīn itmek, tekeffül itmek.
verbüßen ⁵⁰⁹	verbüßen	Cezāsını çekmek, müddetini ikmāl itmek.
Verdacht	Verdacht	Vesves, sū ^ç -i zan, şübhe.
verdächtig	verdächtig	Şübheli, maẓnūn, vesveseli.
verdammen	verdammen	La ^ç net oqumak, tel ^ç in itmek.
verdampfen	verdampfen	Tebazzur itmek, bogunlanmaq.
verdanken	verdanken	Minnetdār olmak, borçlı olmak.

[383]

verdauen	verdauen	Mi ^ç dede eritmek, haẓm itmek.
verdaulich	verdaulich	Sehlü'l-haẓm, haẓmı kolay.
Verdauung	Verdauung	Erime, haẓm.
Verdeckt	Verdeckt	Gügerte.
verdenken	verdenken	Fenā düşünmek, sū ^ç -i ma ^ç na ile telakki itmek.
verderben	verderben	Harāb olmak, bozulmaq, berbād olmak.
Berderben	Berderben	Hasār, maḥv, bozulma.

⁵⁰⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verdienen	verdienen	İktisāb itmek, haqq itmek, liyāqat kesb itmek, kazanmak.
Verdienst verdoppeln	Verdienst verdoppeln	İstihkāk, liyāqat, ehliyet. Taz'if itmek, iki mişline iblāğ itmek.
verdrängen	verdrängen	Yirinden çıkarmak, yirini değiştirmek.
verdrehen	verdrehen	Tahrif itmek, çevirmek, bükmek, zor ile dödürmek.
verdrießen	verdrießen	Maḥzūn olmak, hiddetlendirmek, kızdırmak.
Verdruß	Verdruß	Qızgınlık, hiddet, terslik, esef, keder.
verdunkeln	verdunkeln	İmhā itmek, karartmak, zulmeti mūcib olmak.
verdünnen ⁵¹⁰	verdünnen	Hafifleştirmek, inceltmek, seyrekleştirmek, şulandırmak.
verdunsten	verdunsten	Buğulanmak, uçmak, tebahhur itmek.
verdursten	verdursten	Şusuzluktan yanmak, ziyāde şuşamış olmak.
verдутzen	verдутzen	Şaşirtmak, sersemlitmek.

[384]

veredlen ⁵¹¹	veredlen	Taşfiye itmek, taḥḥir itmek, cinsini işlāḥ itmek.
verehren	verehren	Hürmet itmek, ihtirām itmek, ri'āyet itmek, i'tibār itmek.
Verehrer Berein	Verehrer Berein	Hürmetkār, ri'āyetkār, perestişkār. İttiḥād, birleşme, ittifaq-ı şirket, klüb.
-igung vereinbaren vereinfachen vereinigen	-igung vereinbaren vereinfachen vereinigen	Birleşdirme, te'lif, cem' toplama. İttifaq itdirmek, te'lif itdirmek. Kolaylatmak, sadeleştirmek. Birleşdirmek, tevfiq itmek, toplamak.
vereinzeln	vereinzeln	Çeşid bozmak, taqmadan bozub ayırmak.

⁵¹⁰ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Hafifleştirmek, inceltmek, seyrekleştirmek." şeklindedir.

⁵¹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

vereiteln	vereiteln	Boşa çıkarmak, imhâ itmek, bozmağ.
verefeln	verekeln	İkrâh itdirmek, igrendirmek.
verenden	verenden	Hitâm virmek, bitirmek, itmâm itmek.
verengern	verengern	Daraltmağ, şıkmağ, tazyîk itmek.
vererben	vererben	Mîrâş-ı terk itmek, vaşiyet itmek.
verfahren	verfahren	Hareket itmek, ‘araba ile gezerek vakt geçirmek, mu‘âmele itmek.
Verfahren	Verfahren	Davaranma, T̄araba ile naħl, hareket, muT̄amele.
Verfall	Verfall	Sükûṭ-ı va‘de, harâbiyet, izmihlâl, mehl, müddet.
verfallen	verfallen	Sükûṭ itmek, harâb olmağ, münkaẓı olmağ, mürûr-ı zamân vuḳû‘ bulmağ.
[385]		
verfälschen	verfälschen	Taşnî‘ itmek, hîle katmağ, saħte yapmağ.
Verfälschung	Verfälschung	Saħtekârlık, hîlekârlık.
verfassen	verfassen	Te‘lîf itmek, tertib itmek, taħrir itmek, tanḌım itmek.
Verfasser	Verfasser	Mü‘ellif, muħârrir.
Verfassung	Verfassung	Tertîb, tanzîm, te‘lîf, taħrîr, tensîk.
verfaulen	verfaulen	Te‘affün itmek, çürümeğ.
verfehlen	verfehlen	Ḥaṭâ irtikâb itmek, yañılmağ, işâbet itmemek.
verfeinden	verfeinden	Nifâk huşûle getirmek, bozuşdırmağ.
verfeinern ⁵¹²	verfeinern	Taşfiye itmek, işlâh itmek, cilâ urmağ.
verfertigen	verfertigen	İ‘mâl itmek, hâzırlamağ, yapmağ, icrâ itmek.
verfließen	verfließen	Ceryân itmek, aḳmağ, geçmek, devr itmek.
verfluchen	verfluchen	Tel‘în itmek, la‘net oḳumağ.
verflügen	verflügen	Ta‘ḳîb itmek, arḳasından ḳovalamağ, mağdûr itmek.
Verfolgung	Verfolgung	Ta‘ḳîb, tazyîk, eziyet, cefâ.

⁵¹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verfrachten	verfrachten	Gemiyi icār veyā isticār itmek, ‘araba vayā gemiye ücretle eşyā yüklemek.
verfügen	verfügen	Şāhib olmak, temellük itmek, qarār virmek, taht-ı irādetinde tutmak.
Verfügung	Verfügung	Temellük, taşarruf, qarār, şāhib olma.
verführen	verführen	Cezb itmek, ayartmak, yanlış yolla sevķ itmek.

[386]

Verführung	Verführung	Cezb, ayartma.
Verführer	Verführer	Ayartıcı, ayartan, cāzib.
vergangen	vergangen	Geçmiş, māzī, gūzeşte, geçen.
Vergangenheit	Vergangenheit	Māzī, geçmiş, zamān.
vergeben(f)	vergeben(s)	Nāfile, beyhūde, boşyire, fā’idesiz.
vergeblich	vergeblich	Qābil-i ‘afv, fā’idesiz, beyhūde.
Vergebung	Vergebung	‘Afv.
vergehen	vergehen	Geçüb gitmek, vaķt geçirmek, zā’il olmak, maħv olmak.
vergelten	vergelten	Muķābilini virmek, muķābeleten icrā itmek, mūkāfāt itmek.
vergeffen	vergessen	Ferāmūş itmek, unutmak, ihmāl itmek, tekāsül itmek
Vergeffenheit	Vergessenheit	Tekāsül, ferāmūş, unutma, ihmāl.
vergeßlich	vergeßlich	Unutķan, unutıcı.
vergeuden	vergeuden	Şarf itmek, istihlāk itmek, telef itmek.
vergewiffern	vergewissern	Taṭmīn itmek, te’mīn itmek, taḥķīķ itmek.
vergießen	vergießen	Dökmek, neşr itmek, sefk itmek.
vergiften	vergiften	Tesmīm itmek, zehirlemek.
Vergiftung	Vergiftung	Tesmīm, zehirleme, zehirlenme, tesemmüm.
Vergißmeinnicht	Vergißmeinnicht	Mercāngūş, muḥabbet çiçeđi, unutmabeni çiçeđi.
vergleichen	vergleichen	Tesviye itmek, ḥal itmek, muķāyese itmek.
Vergnügen	Vergnügen	Haz, telezzüz, iyilik, ḥātır- nūvāzlık.

[387]

vergnügt ⁵¹³	vergnügt	Keyifli, neş'eli.
vergolden ⁵¹⁴	vergolden	Yaldızlamak.
vergrößern ⁵¹⁵	vergrößern	Büyütmek, tevsî' etmek.
Vergünstigung ⁵¹⁶	Vergünstigung	Fâ'ide, müsâ'ade, menfa'at.
-en ⁵¹⁷	-en	Fevâ'id-i münâfi', tenzîlât.
vergüten	vergüten	Żararı ödemek, ikmâl-i nokşan itmek, ıslâh itmek.
verhaften ⁵¹⁸	verhaften	Tevkîf itmek, ħabs itmek, rehin olarak alıkoymak
Verhaftung	Verhaftung	Tevkîf, ħabs.
verhalten	verhalten	Alıkoymak, zabt itmek, tevķif itmek.
Verhalten	Verhalten	Żabt, tevķif, alıkoyma, ħatt-ı hareket.
Verhältnis	Verhältnis	Münâsebet, 'alâka, ta'lik, hareket, ahvâl.
-mäßig	-mäßig	Nisbeti ħâ'iz, nisbî.
verhandeln	verhandeln	Müzâkere etmek, mu'âmele-i ticârîyyede bulunmak, fûrûht itmek.
Verhandlung	Verhandlung	Müzâkere, mu'âmele-i ticârîyye, ticâret, şatış.
Verhängnis	Verhängnis	Tâli', baht, kader, kısmet, taqdir.
verhängnisvoll	verhängnisvoll	Muqadder, taqdiri, meş'um, mühlik.
verharren ⁵¹⁹	verharren	Ta'ännüd, ısrâr itmek, şebât itmek.
verhauen ⁵²⁰	verhauen	Taħrib etmek.
verhaßt	verhaßt	Menfûr, mekrûh, müstekrih.
verheimlichen	verheimlichen	Gizlemek, ħafiyen şaklamak.

[388]

verheiraten	verheiraten	Evlendirmek, tezvîc etmek.
verhelfen ⁵²¹	verhelfen	Mu'venet ve müzâheret etmek.

⁵¹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵¹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵¹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵¹⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵¹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵¹⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Tevķif etmek, ħabs etmek." şeklindedir.

⁵¹⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵²⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵²¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verhindern	verhindern	Men' itmek, māni' olmak, mümāne' at itmek.
Verhör	Verhör	Su'āl, istifsār, istintāk.
verhören	verhören	Su'āl itmek, istifsār itmek, istintāk itmek.
verhungern	verhungern	Telef olmak, aclıktan ölmek.
verhüten	verhüten	Mümāne' at itmek, māni' olmak, bırakmamak, ictināb itmek.
verirren	verirren	Yolını ğayb itmek, yoldan şaşmak.
verjährt	verjährt	Ġayr-ı müsta' mel, mürūr-ı zamān vuķū' bulmuş.
verjüngen	verjüngen	Genclendirmek, tazelendirmek.
Verkauf	Verkauf	Fürūhat, satış, beye.
verkaufen	verkaufen	Fürūhat itmek, satmak, bey' itmek.
verkäuflich	verkäuflich	Şatılur, şatılık, şatılması kolay.
Verkehr	Verkehr	Mu'āmele-i ticārīye, münāsebāt-ı ticārīye, cevelān, gidüp gelme, tedāvül.
verkehren	verkehren	Münāsebāt-ı ticārīyede bulunmak, ticāretle iştiġāl itmek, birisiyle görüşmek, münāsebetde bulunmak.
Verkehrsmittel	Verkehrsmittel	Vesā'it-i ticārīye, muvāşala ve nakliye.
verkehrt	verkehrt	Ters, 'aķılsız, mecnūn, ' aksine, tersine.
Verkehrtheit	Verkehrtheit	Terslik, 'aķılsızlık, münasebetsizlik.
[389]		
verkennen	verkennen	Tanınamamak, teşhīş idememek, aldanmak.
verklagen	verklagen	İķāme-i da' va itmek, ' aleyhinde şikāyet itmek.
verkleben	verkleben	Yapışdırmak.
verkleiden	verkleiden	Giydirmek, tebdīl-i kıyāfet itmek, gizlemek.
Verkleidung	Verkleidung	Gizleme, giydirme, tebdīl-i kıyāfet.
verfeinern	verfeinern	Küçültmek, tenķiş itmek, azaltmak.
verfochen	verkochen	Bir şey'i pişirirken bozmaķı yakmak.
verkohlen	verkohlen	Kömürleşmek, kömüre taķāvvül itmek.

verforfen	verkorken	Manţarlaşmak, manţar h�aline gelmek.
verfr�ppeln	verkr�ppeln	Topallatmak, �eklini bozmak, za' iflatmak.
verf�ndigen	verk�ndigen	İ' lan itmek, bildirmek, ihb�r itmek, tebliĝ ve tefh�m itmek.
verf�rzen	verk�rzen	İhtis�r itmek, kısaltmak.
verladen ⁵²²	verladen	(Vapur vey� trene) Y�klitmek, sev� itmek
Verladung ⁵²³	Verladung	Tahm�l, y�kletme.
Verlag	Verlag	Bir kit�b� tab' u ne�r itme.
-fbuchh�ndler	-sbuchh�ndler	Kit�b tabi' ve n�şiri.
verlangen	verlangen	Taleb itmek, Şiddetle arzu itmek, istemek.
Verlangen	Verlangen	İstek, arzu, emel, taleb.
verl�ngern	verl�ngern	Te' h�r itmek, uzatmak, temd�d itmek, m�hlet virmek.
verlangsamem	verlangsamem	AĝırlaŐdırmak, yavaŐlaŐdırmak.
verlassen	verlassen	Terk itmek, bira�mak.
[390]		
Verlauf	Verlauf	İnk�z�', m�ddet, cery�n-ı mu' �mele.
verlaufen	verlaufen	Cery�n itmek, taĝılmak, m�n�az� olmak.
verleben	verleben	İmr�r-ı hay�t itmek, hay�tını ge�irmek, sef�het itmek.
verlegen	verlegen	ŐaŐırmıŐ, m�tel�Ői, m�sevveŐ.
Verlegenheit	Verlegenheit	Tel�Ő, ŐaŐkınlıķı teŐevv�Ő.
Verleger	Verleger	T�bi' i n�Őir.
verleiden	verleiden	UŞandırmak, bıķdırmak.
verleihen	verleihen	�d�n� virmek, iķr�z itmek, ih�le itmek.
verleiten	verleiten	İĝv� itmek, ayartmak, tesv�l itmek.
verlernen	verlernen	Evvelce �ğrendiĝi bir Şey' i unutmak.
verletzen	verletzen	Cerih�d�r itmek, rencide itmek, yaralamak.
verleugnen	verleugnen	İnk�r itmek.

⁵²² Kelime s zl ĝ n 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵²³ Kelime s zl ĝ n 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verleumden	verleumden	İftirā itmek.
Verleumder	Verleumder	Müfterī, iftirā iden kimse.
Verleumdung	Verleumdung	Bühtān, iftirā.
verlieben	verlieben	Ta' aşşuk itmek, ' aşık olmak.
verliebt	verliebt	' ckşık, meftūn.
verlieren	verlieren	Žāyī' itmek, gā'ib itmek.
verloben	verloben	Nāmzed olmak, nişānlanmak.
Verlobung	Verlobung	Nişānlanma.
-fring ⁵²⁴	-sring	Nişān yüzügi.
verlohnēn	verlohnēn	Mükāfāt virmek, te'dibe itmek.
Verloſung	Verloſung	Qur'a çekmek, piyangoya konmak
Verluſt	Verluſt	Zıyān, zıyā', zarar, ğayb.

[391]

Vermächtnis	Vermächtnis	Vaſīyet, vaqf, hibe.
vermehrēn	vermehrēn	Tezyīd itmek, teksīr itmek, çoğaltmak.
vermeiden	vermeiden	İctināb itmek, ſaķınmak, def itmek, ſavmak.
vermieten	vermieten	Kiraya virmek, icār itmek, kiralamak.
Vermieter	Vermieter	Kiracı, icār ile tutan kimse.
vermindern	vermindern	Tenķiſ itmek, ekisilmek, azaltmak.
vermiſchen	vermiſchen	Ķariſdırmak, taħliť itmek.
vermiſſen	vermiſſen	Noķſānını derk itmek, ' adem-i mevcūdiyētini ħiss itmek.
vermitteln	vermitteln	Araya girmek, tavassuť itmek, müdāħale itmek.
vermittelf	vermittels	Vāsiťasıyla, ma' arifiyetiyle, i' ānesiyle.
Vermittlung	Vermittlung	Tavassuť, müdāħele, vāsiťa.
Vermittler ⁵²⁵	Vermittler	Miyāncı, mütavassıť, ſefī'.
vermögen	vermögen	Ķā'iz-i iķtidār olmak, ħā'iz-i nüfūz olmak.
Vermögen	Vermögen	Ŗervet, zenginlik, kuvvet, iķtidār.
vermuten	vermuten	Farz itmek, taħmīn itmek, kıyās itmek, zan itmek.
vermutlich	vermutlich	Muħtemel, ķābil, mümkün.
Vermutung	Vermutung	Zan, kıyās, farz, taħmīn.

⁵²⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵²⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

vernachlässigen	vernachlässigen	ihmāl itmek, tekāsül itmek, ğaflet itmek.
vernarben	vernarben	Qabuq baqlamak, iltiyām-pezīr olmak.
vernehmen	vernehmen	Farqına varmaq, haber almak, idrāk itmek, müşāhede itmek, intiḳāl itmek, istiḥbār itmek.
[392]		
verneigen	verneigen	Selām virmek, temennā itmek, eḡilmek.
Verneigung	Verneigung	Eḡilme, temennā, selām.
verneinen	verneinen	İnkār itmek, red itmek, tekzīb itmek.
Verneinung	Verneinung	İnkār, red, tekzīb.
vernichten	vernichten	Mahv itmek, ḥarāb itmek, perişān itmek.
vernickeln	vernickeln	Nikel yaldızı yapmak, nikellemek.
Vernunft	Vernunft	‘Aql, zekā, ferāset, kuvve-i mūmeyyize.
vernünftig	vernünftig	‘Aqıllı, zeki, kuvve-i mūmeyyīze şāhibi.
veröffentlichen	veröffentlichen	Neşr itmek, i‘lān itmek, te‘mīn itmek.
Veröffentlichung	Veröffentlichung	Neşr, i‘lān, te‘mīn.
verordnen	verordnen	İrāde itmek, buyuruldu, ısdār itmek, karar ittizaḍ itmek, nasb u taṯyın itmek, tenbīh itmek, tavşīyye itmek.
verpachten	verpachten	Kiraya virmek, icār itmek.
verpfänden	verpfänden	Terhīn virmek, rehīn qomaq.
verpacken	verpacken	Balya baqlamak, şandıqlamak.
verpflegen	verpflegen	Tagdiye itmek, beslemek, ibrāz-ı taqayyüdāt itmek.
Verpflegung	Verpflegung	Taqayyüd, ihtimām, tagdiye, besleme.
verpflichten	verpflichten	Mecbūr itmek, icbār itmek, elzem kılmak.
Verpflichtung	Verpflichtung	Burc, mecbūriyet, vazīfe.
verproviantieren	verproviantieren	Malzeme tedārik itmek, mühimmāt-ı idḥār itmek.

[393]

verpuffen ⁵²⁶	verpuffen	Patlamak, işti'āl itmek.
verpulvern ⁵²⁷	verpulvern	Toz hāline ifrāğ itmek, dövmek, teşhīk itmek.
Verrat	Verrat	Ḥıyānet, ḥıyānetlik.
verraten	verraten	Ḥā'inlik itmek, ḥıyānet itmek.
Verräter	Verräter	Ḥā'in.
verrechnen ⁵²⁸	verrechnen	Ḥesāba dāhıl itmek, ḥesāb itmek, ḥesāb iderken yañılmağ.
verreisen	verreisen	Seyehaye çıkmak, 'azīmet itmek.
verrenken	verrenken	Yerinden çıkartmak, yerinden oynatmak.
Verrenkung	Verrenkung	Yerinden çıkma, yerinden oynama, infikāk.
verriegeln	verriegeln	Sürmelemek, sürgülemek
verringern	verringern	Tenķīs itmek, azaltmak, tenzīl itmek.
verrinnen	verrinnen	Şızmağ, akmak.
verrosten	verrosten	Paşlanmağ.
verrückt	verrückt	Zihni oynamış, mecnūn, bozmağ.
-heit	-heit	'Aķılsızlık, cinnet, belāhet.
Vers	Vers	Beyt, mışra'
versagen	versagen	Ḥuşūle gelmemek, ateş almamağ, olmamağ.
versalzen	versalzen	Çok tuzlamağ.
versammeln	versammeln	Cem' itmek, ictimā' a da'İvet itmek, toplamağ.
Versammlung	Versammlung	İctimā', meclis.
Versand ⁵²⁹	Versand	Sevğ ü irsāl.
versäumen	versäumen	Geç kılmağ, yetişmemek, ihmāl itmek.

[394]

verschaffen	verschaffen	Tedārik itmek, peydā itmek, bulmağ.
verschämt ⁵³⁰	verschämt	Maḥcūb, utanan, 'ayb ve 'ārlı.

⁵²⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵²⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵²⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Ḥesāba dāhıl itmek, ḥesāb itmek." şeklindedir.

⁵²⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵³⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verschanzten	verschanzten	Tahkım etmek, tarşın etmek.
verschärfen	verschärfen	Keskinlilmek, teşdîd etmek, sivrilmek.
verscheiden	verscheiden	Vefât etmek, merhûm olmak.
verschenken ⁵³¹	verschenken	Hediye etmek.
verschieben	verschieben	Ta' lîk etmek, te' hîr etmek.
verschieden	verschieden	Muhtelif, müteveffî, ölmüş.
Verschiedenheit	Verschiedenheit	Te' hâlûf, tenvi'.
verschießen	verschießen	Şarf etmek, istihlâk etmek, şolmak, tebdîl-i ma'hal etmek.
verschiffen	verschiffen	Gemi ile göndermek, sefîne ile nakl etmek.
verschlafen	verschlafen	Uykuda kalmak, uykudan geç kalkub yetişmemek.
Verschlag	Verschlag	Tahte perde, hâ' il, perde.
verschlechtern ⁵³²	verschlechtern	Bozma, tahrîf etmek.
verschleiern	verschleiern	Örtmek, setr etmek.
verschleppen ⁵³³	verschleppen	ckâ' ib etmek, zâyi' etmek, çok aşındırma, sürüklemek, sürüncemede bırakma.
verschleudern	verschleudern	İsrâf etmek, telef etmek, istihkâk etmek.
verschließen ⁵³⁴	verschließen	Kilidlemek, kâ' il olmamak, rızâ virmemek
verschlimmern ⁵³⁵	verschlimmern	Kesb-i ve' hâmet etmek, fenâlaşma.

[395]

verschlingen	verschlingen	Birbirine geçirmek, yutma.
verschlucken	verschlucken	Yutma, bel' etmek.
Verschluß	Verschluß	Kapama, sed, kilid
verschmähen	verschmähen	İstihfâf etmek, istihkâr etmek.
verschnüren	verschnüren	Bağlama, iple teşbît etmek.
verschonen	verschonen	Şağınma.
verschönern	verschönern	Güzellilmek, tezyîn etmek.
Verschönerung	Verschönerung	Zînet, tezyîn, güzelleşme.

⁵³¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵³² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵³³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "ckâ' ib etmek, zâyi' etmek, çok aşındırma." şeklindedir.

⁵³⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵³⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verschreiben	verschreiben	Reçete yazmak, kâğıd, merkeb veşâ'ire şarf itmek, yazarken yanılmak.
verschulden ⁵³⁶	verschulden	Ḳabāḥat işlemek, borca girmek, sebep olmak.
verschuldet verschütten	verschuldet verschütten	Borca müstağraḳ, borclı, ḳabāḥatlı. Dökmek, yaymak, gömmek, imlâ itmek.
verschweigen verschwenden Verschwender verschwiegen Verschwiegenheit verschwinden verschwören Verschwörung versehen	verschweigen verschwenden Verschwender verschwiegen Verschwiegenheit verschwinden verschwören Verschwörung versehen	Şuşmak, süküt itmek, ketm itmek. Telef itmek, isrâf itmek. Müsrif. Mektûm, maḥrûm, emîn, şamîmî. Maḥremiyyet, sırdârlık. cka'ib olmak, nâbedîd olmak. İnkâr itmek, red itmek. İnkâr itme, red itme. Farḳına varmamak, görmemek, icrâ itmek, îfâ itmek, tedârik itmek, idinmek.
[396]		
Versehen	Versehen	Diḳḳatsizlik, 'adem-i diḳḳat, yañılma
versenden versenken versetzen	versenden versenken versetzen	İrsâl itmek, göndermek, yollamak. ckarḳ itmek, batırmak, şoḳmak. Vaz' itmek, yerini deḡışdirmek, tebdîl itmek, diger bir me'mûriyete ta'yîn itmek.
Versetzung	Versetzung	Becâyiş, tebdîl-i me'mûriyet, tebdîl-i maḥal.
versichern	versichern	Sigorta itmek, te'mîn itmek, taḫmîn itmek.
Versicherung -sgesellschaft versiegeln ⁵³⁷	Versicherung -sgesellschaft versiegeln	Sigorta, emniyyet, te'mînât. Sigorta ḳumpanyası. Maḥv itmek, ḳurumak, şuyı çekilmek, tükenmek.
versiegeln versilbern	versiegeln versilbern	Taḫtîm itmek, mühürlemek. Gümüşlemek, gümüş yaldızı yapmak.

⁵³⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵³⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verfinken	verfinken	Nā-bedīd olmak, batmak, ğark olmak.
verfossen	versoffen	Bekrī, bed-mest.
versöhnen	versöhnen	Barışdırmak, te'lif-i beyn itmek.
Versöhnung	Versöhnung	Te'lif-i beyn, barışdırma.
versorgen	versorgen	İnfāk itmek, i'āşe itmek, tedārik itmek, besleme.
verspäten	verspäten	Gecikdirmek, te'hir itmek, ta'vīk itmek.
Verspätung	Verspätung	Te'hir, geç kalma, gecikme.
verspielen	verspielen	Oyunda ğā'ib itmek.

[397]

verspotten	verspotten	İstihzā itmek, eğlenmek, zevklenmek.
versprechen	versprechen	Ümīd virmek, va' d itmek, söz virmek.
Versprechen	Versprechen	Va' d, ta'ahhüd, söz virme.
verstaatlichen ⁵³⁸	verstaatlichen	Ḥükümetiñ idāresine geçirmek, almak.
Verstand	Verstand	‘Aql, ferāset, idrāk.
verständlich	verständlich	‘ckkil, ferāsetli, dirāyetli.
verständigen	verständigen	Añlatmak, ifhām itmek, izāh itmek.
verständlich	verständlich	Ḳābil-i fehm, vāzih, ḳābil-i idrāk, şarīh, açık.
verstärken	verstärken	Taḳviye itmek, kuvvetlendirmek.
verstauchen	verstauchen	İncitmek, ezmek, yerinden oynatmak.
Versteck	Versteck	Puşu, gizlenecek maḥal.
-spielen	-spielen	Şaḳlanbac oynamak.
verstecken	verstecken	İhfā itmek, şaḳlamāk, ketm itmek.
verstehen	verstehen	İdrāk itmek, añlamak, fehm itmek.
versteigern	versteigern	Müzāyede ile şatmak.
versteinern	versteinern	Ṭaş ḥāline koymak, maḥrūm ve mu' aṭıl bırakmak.
verstellen	verstellen	Bozmak, gizlemek, ihlāl itmek.
Verstellung	Verstellung	Taşnīl, mūrā'ilik.
verstimmt	verstimmt	İttifaksız, ahenksiz, gücenmiş.
verstohlen	verstohlen	Gizli, gizlice, ḥafī, ḥafiyen.

⁵³⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verstopfen	verstopfen	Çapamak, sedd etmek, tıkamak, inkıbâz virmek.
[398]		
Verstopfung	Verstopfung	Sed, inkıbâz, çapama.
verstorben	verstorben	Merhûm, müteveffî, ölmüş.
Verstoß	Verstoß	Sehv, yanlış, haâ.
verstoßen	verstoßen	Ezmek, yeñilmek, urmak, dövmek.
verstümmeln	verstümmeln	Sakaçlamak, ucundan kesmek, kesmek,
Versuch	Versuch	Tecrübe, prova, deneme, taşşaddi.
versuchen	versuchen	Tecrübe etmek, prova etmek, denemek, teşebbüs etmek.
Versuchung	Versuchung	Fenâlığa sevğ iden meyl ve heves-i derûnî.
vertagen	vertagen	Ta' lîk etmek, te' hîr etmek.
vertauschen	vertauschen	Mübâdele etmek, değıdirmek.
verteidigen	verteidigen	Müdâfa' a etmek, himâye etmek, teşâhüb etmek.
Verteidiger	Verteidiger	Müdâfa' a, hāmī, teşâhüb iden kimse.
Verteidigung	Verteidigung	Müdâfa' a, himâye, şıyânet, teşâhüb.
verteilen	verteilen	Taqsîm etmek, tavzî' etmek.
verteuern	verteuern	Tezyîd-i fî'ât etmek, bahalılaşmak.
vertiefen	vertiefen	Ta' miğ etmek, çukurlatmak, kazmak, derinlilmek.
vertilgen	vertilgen	Aşlını kâmilen mübde' inden kaldırmak, muzmeñil etmek.
Vertrag	Vertrag	Muķâvele-nâme, mu' ahhide-nâme.
vertragen	vertragen	Taħammül etmek, göndermek, naql etmek.
verträglich	verträglich	Çâbil-i te' lîf, ħalîm, ħusn-ü mu' aşeret iden, sevimli.

[399]

Vertrauen	Vertrauen	İ' timād, emniyet.
vertraulich	vertraulich	Maħrem, emîn, şamîmî, maħremâne, şamîmâne.
Vertraulichkeit	Vertraulichkeit	Maħremiyyet, şamîmiyyet, emniyet.

vertreiben	vertreiben	Def' itmek, ʔard itmek, ʔovmak.
vertreten	vertreten	Vekalet itmek, üzerine başub ezmek, yerini ʔutmađ.
Vertreter	Vertreter	Vekil, mūdāfi'.
vertrocknen	vertrocknen	Kurutmak, ʔurumak.
vertrödeln	vertrödeln	Ucuz fī'āla Şatmak.
vertrösten ⁵³⁹	vertrösten	Teselli itmek, teskīn itmek
veruneinigen	veruneinigen	Ayırmak, tecrīd itmek, i'tilafı bozmak.
verunglücken	verunglücken	Felākete dūĉār olmak, dūĉār-ı nikbet olmak.
verunreinigen	verunreinigen	Pislitmek, kirlitmek, telvīř itmek.
verunstalten	verunstalten	Ćirkinlitmek, tebdīl-i Őekl itmek.
verursachen	verursachen	Sebeb olmak, ĥuřūle getirmek, mūcib olmak.
verurteilen	verurteilen	Ĥükm itmek, i' dām itmek.
Verurteilung	Verurteilung	Maĥkūmiyet, ĥükm ve ʔarār.
vervielfältigen ⁵⁴⁰	vervielfältigen	Ćoĝaltmak, teksīr itmek, yeñiden ĥařıl itmek, yeñiden ʔab' ve neřrm itmek.
vervollkommen	vervollkommen	İkmāl itmek, tekāmül itdirmek.
vervollständigen	vervollständigen	Tamamlamak, itmām itmek.

[400]

verwahren	verwahren	Őaĥlamak, ĥıfz itmek.
vermalten	vermalten	İdāre itmek, īfā itmek, icrā itmek.
Verwaltung	Verwaltung	İdare, vazīfe, īfā, icrā.
verwandeln	verwandeln	Deĝiřdirmek, taĥvīl itmek, tebdīl itmek.
verwandt	verwandt	Aĥrabadan olan, ĥıřm, ĥā'iz-i ĥarābet.
Verwandtschaft ⁵⁴¹	Verwandtschaft	Ĥıřımlık, aĥrabalık, şihriyyet.
verwechseln ⁵⁴²	verwechseln	Deĝiřdirmek, tebdīl itmek, yañılmađ, ʔarıřdıрмаđ.
Verwechslung ⁵⁴³	Verwechslung	Deĝiřdirme, tebdīl itme, yañılma, ĥarıřdırma.

⁵³⁹ Kelime 1333 yılı baskında "vertrosten" şeklinde hatalı yazılmıştır (Vural, 2005:963). Kelime sözlüĝün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁴⁰ Sözlüĝün 1915 baskısında kelime karřılıĝı "Ćoĝaltmak, teksīr itmek." şeklinde dir.

⁵⁴¹ Sözlüĝün 1915 baskısında kelime karřılıĝı "Ĥıřımlık, aĥrabalık." şeklinde dir.

⁵⁴² Sözlüĝün 1915 baskısında kelime karřılıĝı "Deĝiřdirmek, tebdīl itmek." şeklinde dir.

⁵⁴³ Sözlüĝün 1915 baskısında kelime karřılıĝı "Deĝiřdirme, tebdīl itme." şeklinde dir.

verweichlichen	verweichlichen	Yumuşatmak.
verweigern	verweigern	Kabûl itmemek, red itmemek, imtinâ ^ç itmek.
Verweigerung	Verweigerung	Red, imtinâ ^ç .
Verweis	Verweis	Tekdîr, te'dîb, tevbiḥ.
verweisen	verweisen	Te'dîb itmek, tekdîr, nefi itmek.
verwîfen	verwîfen	Şolmak, kurumak.
verwenden	verwenden	İsti ^ç māl itmek, kullanmak.
verwendbar ⁵⁴⁴	verwendbar	Ḳâbil-i isti ^ç māl.
verwerfen	verwerfen	Ḳabûl itmemek, red itmek.
verwîfen	verwesen	İdâre itmek, vekâlet itmek, çürümek, ta ^ç affün itmek
verwickeln ⁵⁴⁵	verwickeln	Ḳarıştırmak, karma karışık itmek.
verwirklichen	verwirklichen	Taḥkîk itmek, kuvveden fi ^ç le getirmek.
Verwirrung ⁵⁴⁶	Verwirrung	Ḳarma karışık, karışıklık.
verwîschen	verwischen	Silmek, bozmak.
[401]		
verwittert	verwittert	Çürümüş, bozulmuş, aşınmış.
verwitwet	verwitwet	Ṭûl.
verwöhnen	verwöhnen	Terbiyesiz itmek, huysuz alıştırmak.
verwunden	verwunden	Yaralamak.
verwundern	verwundern	Te ^ç âccüb itmek, şaşmak.
Verwunderung	Verwunderung	Te ^ç accüb, ḥayret, istiḡrâb.
verwünschen	verwünschen	Bed-du ^ç â itmek, berdâd itmek.
verwüsten	verwüsten	Ġayretini, şevkîni ve cesâretini ġâ'ib itmek, kırmak.
verzagen ⁵⁴⁷	verzagen	Yemek, şarf itmek.
verzehren	verzehren	Cedvel, ta ^ç rife, işâret, ḥesâb, cârî.
verzeihen	verzeihen	^ç Afv itmek.
verzeihlich	verzeihlich	^ç Afvı mümkün, ḳâbil-i a'fv.
Verzeihung	Verzeihung	^ç Afv, amân.
verzerren	verzerren	Şekli bozmak, bükmek.
verzichten ⁵⁴⁸	verzichten	Şarf-ı naẓar itmek, vaz geçmek, nükûl itmek.

⁵⁴⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁴⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁴⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında "Verwirrung" şeklinde hatalı yazılmıştır.

⁵⁴⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁴⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

verziehen	verziehen	Şüret itmek, çocuġa yüz virüb bozmaġ.
verziern	verziern	Süslendirmek, donatmaġ, tezyin itmek.
Verzierung	Verzierung	Süs, z̄inet, düzen.
verzinnen	verzinnen	Ėalaylatmaġ.
verzögern	verzögern	Gecikdirmek, uzatmaġ, te' ġir itmek.
Verzögerung	Verzögerung	Gecikdirme, te' ġir, uzatma.
verzollen	verzollen	Gümrük resmi virmek.
Verzug ⁵⁴⁹	Verzug	Te' ġir, te' allıġ.
verzweifeln	verzweifeln	Ümidini kesmek, me'yūs olmaġ.

[402]

Verzweiflung	Verzweiflung	Ümidsizlik, me'yüsiyet.
Vesper	Vesper	Ėahve altı, aġşama yaġın idilen ta' am.
-brot	-brot	Ėahvealtı etmeġi.
Vetter	Vetter	' Amuca, dayı, ġala veyā teyze oġlı.
Viadukt	Viadukt	Köpri, Şimendüfer köprüsi.
Vieh	Vieh	Cem' i ġayvānāt, ġayvān.
-markt	-markt	Ėayvān pazarı, at pazarı.
viehiŝch	viehiŝch	Ėayvānī, ġayvāna dā' ir.
viel	viel	Çoġ, keŝretli, killekli.
-fach	-fach	Pek çoġ def' a, ekŝeriyetle.
-erlei	-erlei	Dürlü dürlü, mütenevvi' , çoġ dürlü.
-leicht	-leicht	Belki, iġtimāl ki, mümkündür ki.
-mehr	-mehr	Daha ziyāde, daha.
vier ⁵⁵⁰	vier	Dört.
Viereck	Viereck	Dört köşe, murabba' .
-vier-eckig	-vier-eckig	Dört köşeli, murabba' ī.
-ŝitzig	-ŝitzig	Dört köŝelik oġuracaġ maġal.
-ŝpännig	-ŝpännig	Dört barkir ile cer olunur.
-füŝig	-füŝig	Dört ayaklı.
Viertel	Viertel	Dörtde bir, rabi' , çār-yek, maġalle.
-jahr	-jahr	Rub' -i sine üç ay.
-stunde	-stunde	Bir çār-yek, çār-yek sā' at.
Villa	Villa	Gevşek, ŝayfiyelik iġāmetġāh.

⁵⁴⁹ Kelime sözlüġün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁵⁰ Kelime sözlüġün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

[403]

violett	violett	Menekşe rengi.
Violine	Violine	Kemân.
Violoncell	Violoncell	Büyük kemân.
Viper	Viper	Engerek yılanı.
Virtuof	Virtuos	Mūsîkî heveslisi.
visieren	visieren	Taşaddîk itmek, vize itmek.
Visitation	Visitation	Teftiş, vizite, ziyâret.
Visitenkarte ⁵⁵¹	Visitenkarte	Çart, dü vizite.
visitieren	visitieren	Mu‘âyene itmek, aramak, yoçlamak.
Vogel	Vogel	Çuş, murğ.
-bauer	-bauer	Çuş kafesi, kafes.
-haus	-haus	Çuşluk, çuş dâ‘iresi.
-perspektive	-perspektive	Çuş bakışı, manzarası.
-scheuche	-scheuche	Bostân korkuluğı.
Vokal	Vokal	Sadâlı harf.
Volk	Volk	Halk, millet, ahâli, kavim.
Völkerrecht	Völkerrecht	Hukûk-u milel.
Volts-lied	Volts-lied	Millet şarkısı
-wirtschaft	-wirtschaft	‘İlm-i iktisad, servet-i milel.
-wohlstaud ⁵⁵²	-wohlstaud	Servet-i millîye, ‘umûmiye.
-zählung	-zählung	Ta‘dâd-ı nüfus.
-schule	-schule	Millet mektebi, mekteb-i ibtidâ‘î.
volkstümlich	volkstümlich	Millete ‘â‘id, millî.
voll	voll	Tolu, toluş, memlû, mebzûl.
-blut	-blut	Cins-i hayvân.
-bringen	-bringen	İtmâm, ikmâl itmek, icrâ ve ifâ itmek.

[404]

-enden ⁵⁵³	-enden	Bitirmek, ikmâl itmek.
-endung ⁵⁵⁴	-endung	İkmâl, itmâm, bitirme.
-jährig	-jährig	Sinn-i rüşde bâliğ olmuş, fâ‘il-i muhtâr.
-ständig	-ständig	Tam, mükemmel, tekmil.

⁵⁵¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “**Visitenkarte**” şeklinde hatalı yazılmıştır (Denker ve Davran, 1973, C3:484).

⁵⁵² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁵³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁵⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-führen	-führen	İcrā ve ifā itmek.
-strecken	-strecken	İcrā itmek, yaymak.
-macht	-macht	Vekālet, şalāhiyet-i kāmile.
-mond	-mond	Bedr-i tam, ayın on dördü.
vollend̄	vollends	Kāmilen, tamamen.
völlig	völlig	Büsbütün
vollkommen	vollkommen	Tekmīl, mükemmel, kāmil, tam, bütün.
Vollkommenheit	Vollkommenheit	Kemāl, mükemmeliyet, tekemmül.
vollziehen	vollziehen	İcrā itmek, taşdik itmek.
vollziehungsbüreau ⁵⁵⁵	vollziehungsbüreau	İcrā dā'iresi.
-beamte ⁵⁵⁶	-beamte	İcrā me'mürü.
von ⁵⁵⁷	von	Dün.
vor	vor	Öñ, öñünde, huzūrunda, dün tolayı.
Vorabend	Vorabend	‘Arefe.
vorahuen ⁵⁵⁸	vorahuen	Bir şey'in evvelinden teferrüs ve his itmek, kalbde toğmak.
voran	voran	İleri, ileiden, başda.
-gehen ⁵⁵⁹	-gehen	Öñde gitmek, ileride yürümek.
-lassen ⁵⁶⁰	-lassen	Geçmesine müsā'ide itmek.
-stellen	-stellen	Öñ tarafa, ilerüye, koamak.

[405]

Vorarbeit ⁵⁶¹	Vorarbeit	‘Ameliyāt-ı ihzariyye
orarbeiten ⁵⁶²	orarbeiten	‘Ameliyāt-ı evveliyeyi yapmak.
voraus	voraus	Evvelden, pişden, ileriden.
-bestellen	-bestellen	Evvelce sipariş itmek.
-bestimmen ⁵⁶³	-bestimmen	Evvelden ta'yin ve taḥşiş itmek, kararlaşdırmaq.
-gehen	-gehen	İleriden gitmek, öñden gitmek.
-setzen	-setzen	Qarż itmek, kıyās itmek.
-sichtlich	-sichtlich	Qābil, ihtimāl ki, mümkün.
-sagen	-sagen	Peşin söylemek, evvelden söylemek.

⁵⁵⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁵⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁵⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁵⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁵⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁶⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁶¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁶² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁶³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-fehen	-sehen	Evvelden görmek, keşf etmek.
Voraussetzung	Voraussetzung	Zan, farz, kıyās.
Voraussicht	Voraussicht	Keşf, evvelden görme.
Vorbedacht	Vorbedacht	İhtiyāt, başiret, taşavvur, ta' ammūd.
Vorbedeutung	Vorbedeutung	‘Alāmet, delālet, tefā’ül.
Vorbehalt	Vorbehalt	Kayd, şart, ihtiyāt, ihtirāz.
vorbehalten	vorbehalten	Beklemek, ihtiyāt etmek, ihtirāz itmek.
vorbei	vorbei	Geçmiş, evvel, muḳadde.
vorbereiten	vorbereiten	Evvelce tedārik etmek, ihzārātda bulunmak
Vorbereitung	Vorbereitung	İhzār, tedārik
Vorbild	Vorbild	Nümüne, örnek, aḳşā-yı emel.
vorbringen ⁵⁶⁴	vorbringen	Getirmek, söylemek, mevzū’-ı baḫş etmek.
[406]		
vordere	vordere	İlk, ileri, öndeki.
Vorder-arm	Vorder-arm	İlk.
-grund	-grund	Önden görünüş.
-sitz	-sitz	Öñ tarafda oturacak maḫal.
vordringen	vordringen	İleri gitmek, ilerilemek.
voreilig	voreilig	Müsta’ cel, ta’ cıl eylemiş.
Vorfahren	Vorfahren	Araba ile geçmek, teḳaddüm etmek.
Vor-fall	Vor-fall	Vaḳı’ a, ḫādiṣe, mes’ ele.
Borgänger	Borgänger	Selef, ced.
vorgeben ⁵⁶⁵	vorgeben	Sebeb, ma’ zeret beyān etmek, iddi’ ā etmek, iddi’ āsında bulunmak
Vorgebirge	Vorgebirge	Burun, taḡ burunu
vorgeblich	vorgeblich	Mafrūz, güyā, dinildiği vecihle.
vorgehen	vorgehen	İleri gitmek, teraḳḳī ve teḳaddüm itmek.
Vorgeschmack	Vorgeschmack	Lezīz bir şey’i tatmadan evvel ağızda his olumam zevḳ.
vorgesehen	vorgesehen	Diḳḳat it, önüne bak, vāridā.
Vorgesetzte	Vorgesetzte	Baş me’ mūr, āmir.
vorgestern	vorgestern	Evvelki gün
vorgreifen	vorgreifen	Men’ etmek, tecāvüz etmek.

⁵⁶⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁶⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

vorhaben	vorhaben	Taşavvūr itmek, niyyet itmek, hāml olmak, zihnine kımak.
Vorhalle	Vorhalle	Kilise havlusı.
vorhanden=fein	vorhanden-sein	Mevcūd olmak, bulunmak, hāzır bulunmak
Vorhang	Vorhang	Perde-i tezyināt.

[407]

Vorhängeschloß	Vorhängeschloß	Aşma kilid.
Vorhemd	Vorhemd	Mintān, firenk gömleği.
vorher	vorher	Evvel, evvelce, evvelden.
=gehen	-gehen	Öñden yürümeğ ilerilemeğ.
=gehend	-gehend	Öñden giden, evvelki, ileriki.
=sagen	-sagen	Evvelce söylemeğ, evvelden söylemeğ.
Vorhof	Vorhof	Avlu, dehlīz, teneffüs dā'iresi.
vorig	vorig	Evvelki, geçen, ağır.
Vorjahr ⁵⁶⁶	Vorjahr	Geçen sene.
vorkommen	vorkommen	Evvel gelmeđ, ileri gelmeđ, zuhūr itmeđ, vuđū' a gelmeđ
vorladen	vorladen	Mağkemeye celb ve da' vet itmeğ.
vorläufig	vorläufig	Şimdilik, muvaqqat.
vorlaut	vorlaut	İlk evvel söze başlayan, küstāđ, cürā' atkār.
vorlegen	vorlegen	Öñe vaz' itmeğ, ' arz ve teklīf itmeğ.
Vorlegeschoß	Vorlegeschoß	Aşma kilid.
Vorlesung	Vorlesung	Ođuma, kırā'at, ders-i ' umūmī.
vorletzt	vorletzt	Şoñdan evvelki.
vorliebnehmen	vorliebnehmen	Müreccađ-ı ' ad itmeđ, kıbūl itmeđ.
Vormittag	Vormittag	Şabāh, kıble'l-zuhr.
Vormund	Vormund	Vaşı, velī
=schaft	-schaft	Veşāyet, velilik.
Vornahme	Vornahme	' ckile ismi, lağab.
vornehm	vornehm	başluca, ehemm, ağdem, şāyān-ı mütāz, munteğib.
vornehmen	vornehmen	Ele almađ, teşettūt itmeđ.

[408]

⁵⁶⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

vorn	vorn	Öñ, öñde, öñünde, başda, ibtidāsında.
Vorrat	Vorrat	Levāzım, zaḥā'ir, mühimmāt, mevcūd, ihtiyāt.
Vorrecht	Vorrecht	İmtiyāz, müsā'ide.
Vorrede	Vorrede	Muḥaddime, dībāce.
vorrücken	vorrücken	İleri götürmek.
Vorsatz	Vorsatz	Niyyet, maḥsad, 'azm-i taṣavvūr.
Vorschlag	Vorschlag	Lāyiḥa, teklif.
vorschlagen	vorschlagen	İleri sürmek, teklif etmek.
vorschließen ⁵⁶⁷	vorschließen	Tüfenk atmayı öğrenmek, ikrād etmek, peşin virmek
vorschneiden	vorschneiden	Parça parça kesmek, kaṭ(°) etmek.
vorschreiben	vorschreiben	Yazı örneği virmek, tavşīye ve iḥtār etmek, emr etmek.
Vorschrift ⁵⁶⁸	Vorschrift	Örnek, yazı numūnesi tavşīye ve iḥtār, nizām-nāme
Vorschuß	Vorschuß	Peşin ta'diye, avans.
vorsetzen	vorsetzen	'Arz etmek, taḥdīm ve teklif etmek.
vorsichtig	vorsichtig	İhtiyātkār, başiretkār.
Vorsicht	Vorsicht	İhtiyāt, başiret, diḳkat.
-shalber	-shalber	İhtiyāten.
-maßregeln	-maßregeln	Tedābīr-i ihtiyāṭīye.
Vorsitz	Vorsitz	Teḳkādüm, tefviḳ, riyāset.
Vorsorge	Vorsorge	Diḳkat, ihtimām, teḳid.
Vorspann	Vorspann	Öñe ḳoşulan bārgīr.
[409]		
Vorspeise	Vorspeise	Ṭa'āmdan evvel yinilen çerez-i eṭ'ime.
Vorspiel	Vorspiel	Muḥaddime, tiyatro oyununuñ muḥaddemesi.
vorsprechen ⁵⁶⁹	vorsprechen	Biriniñ nezdine gidüp görüşmek, söylemek, ma' ruzātda bulunmaḳ, 'arz etmek.
Vorsprung	Vorsprung	Tefviḳ, teḳaddüm, ileriye ṭoḡrı şıçrayış.
Vorstadt	Vorstadt	Şehr ḥavālisi, civārı.

⁵⁶⁷ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Peşin virmek." şeklindedir.

⁵⁶⁸ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Örnek, numūne, yazı örneği, iḥtār." şeklindedir.

⁵⁶⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Biriniñ nezdine gidüp görüşmek, söylemek." şeklindedir.

Vorstand	Vorstand	Meclis, müdiriyet, müdir, āmir, hey'et-i idāre, encūmen.
Vorstecfnadel	Vorstecknadel	Ƙadınlarıñ şapƘa tıtdırmaƘ için taƘdıƘları büyük ve uzun toplı igne, gögüs iğnesi.
vorstellen	vorstellen	TaƘdīm itmek, teklīf itmek, icrā-yı lu' biyāt itmek.
Vorstellung	Vorstellung	TaƘdīm, teklīf, tiyatro oyunu.
vorstrecken	vorstrecken	İleri uzatmaƘ.
Vorteil	Vorteil	Kār, temettu', fā'ide, menfa'at.
vorteilhaft	vorteilhaft	Kārlı, müfīd, istifādeli, nāfi'.
Vortrag	Vortrag	NuƘ, lāyiha, Ƙonferans, rapor.
vortragen	vortragen	'Arz itmek, irād-ı nuƘ itmek, Ƙonferans virmek
vortrefflich	vortrefflich	FevƘa'l-āde, mükemmel, güzīde, a'lā.
Vortritt	Vortritt	TerāƘķī, adım, haƘve, tefeyyüz.
vorüber	vorüber	Geçmiş, muƘaddem, evvel.
[410]		
Vorurteil	Vorurteil	İ' tıƘād-ı bātıll, zann-ı bātıll.
Vorverkauf	Vorverkauf	Evvelce şatma
Vorwand	Vorwand	Bahāne, desīse, 'özr, vesīle, i' tizār.
vorwärts	vorwärts	İleriye toğrı, ileri.
vorwerfen	vorwerfen	İleri atmaƘ, yüzine urmaƘ, tekdīr itmek.
vorwitzig	vorwitzig	Cürā'atkār, mülāhāzasız, küstāh.
Vorwort	Vorwort	MuƘaddem, harf-i cer.
Vorwurf	Vorwurf	Tekdīr, ta'zīr, tevbiz.
vorzeigen	vorzeigen	İrane itmek, ibrāz itmek, göstermek, izhār itmek
vorzeitig	vorzeitig	VaƘit ü zamāniyle, zamānında
vorziehen	vorziehen	İleri çekmek, tercih itmek
Vorzimmer	Vorzimmer	İntizār şalonı
Vorzug	Vorzug	Teciħ, rüchān, teƘaddüm, tefevvuk.
-spreis	-spreis	Berā-yı hātır, müsteşnā olarak taleb olunan filunan fi'yāt
-recht ⁵⁷⁰	-recht	İmtiyāz, haƘ, şefī'.
vorzüglich	vorzüglich	Müreccah, mütefavik, müteƘaddim, fevƘa'l-āde, 'aliyyü'l-a'lā.

⁵⁷⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

votieren ⁵⁷¹	votieren	Re' y virmek, kabûl ve taşdıķ itmek.
Votif-bild	Votif-bild	Bir resmiñ nazîresi.
Votum ⁵⁷²	Votum	Re' y.

[411]

Vulkan	Vulkan	Tanar tağ, volķan.
-iſch	-isch	Yanar tağa müte' allıķ berkāni, volķānī.

W

Wabe	Wabe	Bal gümece
wach	wach	Uyanıķ, müteyaķķız.
Wache	Wache	Ķarakol, nöbet, uyanıķ ŧurma, hıfz.
Wacht	Wacht	Uyanıķ ŧurmaķ, ihtimām eylemek, nezāret eylemek
wachen	wachen	Ardıc ağāci.
Wacholder	Wacholder	Bal mūmı, mūm.
Wachſ	Wachs	Muſamma' .
-tuch	-tuch	Uyanıķ, müteyaķķız, ayıķ göz.
wachſam	wachsam	Büyümeķ, teraķķī itmek, neſv ü nemā bulmaķ.
Wachtel	Wachtel	Bıldırcın.
Wächter	Wächter	Bekci, muħāfız, mubaſſır.
wackeln	wackeln	Ŗallanmaķ, tezelnül itmek.
wacker ⁵⁷³	wacker	Cesūr, ſeci' .
Wade	Wade	Baldır.
Waffe	Waffe	Silāh, ālet, müdāfa' a.
-nbruder ⁵⁷⁴	-nbruder	Silāh arķadaſı.
-ndienst ⁵⁷⁵	-ndienst	Ķidmet-i ' askeriyye.
-nrock	-nrock	Ūniforma, ' asker elbisesi.

[412]

-nſchein	-nschein	Silāh tezkeresi.
-nſtillſtand	-nstillſtand	Mütāreke, ta' ŧıl-i ħarb.
Waffel	Waffel	Kāğıd ħelvāsı.

⁵⁷¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁷² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁷³

⁵⁷⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁷⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Wage	Wage	‘ Araba oķı, terāzi.
=fchale	-schale	Kefe, terāzi gözi.
Wagen	Wagen	‘ Araba, vağon.
=decke ⁵⁷⁶	-decke	‘ Araba veyā vağon örtüsü.
=deichsel ⁵⁷⁷	-deichsel	‘ Araba oķı.
=fenster	-fenster	‘ Araba penceresi.
=geschirr ⁵⁷⁸	-geschirr	Çoşum.
=pferd	-pferd	‘ Araba bārķiri.
=tür	-tür	‘ Araba kapusu.
=fchuppen	-schuppen	‘ Arabalık, ‘ araba konacak maħal.
=wechsel	-wechsel	Aķtārma.
wāgen	wāgen	Ṭartmaķ, vezin itmek, taķdīr itmek.
Waggon	Waggon	Vağon.
wagrecht	wagrecht	Şākūlī, düz, tođrı.
Wahl	Wahl	İntihāb, seçme.
=bezirk	-bezirk	Dā’ire-i intihābiyye.
=recht	-recht	Ḥaķķ-ı intihāb
=spruch	-spruch	Hikemiyāt, elfāz-ı güzīde
=zettel	-zettel	İntihāb puşulası.
wählbar	wählbar	Ḳābil-i intihāb.
wählen	wählen	İntihāb itmek, seçmek, intihābāte başlamak.
Wähler	Wähler	Müntehib, intihāb iden kimse.
wählerisch	wählerisch	Müntehibāne.
Wahnfinn	Wahnfinn	Cinnet, ihlāl-i şu’ūr, dīvānelik.
wahnfinnig	wahnsinnig	Mecnūn, dīvāne, muħayyelü’l-şu’ūr.
wahr-häftig	wahr-häftig	Ṭođrı, gerçek, şaħih.
[413]		
=nehmen	-nehmen	Derk itmek, hiss itmek, istifāde itmek.
=sagen	-sagen	Keşf itmek, fāl baķmaķ, tefe’ül itmek.
=scheinlich	-scheinlich	Ḳarīn-i şihħat, muħtemel, ķābil, melhūz, belki.
=scheinlichkeit	-scheinlichkeit	İhtimāl, ķābiliyyet.
wahren	wahren	Ḥıfz itmek, ħimāye itmek, muħāfaza itmek

⁵⁷⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁷⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁷⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

während	während	Eşnâsında, zarfında, iken, eşnâda.
Wahrheit	Wahrheit	Şihhât, haqîkat, doğruluk.
wahrheitsliebend	wahrheitsliebend	Haqîkati severek, doğruluğı severek.
Wahrpruch	Wahrpruch	Doğru söz.
Wahrſagerin	Wahrsagerin	Falcı kadın, baqıcı kadın.
Wahrſcheinlichkeit	Wahrscheinlichkeit	Qarîn-i şihhât olma, ihtimâl, kabiliyyet.
Währung	Währung	Medet, kıymet-i sikke
Waiſe	Waise	Yetim, öksüz.
-nhaus	-nhaus	Dârü'l-eytâm, yetim-hâne.
Wald	Wald	Orman, horu.
-horn	-horn	Avcıların hullandıqları boru.
waldig	waldig	Orman ile mestür ormanlık.
Walſiſch	Walfisch	Balina balığı.
-fahrer	-fahrer	Balina balığı şayyâdı, avcısı.
Walnuß	Walnuß	Ceviz.
-baum	-baum	Ceviz ağacı.
Walſe ⁵⁷⁹	Walke	Deynek, çuħayı çırpmağa maħşûş âlet.
[414]		
walken ⁵⁸⁰	walken	Çuħayı çırpmaq.
Wall	Wall	Divâr, sūr, hişâr.
-fahrer	-fahrer	Hacca giden, hâcî.
-fahrtsort	-fahrtsort	Ka' be-i mu' azzama, maħal-i hacc-ı şerif.
Walze	Walze	Üşüvâne, silindir.
walzen	walzen	Vals oynamaq, üzerinden silindir geçirmek.
wälzen	wälzen	Tekerlenmek, yuvarlanmaq.
Walzer	Walzer	Vals oyunu.
Walzwerk	Walzwerk	Hadde-hâne.
Wamſ	Wams	Yelek.
Wand	Wand	Teħte perde, divâr, cidâr.
-gemälde	-gemälde	Divâra ta' liq olunan yağlı boya tablo.
-kalender	-kalender	Divâr taqvîmi.
-karte	-karte	Divâra aşılan harîta.
-leuchter	-leuchter	Divâr lambası.
-ſchrank	-schrank	Divâra merbût yerli tolab.

⁵⁷⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁸⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-uhr	-uhr	Aşma sâ' at.
Wandelbahn	Wandelbahn	Ṭarīḳ-i ticâret.
Wanderer	Wanderer	Mâşiyen seyâhat iden kimse, yolcu.
wandern	wandern	Seyâhat itmek, yürümek, gitmek.
Wanderung	Wanderung	Seyâhat, yürüme, gitme.
Wange	Wange	Yanak, ruḥ.
wanken	wanken	Mütereddid olmak, qarârsız olmak.

[415]

Wanne	Wanne	Legen, tekne, banyo.
Wanze	Wanze	Taḥte biti, taḥte kehlesi.
Wappen	Wappen	Arma, ḥânedân arması.
Ware	Ware	Emti' a, eşyâ.
Warenhaus	Warenhaus	Emti' a deposu, ticâret-ḥânesi.
Warenkunde	Warenkunde	Emti' a-ı ticâriyye 'ilmi, dersi.
Warenprobe	Warenprobe	Eşya nümûnesi.
warm	warm	Şıcaḳ, ḥarâretli.
Wärme	Wärme	Şıcaḳlık, ḥarâret.
wärmen	wärmen	Teshîin itmek, ısıtmaq.
Wärmflasche	Wärmflasche	Teshîin şişesi.
Warmwasserheizung	Warmwasserheizung	Ḳalorifer, teshîinâti.
warnen	warnen	Naşîhat itmek, tenbiye itmek, ihṭâr itmek.
warten	warten	Beklemek, intizâr itmek, te'ḥîr itmek.
Wärter	Wärter	Muḥâfız, bekci, ḥaste baḳıcı.
Wartesaal	Wartesaal	İntizâr şalonı.
warum	warum	Niçün, neden ṭolayı.
Warze	Warze	Sürgü, meme başı.
was	was	Ne, ne ki, her ne ki.
Wasch=hauf	Wasch=haus	Çamaşur-ḥâne.
-küche	-küche	Çamaşur-ḥâne.
-korb	-korb	Çamaşur sepeti
-krug	-krug	Lavamanu ibiriḳi, destisi.
-tisch	-tisch	Lavamanu, el ve yüz yıḳamaḡa maḥşûş maşa.

[416]

-maschine	-maschine	Çamaşur yıḳamaḡa maḥşûş mâkine.
-zettel	-zettel	Çamaşurcu puşulası.

Wäsche	Wäsche	Çamaşur.
=geschäft	-geschäft	Çamaşur ticâret-hânesi.
=schrank	-schrank	Çamaşur tolabı.
waschen	waschen	Yıkamak, temizlemek, tahtîr itmek.
Wäscherin	Wäscherin	Çamaşurcu kadın.
Waffer	Waffer	Şu, âb, mâ'.
=behälter	-behälter	Şu deposu.
=dicht	-dicht	Şu geçmez.
=fall	-fall	Çağlayan, şelâle.
=farbenmalerei	-farbenmalerei	Şulu boya resm i' mâli.
=flasche	-flasche	Şürâhi, şu çeşmesi.
=leitung	-leitung	Şu yolu, mecrâ.
=pflanze	-pflanze	Şu ile veyâ şu içinde yetişen nebâtât.
=rad	-rad	Türbîn mâkinesi, çarhı.
=scheide	-scheide	Şu borusı, yolu.
=stiefel	-stiefel	Şu içinde yürümeğe mahşûş çizme.
=stoff	-stoff	Mevellidü'l-mâ'.
=strahl	-strahl	Fıskıyye, şâdirvân, şu ceryânı
=sucht	-sucht	İstiskâ.
=turm ⁵⁸¹	-turm	Şu terazusu.
=vogel	-vogel	Şu kuşu.
=wage	-wage	Tasviye ruhi, şu terazusu.
Waterclosett	Waterclosett	Vatır sisteminde, oturmağa mahşûş alafranga kudüm-hâne.

[417]

Watte	Watte	Atılmış pamuk.
wattieren	wattieren	İçine yapmak, toldırmağ, koymağ.
weben	weben	Tokımağ, nesc itmek, örmek.
Weber	Weber	Tokıyıcı, nessâc.
Webstuhl	Webstuhl	Tokıma destgâhı.
Wechsel ⁵⁸²	Wechsel	İnkılâb, tebdîl, tağavvül, bono, sened-i ticârî.
=bank	-bank	Para bozmağla iştiğâl idern şarrâf banka.
=strom	-strom	Ceryân te' âkķıbı, mütevâli (elektriķde).

⁵⁸¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁸² Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "İnkılâb, tebdîl, tağavvül." şeklindedir.

wechſeln	wechſeln	Değişdirmek, taĥvīl itmek, akçe bozmaĥ.
wecken	wecken	Uyandırmak, īķāz itmek.
Weckeruhr	Weckeruhr	Münbihli sā'at.
wedeln	wedeln	Rüzgārlamaĥ, rüzgār virmek.
weder	weder	Ne
Weg	Weg	Yol, tarīķ, rāh
=weiſer	-weiſer	Ķılaĥur, rehber
weg=fahren	weg-fahren	Gitmek, 'azīmet itmek, getirmek.
=fallen	-fallen	Sūķūt itmek, dūřmek, řāķıt olmaĥ.
=fliegen	-fliegen	Uĥub gitmek.
=gehen	-gehen	Gitmek, 'azīmet.
=legen	-legen	Bir yere koymaĥ.
=nehmen	-nehmen	Bir yerden ĥalırmak, almaĥ.
=werfen	-werfen	Atmaĥ, red itmek, terk itmek.
wegen	wegen	İĥün, tolayı, nāři, ĥaĥķında, dā'ir.
Wegzehrung	Wegzehrung	Yuyub bitürme, istihlāk itme.
wehtun	wehtun	Aĥrımaĥ.
wehklagen	wehklagen	Aĥrıdan řikāyet itmek.
wehen	wehen	Esmek, hebüb itmek, temevvüc itmek.

[418]

Wehr	Wehr	Muķāvemmet, müdāfa' a-ı nefis, istinādĥāh, sed.
=bureau ⁵⁸³	-bureau	Aĥz-ı 'asker ĥalemi.
=gesetz ⁵⁸⁴	-gesetz	Mükellifiyet-i 'askeriyye ķānūnı.
=pflicht ⁵⁸⁵	-pflicht	Mükellifiyet-i 'askeriyye.
wehren	wehren	Muķāvemmet itmek, tevķīf itmek, māni' olmaĥ.
Weib	Weib	Ķarı, dişi, zenne, ķadın.
weiblich	weiblich	Mü'ennes, ķadına dā'ir.
weibişch	weibisch	Ķarı gibi nāzıklige alışmış.
weich	weich	Yumuřaĥ, laťif, gevršek.
=gekochte	-gekochte	Az pişmiş yumurtā, rafadan.
Weichbild	Weichbild	Bir řehriñ ĥavalisi, arāzisi.
Weiche	Weiche	Yumuřaĥlıķ, nezāket, letāfet.
weichen	weichen	Terk itmek, geri ĥekmek, gevršemek, yumuřaĥ.

⁵⁸³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁸⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁸⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Weichlichkeit	Weichlichkeit	Rıkkat, yumuşaklık, za' af.
Weichselholz	Weichselholz	Vişne ağacı.
Weide	Weide	Çayır çimen çemen-zâr.
weiden	weiden	Otlamak, ra'î itmek, otlamak.
Weidenbaum	Weidenbaum	Sögüd ağacı.
weigern	weigern	Qabûl itmemek, red itmek.
Weigerung	Weigerung	Red itme, imtinâ', 'adem-i kabûl.
Weih-nachten	Weih-nachten	Mîlâd-ı 'İsa.
=nachtsabend	=nachtsabend	Mîlâd-ı 'İsa gicesi.

[419]

=nachtsgeschenk	=nachtsgeschenk	Mîlâd-ı 'İsa hediyesi.
=wasser	=wasser	Mâ'-ı muqaddes.
=kessel	=kessel	Mâ'-ı muqaddes kazgânî.
Weihe	Weihe	Taqdîs itmek, meslek-i rûhâniye intisâb itmek.
weihen	weihen	Balık havuzı.
Weiher	Weiher	Zîrâ, çünkü, mādâm ki.
weil	weil	Vaqt, zamân, ân, vaqt-i münâsib.
Weile	Weile	Küçük köy, qariyecik, qaşaba.
Weiler	Weiler	Şarâb.
Wein	Wein	Bağcı, üzüm yetişdiren köyli.
=bauer	=bauer	Üzüm, üzüm dânesi.
=beere	=beere	Bağ, bağlık.
=berg	=berg	Üzüm sirkesi.
=essig	=essig	Şarâb şişesi.
=flasche	=flasche	İspirto, kül.
=geist	=geist	Bağ bozumu, üzüm maşşûli.
=lese	=lese	Mey-hâne, meygede.
=stube	=stube	Üzüm, üzüm şalkımı.
=traube	=traube	Eşkrîz olmak, ağlamak.
weinen	weinen	Şûret, vech, uşûl, tarîk.
Weise	Weise	Göstermek l, ibrâz itmek, irâ'î itmek.
weisen	weisen	Dirâyet, 'aql, hikmet, feţânet.
Weisheit	Weisheit	Berâyet, 'aql, hikmet, feţânet.
weiß	weiß	Beyâz.
Weißbrot	Weißbrot	Beyâz ekmek, hâş ekmek.

[420]

weißen	weißen	Beyâzlatmak, badana itmek.
--------	--------	----------------------------

Weißkohl	Weißkohl	Beyāz lahana.
Weißware	Weißware	Çamaşır, beyāz eşya.
Weißwein	Weißwein	Beyāz şarāb.
weit	weit	Uzak, ba‘īd, geniş, vāşi‘.
-sichtig	-sichtig	Medīdū’l-başir, uzağı gören.
-schweifig	-schweifig	Uzun, vāşi‘, mümetted, geniş.
weiter	weiter	Daha geniş, daha uzak.
Weizen	Weizen	Buğday, haṇṭa.
welch ⁵⁸⁶	welch	Hangi.
welcher ⁵⁸⁷	welcher	Kim.
welf	welk	Şolmuş, şararmış.
welfen	welken	Şolmak, şararmak.
Wellblech	Wellblech	Oluklı teneke, saç.
Welle	Welle	Ṭalğa, mevce, meyl.
Wellenbrecher	Wellenbrecher	Ṭalğa-kıran.
wellenförmig	wellenförmig	Ṭalğalı, mütemevvic.
Welt	Welt	Dünyā, cihān, ‘ālem, kürre-i arz.
-ausstellung	-ausstellung	Sirki-i ‘umūmī, sirki-i cihān.
-gericht	-gericht	Muḥakeme-i ‘ālem, muḥakeme-i cihān.
-geschichte	-geschichte	Tārīḥ-i ‘umūmī.
-körper	-körper	Ecsām-ı arziyye.
-kugel	-kugel	Kürre-i arz.
-mann	-mann	Büyük ve kibār meclisler dahil olan zarīf ādem.
-meer	-meer	Baḥr-i muḥīṭ.
-postkarte	-postkarte	‘Umūmī kart postalı.
-teil	-teil	Cihet-i ‘ālem, kısım-ı ‘ālemm, kaṭ‘ a.
-sprache	-sprache	Lisān-ı ‘umūmī.

[421]

-reife	-reise	Devr-i ‘ālem seyāḥati.
weltlich	weltlich	Dünyevī.
Wendeltreppe	Wendeltreppe	Helezonī merdīvān.
wenden	wenden	Döndirmek, çevirmek, kullanmak.
Wendekreis	Wendekreis	Dā‘ire-i inḳılāb, mınṭıḳā.
Wendepunkt	Wendepunkt	İnḳılāb, taḥvīl, veyā tebeddül-i ān ve zamān.
Wendung	Wendung	Devr, dönme, şekl, şüret.

⁵⁸⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁸⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

wenig	wenig	Az, cüz'î, qalîl.
werben	werben	‘Asker kayd itmek, istemek, taleb itmek, aramak.
wer da ?	wer da ?	Kimdir, o kimdir.
werden	werden	Olmaq, idilmek, vuqû‘ bulmaq, dūçār olmaq.
werfen	werfen	Atmaq, fırlatmaq, urmaq, ‘atf itmek.
Werft	Werft	Tersâne.
Werg	Werg	İstopı, kalkân.
Werk	Werk	İş, ‘amel, eşer-i te’lîf, fi’l.
=meister ⁵⁸⁸	-meister	Usta, iş başı.
=statt	-statt	İ‘mālât-hâne, dükkân, fabrikâ.
=tag	-tag	Yevm-i meşgale, iş günü.
=zeug	-zeug	‘Alet, takım, âvādānlık.
=zeugkasten	-zeugkasten	Ṭākım şandığı.
=zeugmaschine	-zeugmaschine	Ṭākım i‘māline maḥşuş destgâh.
Wermut	Wermut	Pelin şarābı, vermut.
wert-sein	wert-sein	Kıymeti olmaq.
=schätzen	-schätzen	Kıymeti taqđır itmek.
[422]		
=voll	-voll	Kıymetli, behālı, liyâkatli.
Wert	Wert	Kıymey, behā, fi’āt, liyâkat, va‘de.
=brief	-brief	Kıymet muqaddereli mektüb.
=papier	-papier	Eshām ve taḥvîlât, senedât-ı ticārîye.
Wesen	Wesen	Kā’in, mevcūd, kā’ināt, tavır, hareket.
wesentlich	wesentlich	Aşlî, ḥaḳîkî.
weshalb	weshalb	Niçün, neden tolayı
Wespe	Wespe	Yaban arısı.
Weste	Weste	Yelek.
Westen	Westen	Memālik-i ğarbiyye, ğarb.
westlich	westlich	Ġarb tarafında, ğarben.
wetteifern	wetteifern	Raḳî olmaq, yarış itmek.
Wett-eifer	Wett-eifer	Reḳābet, yarış.
=streit	-streit	Yarış, reḳābet münāza‘ası.
=laufen	-laufen	Yürüme müsābaqası.
=rennen	-rennen	Qoşu müsābaqası.

⁵⁸⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Wette	Wette	Bahş.
wetten	wetten	Bahşe girişmek, rekâbet etmek.
Wetter	Wetter	Ahvâl-i hevâ' iyye, hevâ.
-bericht	-bericht	Ma' lûmât-o hevâ' iyye.
-fahne	-fahne	Fırıldâk, rûzgârîñ cihet-i istikâmetini gösteren yelkovân.
wetzen	wetzen	Bilemek, sivrilitmek.
Wichse	Wichse	Kundira boyası.
wichsen	wichsen	Kundira boyamak, parlatmak.
wichtig	wichtig	Mühim, ehem, ciddî, ehemmiyetli.

[423]

Wichtigkeit	Wichtigkeit	Ehemmiyet, ciddiyet.
Wickelfing	Wickelking	Çundağ çocuğı.
wickeln	wickeln	Çundağ yapmak, şarmak.
Widder	Widder	Çoç.
wider	wider	Çarşı, çoğrı.
-legen	-legen	Tekzîb etmek, cerh etmek, red etmek.
-natürlich	-natürlich	Tabî' ate çarşı.
-raten	-raten	Fikrini çevirmek, caydırmaç.
-rechtlich	-rechtlich	Haşsız, tecävüzî, ta' arruzî.
-rufen	-rufen	Geri çağırmaç, celb etmek, ibtâl etmek fesh etmek.
-sinnig	-sinnig	Ma' nâsızı ' abeş, ' aks-i ma' nâ teşkîl iden.
-spenstig	-spenstig	İtâ' atsız, serkeş, ğayr-ı muṭî' .
-sprechen	-sprechen	Çarşı söylemek, i' tirâz etmek.
-stehen	-stehen	Çarşı tûrmaç, muḳâvemet etmek.
-wärtig	-wärtig	Zîd, muḳâlif, çarşı.
-lich	-lich	Nâhoş, ğayr-ı maḳbûl.
Widerrede	Widerrede	İ' tirâz, cevâb, çarşı söylememe.
-spruch	-spruch	Muḳâlefet, mübâyenet, tezâd.
-ruf	-ruf	Geri çağırma, celb, ibtâl, fesh.
-stand	-stand	Muḳâvemet, muḳâlefet.
-wille	-wille	İstikrâh, nefret.
widmen	widmen	Tekaddîm, etmek, ithât etmek.
Widmung	Widmung	Tekadime, haşr, taḳşîş, ithâf.

[424]

widrig	widrig	Karşı, muhâlif, muğayir.
=enfallf	-enfalls	‘ Aksi taqdirde, yoqsa.
wie	wie	Nasıl, ne şüretle, ne vechle.
wieder	wieder	Yine, tekrâr, yeñiden, bir daha.
=erkennen	-erkennen	Yine, danımaq
=erlangen	-erlangen	Tekrâr ele geçirmek.
=erstatten	-erstatten	Yine i‘ âde itmek.
=finden	-finden	Tekrâr bulmaq.
=geben	-geben	İ‘ âde itmek, girü virmek, tekrâr itmek.
=herstellen	-herstellen	Evvelki hâline getirmek, ircâ‘ itmek.
=holen	-holen	Tekrârlamaq, tekrâr aramaq.
=kommen	-kommen	Yine gelmek, geri dönmek.
=sehen	-sehen	Tekrâr görmek, yeñiden müşâhede itmek.
Wieder-herstellung	Wieder-herstellung	Düzeltme, işlâh, ta‘ mîr.
=holung	-holung	Tekrâr, tekrârlama.
=käufer	-käufer	Mübâya‘ acı.
Wiege	Wiege	Beşik, mehd.
wiegen	wiegen	Beşik şallamaq, tartmaq, vezn itmek.
wiehern	wiehern	Kişnememek.
Wien	Wien	Viyana.
Wiese	Wiese	Çayır, çimen.
Wiesel	Wiesel	Gelincik nâmı hayvân.
wieviel	wieviel	Ne kâdar kaç.
=Uhr	-Uhr	Sâ‘ at kaç.
wild	wild	Yabânî, vaşşî, çılğın.
Wild-bret	Wild-bret	Av atı, av, şikâr.
=dieb	-dieb	Av hırsızı.
=schwein	-schwein	Yabân tomuzu.
[425]		
Wildnis	Wildnis	Memâlik-i vaşşîye.
Wilhelm	Wilhelm	Vilhelm.
Wille	Wille	İrâde, istek, arzû.
willig	willig	İsteyerek, ma‘ a’l-memnûniye, arzû ve hevesle.
Willkommen	Willkommen	Hoş-âmedî, hüs-n-ü kabûl.
Willkür	Willkür	Murâd, keyf, irâdât, ihtiyâr.
=lich	-lich	İhtiyârî, ‘ örfî.

wimmeln	wimmeln	Çok olmak, tolu olmak.
Wimpel	Wimpel	Kirpik, müjgân.
Wind	Wind	Rüzgâr.
-beutel	-beutel	Farfara, lâfazan.
-fahne	-fahne	Rüzgârın cihet-i istiķâmeti gösterir fırlıdaķ.
-hose	-hose	Mānīķa, vapurlarda mākine ve kızgān dā'iresi rüzgār yürüsü.
-hund	-hund	Av köpeği, tazı.
-mühle	-mühle	Yel değirmeni.
-stille	-stille	Sükün, rāķat, āsüdeđi.
-stoß	-stoß	Furķna, bora, şiddetli rüzgār.
Winde	Winde	Māķuna, vinç, bucurgād.
Windel	Windel	Çocuk ķundađı.
winden	winden	Bükmek, çevirmek, bucurgād ile yukarı kaldırmaķ.
windig	windig	Rüzgārlı.
Windung	Windung	İ' vicāc, tolaşıklık.
Wink	Wink	Ėamze, işāret, güzele işāret.
Winkel	Winkel	Zāviye, köşe.

[426]

winken	winken	Güzele işāret itmek
winsel	winsel	Ah u enin itmek, inlemek.
Winter	Winter	Mevsim-i şitā, kış.
-kurort	-kurort	Maķal-i mürür, eyyām-ı şitā.
Winzer	Winzer	Bağcı, bađbān.
winzig	winzig	Az, cüz'ī, ķalil.
Wipfel	Wipfel	Uc, baş, zirve, tepe.
Wirbel	Wirbel	Girdab, zirve, tepe.
-säule	-säule	Direk, müdevvir sütün.
-wind	-wind	Ėaşırğa, girdbād.
wirbeln	wirbeln	Dönmek, devr itmek.
wirken	wirken	Te'tir itmek, 'amel itmek.
wirklich	wirklich	Gerçek, şaķih.
Wirklichkeit	Wirklichkeit	Şaķihlik, haķikāt, gerçeklik.
wirksam	wirksam	Te'sirli, mü'eşser, fi'āl.
Wirkung	Wirkung	'Amel, eşer, te'sir, f il..
Wirrarr	Wirrarr	Ėarışıklık, herc-ü merc.
Wirt	Wirt	Ev şaķibi, loķantacı, otelci.
-haus	-haus	Loķanķa, otel, mey-ķāne.
-stafel	-stafel	Misāfir, sefiresi.

Wirtschaft	Wirtschaft	Uşul, idāre, loğantacılık, otelcilik.
Wirtschaftlerin	Wirtschaftlerin	İrādeli kadın, oteleci kadın.
wirtschaftlich	wirtschaftlich	İrādeli misāfir-perver.
Wisch	Wisch	Bez parçası, paçavra, silki.

[427]

-lappen	-lappen	Paçavara parçası.
wischen	wischen	Paçavra ile temizlemek, silmek.
wissen	wissen	Bilmek, vāqıf olmak.
Wissenschaft	Wissenschaft	‘İlm, ma‘ lūmāt, hüner.
wissenschaftlich	wissenschaftlich	‘İlmī, ‘ilme dā’ir.
wissentlich	wissentlich	Bilerek, ihtiyārī, maḥşūşī.
wittern	wittern	Furūnalı olmak, ḥiss itmek.
Witterung	Witterung	Aḥvāl-i hevā’iyye, taḥvilāt-ı hevā’iye.
Witwe	Witwe	Ṭul kadın.
-er	-er	Ṭul erkek.
Witz	Witz	Laṭīfe, mizāc, nükteli söz.
witzig	witzig	Nükteli, zekī, faṭīn, ‘ālem.
wo	wo	Nerede.
-her	-her	Nereden.
-hin	-hin	Nereye.
-nach	-nach	Neye, nereye.
-rauf	-rauf	Ne üzerine, neye
-rauf	-raus	Nereden, ne ile.
-von	-von	Neden, nereden.
-zu	-zu	Ne maḥşada mebnī, ne için.
Woche	Woche	Hefte, isbū‘.
Wochen-bett	Wochen-bett	Loḥusa yatağı.
-blatt	-blatt	Haftalık gazete.
-tage	-tage	Haftenīn günleri.
wöchentlich	wöchentlich	Haftalık, haftadan haftaya.
Wöchnerin	Wöchnerin	Loḥusa.
Woge	Woge	Ṭalğa, mevc, mevc.
Wohl	Wohl	İyi, münāsib, şıḥḥāti tāme içinde.
-befinden	-befinden	Şıḥḥatde olmak, ‘āfiyetde olmak.
-ergehen	-ergehen	Sa‘ ādet.

[428]

-behalten	-behalten	Şağ ve sālīm, şıḥḥat-ı tāmmе içinde.
-----------	-----------	--------------------------------------

-feil	-feil	Ucuz, ehven.
=geschmack	-geschmack	Leziz
=habend	-habend	Müreffehü'l-hâl, zengin.
=habenheit	-habenheit	Bolluq, refâh, zenginlik.
=meinend	-meinend	Hayır-ha'h.
=riechend	-riechend	Güzel koqulı.
=tat	-tat	İyilik, luft, kerem, mürüvvet.
=täter	-täter	İyilik iden, lütfkâr.
=tätig	-tätig	Lütfkâr, keremkâr.
=wollen	-wollen	Hayır-ha'hlık.
=wollend	-wollend	Hayır-ha'hlık, keremkâr.
wohnen	wohnen	İkâmet itmek.
wohnhaft	wohnhaft	Muqîm, sâkin.
Wohnort	Wohnort	İkâmetkâh, maḥal-i ikâmet.
Wohnung	Wohnung	Mesken, ikâmetkâh.
Wolf	Wolf	Qurd.
Wolfe	Wolke	Buluq.
=nbruch	-nbruch	Şiddetli yağmur, buluq çatlaması.
wolfig	wolkig	Buluqlı.
Wolle	Wolle	Yük, bayağı.
wollen	wollen	İstemek, taleb itmek.
Wolluft	Wollust	Zevq ü şafâ şehvet.
wollüftig	wollüstig	Zevqli, şafalı, şehvetli.
Wonne	Wonne	Sevinç, meserret.
Wort	Wort	Kelime, lügat, söz.
=schatz	-schatz	Hazîne-i mükâleme.
=wechsel	-wechsel	Münâkaşa, mübâhese, münâza' a.
=witz	-witz	Laṭife-i kelâmiyye.
Wörterbuch	Wörterbuch	Lügat-i kitâbî.
wörtlich	wörtlich	Lügavi, lafzî, ḥarfıyen.

[429]

Wrack	Wrack	Enkâz, kadîd, iskelet.
Wucher	Wucher	Mürâbahe ihtikâr.
Wucherer	Wucherer	Mürâbahacı, muhteker.
Wuchf	Wuchs	Neşv ü nemâ, tevessü', tekemmül.
Wucht	Wucht	Yığın, kitle, ağırlıq.
mühlen	mühlen	Araşdırmaq, taḥarri' itmek.
wund	wund	Yara, ceriḥa.
Wundarzt	Wundarzt	Yara ṭabîbi, cerrâh.
=fieber	-fieber	Ceriḥa nevbeti, şıtması.
Wunde	Wunde	Yara.

Wunder	Wunder	Mu' cize, kerāmet, te' accüb, istiğrāb, hayret.
wunderbar	wunderbar	Şayan te' accüb, şayan istiğrāb, hayret.
wunderlich	wunderlich	Ġarīb, ' acīb.
wundern	wundern	Ġayret itmek, te' accübi mücib olmak.
wunder= Schön	wunder= schön	Fevka'l- ' āde güzel, dil-rübā.
Wunsch	Wunsch	Arzū, emel.
wünschen	wünschen	Arzū itmek, istemek.
wünschenswert	wünschenswert	Şāyān-ı taleb, arzūya değer.
Würde	Würde	Liyākat, vakār, pāye, manşıb.
würdig	würdig	Lāyık, müsteħak, liyākatlı.
Wurf	Wurf	Atım, remī, endāht.
Würfel	Würfel	Ṭavla zarı, mūka' ab.
-becher	-becher	Zar bardağı.
-förmig	-förmig	Mūka' ab şeklinde.
würfeln	würfeln	Ṭavla oynamak, zar atmak
würgen	würgen	Boğmak, boğazlamak yutmak

[430]

Wurm	Wurm	Ḳurt, şoğulcan.
-mittel	-mittel	Şoğulcan i' lācı.
wurmstichig	wurmstichig	Ḳurdlanmış, Ḳurtlı.
Wurst	Wurst	Şucuḳ.
-händler	-händler	Şucuḳ tāciri.
Wurzel	Wurzel	Gök, cezir, esās, mebdē'.
würzen	würzen	Bahārlamak, bahār ḳatmak.
würzig	würzig	Bahārlı.
Wust	Wust	Ḳarma ḳarışık şeyler.
Wüste	Wüste	Çöl.
Wut	Wut	Hiddet, ğazab.
wüten	wüten	Ḥiddetlenmek.
wütend	wütend	Ḥiddetli, şiddetli ḳuduz.
werden	werden	Ḥiddetlenmek, ḥiddetli olmak.

Ƨ

X

Ƨ-Beine
Ƨ-Strahl

X-Beine
X-Strahl

Çarpık bacaḳ.
İks şu' āṬi.

Ƨ

Y

Yacht	Yacht	Ƙoƙra gemisi, yāṭ.
[431]		
3	Z	
Zacken	Zacken	Parçalamak, bezilmek, diş diş yapmak.
zackig	zackig	Diş diş, dişli, bizli.
zäh	zäh	Sert, muḳāvven, keşif, lüzüçetli.
Zähigkeit	Zähigkeit	Sertlik, muḳāvenet, keşāfet, yapışkanlık.
Zahl	Zahl	‘Aded, raqam, miqdār, sayı.
Zählapparat	Zählapparat	Şayı şaymağa mahşuş ālet.
zahlbar	zahlbar	Te’diyesi meşrūṭ-ı te’diye olunacak.
zahlen	zahlen	Te’diye itmek, ödemek, edā itmek.
zählen	zählen	Şaymak, ta‘dād itmek, sayı teşkil itmek.
zahllos	zahllos	Şayısız, heşābsız, lā-yü‘ ad velā-yūḫṣā.
zahlreich	zahlreich	Keşir, vefir, çok, bir hayli kilitli.
Zahltag	Zahltag	Te’diye günü, yevm-i te’diye.
Zahlung	Zahlung	Ödeme, te’diye, edā, tasviye.
Zählung	Zählung	Ta‘dād şayma, heşāb.
Zahlungseinstellung ⁵⁸⁹	Zahlungseinstellung	Ta‘ṭil-i te’diyāt, iflās.
[432]		
zahlungsfähig	zahlungsfähig	Borcunu ödemeğe muḳtedir, ifā-yı dīne muḳtedir, şāğlam
zahn	zahn	Mūnis, alışık, mülāyim, yumuşak.
zähmen	zähmen	Alışdırmak, te’ennis itmek, yumuşatmak.
Zahn	Zahn	Diş.
-arzt	-arzt	Diş tıbbı.
-bürste	-bürste	Diş furçası.
-fleisch	-fleisch	Diş eti.
-pulver	-pulver	Diş tuzu.
-rad	-rad	Dişli çarḫ.

⁵⁸⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-radbahn	-radbahn	Dişli çarhla müteharrik şimendüfer.
-schmerz	-schmerz	Diş ağrısı.
-stocher	-stocher	Kürdân, diş karışdıracağı.
zähnen	zähnen	Diş çıkarmak, diş çıkmak.
Zange	Zange	Kiltten, kışkâç.
Zank	Zank	Ġavġā, nizā [‘] , münāza [‘] a.
zanken	zanken	Ġavġā itmek, nizā [‘] itmek, münāza [‘] a itmek.
zänkisch	zänkisch	Ġavġācı, nizā [‘] cı, münāza [‘] acı.
Zapfen	Zapfen	Muġavver, mil, küçük dil, tıpa, tıkaç.
-streich	-streich	Rüc [‘] at, geri çekilme.
zappeln	zappeln	Şınmek, oynamak, çırpınmak.
Zar	Zar	Çār, İmparator.
Zarin	Zarin	Çārīçe, İmparatoriçe.
zart	zart	Nāzik, raķık.
Zartgefühl	Zartgefühl	Rıķkat, nezāket, hissiyāt-ı raķīka.
Zärtlichkeit	Zärtlichkeit	Ĥassāsiyet, nāziklik.
[433]		
Zauber	Zauber	Bügü, siġr, leġāfet, cāzibe.
-laterne	-laterne	Fānūs ġayāli.
zaudern	zaudern	Ĥarārsız olmak, şebātsiz olmak, tereddüd itmek.
Zaum	Zaum	Dizġin, gem, yular.
zäumen	zäumen	Gem ile tıtmaki dizginlemek, zabt itmek.
Zaun	Zaun	Çalı dīvār, çit.
Zeche	Zeche	Ĥişşe, kısım, pay; ma [‘] den.
Zeder	Zeder	Sedr, arz ağacı.
Zehe	Zehe	Ayak parmaġı, şārımsak başı.
zehn ⁵⁹⁰	zehn	On (‘aded)
Zehnte	Zehnte	Onda bir kısım, ‘aşer, ondalık.
Zeichen	Zeichen	İşāret, ‘alāmet, eşer, nişān, işbāt, delīl, bürhān.
-papier	-papier	Resm kāġıdı.
zeichnen	zeichnen	Resm yapmak, tersim itmek.
Zeichner	Zeichner	Ressām, resm yapan.
Zeichnung	Zeichnung	Resm, tersim.
Zeigefinger	Zeigefinger	Şehādet parmaġı.

⁵⁹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

zeigen	zeigen	Göstermek, irā' e itmek, ibrāz itmek.
Zeiger ⁵⁹¹	Zeiger	Müş' ir, rehber, sā' at ' aqrebi gösterici.
Zeile	Zeile	Satır, sıra, dizi.
Zeit	Zeit	Zamān, vaqt, müddet, va' de, mehil.
=genosse	-genosse	Hem-zamān, mu' āşır.
=punkt	-punkt	Devre, ān.
=raum	-raum	Müddet, devre, ān.

[434]

=schrift	-schrift	Risāle, mevķūta.
=verlust	-verlust	Vaqt-i zıyā' ī, gā' ib idilmiş zamān.
=vertreib	-vertreib	Eglenme, vaqt geçirme.
=gemöß	-gemöß	Ahvāle münāsib, muvāfiķ.
zeitig	zeitig	Vaqtinde, zamānında, hazır, irkenden.
zeitlich	zeitlich	Muvaķķat, fānī.
Zeitung	Zeitung	Ġazete, ceride, risale.
=schreiber	-sschreiber	Ġazete, muħarriri.
=sbude	-sbude	Ġazete şatılan küçük ķulūbe.
zeitweise	zeitweise	Vaqt vaqt, ba' zan.
Zelle	Zelle	Ufaķ oŗa, ķulūbe, ħücre.
Zelt	Zelt	Çadır, ħayme.
Zement	Zement	Çimento.
Zensur	Zensur	Sansür.
Zentner	Zentner	Bir ķanţār, 44 oķķadan ' ibāret ölçü.
Zepter	Zepter	' Asā, topuz,
zer=brechen	zer=brechen	Parçalamak, kırmak, kesr itmek.
=brechlich	-brechlich	Ġolaylıkla kırılır, parçalanur.
=drücken	-drücken	Ezmek çignemek, başmak.
=fließen	-fließen	Erimek, akmak, ceryān itmek.
=knittern	-knittern	Buruşdırmak, örselemek.
=kratzen	-kratzen	Tırmalamak.
=legen	-legen	Çözölmek, sökmek, ayırmak, taħlīl itmek.
=quetschen	-quetschen	Ezmek, dökmek, buruşdurmak.
=reißen	-reißen	Yırtmak, paralamak, parçalamak.

[435]

⁵⁹¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında doğru yazılmışken 1917 baskısında “Zeeger” şeklinde hatalı yazılmıştır.

-fchlagen ⁵⁹²	-schlagen	Parçalamak, kırmak, mahv itmek.
-fchneiden	-schneiden	Parça parça itmek, kesmek.
-fpringen	-springen	Çatlamış, patlamış, fırlamış.
-ftören	-stören	Hedm itmek, taħrīb itmek.
-ftoßen	-stoßen	Saħhitmek, ezmek dökmek.
-ftreuen	-streuen	Tağlamak, tağılmağ.
-ftreuung	-streuung	Tağıtma, tağılma.
-ftückeln	-stückeln	İfrāz itmek, bölmek, parça parça itmek.
Zerrbild	Zerrbild	Ḳariḳātūr, muzahhik resm.
Zettel	Zettel	Puşula, bilet, varağa, i' lān.
-fleber	-kleber	İ' lān yapışdıran, tağıtan.
Zeug	Zeug	Mādde, ḳumāş, mensūce.
Zeuge ⁵⁹³	Zeuge	Şāhid.
zeugen	zeugen	Şehādet itmek, ifāde virmek, tevellīd itmek.
Zeugniß	Zeugnis	Şehādet-nāme, taşdīk-nāme.
Zichorie	Zichorie	Hindibā otı.
Zickzack	Zickzack	Ziḳzāk.
Ziege	Ziege	Dişi keçi.
Ziegel	Ziegel	Kiremit, tuğla.
-brennerei	-brennerei	Tuğla fabrikası, kiremid fabrikası.
Ziegen=bock	Ziegen=bock	Erkek keçi.
-käse	-käse	Keçi südünden ma' mül peynir.
ziehen	ziehen	Çekmek, cer itmek, çekilmek, cezb itmek.
Ziehharmonika	Ziehharmonika	Armonik, körüklü çalgı.
Ziehung	Ziehung	Keşide, çekilme, çekme.
[436]		
Ziel	Ziel	Maḳşad, hedef, 'azm, niyyet.
-scheibe	-scheibe	Hedef levhası.
zielen ⁵⁹⁴	zielen	Nişāngāh ittiḥāz itmek, nişān almak, ḳasd ve murād itmek.
ziemlich	ziemlich	Münāsib, muvāfiḳ, vāfī, kāfī derece.
Zierde	Zierde	Ziynet, süs, düzen.
zieren	zieren	Tezyīn itmek, süslemek, donatmağ.

⁵⁹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁹³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁹⁴ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Nişāngāh ittiḥāz itmek, nişān almak." şeklindedir.

Ziererei	Ziererei	Şivekârlık, nâz, şive.
zierlich	zierlich	Şivekâr, nâzlı, müzeyyen.
Ziffer	Ziffer	Raķam, ‘aded.
-blatt	-blatt	Şâ‘at minesi.
Zigarre	Zigarre	Yapraķ sigarası.
-nspitze	-nspitze	Ağızlık.
-ntasche	-ntasche	Sigara tabaķası.
-nabschneider	-nabschneider	Sigāra keseceği.
Zigarette	Zigarette	Sigara.
Zigeuner	Zigeuner	Çingāne.
Zimmer	Zimmer	Oṫā dā‘ire, hücre.
-mädchen	-mädchen	Oṫa hıdmetcisi kız.
-mann	-mann	Dülger.
Zimt	Zimt	Dārçın.
Zink	Zink	Tütüya, çinķo.
Zinke	Zinke	Boruzan, borı.
Zinn	Zinn	Ķalāy.
Sinnober	Sinnober	Kibritiyet aķmer zeybeķ.
SinĶ	Zins	Fā‘iz, icāre, virgü, Ķarc.
-schein	-schein	Virgü maķbūzı, fā‘iz kuponı.

[437]

-tag ⁵⁹⁵	-tag	Fā‘iziñ te‘diyesi günü.
-tragend ⁵⁹⁶	-tragend	Fā‘iz getiren, nemā viren.
Zipfel	Zipfel	Püskül.
-mütze	-mütze	Başa giyilen bir nev‘ püsküllü başlık.
Zipperlein	Zipperlein	Taķrīs, dāmla hastalığı.
Zirkel	Zirkel	Perkâr, dā‘ire çevre.
zirpen	zirpen	Keskīn bir ses çıkarmak, ötmek.
zischeln	zischeln	Fışıldamak.
Zisterne	Zisterne	Şahranc, kuyu.
Zither	Zither	Ķānūna müşābih bir nev‘ alet müşikī.
Zitrone	Zitrone	Limon.
-nbaum	-nbaum	Limon ağacı.
zittern	zittern	Lerze-nāk olmak, titremek, ihtizāz itmek.
Zitterpappel	Zitterpappel	Aķçe, ķavaķ ağacı.
Zobel	Zobel	Şamūr.

⁵⁹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁹⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

zögern	zögern	Gecikmek, te'ḥīr itmek.
Zögerung	Zögerung	Te'ḥir, terddüd, geçmek.
Zögling	Zögling	Şäkird, talebe, çırāk.
Zoll	Zoll	Gümrük resmi, virgü.
Zoll ⁵⁹⁷	Zoll	Ḳademiñ on ikide biri parmaḳ (27 milimetre).
-amt	-amt	Gümrük dā'iresi, resümāt dā'iresi.
-beamte	-beamte	Gümrük me'mūrı, rüsümāt me'mūrı.
-frei	-frei	Gümrük resminden mu'āf serbest
-revision	-revision	Gümrük mu'āyinesi.
Zone	Zone	Dā'ire-i intiḳāl, mınṭıḳa, medār.

[438]

Zoologische	Zoologische	Ḥayvānāt bağçesi.
Zopf	Zopf	Şaç örgüsü, örgi.
Zorn	Zorn	Ḥiddet, tehevür, öfke.
zornig	zornig	Ḥiddetli, öfkeli, taḡın, şiddetli.
Zote	Zote	Pislik, levs-i şehved.
Zuave	Zuave	Zihāf.
Zubehör	Zubehör	Tevābü', levāḥıḳ, teferrü'ād.
Zubereitung	Zubereitung	Ḥāzırlama, ihzār, ḥāzırlanma.
zubinden	zubinden	Baḡlamak, bend itmek, rabṭ itmek.
zubringen	zubringen	Getirmek.
Zucht	Zucht	Terbiye, öğretme, tımār.
-haus	-haus	Tevḳif-ḥāne, ḥabs-ḥāne.
züchten	züchten	Terbiye itmek, ögritmek, tımār itmek.
züchtigen	züchtigen	Cezālandıрмаḳ, te'dīb itmek.
Züchtigung	Züchtigung	Te'dīb, cezālandırma.
zucken ⁵⁹⁸	zucken	Deprenmek, ḳımıldamaḳ, segirmek, titremek.
zücken	zücken	Ḳılınç çekmek.
Zucker	Zucker	Şeker.
-bäcker	-bäcker	Şekerci, şekerlemeci.
-dose	-dose	Şeker ḳuṭısı.
-hut	-hut	Kelle şekeri.
-kand	-kand	Nevbet şekeri.
-krankheit	-krankheit	Şeker ḥastalığı.
-rohr	-rohr	Şeker ḳamışı.

⁵⁹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁵⁹⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-fachen	-sachen	Şekerleme, şeker işi.
-fiederei	-siederei	Şeker taşfıye-hānesi.
[439]		
-waffer	-wasser	Şekerli şu.
Zuckern	Zuckern	Şeker koymak, şeker katmak.
Zuckung	Zuckung	Titreme, ğayr-ı ihtiyārī hareket.
zudecken	zudecken	Örtmek, setr itmek, kapamak.
Zudrang	Zudrang	İz' āc, uşandırma.
zudringlich	zudringlich	Uşandırıcı, miz' ac.
zueignen	zueignen	Taḥşış itmek, ḥaşr itmek.
zuerkennen	zuerkennen	Birine ḥaḳ virmek.
Zuerkennung	Zuerkennung	Ṭanıyabilmeklik, tevcīh rütbe.
zuerst	zuerst	Evvelā, ibtidā, ilk def' a olarak.
Zufall	Zufall	Teşādūf, vaḳı' a, ḳazā.
zufällig	zufällig	Teşādūfen, ḳazārā rast gele.
Zuflucht	Zuflucht	İlticā, melce', penāh.
zufolge	zufolge	Mūcibince, vecihle, iḳtizāsınca.
zufrieden	zufrieden	Ḥoşnūd, memnūn, rāzı, müsterīḥ.
Zufriedenheit	Zufriedenheit	Ḥoşnūdiyet, memnūniyyet.
zufügen ⁵⁹⁹	zufügen	' İlāve itmek, ḳomaḳ.
Zufuhr ⁶⁰⁰	Zufuhr	Mevāridāt, celb ve tedārik.
Zug	Zug	Çekme, yürüyüş, alay, şimendüfer ḳatarı, ceryān-ı hevā.
-luft	-luft	Ceryān-ı hevā, esneti.
-brücke	-brücke	Müteḥarrik köpri.
[440]		
-führer	-führer	Ḳaṭār ser, me' mūrī.
-pferd	-pferd	Ḳoşu bārgiri, ' araba bārgiri.
-pflaster	-pflaster	Yāḳı.
-stiefel	-stiefel	Çekme ḳundıra, lastikli potin.
-vogel	-vogel	Geçici ḳuş.
Zugabe	Zugabe	' İlāve, zamime, lāḥiḳa.
Zugang	Zugang	Taḳarrüb-i vüṣul, yanaşma, görüşme.
zugänglich	zugänglich	Ḳābil-i teḳarreb, yanaşılır.

⁵⁹⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "icāb itmek, mevcüb olmaḳ, iraş itmek." şeklindedir.

⁶⁰⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

zugeben	zugeben	Rāzi olmak, qabul etmek, zamm etmek, ' ilāve etmek.
zugegen	zugegen	Mevcud bulunmak, hazir olmak.
zugehen	zugehen	İlerulemek, yaklaşmak, vāşıl olmak.
zugehören	zugehören	Müte' allik olmak, mensub olmak, ' ā'id olmak.
Zügel	Zügel	Gem, dizgin.
Zugeständnis	Zugeständnis	Qabul, müsā' ade, muvāfaqat.
zugestehen	zugestehen	Qabul etmek, müsā' de etmek, muvāfaqat etmek.
zugetan	zugetan	Muhabbetli, muhhib, dost, şadık.
zugleich	zugleich	' Ayn-ı zamānda, berāber, birlikde.
zugreifen	zugreifen	Almak, yakalamak, zabt etmek.
Zugrundegehen ⁶⁰¹	Zugrundegehen	Maḥv, tahrib, fenā.
-legung ⁶⁰²	-legung	Esās-ı ittizād u it'tibar.
zuhören	zuhören	İstimā' etmek, dinlemek.
Zuhörer	Zuhörer	İstimā' iden sāmī'.
[441]		
zucknöpfen	zucknöpfen	Dügmelemek, qoççalamak.
zukunft ⁶⁰³	zukunft	Birine togrı gitmek, teqarrub etmek, yaklaşmak.
Zukunft	Zukunft	' Ati, müstaqbel, istiqbāl.
zukünftig	zukünftig	Müstaqbelde, ātīde.
Zulage	Zulage	Zamm, ' ilāve.
zulangen	zulangen	Kāfī olmak, kifāyet etmek, elden ele virmek.
zulassen	zulassen	Müsā' ade etmek, bırakmak.
zulässig	zulässig	Emr erine müsā' ade olunur, bırakılır, cāzib.
Zulauf	Zulauf	Qoşma, isti' cāl, seyrān.
zuletzt	zuletzt	Ve'l-ḥāşıl, nihāyet, şoñunda.
zumachen	zumachen	Qapamak, örtmek.
zumuten	zumuten	Ṭaleb etmek, iddi' ā etmek.
zunächst	zunächst	Pek yakın, evla, ilk def' a olarak.
zunähen	zunähen	Dikmek, yamamak.
Zunahme	Zunahme	Tezāyyüd, artma.
Zuname	Zuname	Fāmiyā ismi.

⁶⁰¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶⁰² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶⁰³ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

Zündholz	Zündholz	Kibrit.
Zünd-schnur	Zünd-schnur	Fünye ipi, lağm fitili.
Zünder ⁶⁰⁴	Zünder	Fitil, kāv, tıpā.
zunehmen	zunehmen	Tezāyyüd itmek, artmağ.
Zuneigung	Zuneigung	Muḥalaşat, temāyül, teveccüh, imtizāc.
Zunft	Zunft	Cemā'ât, 'aşîret, eşnâf.
Zunge	Zunge	Dil, lisân, zebân.

[442]

Zurechtweisung	Zurechtweisung	Ṭaşḥîḥ, ders.
zureden	zureden	İknâ' itmek, qandıрмаğ, teşvîk itmek.
zuriegeln	zuriegeln	Sürgülemek.
zürnen	zürnen	Ḥiddetlenmek.
zurück	zurück	Arqaya, geriye.
=gekehrt	-gekehrt	Geri dönmüş, 'avdet itmiş.
=bekommen	-bekommen	Geriye gelmek, almağ
=bleiben	-bleiben	Geri qalmağ, arqada qalmağ.
=fahren	-fahren	Geri dönmek.
=geben	-geben	Geri gitmek.
=gehen	-gehen	İ'âde itmek, 'avdet itmek, neticelenmemek.
=reisen	-reisen	Seyâhatden geri dönmek, 'avdet itmek.
=kommen	-kommen	Geri gelmek, 'avdet itmek.
=halten	-halten	Tevkîf itmek, alıkoymağ, zabt itmek.
=haltend	-haltend	İhtiyâtkârâne.
=kaufen	-kaufen	Yeñinden mübāya' a tekrâr şatun almağ.
=legen	-legen	İhtiyâten şaklamak, bir tarafa qomağ.
=nehmen	-nehmen	Geri almağ, rücū' itmek, nükül itmek.
=rufen	-rufen	Geri çağırmağ, celb itmek.
=schicken	-schicken	Geri göndermek, i'âde itmek.
=schlagen	-schlagen	Geri tepmek, rüc' at itdirmek.
=stellen	-stellen	Bir arafa qomağ, bırakmağ, gerilitmek.

⁶⁰⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında "Zunder" şeklinde yazılmıştır.

=weichen	-weichen	Geri çekilmek, geri geçmek.
[443]		
=weisen	-weisen	Red etmek.
=zahlen	-zahlen	Te'diye etmek, tesviye etmek, ödemek.
=ziehen	-ziehen	Geri çekmek, geriye cer etmek.
Zuruf	Zuruf	Çağırma, alqış, el çırpma.
zufügen	zusagen	Müvāfaqat etmek, va'd etmek.
zusammen	zusammen	Birlikde berāber, müttefikān.
=gehen ⁶⁰⁵	-gehen	Birlikde gitmek
=gehören ⁶⁰⁶	-gehören	‘ Aynı cinsden olmak, yek digesine ta‘ allık ve münāsebeti bulunmak.
=gefellen ⁶⁰⁷	-gesellen	Birleşmek, teşrīk müsā‘ i etmek.
=händen ⁶⁰⁸	-händen	Birbirine merbūṭ ve mütevaḳḳıf olmak.
=kommen	-kommen	Bir yere cem‘ olunmak, buluşmak, ictimā‘ etmek.
=kunft	-kunft	‘ Aḳd-i ictimā‘ toplanmā.
=laufen	-laufen	İltihāk etmek, birleşmek, tecemmu‘ etmek.
=leben ⁶⁰⁹	-leben	Teşrīk-i ḥayāt etmek.
=liegen ⁶¹⁰	-liegen	Birlikde bulunmak, yan yana bulunmak.
=passen	-passen	Taṭbīḳ etmek, te etmek tevfiḳ etmek, birlikde ḥesāb etmek.
=rechnen ⁶¹¹	-rechnen	Yekūn etmek, kāfesini birlikde hesab etmek
=setzen ⁶¹²	-setzen	Tertīb etmek, terkīb etmek.
=stellen	-stellen	Birleşdirmek, mezc etmek bir araya koamak.
=treffen	-treffen	Rast gelmek, taşādūf etmek.
=zählen	-zählen	Yekūn toplamak, cem‘ etmek.

⁶⁰⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶⁰⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶⁰⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶⁰⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶⁰⁹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶¹⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶¹¹ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı “Yekūn etmek, kāfesini birlikde hesab yapmak.” şeklindedir.

⁶¹² Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

=ziehen -ziehen Şıkışdırmak, hūlāş itmek, temerküz itmek.

[444]

Zusammenbruch Zusammenbruch İnhidām, yıķılma, çökme.
Zusatz Zusatz ‘ İlāve, zamīme, zamm, zeyl, lāhika.
Zuschauer Zuschauer Seyirci, temāşager.
Zuschlag Zuschlag Müzāyede, fazla, ziyāde, tezāyyüd.
-billet -billet Ücretiñ farķ te’ diye idilerek alınan bilet.
zuschlagen zuschlagen Müzāyede itmek, urmaķ, istifāde itmek.
zuschließen zuschließen Kilidlemek.
Zuschneider Zuschneider Tezi, muķāşdār.
Zuschnitt Zuschnitt Kesīm, biçim, şekl, şuret.
zuschnüren zuschnüren İple bağlamak, şarmak.
zuschreiben zuschreiben ‘ İlāveten yazmak, ‘ atf itmek, isnād itmek.
Zuschrift Zuschrift Mektüb, nāme, ithāf-nāme.
Zuschuß Zuschuß Mu‘ āvenet-i taķdiye, i‘ āne, zımmīme.
zusehen zusehen Seyr itmek, temāşā itmek, görmek.
zusenden zusenden Göndermek, yollamak, irsāl itmek.
zusetzen zusetzen Tażyīķ itmek, eziyet virmek, ‘ ilāve ve zımm itmek.
zusichern zusichern Te’ mīn itmek, emīn olmak.
Zuspruch Zuspruch Müdāretsātda söylenen söz.
Zustand Zustand Hāl, keyfiyet, mevķi‘ .
zuständig zuständig Müte‘ allik, salahiyetdar.
zustellen zustellen Ha’ il teşkīl itmek, kapamak.
zustimmen zustimmen Rāzı olmak, muvāfaķat itmek

[445]

Zustimmung Zustimmung Qabul, rızā, muvāfaķat.
zustoßen zustoßen Şiddetle dürtmek, şiddetle sürmek.
zutrauen zutrauen Emīn olmak, emniyyet itmek.

zutreffen ⁶¹³	zutreffen	Meķārin şihhat olmak, bulunmak, kesb-i vücūd itmek, ķanā' at bahş olmak.
zutrinken Zutritt	zutrinken Zutritt	İçecegi olmak. Dühūl, yanaşma, yaklaşma, teķarrüb.
zuverlässig Zuversicht zuvorkommen ⁶¹⁴	zuverlässig Zuversicht zuvorkommen	Emniyetli, mu' temed, mevşūk. İ' timād, iṭmi'nān. Meydān virmemek, vaķtiyle iḥṭār itmek, ḥaber virmek, lühne imāle itmek.
Zuvorkommenheit Zuwahl ⁶¹⁵ zuwarten ⁶¹⁶	Zuvorkommenheit Zuwahl zuwarten	İltifāt, ḥāṭır-şināsılık. İntihāb-ı mütemmem. Kemāl-i sūkūnetle, beklemek, intizār itmek.
zuweilen zuweisen ⁶¹⁷ zuwerfen ⁶¹⁸ zuwider -handeln	zuweilen zuweisen zuwerfen zuwider -handeln	Bā' zı def' a, ba' zı kere, vaķit vaķit. Ḥavāle, taḥşış itmek. Atmak, bir şey'e şiddetle bakmak. Muğāyir, muḥālif, ķarşu. Ḥilāfına ḥareket itmek, muḥālefet itmek.
Zwang zwanglos Zwang-arbeit -jacke	Zwang zwanglos Zwangs-arbeit -jacke	Cebr, tażyīķ, icbār. Cebren olmıyan, tażyīķsiz. Ḥidmāt-ı şāķa. Maḥbūs gömleđi.

[446]

zwar Zweck -essen	zwar Zweck -essen	Ḥaķīķaten, fi'l-ḥaķīķa, şaḥīḥan. Niyyet, maķşad, murād. Ziyafet, (maşrafına iştirāk şüretiyle).
zwecklos Zwei-deutigkeit -kampf -spanner -rad	zwecklos Zwei-deutigkeit -kampf -spanner -rad	Maķşadsız, bī-aşl, ma' nāsız. İki ma' nālī, meşķūkīt. Dü'ello. Çift bārgirli ' araba. Velüspid.

⁶¹³ Sözlüğün 1915 baskısında kelime karşılığı "Olmak, bulunmak, kesb-i vücūd itmek." şeklindedir.

⁶¹⁴ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶¹⁵ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶¹⁶ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶¹⁷ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶¹⁸ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

-fitzer	-sitzer	İki kişiniñ oturmasına müsâ' id ‘araba.
-fach	-fach	İki kat iki mişüllü.
-fenstrig	-fenstrig	İki pencerele.
-reihig	-reihig	İki sıralı.
-schneidig	-schneidig	İki ağızlı (çaķı ve mişâli).
Zeifel	Zeifel	Şübhe, şek.
zweifelhaft	zweifelhaft	Şübheli şekük.
zweifeln	zweifeln	Şübhe itmek, şüphelenmek.
Zweig	Zweig	Dil, kavı, şâh.
-bahn	-bahn	Şimendüfer kolu şu‘ besı.
-geschäft	-geschäft	Bir ticâret-hâne şu‘ besı.
Zwerchfell	Zwerchfell	Hicâb hâciz.
Zwerg	Zwerg	Bodur,cüce,
Zwetschge	Zwetschge	ķuru erik.
zwicken	zwicken	İztırâb virmek, ezîyet virmek, çimdikleme.
Zwicker	Zwicker	Buruna tākılan yaylı gözlük.
Zwie-back	Zwie-back	Görerek, peksimât, bisküvi’.
-tracht	-tracht	‘Adem-i ‘itilâf, nifâķ.
Zwiebel	Zwiebel	Şogân.

[447]

Zwillich	Zwillich	Leten bezi sert kumâş.
Zwilling	Zwilling	İkiz.
-sbruder	-sbruder	İkizi birdir.
-schwester	-schwester	İkiz hemşire.
Zwinge	Zwinge	Münkine, tazyîķ âleti.
zwingen	zwingen	Zorlamaķ, cebr itmek.
Zwirn	Zwirn	İplik, tire.
-handschuh	-handschuh	İplik eldivan.
zwischen	zwischen	Arasında beyninde, miyânında
Zwischen -akt	Zwischen -akt	Tiyatroda faşıl arası.
-deck	-deck	Yeñi gügerte arası.
-gericht ⁶¹⁹	-gericht	Yemek arası, fâşıla, çerez maķâmındaki yemekler.
-handel	-handel	ķomisyoncılık
-mauer	-mauer	Yangın dîvârı.
-raum	-raum	Aralık, mesâfe, fâşıla.
-station	-station	Ara istasyonu.

⁶¹⁹ Sözlüğün 1915 baskısında kelimenin karşılığı “Yemek arası, fâşıla.” şeklindedir.

-ftocf	-stock	Orta kat.
=zeit ⁶²⁰	-zeit	Ara, fāşıla, mesāfe.
Zwift	Zwist	ckavgā, nez ^c münāza ^c a.
zwitschern	zwitschern	Cıvıldamaq, ötmek.
zwölf ⁶²¹	zwölf	On iki (‘aded).
Zylinder	Zylinder	Üşüvāne, lāmbā şışesi.

---

⁶²⁰ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

⁶²¹ Kelime sözlüğün 1915 baskısında bulunmamaktadır.

3. Dizin

a. Şahıs ve Yer Adları Dizini

A

Afrika, 47
Algier, 48
Amerika, 49

C

China, 84

D

Deutschland, 87

E

England, 101

F

Frankreich, 118

G

Griechenland, 137

I

Indien, 154
Irland, 156
Italien, 156

K

Kairo, 159
Köln, 170

M

Mailand, 191
Mainz, 191
Mexiko, 197
Moskau, 202

N

Neapel, 208
Nizza, 211

Ö

Österreich, 217

P

Persien, 220
Portugal, 225
Preußen, 227

R

Russland, 244

S

Spanien, 273

T

Tünis, 304
Türkei, 304

W

Wien, 361

Sonuç

Çalışmanın konusunu oluşturmuş olan, Mehmed Ali'nin Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati adlı eserinin ilk baskısı H. 1331 (M. 1915) tarihinde ikinci baskısı H. 1333 (M. 1917) yılında yayımlanmıştır.

Sözlük, iki dilli olup standart cep sözlüğü boyutunda basılı bir sözlüktür. Hedef kitlesi Almanca öğrenmek isteyen öğrencilerdir.

Sözlük hazırlayıcısı, yararlandığı kaynaklar ve sözlüğün kullanımı hakkında bir bilgi vermemiştir. Eserde madde başlarının Batı düzendeki gibi sayfanın solunda (Alman alfabesine göre), yukarıdan aşağı şekilde her sayfada iki sütun, her sütunda ortalama 12 kelime olacak şekilde her sayfada ortalama 24 sözcük bulunmaktadır. Sözlüğün kullanımı ve maddebaşının bulunması açısından zorluk yaşanmamaktadır. Her iki baskı da Almanca Faktur yazısı ile yazılmış ve karşılıkları dönemin Osmanlı Türkçesiyle verilmiştir. Fransızca kelimelerin yazımlarında Fransızca orijinalleri alınarak Osmanlı Türkçesine aktarılmıştır.

Sözlüğün bütüncül yapısında 1915 yılı baskısında 10097, 1917 yılı baskısında 10435 madde başı bulunmaktadır. Madde başı olarak verilen sözcükbirimlerin Türkçe karşılığı verilmiştir. Parçacıl yapının içinde metin içi veya dışı çapraz gönderim ile köken, sesletim, tür ve yazım bilgisi mevcut değildir. Eserin 1915 baskısının dış verisinde baş ve son veri bulunmaktadır. 1917 baskısında yalnızca baş veri mevcuttur. İç veri ise her iki baskıda da gözlenmemiştir. Eserin 1917 yılı baskısında 6603 isim, 20 edat, 17 bağlaç, 65 zarf, 4 zamir ve 3726 fiil bulunmaktadır.

Sözlüğün 1915 yılı baskısı ile 1917 yılı baskısı kıyaslandığında ise bazı farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir, bunlar:

- 1917 yılı baskısına 338 sözcük eklendiği ve sözcük karşılıklarının verilmesinde Farsça ve Arapça kökenli kelimelerin artırıldığı görülmüştür.
- 1915 yılı baskısında yazım yanlışı olan bazı sözcüklerde hatalar 1917 baskısında düzeltilmiş fakat 1915 baskısında yazımı doğru olan bazı

sözcüklerin 1917 yılı baskısında yanlış yazıldığı da görülmektedir. Almanca Fraktur yazı sisteminde birbirine benzeyen seslerin olması buna sebep olduğu düşünülmektedir.

- 1917 yılı baskısına eklenen yeni söz varlığının büyük bir kısmını birleşik sözcüklerin oluşturduğu tespit edilmiştir.
- 1915 baskısında “0” ve “7” rakamları bulunurken 1917 baskısında bu rakamlara “4,5 ve 6” rakamlarını ve “10” sayısını eklemiş ve karşılığını vermiştir fakat “1,2,3,8 ve 9” rakamları her iki baskıda da söz varlığına dâhil edilmemiştir. Aynı şekilde şahıs zamirleri 1915 baskısında yer almazken 1917 baskısında “ich” (ben) zamiri dâhil edilmişken diğer kişi zamirleri dâhil edilmemiştir. Dönemin ilk sözlüklerinden olan Vámbéry, Mehmet Tahir ve Ömer Faik’in Almandan Türkçeye sözlükleri ile kıyaslandığında buna benzer eksiklikleri görülmemektedir.

Kendisinden önce yazılmış olan Lehçetü’l-Lügat ve Kamûs-ı Türkî gibi sözlükçülük tekniği açısından daha gelişmiş olmasına rağmen Mehmed Ali’nin bu eseri teknik olarak çok geride kalmıştır. Bunun, yazarın sözlükçülük tenkiğini bilmemesi ve eserin pratik amaçlı olmasından kaynaklandığı kanaatindeyim.

Harf Devrimi öncesi Batı dillerinden Türkçeye yazılmış sözlüklerin incelenememesi sözlük bilim literatüründeki eksikliklerden bir tanesidir. Bu çalışma ile bu eksikliğı bir nebze gidermiş olmayı, gelecek sözlük bilim araştırmalarında da Batı dillerinden Türkçeye ve Türkçeden Batı dillerine olan sözlüklüklerin araştırma konusu edilmesini ümid ediyorum.

Kaynakça

Ahmet Topaloğlu, Mustafa S. Kaçalın, Sözlük

<https://islamansiklopedisi.org.tr/sozluk#3-turkce>, 07.06.2019.

Akalın ŞH (2010) Sözlüğün Tarihi. *Türk Dili* 699:268-279.

Akalın ŞH (2017) *Geçmişten Günümüze Türk Sözlükçülüğü*. Elginkan Vakfı 3. Türk Dili ve Edebiyatı Kurultayı Kitapçığı. İstanbul, Türkiye 19-21 Nisan.

Akçay Y (2010) Osmanlı dönemi sözlükçülüğü ve Karahisarî'nin Şâmilü'l-luga isimli sözlüğü üzerine bir inceleme. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Alkan MN (2015) Hayranlık, Dostluk ve Çıkar Üçgeninde Türk-Alman İlişkileri. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 34:35-48.

Aslan E (2017) Sözlükbilimsel İnceleme Yöntemi: Eser-İ Şevket Örneği. *Turkish Studies*. 12/30:35-70.

Baskın S (2012) Eş-şüzûrû'z-zehebiyye ve'l-kıtai'l-ahmediyye fi'l-lugati't-Türkiyye (Sözlükbilimsel Bir İnceleme). Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Bingol Z (2006) Sözlük ve Sözlükçülük Üzerine Bir Araştırma. *Akademik Bakış* 9:197-206.

Daniels P.T., Bright W. (1996) *The World's Writing Systems* (Oxford University Press, United Kingdom).

Demircan Ö, Erözden A (1994) Sözlük Kaynakçası. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi* C.5:323-357.

Demirci J (2003) Cumhuriyet'in 80. yılında Türkiye'de Memlûk-Kıpçak Türkçesi çalışmaları. *Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu*. (Anklara, Türkiye)

Denker AC, Davran B (1973) *Almanca-Türkçe Büyük Lügat*. (Kanaat Kitabevi, İstanbul).

Devellioğlu F (1999) *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. (Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara).

Doğan A (2014) Osmanlı Devleti'nde Alman Kültürel Yayılmacılığı: Maraş Örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences* C.13(2): 437-462.

Eminoğlu E (2010). *Türk Dilinin Sözlükleri ve Sözlükçülük Kaynakçası*. (Asitan Yayınları, Sivas).

Eminoğlu E (2011) Sözlükçülük Geleneği İçinde Temel Türkçe Sözlük Düzenleme Yöntemleri. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* 4, 93-121.

Eren H (1950) Çağatay Lügatleri Hakkında Notlar. *AÜ Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi* 1-2:145-163.

Garange W (2011) *Historical Dictionary of German Literature to1945* (The Scarecrow Press, United Kingdom).

Gül B (2010) İbni Mühenna Lügati'nin Türk ve Moğol Dil Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Türkbilig*.19:97-95.

Güler K (2016) Dil Öğretiminde Manzum Sözlüklerin Rolü ve Tuhfe-İ Nushî, *The Journal of Academic Social Science Studies* 49:157-174.

Gürel Z (2018) Dil öğretiminde Sözlüklerin Önemi ve Makedonca-Türkçe, Türkçe-Makedonca Sözlük Çalışmaları. *Uluslararası Türk Kültürü ve Dili Sempozyumu*. Üsküp, Makedonya. 27-29 Eylül.

İlhan N (2009) Sözlük Hazırlama İlkeleri, Çeşitleri ve Özellikleri. *Turkish Studies* 4:534-554.

Kaplan T (2017) Farsça-Türkçe Manzum Bir Sözlük: Tuhfe-İ Mukaddimetü'l-Lügat. *Studies Of The Ottoman Domain C.7S.12:213-236.*

Kara F (2013) Kelür-Name (Zeban-ı Türki) Adlı Çağatayca-Farsça Sözlükteki Eş Yazımlı ve Yakın (Eş) Anlamalı Kelimeler. VIII Milletlerarası Türkoloji Kongresi. 30 Eylül-4 Ekim.

Kaymaz Z, Mohammad R (2016) Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lûgati't-Türkiyye Hakkında Bazı Açıklamalar. *Türk Bilig* 32:1-20.

Kılıç S (2005) *Türk-Alman İlişkileri ve Türkiye'deki Alman Okulları (1852'den 1945'e kadar)*. (Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara).

Kocapınar s P (2014) Kavram Sözlükleri ve Ermeni Harfli Kıpçak Türkçesi Söz Varlığı Üzerine Bir Deneme. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Ankara.

Kocaman A (1998) Dilbilim, Sözlük, Sözlükçülük. *Kebikeç* 6:111-113.

Mehmed Ali (M.1331/H.1915) *Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati* (İkbal, İstanbul).

Mehmed Ali (M.1333/H.1917) *Almancadan Türkçeye Yeni Cep Lügati* (İkbal, İstanbul).

Mehmed Ali (1930) *Almanca-Türkçe 15,000 Kelimeli Yeni Küçük Lügat* (Bürhanettin, İstanbul).

Mehmed Ali (1932) *Almancadan Türkçeye Talebe Lügati* (İkbal, İstanbul).

Mehmed Ali (1932) *Almanca-Türkçe Metot Berliç* (Şirketi Mürettibiye, İstanbul).

Mehmed Ali (1916) *Almanca Kavaid* (İkbal, İstanbul).

Mehmed Ali (1932) *Musavver Almanca Elifba* (Şems, İstanbul).

Norman J (1988) *Chinese* (Cambridge University Press, United Kingdom).

Ortaylı İ (1981) *İkinci Abdülhamit Döneminde Osmanlı İmparatorluğunda Alman Nüfuzu* (Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 479, Ankara).

Ortaylı İ (2016) *Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman Nüfuzu* (Timaş Yayınları, İstanbul).

Osman Fikri Sertkaya, Abuşka Lügati <https://islamansiklopedisi.org.tr/abuska-lugati>, 15.06.2019.

Ölmez Z K (1998) Çağatayca Sözlükler. *Kebikeç* 6:137-144.

Salan M (2012) Kitabü'l-İdrak Li Lisâni'l-Etrâk'te Alıntı Kelimeler. *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*. 11: 53-66.

Sönmez S (2009) Ebû'l-Kâsım Mahmûd Zemahşerî ve Eseri Mukaddmetü'l-Edeb'n Didaktik Değeri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*.40:147-169.

Steuerwald K (1988) *Almanca Türkçe Sözlük*. (ABC Yayınevi, İstanbul)

Türkçe Sözlük (2005) (TDK Yayınları, Ankara).

Yalap H (2018) Klâsik Türk Edebiyatında Farsça-Türkçe Manzum Sözlüklerin Kavram Alanı ve Yöntem Bağlamında Değerlendirilmesi. *Tarih Okulu Dergisi* 36:229-255.

Svensén B (2009). *A Handbook of Lexicography: The Theory and Practice of Dictionary-Making*. (Cambridge University Press, United Kingdom).

Ulum el-Hikme Okulu (2010). *Ders Notları*.

http://ulumelhikme.net/pdf/QI_Muqaddemat.pdf, (10 Nisan 2018).

Ülkü V (2005) *Büyük Almanca Türkçe Sözlük*. (İnkilap Yayınevi, İstanbul).

Yavuzarslan P (2009) *Osmanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü*. (Tiydem Yayıncılık, Ankara).

Yılmaz E (2018) *Sözlük Bilimi Üzerine Araştırmalar*. (Pegem Akademi, Ankara).

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Gökhan DENİZ

Doğum Yeri ve Tarihi: Kronach/Almanya

E-posta: gkhndnz50@gmail.com

Yazışma Adresi: Yukarı Mah. 120. Sk. No:8/1 Avanos/NEVŞEHİR

EĞİTİM DURUMU

Lisans - Ankara Üniversitesi Dilbilim Bölümü
--

Lise - Diltaş Lisesi Konya

YABANCI DİL

İngilizce (B2)

Almanca (B2)
